LI
BAOJIA
Întâmplàri din lumea mandarinilor univers
1986
Bucureşti

*

Traducerea a fost efectuată după:
LI BAOJIA – Guanchang xianxing îi
Editura Literatura poporului, Beijing, 1978

LI BAOJIA
Întîmplări din lumea mandarinilor

Traducere din limba chineză,
prefaţă şi note de
MIRA şi CONSTANTIN LUPEANU

univers
1986
bucureşti

„Aici se încheie prima parte a cărţii pilduitoare *întâmplări din lumea mandarinilor* – sunt ultimele cuvinte din romanul la care Li Baojia a lucrat cel mai mult şi pe care şi-l dorea dublat de un altul, cu reguli de comportament moral şi de conduită civică pentru cei destinaţi să conducă societatea feudală chineză. Nu a apucat să o facă, fiind răpus de timpuriu de munca epuizantă de editor de reviste şi de travaliul de romancier modern. Dar prin talent şi profunzime, el şi Wu Woyao sunt prozatorii care domină începutul secolului al XX-lea; ei prelungesc modelul chinez clasic al romanului, adăugându-i tenta de modernitate – de cele mai multe ori în latura formală, de compoziţie, arareori tematic – a romanului realist european din secolul al XIX-lea. Târziu, abia în deceniile al treilea şi al patrulea ale secolului nostru,

romanul va intra şi în China în drepturile sale legitime, câştigând şi şansa recunoaşterii şi consacrării sale universale.

Li Baojia s-a născut în anul 1867, în judeţul Wujin, provincia Jiangsu, într-o familie de cărturari. Numele lui poetic este Boyuan, iar pseudonimul preferat – Nanting Tingzhang, cu care va semna unele cărţi şi articole în reviste. Îşi pierde tatăl în copilărie şi este crescut de un unchi, inspector provincial. Învaţă împreună cu ce>piii acestuia, remarcându-se în redactarea de poezii şi eseuri. Ca orice tânăr intelectual din China feudală, se prezintă la concursul imperial şi, la nivelul judeţean, ocupă locul întâi, obţinând titlul de *xiucai*. La treapta următoare, pe provincie, nu reuşeşte şi după câteva încercări, descurajat, renunţă definitiv la cariera dregătoarească pe calea rigidă, anchilozată, a examenelor scolastice. Eşecul personal îl va duce repede la înţelegerea stărilor de lucruri din ţară. Profund dezamăgit şi nemulţumit de societatea feudală Qing, în 1895 se stabileşte în Shanghai, pe atunci metropolă, oraş cosmopolit. Editează revistele („Busola”) şi („Gluma”), „Yousi bao”, „Zhinan bao”, cu vădite accente de critică socială, apoi „Shanghai shijie fanhua bao” (Shanghaiul înfloritor), dedicată cu prioritate mediilor artistice. Curând va fi recomandat pentru un post, dar indiferent deja la o poziţie socială într-o orânduire care îi repugna, va refuza. Convingerile lui din această perioadă îl apropiau de mişcarea reformistă. Era încredinţat că nedreptatea şi abuzurile din societate izvorăsc dintr-o proastă administrare economică şi politică. După el, numai mandarinii luminaţi ar fi putut îndrepta lucrurile. În

acelaşi timp, considera că împăratul era bun şi drept, prin însuşi faptul că se afla în fruntea imperiului, de aceea cărturarul din el, format la tradiţia confucianistă, nu accepta ideea revoluţiei, a răsturnării prin forţă a dominaţiei feudale, moştenite din vremuri străvechi ca model imuabil de organizare socială a Chinei. Singura cale de înlăturare a racilelor sistemului feudal i se părea a fi aceea a conştientizării prin cultură, inclusiv prin asimilarea cuceririlor Occidentului, a întregului popor şi în primul rând a celor aflaţi la conducere. Pentru acest obiectiv major, privind îndreptarea fondului moral uman, scriitorul Li Baojia, vizionar idealist, propunea un fel de educaţie cetăţenească generală şi o şcolarizare politică obligatorie a dregătorilor, după un manual de ştiinţă a vieţii sociale, validat de experienţa din China şi de reuşitele străine, universalvalabile, în practica de guvernare. Ca adept convins al schimbărilor radicale de structură prin corijarea, înnoirea şi perfecţionareai unor elemente de suprastructură, cum ar fi tehnica guvernării sociale, conştiinţa socială individuală şi colectivă, Li Baojia se dovedeşte un idealist utopic bine intenţionat şi nu mai puţin un ardent iluminist şi umanist de largi şi frumoase aspiraţii; limitele lui de înţelegere şi soluţionare sunt înseşi limitele gândirii politice şi filosofice alb încorsetatei epoci feudale de lungă şi sufocantă tradiţie în care trăieşte. Dar, fireşte, acest lucru nu înseamnă că Li Baojia este mai puţin scriitor realist şi de talent. Observator critic necruţător apelând la ironie, sarcasm, satiră, şarjă, dar mai cu seamă la comicul ridicol sau absurd de situaţii, el pune în acţiune un arsenal întreg de modalităţi ale unei reuşite arte a

prozei umoristico-satirice. În acest fel, prin *întâmplări din lumea mandarinilor*, el oferă un roman frescă al situaţiilor paradoxale din viaţa mandarinilor Chinei feudale din pragul secolului al XX-lea, surprinzând subtila şi reversibila schimbare la faţă dintre aparenţă şi esenţă.

Artist multilateral, ziarist, critic de teatru şi operă, poet, prozator, Li Baojia a fost şi un rafinat gravor de sigilii. A publicat un *Album al sigiliilor raret Yuxiang Yinpu*. Ca romancier, va avea, însă, un rol proeminent. A publicat mai multe romane, dintre care se remarcă următoarele: *Mică istorie a civilizaţiei* (*Wenming xiaoshi*) 1903 – 1905, care este o panoramă a sfârşitului secolului al XIX-lea chinez, protagoniştii ei fiind dregători, intelectuali şi ţărani, prinşi toţi într-un angrenaj fără scăpare, acela al slăbiciunilor morale şi viciilor individuale, în contextul imperfecţiunilor sociale; *Jadul pământesc* (*Huode Yu*), 1903 – 1906, alcătuit de fapt din cincisprezece. episoade legate între ele prin temă, tratând despre rolul nefast al sistemului juridic feudal în care magistratul judeţean este o persoană sacrosanctă, cu drepturi, după bunul său plac, de viaţă şi de moarte asupra destinelor oamenilor; *însemnări private* (*Haitian hongxue*) *f* roman neterminat, prezintă o secvenţă din viaţa picantă şi pestriţă a cartierelor de plăceri din Shanghai, locuri deocheate cutreierate de aceiaşi dregători venali care fac obiectul criticii scriitorului în toate romanele lui: dacă în exerciţiul funcţiunilor publice mandarinii aceştia sunt corupţi, nesăţioşi de înavuţire, într-un asemenea mediu ei îşi trădează latura şi mai ruşinoasă, anume aceea de bestialitate, de oameni josnici, care nu ştiu altceva decât

patima beţiei şi a femeilor; *însemnări din China de azi* (*Zhongguo Xianzai îi*), 1905, se ocupă de situaţia dezolant de coruptă din ţară, tocmai după încercarea reformistă din 1898: ambele partide mandarinale, reformiştii şi conservatorii, îşi manifestă cu cinism aceleaşi tendinţe de parvenitism, cu atât mai mult cu cât timpurile moderne, cu dezvoltarea transporturilor interne şi a comerţului, le oferă acestora noi căi de îmbogăţire. Cu alte cărţi, *Vis luxuriant*, *jurnal*, *Balada incidentului din 1900* şi altele, scriitorul îşi lărgeşte aria investigaţiilor de tematică socială, maniera de creaţie fiind aceeaşi. De altfel, Li Baojia nu este un scriitor calofil. El urmăreşte îndeosebi realizarea unei panorame larg-cuprinzătoare a lumii în care trăieşte, el este istoriograful-critic al fenomenului social din vremea sa, îndrumător şi moralist. vFiecare scriere a lui tinde să demaşte răul şi să croiască imaginea, chiar dacă şi printr-o viziune idealistă, a unei lumi mai drepte şi mai bune.

Li Baojia a fost un scriitor prolific, un om cu o rară putere de invenţie, până şi în folosirea numeroaselor sale pseudonime. Se consideră că viitorul va duce la descoperirea şi a altor lucrări literarfe care i-ar aparţine. Într-o viaţă de numai patruzeci de ani, zece au fost dăruiţi creaţiei literare. A murit în anul 1906, epuizat de activitatea cerebrală intensă.

Ultima împărăţie din China, sub dinastia Qing, Lumină, a fost întemeiată în mai 1644, când armatele manciuriene au intrat în Beijing. Ocuparea întregii ţări a durat încă douăzeci de ani. A urmat o lunge etapă de refacere; graţie unor măsuri, cum ar fi suprimarea dărilor agricole, a diferitelor taxe, agricultura, industria şi

comerţul au luat avânt. Populaţia a crescut constant, iar în a doua parte a secolului al XIX-lea se ajunsese la un număr de 400 de milioane. În această perioadă, societatea chineză era sfâşiată de o seamă de crize şi contradicţii, dintre care se cuvin amintite ineficacitatea şi corupţia administraţiei, exploatarea feudală, agresiunea externă. În plus s-a păstrat în permanenţă nemulţumirea populară faţă de o domnie străină (manciurienii erau o minoritate din nord-estul Chinei) care se prelungea de câteva sute de am, pe de o parte din pricina dezbinărilor dintre chinezii propriu-zişi, constituind naţionalitatea han, dar şi graţie unei bune organizări militare a manciurienilor. La această stare de lucruri s-a adăugat infiltrarea străinilor din Europa în teritoriile chineze: încă din secolul al XVII-lea portughezii au ajuns în China şi au fondat ulterior colonia Macao. Au urmat spaniolii, olandezii, apoi englezii şi alte puteri europene. Politica porţilor închise, cu toate obstacolele sale în calea dezvoltării interne, a însemnat un mijloc de autoprotecţie.

După 1830, Anglia aduce în China tot mai mari cantităţi de opium. În ciuda opoziţiei oficiale la comerţul cu opium şi în pofida distrugerii unor mari cantităţi de droguri, numeroase persoane din clasele avute devin opiomane. Numai importul de opium realizat prin Canton se cifra între douăzeci şi treizeci de milioane *liang* de argint pe an, ceea ce însemna secătuirea mijloacelor de plată ale ţării şi ruinarea socială. Au loc două războaie numite „ale opiumului”. Sfârşitul de secol surprinde China în conflict cu toate puterile coloniale ale vremii, puteri care o atacă, îi smulg teritorii şi îi impun condiţii de pace

nemiloase, transformând-o încetul cu încetul dintr-un imperiu altă dată prosper şi viguros, într-o semicolonie. În acelaşi timp, din cauza politicii de deznaţionalizare şi de învrăjbire dusă de protipendada manciuriană, aflată la putere, în ţară au loc dese revolte ale diferitelor naţionalităţi. Demn de reţinut este războiul taping-ilor, dintre 1851 – 1864, el fiind răscoala ţărănească de cele mai mari proporţii din istoria Chinei; acesta ar fi dus la răsturnarea dinastiei manciuriene, dacă n-ar fi intervenit puterile occidentale, cărora le conveneau un regim putred şi corupt, manevrat după bunul lor plac/ decât o guvernare tânără, viguroasă. Spre sfârşitul secolului, începe pătrunderea capitalului străin în China, se deschid bănci străine, mai multe fabrici în industria textilă şi alimentară, se concesionează căi ferate, drumuri şi poduri, mine. În anul 1898, are loc faimoasa mişcare reformistă a cărturarilor progresişti, în frunte cu Kang Youwei; se instituie mai multe reforme, însă după numai o sută de zile, rezistenţa conservatoare se impune şi vechea stare de lucruri e restaurată. Revoltele vor continua, culminând cu revoluţia burghezo-democratică din 1911, condusă de medicul Sun Yat-sen, care a pus capăt regimului feudal. La 1 ianuarie 1912, la Nanjing, Sun Yat-sen şi-a asumat preşedinţia primei republici din istoria Chinei.

Sistemul dregătoaresc în China, cu aspectele sale specifice s-a format şi s-a perfecţionat încă din antichitate. Ulterior, fiecare eră dinastică a adus unele modificări, cerute de vreme. La sfârşitul dinastiei Qing, ierarhia regimului mandarinal se multiplică şi se complică. Existau nouă ranguri, fiecare a câte două trepte. Organul central

suprem, aflat imediat sub autoritatea directă a Fiului Cerului (împăratul), era *Neike*, Cabinetul imperial, în fruntea lui cu mari învăţaţi. De obicei aceştia erau patru, doi manciurieni şi doi han. Fiecare dintre ei avea rang de prim-ministru, corespunzător cu cel cunoscut în zilele noastre. În componenţa Cabinetului imperial intrau mandarini de diferite ranguri, secretari, arhivari etc. După acesta urma Consiliul militar privat, condus de patru-cinci miniştri, apoi cfele şase ministere: *Shi bu*, Ministerul treburilor civile, care se ocupa cu instruirea dregătorilor, cu examenele imperiale etc.; *Hu* bu, Ministerul Finanţelor, răspunzător de populaţie şi de strângerea birurilor; *Li bu*, Ministerul riturilor; se ocupa de ceremonial şi educaţie; *Bing bu*. Ministerul de război; *Xiang bu*, Ministerul justiţiei; *Gong bu*, Ministerul lucrărilor publice, în atribuţiile căruia intrau irigaţiile, cultivarea pământului, întreţinerea pădurilor. În fruntea lor se găseau câte doi miniştri, unul *shongshu* şi altul *shilang*, manciurian şi han. În realitate, ministrul han acţiona după bunul plac al manciurienilor, în mina acestora aflându-se toată puterea. Ministerele erau formate din direcţii, care erau îndrumate de câte un mare sfetnic. Spre sfârşitul secolului al XIX-lea se înfiinţează noi ministere, pentru probleme politice interne şi externe, pentru ştiinţă.

Alte instituţii erau: Curtea comisarilor, Cenzorătul, conduse numai de manciurieni, organe supreme de control; Academia Hanlin, a cărturarilor, care făcea muncă de secretariat, redacta cronicile; Colegiul imperial, cea mai înaltă instituţie de cultură. Alte organe erau specifice Palatului imperial, şi în cadrul lor puterea era deţinută de

eunuci.

La nivel local, personalitatea numărul unu era guvernatorul provinciei, *xunfu*, numit direct de către împărat. Uneori, peste două-trei provincii exista un guvernator general, *zongdu*, sau emisar imperial, *zhitai*. În anumite perioade coexistau în unele zone ambele categorii de guvernatori, însă în realitate puterea lor era egală, ei nu se subordonau unul altuia.

Colaboratorii apropiaţi ai guvernatorului erau comisarul, *fcinsi*, şi judecătorul provincial, *niesi*. Comisarul răspundea de problemele populaţiei şi de cele financiare, iar judecătorul se ocupa în special de cazurile penale. Cu acordul guvernatorului, comisarul numea şi destituia dregătorii. După aceştia urmau inspectorii, *daotai*, care coordonau activitatea unei zone administrative (district, judeţ) sau dintr-un anumit domeniu: cereale, sare, vamă, pregătirea militară. Prefectul şi magistratul erau cei mai înalţi mandarini dintr-o prefectură, district sau judeţ. Ei aveau în jurul lor un personal numeros, civil, militar şi poliţienesc, fiecare dintre aceştia diferenţiaţi strict pe scara socială, titulaturile lor fiind greu de transpus în corespondenţe româneşti.

Cel care răspundea de pregătirea viitorilor mandarini era comisarul în probleme de educaţie, *xuezheng*. Acesta numea câte un examinator şef, cu adjuncţi şi mai multe ajutoare, pentru concursurile care se ţineau o dată la trei ani în provincie. În prefecturi şi judeţe existau cărturari confucianişti, care se ocupau de selecţionarea şi pregătirea candidaţilor.

Mandarinii erau selecţionaţi dintre cărturari, pe

calea concursurilor imperiale sau pe alte căi, cum se va vedea în roman. Cel mai înalt titlu cărturăresc era *jinshi*, obţinut în urma concursurilor de la Palat. Cel clasat pe primul loc, numit *zhuangyuart*, Cărturarul Numărul Unu, era înscăunat imediat compilator şef; ceilalţi doi se numeau *bangyan* şi *tanhua* şi primeau posturi de compilatori. Alţi şaizeci sau şaptezeci erau socotiţi cărturari de gradul al doilea, următorii de gradul al treilea, însă cu toţii primeau posturi mandarinale. Titlul cărturăresc *juren* era obţinut în urma reuşitei la concursurile de nivel provincial. Câştigătorul acestui rang putea participa la concursul din capitală sau se putea înregistra la Ministerul treburilor civile, primind un post în Colegiul imperial, la Academia Hanlin sau la nivel inferior, de la prefect în jos. Primul nivel al examenelor, acela din judeţe, aducea celui reuşit titlul cărturăresc *xiucai* şi dreptul de a participa la concursul provincial, însă nu şi o slujbă.

O a doua mare categorie a dregătorilor era alcătuită din cei promovaţi prin recomandări, pentru meritul de a fi participat la lucrări de îndiguire a unor fluvii, la înlăturarea urmărilor unor catastrofe naturale, la apărarea graniţelor ţării, la prinderea tâlharilor etc.

În sfârşit, accesul la o slujbă era posibil şi pe cale mercantilă. Cumpărarea rangurilor dregătoreşti şi a unor posturi era un procedeu vechi în China, datând dinaintea erei noastre. ¡Modalitatea aceasta avea un dublu avantaj, profitând şi una şi cealaltă din părţile implicate în negoţ. Pe de o parte, ea le oferea celor bogaţi cadrul de a se afirma şi manifesta şi pe deasupra concursurilor, întărindu-

le poziţia socială, pe de altă parte, statul intra în posesia unor fonduri utilizabile pentru întreţinerea armatei, pentru ajutorarea sinistraţilor etc.

Pentru militari se practicau succesiunea la grad pe cale ereditară, promovările prin examene, desfăşurate în paralel cu cele pentru cărturari, ori avansările excepţionale făcute în rândul soldaţilor merituoşi.

În China feudală exista o costumaţie anume pentru fiecare titlu ierarhic în parte şi ea era respectată cu stricteţe. Calitatea materialelor, numărul veşmintelor şi culoarea acestora erau elemente distinctive pentru fiecare dintre ranguri. Astfel, un dregător de rangul întâi purta bonetă de culoare coral (de fapt numai partea de sus a bonetei era colorată astfel), robă decorată cu şarpe boa-constrictor, jiletcă brodată cu cocori, cingătoare din aur şi jad, ia catarama căreia avea prinsă o piatră mare de rubin. Pentru rangul al doilea, culoarea bonetei era coral înflorit, iar broderia jiletcii consta dintr-un fazan auriu. Rangul al treilea se distingea prin bonetă în culoarea safirului, prin păuni brodaţi pe jiletcă; celelalte ranguri cunoşteau şi ele o anume culoare pentru bonetă şi o anume broderie pentru jiletcă. Cărturarii fără funcţii purtau de obicei bonetă aurie.

Cu tot acest lux afişat, lefurile mandarinilor erau destul de mici. Astfel un dregător de rangul întâi primea anual numai o sută optzeci *Hang* de argint. Un magistrat, aşa cum se va vedea şi din roman, în ciuda faptului că ducea o viaţă de opulenţă şi risipă, întreţinând şi o familie numeroasă, nu câştiga oficial decât patruzeci şi cinci de arginţi pe an. Cum o scoteau la capăt? Rotunjindu-şi serios

veniturile prin mărirea birurilor, prin luare de mită etc. Se spunea că prin astfel de modalităţi ilicite un magistrat se alegea în mod obişnuit cu zece – douăzeci de mii de arginţi pe an. Un proaspăt câştigător al concursului imperial, provenit dintr-o familie scăpătată, după numai trei ani de magistratură devenea lesne un om bogat! „După trei ani în slujbă, până şi un funcţionar cinstit ajunge om cu stare” – suna un proverb al timpului.

Datele succinte prezentate mai înainte ni s-au părut indispensabile pentru înţelegerea conjuncturii istorice şi socio-politice a Chinei feudala de la sfârşitul secolului al XIX-lea.

În aceste condiţii de încrâncenată tradiţie feudală în existenţa şi mentalitatea chinezilor într-un prag de secol care deschide pentru multe ţări din Europa epoca modernă, literatura chineză este aceea care îndrăzneşte primele experimente neortodoxe, flagrante abateri de la rigida orientare de până attinci. (Fireşte, în afara acesteia au existat de-a lungul istoriei literare chineze nu puţine excepţii nonconformiste, ca nişte manifestări explozive ale talentelor autentice care au sfidat şi spart tiparele.) Pe lângă creaţiile oficiale, încep acum să-şi facă apariţia opere de expresie diferită, sub fâifluenţa literaturii apusene şi în încercarea unei rupturi cu tiranica ideologie confucianistă. În poezie şi în proză se compun lucrări cu un suflu nou, progresiste, însă fără să atingă cote valorice înalte. Abia după mişcarea de reforme din 1898 se accentuează latura antiimperialista a literaturii. Se scriu multe romane critice, cu caracter de demascare a neregulilor din plan politic şi social. Şi dacă până în pragul

secolului al XX-lea romanul chinez reflecta oarecum mistificat realitatea contemporană autorului, acesta având grijă să împingă acţiunea într-o eră dinastică anterioară, de data aceasta aproape că devine o modă critica la modul direct, satira făţişă a abuzurilor, a politicii interne şi externe a coruptului imperiu Qing, a ridicolelor lui convenţii sociale. Se profilează o literatură ferm realistă, cu accente morale şi modelatoare evidente, scrierile literare dorindu-se şi un fel de îndreptare, de cărţi de învăţătură, prin demascarea şi oprobriul exemplelor negative. Exponentul de necontestat al acestei direcţii este Li Bagjia, remarcabil prin diversitatea operei şi împlinirea artistică. I-au premers scriitorii Yu Wanchun, Wen Kang, Shi Yukun şi i-au fost contemporani Wu Woyao, Liu E, Zeng Piao, Chen Tianhua şi Huang Xiaopei, aceştia din urmă fiind socotiţi drept reprezentanţi ai prozei burgheze revoluţionare. Apariţia unor asemenea opere a reflectat creşterea nivelului de conştiinţă al poporului chinez, dar aceste scrieri au servit la rândul lor la educarea socială şi politică a mulţimii, caracterizându-le o pronunţată tentă propagandistică. Ce nu se putea spune într-un foileton jurnalistic era prins în paginile dense ale unui roman.

Întâmplări din lumea mandarinilor este socotit cel mai timpuriu şi mai reprezentativ roman de critică socială, de la sfârşitul dinastiei Qing, respectiv din primul deceniu al secolului al XX-lea. Cartea este plină de mandarini incapabili, dezinteresaţi de munca pe care o fac, de starea poporului, dar avizi de îmbogăţire, parcă pentru n ilustra şi a acredita o dată mai mult adevărul temeinic al unor proverbe pe care autorul le «citează: „Pe mii de *li*,

dregătorii nu ştiu decât să strângă avere44 şi: „Sub cer se fac tot soiul de negoţuri numai câştigul din afacerile mandarinilor este cel mai bun”.

Romanul avea să capete în epocă o faimă fulgerătoare. E urmat de imitaţii, cu întâmplări din lumea neguţătorilor, a profesorilor: în plus, cunoaşte un număr de ediţii succesive. După eliberare, dată fiind forţa lui demascatoare, a fost retipărit în 1957, 1978 şi în 1982. Autorul a declarat că folosise ca model *întâmplări din lumea cărturarilor*, romanul creat în secolul al XVIII-lea de Wu Jingzi (publicat la boi de Editura Univers în anul 1978). „Mi-a fost dat să văd mandarini a căror unică ocupaţie era să primească şi să conducă vizitatori şi a căror unică abilitate era discuţia plină de politeţe. Ei îşi rezolvaseră necesităţile de a mânca şi de a bea, ducându-se tot timpul la Palat şi vizitându-şi superiorii din zori şi până-n noapte. Dacă ar fi fost întrebaţi ce rost au aceste vizite, n-ar fi ştiut ce să răspundă44, declară autorul. Intrigat de o asemenea lume, Li Baojia încearcă o surprindere a tuturor treptelor mandarinale din China, pornindu-şi investigaţia critică dintr-un sat pierdut în munţi, unde jumătate din locuitori se numesc Zhao şi cealaltă jumătate Fang, şi de unde se ridică la un moment dat un demnitar, apoi altul. Dacă scriitorul Wu Jingzi urmărea în romanul citat mai sijs, cu care cel analizat aici se înrudeşte compoziţional, cărturarii retraşi sau pe cei care râvneau un post mandarinal, însă nu avuseseră şi nu aveau şansa să-l dobândească, Li Baojia descrie în cartea sa societatea chineză prin răsunetul acesteia în mediile oficialilor vremii sale. Nu există personaje principale care să traverseze toată cartei.

Romanul se înfăţişează ca o silită de întâmplări, înlănţuite prin devenirea unui personaj secundar dintr-una din ele în exponentul principal care duce mai departe demonstraţia într-un alt episod. Sunt create astfel câteva sute de personaje, mandarini de toate gradele, cum sunt emisarul imperial Tuan Duohuan, Excelenţa Sa Zhou, Xu, Wang şi alţi înalţi xdemnitari ai Palatului, membri ai Consiliului Privat, magistraţi, prefecţi, inspectori. Aceştia, dincolo de fabulaţia pusă în multiple scene, de autor – se cuvine precizat că, deşi povestirile par fişe documentare, romanul este în întregime operă, de ficţiune – sunt uniţi printr-o unică trăsătură de caracter şi comportament: goana după înavuţire. Credinţa lor este una singură, şi jfl Hime parvenirea prin bani şi pentru bani. Mediile mandarinale devin astfel bazare, iar dregătorii precupeţi. Slujbele se vând în mod deschis şi o dată obţinute se păstrează cu orice preţ, în pofida chiar a oricăror sentimente sau îndatoriri de familie. Magistratul Wang Bochen ascunde telegrama care îi anunţa decesul tatălui său, pentru că ea a picat în momentul strângerii dărilor şi el nu vrea să lase să-i scape tocmai perioada cea mai rodnică în câştiguri de peste an. De sus şi până jos pe scara ierarhică, mandarinii se folosesc de evenimente intime, cum ar fi naşterea unui fiu, celebrarea unei căsătorii etc., pentru a pretinde şi primi daruri de la supuşi. Soţia modestului slujbaş Qu Naian şi-o face fiică adoptivă pe slujnica emisarului imperial, se supune la tot felul de umilinţe, însă până la urmă obţine numirea soţului său într-un post care îi va răsplăti, material şi moral, toate strădaniile şi pierderile de până atunci. Când nu mai este vorba în mod direct de bani,

protagoniştii-mandarini ai romanului nu sunt mai puţin oneşti. Judecătorul provincial Jia, în momentul mutării sale într-o altă provincie, pune la cale cu mama sa, ca într-un libret de operetă, să îngenuncheze în faţa ei de câte două ori la fiecare popas, la venire şi la plecare, pentru a i se duce faima de fiu loial, în spiritul moralei confuciene.

Romanul avansează astfel, antrenând, la fiecare câteva capitole, noi medii şi personaje, într-o încercare de cuprindere exhaustivă a lumii mandarinale, de la judeţ şi până la Palatul imperial. Lu Xun notează în a sa *Scurtă istorie a ficţiunii chineze*” (*Zhongguo xiaoshuo shilue*): „Li Baojia vorbeşte despre linguşiri, înşelătorii, exploatare, certuri între mandarini, nerăbdarea cărturarilor de a obţine posturi, secretele soţiilor şi favoritelor dregătorilor”.

Romanul are o puternică forţă demascatoare. Scriitorul satirizează şi condamnă necinstea, meschinăria, laşitatea şi corupţia. El proclamă în schimb adevărul unor oameni sinceri şi cinstiţi cu propriul lor fel de a fi şi de a gândi. Ţelul suprem al scrierii este unul moralizator, educativ. De altfel, *întâmplări din lumea mandarinilor*, aşa cum există astăzi, este numai jumătate din planul iniţial al autorului. Li Baojia s-a gândit ca romanul acesta să includă nu mai puţin decât zece secţiuni a câte douăsprezece capitole fiecare. Romanul a fost publicat mai întâi în foileton, începând din 1901. În anul 1903 apar în volum primele trei secţiuni şi după doi ani prima jumătate a lui totalizând şaizeci de capitole şi un număr de 790.000 de ideograme. Aceasta era varianta definitivă a primei părţi a cărţii, aceea a demascării şi flagelării răului. În ultimul

capitol, autorul precizează într-o scenă alegorică: „Abia în partea a doua a cărţii erau expuse învăţături şi metode pentru formarea unor buni dregători. Dar partea aceasta atât de însemnată arsese în întregime şi rămăsese numai prima jumătate a cărţii. Or paginile care scăpaseră de foc nu păreau deloc a alcătui un manual de învăţătură, ci aduceau mai degrabă cu o carte istorisind numai despre demoni şi fărădelegile lor”. Tonul uşor ironic de aici ne poate ducQ la concluzia că autorul însuşi şi-a dat seama că i-ar fi fost greu să continue romanul într-o modalitate teoretizantă, didactic-moralizatoare, aşa cum îl plănuise. „Propun ca mai întâi să edităm această primă parte şi chiar dacă prin ea nu vom da îndrumări şi nu vom fi în măsură să inculcăm binele, măcar vom reuşi să tragem un semnal de alarmă asupra a ceea ce nu se cade să facă niciun dregător şi nici măcar un om”. În felul acesta se sugerează ideea că înseşi viaţa este aceea care poate să ofere cele mai exacte soluţii pentru instituirea unei lumi mai bune, mai drepte.

Stilul lui II Baojia este satiric, demascator, de critică directă. Autorul alătură neobosit, chiar înghesuie, tipuri şi comportamente, într-o grabă justificată doar de presupusa lipsă de complexitate a unor oameni şi a unei societăţi în goană după arginţi. Pe măsura mediului pe care îl descrie, fraza scriitorului este şi ea aridă, fără înflorituri, dar viguroasă, plină de miez, şi la obiect. Ici-colo se vede câte un cuvânt ales sau tonul hâtru al ironiei fine. Li Baojia preferă să privească la rece evenimentele, pe care le înfăţişează fără prea multe comentarii, bazându-se pe forţa faptelor nude, care trezesc prin ele însele în cititor mânia,

râsul, câteodată mila şi întotdeauna ura şi dispreţul pentru o lume care îşi merita cu prisosinţă pieirea – China imperială compromisă total, în ajunul prefacerilor sociale radicale cunoscute în secolul al XX-lea. Autorul foloseşte limba vorbită a timpului şi, cum spuneam, atât compoziţional cât şi stilistic, romanul face trecerea de la modelul clasic chinezesc de roman, scris în stilul clasic al cancelariilor, aşa-zisul *wenyan*, la romanul modern dintre cele două războaie mondiale, care va ridica limba vorbită, *baihua*, la rangul de limbă literară.

În transpunerea în romăifeşte a cărţii, am făcut unele reduceri, datorate necesităţilor editoriale, şi am operat o ştergere a delimitărilor capitolelor originare, întregind sau reunind firele fiecărei „întâmplări” în câte un singur mare capitol; în acest fel am tins spre o imagine mai puţin încărcată a cărţii, mai simpla, mai pe înţelesul cititorului român, ţinând cont că numărul mare de personaje şi numele chinezeşti, atât de neobişnuite, îngreunează uneori lectura şi fac loc confuziilor. Cu aceasta, s-au eliminat şi acele surplusuri de formulă sau convenţie, reminiscenţe de oralitate folclorică, aşa cum sunt frazele de legătură, de la începutul şi sfârşitul capitolelor, unele expresii stereotipe etc. În privinţa transpunerii în română a titlului *Guanchang xianxing îi*, echivalând cu *însemnări care dezvăluie trăsăturile reale ale cercurilor dregătoreşti* sau cu mai simplul *Scene mandarinale* am optat pentru varianta *întâmplări din lumea mandarinilor*, care este nu numai o traducere apropiată, dar care face totodată şi trimiterea la modelul ales (recunoscut şi declarat) de autor, romanul clasic al lui Wu Jingzi, *întâmplări din lumea*

cărturarilor. Acest lucru îi înlesneşte cititorului din România anumite filiaţii, sentimentul unei continuităţi şi perspectiva unei înţelegeri din interiorul literaturii chineze.

MIR ŞI CONSTANTIN LUPEANU

I

Cale de treizeci de *li* la sud de capitala judeţului Chaoba, ţinând de prefectura Tongzhou din provincia Shaanxi se afla un sat. Locuitorii acestui sat erau împărţiţi pe două clanuri, Zhao şi Fang. Satul nu era mare, nici mic, având vreo douăzeci-treizeci de familii, care din moşi-strămoşi nu făcuseră altceva decât să cultive pământul. Şi totuşi, pe vremea când bătrânul Zhao luase în mâinile sale soarta clanului său, spre uluirea tuturor, el a chemat un învăţător care să-i instruiască pe cei tineri, astfel că, peste ani, chiar un nepot de-al lui Zhao a dobândit titlul de *xiucai*[1]. De atunci încolo, oamenii lui Zhao nu s-au mai simţit nişte biete făpturi neînsemnate şi l-au sprijinit din răsputeri pe nepotul acela luminat, ca să ajungă cineva. Încetul cu încetul, nici membrii clanului Fang nu le-au mai arătat duşmănie. Ba, câţiva dintr-ai lui Fang, inşi cu dare de mină, stârniţi, au strâns o sumă frumuşică şi au deschis o şcoală. Apoi s-au dus la oraş şi au tocmit un cărturar bătrân care să-i înveţe carte pe copiii lor. Omul se numea Wang Ren şi, deşi era *juren*, a primit slujba şi s-a apucat cu tragere de inimă să se îngrijească de şcoală. În doi-trei ani, reuşise să plămădească mai multe talente. Dintre aceştia unii puteau lesne să întocmească paralelisme stilistice, alţii

1 Cărturar, cîştigător al examenelor imperiale la nivel judeţean.

să compună câteva strofe, iar unul, care era cel mai înzestrat, reuşea chiar, spre satisfacţia tuturor, să redacteze prima parte a unui eseu. În toamna aceea, sătenii s-au sfătuit şi au hotărât ca anul următor să-l cheme pe învăţător, din nou. Wang Ren s-a învoit bucuros. Tatăl elevului care ştia să scrie eseuri se numea Fang Bikai. În faţa porţii lui creşteau doi copaci cu trunchiurile atât de groase, că abia de puteau doi bărbaţi cu braţele laolaltă să le cuprindă trunchiul; din această pricină lui Fang Bikai i se spunea: „Fang cel cu copacii uriaşi". Aflând cită răbdare şi sârguinţă dovedea fiul său la învăţătură, F ang Bikai îşi pusese în gând ca, din anul următor, să-i ofere învăţătorului, din partea sa, încă patru şiraguri de bănuţi de aramă.

Cum se nimerise să fie an de examene, bătrânul Zhao îşi trimisese şi el nepotul să concureze. Nu e cazul să mai spunem că, după întoarcerea tânărului candidat acasă, ai lui erau zi de zi în focurile aşteptării rezultatelor. După sărbătoarea Dublului soare[2], în zorii unei dimineţi când lumea era încă adâncită în somn, au răbufnit deodată nişte clinchete de zurgălăi. Treziţi, oamenii au ieşit în drum şi au dat cu ochii de portăreii care cu mare alai o apucaseră spre partea apuseană a satului. Întrebând ce şi cum, aflară că domnişorul Zhao câştigase titlul de *juren*. Fang Bikai se luase şi el după mulţime şi auzind despre ce era vorba, iuţi pasul spre poarta casei lui Zhao, dornic să nu scape nimic din cele ce aveau să se întâmple. Acolo, mai mulţi bărbaţi,

2 Chongyang, ziua a noua din luna a noua a calendarului lunar, sărbătoarea toamnei pline, prilejuind petreceri în mijlocul naturii, urcuşuri pe munţi etc.

purtând bonete cu eşarfă roşie, lipeau cil mare zor înştiinţarea, pe zidul casei. De când băiatul învăţa carte, Fang Bikai îşi însuşise şi el destule ideograme, aşa că pe acestea, cât dovlecii de mari, nu îi era chiar anevoie să le deosebească. Citi unul câte unul caracterele înscrise pe înştiinţare: „Anurâţăm cu bucurie că Excelenţa Sa Zhao Wen din această distinsă casă a ieşit al patruzeci şi unulea”. Semna „Preafericitul portărel Pu Lianyuan”. Ţăranul citi anunţul de mai multe ori. Rămăsese-locului, bosumflat, când se trezi că îl bate pe umăr cineva.

— Cuscre!

Fang se sperie, dar venindu-şi în fire se întoarse şi recunoscu în omul de lângă el nu pe altul decât pe chiar bătrânul Zhao, bunicul tânărului cărturar. Bătrânul i se adresase astfel, deoarece în urmă cu câţiva ani, de îndată ce se răspândise vestea că cineva din clanul Zhao ajunsese *xiuoai*, Fang Bikai se şi grăbise să tocmească mijlocitoare şi să-şi dea mezina după fratele mai mic al lui Zhao YVen. Acum, găsindu-se cu venerabilul părinte în faţa sa, Fang Bikai nu mai aşteptă să fie poftit în salon, ci se aruncă la pământ chiar acolo, înaintea porţilor mari, şi bătu trei mătănii. Bătrânul îi răspunse la salut şi se zori să-l ajute să se ridice de jos.

— De azi încolo o să te încrezi în vorbele mele, venerabile? rosti Fang, scuturându-se de praf. Nu spuneam eu adesea că cei de la oraş ştiu să aleagă aurul din nisip? Acum zece ani, nu bogătaşul Wang, cel de lângă portalul de piatră de la oraş, a tras la casa voastră, pe când era în drum spre mormintele strămoşeşti? Ţin minte că după-masă, neavând el ce face, s-a dus în bibliotecă, unde

învăţau copiii. Bucuros, le-a zis: „Vă dau şi eu un exemplu după care să-mi întocmiţi expresii paralele". Şi fiindcă afară burniţa, a spus: „Cade ploaia". Domnişorul acesta al vostru a rostit pe dată: „Se ridică soarele". Wang a dat din cap, mulţumit, şi a vorbit: „Cade ploaia" cuprinde două ideograme, iar „Se ridică soarele" trei[3]. Deşi paralelismul şchioapătă puţin, socotesc că răspunsul e bun. Băiatul ăsta are viitor!" Ce crezi, n-a prezis bine?

— Bine zici, încuviinţă bătrânul. Uitasem cu totul. Uite, acuşi suntem în luna a noua şi, la sfârşitul lunii ăsteia sau în luna următoare, domnul Wang o să treacă iar spre morminte. Când o* fi să vie, adună-ţi toţi copiii din clan să-i examineze el. Şi atunci unul din mucoşii voştri va dovedi că are să ajungă la fel ca nepotul ăsta al meu.

Cuvintele acestea îi merseră lui Fang Bikai drept la inimă. Mai discutară o vreme, apoi Fang se întoarse acasă.

Trecuse de prânz şi, cu toate îndemnurile, nimeni din cei de-ai casei nu izbutise să-l facă să mănânce. Se plimba neliniştit, cu mâinile la spate, pe culoarul din faţa bibliotecii, murmurând pentru sine, la nesfârşit: „Anunţăm cu bucurie că Excelenţa Sa..." şi „Preafericitul portărel Pu Lianyuan". Ai casei nu înţelegeau nimic din purtarea lui. Învăţătorul Wang, care zăbovise în bibliotecă, ghici pe dată că era vorba de ceva deosebit.

— Repetă expresiile din anunţurile reuşitei la examenele imperiale, rosti după ce ascultă cu atenţie. Dar ce-o vrea să spună? „Ah, am înţeles", îşi zise, după un moment de gândire. „Se prea poate să fi câştigat la

3 Cuvîntul soare este format în limba chineză din două ideograme : tai-yang.

concurs băiatul lui Zhao. Anunţul acesta i-a luat ochii şi se pare că şi minţile”. Îl chemă la el pe mezin şi îi ceru: Du-te şi condu-l pe taică-tău în casă, altfel o să răcească.

Cel de-al treilea fecior se grăbi să îndeplinească porunca. Însă tatăl fugi în bibliotecă, îngenunche în mijlocul încăperii şi bătu douăzeci şi patru de mătănii înaintea învăţătorului. Acesta se simţi obligat să-i întoarcă degrabă un răspuns pe măsură, apoi îl ajută pe Fang Bikai să se ridice de jos.

— Preaonorate, zise, aţi putea să mă lămuriţi cărui prilej îi datorez atâta cinstire?

Fang Bikai încă nu se simţea în stare să-şi deschidă gura. Îşi duse mâna la inimă, întinse arătătorul spre cel de-al treilea fiu al său, îşi împreună din nou mâinile în semn de rugă şi lucrurile se limpeziră.

— El să fie pricina, preaonorate? întrebă, arătându-l şi el pe Al. Treilea.

Fang încuviinţă din cap.

— E uşor, rosti Wang Ren şi trase un scaun spre stăpânul casei, făcându-i semn să ia loc. Apoi merse la băiat, îl luă de mână şi urmă: Pricepi care e cauza pentru care a ajuns tatăl tău în situaţia aceasta?

— Nu, răspunse tânărul.

— Chiar tu eşti cauza.

— Cum aşa?

— N-ai auzit că fiul lui Zhao a devenit *juren*?

— Treaba lui, ce-mi pasă?

— Nu este bine să vorbeşti astfel. Cu toate că se poate spune că reuşita lui nu are nicio legătură cu tine, uite că tatălui tău i s-au înroşit ochii tocmai de aceea.

— Şi ce vină am eu?

— De data aceasta greşeşti!

— Cu ce am* greşit?

— Tatăl tău te-a învăţat carte cu speranţa că într-o zi te vei întoarce după examene şi tu victorios, ca fiul lui Zhao.

— Dar ce câştig dacă ajung *juren*?

— Dacă ajungi *juren*, calea îţi e deschisă să dobândeşti gradul de *jinshi* şi să intri în Academia *Hanlin*. Câştigul este imens.

— La urma urmei în ce constă câştigul ăsta?

— Vei fi dregător, vei câştiga mulţi bani, vei sta în *Yamen* şi vei hotărî pedepsele pentru cei vinovaţi. De vei pleca într-o călătorie, pretutindeni sosirea ta îţi va fi anunţată prin bătăi de tobă şi ţi se va croi drum larg prin mulţime. Ei, toate aceste foloase nu le poţi avea fără ştiinţă de carto.

Băiatul era mic, încă nu întru toate ştiutor, dar auzind că se pot câştiga mulţi bani, se simţi convins şi atras de i & i asemenea viitor. Tăcu vreme îndelungată, apoi întrebă brusc:

— Învăţătorule, tu eşti *juren*. De ce nu te-ai făcut *jinshi*, să ajungi dregător?

Cu auzul încântat de cuvintele frumoase ale învăţătorului, Fang Bikai parcă îşi mai reveni puţin. Iar când fu vorba şi de bani, îi lăsă gura atâta apă, că şi-o simţi plină de-a binelea. Scuipă o parte din ea, şi chiar atunci fiul lui îşi ponegri maestrul, lăsându-l pur şi simplu amuţit, înghiţi fără să vrea restul salivei, privindu-l cu ochii abia mijiţi pe învăţător. Numai că Wang Ren continuă să

tacă. Chipul i se vărgase în alb şi roşu, ochii i se bulbucaseră mai să-i sară din orbite şi în totul arăta îngrozitor.

— Creatură ordinară! răbufni el în sfârşit. Apucă nuiaua şi o îndreptă acuzator spre băiat. Vorbele îi ieşiseră din gură cu un şuier puternic, zbârlindu-i până şi mustaţa. Eu te sfătuiesc de bine, cu inima deschisă. şi tu te găseşti să-mi dai lecţii? întreabă-l pe taică-tău, de ce m-a chemat la voi în casă? Trebuie să mă îngrijesc eu de tine sau tu de mine? Ce s-ar întâmpla dacă toţi învăţăceii şi-ar lua în derâdere maeştrii? Nu mai pot rămâno nicio clipă aici. Am să plec! Am să plec!

Niciodată nu-l văzuse Fang Bikai pe învăţător atât de supărat. Şi, iată, nenorocirea aceasta o stârnise din senin propriul lui fiu. Îndurerat şi mai tare, incapabil să scoată un cuvânt, prinse să dea aiurea din braţe şi să apuce ba una, ba alta ce-i cădea la îndemână, în vreme ce balele i se prelingeau printre buze.

— Foarte bine, nu se lăsă băiatul. Pleacă, dă examen şi fă-te dregător, dacă eşti în stare. Ajunge cât ai mâncat de pe urma noastră degeaba!

La aceste vorbe, furia învăţătonifui crescu. Ridică băţul de bambus şi începu să-l lovească pe băiat. Acesta sări în sus, ţipând. În cele din urmă, unchiul băiatului, auzind hărmălaia din bibliotecă, veni în grabă, îi traie copilului câteva palme, apoi se închină în faţa maestrului, cerându-şi scuze şi îl luă cu el pe fratele său mai mare. Cam aşa se petrecuseră lucrurile.

De când nepotul său primise rangul de *juren*, bătrânul Zhao era din cale afară de mulţumit.

Oamenii se perindau pe la casa lor în grupuri de câte trei sau cinci să le prezinte felicitări, aducându-le şi grămezi de peşte şi de carne, daruri pentru care gazdele le ofereau tutun.

Bătrânul Zhao deschise liste cu numele celor care se cădeau să fie înştiinţaţi pentru un ospăţ sărbătoresc: neamuri şi colegi de generaţie, oameni din comună[4]. Cercetă care zi era prielnică pentru ofrande şi apoi merse la oraş, unde tocmi bucătari, pentru a jertfi cu prilejul festivităţii, aşa cum îşi pusese în gând, un porc şi o oaie; tot de la oraş angajă nişte maeştri în focuri de artificii, în ritualuri şi în muzică. Fixă ziua pentru banchetul la care invită toate neamurile şi cele de sânge şi cele prin alianţă. În sfârşit, îşi zise că de vreme ce fiul său intrase în rândul cărturarilor, nu era rău să întreţină. legături şi cu cei care reuşiseră în acelaşi an cu el. Porunci unui tâmplar şase prăjini pentru steaguri, punând două dintre acestea la poarta casei, două la cimitirul familiei şi două la templul strămoşilor. Făcu şi o pancartă, gândindu-se că n-ar strica să roage pe un membru al academiei să caligraficze pe ea cuvintele „Tânăr cărturar”. Dar cu cine să vorbească? Nu cunoştea pe nimeni atât de bine incit să îndrăznească să-i adreseze o asemenea rugăminte, care presupunea raporturi apropiate; ar fi fost totuşi unul singur, bogătaşul Wang, pe care îl întâlnise de câteva ori, pe când acesta mergea în vizită la mormintele strămoşeşti, aflate nu departe de ale lui. De aceea, îi trimise lui Wang im dar bogat, rugându-l să caligrafieze cele două cuvinte şi grăbi

4 Xiang, comună, unitatea administrativă de bază, compusă din mai multe sate, cun sau cunzhuang.

un meşter vopsitor să se apuce chiar în seara aceea să lăcuiască pancarta de lemn, care avea să fie agăţată la intrare. Comandă pentru nepot o robă din bumbac, în care să-şi primească oaspeţii. Şi fiindcă ei erau ţărani şi nu se prea pricepeau cum să se poarte cu musafirii îi cerură sprijinul lui Wang Ren, care era un vechi cărturar. Primul invitat fu „Măritul Wang”, bogătaşul, îi pregătiră două camere, socotind să-l roage să mai rămână câteva zile la ei. Invitaţia era pentru ziua de trei din luna a zecea. Bogătaşul acceptă, spre bucuria bătrânului.

Dacă ai ce spune, povestea se lungeşte, de nu, se scurtează[5]. Zile de-a rândul, una la fel ca cealaltă, întreaga familie Zhao, cu mic cu mare, s-a obosit cu pregătirile. În ziua a treia a lunii a zecea, bătrânul Zhao s-a sculat înainte de a se crăpa de ziuă, şi-a trezit nevasta şi pe toţi ai casei, au făcut focul, s-au spălat pe faţă, s-au îmbrăcat frumos şi au luat masa. În zori, au pornit-o mai întâi la templu strămoşilor, să ducă ofrande. Aşternându-se la drum, i-au cerut tânărului cărturar Zhao Wen să meargă în faţă, după el urmând în ordine, bunicul, tatăl şi unchii, apoi fraţii şi la coada alaiului toţi ceilalţi.

5 Asemenea frază sau intervenţie a scriitorului făcînd apel la atenţia şi interesul cititorului revine foarte des în text, ca o modalitate de a lega naraţiunea, dar ea este, ca şi alte variaţiuni ale sale, ca : „Aici firul povestirii se rupe in două“ sau „Timpul trece ca săgeata“ sau „Dar să nu lungim vorba“ etc., o manieră, o reminiscenţă a limbajului povestitorilor orali din epocile anterioare, de care scriitorii se vor folosi încă în pragul secolului nostru : renunţarea definitivă la ea se va produce abia o dată cu preluarea genurilor literare europene. In această carte le vom traduce, păstrîndu-le la locul lor, tocmai pentru a conferi cărţii savoarea lumii vechi, pe care romanul o reînvie.

Când au pătruns în templu, Oamenii le-au ieşit în întâmpinare şi numai un bătrân, cu mustaţa despicată uşor deasupra buzei, a rămas pe loc, trăgând nepăsător din lulea. Zhao Wen a recunoscut în el pe şeful clanului lor şi s-a zorit spre el, spunând:

— Venerabile!

Bătrânul a dat din cap, l-a măsurat pe tânăr de sus şi până jos şi l-a invitat numai pe el să se aşeze.

— Preaonorate, mă bucur pentru tine că ai intrat în familia împăratului! Nu ştiu nici eu ce comori om fi strâns în noi, neam de neamul nostru, de au ieşit astăzi prin tine la suprafaţă. Se zice că nu-i deloc lesne să ajungi *juren*. Când ai intrat la examen, trei generaţii de înaintaşi s-au ţinut în urma paşilor tăi, oprindu-se la Poarta Dragonului[6], iar de acolo te-au ajutat să câştigi. Altfel, cum ai fi fost în stare să duci la capăt singur o povară atât de mare? În ziua concursului, examinatorul, purtând bonetă de brocart şi închis la gât cu guler rotund, s-a aşezat la pupitru, înconjurat de sumedenia lui de ajutoare. Cine crezi că se afla în camera obscură? Dar în cea luminată? în clipa aceea, strămoşii tăi intraseră în camera obscură, să vadă probele de examen, apoi se grăbiseră să i se înfăţişeze împăratului de Jad, mulţumindu-i pentru bunătate. Trei-

6 Poarta Dragonului este numele unui munte aflat pe cursul inferior al Fluviului Galben. Deoarece apa curge cu mare repeziciune printre pereţii de stîncă, peştii se încumetă cu greu să treacă dintr-o parte în alta şi există legenda că acei care au reuşit să treacă de chei se transformă în dragoni. Pornind de aici, reuşita la examenele imperiale, prin faima şi poziţia socială pe care le aduc cîştigătorului, este socotită ca o trecere printr-o metamorfoză victorioasă, dincolo de Poarta Dragonului.

patru nopţi în şir ei n-au ştiut ce-i aceea odihnă. Preaonorate, acum aceşti strămoşi sunt gata să-ţi primească ofrandele. Şi nici acest lucru nu este uşor.

Pe când se aşternuseră la vorbă, de afară se auziră glasuri mânioase. La întrebarea lor ce se întâmplă, bătrânul Zhao apăru în faţa lor asudat tot, agitat şi cu gura plină de ocări pentru bucătari:

— N-au ajuns nici până acum! Parcă nu s-ar îndopa cu nutreţ de preţ, bestiile! Stai numai, să mă plâng Măritului Wang şi o să-i dea el pe mina *Yamen*[7]-ului. Îşi făcea vânt cu boneta, roşu ca un rac fiert şi cu ochii ieşiţi din orbite.

Chiar atunci, bucătarul şef intră, urmat de ucenici, toţi cu câte un bol mare în mână. Cei prezenţi săriră cu gura pe el.

— Stăpâne! spuse acesta. De azi dimineaţă, am mărşăluit cu burţile goale mai bine de treizeci de *li* şi drept răsplată iată ce primire ni se face. Un singur bănuţ n-am văzut de la tine. Ba din contră, aud că o să fim târâţi şi la *Yamen*. Câţi mandarini şi la câte palate n-am servit; am fost de nu ştiu câte ori la academicieni şi la miniştri, dar n-am pomenit să fi dat peste un stăpân atât de zănatec ca cel din faţa mea! aruncă jos lingura mare cu care mesteca mâncarea şi nu se lăsă: Nu ştiţi decât de Măritul Wang. Măritul Wang în sus, Măritul în jos! Aşa stăpân nu merită nici măcar să-i cureţe încălţările Măritului Wang. Eu, unul,

7 Sediul administraţiei mandarinale la nivel local, cuprinzînd mai multe clădiri de uz public (birourile funcţionarilor şi sălile publice, de judecată) şi locuinţele mandarinilor (magistrat, prefect, guvernator etc.), acestea din urmă aşezate în spate, în curtea interioară.

nu mai fac nimic!

Supărat foc, meşterul nu mai vru să se atingă de bucate, lăsându-le pregătite doar pe jumătate. Toţi erau tulburaţi. Unchiul lui Zhao Wen se apropie de om şi îi spuse atâtea, încât până la urmă îl potoli. Ofrandele fură orânduite cu grijă, unele lângă altele, pe masa de sacrificiu. Şeful clanului conduse ceremonia; asistenţa se prosternă. Cu toate că maestrul de ceremonii al templului se afla lângă ei, dispreţuitor, el nu-i luă în seamă, văzând cum unii întâi salută şi după aceea bat mătănii. Aşteptă totuşi până când ritualul se încheie şi atunci se grăbi să se retragă în chilia sa. Oamenii i se înfăţişară pe rând, dăruindu-i, după puteri, câte o sută de bănuţi de aramă sau şi mai puţin, dar nimeni nu-i dădu sub douăzeci de bănuţi.

Spre apusul soarelui, cineva vesti sosirea bogătaşului Wang. Bătrânul Zhao, fiul şi nepotul său stătuseră ca pe ace până atunci: banchetul nu putea începe fără Wang, iar celor prezenţi li se făcuse o foame cumplită. Aflând că înaltul personaj venise, în sfârşit, alergară în calea lui de parcă acesta le-ar fi căzut plocon din ceruri. Nici nu ajunsese bine litiera la intrare, când tatăl lui Zhao Wen fu lângă ea şi trase catârul cât mai aproape de trepte. Când bogătaşul coborî, cei trei Zhao se plecară unul după altul, apoi îl poftiră în templu, arătându-i calea, cu mâinile amândouă, ca unei persoane de mare nobleţe. Îi acordară locul de onoare. Oaspeţi erau numai cei doi Wang. Având acelaşi nume de familie, presupuseră că pe undeva se înrudeau şi socotind ei, reieşi că Wang Ren era mai tânăr cu o generaţie decât bogătaşul, de aceea îşi ziseră „unchi”

şi, respectiv, „nepot” i: „Fang liikai, cel în casa căruia preda Wang Ren, se aşezase undeva pe la coada mesei. Se înfiinţase înrâurit de bătrânul Zhao, pentru a-l chema la el pe bogătaşul Wang ca să descopere dacă cel de-al treilea fiu al său este sau nu înzestrat; aşa se face că se dichisise cu mare grijă, punându-şi bonetă roşie cu fundul alb şi o robă bogată de culoarea cerului. Numai în picioare nu avea încălţări ca lumeaşi îşi trăsese doar nişte ciorapi făcuţi din pânză neagră, cu partea de sus verde.

Fără să se obosească să facă vreun gest, bogătaşul Wang rosti „Vino! „şi îndată un om, pe cap cu o bonetă tivită cu roşu, răspunse „Iată-mă!”

— Ai înmânat mărunţişurile acelea?

Până să răspundă omul, bătrânul Zhao se întoarse spre bogătaş, în mână cu o legăturică roşie.

— Iar aţi cheltuit, venerabile, zise. Nu trebuia!

Bogătaşul nu dădu înapoi şi bătrânul Zhao se văzu obligat să primească darul. Îl chemă pe nepot şi îl puse să-i mulţumească oaspetelui distins. După ce băură ceaiul, se porni banchetul. Bogătaşul Wang trona în mijloc. Pe laturi se aşezaseră oameni de rând, îmbrăcaţi în haine scurte şi în picioare cu încălţări din paie. Alţii, care nu se cădea să stea la masă, mâncau afară, în curte. Cum bătrânul Zhao nu se pricepea, masa era condusă de cărturarul Wang. În felul acesta, bogătaşul se aşezase pe latura de miazănoapte, Wang cărturarul la apus, Fang Bikai la răsărit, iar venerabilul Zhao şi nepotul le ţineau companie aflaţi la coada mesei.

După ce băutura făcu de trei ori ocolul mesei, li se aduseră cinci platouri cu bucate. Wangii, unchiul şi

nepotul, se apucaseră să discute despre examenele cărturăreşti din anul acela. Luându-se cu vorba, goliră fără să-şi dea seama mai multe pahare. Bogătaşul Wang era *jinshi*, fuseso cenzor în provincie şi se retrăsese clin slujbă pe motiv de boală. Acum preda la academia[8] judeţeană. Dintre toţi cei aşezaţi la masă, în afara lui Wang Ren, nu mai era altul care să poată lua parte la discuţie. Zhao Wen era cărturar proaspăt şi bogătaşul Wang nu-i dădea atenţie. Cât despre bunicul acestuia sau Fang Bikai, ei ajunseseră adevărate burţi fără saţ nemaicontenind să soarbă din paharele mereu umplute şi să îndemne de zor la bucate, în puţinele lor răgazuri stând amuţiţi, nefiind în măsură să se amestece în vorbă. Aprins de băutură, bogătaşul Wang prinsese gust de oratorie înflorată, de dispută şi zeflemea.

— Nepoate, strigă tare, ce părere ai, câţi ani or să mai reziste eseurile[9]?

La aceste cuvinte, Wang Ren nu îndrăzni să replice. Tocmai apucase cu beţişoarele o bucată de carne pentru a o duce la gură, dar rămase ca împietrit, holbându-se la bogătaş.

— Aici ar fi multe de spus, urmă bogătaşul Wang,

8 Acestea erau nişte instituţii unde tinerii audiau din cînd în cînd prelegeri.

9 Zhiyi, artă contrafăcută, sau bagu wen, eseul în opt părţi, a constituit şi în dinastia Qing (1644—1911) forma de examinare la concursurile pentru dobîndirea titlurilor de cărturari. Pentru fiecare treaptă de examen se cerea o lucrare inspirată de cărţile clasice, cu o întindere fixă, însă cuprinzînd în mod obligatoriu forma de redactare în opt părţi, cu introducere, cuprins, încheiere etc.

clătinând din cap. Imperiul e al tuturor, nu mai este cazul să insist. Am putea vorbi despre noi, cei din Shoanxi. Domnul acela Lu Runsheng are destul talent, fără doar şi poate. Venerabilul domn Yan de la Palat, cel care conduce Cabinetul treburilor interne[10], ori preţioasele feţe de la conducerea Ministerului de justiţie au studiat cu siguranţă scrierile domnului Lu şi numai aşa se explică faptul că se bucură de atât succes! întinse mâna către cei doi Zhao, bunic şi nepot, continuând: Am să vă mărturisesc un lucru. Ţin bine minte anul acela – abia împlinisem şaptesprezece ani şi abia începusem să deprind cum se scriu eseuri, sub îndrumarea bătrânului Shi, Shi Butong. El era un student-bătrân, cum se zice, dăduse examen de treisprezece ori, dar nu reuşise să ajungă licenţiat. Ştia pe dinafară eseuri întregi. Îmi amintesc prea bine că de la bun început m-a pus să citesc *Introducerea la expresia artei*, care este calea care îl duce pe om la cărturărie. Într-o zi mi-a cerut să reiau numai un fragment şi să i-l spun pe de rost. Eu nu am dovedit o bună ţinere de minte şi atunci el a luat foaia aceea, a lipit-o de masă cu clei şi m-a silit s-o citesc şi răscitesc până să-mi dau duhul 1 Nu vă mai zic câtă bătaie am mâncat şi da câte ori am stat în genunchi până mi-a intrat totul în cap şi iată-mă astăzi unde am ajuns. Vai! Cu toate că am îndurat destul de mult, nu m-am simţit urgisit.

— Lucrul acesta este pe măsura unei vorbe din popor, se amestecă Wang Ren. Se spune: „Amarul cel mare face omul om”. Eu altceva nu mai găsesc de zis, fiindcă doar aceste câteva cuvinte ale dumneavoastră sunt destul de

10 Echivalent cu primul-ministru.

grăitoare, uşor de pătruns şi încărcate de farmec şi adevăr.

— Bravo! strigă bogătaşul, săltând sprâncenele, înveselit de cele auzite şi lovindu-l pe învăţător cu palma pe spate. Nepoate, dacă ai fost în stare să spui una ca asta, înseamnă că ai sprinteneala condeiului. Eu nu mai am ambiţii de mărire şi nici tu nu mai crezi în faimă. Tu faci pe învăţătorul aici la ţară, iar eu predau la oraş şi amândoi răspândim învăţătura domnului Lu şi creş. tem viitoarele talente ale împărăţiei. În chestiunea aceasta nu trebuie să te arăţi modest. Bătrâne nepot, să nu priveşti cu uşurinţă la aceste lucruri. Sarcina noastră e grea şi va rămâne la mare cinste prin generaţii. Acum, Zhao a învins, dar meritul este al nostru. Cu toate acestea binele pe care îl săvârşeşte cineva nu poate fi pus şi nici întors în cuvinte. Umilul de mine, mai bine tac, mai bine tac! încheie bogătaşul şi închise ochii, lăsându-şi capul într-o parte.

Zhao Wen se ridică să-şi exprime cinstirea faţă de ei. Bunicul lui şi Fang Bikai înţeleseră şi ei câte ceva, şi anume că se discuta despre celebrele compoziţii pentru examene. Bogătaşul Wang nu se opri aici, ci continuă să povestească despre eseuri, să ironizeze şi să râdă. La un moment dat, de afară se auziră glasuri certăruţo. Când întrebară despre ce era vorba, aflară că gâlceava fusese iscată de sluga bogătaşului, nemulţumită de bacşişul primit în schimbul darului adus de ea din partea stăpânuţui său. Ea ţinea morţiş să fie plătită cu doi *feţi*[11] de argint.

— Dacă schimbi ăşti doi *fen* de argint, nu capeţi nici

11 Un gram de argint pur. Acesta putea fi preschimbat pe monezi de aramă.

treizeci de bănuţi de aramă, încercase să-l lămurească tatăl lui Zhao Wen. Cele trei monezi pe care ţi le-am dat sunt şi aşa prea mult!

— Vin de departe şi picioarele rupte nicicând nu sunt plătite îndeajuns, nu se lăsase bătută sluga. Atunci daţi-mi un bol cu mâncare!

Tatăl lui Zhao Wen refuzase, sluga se furişase în bucătărie şi acolo cearta se înţeţise.

— Ou de broască ţestoasă[12]! Pocitanie fără simţul măsurii! îşi ocărî bogătaşul omul şi sări în picioare.

Wang Ren ieşi afară şi, pentru a împăca lucrurile, scoase doi bănuţi de la el şi-i dădu slugii să-şi cumpere nişte lipii. Însă bogătaşului nu-i trecuse supărarea.

— La întoarcere, îl trimit la *Yamen*, să-i ardă pocitaniei câteva sute de lovituri, ca a doua oară să nu mai îndrăznească.

Om bun la inimă, bătrânul Zhao se grăbi să ceară iertăciune pentru slugă.

— Cei care-s pedepsiţi de către dregători, de e să se întâmple să moară în chinuri, ajung strigoi şi nu mai prind o altă viaţă. Venerabile, Domnia Voastră, plină de merite şi de virtute, mai degrabă îl atingeţi cu câteva vorbe „acolo, şi-l iertaţi.

Bogătaşul Wang nu zise nimic.

12W ang ba dan. Wang, rege, iar în altă grafie, a uita. Ba, opt. Wangba ar fi denumirea persoanei care a uitat cele opt virtuţi (dragoste filială, modestie, pudoare etc.), însă cu timpul devine echivalentul termenului kui (broască ţestoasă) cu sensul său metaforic de bărbat care închide ochii la depravarea soţiei. Dan, ou. Expresia se traduce ţ deci : Ou de broască ţestoasă, sensul fiind injurios : fiu de căţea etc.

Fang Bikai îşi aminti brusc pentru ce îl chemase bătrânul Zhao, se ridică şi plecă în căutarea fiului său. Strigă după el vreme îndelungată, căutându-l peste tot, însă copilul nu era de găsit. Până la urmă îl află în bucătărie cu mâinile pline de grăsime. Trezindu-se faţă în faţă cu taică-său, înspăimântat, băiatul se grăbi să îşi şteargă palmele murdare pe haina nouă de pe el. Tatăl se făcu negru de furie, atât din pricina stângăciei copilului, cât şi de necaz pentru haină. Dar se stăpâni şi tăcu. Luă *o* cârpă şi îl curăţă de zor* pe băiat, spunându-i că trebuie să meargă cu el înaintea bogătaşului Wang. Dar, băiatul nu vru să audă de aşa ceva nici în ruptul capului. Icşindu-şi din fire, tatăl îl ureche zdravăn. Copilul se puse pe plâns şi ai casei îi săriră în ajutor. Văzând ce întorsătură, luaseră lucrurile, Fang Bikai îşi lăsă fiul în pace.

La banchet, bogătaşul Wang mai gustă ce mai gusta din bucate şi nu peste mult se ridică să plece. Bătrânul Zhao îl îndemnă pe Wang Ren să vorbească în numele lui.

— Nepotul e încă necopt şi n-a plecat până acum singur de-acasă. Domnia Voastră aveţi intendenţi destoinici şi v-am ruga să ne împrumutaţi unul, care să-l însoţească pe nepot la anul în capitală, la examene.

Bogătaşul se învoi. Mesenii îl conduseră pe uşa cea mare a templului, până la poartă. Acesta urcă în litieră şi plecă.

Felicitările se ţinură lanţ câteva zile în şir, iar apoi cărturarii de la judeţ trimiseră slujitorii să-l anunţe pe Zhao Wen să se ducă în capitala provinciei pentru a şi

depune mărturia[13]. Familia Zhao cumpără băutură şi carne şi îi ospătă din plin pe slujitori, oferindu-le pe deasupra şi câteva sute de bănuţi de aramă. După plecarea acestora, Zhao Wen rămăsese tot nedumerit în privinţa conţinutului mărturiei. Noroc cu cărturarul Wang Ren, care îl instrui în amănunţime. În sfârşit, Zhao Wen se arăta împăcat şi mulţumit. Bunicul se sfătui cu Fang Bikai, rugându-l să-l lase pe învăţător să meargă şi el până în capitala provinciei, ca la nevoie să-l ajute pe tânăr. Fang Bikai n-avu cum să refuze, doar era vorba de cumnatul fiicei sale. Mişcat, bătrânul Zhao scoase un calendar şi găsi că ziua de cincisprezece a lunii a zecea era favorabilă călătoriilor, prevestind reuşită; aşadar, hotărî plecarea pentru această dată. Şi cum mai aveau trebuinţă de nişte animale pentru drum, mai împrumută de la Fang doi catâri.

Dar să scurtăm vorba. Cât ai clipi din ochi se făcu ziua a paisprezecea din lună. În ziua aceea, tatăl şi bunicul au fost foarte ocupaţi. Până noaptea târziu şi-au găsit de făcut ba una, ba alta, căzând într-un sfârşit frânţi de oboseală. În dimineaţa zilei de cincisprezece, Zhao Wen s-a sculat, s-a spălat pe faţă şi a mâncat pe săturate. Afară, animalele erau deja pregătite. Curând au sosit şi Fang Bikai cu învăţătorul. Zhao Wen s-a înclinat în faţa bunicului

13 In fiecare judeţ* şi prefectură existau cărturari care^ răspundeau de îndrumarea şi de pregătirea licenţiaţilor. După obţinerea titlului de juren, aceştia trebuiau, într-un anumit termen, să furnizeze unele date : Vîrsta, cetăţenia, situaţia familială pe trei generaţii (persoana respectivă, tatăl şi bunicul), descrierea fizionomiei lor. Cărturarii garantau de adevărul celor declarate. Fără aceste clarificări, nu se putea participa la treapta superioară de concurs.

său şi a tatălui său. Bătrânul Zhao a bătut o mătanie în faţa învăţătorului Wang şi l-a rugat să aibă grijă de nepotul lui. Wang Ren i-a întors degrabă plecăciunea, apoi au ieşit cu toţii pe poartă, au încălecat şi au purces la drum.

Înainte de plecare, primiseră de la bogătaşul Wang o scrisoare prin care îi invita ca în drum spre capitala provinciei să se oprească la el câteva zile. Aşa se face că nu după multă vreme intrară în oraş, apucând-o spre *pailou*-ul de piatră. Cum Wang Ren ştia drumul, ajunseră lesne la locuinţa bogătaşului, iar acolo portarii îl recunoscură şi îl poftiră degrabă în curte. Zhao Wen era la prima încercare de acest fel. Descălecă şi se uită cu luare-aminte în jurul său. Zidul umbrelor din faţa porţii era alb, iar în mijlocul lui erau trasate două ideograme mari: Hong Xi[14]. De o parte şi de alta a zidului erau înălţate fanioane, iar poarta era încadrată într-un zid impunător din cărămidă. Porţile erau date cu lac negru, iar mânerele de aramă scânteiau orbitoare, ca neaua. La intrare se afla o pancartă pe care scria: „Filiala pentru împrumuturi şi încasare a taxelor”; pe laturile porţii prevăzute cu capete de tigru, se putea citi: „Loc de afaceri” şi „Trecătorule, vezi-ţi de cale!” De capetele tigrilor spânzurau câte două ciomege, vopsite jumătate în roşu, jumătate în negru. Dincolo de poartă se afla o alta, ca un fel de paravan, cu şase intrări deosebite. Deasupra acesteia era o placă de aur, pe un suport roşu, şi pe ea erau turnate ideogramele: *jinshi*. Pe crestele zidului, erau agăţate bonete negre-roşcate şi două bice din piele. Pentru că venise împreună

14 Hong, Gîscă Sălbatică, mesager al veştilor îndepărtate ; Xi, fericire, bun augur.

cu cărturarul Wang, portarii îl lăsară şi pe tânăr să treacă pragul porţii. Dincolo de zidul umbrelor se deschidea coridorul care unea clădirile. Prima dintre acestea conţinea un salon larg, gol, fără mese şi scaune, şi avea pe peretele exterior câteva pancarte cu inscripţiile: „Premiant în anul cutare”; „Licenţiat în anul cutare”; „Cărturar de aleasă stirpe”; „Cinstitul şef de birou imperial”; „Cenzor itinerant în jiangxi”. Zhao Wen se simţi tulburat de multele onoruri de care se bucurase bogătaşul Wang. Tot acolo, în faţa salonului, adăstau două ricşe nu tocmai noi, dar nici chiar demodate. Ocoliră un nou zid ridicat în cale ca un paravan şi ajunseră în curtea cea mare, unde *set* afla, chiar la intrarea principală, salonul cel mare al casei, mare cât cinci încăperi la un loc. Era luna a zecea, răcoroasă, şi în faţa uşii atârnau apărători confecţionate din material gros, vişiniu, de import. Slujitorul care îl însoţise pe bogătaş la banchetul de la templu înainta în mână cu un vas pe sub streşinile coridorului acoperit. Observându-i, se opri şi îi făcu lui Wang mii de plecăciuni şi îl întrebă când sosise.

— Abia am picat, răspunse Wang.

Omul îi aruncă o privire lui Zhao Wen şi deşi se părea că îl recunoscuse, nu-l luă în seamă. Îl invită pe Wang Ren în casă, iar Zhao Wen îi urmă. Casa în care locuia bogătaşul era alcătuită dintr-o cameră mare de oaspeţi şi din altele două, de o parte şi de alta a acesteia. La intrarea celei dintâi, pe o placă de metal, erau trasate ideogramele: *Chong Zhi Tang*, însemnând Sala pentru adorarea umilinţei, iar dedesubtul inscripţiei era transcrisă o teză de examen. De cum se aflară în sală, Zhao Wen cercetă cu interes caligrafiile de pe perete, şi cele câteva obiecte de

pe masă: un trepied antic, o sticlă, o oglindă, în mijlocul încăperii era o masă dreptunghiulară, cu opt scaune, iar pe laturi patru măsuţe joase pentru ceai.

Zhao Wen ar fi vrut să-l întrebe ceva pe învăţător, însă pe o uşă interioară apăruse bogătaşul Wang, în mână cu o pipă. Wang Ren făcu un pas înainte, înclinându-se, în semn de salut, însă gazda îl opri. Între timp, Zhao Wen se lăsase în genunchi la pământ; bogătaşul îl ajută să se ridice, apoi fără să se clintească, îi răspunse uşor la salut. După ce tânărul se ridică, mai făcu o plecăciune. Se aşezară cu toţii. Zhao Wen ocupa se cel de-al doilea scaun din rândul răsăritean, învăţătorul satului al doilea din partea apuseană, iar bogătaşul luase loc lângă el, pe scaunul al treilea. Gazda vorbi prima, interesându-se de sănătatea bunicului şi de a tatălui lui Zhao Wen.

Înainte de plecarea nepotului său, bunicul nu apucase să-i atragă acestuia atenţia că va fi întrebat şi despre cei de e & sa, astfel că tânărul Wen, luat pe nepregătite, se pierdu pentru o clipă. Se înroşi tot, mormăi ceva, apoi apucă să spună:

— Bine”.

Văzându-l cât este de nepriceput, gazda nu-i mai adresă niciun alt cuvânt, aşternându-se la vorbă cu Wang Ren. La un moment dat, bogătaşul zise:

— Am o rudă, pe nume Qian Bofang. E frate cu nevastă-mea şi a fost funcţionar juridic în sud. S-a întâmplat ca tocmai în anul numirii lui să vină un nou guvernator, iar acesta l-a schimbat cu un altul, la nici trei luni, pasămite pentru „neîndeplinirea treburilor publice”. Şi cu toate că el n-a avut parte decât de slujba asta, atât de

scurtă, tot s-a ales cu ceva bănet. Oţi fi văzut, la intrarea în oraş, o casă nouă. Este a lui. E limpede că un mandarin ca el, oricât i-ar fi poziţia de înaltă ori de joasă, n-a pierdut timpul de pomană. De curând a pus pe cineva. să-l ajute să-şi recapete funcţia şi după sărbători are de gând să meargă chiar el în capitală, să depună cerere.

— Dacă are posibilităţi, de ce nu se face direct magistrat, să aibă drept la sigiliu? întrebă Wang Ren.

— Nu e vorba de asta. Şi eu i-am spus-o, de câteva ori. După părerea lui, poziţia unui magistrat este înaltă şi cere prea mult, iar el nu s-ar pricepe la unele treburi şi asta l-ar obliga să-şi pună consilieri, lucru care nu îi e deloc pe plac. Un om în plus înseamnă o gură mai mult, iar în cazul ăsta, încă unul părtaş la agoniseală, şi drepturile lui s-ar împuţina. Pe când aşa, slujba, la tribunal, îşi are socotelile clare. Bine te-ai gândit, nepoate, recunosc. Omul are calităţi de dregător, ştie să-şi strângă avere.

— Există şi o vorbă din popor: pe întinderi de mii de *li*, mandarinii nu ştiu decât să se îmbogăţească.

— Chiar aşa. Mă gândesc ca tânărul Zhao să plece spre Capitală, împreună cu el, pentru asta v-am vorbit.

Lui Zhao Wen nu-i veni în minte un alt cuvânt de răspuns decât: „Bine!”

— Te duci să-i prezinţi omagiile unchiului Qian? interveni învăţătorul.

— E plecat la ţară, să strângă dijmele. Am şi vorbesc eu cu el şi se vor vedea după sărbători.

Bogătaşul Wang îi opri la masă şi ei îşi petrecură noaptea într-o cameră de lângă salon. A doua zi, în zori, porniră spre capitala provinciei. Au făcut drum întins,

călătorind de la ivirea zorilor, când rouă era încă bogată, şi până la căderea întunericului, doar atunci îngăduindu-şi odihna. După câteva zile, au ajuns în oraş şi numaidecât au şi căutat un han unde au lăsat bagajele.

Zhao Wen promovase de curând şi atât cât trăise până la acest eveniment nu avusese parte de relaţii în lumea înaltă. La examenele la care participase cunoscuse mai mulţi examinatori, printre aceştia şi pe Excelenţa Sa, mai marele peste academiile provinciei, pe care îl întâlnise chiar de două ori, dar niciunul nu îi adresase vreun cuvânt. Setrezise în tagma cărturarilor şi abia dacă izbutea să îngaime două vorbe de câte ori se afla printre flecari, şi era neliniştit, neştiind ce şi cum să spună. Norocul lui se numea acum Wang Ren. Acesta îl povăţuia în orice lucru şi în orice împrejurări şi îl făcea să se gândească de fiecare dată la ce era nevoie. În prima scară, îl învăţase cum să se plece, în semn de respect, până la pământ şi ce să răspundă într-o conversaţie, cum să se poarte la ceremoniile de primăvară şi de toamnă ţinute în cinstea sfântului învăţat Confucius. Cu mintea-i scăpărătoare, Zhao Wen aproape că învăţase peste noapte ce avea de făcut şi în zorii zilei următoare părea că le ştie pe toate de când lumea. Când Wang se trezi, după prima noapte petrecută în hanul de la oraş, Zhao Wen îl grăbi să se ridice din pat şi să se spele pe faţă. El însuşi se schimbă iute şi îşi luă cu sine cartea de vizită[15]. Învăţătorul îl

15 Shouben, o carte de vizită existentă în două variante : una roşie la culoare, avînd înscrise pe ea cîteva date de prezentare a învăţăcelului, alta albă, eu un text de înştiinţare sau raportare a unui anumit lucru. Ambele se foloseau doar în cazul în care învăţăcelul se înfăţişa unui

povăţui pe tânăr să împacheteze patru şiraguri de arginţi, să le trimită mai înainte pentru „întrevedere” şi să ia la el mai mulţi bani, pentru a deschide, cu ajutorul lor, uşile. Ajunşi la poartă, îl găsiră acolo pe secretar. Zhao Wen făcu înaintea lui o plecăciune şi îi înmână cartea de vizită, rugându-l să i-o înfăţişeze înălţimii Sale[16]. Îi dărui şi un şirag de arginţi. Secretarul nu se arătă prea entuziasmat şi, după mai multe tergiversări, alegându-se între tiihp cu încă două sute de bănuţi, se hotărî să se urnească din loc. Reveni peste puţin timp.

— Astăzi, înălţimea Sa nu primeşte oaspeţi.

La auzul acestor cuvinte, Zhao Wen simţi că îl lasă inima. Transmise darurile, cu toată supusenia. Totul decurse aşa cum se cuvine. Zhao Wen cheltui e! nişte bani, însă nu îi părea rău. Când îşi încheiară treburile, se întoarseră la han, împachetară şi o apucară direct spre casă. Wang Ren se mai îngriji să-l povăţuiască pe tânăr cum să scrie la testele care se apropiau.

Cu adevărat timpul e ca săgeata, iar soarele şi luna se urmăresc ca suveicile prin urzeală. Cât ai clipi din ochi, trecu şi Anul nou şi toţi din jurul lui Zhao Wen nu se ocupau decât cu pregătirea drumului acestuia în capitală. Într-o zi, pe la amiază, li se anunţă un om cu carte de vizită din partea bogătaşului Wang. Zhao Wen o desfăcu. Conţinea urări de sărbători, iar dedesubtul lor scria: „Aşa

mandarin.

16 In original, Da ren, Marele Om, expresie pe care am tradus-o înălţimea Sa. Este vorba despre cărturarul însărcinat cu îndrumarea şi pregătirea licenţiaţilor din judeţ.

cum am stabilit, călătoria o veţi face însoţit pentru a avea cu cine să vă ajutaţi la nevoie. He Gen se află de multă vreme în slujba mea, este demn de toată încrederea şi cunoaşte prea bine drumurile spre nord. Folosiţi-l cum vă este voia” etc. Zhao Wen înţelese, că omul care li se prezentase cu cartea nu era altul decât administratorul. He Gen avea pe cap o bonetă roşie, era îmbrăcat într-o robă albastră de brocart, peste care îşi trăsese o vestă, iar în picioare îşi pusese încălţări cu feţele negre şi tălpile albe. După ce Zhao Wen parcurse mesajul, sluga veni înaintea lui, îi făcu o plecăciune şi mulţumi pentru bucatele care i se serviseră între timp, adăugând:

— Stăpânul vă urează pace bună.

Văzându-l atât de bine îmbrăcat, Zhao Wen, ca om de la ţară ce era, amuţise, negăsind ce ar fi de cuviinţă să răspundă. Noroc că He Gen era priceput la oameni şi, lovindu-se de muţenia domnişorului, ceru să i se înfăţişeze bunicului. Intrară în casă.

— Omul acesta vine din partea Măritului Wang, zise bunicul, şi nu trebuie să-l tratăm oricum. Ştiţi zicala: călugărul vine din faţa lui Buddha[17].

Îl reţinură în bibliotecă. La ora mesei, bunicul insistă să i se dea lui He Gen un bol de orez şi două feluri de mâncare. Pentru orice lucru, oricât de mic, nu-l lăsară pe noul venit nici să mişte un deget. Mai târziu, Wang Ren trecu pe la ei să-i vadă.

— La urma urmei, acest He Al. Doilea este doar un

17 Proverb despre un călugăr budist; sensul lui este că acela care se închină unui stăpîn (aici spiritual), îl reprezintă în relaţiile sale cu ceilalţi oameni.

administrator şi nu este nevoie să vă arătaţi cu el atât de îndatoraţi. Puneţi-l la treabă şi când se va obişnui cu ai casei are să fie numai bun să-l însoţească la drum pe domnişor.

Familia Zhao îi dădu ascultare învăţătorului şi încetul cu încetul îi arătară lui He mai puţină consideraţie.

Data de optsprezece era socotită prielnică pentru călătorii lungi. Nu vom intra în detaliul pregătirilor care au fost făcute. Wang Ren a fost invitat să le ţină companie până la oraş. Fiindcă era vorba să-l însoţească pe funcţionarul juridic Qian, traseră direct acasă la acesta, lăsară bagajele şi apoi se duseră să-l salute pe bogătaşul Wang. Acesta îi opri la cină. La masă, ca de obicei, Zhao Wen nu deschise gura. La despărţire, strângându-i mâna, bogătaşul îi spuse:

— Aştept veşti bune. Apoi i se adresă cumnatului său: Mâine, la plecare, n-am să vă conduc. Dă-mi de ştire unde ai tras în capitală. Noi ne vom mai vedea, îi zise învăţătorului Wang Ren.

Cei trei petrecură noaptea la Qian. A doua zi, Qian şi Zhao porniră la drum. Wang Ren îi conduse o vreme, după care se întoarse în sat.

Aici firul poveştii se despică în două. Qian Bofang era cam zgârcit de felul său şi pentru că He Gen se afla în slujba cumnatului său, nu îşi mai luă un slujitor cu sine, socotind că are tot dreptul să se folosească de acest He. După două zile de călătorie, Qian se apucă să reducă din banii cheltuielilor de drum oferiţi de Măritul Wang. He începu să-l vorbească de rău, iar Zhao Wen care era un om adevărat, nu se amestecă. Pe de altă parte, Qian ştia să se

războiască. Pentru el, Zhao Wen era un mandarin în devenire, cu un viitor oricât de mare. Chiar dacă Zhao Wen i se arătase nu o dată tot om de la ţară, credul şi uşor de înşelat la bani, Qian se purta făţiş cu el cum nu se poate mai bine. Doar auzise de însemnătatea promovărilor. Rolul demnitarilor din capitală nu era unul obişnuit şi el râvnea să aibă legături în rândul acestora.

Într-una din zile, când trăseseră la un han, îndată după ce se ospătaseră, Qian îi ceru lui He Gen să-i facă patul şi să-i aprindă lampa şi focul. Zhao Wen luase o carte şi o răsfoia în camera alăturată, ce dădea spre curte.

— Acolo e răcoare, îi atrase atenţia Qian, mai degrabă întinde-te pe pat.

Zhao Wen intră în dormitorcu cartea în mână, şi se întinse pe unul din paturile de lângă sobă, fără să se oprească din citit. Rostea cuvintele rar, cu glas scăzut, pentru a le reţine mai uşor. Qian nu-l deranjă. Fumă, mâncă nişte dulciuri, fructe, apoi ridică ceainicul şi sorbi câteva înghiţituri direct din vas. Îl puse la loc, luă o narghilea din aramă fumurie, se lungi şi el pe pat şi prinse să fumeze. Când He Gen intră în cameră, Qian îşi ieşi din pepeni. Întâi îl făcu leneş. Mai pe urmă, îi spuse că pe drum cumpărase brioşe de patru bănuţi una şi pretinse că dăduse cinci bani jumătate pe ea. La douăsprezece brioşe, câştigase optsprezece bănuţi de aramă, fiul de căţea[18]! La început, când fusese făcut leneş, He îngroşase pielea obrazului şi nu scoase niciun cuvânt. Abia când fusese învinuit că furase bani şi se auzise atât de urât ocărit, din

18 Hiinzhăng, una dintre cele mai grave înjurături, cu sensul de bastard, fiu de căţea. Vezi şi nota de la pagina 15.

nimic, nu-l mai răbdă inima şi prinse să mormăie ca pentru sine: „Am furat ca să pot cumpăra un coşciug în care să te bag pe tine” şi: „Ba tu eşti fiu de căţea!” Focul mâniei se ridică în Qian înalt de trei *zhang*[19]. Lăsă narghileaua şi apucă muscheta, repezindu-se spre slugă. Dar He Gen nu era lesne nici de speriat şi nici de potolit. Îşi vârî capul în pieptul funcţionarului juridic, strigând: „Trageţi! Trageţi! Dacă nu daţi, chiar sunteţi ce v-am zis!” Dar tocmai aceste vorbe îl făcură pe Qian să nu mai îndrăznească să-l lovească.

— Sălbaticule! îi aruncă el. La întoarcere am să-i scriu Măritului Wang ce fel de oameni are în slujba sa!

He era gata să-i răspundă, când patronul îşi făcu apariţia, sfătuindu-i să lase sfada şi luându-l pe He Gen de o parte. Qian rămase locului, tremurând încă de mânie.

În toiul certei, Zhao Wen se gândise să intervină, însă nu prea ştia ce să le spună. După amestecul patronului, tăcu o vreme şi, în cele din urmă îngăimă:

— E târziu şi trebuie să fii obosit, unchiule Qian.

— Frate bun! rosti atunci Qian. Cu un asemenea slujitor, ar fi cazul să te arăţi puţin stăpân. Eşti învăţat, dar nu-l ţii bine în mână, şi-i dai frâu liber să-şi facă de cap. Ce fel de mandarin o să fii?

Zhao era convins că funcţionarul juridic şi-o căutase singur cu luminarea şi nu-i răspunse, lăsând să treacă de la ei.

— Pe vremuri, am funcţionat într-un post în sud, unul destul de umil. Aveam în total vreo cinci subordonaţi, un

19 1 zhang, 3,33 m.

secretar, portărei şi eu îi struneam aşa cum se cuvine. Un altul, ar fi fost dus de râpă de oameni ca aceia! Văd bine că tu nu eşti în stare să stăpâneşti nici măcar un singur slujitor!

— E slujitorul Măritului Wang, se dezvinovăţi Zhao Wen. Bunicul m-a povăţuit să mă port bine cu el şi de aceea îl las în voia lui.

— Ba, îi dai mână liberă să ţi se urce în cap, asta faci! vorbi Qian, sarcastic. Unul ca ăsta trebuie înjurat de o sută de ori pe zi, nu să-l iei cu binişorul!

— Dacă mă sfătuieşti astfel, unchiule, de mâine o să mă ocup cum zici de el.

— Eu nu ţi-am spus să te ocupi de el, ci să te porţi cu el ca un adevărat mandarin.

„Ce legătură are asta cu un mandarin?” se miră Zhao Wen, însă nu se chinui să-şi stoarcă creierii cu asta, ci ascultă mai departe la spusele funcţionarului juridic.

— Voi, cărturarii, ar fi cazul să ştiţi bine nişte vorbe înţelepte, din antichitate: „Întâi îţi struneşti familia şi abia apoi conduci o ţară” şi: „Întâi îţi administrezi bine ţara şi abia apoi stăpâneşti o lume”. Dacă nu ţii în mână un administrator, cum îţi struneşti familia? Iar dacă de asta nu eşti în stare, n-ai să poţi niciodată să conduci o ţară. Crezi că o să te aleagă împăratul să-i fii dregător? Nici n-ar mai trebui să te duci în capitală, la concurs.

În ce mă priveşte, n-am fost decât un funcţionar juridic, dar am făcut câte ceva pentru Eminenţa Sa, Fiul Cerului;

nu numai că i-am ţinut în frâu pe slujbaşi, dar îmi ştiau de frică peste patru comune şi opt sate!

Zhao Wen bănuia că Qian trebuie să fi fost mult mai mic decât un magistrat judeţeaq, însă simţindu-l atât de aprins, de pornit, vru să-l batjocorească puţin.

— Unchiule, te-aş întreba, funcţia aceasta pe care ai avut-o, *dianshi*[20], este mai mare sau mai mică decât magistratura? %

Crezându-l nepriceput, Qian se umflă în pene:

— La fel de mare. Mă ocupam de acelaşi teritoriu ca şi magistratul. La drept vorbind, eu eram adevăratul stăpân al judeţului. Când se ivea un caz de judecată, din politeţe îl lăsam pe el să se aşeze în mijloc şi din cauza asta i se spunea „primul”. Eu stăteam pe locul următor şi mi se zicea: „cel din dreapta”. De fapt, nu era nicio deosebire, nu se poate spune că unul era mai mare şi celălalt mai mic.

— Postul acesta trebuie să fie totuşi mai mic decât acela de magistrat, remarcă Zhao Wen.

— El locuia în reşedinţa guvernamentală, iar eu în reşedinţa raională. Nu mă interesam de el şi nici pe el nu-l priveau treburile mele. Să nu dispreţuieşti acest post, frate Zhao, fiindcă este cel mai greu de dus pe umeri…

Deodată, de afară, de sub fereastră, răsună un glas:

— E târziu. Culcaţi-vă, mâine pornim la drum!

Era ricşarul. Se dusese să se uşureze şi, când trecuse prin dreptul camerei lor, auzise vorbă.

— M-am însufleţit prea tare, râse Qian, şi am uitat că suntem călători.

Qian îl îndemnă pe Zhao Wen să se culce. El mai

20 Dianslîi, un fel de funcţionar juridic.

fumă puţin şi se băgă în aşternut. A doua zi şi-au reluat drumul, dar despre asta nu vom mai vorbi.

Cei trei au călătorit ziua, trăgând noaiptea pe la hanuri, în provincia Henan au mai dat şi peste nămeţi de zăpadă, dar până la urmă, pe douăzeci ale lunii a doua au ajuns în capitală. Acolo, funcţionarul juridic Qian îşi avea oamenii săi şi ieşea zilnic, ocupat până peste cap. Zhao Wen şi-a întâlnit câţiva colegi şi i-a încredinţat unuia dintre ei sarcina să-l înscrie la proba eliminatorie. Dar aceasta trecuse şi Zhao a participat la o altă examinare, împreună cu ultimii sosiţi. A reuşit în rangul al treilea, ceea ce îi permitea să ia parte la concurs[21]. Bucuros la culme, le-a scris alor săi.

Prima sa grijă în capitală a fost să-i facă o vizită maestrului său. A învăţat de la colegii de generaţie să completeze cum se cuvine, cartea de vizită, apoi a împachetat doi *Hang* de argint şi patru şiraguri de bani. Maestrul său, Wu Zanshan, locuia dincolo de Poarta Guvernării Agreabile. El stătea împreună cu Qian nu prea departe, undeva pe lângă Piaţa Orezului. În ziua aceea, se trezise devreme. Până şi Qian, atât de obosit de drumurile-sale, se sculă şi îi dădu o mână de ajutor la una sau la alta, îi aranjă roba, cingătoarea de pe mijloc.

— Ai luat carte de vizită? Dar şareta ai chemat-o? se zburli el la He Gen.

Peste puţină vreme, atelajul trase în faţa porţii. Qian îl conduse pe Zhao Wen până în poartă. Acesta urcă în

21 Proba eliminatorie fushi împărţea • candidaţii pe ranguri. Cei sub rangul al treilea nu mai aveau dreptul să participe la concursul de la Palat. Proba era destinată să împiedice unele fraude.

şaretă. Surugiul pocni din bici şi şareta porni. Ajunse repede. Tânărul candidat coborî. În faţa porţii maestrului Wu Zanshan, pe o pancartă pătrată ridicată pe două picioare de lemn scria: „Indicaţie înaltă: Sunt interzise zgomotele. Cei care vor încălca porunca vor fi pedepsiţi”. Fiind încă devreme, nu fuseseră deschise porţile. Pe laturile porţii atârnau două inscripţii verticale: „Bunătatea imperială este cât o primăvară eternă, plină de vigoare” şi: „Diriguirea culturii înfloreşte ca razele soarelui”. Citindu-le, inima învăţăcelului fremătă: erau chiar cuvintele maestrului. Se plimbă în sus şi-n jos prin faţa porţilor, până când auzi de dincolo pe cineva tuşind. Poarta se deschise şi un bătrân slujitor îşi făcu apariţia. Cu cartea de vizită în mână, numai zâmbet, Zhao Wen înaintă spre el. Bătrânul ştia că tânărul este unul dintre candidaţii reuşiţi anul trecut şi se grăbi să-l poftească să ia loc în casa porţii, iar el dădu fuga în curte. Zhao aşteptă o vreme şi, cum omul nu se mai ivea, începu să intre la bănuieli.

Mandarinii aceştia săraci din capitală răspundeau de candidaţi o dată la trei ani şi, tocmai de aceea, doreau să aibă câţi mai mulţi oameni cu stare, care să le aducă ceva câştig. De la începutul celei de-a doua luni, Wu Zanshan primise destui *juren* sosiţi în capitală pentru examinarea de la Palat. Îl primise pe Zhang, îl ascultase pe Li, pe care îi cunoştea prea bine, fiind din acelaşi judeţ cu el. Pe cei din judeţele învecinate îi luă în seamă, după cum erau oameni avuţi sau nu. Şi nu numai el se comporta în felul acesta. Dar deocamdată să ne ocupăm de Wu Zanshan. El ştia de mult că Zhao Wen e bogat, că ai săi sunt mari moşieri din Chaoba şi pe deasupra înavuţiţi peste noapte.

Se aştepta deci să primească de la el cel puţin două-trei sute de *Hang*. Când slujitorul îi aduse cartea de vizită, tresări ca abia trezit şi se ridică în şezut în pat. Numai la auzul numelui, Zhao Wen” se grăbi:

— Invită-l în bibliotecă şi pregăteşte ceaiul.

Bătrânul slujitor încuviinţă.

— Şi darul? se interesă doamna.

Bătrânul îl dăduse unei slugi. Doamna îl primi, îl cârn ţări din mână şi şopti:

— Cel mult doi *liang*.

Luat prin surprindere, Wu Zanshan sări din pat şi fără să-şi mai pună halatul desfăcu pachetul. Într-adevăr, nu erau decât doi *liang* de argint. Parcă i se puse o piatră pe inimă. Culoarea feţei i se schimbă. Răsuflă din rărunchi o vreme, să se uşureze, şi izbucni în râs:

— Oare să nu-mi fi dat acum tot? Lupul ăla bătrân e plin de bani şi n-a trimis decât atât.

— Pentru slugi a adus patru şiraguri de bănuţi de aramă. Darul e de numai doi *liang*, mi-a spus-o chiar el.

Atunci Wu se înfurie şi strigă:

— Aruncă-i în nas! N-am nevoie de bani pentru orez. Cât despre el… n-am de gând să-l văd!

Se descărcă de năduf, urcă în pat şi adormi la loc Bătrânul slujitor n-avu ce să facă şi merse şi-i înapoie tânărului darurile aduse.

— V-aţi obosit atât, rosti el în numele stăpânului, aceste cuvinte de scuză, folosite în situaţia când cineva era refuzat. Astăzi stăpânul nu primeşte pe nimeni, mai adăugă el şi aruncă pe masă cartea de vizită şi cei doi *liang* de argint.

Lovit în felul acesta, Zhao Wen ieşi pe poartă ca vai de el şi se sui în şaretă.

— Cum de te-ai înapoiat atât de repede? Te-a primit sau *nu*? îl luă la întrebări Qian.

— Astăzi nu primeşte.

— Atunci te duci şi mâine.

A doua zi se duse la fel de devreme. Bătrânul slujitor nu-I mai anunţă stăpânilor, ci îl lăsă să stea o vreme în cămăruţa de la poartă, apoi îi zise:

— Socot că ar fi bine să vă întoarceţi. Mâine să nu mai veniţi.

Zhao Wen nu înţelegea nimic. Se gândea să ceară ceva lămuriri.

— Eu trebuie să plec, n-are rost să mai zăboviţi pe aici, urmă bătrânul.

Zhao Wen se întoarse abătut şi fără un cuvânt. Slujbaşul juridic Qian bănui că ceva nu este în regulă.

Peste câteva zile, avu loc prima confruntare[22]. Zhao Wen intră în sală cu ambiţia de a reuşi. Scrise trei eseuri, cu multă eleganţă. Auzise că este bine să nu aibă nicio greşeală, nicio ştersătură şi se strădui ca mai ales începutul să fie fără pată. În ziua de zece, la apusul soarelui, mai avea de transcris un poem, când în sală apărură mai mulţi slujbaşi să strângă lucrările printre aceştia, era unul, în mână cu o goarnă, în care sufla fără încetare chiar înspre el. Grăbit astfel, se apucă să

22 Chu batou chang, preziua concursului. Acesta se ţinea în trei zile, pe nouă, pe doisprezece şi pe cincisprezece din luna a treia. în preziua concursului, candidaţii se strîngeau în sală şi primeau sulurile de hîrtie, pe '• care le înapoiau a doua zi, după ultima probă.

caligrafieze ideogramă după, ideogramă. Îl cuprinse o nelinişte grozavă, care ţinu până a doua zi, când cercetă ca nu cumva să nu-i fie trecut numele pe ¿coloana albastră”[23]. Continuă toate probele, timp de nouă zile, oboseala punând tot mai mult stăpânire pe el. Când încheie, zăcu două zile şi două nopţi, aproape sfârşit.

Urmau vizitele la profesori, făcute în grup, de către candidaţi din acelaşi an. Profesorul-asistent îşi luase liber pentru a se înapoia acasă să se îngrijească de mormintele familiei, astfel că rămăsese numai Wu Zanghan. Îmbrăcat cu grijă, Zhao Wen se amestecase printre ceilalţi. Qian îl însoţise, dornic să asiste şi el la spectacol. Când intrară în sala mare, maestrul Wu tocmai urmărea o piesă de teatru. Zhao Wen se aşeză ceva mai departe de maestru. Dar acesta nu-i acordă atenţie nici măcar după ce actorii se retraseră. Observând acest lucru, Qian îşi zise: „Dacă nu-l ia în seamă pe unul ca el, ce să mai zic despre noi, ăştilalţi?” şi de atunci nu-l mai văzu cu ochi buni pe Zhao Wen.

După ce ieşise de la concurs, Zhao îşi copiase de două ori primul eseu: un exemplar îl trimisese acasă şi pe un altul îl ţinea asupra sa, cerând păr. era acelor cu care venea în legătură. Lumea îl asigura că era scris bine şi că va reuşi. El însuşi avea această credinţă. Apoi cineva îi spuse că pe nouă ale lunii a patra se vor afişa rezultatele, iar cu o zi înainte avea să redacteze plăcuţele cu numele câştigătorilor. Deja cu câteva zile în preajma

23 Aceasta cuprindea numele acelora care, din diferite cauze, erau scoşi din concurs. Corecturile se făceau cu albastru peste lucrările scrise în tuş (negru) şi, de aici, şi denumirea de „coloana albastra“.

evenimentului, el nu mai dormea ca lumea.

În ziua de opt, când încă nici nu se crăpase bine de ziuă, îl trezi pe*He Gen şi îl trimise să aştepte veştile.

— Stăpâne, toată lumea doarme, de ce mă puneţi fără rost pe drumuri?

Zhao Wen stărui ca sluga să plece, iar aceasta o ţinu morţiş că e mai bine să se mai odihnească puţin, ajungând astfel să se certe între ei de-a binelea. Trezit din somn, Qian luă partea învăţăcelului şi He Gen plecă de acasă înjurând. În ziua aceea, Zhao Wen se purtă ca o furnică într-un vas încins, nu avu deloc astâmpăr şi nu-i veni să pună nimic în gură. După prânz, începură să circule zvonuri despre unul şi altul care reuşiseră. He Gen plecase de acasă înainte de zori, pe întuneric. Acum se însera şi el tot nu revenea. Zhao Wen nu mai putea de nerăbdare. Seara târziu, se auzi că numele tuturor câştigătorilor fuseseră – afişate şi că urmau „cele cinci stele”[24]. He Gen înţelese că nu mai sunt speranţe şi se înapoie.

— Om fără inimă! îl certă Zhao Wen, văzându-l.

— Acum se anunţă cele cinci stele, dar uite că mă duc din nou, spuse He Gen, plin de ură şi ieşi în fugă.

He Gen nu se întoarse la Palat, ci căută un plăcintar ambulant, pe care îl convinse să meargă să-l înştiinţeze pe domnişor că ar fi reuşit, pentru a-i smulge nişte bani, pe care aveau să-i împartă între ei. Plăcintarul primi şi alergă într-un suflet să anunţe vestea bucuriei. He Gen îl urmă.

24 Numele cîştigătorilor se afişau începînd cu al şaselea. Primii cinci erau anunţaţi pe înserat, la lumina lampioanelor şi în acompaniament muzical, ordinea numelor lor începînd cu al cincilea şi terminînd cu primul cîştigător, care era primit de către împărat.

De fericire, Zhao Wen întrebă cât să-i dea.

— E primul care vă anunţă, merită câţiva *liang*, strecură He.

Da şi doi *Hang*, hotărî Zhao.

Plăcintarul spuse că e puţin şi că se aştepta să fie cinstit cu un ban de aur sau cu un lingou de argint. Până la urmă, He Gen reuşi să-i dea un lingou de zece *liang*. Omul plecă, iar He se luă după el. Dincolo de poartă, He pretinse să-i dea din câştig opt *liang*, dar plăcintarul o ţinu una şi bună că să împartă argintul pe jumătate. În timp ce se ciondăneau, îi surprinse Qian.

— He Gen, stăpânul tău n-a reuşit, de ce îl furi astfel? îl certă.

— Mereu vă băgaţi în treburile altora. Ce vă priveşte? Dacă se găseşte cineva să sufle o vorbă, băgăm cuţitul în el, să se înveţe minte!

La această ameninţare, Qian amuţi. Şi iată cum bietul învăţăcel azvârlise pe nimic un lingou de argint şi dormise fericit o noapte. A doua zi, aşteptă în zadar să-i vină la uşă portăreii cu anunţul oficiai. Cumpără catalogul cu câştigătorii concursului şi nu-şi găsi numele înscris, înţelegând târziu că fusese obiectul unei amare înşelăciuni. De supărare, nu mâncă nimic toată ziua.

Se făceau trei luni de când Zhao Wen plecase de acasă. Iar depărtarea de ai săi şi situaţiile felurite prin care trecuse nu-l puteau nici ele sustrage dintr-o anumită mâhnire în care căzuse. Vântul primăverii îi adusese cu el şi nereuşita la examenele imperiale şi atunci îşi strânse bagajele, gata să o pornească spre satul său. Pe neaşteptate, primi o scrisoare de la bunicul, însoţită şi de

două mii şi ceva de *Hang* de argint. „În cazul în care vei triumfa, bucură-te din plin. Dacă nu vei reuşi, fă rost de un post de secretar în capitală", i se spunea în epistolă, precizându-se că aceasta era ideea învăţătorului Wang Ren. „Noi am luat din stânga şi din dreapta şi am încropit mai mult sau mai puţin uşor această sumă. Sperăm să ajungi cu bine dregător în Beijing. Dacă obţii vreun post în provincie, lumea o să râdă de noi. Oricum, nu te pripi, ca nu cumva să arunci banii în gol"… şi aşa mai departe.

După citirea acestei scrisori, lui Zhao Wen îi veni greu să le răspundă alor săi. Îl rugă pe funcţionarul judiciar Qian să se intereseze unde s-ar putea cumpăra un post. La început, Qian nu-l prea avusese la inimă pe tânăru-l cărturar, dar acum, văzându-l cu bani şi dornic să-şi facă rost de o dregătorie, cu ajutorul lor, se aprinse dintr-odată de mare prietenie pentru el; voia să-l ajute, pentru a se alege şi el cu ceva. De data aceasta, când Zhao Wen apelă cu adevărat la el, Qian se bucură nespus şi îl invită ba la operă, ba la câte un restaurant de lux. Mai aduse cu el un Beijinghez[25], pe care îl recomandă a fi prietenul său, bun cunoscător al slujbelor mandarinale, cu care s-ar fi putut regla afacerea cu cumpărarea postului. Zhao Wen se încrezu în acesta şi chiar a doua zi se îmbrăcă de ceremonie şi merse să-i facă o vizită; dădu şi un banchet în cinstea mijlocitorului şi i se destăinui: dacă două mii de arginţi nu ajungeau, mai putea să facă rost în numele său de încă cinci sute. Pe de o parte îi fixă omului care îl ajuta un termen, iar pe de alta scrise acasă,

25 Locuitor al Beijing-ului.

solicitând bani. Apoi, îşi căută consăteni, scoase câteva imprimate, trecu des pe la *Yamen* şi într-o lună şi ceva reuşi să ducă lucrurile la bun sfârşit. În felul acesta, învăţăcelul Zhao deveni secretarul Zhao, cu post în capitală şi cu fostul administrator He Gep reţinut de el în slujba sa.

II

După câteva luni, Qian Bofang întâlni un om de inimă, care găsi o cale să-i schimbe vechiul verdict prin care fusese incriminat ca trădător, cu unul mult mai uşor. Ca atare, a dăruit argint pentru a i se restitui vechea funcţie, a dat din mâini şi din picioare şi în nici două luni a fost numit din nou *dianshi*, funcţionar judiciar în judeţul Rao, provincia Jiangxi. Norocul îi surâdea din nou. Era fericit. Numai că nu peste multă vreme a aflat că tocmai magistratul care l-a controlat pe el pe vremuri fusese numit comisar în aceeaşi provincie. Vechiul duşman îl încolţea iarăşi. Ce să facă? Alergă de îndată să ţină sfat cu prietenul său, acela cu care se înfruptase din banii lui Zhao Wen.

— Nimic mai simplu, îl linişti prietenul. Zid în zid cu mine, locuieşte Excelenţa Sa Xu, care este consătean cu omul nostru, comisarul. Anul trecut, când a venit în capitală să se înfăţişeze împăratului, Excelenţa Sa Xu l-a invitat la un banchet, iar la acesta a fost prezent şi umilul tău frăţior. Ei doi se au foarte bine. Atunci au discutat vrute şi nevrute, au glumit, au şuşotit, şi-au vorbit îndelung la ureche, dar nici până astăzi nu ştiu despre ce anume. Mai apoi, când marele comisar a plecat din capitală, i-a trimis Excelenţei Sale, printr-un slujbaş, patru

Hang de argint[26].

— La raporturile dintre ei, putea trimite o sumă mai mare. De ce numai patru *Hang*?

— Nu-mi dau nici eu seama, mărturisi prietenul, roşind. Poate să-i mai fi trimis şi alţii şi eu să nu ştiu. Altfel, între consăteni, aşa ceva nu se prea obişnuieşte: De-ar fi ca unul să dea mai mult şi altul mai puţin, iese cu supărare.

— Treaba lor. Cu mine ce-i de făcut?

— Nu-i nicio grabă. O să trec pe la vecinul meu, cheltui o sută de arginţi şi-i cer să compună o scrisoare în care să-i vorbească de tine.

— Atâta bănet pentru o scrisoare? se miră Qian.

— Nu te pripi. Necazul tău, frate mai mare, e ca şi al meu. Dacă n-ai de unde să-i dai, fratele tău mai mic o să se descurce el într-un fel.

Qian îi făcu în semn de mulţumire mai multe piuconeli şi pleacă.

Prietenul său se nume – Hu Li, poreclit Hu Li Jing, adică Spirit de Vulpe[27]. Omul era inteligent şi cunoştea multă lume.

---

26 In original, bie jing, adică o sumă de bani în semn de stimă, cu ocazia despărţirii. In realitate, un fel de peşcheş, o mituire camuflată. Banii se însoţeau cu cîteva cuvinte-parolă care variau după sezon, situaţie : vara se scria „pentru gheaţă“ : iarna — „pentru cărbuni“ ; cînd se dăruiau unei femei — „pentru farduri“ etc.

27 Supranume dat îndeobşte femeilor deosebit de atrăgătoare ca fizic şi inteligenţă, în stare de a provoca pasiuni distrugătoare. Ideograma Hu înseamnă Barbă, iar Li Raţiune. In altă transcripţie, Huli are sensul de Vulpe, de aici derivînd şi supranumele personajului.

Individid lunecos, se descurca în orice împrejurări. După ce află din gura lui Qian de necazul lui, se strecură în aceeaşi seară în locuinţa Excelenţei Sale Xu, explicându-i de ce avea trebuinţă. Îl ruga, aşadar, să facă o scrisoare, în schimbul a cincizeci de arginţi, şi aceasta să conţină urări de viaţă lungă adresate comisarului.

— Adevărul este că eu şi el suntem consăteni, dar pe noi nu ne leagă cine ştie ce prietenie. Cum să-i scriu? Şi chiar dacă îi trimit o epistolă, mă tem că nu va avea rezultatul sperat, vorbi Xu.

— Vă gândiţi mult prea departe. Luaţi arginţii, aşterneţi câteva cuvinte, acolo, şi gata, îl încurajă Hu Li.

Xu se gândi că ai săi erau cum nu se poate mai preocupaţi de lipsa banilor pentru orez şi pentru plata slujbaşilor, că nevasta tocmai îi ceruse alte podoabe pentru păr şi era încă nervoasă că nu le primise, iar el nu ştia cum să-i împace pe toţi. Şi iată că se ivise această ocazie. Chibzuind la toate acestea, găsi că dăduse de o cale să iasă din încurcătură. Abia reţinându-şi un zâmbet, îşi pofti vecinul să vină a doua zi dimineaţa după răspuns.

— Are bani lichizi? nu se putu stăpâni să nu întrebe.

— Cum altfel? îl linişti Hu Li şi plecă.

Excelenţa Sa îl conduse până în poartă, spunându-i că „se cam aburise”, mai îngânase câteva cuvinte şi intră în casă.

A doua zi dimineaţă, Xu Du redactă scrisoarea numaidecât ce se sculă. Dar Hu Li nu veni cu arginţii nici către prânz. „Nu se poate să nu vină! Ce s-o fi întâmplat? se întrebă Xu, neliniştit. Fu chemat la masă, dar nu se duse. Cu o seară în urmă, se grozăvise înaintea nevestei şi

a slugilor şi acum toţi ştiau că va avea bani. Era supărat de moarte. Abia pe la orele două ale după-amiezii se auziră bătăi în uşă. Xu se repezi el însuşi să deschidă şi, dând cu ochii de Hu Li, se lufnină la faţăf. Se grăbi să-l invite în casă, porunci să se aducă ceai şi ţigări şi să se aprindă focul. Înainte ca Hu Li să deschidă gura, Excelenţa Sa îi întinse scrisoarea. Oaspetele scoase hârtia din plic şi o citi.

— Cine s-ar fi gândit că nu merge, rosti Hu, băgând epistola la loc.

La aceste vorbe, «în inima lui Xu Du explodă parcă ceva. Chipul i se înnegură.

— Ce spui? Deci nu vrea?

— De vreme ce sunt şi eu implicat, n-are cum să scape. Numai că n-are de unde să dea.

— Nimic?

— De avut are el, dar numai o parte. Îmi pare rău, Venerabile, că mă aflu în această situaţie.

— La urma urmei, cât poate da?

Hu Li nu răspunse, Scoase din punga pe care o purta în carâmbul încălţărilor sale un cec pe care scria „Cec de plată a douăzeci şi cinci de *Hang*". Mai jos era imprimat sigiliul. Cecul era valabil la toate cele patru bănci.

Cu oenţi în flăcări, Xu întinse mâna şi-l dădu la o parte.

— *Heng*, Permanenţă, ideogramă inclusă în fiecare din numele celor patru bănci existente în Beijing în ultima sută de ani a dinastiei Qing (1644 – 1911).

— Fie şi aşa, Excelenţă. Mai întâi primiţi-i pe aceştia. Are să-i completeze el.

Xu Du nu avu încotro, trebui să se învoiască. Hu Li

nici nu fumă şi nici nu bău ceai. Luă scrisoarea şi se duse întins să-l caute pe funcţionarul juridic. Îi spuse că plătise o sută de *liang* de argint; la început, Xu nu voise să se bage, apoi îşi dăduse seama că nu-l putea refuza şi întocmise epistola.

Qian se arătă foarte mişcat. Se grăbi să-şi facă bagajele, socotind că peste două zile să pornească la drum. Se părea că îi datora totul prietenului său Hu Li care îl ajutase fără niciun interes de la început până la sfârşit. Pe de altă parte, Hu Li se purta ca şi cum fapta lui se datora numai prieteniei ce o avea faţă de Qian, când de fapt gândul îi stătea doar la câştig. Îşi tot muncea mintea neştiind cum să-şi facă prietenul să priceapă că tânjea după răsplată. Qian avea o podoabă de păr lucrată în smarald. Piesă rară, de preţ. Îi şi spusese într-un rând că ar vrea s-o vândă. Acum Hu Li îşi făuri un plan în legătură cu această podoabă şi avu grijă să-i strecoare că cineva ar fi vrut s-o cumpere. În felul acesta, ajunse să pună mâna pe giuvaier şi să-l preocupe chestiunea cum să-l dea cât mai scump. Clocotea de bucurie. A doua zi, se prefăcu bolnav şi-i aşternu lui Qian o scrisoare. O trimise prin slugă. „Şansele podoabei nu sunt grozave. Nu cred să obţin cine ştie ce pe ea. Vom limpezi socotelile după vânzare”. Situaţia stând aşa, Qian nu mai avu ce să facă. Achită camera, costul mâncării, îşi luă rămas bun de la Zhao Wen şi plecă într-o căruţă trasă de doi catâri

Căruţa îl duse până la Tianjin. De acolo, luă calea apei, călătorind cu vaporul, mai întâi pe mare, apoi pe fluviu. În mai puţin de o lună ajunse în capitala provinciei Jiangxi şi găsi locul numirii sale. Printr-o întâmplare,

comisarul cu pricina era şi guvernator militar, dregătorie pe care avea s-o deţină pe termen scurt, până la venirea unui nou guvernator. Qian Bofang nu îndrăzni să-i arate dintru început scrisoarea. La una din întrevederile cu slujbaşii, intră în sală odată cu toţi ceilalţi. În faţa comisarului, bătu trei mătănii, apoi se ridică şi îi făcu urări de viaţă tihnită. Marele mandarin salută cu mina şi se retrase fără să rostească un cuvânt. La intrare, Qian asudase tot, de teamă ca nu cumva să fie întrebat de lucruri trecute. Din fericire, marele mandarin nu-i ţinea minte pe cei mărunţi. După această grozavă încercare, Qian parcă scăpase cu viaţă de sub ameninţarea unei pietre grele, uriaşe, spânzurate de un fir deasupra capului său.

Dar pe postul liber ales de el, avea deja cineva drept de semnătură de aproape trei luni. Omul obţinuse şi el o scrisoare de recomandare de la un personaj sus-pus şi ocupase funcţia destul de uşor. Superiorii, ţinând cont de influenţa înaltului personaj, hotărâră să-l lase să-şi împlinească anul de slujbă, pentru a nu-i pune beţe îrţ roate la jumătatea drumului. Cât despre numitul Qian, nimeni nu îşi făcu griji că avea să rămână atâta vreme pe dinafară, de aceea numirea lui nici nu fu făcută publică[28]. Şi totuşi, inima lui Qian bătea numai pentru un post de demnitar. Ce să se facă el în capitala provinciei, fără ocupaţie? Cât era ziua de lungă, căuta, dacă nu să intre în graţiile cuiva, măcar să lege prietenii, să afle ba tina, ba

28 Gua pai, a face cunoscut în faţa comisarilor trimişi de guvern, numirea în post a unor funcţionari mărunţi, de la nivelul provinciei în jos.

alta. Când nu putea ajunge la cineva şi ştia că anumite persoane ar fi dispuse să-l vorbească de bine superiorilor, le căuta pe acestea, făcându-le zi după zi vizite protocolare. În cele din urmă, află de la un cunoscut că înălţimea Sa Huang, mai marele peste Biroul pentru controlul fondurilor destinate soldei militarilor şi peste Biroul pentru construcţii, candidat la prefectură, este omul cel mai influent, cel mai puternic. El face şi desface orice şi ce hotărăşte el e lege!

Dar să nu ne întindem la vorbă. Aflând de existenţa acestei şanse, Qian calculă atent cum să-şi apropie omul. Cum nu-l cunoscuse personal, aranjă ca cineva să i-l prezinte. În felul acesta, ajunse la portarul înălţimii Sale Huang, pe nume Dai Sheng: se legă frate de cruce cu el, îl acoperi de daruri şi izbuti să-i mişte inima şi să-l facă părtaş la necazurile sale. Până la urmă îi destăinui că: „nu mai poate trândăvi şi că îl imploră pe mandarin să-l promoveze într-un posta.

— De ce nu mi-ai spus mai de mult, frăţioare? îl certă Dai Sheng. Ca frate mai mare, îţi pot da o mână de ajutor.

— Dacă-i aşa, se bucură Qian, rămânând cu gura căscată, dacă-i aşa, o să mă prezint chiar mâine dimineaţă.

— Nu te grăbi. Dimineaţa n-are rost. El e căutat de multă lume şi n-o să aibă timp să te primească. Vino, mai bine, spre seară.

— Accept sfatul, se repezi Qian. Îţi arăţi bunătatea cu mine, frate mai mare. Dacă voi fi numit, îmi scapi soţia şi copiii de la foamete.

Cu acestea, Qian se ridică.

— Ce vorbe sunt acestea? Doar suntem fraţi de

cruce. Ne vedem mâine seară. Acum nu te mai conduc.

Chiar după plecarea lui Qian, se nimeri ca superiorul să aibă nevoie de Dai Sheng, să-l cheme la el ca să-i pună nişte întrebări. Magistratul de district Huang pierduse câteva sute de *Hang* de argint, care îi fuseseră luate de către un membru al Biroului pentru controlul fondului soldelor. Trimisese deja rapid un slujbaş să aştepte raportul. După părerea lui, toţi membrii supleanţi ai Biroului erau nişte sărăcani şi pe unii ca ei nu te puteai bizui câtuşi de puţin. Aşa se face că îl chemase la el să discute tocmai un astfel de lucru. Dar cu aceasta, venise şi norocul lui Qian.

— Cunosc un oarecare Qian, trimis de curând ca funcţionar juridic în judeţul Rao, aduse Dai vorba de el, lămurind toate cele ce i se întâmplaseră fratelui său de cruce. Deşi a fost ales pentru acest post vacant, e în aşteptare, pentru că deocamdată altcineva are drept de semnătură. Dacă i se dă locul, fiţi sigur că o să facă totul pentru a vă răsplăti împărăteşte.

— Nu-l cunosc, spuse Huang.

— Vi s-a înfăţişat nu o dată.

— Dacă aşa stau lucrurile, să revină mâine seară.

Dai Sheng rosti de câteva ori „daw, se ridică şi se retrase.

A doua zi, Qian nu avu răbdare să aştepte înserarea. Când soarele era încă sus, îşi îmbrăcă roba potrivită rangului şi o ţinu într-o fugă până la reşedinţa lui Huang. În faţa clădirii publice găsi două litiere. Se strecură cum putu până la Dai Sheng. Acesta îi povesti ce izbutise să facă pentru el, cu o seară în urmă.

— Când se întoarce Luminăţia Sa? se repezi Qian, plăcut impresionat.

— Azi-dimineaţă la ora şapte s-a dus la comandantul militar, unde a rămas până la nouă. În continuare, a examinat un caz. La douăsprezece a luat masa în cadrul Biroului şi a văzut de unele treburi publice. De când s-a întors, dacă a fumat trei ţigări şi nişte membri ai Biroului au venit să-i prezinte omagiile. Acum e cu ei. Ia şi mănâncă aici liniştit. O să te primească după ce îşi conduce oaspeţii.

Cu toată nerăbdarea, Qian nu avu încotro, trebui să aştepte. Dar nu peste multă vreme auzi „Excelenţa Sa îşi conduce oaspeţii!” îi văzu pe cei doi membri mergând în faţă, însoţiţi de către magistratul însuşi. La poarta a doua, vizitatorii se opriră. Huang se înclină şi se retrase, în timp ce vizitatorii lui urcară în litiere.

La vremea aprinderii lampioanelor, funcţionarul judiciar Qian ospătă acasă la Dai Sheng, apoi acesta din urmă ieşi cu cartea de vizită a prietenului său. Se întoarse repede şi îl conduse într-o cameră mică de audienţă, aflată pe latura apuseană a sălii oficiale. Îl rugă să ia loc. Bucuros şi mândru, Qian rămase singur acolo, aşteptând cuminte. Peste vreo jumătate de oră, auzi paşi. Înainte ca uşa să se deschidă, cineva tuşi. Apoi prelata uşii fu trasă de către o slugă şi magistratul îşi făcu apariţia. Purta haine de casă. Era gras, cu faţa gălbejită de fumat, în jurul gurii avea o mustaţă şi un barbişon, amândouă negre. Ochii lui priveau pe deasupra lucrurilor. Qian îngenunche degrabă şi bătu trei mătănii. Apoi se ridică şi îi făcu urări de sănătate, scoţând din mâneca robei cartea de vizită. Excelenţa Sa o primi şi-i spuse să se aşeze. Qian se lăsă pe

marginea scaunului, înclinând capul, să asculte întrebările marelui mandarin. Magistratul Huang citi cele câteva date despre el, puse jos cartea de vizită şi întrebă.

— Când ai sosit?

— Luna trecută, veni răspunsul prompt.

— Postul acela vacant din Rao nu e rău?

— La porunca Mariei Tale! Dar încă nu am luat postul în primire.

Când discuţia ajunse aici, magistratul rosti: „Intră!" şi o slugă îi aduse narghileaua. Magistratul se cufundă absent în fumat şi nu mai răspunse. Qian stătea ca pe jăratec. În cele din urmă, se ridică, se înclină şi spuse:

— Sunt un om sărac şi. cu toate că am fost ales, încă nu-mi pot lua postul în primire. Vă implor, Mărite Mandarin, să-mi faceţi favoarea de a mă promova!

— Atâţia mă imploră! Aş mai avea nevoie de câteva sute de posturi, pentru a mulţumi pe toată lumea.

Funcţionarul judiciar nu îndrăzni să mai rostească niciun cuvânt. Observă numai cum magistratul Huang ridică bolul cu ceai[29], iar slujitorii se repeziră să strige: „Excelenţa Sa conduce oaspetele". Se văzu nevoit plece. Magistratul îl conduse până la poarta a doua şi se întoarse.

Tăcut şi tras la faţă, Qian intră la Dai Sheng. Îşi schimbă roba oficială. Văzându-l în ce hal era, fratele lui de cruce interveni:

— Parcă n-ai şti cum se petrec lucrurile în lumea dregătorilor, frăţioare! Unde ai mai pomenit să primeşti slujba de la prima întrevedere? Va trebui să te mai duci cel

29 Chatvan yiduan, a ridica bolul cu ceai ca pentru a bea, semnifica, în simbolistica protocolară feudală, încheierea întrevederii.

puţin de două ori. Nu ţi-am spus că atâta vreme cât mă ai pe mine aici, suntem părtaşi amândoi la orice şi că nu trebuie să-ţi pese de ceva? Nu e bine să pui nimic la inimă. Gata, încetează cu starea asta!

— Înţeleg prea bine cele ce-mi spui, frate mai mare. Te-aş ruga un lucru. Mi s-a părut tare mânios şi mi-e teamă că n-o să mă mai primească.

— Linişteşte-te, doar mă ai pe mine! E ocupat din zori şi până-n noapte. Toată lumea îl caută. Să nu te superi ce-ţi zic, dar oameni ca tine, dacă n-au pe câte cineva, pot aştepta chiar şi trei ani.

— Îmi dau seama. Eşti de-al casei, altfel, nici că m-ar fi îngăduit. Cu tine, n-are ce să mă neliniştească.

Încheind aşa, îi ură sănătate şi rămas bun şi se întoarse la el. După această primă întâlnire, mai reveni de câteva ori la Huang, uneori fiind primit, alteori nu.

Şi iată că pe neaşteptate, într-o bună zi, când Qain abia trecu pragul lui Dai Sheng, acesta îl întâmpină râzând.

— Am ceva să-ţi spun, frăţioare. Cum mă răsplăteşti? Vreau să te aud.

Vorbele prietenului erau cu tâlc. Funcţionarul judiciar se gândi, apoi rosti:

— Frate bun, nu mă face să-mi trădez inima. Cine nu ştie că Excelenţa Sa Dai Al. Doilea e limpede ca apa? Te-a văzut cineva acceptând daruri? Cuvintele astea sunt străine în gura ta.

— Sunteţi cu adevărat un om priceput la vorbă, Excelenţă Qian, îl lăudă zâmbind un slujitor al lui Dai Sheng.

— Adevărul e adevăr şi ce este minciună rămâne tot minciună, dar să nu rostim vorbe mari, zise Dai Sheng. Să trecem alături, pentru a discuta pe îndelete.

Qian Bofang îl urmă într-una din camerele interioare. Discutară în voie, pe şoptite, vreme îndelungată, fără să se afle ce şi-or fi spus. Numai o vorbă de-a funcţionarului judiciar s-a auzit clar:

— La orice realizare mai întâi eşti tu, frate mai mare, apoi vin eu. Între noi doi, asta să fie ordinea.

Cu această replică, ieşi şi plecă, nemaiîncăpându-şi în piele de bucurie. Ce or mai fi pus ei la cale, vom vedea mai încolo.

Magistratul Huang cina; abia se întoarse la *Yamen* când cineva îi aduse o carte. O deschise şi constată că era comunicarea promovării sale în funcţie. După cutumă, se şi afişară anunţuri mari pe porţile locuinţei pentru ca toată lumea să afle şi să vină să-i prezinte felicitări. Dai Sheng fu primul dintre ai casei care i se înfăţişă.

Purta bonetă roşie pe cap, pusă înadins pentru acest eveniment; îngenunche, exprimându-şi bucuria. Când se ridică, spuse:

— Astăzi după prânz, o să sosească litiera verde. Tocmai am consultat calendarul. Mâine este zi favorabilă şi Excelenţa Voastră se poate duce la slujbă.

Magistratul aprobă, dând din cap.

— Aţi căzut la învoială în privinţa preţului?

— I-am dat meşterului de litiere pe cea veche, albastră, şi pe deasupra mai cerea şi bani, răspunse Dai.

— A luat-o deja pe cea veche?

— Mâine, după ce veţi pleca în litiera nouă, o vor

duce la reparat pe cea veche.

Magistratul Huang nu mai comentă. Dai Sheng se retrase. De cum le-a ajuns la urechi vestea, mandarinii din capitala provinciei şi a judeţului, unde era situat guvernul districtual, ca şi membrii birourilor de sub autoritatea Excelenţei Sale Huang se îmbulziră care mai de care să plece capul înaintea magistratului în semn de omagiu şi bucurie. Huang se arătă extrem de politicos numai cu guvernatorul. La înălţimea dregătoriei sale, se simţea obligat să respecte întocmai ceremonia cerută de protocol. Pe de altă parte, guvernatorul se purtasecu el cu aceeaşi înaltă consideraţie pe care le-o arăta propriilor săi superiori.

Noaptea aceea se scurse fără întâmplări deosebite. A doua zi dimineaţă, magistratul Huang plecă la *Yamen* în litiera cea verde. Îşi ocupă ca întotdeauna locul său de magistrat. Magistraţii supleanţi se ridicară să-l salute, strigând în cor: Mărite Mandarin. Chiar atunci, cineva intră cu două cărţi de vizită, invitându-l să meargă în sala comisarului şi a judecătorului provinciei. Dregătorii din jurul lui se ridicară şi îl conduseră acolo. În sala cea mare, mandarinii i se înclinară rând pe rând, zâmbitori. El îi răspunse fiecăruia în parte, apoi înapoie vechiul sigiliu.

— Vom lucra împreună. Pe viitor să renunţăm la aceste politeţuri, i se spuse.

Când să se aşeze, demnitarii îşi declinară unul după altul căderea de a o face primul. Huang se lăsă pe un scaun, printre ultimii dintre cei prezenţi acolo. Luaţi bine aminte, stimaţi cititori, Marele Huang devenise inspector şi până şi noi, scriitorii de cărţi, nu-l mai putem numi, ca

mai înainte, magistrat.

La înapoiere, cu vechile cărţi de vizită, trecu pe la comisar, pe la judecătorul provincial şi pe la toate birourile. Drumul îi era deschis de o umbrelă roşie[30], de patru soldaţi de la construcţii, şi de un călăreţ pe un bidiviu mândru – călăreţul purta medalie de rangul cinci şi pene colorate în albastru. Doi slujbaşi cu bonete stil cu piatra albă şi încălţări uşoare, numite „tigrul tolănit” se ţineau pe lângă lectică; un altul ducea o mapă cu cărţi de vizită şi, de atâta alergătură la care erti silit, transpirase din cap până-n picioare. În spate veneau doi călăreţi îmbrăcaţi în robe largi. Inspectorul Huang trona în litiera verde. Pe nas îşi pusese ochelari negri de cristal, mari şi rotunzi, iar în gură avea o ţigară aprinsă. Patru ricşari îl purtau pe când cei doi slujbaşi îi ofereau din vreme în vreme ţigări. Porniseră spre casă înainte de prânz şi nu ajunseră decât pe la trei şi jumătate. Vechea lui patimă pentru tutun îi revenise. Fără să-şi schimbe hainele, se întinse pe pat şi fumă una după alta douăzeci şi patru de ţigări. Însoţitorii nu îndrăzniră să-i aducă aminte că este înfometat. Apoi, sosiră o mtllţime de mandarini să-l felicite şi de toţi se ocupă Dai Sheng.

După două zile, Dai Sheng, care avea de gând să-şi câştige cu totul stăpânul, intră la el într-un moment când îl ştiu liber.

— Stăpâne, răspoimâine este ziua de naştere a doamnei. Ai casei aşteaptă un spectacol de operă şi un

30 Fiecare dintre alaiurile dregătorilor se deosebea prin fast şi culoare. De la prefect în sus se foloseau umbrele în galbenul caisei ; magistraţii judeţeni aveau umbrele albastre etc.

banchet, să se distreze cu prilejul acestei fericite ocazii. În chestiunea asta, bazaţi-vă pe noi, cei umili, care suntem cu inima alături de dumneavoastră.

— Oh, iar vom cheltui bani? întrebă Huang.

— Ce importanţă au banii? se miră Dai Sheng. Toţi ai casei nu doresc decât asta.

— Măcar să nu afle cei de la birouri. Ei n-au nicio tragere de inimă.

— O bucurie atât de mare trebuie serbată două zile în şir.

Inspectorul nu răspunse. Dai Sheng se retrase, să pună la cale toi ce era nevoie. Pe neaşteptate, vestea se lăţi şi funcţionarii se înfăţişară cu daruri.

— Aşa cum am prezis, am dat de bucluc.

— Dacă au aflat, cu atât mai bine! îl linişti Dai Sheng şi fixară ca în prima zi, aceea a zilei de naştere, să se distreze familia. Ziua a doua era cea oficială, pentru dregătorii din construcţii, iar cea de-a treia pentru membrii biroului pentru controlul fondurilor.

În seara primei zile, inspectorul se consultă cu Dai Sheng.

— O asemenea zi înseamnă numai pierdere, spuse el, nu ai niciun câştig.

Când să răspundă, Dai observă că venise o telegramă din Nanjing. Gândind că trebuie să fie ceva urgent, Huang răsuci hârtia în mână: deasupra nu era imprimat decât un număr. Inspectorul nu ştia limbajul telegrafic şi îl chemă pe secretar să descifreze. Adresarea era: „Inspectorul Huang din Nanchang". Inspectorul se precipită să afle urmarea, dar graba îl făcu pe secretar să greşească un

număr şi nu se mai înţelese nimic din mesaj.

— Nu te împiedica de un cuvânt, se supără inspectorul. Vezi mai departe.

Următoarele cuvinte erau: „Proces militar”. La auzul lor, inima inspectorului Huang prinse să bată cu putere. Înspăimântat, Huang îşi holbă ochii parcă să descopere el însuşi ce era acolo pe telegramă. Urmarea era: „Guvernatorul cercetează adevărul, pentru început face cunoscut acest lucru”. De data aceasta, inspectorul făcu feţe-feţe, ca lovit de fulger, bolborosi ceva şi se lăsă pe un scaun. După ce mai descifră o vreme, maestrul spuse:

— Mai e ceva.

— Ce anume? se miră Huang.

— Magistratul prefectural Zhu şi magistratul judeţean Wang se supun deopotrivă asistenţilor lor. Să fie găsite de urgenţă căi de salvare”.

În final era marcată ideograma *Quan*. Inspectorul bănuia că telegrama fusese expediată de o rudă, Wang Zhongquan, care lucra cu guvernatorul. Omul auzise ceva şi voia să-l pună în gardă.

— Ce pot să spun?! exclamă.

— După conţinut, reiese că ruda aceasta este foarte atentă, dar guvernatorul încă n-a luat măsuri. Ştiind din timp, putem ocoli necazul.

— Ajunge! Acum nu mai ştiu unde mi-e capul. Reluăm discuţia după ce-mi vin în fire.

Se odihni o vreme şi, când să vorbească, apăru Excelenţa Sa Hu, şeful poliţiei. Intrase fără să mai aştepte să fie anunţat. La vederea acestuia, ceilalţi se retraseră. Hu se aşeză şi, când se văzu singur cu gazda, îşi dădu

drumul.

— Am fost trimis de către guvernatorul militar să vă aduc o ştire deosebită.

Inspectorul era deja ameţit şi nu-i veni nimic în îninte ca să-i răspundă. Îl privea pe oaspete, buimac.

— A primit o telegramă din Nanjing, urmă acesta. Este vorba de procesul uniformelor militare din anul acela. Înălţimea Ta ai fost amestecat din greşeală în această chestiune. Ceva de neconceput! Vă sfătuim; mărite, să nu puneţi nimic la inimă. Peste două luni, cu capul potolit, şi limpede, vom găsi ce e cu cale să facem.

Inspectorul Huang nu mai ştia pe ce lume se afla şi nu fu în stare să rostească nici de data asta un singur cuvânt de răspuns. Auzind, totuşi, cuvintele frumoase din urmă, cu adevărat părinteşti, simţi că i-ar fi peste puteri să arate cât era de îndatorat. şi mişcat.

— Te implor, frate, să mulţumeşti în numele meu pentru atâta bunătate. Sunt învinuit şi mi-e greu să ies ziua, în văzul lumii. Mâine, pe seară, voi veni să-i mulţumesc.

Fără nicio grabă, oaspetele îşi luă rămas bun şi ieşi, iar gazda se purtă acum cu el deosebit de curtenitor, conducându-l până la poarta mare.

Rămas singur, Huang nu intră în casă, ci se duse în salon, plimbându-se încolo şi-ncoace, cu mâinile la spate şi cu capul plecat. Se lungea ba pe pat, ba se aşeza pe scaun. Dar nu treceau trei minute şi iar se ridica, rotindu-se în cerc. Pe la cel de-al patrulea *geng*[31], soţia a trimis doica

31 Geng, unitate de timp formată din două ore. 'Noaptea cuprindea în total cinci geng.

după el, să-l poftească să se odihnească. Văzându-l în ce stare de tulburare era, ceilalţi nu îndrăzniră să-i adreseze un cuvânt. Până la urmă, temându-se să nu se îmbolnăvească, soţia ieşi şi se rugă îndelung de el ca să o urmeze.

A doua zi, în ziua de drept a naşterii soţiei, din pricina acestei întâmplări, toţi ai casei se purtau cu reţinere. Doamna îi chemă la ea pe Dai Sheng, gândindu-se să renunţe la trupa de operă. El înţelesese că în situaţia dată nimeni n-ar mai fi cutezat să se bage la cheltuială „de aceea împinse corabia în ape domoale, cu alte cuvinte o lăsase mai moale:

— Sluga voastră şi-a dat seama că Excelenţa Sa nu se simte bine. De vreme ce spuneţi aşa, Doamnă, ai casei se vor alătura urărilor.

Cu aceasta, Dai Sheng îl chemă la el pe directorul trupei.

— Nu mai cântaţi, spuse.

— Domnul meu! se sperie directorul. Pentru a-l servi pe Marele Mandarin, am adunat trupa şi nu voi pleca decât după ce cântăm două zile la rând.

— Dacă nu vrem, nu vrem! Iar dacă nu pleci, ce-ai să faci aici?

Directorul îl înjură, însă reţinuse că mandarinul oduce rău şi că nu avea de ales, de aceea lăsă capul în jos, luă o mină de înmormântare şi-şi puse oamenii să împacheteze.

Stăpânul se ridică din pat abia după-amiază. Se spălă pe faţă, mâncă, fără să scoată un cuvânt. Când îi trecli pofta de fumat, se înserase.

— Totul e pregătit, Excelenţă. Vă rog să hotărâţi: plecaţi după cină sau chiar acum?

— Întâi luăm masa.

Doamna Huang era extrem de pricepută. Aflând de căderea soţului îi vorbi lui Dai Sheng:

— Acum Excelenţa Sa nu mai are dreptul să se aşeze în lectica cea verde. Cum pe-a noastră, pe cea veche, au luat-o deja, te rog să împrumuţi una de la un apropiat de-al nostru.

— La ceasul ăsta, lucrurile sunt fără cap şi fără coadă. O telegramă nu e totul. Sluga aceasta ar zice ca stăpânul să se poarte ca şi până acum. Până nu este totul limpede, nu schimbăm nimic. Iar ca să împrumutăm de la cineva, «nu ne-ar cădea uşor să dăm lămuriri.

— Mie nu-mi vine să cred că lucrul acesta e neadevărat. Dacă mai urcă în litiera verde, poate să fie învinuit. Mai devreme sau mai târziu, tot trebuie s-o schimbăm. Când Excelenţa Sa lipseşte de acasă, luaţi două beţe zdravene şi le înjghebaţi un acoperământ albastru. E foarte simplu.

Spunând acestea, o chemă pe mătuşa sa, cerându-i să meargă împreună cu domnişoara, să deschidă lăzile şi să aleagă trei materiale de draperie, pe care să le dea lui Dai Sheng.

— Adevărul este că înălţimea Sa este de plâns! mormăi Dai Sheng, întorcându-se la el în casă. Abia s-a ales cu o litieră verd-e şi dacă a făcut cu ea cinci drumuri că tam-nisam n-o mai poate folosi. Doamna zice că e foarte simplu, dar noi nu suntem ricşari! Eu unul, nu pot să duc treaba asta la bun sfârşit. De vreme ce Excelenţa Sa nu

ştie nici pe ce lume trăieşte, îl las să mai meargă odată cu litiera verde, că n-o fi foc. Iar eu o să trimit mâine dimineaţă un soldat după doi ricşari, care să înlocuiască ei materialul.

Inspectorul Huang porni cu acelaşi alai şi însoţit de lampioane. Ajuns la *Yamen*, intră singur în sala cea mare. Aflând de venirea lui, şeful poliţiei, Hu, se grăbi să-i iasă în întâmpinare.

„— Guvernatorul are oaspeţi, îl înştiinţă. Se va întoarce degrabă. Aţi luat masa, Excelenţă?

— Da. Frăţioare, ar fi cazul să nu mi te mai adresezi în felul acesta; sunt în cădere, ne aflăm pe aceeaşi poziţie, răspunse inspectorul Huang, trăgându-l de mână, să stea lângă el.

Hu se aşeză cu greu, la început încercând să se împotrivească. După câteva cuvinte, vorbi:

— Umilul de mine, mă duc să văd ce mai e cu vizita. Dacă oaspeţii au plecat, putem intra.

— Vă obosiţi, rosti rar Huang.

Peste puţin, Hu reveni, chemându-l. Inspectorul Huang îşi slobozi mânecile-copită de cal[32], îşi netezi boneta şi-l urmă. Guvernatorul îi ieşi în cale. Huang îl salută, bătu o mătanie, apoi îl salută din nou[33], spunând:

— Vă rămân recunoscător, Excelenţă, pentru grija

32 Modixiu, mînecă de forma copitei de cal, folosită la costume oficiale în perioada manciuriană. La ceremonii, acestea trebuiau lăsate în jos.

33* + Salutul putea fi de mai multe feluri : mătăniile ; îngenuncherea pe un singur picior, împreunarea mîinilor şi înclinarea adincă, simpla înclinare a capului. Obiceiul ca doi oameni să-şi strîngă mîinile este de dată recentă.

deosebită. Întorcându-se şi luând loc, urmă: Regret că n-am fericirea să vă slujesc. Pe viitor, vă implor să mă luaţi pe lângă dumneavoastră, accept să vă fiu cal sau bou de povară.

— E de neînchipuit. Dar în ciuda celor transmise prin telegramă, n-am primit niciun act oficial. Ieri seară, Hu mi-a spus că aţi avea un neam acolo. De ce nu-l desemnaţi să încerce să evite necazul?

— Este perfect adevărat, însă mă tem că i-ar fi greu să-mi ia apărarea. Vă implor, Excelenţă, găsiţi o cale spre a mă scăpa cu faţa curată. Nu-mi mai stă gândul la alte foloase, măcar să-mi păstrez numele nepătat. Ştiu că bunătatea voastră este fără margini, încheie şi se sculă, făcând o nouă plecăciune.

— Voi telegrafia chiar astăzi. Dar şi dumneavoastră trebuie să-i răspundeţi acelui neam. Se cuvine să clarificăm lucrurile, să ştim despre ce este vorb.a.

— Nţţ are rost să mai întrebăm, spuse inspectorul Huang şi, apropiindu-şi buzele de urechea guvernatorului, îi vorbi îndelung.

— La caz de nevoie, vă cerşesc sprijinul, Excelenţă.

— Înseamnă că, în împrejurările acelea, dumneavoastră înşivă nu aţi aranjat lucrurile cum se cuvine, observă guvernatorul după ce-l ascultă, încruntându-se. De aceea a ieşit ce-a ieşit!

— Aşa este, recunoscu Huang.

Guvernatorul mai rosti câteva fraze de consolare şi-l asigură că o să-i trimită cât de curând o scrisoare acasă.

— Voi da şi o telegramă şi nu voi întârzia să aflu o cale.

Băură împreună ceaiul, apoi se despărţiră.

— După părerea mea, cazul nu e prea greu, de vreme ce guvernatorul a acceptat să aranjeze lucrurile, presupuse Hu, la plecare. Mă voi grăbi să vă aduc acasă scrisoarea cu vestea cea bună.

— Nu vă mai obosiţi, încheie Huang, cu glas umil, şovăielnic, apoi urcă în lectică.

Ajunse acasă repede. Acum nu mai arăta atât de disperat ca mai înainte. Din litieră se duse direct în salonul cel mare. îl chemă pe secretar, şi-i ceru să facă o telegramă de răspuns, aşa cum îl învăţase guvernatorul.

— E prea lungă. Dacă o trimitem prin telegraf, ne costă o avere chiar şi numai cifrarea. Mai bine ne-am strădui să o transpunem singuri.

— Bine, aprobă Huang.

Atunci secretarul luă anuarul, căută „noul cod al telegrafului” şi codifică ideogramele una câte una. Abia apoi inspectorul se duse la el, se schimbă şi-i împărtăşi soţiei cât de bun fusese guvernatorul.

— Când ne vom reveni din această încercare, vom vedea cum îl putem răsplăti, spuse soţia.

După aceea nu-şi iriai vorbiră.

Aflând de telegramă, Dai Sheng aşteptă plecarea stăpânului din salon, pentru a se interesa cum stau lucrurile.

— Guvernatorul s-a arătat foarte săritor. Se pare că o să scape, îl asigură secretarul.

— Mă aşteptam! Eu mi-am făcut bagajele. Cei care vor să se facă demnitari sunt adevăraţi demoni. Ai văzut cum arăta alaltăieri, când a fost promovat şi cum arată

acum. Cu noi, slujbaşii mărunţi, e altceva. Dacă ne dă afară un stăpân, intrăm la altul şi avem parte de aceeaşi hrană, mama ei! Ei, însă, au un singur împărat şi n-au unde să se ascundă. Spuneai că guvernatorul o să-l ajute. Dar el va fi schimbat şi până urmă tot de cel mai mare va asculta. Bine, vom vedea! Sigur că cel mai bun lucru ar fi să nu fim siliţi s-o luăm din loc!

Ieşiră împreună. Dai Sheng râse. Secretarul nu se arătă prea vorbăreţ. Fiecare plecă la el acasă.

Inspectorul a aşteptat trei zile încheiate, însă n-a primit nicio scrisoare. Se perpelea ca furnicile într-un vas încins, intra şi ieşea pe uşi, neputând să stea locului. Adevărul este că nici lui nu-i venea să creadă: puterea, influenţa în lumea dregătorilor erau mai vii decât atotputernicia dragonilor şi tigrilor în munţi, singurii care deschid norocul oamenilor adevăraţi.

Înainte vreme, când inspectorul era în funcţie, se bucura de alai bogat şi de curtenia şi temenelele unei mulţimi de oameni de care nu s-a sinchisit şi pe care n-a binevoit să-i primească. În clipele grele de-acum însă nu-l mai căuta nici măcar un demon – şi, fireşte, nici insul acela care fusese ridicat graţiei lui, noul membru al Biroului pentru controlul fondurilor, funcţionarul juridic Qian, nu îi călcase pragul de patru sau cinci zile şi nu numai pe-al lui, dar nici pe-al lui Dai Sheng. Totuşi, Huang nu lua în seamă asemenea lucru. Iar Hu, şeful poliţiei, om plăcut şi cel mai înclinat spre bine, nu venea pe la el pentru că lucrurile nu stăteau aşa cum i-ar fi plăcut. În ziua a patra, după prânz, Huang se simţea cu totul distrus şi îşi luase gândul de la minunea pe care o aştepta. Dar pe înserat, Dai Sheng intră

la el cu o scrisoare.

— A trimis-o Excelenţa Sa Hu, spuse cu bucurie. Se pare că avem veşti bune de la Nanjing. De aceea ne scriu.

Inspectorul Huang o luă grăbit şi. O deschise. I se spunea că se putea întoarce la slujba sa. Lucrurile erau pe punctul de a se aranja.

— Zhongquan e prea aiurit, zise, înainte de a termina de citit. De ce mi-a telegrafiat, când nu e nici urmă de necaz?

Cu scrisoarea în mână, strigând în gura mare, trecu spre camerele particulare, să-i împărtăşească soţiei noutatea. La vestea cea bună, ai casei se bucurară.

El se îmbrăcă numaidecât şi plecă la slujbă. Primul îi ieşi în cale Hu. Purtarea inspectorului Huang era alta decât cea din urmă cu câteva seri. Hu rămase în picioare cât timp vorbi cu el, nemaifiind invitat să ia loc. Desigur, şeful poliţiei n-ar fi îndrăznit să se mai aşeze alături de el.

— Ce oameni aiuriţi! exclamă Huang. A telegrafiat pentru nimic! De vreme ce afacerea e pe mâinile inspectorului Guo, lucrurile se vor schimba în bine.

Mai apoi, Hu intră în salon şi reveni, rugându-l pe Îiuang să poftească la întrevedere. Huang trecu în salon. Guvernatorul şi inspectorul se salutară după protocol, cu numai câte un singur salut, nu ca în seara de mai înainte, când inspectorul se ploconise de două-trei ori.

— În ziua aceea, chiar după plecarea voastră, frate, i-am telegrafiat comisarului de Jiangning, cu care mă am bine, rugându-l să vadă ce e de făcut. Ei, ce credeţi, abia am primit telegrama lui de răspuns. Vă rog să o citiţi.

Guvernatorul îi întinse telegrama. Inspectorul o citi,

mulţumi încă o dală, îngână emoţionat câteva cuvinte şi plecă.

Întors acasă, îl vizitară, fără să se fi anunţat mai dinainte, mandarinii birourilor pe care le coordona. Inspectorul primi pe câţiva dintre ei, pe ceilalţi îi salută şi aceştia plecară. Numai funcţionarul judiciar Qian rămase în poartă, discutând cu Dai Sheng.

— În timpul când înălţimea Sa s-a aflat la restrişte, n-am îndrăznit să-l tulbur. Am auzit că de ziua doamnei nici muzicanţii n-au cântat. Acum totul s-a liniştit. La drept vorbind, înălţimea Sa m-a luat sub oblăduirea sa şi eu nu sunt ca ceilalţi, mă simt obligat să vin să-mi plec capul în faţa sa. Ce spui, frate mai mare, aş putea veni mâine? Te supăr, rugându-te să pui o vorbă bună pentru mine?

— Frăţioare, să lăsăm politeţurile. Te-am tot aşteptat să vii în timpul ăsta, cât am avut necazuri, dar nu ţi-am zărit nici umbră. Acum iar ai început!

Qian roşi.

— M-am temut că nu-i frumos să vin când înălţimea Sa are o aşa mare supărare. Acum pot să-mi arăt loialitatea.

— Ştiu. Nu te grăbi. Am să stabilesc o zi şi te voi anunţa în scris.

După ce se sfătuise în particular cu Dai Sheng, funcţionarul judiciar Qian devenise chiar de a doua zi părtaş la buget. Că recunoştinţa lui cam suferise nu era ceva neobişnuit şi ca urmare nu este cazul să intrăm în amănunte. Orice funcţionar, în materie de simţăminte, are părţi bune şi rele, luminoase şi întunecate şi oricând te poţi aştepta la surprize de la el. În ceea ce-l priveşte pe

Qian, el era plin de pete întunecate şi datorii.

După ce funcţionarul judiciar plecă, Dai Sheng se înfăţişă stăpânului său.

— De ziua stăpânei, spuse el, folosindu-se de gândul lui Qian ca şi cum ar fi fost al său, toţi ai casei am vrut să o serbăm, dar a venit telegrama aceea şi ştiţi ce a urmat. Nici n-am mâncat şi nici n-am dormit ca lumea. Inima ne era numai la stăpânul drag, aşteptând să-l vedem vesel, ridicat în rang, bogat. Excelenţă, sunteţi primul din Jiangxi şi nu vi se poate întâmpla nimic. În zilele acestea, chiar printre slugi, s-au găsit câteva care s-au purtat ca la înmormântare, socotindu-se ele cum să cerşească bunăvoinţa altor stăpâni, încât de treburile casei nici nu s-au sinchisit. Oamenii aceştia lipsiţi de inimă trebuie să vă urască, de moarte!

— Şi noi îi mai folosim! Care sunt? Să-i dăm afară pe loc! se mânie inspectorul.

— Nu are rost să înşir nume. Zicala spune că stăpânul nu poartă pică slugilor. Cei lipsiţi de inimă nu vor sfârşi bine. Veţi vedea.

Stăpâna casei se amestecă şi ea şi inspectorul Huang tăcu. Apoi discutară de reluarea serbării zilei de naştere şi Qian fu numit printre cei dintâi care să fie primiţi. Huang acceptă. Stabiliră ca sărbătorirea să înceapă peste două zile. Dai Cheng îl anunţă pe Qian. Ordinea era cea veche: în prima zi avea să fie serbarea pentru a-i casei, a doua zi pentru birouri, iar a treia pentru funcţionarii mărunţi.

S-a trimis vorbă şi directorul trupei s-a înfăţişat cu oamenii săi din nou. Mai întâi, directorul l-a salutat pe mai marele porţii.

— Domnul meu, onorabile! Data trecută n-am apucat să cântăm aici! Am căutat aiurea, nenorociţii de noi, ba în stânga, ba în dreapta, numai să ne putem ţine cu viaţă. Ca o furtună în toiul zilei a căzut atunci asupra noastră cuvântul vostru că nu mai putem cânta! Domnul meu bun! Era să mă omorâţi! Am împrumutat o sută douăzeci şi patru de şiraguri de bani; sunt dator vândut, n-am mai rămas decât cu pantalonii de pe mine! Din fericire, astăzi vă putem răsplăti. Gândiţi-vă, domnul meu, trupa mea este alcătuită din actori tot unui şi unul, de primă mărime, în rolurile unei bătrâne, al unui bărbat, al unui june-prim şi al unei tinere. Cea care joacă rolul Bătrânei se numeşte să-i Crizantema Nemuritoare, Bărbatul este să-i Munte Mirific, Junele-prim are numele de să-i Nor Elegant, iar Tânăra este chiar Săi Nor Jucăuş.

— Cum adică, toţi sunt să-i? Mă tem că într-un asemenea concurs n-or să aibă cum să se întreacă[34], glumi Dai Sheng.

— Dar cine nu-i ştie! se înfurie directorul. Aceştia sunt „Cei patru să-i”, celebri în tot Jiangxi-ul! Aşteptaţi să urce pe scenă, ascultaţi-i şi vă veţi convinge că nu arunc vorbe în vânt!

— De vor cânta bine, n-am nimic de spus. De nu, te trimit la Yamen să-ţi tragă trei sute de lovituri şi să-ţi atârne o bârnă de grumaji[35].

— Dacă nu vor cânta bine, să aveţi milă şi să vă purtaţi cu îngăduinţă. Iar dacă se vor dovedi buni, ce să

34 Sai, aici nume propriu, înseamnă „întrecere, concurs“.

35 Străvechi procedeu chinez de tortură aplicat osîndiţilor.

zic? puneţi o vorbă bună pe lângă mandarin ca să-şi deschidă băierile pungii şi să ne binecuvânteze cu două lingouri[36]. Luaţi-mă sub protecţia voastră, domnule.

— Arginţii sunt în mâna lui. Oricât mi-ar plăcea mie cântările voastre, dacă el nu le dă drumul, eu n-am ce să fac.

— Pe mine nu mă duceţi, domnul meu. Cine nu vă ştie? Ce spuneţi Domnia Voastră e vorbă şi aşa rămâne. Dacă-l sfătuiţi de bine, nu doar un lingou, ci sute şi mii vi le pune în mână.

— Ei, asta ar fi bine, o întoarse Dai. De-aş avea bănetul ăsta, n-aş mai sta aici în poartă.

Chiar atunci, stăpânul îl chemă pe Dai Sheng şi dialogul se întrerupse.

Când ai ceva de spus eşti lung, dar fără vorbă povestea se scurtează. Curând, sosi ziua stabilită pentru serbarea zilei stăpânei. Aşa cum era obiceiul, la orele două, trupa bătu gongul. Stăpânul îşi luase trei zile de concediu.

După masa de prânz, el se aşeză împreună cu doamna în salonul cel mare, să vadă piesa. Le ţineau companie mătuşa şi domnişoara şi erau cu toţii împodobiţi ca nişte fluturi multicolori.

Mai era un domnişor, în vârstă de treisprezece ani, crescut de mătuşa. Cum stăpâna nu avea un fiu, îl iubeau cu toţii ca pe o comoară, iar tânărul se răzgâiase în aşa hal că nimeni nu se purta mai rău decât el. Când el ţipa că vrea soarele de pe cer, era musai cineva să aducă o scară.

---

36 Yuambao, un lingou de argint în greutate de 50 grame.

Altfel, când firea lui de taur nărăvaş se dezlănţuia, zece stăpâni nu îi veneau de hac. Chiar în ziua aceea, îşi făcuse de dimineaţă de lucru, prin cabinele actorilor. Aflând cine este, oamenii trupei nu îndrăzniseră să se plângă. Într-un târziu, un măscărici izbucnise:

— Domnişorule, noi avem de cântat, eşti cumva amator?

Tânărul nu-l înţelese, dar cel care era cu el se încruntă şi îi puse omului în cârcă vina că îl lovise cu piciorul pe domnişor şi prin urmare ar face bine să părăsească locul. Măscăriciul nu vru să-i dea ascultare şi se încinse între ei o bătaie straşnică. Directorul sări la ei şi-şi potoli actorul, apoi îl pofti pe domnişor să treacă în salon. Ceilalţi actori îl învinuiră şi ei pe domnişor pentru că îşi găsise de joacă într-un loc nepotrivit. Tânărul. izbutise însă să fure din recuzită o barbă, ascunzând-o în mâneca robei. Directorul o căută, dar nu cuteză să întrebe printre ai casei de ea.

Cumd se înseră şi gongul de pe scenă încetă, pentru a se face urările de aniversare. Stăpânul şi stăpâna se retraseră într-un salon de-alături.

Stăpânul purta robă vişinie, iar doamna o mantie roşie. Amândoi stăteau în picioare, primind onorurile. Cei dintâi au fost slujitorii casei, după care s-a prezentat Dai Sheng cu slujbaşii din oraş. Dai Sheng îşi pusese pe cap o bonetă mare, de culoarea vişinei putrede şi îmbrăcase o mantie gri. Ceilalţi aveau câte o jachetă deasupra robei, dar erau şi unii care veniseră înveşmântaţi simplu, în roba lungă de cărturari. Îngenunchează cu toţii. Gazda le răspunse, înclinându-se şi împreunând palmele. Stăpâna se

înclină şi ea. Oamenii se ridicară. După ei urmă un alt grup, acela al secretarilor Stăpâna se retrase, rămânând numai inspectorul Huang. Când şi aceştia plecară, mandarinii din provincie, de la magistraţi în jos, sosiră şi-şi depusoră cărţile de vizită. Inspectorul Huang le spuse că e nedemn de această vizită. Numai funcţionarul judiciar Qian nu se sinchisi dacă este sau nu cineva în salon şi – îmbrăcat într-o robă colorată, pe cap cu bonetă cărturărească – intră, îngenunche numaidecât şi bătu trei mătănii. Se ridică, făcu urări de sănătate şi vrei să se ducă înaintea stăpânei să-i prezinte omagii şi urări de viaţă lungă. Numai că, de cum îl văzuse intrând, stăpâna se retrăsese în camera femeilor. Inspectorul Huang se purtă cu el plin de politeţe, poftindu-l să ia loc să asiste la spectacol.

— Umila mea persoană nu se aseamănă celorlalţi, spuse el. Vă slujesc şi aici.

Chiar atunci răsună gongul şi scenele se derulară unele după altele, până după miezul nopţii.

Numeroşi au fost cei care au trimis daruri în ziua aceea. S-au primit multe băuturi, luminări, plăcinte şi suluri verticale din mătase, pe care erau caligrafiate felicitări. Dai Sheng s-a ocupat cu primirea lor, notând numele omului şi ce trimisese, dar şi câţi bani oferise aducătorilor. El însuşi pretinsese daruri şi primise câte un şirag sau câte două de bănuţi, încât, adunate laolaltă, se strânsese bănet, nu glumă. Unii mandarini, care ştiau de prietenia dintre inspector şi guvernator, se folosiră de prilej ca să dăruiască ba o sută, ba cincizeci de *Hang* de argint, materiale de preţ, vase din aur. Despre câte primise

Dai Sheng, nu mai e cazul să vorbim. La porunca doamnei casei, materialele şi vasele le trimise numaidecât în casă, iar darurile celelalte le păstră la el până după spectacol, când stăpâna casei veni şi inspectă ea însăşi totul.

Cele trei zile trecură repede. Peste alte câteva zile, inspectorul Huang merse şi le mulţumi mandarinilor care îl vizitaseră de ziua soţiei lui. Totodată, trimise în taină pe cineva la inspectorul Guo, cu zece mii de arginţi. Guo îl scoase pe Huang basma curată, notând că „fusese vorba despre el, dar, în urma controlului, totul se dovedise fără temei”. A transmis acest lucru emisarului imperial care fusese rugat de către guvernator să se poarte cu grijă. În această situaţie, emisarul a îngropat cazul definitiv. Şi deoarece guvernatorul avea încredere în Huang, i-a încredinţat şi conducerea tuturor direcţiilor din provincie, şi astfel el a devenit cu adevărat ca o floare adăugată pe un brocart auriu, neaflându-şi perechea în toată provincia.

III

Din nefericire, guvernatorul militar care lipsise până atunci fusese sfătuit să se îndrepte spre sud. Era aşteptat din zi în zi să sosească la post. Mandarinii aflaţi în subordinea sa mai erau cum erau, numai comisarul fusese numit pe căi ocolite. Omului îi plăceau banii mai mult uccit calce pe lumea asta. După numirea în post, de teamă să nu se vorbească pe seama lui, nu îndrăznise să vândă deschis posturile. Acum, aflând de venirea unui nou guvernator militar, înţelese că nu peste mult timp va fi şi el schimbat. Om inteligent, îi rugase pe cei din jurul său să-i găsească noi clienţi: cu o mie de *yuani* abia puteai pune mâna pe o slujbă mijlocie; pentru un post bun, trebuia să faci faţă cu

douăzeci de mii de arginţi. Cine plătea, obţinea locul râvnit. Negoţ cinstit, fără nici cea mai mică înşelătorie! Cine nu putea plăti, dădea în scris că va achita în rate după ce va lua slujba în primire.

Dacă însă comisarul găsea între timp pe cineva care dădea bani peşin, îi retrăgea postul celui cu ratele.

Comisarul nostru făcuse adevărată negustorie cu dregătoriile şi trăia pe picior mare, în lux orbitor. În subordinea lui era un magistrat judeţean care pusese ochii pe un post liber. Râvnindu-l, s-a dus întins la un frate al comisarului, oferind opt mii de arginţi. Comisarul a acceptat, iar cei trei au făcut târgul. Dar tocmai când să fie numit magistratul acela, comisarul a fost chemat la guvernatorul civil, care nu voia altceva, decât locul liber vândut pe opt mii de arginţi. „Posturi libere sunt cu duiumul" gândi comisarul. „Or eu l-am dat pe acesta ieri şi încă pe bani gheaţă. Postul stă în puterea mea. Nu m-aş fi gândit ca guvernatorul să-şi oprească ochii la elw. Iar peste puţină vreme: „La urma urmei, el urmează să plece şi o să ajungă de rang cu mine. Cui i-l dă, nu-mi pasă, numai că mă jecmăneşte pe mine. Iar eu nu pot să-mi iau cuvântul înapoi. Ce-ar fi să-i ofer alt post?" O dată hotărât, spuse:

— Înălţimea Voastră se referă la un loc destul de îndepărtat de capitală şi lipsit de importanţă, fără nimic de preţ. Mă gândesc să vă găsim un altul. Voi veni chiar în seara aceasta să vi-l ofer. Cât priveşte postul la care vă referiţi, a fost deja dat cuiva.

— Dintre posturile neocupate, am impresia că acesta este cel mai bun. Oare să nu fie aşa? se miră guvernatorul.

— Posturile cu adevărat bune depind de starea de spirit a poporului. În locul acela, aceasta este ostilă, neprielnică, se lucrează cu greu. Aşteptaţi să depistăm un loc bun.

Guvernatorul auzise ceva de negoţul cu funcţii pe care îl practica acest comisar. Însemna că locul fusese vândut şi tare i-ar mai fi plăcut să şi-l dispute. „Numai că eu voi pleca”, îşi zise, „şi nu mă aleg cu nimic dacă îi cer socoteală pentru asta. Mai bine să văd ce-mi oferă”.

— Vă pun la treabă, rosti, dând din cap.

Şi comisarul plecă.

Întors la sediul său, mâncă şi trecu în camera de lucru, să-şi facă siesta.

— Frate, se auzi strigat şi-l văzu pe fratele său mai mic, al treilea născut în familie.

— Ce s-a întâmplat? întrebă.

— De ieri, prefectura din Jiujiang e vacantă. Azi dimineaţă, un prieten de la Compania de schimb şi transfer de bani a primit o telegramă de la şeful de judeţ, şi prin ea îl ruga să ofere el două mii de arginţi pentru a-l gira o lună două. Postul nu e cine ştie ce, însă din afară arată bine.

— N-am auzit ca prefectul să fi fost bolnav. Cum a murit?

— Ştiu doar că postul e vacant. N-aş putea spune dacă s-a prăpădit el sau i-a murit vreun părinte. Telegrama nu preciza acest lucru.

— Înainte, înlocuirea prefecţilor de şefi de judeţ era un lucru obişnuit. Dar un prefect ar fi prea ieftin pentru două şiraguri! Negoţul e greu, frate al treilea!

— Frate, nu e momentul, nu se lăsă acesta. Vine un

nou guvernator. Cel vechi va pleca şi odată cu el şi noi. De ce n-am pescui ceva?

— O prefectură e mai scumpă. Dacă o dăm pentru două mii, ce să mai zicem de districte sau judeţe?

— Preţul se fixează după marfă. Omul va fi în funcţie temporar, doar pentru câteva luni.

— Şi ce dacă? Nu va fi anunţat?

— Ba natural că da!

Atunci să ofere cel puţin cinei mii! Nu pesle mult se vor strânge dările şi cu una, cu alta, va face pe puţin zece mii.

Ascultându-şi fratele mai mare, Al. Treilea reveni:

— Ai dreptate. Dacă-i aşa, mă duc după prietenul acela, îi spun să telegrafieze că nu se acceptă un singur bănuţ sub cinci mii. Dacă vrea au ba, să răspundă în aceeaşi zi. Având postul acolo, unde se află, nu se poate ca peştele să nu cadă în cârlig. Iar asemenea posturi sunt cu duiumul!

— Prea bine. Şi spune-i să pretindă telegramă de răspuns, fie ea rea ori bună. Dacă nu vrea el, găsim pe altcineva.

Comisarul se numea He şi i se dăduse porecla de Portofel[37], fratelui mai mic zicându-i-se, pentru neîntrecută lui lăcomie de bani, Trei Portofele. Lumea vorbea că amândoi erau ca nişte portofele fără fund, înghiţind oricât, fără să lase să le scape niciun bănuţ.

Pe loc, Trei Portofele urcă în lectică, luă cu el o slugă cu un lampion aprins şi se duse la compania de schimb

37 He, nume propriu; într-o altă transcripţie, împreună cu încă o ideogramă, hebao, înseamnă pungă pentru bani, portofel.

monetar. Acolo îl căută pe domnul Ni Al. Doilea, directorul. Acesta era poreclit Putreziciunea sau Buddha de

Lut. Se ocupa tot cu asemenea afaceri. Când He fusese numit comisar pentru sare, Trei Portofele intrase în legătură cu el. Şi cu cât negoţul lor mergea mai bine, cu atât se arăta Ni mai sârguincios. Nu era dregător sau slugă, ori cât de măruntă, care să nu-i cunoască pe Buddha de Lut. Până şi câinii de la *Yamen*, văzându-i chipul numai bunătate, îl ocoleau fără să-l latre, nefiind unul care să se dea la el să-l muşte.

— Buddha de Lut! strigă Trei Portofele, pătrunzând la el.

Ni se grăbi să-i iasă în întâmpinare, ştiind că vizita era în legătură cu telegrama.

— Ei, ce veşti îmi aduceţi? întrebă Buddha.

— Toată himen-ţi zice Buddha şi tu eşti mai rău decât tâlharii. Eşti de-al nostru şi te porţi în halul ăsta?

— De unde să-ncep? se mânie Ni Al. Doilea. Cum aş îndrăzni să vă-nşel, Mărite Al. Treilea?

— Atunci de ce te mânii?

— Mărite Al. Treilea, ştii prea bine că-s făcut clin lut. Nu mă speria, că mă cutremur şi mă fac praf şi pulbere.

Se puseră amândoi pe râs. Când se opriră, Trei Portofele îi lămuri pe îndelete vorbele fratelui său mai mare.

— Nu ştiu dacă ce-am să spun e grav au ba, dar mă tem că o să vi se pară cufios. O să ne vină un nou guvernator, fratele dumneavoastră va preda şi el postul şi ar fi cazul acum să pescuiască ce se prinde. Omul a oferit două mii. După mine, asta-i numai o parte. De-ar fi să-i

cerem mai mult, omul n-ar avea de unde şi totul se duce de râpă. V-aş sfătui să vă întoarceţi şi să vă înduplecaţi fratele să accepte oferta de la bun început. Eu sunt mijlocitor şi o să am grijă ca mai târziu să-l fac pe omul nostru să mai dea ceva.

— Bine, el şi-ar avea partea, dar eu? Şi chiar tu, n-o să mijlocim pe nimic!

— Dincolo de cele două mii, Măritul Al. Treilea îşi are partea.

— Cât? Trei Portofele se apleacă în faţă, întrebând cu glas şoptit.

— Douăzeci la sută.

— Buddha de Lut, ştii că am gabarit mare! Ce fac eu cu numai atât? Cât îl priveşte pe fratele cel mare, poate să accepte, dar dacă mă opun eu, totul cade. Noi doi trebuie să fim bine trataţi.

— Eu mă socotesc separat. Însă, Mărite, dacă cereţi prea mult, omul n-o să poată nici să deschidă gura. Dacă e vorba de mai puţin, uite, o să hotărăsc în locul lui şi mai dau ceva. Vreau să spun că pe lângă cei douăzeci la sută, mai adaug o sută. În total, se fac cinci sute de *Hang*. De-ar fi altul… Dar cum sunteţi de-al nostru, fie atât cât am zis.

— Asta nu-i procent. Mai pe urmă va trebui să mai adauge câte ceva.

— Fireşte. De doi ani suntem prieteni apropiaţi. Oare nu-mi ştiţi inima?

— Trimite-i chiar în seara asta o telegramă şi spune-i să se pregătească. Vorbesc eu cu fratele meu.

Bucuros la culme, Ni Al. Doilea aprobă, mai spuse câteva cuvinte frumoase şi Trei Portofele plecă.

Trei Portofele se întoarse la *Yamen*, se întâlni cu fratele său şi la întrebarea: „Cum e cu chestiunea aceea”, răspunse:

— Nu mă mai întreba, că s-a năruit totul! Numeşte pe altcineva, frate mai mare. Chestiunea noastră n-are sorţi de izbândă.

La aceste vorbe, inspectorul se simţi de parcă i-ar fi răsturnat cineva o găleată cu apă rece în cap.

— Cum s-a năruit? întrebă, după o lungă tăcere. Eu fac preţul şi el se cuvine să răspundă de restul. Dacă nu-l bag în seamă, n-are altceva de făcut decât să-şi vadă de ale sale. Cum se poate ca el să spună două mii şi să rămână astfel, după voia lui? Atunci îi las lui totul! Nu uitaţi că voi, fraţii, cu familiile voastre cu tot, trăiţi pe spinarea mea. Al. Treilea, am să-ţi zic ceva care n-o să-ţi placă: lucrul acesta îl fac pentru noi toţi, iar dacă tu, ca frate, te alegi cu ceva de pe urma lui, nu-i nimic. Dar de ce să-mi spui mie că nu merge? La drept vorbind, prin banca lui Ni intră şi ies banii noştri, fără un beneficiu prea mare. Şi pentru atâta lucru, el îşi dă nişte aere, încât mie nu mi se pare că e om cu inimă bună!

Trei Portofele venise cu gândul să dea lovitura, amăgindu-l mai întâi că treaba nu merge şi îndată ce fratele său hotăra alt preţ, el „să tragă corabia la mal”. La început, se bucurase, socotind că „va câştiga şi din lăuntru şi din afară”. Dar auzind partea a doua a discursului fratelui său, când acesta aproape că îngropase chestiunea, jena i se preschimbă în mânie.

În faţa fratelui cel mare, Trei Portofele era cum nu se poate mai docil. Astăzi însă fusese umilit, se dăduseră în

vileag lucruri ascunse, şi fusese pus într-o situaţie jenantă. Se făcu foc şi îşi înfruntă fratele:

— Nu vorbi cu păcat, frate mai mare. Dacă-i pe-aşa, atunci să socotim cât ne datorăm unii altora.

— Ce tot vorbeşti V se miră inspectorul.

— Vreau să ne socotim!

Ce să socotim?

— Să vedem cât ne revine la fiecare.

— Al. Treilea, rosti inspectorul, sarcastic, nu v-am crescut eu pe toţi, şi pe tine, şi pe Al. Doilea şi Al. Patrulea? Ce-ai vrea să socoteşti cu mine?

— Las că ştiu eu. Tata ne-a lăsat mai bine de o sută de mii de arginţi. Ai luat din ei zece mii şi ceva, de ţi-ai cumpărat un post de magistrat. După nici trei ani, la moartea – mamei, ai mai luat de-acasă peste douăzeci şi ceva de mii, pe care i-ai păpat habar n-am cum. De atunci, ai rămas lefter, iar ai tăi s-au înmulţit. Când s-a împlinit termenul de ieşire din post, iar ai oferit zece mii de *Hang* să-ţi păstrezi locşorul! Cum n-au avut pe ce să te facă magistrat, ţi-a trecut prin gând să ajungi chiar mai mare şi ţi-ai cumpărat o prefectură, care, cu mita trimisului Ministerului serviciului public, te-a costat douăzeci de mii. După trei ani de muncă în provincie, când altuia i-ar fi prisosit bunurile agonisite acolo, tu te-ai amărât cu văicărelile până la cer, că nici nu ştiu dacă erai sărăcan de-a binelea sau te prefăceai. O vreme ai fost ajutor de magistrat, dar ţi s-a acrit repede şi-ai căutat altceva. Opt mii de *Hang* ai dat pentru a afla posturi libere şi alţi treizeci de mii, pentru postul de comisar al sării! Toţi banii ăştia, însă, sunt ai noştri, ai tuturora. Prin noi, că suntem

de acelaşi sânge, ai ajuns mandarin. Iar pe cât am mâncat şi-am cheltuit noi, abia dacă am lichida dobânda, ce să mai vorbim de capital! Ne-am ţinut şi ne ţinem pe propriii noştri bani! Zici că te-ai îngrijit să ne însori şi să ne cumperi funcţii mandarinale, dar nu-ţi pasă de noi câtuşi de puţin! mai bine ne-ai da banii 1

Cu banii, rezolvăm orice!

Do furie, inspectorul He se înnegrise mai rău decât un dovleac pe jar. Rămăsese năucit. Cu o mină îşi scărpina oarba şi nu scotea un cuvânt.

Văzându-l că tace, Trei Portofele îşi dădu drumul la gură şi mai tare. Vorbea fără întrerupere, plimbându-se de colo-colo, cu mâinile la spate şi cu capul sus, călcând apăsat.

— Acum să nu vorbim de treburile casei, lucruri unde eu, ca frate mai mic, am făcut atâtea pentru tine. Ia să vedem: Wang Mengmei din Yushan – douăsprezece mn, Ziiou din Pingxiang – opt îmi; Mustaţă din Xinchang – şase mii; Mo Guiying – cinci mii cinci sute; Lu Ziling – cinci mii; Huang Zhanfu – şase mii patru sute; Zhao Linzhou – patru mii cinci sute; Wang Ermei – trei mii cinci sute; Jiang Dahua din Nanchang – trei mii; Kong Qinglu şi Lu Ziting – fiecare câte două mii; apoi sunt atâţia cu câte o mie sau opt sute, nu mi-i amintesc acum pe toţi, dar sunt douăzeci-treizeci. li am notaţi cu exactitate. Banii ăştia nu ţi-au intrat în buzunar cu ajutorul meu? Dacă e să mă exprim cât mai frumos, ca la scripturi, şaisprezece ori douăzeci şi unu[38], prin mine ţi-au intrat destui bani, dar ia zi de câte

38 In budism, numere pline, rotunde, norocoase.

ori ai lăsat să picure câte ceva şi în palma mea? Şi uite că tocmai dumneata vrei să te socoteşti cu mine. Sunt de acord să clarificăm lucrurile. Dacă tot nu ţi-e clar, du-te în Nanchang, să-ţi spună Jiang Dahua. Dacă el nu mai poate, rămân atunci alţii, şeful judeţului, comisarii şi dacă nici ei nu-ţi sunt de-ajuns, mergem în capitală, la Ministerul justiţiei. Mergem împreună, oriunde. Să afli şi tu că nu e bine să-ţi baţi joc de fraţi!

Vorbind, Trei Portofele îşi amintea rând pe rând o mulţime de chestiuni, iar inspectorul rămăsese cu ochii holbaţi, suflând greu în barbă şi tremurând tot de furie.

Rămase astfel vreme îndelungată şi abia dacă fu în stare să îngaime:

— N-am ţinut morţiş să fiu mandarin. Dar am sărăcit, m-am vlăguit şi încă mă zbat pentru voi toţi. Iar dacă am ajuns ca propriii mei fraţi să mă nesocotească, nu mai pun niciun preţ pe viaţă! mai bire îmi rad părul şi mă fac călugăr, să trăiesc în tihnă!

— Pentru cine te zbaţi? Oricum, nu pentru altul. Spui să nu te preţuim destul, dar pune-te în locul nostru? Te călugăreşti? Cum vrei, nu ne amesteca pe noi în asta!

Furia inspectorului creştea din ce în ce mai mult. Mai înainte şezuse pe pat şi fumase opium. Apoi se ridică brusc şi sparse bolul cu ceai, ocărind şi bicstemând. Trei Portofele se temu să nu sară şi la bătaie. De aceea, dacă până atunci vorbise cu glas scăzut, acum îşi suflecă mânecile şi-şi luă o înfăţişare războinică, aşteptând ca fratele cel mare să se repeadă spre el. Aruncând pipa, inspectorul Ile avusese de gând să-l cheme pe secretar şi să-i spună să-i dea de veste guvernatorului că era bolnav.

Cum însă fratele său se îmbăţoşase, încercă să se stăpânească.

— Omoară-mă! îi strigă.

Cât se înfruntaseră prin vorbe, ai casei îi ascultaseră din încăperea alăturată, dar nu îndrăzniră să se apropie. Mai târziu, când cearta luase proporţii, doi mai în vârstă dintre ei intrară, sfătuindu-i să se potolească. Unul îl prinse din spate cu braţele pe Al. Treilea, urmărind să-l tragă de acolo, însă nu reuşi. Câţiva slujbaşi mărunţi, care se codiră să se apropie, ca să facă totuşi ceva se repeziră în spate, anunţând-o pe soţia inspectorului:

— Înălţimea Sa se ceartă cu Al. Treilea şi nu-i putem despărţi.

Femeia se sperie tare şi nu-şi mai pierdu timpul nici cu îmbrăcatul şi nici cu aşteptatul doicii care s-o însoţească, ci o porni în fugă, aşa cum se găsi, spre salon. Ceilalţi traseră draperia de la intrare în lături, făcându-i loc să intre. Fraţii, piept în piept, se împingeau încă unul în altul. În această situaţie, femeia se precipită spre ei, străduindu-se să-i despartă. Dar nici vorbă s-o poată face!

— Hai, omoară-mă! striga unul.

— Dacă-i să crăpăm, crăpăm amândoi odată, se oţăra celălalt.

— La urma urmelor, ce s-a întâmplat? întrebă femeia, cu lacrimi în ochi şi trase cât putu de soţul său, târându-l într-o parte.

Observând cât de sumar îmbrăcată alergase soţia sa spre ei, inspectorul simţi că i se înmoaie inima şi se lăsă pe un scaun.

Trei Portofele nu se aşteptase ca fratele cel mare să

slăbească strânsoarea şi să iasă din luptă, aşa că, luat pe nepregătite, în primul moment se înclinase în faţă şi, cum inspectorul se aşezase pe scaun, o lovise cu pumnii pe cumnată, tocmai în burtă. Femeia era însărcinată în luna a treia şi, slăbită fiind, lovitura o doborî şi ea căzu în genunchi. Trei Portofele se lăsă şi el în genunchi înaintea ei.

Într-o clipită numai, furia puse din nou stăpânire pe inspectorul He, întâi pentru că fratele lui se dovedise neînţelegător, apoi din pricina loviturii pe care o primise soţia lui care era însărcinată. O luase de nevastă în urmă cu un an şi ea îi făcuse bucuria să rămână grea, iar sarcina nu era deloc o jucărie! Nu mai ţinu seama de nimic şi se apropie de fratele său pe care îl îmbrânci în lături şi îşi sprijini cu braţele amândouă soţia. Dar nu se simţi în stare s-o smulgă din locul în care se prăbuşise. Cu capul plecat, cu ochii închişi şi sprâncenele încreţite, ea prinsese parcă rădăcini acolo jos, cu o mână mângâindu-şi burta, iar cu cealaltă acoperindu-şi obrajii. Broboanele de apă de pe chipul ei erau mai mari decât boabele de soia! Inspectorul o întrebă ce avea, dar ea clătina numai din cap fără să rostească o vorbă.

— Nu ştiu în care viaţă am greşit, de mi-e dată această năpastă! se văicări ea în cele din urmă.

Aflat în încurcătură, Trei Portofele se strecură afară, încă din momentul în care doamna ţâşnise în fugă din apartamentele sale, câteva slugi se tânguiseră în gura mare:

— Stăpânul se ceartă cu Al. Treilea, mergeţi şi-i împăcaţi; domnilor secretari!

Chiar atunci, secretarii, unchiul cel bătrân şi unchiul al doilea după mamă, unchiul după tată, doi nepoţi şi

Al. Doilea se grăbiră spre biroul de înregistrare. În camera exterioară, fură înştiinţaţi:

— Doamna o înăuntru[39].

Atunci rămaseră locului, neîndrăznind să intre. Tar când stăpâna casei scosese un sunet jalnic şi când se prăbuşise lovită la pământ, înţeleseră că lucrurile luau o întorsătură gravă. Apoi Al. Treilea apăru în uşă şi toţi se repeziră asupra lui cu întrebări. În faţa celor mai în vârstă decât el, Al. Treilea se simţi jenat să se recunoască vinovat, dar nici pe fratele său nu putea arunca vina.

— Ne-am sfădit şi, la supărare, ca omul, i-am zis mai multe! lămuri el şi ieşi.

Nimeni nu pricepuse nimic. Se dumiriră numai după ce secretarul principal şi Al. Doilea se apucară să ia la întrebări sluga care fusese de faţă la scena din birou.

Al. Doilea ar fi vrut să afle mai multe amănunte, însă de dincolo de uşă, femeia gemea. Se gândiră că biata femeie fusese grozav brutalizată. Ştiind-o în luna a treia, îşi ziseră că pierduse cumva sarcina. Părerile erau împărţite. În cele din urmă, Se auzi glasul inspectorului. Cerea să vină careva să o conducă pe stăpână în camerele ei.

— Ce-i cu doicile, au murit, de nu mai vin? se mâniase el.

---

39 După normele feudale confuciene, stăpînele unei case onorabile nu aveau permisiunea să se arate oricînd şi oricum nu numai străinilor, dar chiar şi membrilor-bărbaţi din familie ; locul lor era în camerele interioare destinate exclusiv femeilor.

Mai multe slugi fugiră să cheme femeile. Peste puţin, mătuşa, domnişoara şi câteva doici sosiră şi se opriră în spatele paravanului, să nu fie văzute. Ştiindu-le acolo, secretarii plecară degrabă. Femeile intrară. Veniseră trei-patru doici. Inspectorul le ocări în faţă. Niciuna nu scoase un cuvânt. O luară pe stăpână, iar inspectorul He le urmă. După ce fu întinsă pe pat, bărbatul o întrebă iar ce avea, însă ea continua să tacă.

Inspectorul He trimise pe cineva la Direcţia medicală a mandarinilor, rugându-l pe domnul Zhang Surdul[40] să vină să-i ia soţiei lui pulsul. Zhang se îmbrăcă iute şi se ¿anunţă la intrarea în *Yamen*. Funcţionarul de serviciu îl pofti înăuntru. La uşa care răspundea în reşedinţa mandarinilor, funcţionarul se opri şi doctorul fu condus de Al. Doilea. Cei doi îşi zâmbiră şi până la încăperea principală schimbară şi câteva cuvinte. Inspectorul Tle îi ieşi doctorului în întâmpinare în camera exterioară.

— V-am pus pe drumuri, spuse.

Zhang se înclină înaintea mandarinului.

— Numai doamna să aibă parte de linişte. Umilul de mine se cuvenea să vin încă mai de mult”.

He îl pofti să ia loc şi-i destăinui cum se produsese suferinţa soţiei sale. Peste puţin, doica îl chemă în camera interioară. Intrară împreună. Draperia din faţa patului era lăsată. Înţelegând că femeia era lungită pe pat, doctorul nu schiţă niciun gest de salut, ci spuse: „Pună tihnă, doamnă!” şi se aşeză cam într-o dungă pe taburetul de lângă pat. Ceru femeii să scoată mâna dreaptă prin

40 Adesea pe lingă numele propriu-zis apare şi porecla.

draperii, i-o sprijini pe trei cărţi şi, închizând ochii, cu capul plecat, îşi apăsă trei degete peste trei vene ale ei şi le ţinu aşa vreme de vreun sfert de oră. Când termină, o rugă pe bolnavă să-i întindă mâna stângă şi procedă la fel ca şi prima dată. Apoi îi ceru doicii să se uite la limba stăpânei. Neîncrezător în slujnică, într-un moment de furie, licenţiatul trase draperia, lăsându-l pe Zhang Surdul să cerceteze el singur. Acesta se ridică în picioare şi abia aruncă o privire că şi spuse să se coboare draperia.

— Nu e nimic grav! rosti şi însoţit de stăpânul casei se înapoie în camera exterioară. Mânia i-a rănit ficatul, şi a vlăguit-o. Într-o oarecare măsură a tulburat şi embrionul vieţii din uter. Dar se pare că nu e nimic serios!

Scrise o reţetă, pe bază de plante.

— Umila mea persoană nu pretinde că ştie mare lucru, vă rog să mă îndrumaţi, preamărite, spuse, întinzând reţeta.

Inspectorul se uită peste ea.

— E iscusit întocmită, încuviinţă el şi o dădu unei slugi, să meargă după leacuri.

Zhang Surdul îşi luă rămas bun. În scurtă vreme, plantele fură aduse şi fierte. După o jumătate de oră, pe stăpână nu o mai durea burta. Inspectorul Hu se linişti abia atunci.

Iar pentru că necazul fusese stârnit de fratele lui, faptul nu putea rămâne fără urmări. A doua zi, He merse la *Yamen* şi zise că vrea să se învoiască două zile, sub pretextul că ar fi răcit, dar în realitate, răpus de supărare, simţea nevoia să stea acasă. Trei Portofele nu-l luă în seamă. Înfuriat peste măsură, fratele mai mare tună şi

fulgeră. Într-un sfârşit, se repezi în sala tratatelor şi ceru secretarului să trimită guvernatorului o carte de vizită, alăturând rugămintea de a fi păsuit o vreme, din motive de boală.

— Am să renunţ la funcţie, declară. M-am obosit ci ţi va ani buni, mai rău ca un sclav şi nici măcar nu ştiu pentru ce!

Secretarului nu-i venea să completeze cartea de vizită şi îi şopti ceva stăpânului Al. Doilea, care îi chemă degrabă pe unchi. Peste puţin timp, aceştia apărură. Începură să curgă sfaturile. La început, inspectorul He nici nu deschise gura.

— În treaba asta, Al. Treilea e de vină. Acum trebuie să vină aici, să îngenunche şi să-şi răscumpere vina, hotărî careva şi ceilalţi încuviinţară.

— Nu-l chemaţi aici, altfel mă omorâţi! protestă el.

— Nu-ţi asculţi unchii? rosti unchiul după mamă, apoi amândoi unchii ieşiră să-l caute pe Trei Portofele.

Trei Portofele răspundea de partea financiară şi cu toate că unchii lui se bizuiau adesea pe el, cerându-i bani şi fiindu-i chiar datori, când îi văzu el nu putu să nu se plece înaintea lor în semn de respect. Supăraţi încă de nesupusenia inspectorului, de cum ajunseră în încăperea de lucru a lui Trei Portofele, bătrânii luară o înfăţişare zâmbitoare şi îşi îndulciră glasul.

— Nepoate bun, strigă prelung unchiul după mamă, tărăgănând vorbele, de parcă ar fi avut multe lucruri cumplite de spus, dar de fapt se opri aici şi nu mai scoase un cuvânt.

— N-a zis că se învoieşte pe motiv de boală? începu

nepotul, înţelegând despre ce era vorba. Cu asta, are de gând să facă presiuni asupra mea, dar eu nu mă tem. O să-mi vină şi mie rândul, mai în urmă „să mă socotesc cu el.

— Nu-i vorba de asta. Sunteţi fraţi buni. Acum las altele la o parte şi spun numai că ai putea să-i dai satisfacţie. L-ai ajutat în toţi anii ăştia, ţinându-i socotelile casei. El ştie alege între bine şi rău. Dar i se apropie şi lui termenul în slujbă şi e neliniştit şi de-asta şi arţagul!

— Dar ce i-am făcut eu? Dacă l-aş fi contrazis eu primul, ar avea dreptul să-mi facă orice.

— Bine[41] dar el este fratele cel mare, eu ştiu că se face deosebire între mâini şi picioare. Uite, îmi pun obrazul meu de om bătrân să vă adun laolaltă şi să încheiem tărăboiul.

Celălalt unchi nu se lăsă mai prejos. Nu-l numi „nepoate bun", ci arătându-i şi mai mult respect nu îl scoase din „Domnule Al. Treilea".

Ascultându-i, Trei Portofele îşi dădu seama că lucrurile se complicau. Dacă se împotmoleau aici, nu numai cei două mii ai lui, dar şi cei cinci sute care i se cuvenea de drept ar fi căzut în mâini străine. Cu acest gând, le vorbi calm unchilor săi.

— Nu-mi bat joc de nimeni. Dacă lui i-ar fi de noi, n-am fi ajuns aici, spuse, şi povesti cum şi din c-o să iscase sfadă.

— Acum înţelegem.

— Dacă acceptă cei două mii de arginţi, mă împac.

41 Ye, termen de adine respect, adresat de eopii tatălui, de slugi stăpînului sau de tineri persoanelor mai în vîrstă. Se poate traduce, după caz, prin : tată, stăpîne, domnule, excelenţă.

Dacă însă îşi continuă jocul său urât, am să plec îndată. Şi de azi înainte să nu mă mai socotească frate.

— Ce vorbă-i asta? Totul cade pe umerii mei, rosti unchiul dinspre mamă. Vrei două mii, două mii vor fi, n-o să îndrăznească să mă refuze pe mine!

Şi unchii îl luară fiecare de câte o mână şi îl duseră în camera tratatelor. Văzându-i, slugile traseră draperia într-o parte. Unchiul dinspre mamă mergea în faţă, după el Trei Portofele şi ultimul venea unchiul dinspre tată. După ce intrară, cei aflaţi acolo îl salutară pe Trei Portofele. Numai fratele lui cel mare stătea ţeapăn pe un scaun şi nu se sinchisi să facă nicio mişcare. Treci Portofele se îmbăţoşă din nou. Dar unchiul îl trase după el până în faţa inspectorului He.

— Ce e atât de fără putinţă de explicat, încât ne îngrijoraţi pe toţi? Din pricina voastră, azi nici n-am mânrat ca lumea. Al. Treilea, vino, tu eşti mai mic şi se cuvine să scoţi primul un cuvânt. Împăcaţi-vă şi gata.

Trei Portofele se cam codea, dar nu avu încotro: îngroşă pielea obrazului şi, ţeapăn, rosti cu năduf în glas:

— Frate mai mare 1

Înainte ca inspectorul să răspundă, unchiul prinse să râdă şi să vocifereze cât îl ţinea gura:

— Bine, bravo! dacă vă aveţi ca înainte, pot şi eu să ospătez în tihnă.

Inspectorul He se gândea ce ar fi trebuit să le spună tuturor celor care se adunaseră acolo, pentru a ieşi cu faţa curată, însă chiar atunci se anunţă vizita lui Wang Mengmei, care pleca să-şi ia postul în primire, în judeţul Yushan, Muntele de Jad. Omul acesta fusese adus tot de

Trei Portofele şi plătise o sumă mare, douăsprezece mii. Văzând cartea de vizită, inspectorul He se îmblânzi, la gândul că de fapt fratele lui îi pusese în mână câştigul acela. Se grăbi să se schimbe, să-şi îmbrace roba pentru ceremoniile oficiale.

— Mă duc să primesc oaspetele, vezi de ai noştri, i se adresă el fratelui cel mic.

— Bine, ne vedem şi noi de-ale noastre, spuseră unii şi alţii de faţă, şi unchii, secretarii şi ceilalţi se împrăştiară.

Acest proaspăt promovat, Wang Mengmei, era un oarecare slujbaş mandarinal. În prima parte a anului, lucrase câteva luni în judeţul Yushan la Departamentul pentru investigaţii. Fiind mult prea lacom de bani, ţărănimea din judeţul lui fierbea, iar un şir fără de număr de negustori se tot plânsese la provincie. Şeful departamentului a întocmit degrabă raport, cerând pe de o parte să i se retragă funcţia, iar pe de altă parte propunând ca portăreii să fie interogaţi în capitala provinciei. La cercetări, se dovediră toate învinuirile adevărate. Dar în bunătatea şi mărinimia lor, cei mari scăpaseră câţiva portărei, iar el fu privat ne serviciu numai un an. Norocul lui a fost că tocmai în această vreme He ajunsese inspector şi, aflând că în curând i se va retrage funcţia, se apucase să strângă fonduri pentru un templu. În această întreprindere mâna lui dreaptă îi era fratele cel mic, priceput în afaceri şi tot soiul de aranjamente. Aflând de această posibilitate de ieşire din situaţia sa, Wang Mengmei se făcu luntre şi punte şi prin cineva îl invită pe Trei Portofele de vreo două ori la cârciumă. Curând se nimeri să fie chiar ziua de naştere a lui Trei Portofele.

Wang nu lăsă să-i scape ocazia. El îi trimise în dar trei-patru sute de *Hang* de argint şi organiză într-o casă de pierzanie un banchet pe cinste, suportând el toate cheltuielile. În ziua aceea îl fericise pe de-a-ntregul pe Trei Portofele, fapt care le pecetlui prietenia. Şi cum totul se potriveşte în viaţă, din pricini oarecari, magistratul din Yushan fusese retras înainte de termen. Judeţul acesta era renumit în provincia Jiangxi. Wang Mengmei îl căutase numaidecât pe Trei Portofele şi îi oferise zece mii de arginţi pentru postul liber. Trei Portofele pledase pentru cauza prietenului în faţa fratelui său. Acesta din urmă obiectase că Wang nu avea dreptul să profeseze un an, iar lui îi era greu să treacă peste acest lucru. În timpul dezbaterilor, omul în cauză adăugase încă două mii de arginţi la luma dinainte. Wang Mengmei îi oferise chiar el lui Trei Portofele, pentru oboseală, două mii de arginţi, în bani de hârtie. Primind banii, Trei Portofele şoptise, abia auzit:

— Între prieteni buni, mai e nevoie de aşa ceva?

Dar până ce cuvintele să fie duse la capăt, banii şi dispăruseră în sânul lui Trei Portofele.

La drept vorbind, Wang Mengmei avusese o funcţie măruntă şi nu izbutise să se bucure de ea până la sfârşit, pierzând-o pe drum. În capitala provinciei, mituise în stânga şi în dreapta, le dăduse câte ceva portăreilor care o păţiseră din pricina lui, astfel că oricâţi bani ar fi avut, tot ar fi dat de fundul pungii. Pentru cumpărarea funcţiei care se ivise, se împrumutase la prieteni de trei mii. De la un secretar şi de la un cunoscut luase tot cu împrumut câte trei mii, promiţând unuia că îl face director de bancă, iar

celuilalt că îl face grefier. Cu totul, adunase nouă mii. Restul de patru-cinci mii îl avea. De data aceasta, fiind ziua numirii sale în funcţie, venise la Yamen să-şi ia rămas-bun de la dregătorii care îl sprijiniseră, dar ca să nu mai lungim vorba, nu vom intra în amănunte.

După ce se despărţise de oficiali, Wang Mengmoi pornise Ju drum cu toţi ai casei, cu prieteni şi slugi. Pe drum nu oprise nicio zi. Chiar în prima zi după sosire, îşi prezentase scrisorile de acreditare şi îi primise pe slujbaşii din judeţ veniţi să-l salute. Fiind tocmai timpul când se făcea transportul cerealelor din impozite pe apă spre capitală se gândise să nu piardă nicio clipă. Dar până să preia el sigiliul se înserase. De supărare, inima îi bubuia în piept ca un tunet.

— S-a făcut noapte, îl statui omul care răspundea de cereale. Chiar de s-ar înfăţişa cu toţii astăzi, tot n-am avea încotro şi ar trebui să aşteptăm până mâine. Pe întuneric nu putem primi.

Wang Mengmei îl ascultă, dar nu scoase un cuvânt. Numai că peste noapte nu închise un ochi. Pe la cel de-al patrulea *geng* se trezi să ia sigiliul şi să se apuce de treabă, ca nu cumva impozitele să intre pe mâna dregătorului dinaintea lui. Când lumea se adună, Wang fu dus la *Yamen*. Soarele se ridicase deasupra zidurilor curţii. I se trecu sigiliul, iar predecesorul lui cu familia sa se mutară din *Yamen*, lăsând locul proaspătului numit. Omul îşi făcu apoi toate pregătirile şi plecă spre Capitală. Dar noi n-o să-l întovărăşim.

După ce Wang Mengmei îşi luă funcţia în primire, directorul băncii şi grefierul, oameni care mai înainte îl

îndatoraseră, împrumutându-l, apucară să se poarte după voia lor. La început, magistratul dregătorise şi el cu înţelepciune şi îngăduinţă, dar nu peste mult se comportă abuziv, asemenea celor doi oameni ai săi. Wang avea un nepot de frate, care îl ajuta în administrarea casei, un tânăr destul de priceput. Nemulţumit de ce vedea la Yamen, într-o bună zi, nepotul i se adresă unchiului:

— A trecut mai bine de o jumătate de lună de când am primit sigiliul şi atunci am nimerit chiar în vremea primirii impozitelor, aşadar, de la bun început ne-au intrat pe mină bani. Eu aş zice ca celor doi, directorul şi grefierul, să le înapoiezi banii şi să te descotoroseşti de oi, altfel to alegi cu numele pătat.

— Domol, ştiu eu prea bine ce fac, răspunse unchiul după ce chibzui îndelung.

Nepotul nu mai continuă. De când intrase în posesia sigiliului, Wang Mengmei îi lăsase pe cei doi oameni ai săi să-şi facă de cap. Dar într-o bună zi, la un scandal iscat de ei, îşi schimbă fulgerător atitudinea şi ordonă ca cei doi vinovaţi să fie puşi la cazne şi trimişi la locui lor de baştină. Nu numai că le confiscase averile, dar îşi căpătase şi nume bun în ţinut. Două lovituri dintr-un foc. Oare să fi fost plină de venin inima acestui om? Oricum, iată de ce nu pusese preţ pe vorbele nepotului

Odată, întors în sala tratatelor, Wang Mengmei se trezise cu omul căruia îi era îndatorat trei mii de arginţi, şi pe care, după cum îi făgăduise, îl făcuse grefier. Numele lui era Jiang Fu. Îl căutase în legătură cu un dosar, pe care el îl respinsese. Jiang Fu fusese mituit pentru rezolvarea cazului şi venise să ia verdictul. Wang îl refuză. Se

contraziseră fără să ajungă la vreun rezultat. Jiang Fu bodogăni multă vreme şi până la urmă ieşi înjurând. Wang nu-l luă în seamă, puse însă mina pe pensulă şi scrise un anunţ, pe care îl lipi în încăperea a doua, ca să fie în văzul tuturor celor apropiaţi. Iată-l:

„Acest mandarinat e limpede ca apa. Prietenii buni, rudele, slujbaşii, mari şi mici, dacă se vor comporta rău, se vor ţine de înşelătorii sau vor căuta profituri, vor fi cercetaţi ca oricare alţii şi judecaţi după cutumă, fără nicio părtinire”.

După afişare, ceilalţi nu spuseră nimic, numai Jiang Fu, ştiindu-se cu musca pe căciulă, se posomorâse. Întors la el, cântărise o vreme lucrurile, apoi îşi zise: „Afişul ăsta îmi vine ca o uşă închisă în nas. De-acum calea mi-e barată, iar el, dându-se drept un dregător cinstit, ne poate îngenunchea uşor. Hm! Ori ne înfruptăm cu toţii, ori răbdăm laolaltă. Eu unul nu sunt uşor de îngenuncheat. De ai de gând să te îmbuibi de unul singur şi pe noi să ne înfometezi, n-o să-ţi fie uşor! „Odată hotărârea luată, a doua zi, la terminarea lucrului, când slujbaşii se pregăteau să se retragă, Wang Mengmei intră în sală şi ridică braţul.

— Domnilor, nu vă grăbiţi! Am a vă spune ceva.

Slujbaşii rămaseră în picioare, aşteptând.

— Am fost rechemaţi în aceste posturi şi eu şi voi, nu de alta, ci fiindcă mai marele nostru este un mandarin cinstit şi n-ar primi de la nimeni nici măcar un bănuţ. Iar poporul acordă mare atenţie tocmai faptului dacă se trăieşte rău sau bine. Anul acesta n-a fost un an bogat. Primul lucru pe care vreau să vi-l spun este că dările în bani şi în cereale să fie luate atât pe cât stă scris în

catastif. Să nu se încaseze niciun ban şi niciun grăunte mai mult! Despre lucrul acesta am mai vorbit şi voi afişa cât de curând reguli precise. În al doilea rând, voi, slujbaşii simpli, să renunţaţi la năravul de a primi mită. Vă dăm mai mult decât destul şi nu vă este îngăduit să luaţi bani în plus. Ştiţi bine că ieri am dat un anunţ în care am scris clar că nu permit nimănui dintre slujbaşii *Yamenului* să facă avere. Dacă voi descoperi pe cineva, oricine ar fi el, îl voi pedepsi aspru. Să fiţi atenţi! încheie şi se întoarse la el.

Slujbaşii plecară uitându-se nedumeriţi unul la altul, neînţelegând ce îl determinase pe magistratul lor să se comporte în felul acesta. Vestea se întinse şi o află întreg oraşul.

— Excelenţa Sa este dregător cinstit. Va afişa reguli precise şi nu le va permite slujbaşilor nicio abatere, se şoptea.

Au trecut trei zile şi anunţul cu regulile precise nu a apărut, iar dările au rămas nestrânse. Abia după ce şi-a plecat urechea la ce se vorbea în afară a început să priceapă. Supărarea lui a crescut brusc! îi părea rău că nu putea să se aşeze chiar atunci în sala de judecată şi să-i ardă lui Jiang Fu trei mii de lovituri! Numai aşa s-ar fi răcorit!

— Lucrul acesta n-ar fi bine primit, îl sfătuiră cei apropiaţi, atunci când magistratul le împărtăşi ce-l rodea.

— Atunci cum îmi primesc banii? se întrebă Wang.

— Mai bine vă scăpaţi de el, trimiţându-l de aici, îşi spuse părerea secretarul cu dările.

Aplecându-şi urechea la sfaturile celor din jurul său, Wang Mengmei îl chemă la el pe nepot, cerându-i să-i

plătească lui Jiang Fu cheltuielile de drum trebuincioase şi în trei sferturi de ceas acesta să dispară de acolo.

— Cu cei trei mii ce facem? vru nepotul să ştie.

— Dacă la control nu-i găsim lipsuri, i-i dăm.

— O să-mi vină greu să-i spun.

— Numai dacă iau mult vă bucuraţi?

Această observaţie îl determină pe nepot să tacă şi plecă să discute cu Jiang Fu.

— Din ziua în care a primit sigiliul mi-am dat seama că n-am să fac treabă aici, spuse Jiang Fu. Daţi-mi banii şi plec imediat. Şi încă ceva: pe vremuri, Excelenţa Sa deolara că o să înmărţim şi binele şi răul. Acum a ajuns mandarin, s-a îmbogăţit, iar noi, ai casei, care am depus strădanii şi am dat bani, suntem înlăturaţi la jumătatea drumului. De-aia vă rog, domnişorule. ca pe lângă dobândă să mă răsplătească şi pe mine cu ceva. Banii câştigaţi pe câteva dosare, o nimica toată, zece sau douăzeci de arginţi, nu-i mai pretind. Am ajuns şi noi ca cei din neamul lui Confucius, care s-au certat pentru moştenirea sfântului părinte, ori ca Hu şi Lu care au denunţat căsătoria hotărâtă dinainte. Dregătoria asta a Excelenţei Sale a costat ceva peste paisprezece mii de arginţi, iar cu dobânzi cu tot s-au făcut cincisprezece mii. Din ei, trei mii au fost ai mei. De trei ori cinci fac cincisprezece, cum e mai bine? Excelenţa Sa a ajuns mandarin, e plin de talent şi de bogăţii, n-ar trebui să ne amărască tocmai pe noi, oamenii casei. Vă implor, domnişorule, puneţi o vorbă bună. În seara asta b să vin pentru răspuns.

Jiang Fu plecă îndată ce-şi încheie vorba. Nepotul mandarinului nu se simţi bine. „Se ţine tare, dar cuvântul

îi este ca rodul bumbacului, moale, dar plin de ţepi”, îl cântări el. „Cum o fi mai bine? Să-i duc sau să nu-i duc spusele? Mi-e cam teamă, unchiul ăsta al meu e rău la mânie. Pentru o vorbă, acolo, mă poate învinui că risipesc banii casei pe străini. De nu mă duc la el, cum o să scap de Jiang Fu? La drept vorbind, nu poţi să te foloseşti de banii altuia ca de un fleac. Acum vrea să-l priveze de ei şi lucrul acesta e greu să i-l spui omului în faţă. Cu toate că nici nemernicul ăsta de Jiang nu e el om între oameni. Cum să aleg între un rău şi altul? Ah, ce-ar fi s-o caut pe mătuşa, să văd cum socoteşte ea lucrurile şi abia pe urmă să mă hotărăsc”.

Se interesă dacă Excelenţa Sa se află în sala tratatelor şi o luă spre încăperile particulare. Îi destăinui femeii totul, de la cap la coadă.

— Unchiul vrea să nu-i mai dea banii. Dar un om mai rău decât Jiang Fu n-am mai văzut şi nu cred că scăpăm de el aşa uşor. De-aia am venit, mătuşico, să mă înveţi ce să fac.

Femeia însă era lacomă din fire, nu ştia decât să primească, nu şi să dea şi se potrivea de minune cu bărbatul ci

— Nepoate, întâi şi-ntâi nu-i dai niciun ban. Unchiul tău a pus cu greu mâna pe funcţia asta, abia dacă s-o plăti în două sezoane. Din pricina lui Jiang Fu, de câteva zile nu avem niciun câştig! Unchiul tău e supărat tare. Omul l-a ajutat la primirea funcţiei, e drept, de-aia nu-l judecă. Cât despre bani, nimeni nu o să i-i ia. Stai să clarificăm cazul, să n-aibă ceva de plătit şi abia atunci îi dăm. Dacă tu te iei după omul ăsta, unchiul tău se va face foc şi pară.

Nepotul o ascultă, chiar dacă nu era prea convins şi nu comentă. Plecă şi se întoarse la casierie, trist. Deodată, apărătoarea uşii fu trasă într-o parte şi un om îşi făcu apariţia. Cine să fie, altul decât Jiang Fu? Văzându-l, tânărului îi sări inima din piept. Însă cum n-avea de ales, îi spuse răspicat:

— Excelenţa Sa mi-a atras atenţia ca nu cumva să-ţi dau un ban mai puţin decât ţi se cuvine. Numai că trebuie să aştepţi câteva zile până când îi vei primi. Eşti aici cu toţi ai tăi. Spune-le că veţi pleca, dar că mai aveţi până veţi porni la drum. În clipa când ne vei părăsi, atunci îţi va înapoia banii.

Nepotul se gândea că prin aceste asigurări îl va putea îmbrobodi pe om şi astfel va reuşi să treacă sub tăcere purul adevăr. Numai că Jiang Fu ghicise şi ceea ce nu îi spusese tânărul.

— Ce vorbe sunt astea? strigă el batjocoritor. Cum să nu-mi daţi banii acum, de vreme ce plec? Nu mai zic nimic altceva, dar să ştiţi că mă voi plânge la prefectură.

— Linişteşte-te, n-o să primeşti un bănuţ mai puţin, se grăbi tânărul să-l sfătuiască.

— N-am a mă teme! mai strigă Jiang Fu şi părăsi încăperea.

Jiang Fu era consătean şi rudă cu un grefier din prefectura Guang Xin. Acela se nimerise să fie şi mâna dreaptă a prefectului, care îl lăsa să hotărască el în multe privinţe. Jiang Fu merse direct la prefectură, plângându-se că Wang nu-i dă banii înapoi. Auzind una ca asta, prietenul îşi umflă pieptul şi luă cazul asupra sa, spre bucuria lui Jiang. În aceeaşi zi, grefierul îi vorbi prefectului despre

purtarea măritului Wang Mengmei. Din nefericire, prefectul se avea bine cu Wang.

— Dacă se porneşte scandalul, nu va fi bine. Sfătuieşte-ţi omul să nu depună plângere.

El însuşi se consultă cu secretarul specialist în drept.

— Aveţi perfectă dreptate, înălţimea Voastră. Învăţăcelul acesta va trimite după el şi îl voi povăţui de bine. N-o să treacă peste gestul de mărinimie pe care i-o arătaţi.

— Bine, fie, aprobă prefectul.

Secretarul trimise un slujitor la judeţ cu o carte de vizită, rugându-l pe Excelenţa Sa Wang să dea pe la prefectură în legătură cu o pricină publică, însă echipat de voie. Nu peste multă vreme, Wang Mengmei îşi făcu apariţia. Intră, se înclină şi luă loc. După câteva cuvinte protocolare, secretarul îi transmise gândul bun al prefectului.

— Înălţimea Sa crede că aşa trebuie să procedaţi, pentru a nu se auzi vorbe. De vreme ce nu vă veţi folosi de banii lui şi îi veţi înapoia, nu are ce vină să vă aducă.

Wang Mengmei roşi, iar gândul îi stătea doar la cum să facă şi să dreagă ca să scape de Jiang Fu.

— De trei zile, nimeni n-a venit să predea dările, zise, hotărât să-l ponegrească pe Jiang Fu. Sunt supărat şi cu toate că am bani, vreau să-l fac să sufere. O să i-i dau peste câteva zile, nici vorbă să-i confisc! Cât despre ameninţarea lui că va depune plângere contra mea, oraşul e numai ochi şi urechi, prefectura are simţul înalt al adevărului, iar dumneavoastră mă ştiţi om de onoare. Cu puţin dacă v-aş fi greşit, credeţi că v-aş ascunde?

— Cine are timp să-l asculte? V-am spus toate acestea aşa ca între noi, să ne aflăm în vorbă, se scuză secretarul preiectural. De i-aţi da banii cu numai o zi mai devreme şi l-aţi trimite de aici, am rămâne pe deplin împăcaţi.

— Jiang Fu îmi era prieten. Doar eu l-am adus, mărturisi Wang, roşind din nou. Credeam că mă pot bizui pe el. Dar la nici trei zile de la venire a sustras o sumă de bani, chiar trei mii, şi eu am pus-o la loc, acoperindu-l. Eu, unul, n-am de gând să-i iau banii, aşa să ştiţi.

— Da, a acceptat secretarul.

— Îi ştiu cum se bucură şi la câţiva bănuţi, de aceea i-am ţinut, nu l-am gonit de atunci, ci am depus eu banii în ouiica.

— Oricum, dacă-i cere, daţi-i înapoi şi gata!

— Fireşte că pun preţ pe cele ce mi-aţi spus. Mâine am să vin cu banii aici şi-i depun la dumneavoastră. Apoi voi controla dacă n-are vreo lipsă bănească şi abia după aceea îl voi lăsa să plece.

Cuvintele lui Wang lăsau să se înţeleagă intenţia lui de-ai confisca banii.

— Foarte bine, încuviinţă secretarul, pricepând. Aşa vom face. Dacă îi găsiţi vreo vină, voi raporta înălţimii Sale, prefectul, şi îl vom pedepsi.

Cu aceasta, Wang Mengmei plecă. A doua zi, reveni cu un cec de trei mii, valabil până la sfârşitul lunii.

— I-aţi dat vreo hârtie la mână? se interesă secretarul prefectului, primind cecul.

— Da, spuse.

— Astăzi vă voi da eu un bon, cu care vă veţi scoate hârtia de împrumut.

Prin această intervenţie a prefectului, Jiang Fu n-a mai îndrăznit să-şi ceară banii. Wang Mengmei a fost plin de grijă să nu se mai facă încă o dată de ruşine. La sfârşitul anului, secretarul a dorit să câştige şi el ceva de pe urma acestei întâmplări şi i-a scris lui Wang, rugându-l să-l împrumute cu cinci sute de arginţi, fiindu-i de trebuinţă de sărbători. Wang l-a răsplătit cu două sute de *Hang* de argird, pentru a încheia chestiunea. Noi înşine nu vom mai adăuga nimic despre acest lucru.

De când se împăcase cu fratele cel mare, Trei Portofele se apucase de negoţ în prefectura Jiu, câştigând câteva sute bune de *Hang* de argint. Cu timpul, i-au trecut prin mină atâţia bani, încât a băgat în portofel pe puţin zece mii de arginţi. În provincia Shanxi bântuise seceta şi începuseră să se strângă fonduri pentru rezolvarea acesteia. Trei Portofele se ducea peste tot, căutând cumpărători de posturi şi trăgând foloase de pe urma lor. La început, avusese cu el pe asistentul unui magistrat de district, care plătise pentru o funcţie de magistrat şi mai adăugase încă zece procente pentru ceva asemănător, dar pe urmă se întorsese la centru. Avusese noroc, la tragerea la sorţi pentru posturile provinciale şi nimerise primul[42]. Între timp, fratele cel mare, Hu, ajunsese la sorocul funcţiei pe care o deţinea. Trei Portofele trecu altui membru al familiei socotelile şi gospodărirea casei şi plecă în capitală, pentru a-şi depune şi el candidatura la

42 Ministerul serviciului public împărţea posturile libere în funcţie de gradul cărturăresc, de statutul propriu şi de exprienţă, provinciile stabilindu-se prin, tragere la sorţi. Reamintim că, în vremea aceea, China era împărţită în provincii, districte şi judeţe.

alegerile de dregători. Peste o lună, fu ales magistrat în districtul Ju din Shandong.

Numai că postul acesta se dovedi ceva mai greu. Se văzu nevoit să scoată bani, să găsească intermediari. Cheltui două mii de *liang* de argint şi îi făcu o vizită unui ofiţer din Consiliul privat al Palatului. Când intră la el, strecură un cec în cartea sa de vizită. Dar înainte de a fi primit, aşteptă vreme îndelungată. Când ajunse în faţa lui, bătu trei mătănii, iar ofiţerul abia dacă schiţă un salut. Îl pofti să stea jos.

— Când ai venit? îl întrebă.

Trei Portofele îi răspunse.

— Şi când pleci?

— Rămân trei-patru zile şi plec.

Abia îşi sfârşi răspunsul şi ofiţerul ridică ceaşca de ceai, semn că audienţa se terminase. În clipa următoare se şi retrase. Trei Portofele nu avu altceva de făcut decât să se întoarcă acasă. A doua zi, o slugă a ofiţerului îi aduse o scrisoare de recomandare către guvernatorul provinciei Shandong. Trei Portofele o primi şi-i dărui omului opt *Hang* de argint. Seara, la lumina lămpii, desfăcu plicul şi găsi o coală de hârtie pe care fuseseră aşternute opt rânduri. Numără ideogramele mari cât nuca. Erau vreo douăzeci. Nofiind nou în tagma dregătorilor, pricepu că opt rânduri de la un personaj înalt înseamnă ceva. Închise scrisoarea.

Peste două zile, plecă din Beijing spre Jinan, capitala provinciei Shandong. Se prezentă, transmise scrisoarea şi guvernatorul îl primi chiar a doua zi.

— Postul din Juzhou e greu, remarcă guvernatorul.

Am vorbit cu comisarul. Mi-a spus că ieri s-a ivit un loc liber în Jiaozhou. V-aş investi mai întâi ca funcţionar în Jiaozhou. Iar în viitor, cum apare ceva pe măsură, vă ofer.

— Umilul învăţăcel este lipsit de cultură şi de talent, spuse Trei Portofele, închinându-se de nenumărate ori. Acum în Jiaozhou sunt străini şi e greu să lucrezi acolo. Vă rog, Luminăţia Voastră, să mă învăţaţi ce e de făcut.

— Curând o să aibă loc trecerea în revistă a trupelor din provincie[43]. Mă voi duce întâi spre Dengzhou, iar într-o lună voi ajunge la Jiaozhou. Vom rezolva la faţa locului orice s-ar ivi până atunci. Fratele tău cel mare o să fie şi el numit într-un post cât de curând.

Trei Portofele spuse de câteva ori „da"! şi se retrase, înainte de a se însera, comisarul îi dădu numirea. Firesc, Trei Portofele se bucură. A doua zi în zori se duse la administraţie să le mulţumească superiorilor. Unii îl primiră, alţii nu. A doua zi făcu alte vizite. În ziua a treia îşi luă rămas bun. Când porni spre viitorul său loc de muncă, guvernatorul se aşternu şi el la drum.

Odată ajuns în Jianzhou, Trei Portofele se lăsă prins în iureşul trebilor de început. Merse şi arse santal la Templul lui Confucius, la Templul lui Guan Yu, la Templul Culturii şi la Templul Arcaşului, primi sigiliul, făcu inventarul bunurilor, se plimbă prin oraş şi împrejurimi, făcu vizite de curtoazie mandarinilor şi nobilimii locale, apoi discută preluarea funcţiei de la cel dinaintea sa – toate acestea luându-i vreo trei săptămâni. Apoi se duse la judeţ şi află că guvernatorul e pe drumul de

43 Un soi de vizită de lucru, efectuată o dată la trei ani.

Laizhou. Fiind nou în funcţie, avea nevoie de o mulţime de lucruri pentru a se aşeza ca lumea. Chiar cu bani, cum ar fi putut obţine totul în numai câteva zile? Cât stătuse în capitala de provincie, magazinele cu mărfuri străine, cele locale, cele cu mătăsuri îi dăduseră lucruri în valoare de câteva mii de arginţi – fiind cunoscut ca dregător care îşi primise numirea şi încă unul dintre cei trei oameni din calea sării de Jiangxi, încât oricine i-ar fi acordat încrederea. Tocmai de aceea, cum era să-şi între cât mai bine în atribuţii şi să organizeze totul în cele mai bune condiţii? Grea sarcină! Se va chinui, ce să facă, muncit de gânduri ca o furnică într-o căldare încinsă pe foc.

În cele din urmă, se sfătui cu secretarii de la Yamen. Printre aceştia se afla unul cu multă experienţă, pe numele lui Ding Zi jian. Era de fel din Jiyang şi avea rang cărturăresc. Pe vremuri lucrase în capitală. Cunoştea regulile eseurilor *bagu*, ştia să compună poezii în toate genurile. Picta şi caligrafia ca nimeni altul.

— Învăţăcelul acesta întârziat ar avea o cale care să vă scoată din impas, Excelenţă, îndrăzni Ding.

— Ce cale? se grăbi el să întrebe.

— Maestrul meu se poartă ca Yan Wenţia şi Li Jiantang. Pe vremuri, când era inspector, am stat câteva zile cu el. În casă ţine o bucătărie mică unde i se găteşte după plac. Când are oaspeţi, nu se pregătesc decât vreo câteva feluri de mâncare[44], dintre care nu lipsesc brânza de soia şi o legumă. Pe soţia lui o ţin încă la mare cinste.

44 In original, si pan Hang wan, patru platouri (cu mînc&ruri scăzute) şi două boluri (supe).

Am vizitat-o în câteva rânduri, are părul plin de podoabe de preţ şi se îmbracă distins, cu gust. El însuşi, fie iarnă sau vară, poartă o robă din pânză cenuşie, o jachetă de culoarea cerului, pantaloni, încălţări şi o bonetă, că te miri cum le împerechează. Se vede de la o poştă cât este de modest şi de cinstit. Când cineva îi arată respect nu se lasă până nu îi întoarce simţăminte pe măsură. Dacă, de pildă, nu-l conduci, nici nu deschide gura. Aici se vede valoarea omului. Acum, că-i sunteţi slujbaş, dacă puteţi să-l primiţi aşa cum se cuvine, e bine. Dacă nu, după proaşta părere a acestui învăţăcel întârziat, purtaţi-vă normal, faceţi să vă afle sentimentele cele mai sincere.

— În slujba asta, e bine să te prezinţi cum trebuie.

— Nimic mai uşor. Suntem în luna a cincea. Anul acesta, căldurile au venit mai devreme. Cel mai nimerit ar fi să pregătiţi câteva camere în stil străin[45], cu faţă de masă şi perdele la geamuri. Altceva nici nu e nevoie. Vor trebui comandate câteva sute de ghivece de flori, cu care să umplem casa şi grădina. De două ori pe zi, îl invitaţi la masă, şi nu va fi nevoie de bucate complicate, fie ele manciuriene ori chinezeşti. Ca să nu mai spun că într-o casă de construcţie străină, le va veni şi străinilor la îndemână, atunci când vor veni în vizită.

Cu slugile străine cum facem? întrebă el brucg mulţumit de ce i se sugerase.

— Am un prieten care este în relaţii foarte bune cu ofiţerul neamţ. Vom împrumuta de la nemţi orice, chiar cuţite, furculiţe, pahare şi platouri, modul de aranjare a

45 Se referă la caracteristicile occidentale ale arhitecturii >?i confortului interior, ori cel puţin ale tentei de occidentalizare.

mesei şi tot dichisul. Tot de la ei vom lua cu împrumut şi bucătari pentru câteva zile.

— Ei în timpul ăsta n-or să mănânce?

— Nici n-or să mai aprindă focul în sobă. Vor sta mai mult la noi.

— Atunci, în linii mari am stabilit cum va fi interiorul… Dar în afara casei?

— Afară e şi mai uşor. Trebuie însă să alegem casa.

— Voi ce credeţi?

Secretarii aveau părerile împărţite. Din disputa secretarilor, înţelese că aceştia nu erau la înălţime în privinţa ideilor.

— Să nu fie p: ea departe, interveni unul dintre bătrânii secretari. Cel mai bine ar fi să amenajăm biblioteca. E aproape şi încăpătoare. De la intrare se merge la ea direct, pe o alee.

Trei Portofele fu de acord. Ding se grăbi şi el să accepte. Împărţiră sarcinile. Cinci-şase zile, toţi munciră din zori şi până-n noapte. În cele din urmă, primiră înştiinţarea că în două zile guvernatorul va sosi. Trei Portofele se grăbi să meargă la graniţa districtului, însoţind armata.

Şeful garnizoanei dn Jiaozhou era Wang Bikui, comandant şef adjunct, ca poziţie ierarhică. Era mic şi îndesat, parcă făcut pentru militărie. La tragerea eu arcul era neîntrecut. Dar situaţia din garnizoană nu strălucea, iar fondurile pentru hrană şi alte trebuinţe se scurgeau în buzunarele lui. Lipsurile acestea sunt greu de spus în câteva cuvinte. Grija cea mare apărea la inspecţia generală care avea loc o dată la trei ani, când atmosfera parcă

frigea şi oamenii erau mai încordaţi decât la examenele cărturăreşti. Celelalte aspecte alo primirii puteau fi puse la punct, numai neliniştea din inimile comandanţilor era anevoie de stăpânit. Din fericire, dar şi din nefericire, de inspecţie se ştia de la începutul lunii a treia. Cum termenul ora încă departe, şeful garnizoanei se ocupa de mobilizarea tuturor ofiţerilor, până la cel mai mărunt amănunt, pentru a evita dezordinea.

Cu cât ziua inspecţiei se apropia, cu atât mai des erau văzuţi ofiţerii ieşind cu soldaţii la instrucţie. Uneori, chiar comandantul venea să asiste la ele. Steagurile umbreau soarele, răpăitul tobelor răsuna asurzitor ţa o grindină, însă nimic nu era ordonat, maiestuos. Aşa după cum se ştie, soldaţii chinezi de sub flamurile verzi stăpânesc la perfecţie două lucruri. În primul rând – ştiu să alerge. Când au loc inspecţii, toate formele de înfruntări se reduc la fugă. Soldaţii gonesc cât îi ţin picioarele unii după alţii. În al doilea rând – ştiu să strige din adâncul bojocilor. Când zăresc de departe litiera unui mare demnitar, îngenunchează toţi, iar cel din frunte îşi împreună mâinile şi dă raportul. Apoi strigă: „Sculaţi!” iar soldaţii răspund în cor: „Da!” Iar sunetul acesta trebuie rostit cu gura deschisă până la refuz, nu oricum. După aceea, ei îşi pun iarăşi picioarele în mişcare, alergând să arate că slujesc ordinele. Iată deci că fuga şi strigătul sunt legea inimii lor, fără de care nu există scăpare, şi acestea sunt exersate de către fiecare.

Aşa se făcea că, în zilele acelea, dregătorii civili erau ocupaţi, până peste cap, cu organizarea primirii, iar dregătorii militari cu parada, încât nu aveau vreme nici de

mmoat şi nici de odihnă.

În ziua când au primit înştiinţarea că guvernatorul se afla în oraşul vecin, Trei Portofele şi Wang Bikui iau ieşit înainte. Ajunşi acolo, au fost primiţi de către guvernator, care le-a adresat două vorbe şi s-a retras. În continuare, cei doi s-au dus la casa publică în care locuia Marele Hong, adjunctul cu însărcinări militare, salutându-l pe acesta şi pe funcţionarii locali. Seara, după ce guvernatorul s-a culcat, Excelenţa Sa Lu, şeful poliţiei, a ieşit din apartamentele destinate acestuia. Trei Portofele îl ştia din capitala provinciei şi îl rugă să fie „mica lui ureche" pe lângă guvernator. Se plânse că era venit de curânu şi că probabil lucrurile nu vor ieşi aşa cum s-ar cuveni.

— Liniştiţi-vă, frate, mă voi ocupa eu de toate. Ştiindu-ne buni prieteni, cei din preajma Măritului guvernator n-or să îndrăznească să vă facă greutăţi.

La aceste cuvinte, Trei Portofele mulţumi înzecit, mişcat de grija care i se arăta.

Afară oamenii lui se prinseră la vorbă cu administratorul districtului şi cu bucătarul adus de vizitator. Bucătarul ceruse de la început trei sute de şiraguri de bănuţi pe zi pentru două mese şi două rânduri de prăjituri. Până la urmă, după mai multe tocmeli, ajunseră la o sută cincizeci de şiraguri pe zi, cu plata făcută zilnic. Bucătarul îi spuse administratorului din districtul Jiaozhou:

— Măritul nostru guvernator nu e pretenţios. Nici şefii noştri n-au să cheltuie prea mult, nici noi nu ne-om munci peşte măsură. El se mulţumeşte cu patru platouri de bucate şi cu două boluri cu fiertură, ca să nu-şi obosească

inima. Nici nu cere ceva special, ci o legumă cu câteva firicele de carne şi o omletă. Acum, că e vară, vrea castraveciori, salate, nişte ouă şi supă cu soia şi ceapă, în care se adaugă nişte condimente. Dimineaţa mănâncă două brioşe şi un boi de fiertură de orez. După-amiagă mai cere un rând de prăjituri, dar pentru el sunt îndeajuns şi doar două brioşe. Nu e deloc greu.

Administratorul se arătă mulţumit. Se despărţi de bucătar şi se întoarse să aranjeze totul. Trei Portofele se văzu şi cu poliţistul Lu, care îi dădu alte sfaturi.

A doua zi guvernatorul trecu graniţa districtului. Ajunse la porţile oraşului şi toată lumea ieşi să-l vadă. Pus te puţin, soldaţii care aveau sarcina să-l preia defilară unul după altul, cu steagurile pe umăr, cu sabia sau puşca în cumpănire, alergând, plini de năduşeală. În urma lor veneau purtătorii steagurilor, deschizând drumul Marelui Om, din suita căruia făceau parte. Înaintau doi câte doi, reprezentând tipurile de arme şi detaşamentele existente în district. După ce se sfârşiră, apăru guvernatorul, stând într-o litieră verde purtată de opt oameni. Mergeau în voie. Guvernatorul purta ochelari fumurii şi îşi făcea vânt cu un evantai ţinut în mâna dreaptă, în vreme ce cu mâna cealaltă îşi mângâia burta. Nu părea câtuşi de puţin înfricoşător. Când se apropie bine de locul unde trebuia să oprească* fu întâmpinat cu trei lovituri de tun, după care orchestra rânduită pe cele două laturi ale aleii se porni să cânte. Preluată de ofiţeri inferiori, litiera fu purtată înăuntrul rezidenţei. Guvernatorul coborî. Mandarini mari şi mici se îmbulziră într-acolo. Aşteptau în picioare. Guvernatorul înclină din cap spre mulţime şi intră în

clădire. Mai mulţi mandarini îşi trimiseră cărţile de vizită, însă oaspetele îi primi numai pe Trei Portofele şi pe comandantul Wang. Se interesă de treburile districtului şi de situaţia străinilor.

— S-a făcut ora patru, încheie el, întorcându-se spre militar. Mâine voi vedea defilarea.

Wang aprobă. Guvernatorul îşi înlătură ochelarii de pe ochi şi privi jur-împrejurul său.

— Minunat!… Frate He, înainte de a pleca în inspecţie, am trimis pe cineva cu o scrisoare, prin care vă ceream să nu vă întrecee cu cheltuielile. De ce nu mi-aţi dat ascultare? întrebă.

Se aflau în salon, aranjat după moda chinezească şi încărcat cu broderii. În spate erau camerele în stil european, pe care nu le Văzuse încă.

— Acesta e salonul, lămuri Trei Portofele. Am pregătit pentru Înălţimea Voastră câteva camere europeneşti şi fiind vară nu le-am încărcat cu mobilă şi decoraţii cine ştie ce.

— Vino cu mine înăuntru.

Trei Portofele îl urmă pe guvernator şi Wang fu astfel concediat.

— Bravo! rosti guvernatorul, cinul cu ochii de nenumăratele ghivece cu flori aranjate în curte. Apoi intrară în clădire. Oaspetele iscodi peste tot. Nemaipomenit de răcoros!… şopti ca pentru sine, apoi spre Trei Portofele: Străinii ăştia… mă tem că nu se prea zgârcesc la bani.

Trei Portofele nu îndrăzni să spună că personalul era împrumutat.

— Nu costă cine ştie ce, zise. Umilul de mine, m-am gândit că acum, la vreme de vară, aţi prefera ceva răcoros, de aceea am pregătit şi mâncăruri străine.

— Străinii mănâncă multă carne de vacă. Neamul meu nu consumă de şapte generaţii vară. Nişte bucate de casă, cu legume, sunt suficiente. Nu trebuia să te oboseşti, frate. Nu mă omor cu mâncarea.

— Am preparat şi feluri străine şi chinezeşti. Mâncărurile străine pot fi gătite şi fără carne de vacă.

— Dacă aţi făcut mâncare chinezească, e bine. Felurile străine le păstrăm. Mâine îi invităm pe străini la masă.

Trei Portofele făcu un semn cu ochii către administrator, să se îngrijească de bucătari şi să grăbească pregătirile. Mai discutară unele chestiuni oficiale, apoi Trei Portofele se retrase şi trecu prin camerele tuturor însoţitorilor guvernatorului, salutându-i. După ce guvernatorul se ospătă, mandarinii locului îşi trimiseră din nou cărţile de vizită, şeful poliţiei fiind acela care răspundea de primire. Apoi Trei Portofele plecă, iar guvernatorul se culcă. Toate se desfăşurau după sfatul priceput al Excelenţei Sale Lu, spre mulţumirea guvernatorului.

Peste noapte, Trei Portofele nu putu închide ochii de griji. A doua zi, înainte de a se lumina, se anunţă că Mărita persoană se sculase şi că bucătarii îi şi duseseră mâncarea de dimineaţă. La rezidenţa oficială, gongul bătu de două ori. Câţiva dregători îşi transmiseră cărţile de vizită, însă şeful poliţiei se ivi şi le spuse:

— Nu se fac primiri. Ne vom vedea pe teren.

Între timp, bătu al treilea gong şi oaspetele ieşi, să se urce în lectică. Dregătorii se aflau acolo, stând drepţi, fără în să clipească. Om modest, guvernatorul se înclină spre ei. Dar ei nu se clintiră din loc. După ce urcă în litieră, el lo făcu un somn de salut din mâini. Atunci ei se îndoiră de mijloc cu toţii şi cortegiul trecu dincolo de poartă. Aici, mulţimea de demnitari se înghesuia pe drumul îngust, grăbindu-se să o ia înaintea alaiului, pentru a-l întâmpina pe guvernator pe câmpul de instrucţie. Nimeni nu se oprea şi nici nu se da în lături, fie că mergea pe jos saucălare, alergând de-a dreptul. Se pregătise o tribună, unde intrară cu toţii, să-şi tragă sufletul. La niciun sfert de oră, răsunară trei salve de tun. Procesiunea ajunsese la marginea câmpului de instrucţie. Wang, şeful garnizoanei, era în fruntea trupelor echipate şi îngenuncheate acolo în ţărână. Un ofiţer dădu raportul. În numele lui. Ceilalţi ofiţeri inferiori îngenunchează toţi, ţinând rid; cate deasupra capetelor cărţile de vizită şi strigând din răsputeri, însoţitorul militar al guvernatorului le ordonă: „Sculaţi! „şi cu toţii răspunseră scurt: „Da! tf Litiera mare a guvernatorului trecu parcă în zbor. Terenul de instrucţie se afla dincolo de poarta răsăriteană a oraşului. Era un teren întins. În faţa lui era o terasă, câteva clădiri şi pavilionul de unde se puteau urmări mişcările trupelor. Spre răsărit era o tribună; spre apus drumul rezervat pentru cai. În spatele pavilionului se ridica o clădire cu trei încăperi, unde urma ca nobilul oaspete să se odihnească şi să mănânce. Dar ne vom opri aici cu descrierea.

Când litiera se opri în faţa pavilionului, mandarinii mari şi mici se aflau acolo, în întâmpinare. Guvernatorul

coborî din lectică şi merse în spate, să-şi revină de pe urma oboselii drumului. Bău ceai şi apoi ocupă locul destinat persoanei celei mai onorate. Deodată, din afara garnizoanei se auziră trei salve. Pe terase, se dădu semnalul şi trâmbiţele se porniră.

Văzându-l pe guvernator aşezat pe înaltul loc ce i se cuvenea, însoţitorii lui, dregătorii districtului şi Wang Bikui urcară în tribună, şi de acolo se închinară înspre el de trei ori. Guvernatorulle răspunse la salut, înclinându-se şi el de trei ori. O grupă de poliţişti se apropie de oaspete şi îi făcu urări de sănătate. Guvernatorul împreună mâinile, în chip de salut. Cei prezenţi se rânduiră în picioare, de o parte şi de alta. Atunci Wang Bikui, echipat de luptă, bătu o mătanie, smulse steagul de pe o latură a pavilionului şi, ţinându-l cu ambele mâini, se apropie de guvernator

— Vă rog, Preamărite, daţi comanda, spuse, îngenunchind.

Guvernatorul ceru ca întâi să vadă puşcaşii străini, apoi o paradă, trageri cu tunul şi, în încheiere, diferite exerciţii de dibăcie.

Comandantul ascultă, se duse pe treptele pavilionului şi trecu steagul unui ofiţer. Acela îl prinse în mâini şi îl flutură ele două ori înspre sud. Din tribună se revărsă muzică occidentală. Numaidecât, din depărtare se apropiară trupe străine, strigând lozinci în limba lor. Ofiţerul îngenunche cu faţa spre pavilion.

— Puşcaşii străini, Preamărite, anunţă, se ridică şi rămase într-o parte, în picioare.

Jos, sub tribună, începură exerciţiile. Se traseră câteva salve, sub comanda unui instructor. Urmară

exerciţiile militare: târâşul, săparea adăpostului în poziţia culcat la pământ, asalt şi altele. Brusc, două armate încinseră o bătaie grozavă, de parcă s-ar fi măcelărit cu adevărat între ele. În mijlocul încăierării, de undeva, dintr-o parte, bubui cu atâta tărie un tun încât se zgudui pământul şi răsună tot cerul. Soldaţii se întoarseră fiecare la detaşamentul său. De la piciorul zidului umbrelor din faţa pavilionului fu înălţată o prăjină, în vârf cu un steag, pe care erau înscrise ideogramele: „Armata a treia”. Urmară exerciţii de dibăcie militară, lupte, căţărări şi multe altele. În cele din urmă, din tribună răsună un marş victorios, se trâmbiţă chemarea de strângere a rândurilor şi toate detaşamentele se grupară laolaltă. Atunci ofiţerul îi predă comandantului steagul şi acela îngenunche înaintea guvernatorului.

— Vă rog, Preamărite, să ordonaţi încetarea.

Guvernatorul dădu semnalul şi se retrase să mănânce. Dregătorii coborâră şi ei să se odihnească.

După masa de prânz, urcară din nou în pavilion. Toată lumea asistă de data aceasta la defilarea ofiţerilor şi a instructorilor şi la tragerea cu arcul. Fiind comandant adjunct de rangul doi, Wang Bikui nu putea să nu participe la întreceri ca să-şi arate preţuirea faţă de oaspete şi superior. Guvernatorul fiind modest şi bun din fire nu ţinea cine ştie ce la trageri şi ar fi renunţat la ele cu uşurinţă. Provenea dintr-o familie de militari şi fusese iucut *canjiang*, general, cu un grad mai mic decât comandantul adjunct al unei garnizoane. Şi cu toate că era blând de felul său nu se arătă totuşi îngăduitor şi nici înmuiat de asprimea înfăţişării lui Wang Bikui, pe care îl chestiona de

obicei din scurt asupra stărilor de lucruri din garnizoană, mai cu seamă în acele părţi unde spusele comandantului-adjunct se băteau cap în cap. Aceasta era şi pricina pentru care omul acesta îi era cu totul neplăcut. Când fu chemat, Wang Bikui strigă: „Aici!”, prinse arcul în mâini şi-şi puse ochelarii pe nas, chiorându-se la mai marele zilei, cu speranţa că poate are norocul să fie absolvit de trageri, iar pe de altă parte, foarte atent la ţinuta sa. Cine şi-ar fi închipuit însă *car* guvernatorul nici nu va catadicsi să deschidă gura. Wang aşteptă, aşteptă chiar prea mult, spre uimirea tuturor. Un val de mânie se ridicase în el. În cele din urmă, se văzu nevoit să plece de acolo, să scoată săgeţile, să încordeze arcul, să ochească şi să sloboade cinci săgeţi, una după alta, fără ca vreuna să nimerească ţinta. După încheierea tragerii, se obişnuia ca ofiţerul să se înapoieze în pavilion, să îngenuncheze şi să-şi spună numele. Dar Wang n-o făcuse. Văzând cum stau lucrurile, guvernatorul se înfurie.

— Eşti de trei ani aici şi în loc să dai ascultare ordlnelor imperiale, îţi pleci urechea la propriile-ţi interese! N-ai pus preţ pe munca ta şi deci nici pe imperiu! Ca şef al garnizoanei, neîndemânarea ta la tragerea cu arcul îmi dă de gândit. Locul acesta încă îşi aşteaptă comandantul! încheie şi ceru să i se scoată aceluia vârful de la bonetă[46]. Wang crezuse tot timpul că nu va fi pus să tragă. Acum, în faţa mâniei superiorului, se aruncă la

46 Culoarea părţii de sus a bonetei deosebea poziţia mandarinilor. La căderea în dizgraţie, pînă la ieşirea actelor oficiale de destituire se îndepărta semnul distinctiv al bonetei, pentru a se arăta că respectivul îşi pierduse calitatea pe care o deţinuse pînă atunci.

pământ. Presupunând că ţinta fusese fixată prea aproape, guvernatorul strigă unui poliţist în care avea încredere să ia doi soldaţi şi să măsoare încă o dală distanţa. Dar nu vom mai lungi vorba. Ţinta fusese fixată bine şi ceilalţi traseră apoi şi ei, în ordine protocolară. În faţa supărării guvernatorului, toţi se purtară cu cea mai mare atenţie. Când tragerea se sfârşi, Wang Bikui era încă în genunchi. Guvernatorul se retrase, mai stătu puţin acolo şi porunci să se întoarcă la reşedinţă. Ceilalţi îl urmară în ordine, după obicei, şi nu vom insista în această privinţă.

Întors la rezidenţă, guvernatorul îl chemă îndată la el pe Hong.

— Wang Bikui nu mai are îndemânare. Soldaţii lui n-au fost antrenaţi cum se cuvine. Prin urmare, va fi demis pe loc şi vom numi pe cineva din suită în locul lui. Actele le vom face în capitala provinciei.

Hong aprobă. Cu boneta tară fund şi cu ochii în lacrimi, Wang i se înfăţişă lui Hong, însoţit de Trei Portofele, ca să ceară îndurare. Marele Hong îl căină.

— De ce te-ai arătat supărat pe el? Acum n-am ce să fac, recunoscu. Vii cu noi în capitală şi vom vedea mai apoi ce e de făcut.

Ce altceva îi mai rămânea lui Wang? Se retrase, iar mai pe urmă îl căută pe Hong în capitala provinciei. Acesta îi pretinse şase mii de arginţi pentru a-i apăra numele. De unde să scoată un militar atâta bănet? Abia încropi două mii, pe care îi trimise Marelui Hong, însă acesta îl refuză. Guvernatorul se gândise să-i ia funcţia, dar Hong, care se prefăcuse a fi bun la suflet, îl degradă. Aflaţi, preastimaţi cititori, că cel care îşi pierde funcţia şi-o poate recăpăta,

însă acela care decade, nu se mai poate ridica la rangul pe care l-a avut mai înainte. Aici a fost vorba de un rău pricinuit de Marele Hong. Cu asta încheiem. De veţi dori să aflaţi ce a mai făcut guvernatorul după ce a asistat la demonstraţia militară, citiţi capitolul următor…

IV

Jumătatea răsăriteană a provinciei Shandong intrase încetul cu încetul în sfera de dominaţie a străinilor. Uneori aveau loc negocieri şi, cu toate că nu domnea armonia, orice se putea decide pe cale paşnică. La venirea guvernatorului, guvernatorul străin trimisese un militaisă-l întâmpine, ceea ce însenina un gest de o atenţie deosebită din partea lui. Iată de ce, întors la reşedinţa oficială, guvernatorul chinez porunci unui tălmaci să alcătuiască o scrisoare într-o limbă străină şi prin aceasta să fie anunţat în vizită la guvernatorul străin. În ziua fixată, imediat după micul dejun, plecă însoţit de un specialist în legăturile cu străinii, Liang Shichang, de fel din provincia Guangdong şi de un interpret. Lin Liixiang, originar din Fujian. El mergea în faţă, într-o litieră mare, şi era urmat de cei doi, fiecare în lectica sa. Intrară pe baza invitaţiei primite în urma scrisorii adresate guvernatorului străin. Fură poftiţi înăuntru. Plină de consideraţie, gazda îşi scoase pălăria şi coborî treptele în întâmpinarea oaspetelui. După ce îşi strânseră mâinile, schimbară fără interpret câteva cuvinte pline de politeţe, pe care nu le vom nota în amănunt. În cinstea musafirilor se aduseră câteva băuturi şi dulciuri străine. Guvernatorul mulţumi, îşi luă rămas bun şi ieşi. Guvernatorul străin îl conduse şi ceru să i se ofere onoarea să facă vizita de răspuns. Guvernatorul primi, socotind

lucrul acesta ca foarte potrivit.

După ce se întoarse de la guvernatorul străin, înaltul mandarin chemă slujbaşii districtuali şi se sfătui cu ei în chestiunea banchetului de a doua zi în onoarea străinilor. După ce îl ascultară, Trei Portofele mărturisi că totul se putea aranja, deşi o asemenea acţiune nu mai organizase nicicând în viaţa sa. Că aceia preferau mâncăruri de-ale lor era în afară de orice discuţie. Fusese de câteva ori la

Shanghai şi în marile restaurante erau la modă câteva feluri de bucate străine. Cu un bucătar priceput, se putea face faţă. Chestiunea era cum să se desfăşoare întâlnirea. Aici se cuvenea o pregătire pusă la punct în toate aspectele, să nu râdă străinii. În cele din urmă îl chemară tot pe Ding Zijian.

— Lucrul trebuie dezbătut împreună cu interpreţii, spuse el, după un moment de gândire. Oamenii aceştia sunt de mici în legătură cu străinii şi le ştiu felul de a fi.

Trei Portofele îi dădu dreptate şi se duse să-i facă o vizită Excelenţei Sale bătrânul Liu, translatorul venit împreună cu guvernatorul. Când se văzură, cei doi. Îşi spuseră câteva cuvinte de politeţe, după care Trei Portofele mărturisi ce-l interesa. Cine şi-ar fi închipuit că omul era foarte rău din fire şi pe loc se şi îmbăţoşă.

— Nimic mai simplu, spuse, dar nu se grăbi să lămurească în ce consta uşurinţa.

Trei Portofele întrebă iar şi translatorul îl plimbă cu vorba de colo-colo.

— Voi veni în mod special să veghez, se angajă omul. De fapt nici eu nu mă pricep cine ştie ce.

Trei Portofele nu avu altă cale de ales decât să-şi ia

rămas bun şi se întoarse la secretarul Ding. Acesta îşi căută prietenul – un cantonez care făcea pe interpretul la intrarea în clădirea străinilor – şi îl întrebă pe el: care-s obiceiurile, cum se poartă, care e felul întâi de bucate şi care felul doi, cine e gazda, ce băutură se serveşte la început, lămuririle venind din gura omului, una după alta. Ding îi raportă lui Trei Portofele, care se lumină la faţă şi atunci, seara, îl chemă pe interpret, îl reţinu la masă, discutând cu el pe îndelete. Îl rugă să-i scrie o listă de bucate, care cuprinse până la urmă vreo duzină de mâncăruri şi cinci-şase băuturi.

— Rămân îndatorat! se bucură magistratul şi întrebă dacă supa de vacă putea fi înlocuită cu supă de cuib de rândunică. Măritul mandarin nu mănâncă vacă, iar cuibul de rândunică e o specialitate rară şi scumpă.

— Se poate… acceptă interpretul. Iar cotleul de vacă poate fi înlocuit cu cotlet de porc.

— Dacă lor le place văcuţa, n-ar fi bine să o înlăturăm cu totul. Pregătiţi ceva mai mult porc şi mănâncă fiecare ce-i place. Nu e bine aşa?

— Ba se poate face prea bine aşa.

Trei Portofele porunci ca lista de bucate să fie dată secretarului, care s-o multiplice în zece – douăzeci de copii.

A doua zi, Trei Portofele se sculă în zori, se îmbrăcă într-o nouă robă mandarinală, brodată cu dragoni, şi merse să ăsiste personal la aranjarea mesei. Fuseseră invitaţi trei oficiali străini, patru negustori şi doi translatori. Din partea chineză, erau înaltul mandarin, Marele Hong, Liang, interpretul Lin şi magistratul districtual, în total

cinci persoane. Împreună cu străinii erau cu toţii paisprezece. Clarifică şi cine dintre străini trebuia să stea pe locul de onoare, apoi urmări şi punerea în dreptul fiecărui loc a câte unuia din cartoanele cu numele invitaţilor. Masa fu pregătită şi împodobită cu flori proaspete în vaze de cristal.

— Băuturile străine au sosit? întrebă.

— Da, îl înştiinţă administratorul.

Trei Portofele ceru să se deschidă sticlele, pentru ca în timpul mesei să nu fie făcut nimic în pripă.

— Dacă deschidem dinainte sticlele de băutură şi de apă, se duce aroma. Orice-ar fi, mai bine să se desfunde pe loc.

— Guvernaterul nostru este gazda astăzi, spuse Trei Portofele. Eu voi fi o gazdă secundară. De aceea trebuie să ştiu bine dinainte tot ce trebuie făcut.

— La mesele la care străinii invită oaspeţi de seamă, gazda Împarte cu mâna sa fiecare fel de bucate, apoi cere să fie puse farfuriile pline în faţa oaspeţilor.

Trei Portofele voi să înveţe pe loc noul protocol şi-i ceru bucătarului să-i aducă din mâncarea pregătită în plus şi o făcu porţii cu mâna sa. Celor care aveau să servească la masă le ceru să se îmbrace în haine noi, pentru a arăta ca nişte adevăraţi valeţi din case mari.

Când totul eră gata, se apropiase şi timpul începerii ospăţului. Străinii obişnuiesc să vină exact la timpul stabilit. De data aceasta fuseseră invitaţi pentru ora douăsprezece. După unsprezece, guvernatorul şi ceilalţi îşi făcură apariţia, îmbrăcaţi în costume de gală, cu haina scurtă. Trei Portofele îl rugă pe secretarul Ding să

mănâmo într-o cameră alăturată, împreună cu interpretul care-i ajutase, pentru a fi prin preajmă, ca la nevoie să iiulrepte uiice s-ar fi ivit. Peste vreo jumătate de oră, e-aspe ţii începură să sosească. Îi primi guvernatorul, care dădu mina cu fiecare. După câteva cuvinte, se văzură nevoiţi să cheme translatorii. La puţină vreme, se adunară toţi invitaţii. Fură poftiţi direct la masă. Se aşezară fără grabă, fiecare căutându-şi numele pe cartonaş. Primul fel fu o supă, pe care o mâncă toată lumea. Gazda ridică paharul: „pentru buna vecinătate" propuse şi translatorii traduseră. Străinul aflat pe locul de onoare răspunse cam cu aceleaşi cuvinte şi interpretul îl ajută pe... guvernator să le înţeleagă. Guvernatorul mulţumi. Felurile de bucate şi paharele pline se ţinură în şir. Se încinseră la vorbă şi pe nesimţite dădură gata opt sau nouă feluri de bucate. Ajunseră la un fel de mâncare la care Trei Portofele făcu pe gazda, şi o tăie în porţii pentru toţi mesenii. Dar cum, necum, nu mânui bine lingura şi cuţitul şi îşi pătă haina în culoarea cerului albastru. Se zăpăci şi lovi cu mâneca hainei paharul cu şampanie şi îl răsturnă. Din fericire, faţa de masă albă fiind groasă, slujitorul prinse paharul rostogolit şi el căzu să se spargă la pământ. Masa era lată şi lungă. Guvernatorul stătea la celălalt capăt al ei şi cum distanţa. dintre cei doi era foarte mare, el nu băgase de seamă nimic. Trei Portofele se roşise tot. La mai bine de o jumătate de oră, după ce mâncarea fusese servită, se aduse în boluri de sticlă apa pentru clătit gura.

Hong trăise prin garnizoane şi nu avea de unde să ştie protocolul meselor simandicoase, de aceea, când i se pusese în faţă apa gazoasă, apucă bolul şi bău.

— 1 Ciudat, rosti. Apa gazoasă era ori dulce, ori sărată. Asta e fadă, n-are niciun gust.

Când băuse, nu-l observaseră decât străinii care zâmbiseră. Abia cuvintele sale atraseră atenţia cu adevărat. Lin îl trase de mânecă.

— E apa pentru clătit gura, nu se bea, şopti.

— Iniţial făcute pentru călărie, aceste *xingzhuang* au devenit costume obişnuite, de zi cu zi, fiind mai practice decât roba lungă, tradiţională, obligatorie pentru mandarini în activitatea oficială.

Ioa

— Dacă nu-i de băut, de ce-o aduc în boluri atât de frumoase? se miră omul.

Vorbind «se vădi că suferă de astm şi oaspeţii nu-i mai acordară atenţie. Urmară fructele. Văzând că toţi înlătură – cu un cuţit coaja fructului, Hong făcu şi el la fel. După ce mâncă jumătate, se nelinişti: se tăiase la buricele degetelor şi începuse să-i curgă sângele. Speriat, îşi băgă mina în bolul cu apă, dar apa se înroşi rapid. Curioşi; ceilalţi îl întrebară ce se întâmplase. Ce să spună? Plecă privirea şi înjură printre dinţi. Servitorii nu scoaseră un cuvânt. Trei Portofele însuşi se simţea răspunzător. Peste încă puţin li se aduse cafelele, apoi oaspeţii plecară pe rând. Gazdele se împrăştiară şi ele, numai secretarul Ding re veni, urmărindu-i pe slujitori.

Apoi, străinii, dregători şi negustori, îl invitară pe demnitar la banchete, care se ţinură lanţ două-trei zile.

În timpul acesta, guvernatorul a cunoscut mai mulţi străini şi s-a gândit la o cale de a se îmbogăţi. Străinii l-au sfătuit să se apuce de negoţ. Atras de idee, le-a cerut să-l

învețe cum să facă. Întors în capitala provinciei, câteva ajutoare, obișnuite să lupte cu viața, i-au dat mai multe lămuriri despre negoț și înaltul mandarin i-a ascultat cu atenție. Printre ei se afla și un judecător – unchiul șefului Departamentului pentru treburile străine – pe nume Tao Hua, numele lui cărturăresc fiind Ziyao. Bizuindu-se pe soțul surorii sale mai mari și pe dibăcia sa de a mânui condeiul, el făcea uneori între patru și șase scrisori pe zi. Tocmai de aceea, cumnatul lui îl rugase pe guvernator să-l accepte ca un fel de documentarist la departamentul său. Numai că el își zicea astfel: „Ca documentarist, cu o leafă de douăzeci și patru de *liang* pe lună, nu-mi mai ridic capul toată viața. Ori acum n-ar fi mai bine să învăț ceva negoț? Poate că am noroc. Și chiar de nu iese cum trebuie, ce are de pierdut unul ca mine?” Cu acest gând, deschise lada cu cărți și puse pe masă două dintre ele, cumpărate în urmă cu un an: *Politica economică și. comercială* și *Despre timp și negoț*. Se uită îndelung peste tabla de materii, descoperi ce era mai atrăgător și copie câteva.: reguli. Un capitol se numea chiar: *Reorganizarea comerțului*. Se repezi să-l citească. Cuprindea vreo douăsprezece articole și peste cinci mii de ideograme. Se bucură peste măsură. Îl citi o dată, însă pe alocuri nu 1 înțelegea. Întâlni și câteva nume de străini, care nu-i spuneau nimic. Cum era un tânăr inteligent, iar lumea mandarinilor era nepricepută în domeniu, schimbă câteva cuvinte la început și la sfârșit, adăugă și câteva rânduri de-ale sale, apoi copie textul, socotindu-l drept creație proprie. Pe dată, i-l arătă cumnatului, să-i afle părerea.

Știind că unchiul său voia să înainteze superiorilor un

memorandum, cumnatul îşi puse ochelarii, cercetă textul, după care îl măsură pe omul din faţa sa de sus şi până jos.

— Nu credeam că eşti atât de talentat! spuse. Eşti doctor la carte, dar superiorii vor fapte adevărate. Materialul tău e într-adevăr bun, dar e plin de prea multe cuvinte goale, fără rost. Teamă mi-e că n-o să pună niciun preţ pe el.

— Dar el cuprinde numai fapte reale din ţările străine. Nu-s cuvinte goale. Acestea ne pot folosi.

— Mda. De unde să ştie străinii situaţia noastră, dacă n-au fost în China?

— Nici n-am afirmat că ne cunosc. Numai că şi noi am putea să acţionăm ca ei.

— N-am timp să mă cert cu tine, îl opri cumnatul. Într-un cuvânt, vreau să spun că chestiunea înaintării unui memorandum nu-i o joacă. Dacă vrei să-l arăţi, atunci mai întâi îmbunătăţeşte-l! Cunosc câţiva înalţi mandarini. După ce îl pui bine la punct, mă duc la ei şi-i rog să-şi exprime părerea. Dacă vor declara că merge, îl înaintează. N-ar fi bine aşa? În felul acesta, te pui la adăpost de orice bucluc.

Ascultându-l, Tao Ziyao se simţi jenat. Luă filele scrise, îngăimă ceva şi ieşi pleoştit ca vai de el. „M-am sfătuit cu el în zadar”, gândi, în timp ce se întorcea în camera sa. „E limpede că nu mă poate ajuta. Ce-ar fi să-l transcriu frumos şi mâine dimineaţă să mă duc chiar eu să-l depun? Voi suporta singur binele sau răul”.

Odată luată hotărârea, îşi redactă cu multă grijă o carte de vizită. A doua zi, aşteptă să plece de-acasă cumnatul, apoi se îmbrăcă frumos, luă cartea de vizită, urcă în lectică şi ceru să fie dus de-a dreptul la sediul

administraţiei. Guvernatorul stabilise următoarea regulă: oricine se înfiinţa cu un memorandum trebuia să-l lase să fie înregistrat de poliţist şi, dacă era cazul, aducătorul putea fi primit pe loc. De aceea, oamenii se bucurau de un bun tratament din partea bătrânului poliţist.

Când Tao ajunse, poliţistul îl întrebă despre ce era vorba şi, cunoscând interesul guvernatorului în chestiunea respectivă nu mai întârzie şi, de îndată, îl pofti pe om să intre, să bea un ceai şi să fumeze în tihnă, iar pe de altă parte el se grăbi să ducă memorandumul şi cartea de vizită. Guvernatorul tocmai stătea de vorbă cu şeful Departamentului pentru treburile străine. Primind materialul, se uită peste el şi văzu că autorul lui era un arhivist din departament.

— Tao acosta o arhivist la tino. Scrie bine, nu e ca alţii, lipsit de fundament. Mă gândesc că poate ai dat ochii cu el.

Auzind despre ce era vorba, cumnatul lui Tao, acolo de faţă, simţi că-l trec fiori reci. Cum de nu-l ascultase şi făcuse ce-l tăiase capul? Apoi, la laudele guvernatorului, mânia i se preschimbă în bucurie.

— Îmi e rudă, recunoscu. Graţie înălţimii Voastre a fost promovat şi din luna a doua e angajatul meu. Are condei bun.

— Nu bun, ci excelent! Câteva chestiuni s-ar putea pune în practică. A venit chiar el cu materialul? îl întrebă pe poliţist.

— Da. Aşteaptă afară.

Guvernatorul ordonă ca omul să-i fie adus înainte. Poliţistul plecă şi, peste puţin, Tao Ziyao intră. În faţa

guvernatorului îngenunche şi dădu bineţe. Acesta îi ceru să se ridice. Văzându-şi cumnatul, Tao se învineţi de jenă. Şi cum acesta îi mai era şi superior, nu vru nici mort să se aşeze în prezenţa lui.

— Dacă eşti invitat de înălţimea Sa, aşază-te, îl îndemnă cumnatul.

Abia atunci dădu ascultare invitaţiei. I se turnă ceai.

— O bună jumătate din memorandum ar putea fi pusă în practică. Uite, extracţia de ulei, fabricarea de hârtie n-ar costa mult şi ar aduce câştiguri stabile. Numai că maşinile trebuie cumpărate din exterior. După părerea

IU

mea, n-ar strica să cumpărăm câte o maşină din cele pe care le numeşti, ca să le încercăm.

— Pentru maşini, trebuie mers la Shanghai, la firme străine. Am acolo prieteni buni. E de-ajuns să le spun şi ne fac contract, îl semnez, mă duc în străinătate şi în trei-cinci luni mă întorc cu marfa.

— Prea bine, acceptă guvernatorul. Îl mai întrebă câteva chestiuni lipsite de importanţă şi Tao plecă împreună cu cumnatul său.

Cumnatul nu-i mai spuse nimic de rău, ba chiar îi ceru să ia masa de prânz la el, iar acasă se grăbi să-i povestească nevestei tot ce se întâmplase.

— Fiindu-i cumnat, ar trebui să-l susţii ca el, şi numai ol, «a fie trimis, se bueuia ca De va avea noroc, n-o să te uite!

— Între rude, nici nu se discută.

După masă, Tao Ziyao se întoarse ca de obicei la birou. A doua zi, guvernatorul îi vorbi cumnatului de

plecarea lui Tao Ziyao la Shanghai. În mod firesc, cumnatul îl lăudă peste măsură. Până se întoarse în departament, împuternicirea pentru cumpărarea maşinilor-unelte ieşise: „Mai întâi i se vor înmâna douăzeci de mii de yuani. Dacă nu-i ajung, după ce preţul va fi fixat, să telegrafieze şi i se vor suplimenta imediat”. Cei doi cumnaţi fură foarte bucuroşi. În ziua aceea, cumnatul îl pofti pe Tao să se mute la el.

— În câteva zile o să pleci la drum. Fiind laolaltă cu noi o să te simţi mai bine.

În departament, în locul lui Tao a fost numit altcineva, dar nu despre aceasta vom povesti mai departe. A doua zi, Tao Ziyao a mers la administraţia provinciei să-şi exprime mulţumirile. Guvernatorul l-a lăudat din toată inima însufleţindu-l peste măsură. Apoi Tao şi-a luat rămas bun de la colegi, iar aceştia au hotărât să dea un banchet pentru el. Dar asemenea lucruri sunt greu de notat.

În ziua stabilită pentru banchet, colegii s-au adunat cu toţii la ora douăsprezece. Cine ar fi crezut că le va fi dat să aştepte până spre apusul soarelui. Cu mult după ora cinci, când nu mai ştiau nici ei ce să facă, îl văzură pe sărbătorit apărând în litiera cumnatului purtată de patru oameni; era ameţit bine. L-au primit cu urale şi i-au turnat ceai.

— Nu ştiu cum s-a nimerit *lâî* tocmai azi cumnatul meu a avut oaspeţi, se scuză el. Invitaţii au fost oameni însemnaţi şi mi-au cerut să le ţin companie. Abia acum au plecat şi iată că am întârziat. Aţi obosit, aşteptând atâta!

— E încă devreme, s-au grăbit ceilalţi să-l asigure.

S-a aşternut masa. În mod firesc, Tao a prezidat-o.

Pe la jumătatea ospăţului, după cele trei rânduri de pahare obligatorii, colegii s-au ridicat în picioare, urându-i să nu-i uite.

— Ce tot spuneţi? se umflă el în pene, pe când roşeaţa i se strecură şi i se răspândi uşor pe sub piele. Nu-i vorba de laudă, însă în provh: cia noastră nu se află un al doilea om la fel de pregătit în raporturile cu străinii.

— Aici sunteţi în branşă, spuse un coleg, aşezat în faţa sa.

— Aţi adus în discuţie aceste două cuvinte, „în branşă”. Cumnatul meu se ocupă de ani de zile cu aceste chestiuni şi nu ştie decât că are de-a face cu străini. Dar ia să-l întrebaţi, din câte ţări sunt aceşti străini, credeţi că ştie să răspundă? Eu n-am avut cine ştie ce legături cu ei, dar ştiu să le pronunţ numele ţărilor de unde provin.

— La întoarcerea din Shanghai, cumnatul o să vă pună la cârma acestor afaceri.

— Vom vedea! spuse el.

Petrecerea se termină târziu în noapte.

A doua zi, cumnatul se frământă pentru Tao, ba de una, ba de alta, arătându-se cum nu se poate mai binevoitor. Întotdeauna se îngrijise ca el să nu-şi cheltuie banii, să nu fie muncit de grijile casei şi îi dăduse tot felul de ajutoare. Tao Ziyao îşi luă rămas bun de la soră şi cumnat, şi însoţit de sluga sa, se sui în trenul cu destinaţia Qingdao. Acolo, chiar atunci când sosise, intrase un vapor în port, aşa că îşi cumpără bilet şi se îmbarcă. Dar nici nu se îndepărtă bine corabia de mai, că se şi iscă furtuna. Valurile se ridicau drepte ca zidul, smucindu-i într-o direcţie sau alta cu putere. Tao avu rău de mare şi îşi

petrecu întreaga vreme întins. Sluga, Zhang Sheng, om din miazănoapte, nu urcase în viaţa sa pe o barcă şi era distrus. Două zile şi două nopţi bătu vântul, timp în care stăpânul şi sluga au zăcut de-a binelea. La urcarea pe vapor, cineva îl recomandase unui casier. Acesta se numea Liu Zhanguang şi i se înfăţişase numaidecât. Tao Ziyao ţinu să se arate mare şi băţos. Liu îl socotea omul de încredere al guvernatorului din Shandong şi îi gâdila vanitatea, numindu-l la fiece vorbă „Mărite Tao”. Tao Ziyao înţelese că aceasta nu era o purtare tocmai obişnuită. Ceruse o cabină şi cum nu se mai afla niciuna liberă, Liu i-o oferise pe-a sa. La prima masă, omul se dovedise la fel de mărinimos. De cum o pornise furtuna şi sluga nu-i mai putea fi de niciun ajutor, Liu Zhanguang se apucă să-i aducă ceaiul şi mereu îşi făcea drum pe la el, întrebându-l cu ce-i putea fi de folos. În inima sa, Tao era adânc mişcat.

Vântul încetă doar când ajunseră la Shanghai. Iar atunci când corabia se opri, scăpară şi cei doi de ameţeli. Ca dregător, Tao dispunea de bani suficienţi, aşa că aranjase să tragă la hotelul înălţimea, de pe strada Şahului. Fu întâmpinat de un om al hotelului şi acesta, după ce chemă o ricşă, plecă însoţindu-i bagajele.

El şi sluga urcară într-o maşină. La hotel, bău o ceaşcă de ceai, se spălă, mâncă şi se culcă, pentru a-şi reveni după cele două zile de chin. Se trezi când se înnoptase. Portarul îi aduse o invitaţie de la Liu Zhanguang pentru chiar seara aceea. Hotărî să se ducă. Cu toate că venise luna a opta, era încă destul de cald, fapt pentru care luă cu el un evantai. Îi ceru slugii să ia nişte tutun şi cărţile de vizită şi să-l urmeze. Trecură pe străzi

necunoscute, schimbară două maşini şi ajunseră la localul Prima Aromă. Tao intră. Liu Zhanguang se ridică şi îi ieşi în întâmpinare, ploconindu-se. Pe terasă erau şapte-opt persoane: unii aveau părul tuns scurt, pieptănat cu grijă, lucios de pomădat ce era; purtau flori la butonieră; valuri de parfum îl izbiră. Erau îmbrăcaţi în costume elegante şi numai unul sau doi purtau haine puţin învechite. Tao Ziyao, în roba lungă peste care îşi pusese o jachetă azurie ca cerul, era de-a dreptul şters printre ei.

— Shanghaiul are o faimă proastă. Tu calci pentru prima oară acolo, ai grijă să nu fii înşelat. Nu-i nimic dacă cheltui bani, renumele e mai important!

Tao Ziyao nu uitase de sfatul de acasă. Era cu ochii în patru şi odată ajuns în Shanghai se legase să nu se apropie de femei şi de băutură. Acum, după ce salută gazda, se înclină şi spre ceilalţi.

Unii se ridicaseră în picioare şi-i întinseră mâna, alţii însă nu se clintiră din loc. Liu îi prezentă pe toţi – conducători locali ai unor firme străine, interpreţi. Între timp, mai veni un oaspete, aşezându-se chiar lângă Tao Avea vreo patruzeci de ani şi îşi lăsase mustăţi mari.

— Îmi puteţi spune preţiosul vostru nume?

— Numele meu de familie este Wei, iar numele pei sonal Pianren, Zbor înalt.

Liu îl prezentă pe Tao celorlalţi.

— Măritul Tao aici de faţă a fost trimis de guvernatorul provinciei Shandong să achiziţioneze maşini-unelte. Este cel mai capabil om din provincie. Umila mea persoană îl stimează foarte mult.

Cei de faţă îi arătară deodată consideraţie.

Reprezentantul chinez al unei firme de utilaje pentru confecţionarea de uniforme militare, Qiu Wuke, gândindu-se că îl poate atrage, se purtă cu multă căldură, adresându-i cuvinte măgulitoare. Wei, care stătea alături, îi puse o sumedenie de întrebări. Când gazda îl rugă să aleagă bucatele, Tao răspunse simplu că nu se pricepe. Wei notă pentru el şase feluri. Când fu vorba să fie chemate curtezane care să-i servească la masă, el refuză categoric.

— Vă rog, domnilor, procedaţi după bunul vostru plac, spuse. Pe mine, vă rog să mă scuzaţi, eu unul nu poftesc.

Cei prezenţi insistară să-l convingă, dar el se împotrivi cu îndărătnicie, roşind. Imediat, fetele preferate de cei prezenţi îşi făcură pe rând apariţia. Unele erau şi cântăreţe, altele nu. Numai Wei chemă o tânără încă fecioară; fata era îmbrăcată la fel de atrăgător ca şi suratele sale mai mari din casa de plăceri; ea se ploconi înaintea lui Wei. Vorbiră între ei o vreme, atrăgând atenţia mesenilor, care se apucară să facă glume pe seama lor. Wei Pianren le aruncă o privire dojenitoare, dar îi lăsă în plata iar, continuând să discute cu tânăra. Tao Ziyao rămase nepăsător, prefăcându-se a nu-i băga în seamă. Peste puţină vreme, petrecerea se însufleţi.

Qiu Wuke rămăsese cu gândul să pună mina pe Tao Ziyao şi, când toată lumea flirta, el o sfătui pe curtezana sa să se întoarcă acasă şi să se îngrijească să pregătească două mese. Ea acceptă, luă două cutii de tutun şi plecă. Qiu se duse mai întâi la Liu Zhanguang şi-l rugă să insiste pe lângă Tao să accepte să continue petrecerea împreună. Liu se şi grăbi să o facă, însă Tao îl refuză.

— Când a fost vorba să vă alegeţi o cântăreaţă, nu v-am forţat s-o faceţi. Dar acum? stărui el. Stăm puţin, bem două păhărele şi gata.

— Fratele Wuke este peste fire de prietenos, se amestecă Wei. Astăzi a făcut-o înadins, din mare iubire pentru dumneavoastră. A comandat totul, nu există amânare. Poţi merge înainte, frate Wuke, să-ţi pui oamenii pe roate. Peste puţin, venim şi noi împreună cu onoratul oaspe.

— Mă las pe mâinile voastre, şopti Qin Wuke. Îmbrăcă haina, îşi luă rămas bun de la ceilalţi şi plecă.

Gazda comandă cafeaua, ceru nota de plată, semnând-o. La început, Tao nici nu vru să audă, însă până la urmă fu luat pe sus. După ce ieşiră de acolo, o apucară spre apus.

— Asta e Strada A Patra, e cea mai animată din tot Shanghaiul, zise Wei Pianren. Aici e o librărie, aici – ceainărie… continuă el prezentarea.

Lui Tao Ziyao îi trecuseră pe la urechi destule despre Strada A Patra şi astăzi, iată, se plimba pe ea, în melodia tainică a nopţii, sub lumina felinarelor, şi-şi dădea seama că vraja acesteia nici nu putea fi descrisă.

Wei era un om plin de inteligenţă şi priceput în relaţiile cu oamenii.

— Pe vremuri, se spunea bine că „Omul adevărat nu încalcă preceptele morale”. Tu, preaonorate, n-ai chemat o fată să te servească la masă, de băut nu bei. Cât eşti de integru!

Tao Ziyao îşi arătă nedumerirea şi rugă să fie povăţuit.

— Îţi sunt ca un frate şi nu am de gând să te bag la apă. Dar află de la mine că, în Shanghai, negoţul bun se face în localuri. Cine dintre mandarini crezi că neglijează fetele şi băutura?

— Ce legătură e între negoţ şi mandarini?

— Să nu ţi se pară curios. Uite, tu, preaonorate, ai (ost împuternicii de guvernatorul din Shandong, deci eşti un mandarin. Aici ai venit după maşini-uneite. Or ce slut ele dacă nu negoţ? Ca să faci rost de utilaje, va trebui să te adresezi firmelor străine. Iar compradorii crezi că nu beau? Nu numai că n-ai să scapi neinvitat, dar vei fi obligat să răspunzi tot cu o invitaţie la chef. Când unul dintre ei te invită, o face pe jumătate din simpatie şi pe jumătate din dorinţa de a încheia tranzacţia. Invitaţia ta este o recompensă pentru grija lui de a discuta preţul cu străinii şi de a-ţi fixa o întrevedere. Prin el îţi aranjezi lucrurile, ceonuiidsinu Luni şi timp. Iată două câştiguri dintr-o lovitură!

— Dacă-i aşa, voi face tot ce se cuvine, promise Tao.

— Fireşte că-i aşa. Dacă nu te interesează fetele, unde îţi vei invita prietenii la chef?

Tao Ziyao căzu pe gânduri. Deodată, ajunseră în uşa unei ceainării, numită „Parfumul abundent al apusului”.

— Aici suntem aşteptaţi? spuse cineva.

Fără să mai aibă vreme de chibzuit, Tao îi urmă aproape fără să-şi dea seama. Intră pe poartă. În curte, în faţa uşii, agăţat deasupra, se lăfăia lustrul european, din sticlă, de formă pătrată. Pe perete erau prinse câteva plăci dreptunghiulare, pe care erau scrişi proprietarii… dar nu-i putu reţine deodată. Invitaţi în casă, urcară direct la etaj.

De la parter, un glas de bărbat strigă:

— Au sosit oaspeţii!

Abia ajunşi pe la mijlocul scării, un mare număr de slujnice le ieşiră în întâmpinare. Ele îi întrebară dacă sunt oaspeţii lui Qiu şi îi conduseră spre salonul unde erau aşteptaţi.

— Oaspeţii dumneavoastră, strigă cineva. Qiu Wuke le veni înainte.

Cei de faţă îşi împreunară mâinile în semn de salut. Tao se înclină spre Qiu Wuke. Slujnicele îi luară haina, îi turnară ceai, îi aduseră o narghilea şi un prosop pentru a-şi răcori faţa şi şterge mâinile. Ceilalţi erau bine cunoscuţi acolo, numai el era un chip nou.

— Preafericitul dumneavoastră nume? fu întrebat.

— Mă numesc Tao, răspunse el cu multă distincţie.

Amfitrioana zâmbi. Qiu îi rugă să-şi noteze preferinţele în materie de femei. Wei puse primul mina pe toc şi scrise numele lui Lu Mireasmă de Laur.

— Pianren o cheamă întotdeauna pe drăcoaica asta mică, observă Liu.

— Pofta beţiei, îşi spuse părerea Qiu.

Wei Pianren nu-i luă în seamă şi completă una după alta trei-patru hârtii.

— Ce faci, respectate Zi? întrebă el, întorcând capul spre Tao. Rupem interdicţia?

— Nu cunosc pe nimeni, zise el.

— În faţa mea, umilul tău frate, eşti plin de strălucire, preaonorate, şi ai putea să treci peste interdicţie, îl încurajă Qiu.

— Onoratul Zi nu cunoaşte pe nimeni, iar Wuke are

prea multe cunoştinţe. Îl rugăm pe el să propună pe cineva.

Qiu se oferi pe loc şi o numi pe micuţa Lu Mireasmă de Orhidee. În faţa a opt sau nouă bonuri completate, Tao nu reţinu numele fiecărei fete. Liu Zhanguang o invitase pe Zhang Jad Rafinat. Îi mai rămăsese în minte şi numele tinerei Jin Frumoasă.

— Cine e această Jin, Aur? întrebă.

— O cunoştinţă de mare preţ a fratelui Wuke, răspunse Pianren. Ai cunoscut-o. E cea care te-a întrebat cum te cheamă. Ai uitat?

Râseră amândoi. Peste puţin, li se aduseră prosoapele calde.

Qiu Wuke îl invită pe Tao Ziyao să ocupe locul de onoare. Dar el nu vrei nici în ruptul capului.

— Qiu Wuke a organizat petrecerea în mod special pentru tine, bucuros că te-a cunoscut. N-are cine să te înlocuiască, încercară să-l convingă Liu şi Wei.

Comentând, fiecare în felul său, se aşezară cu toţii şi lăsară liber tocmai locul de onoare. Neavând de ales, Tao îl ocupă iar Qiu turnă în pahare. După obiceiul dregătorilor, Tao se ridică în picioare şi se înclină întâi spre gazdă, apoi înaintea celorlalţi şi. spuse: „Ocupă locul cuvenit altuia”; se aşeză şi bău. Se aduseră mâncărurile. Când vasul cu băutură făcuse deja de trei ori ocolul mesei, tinerele cântăreţe sosiseră cu toatele, în afara Miresmei de Orhidee. Imediat, cineva plecă după ca, să o grăbească. Iar când aceasta îşi făcu apariţia, merse de-a dreptul la Qiu Wuke, îl salută şi-l întrebă de onoratul Tao. Qiu i-l arătă: Curte zana, împreună cu slujnica ce o însoţea la banchet,

căreia i se spunea Nouă Cumătră, merseră în faţa oaspetelui de onoare, spunând într-un glas:

— Iertaţi-ne, tinere Tao.

Auzind că celorlalţi li se spunea Excelenţă şi lui i se adresaseră cu „tinere”, Tao Zivao nu se arătă prea bucuros. Atunci Wei Pianren se apropie de Noua Cumătră şi-i spuse:

— Preaonoratul Tao este din Shandong. Astăzi a sosit. Spune-i curtezanei tale să-i cânte mai multe arii. Marele Tao o să ofere banchete la voi acasă.

Aflând aceste lucruri, slujnica se duse în spatele lui Tao Ziyao şi la fiecare vorbă îi spunea „Preamărite Tao”, „Excelenţă” sau: „La noi locul e mic, dar vă rog, Excelenţă, să nu ne ocoliţi”. După câteva asemenea expresii măgulitoare, Tao se înveseli ca niciodată.

Imediat, se aduseră bucatele. Noua Cumătră rămase toată seara lângă Tao Ziyao. La sfârşit, ţinu morţiş să plece împreună. Dacă în primele momente bărbatul nu îndrăznea, în cele din urmă, încurajat şi de Wei Pianren, acceptă. Cu atât mai mult cu cât aveau acelaşi drum. Noua Cumătră mergea imediat în spatele lecticii, în care stătea curtezana, iar Tao şi Yao veneau în urma ei. După vreo două ocolişuri, cei doi bărbaţi ajunseră la sediul lor[47]. Pe

47 Tangzi, Cartierul curtezanelor. Curtezanele devin din antichitate o instituţie publică. Profesiunea lor, recunoscută în mod oficial, era de rangul al optulea, împreună cu actriţele şi cîntăre- ţele, imediat după meşteşugari. Tinerele, cumpărate de mici, pentru frumuseţea lor, erau învăţate să cînte, să recite şi să danseze. Unele scriau versuri. Principala lor îndeletnicire era de a întreţine banchetele : să toarne în pahare, să cînte din gură sau la diferite instrumente, să susţină conversaţia. Societatea lor era căutată de cele mai multe ori exclusiv

frontispiciu scria: „Fericirea tuturor”. Intrară. În a treia clădire, la etaj, era casa Miresmei de Orhidee. Curtezana ajunsese ar-v sa cu mult înaintea invitaţilor. Noua Cumătră le luă jachetele şi le oferi şerveţele să-şi cureţe mâinile. Curtezana le aduse seminţe şi narghilele. La fiecare cuvânt, ele îl numeau pe Tao „Măritul Om”, făcându-l să se simtă în al nouălea cer. În casă mai erau două bătrâne, care nu le înţeleseră jocul şi căscau plictisite, alături. Wei fumă, întins într-un pat, apoi adormi.

Tao bău, se umflă în pene şi făcu pe marele mandarin, lăudându-se cu misiunea de seamă pe care i-o încredinţase guvernatorul. Când Wei Pianren se trezi, era ora trei şi trei sferturi.

— E destul de târziu, zise el. Noua Cumătră se grăbi să-i înmoaie un şervet în apă fierbinte, uşor parfumată; îl stoarse şi i-l întinse, să se şteargă pe faţă. Trebuie să plec. Mărite Tao, închiriază aici un pat pentru o noapte.

Dar el nu vrei să rămână. Neputând altfel să-l reţină, Noua Cumătră încercă să-i oprească pe amândoi la o gustare4 Nu reuşi, şi unul şi celălalt pretextară că e prea târziu. Ea şi Mireasma de Orhidee îi conduseră până jos; le deschiseră porţile, iar ei ieşiră din stabiliment. Tao Ziyao nu ştia drumul spre hotel şi Wei îl însoţi până în apropiere, explicându-i cât mai avea de făcut.

Ajuns la el, Tao Ziyao se culcă şi dormi până la ora unu din zi. Atunci se sculă, se spălă şi plecă împreună cu Wei Pianren să mănî Yice la restaurantul Yangzhou. După prânz, ieşiră în stradă şi chemară o ricşă acoperită şi cu

---

pentru spectacol, pentru divertisment, dintr-un fel de reacţie de saturaţie la iubirea carnală oferită de

roşi de cauciuc, îndreptându-se spre grădina de vară să se plimbe. Din fericire, fiind duminică, mai mult de jumătate din prietenii de peste noapte erau acolo. Nu lipseau nici Liu Zhanguang, nici Qiu Wuke, deşi acesta îşi făcuse apariţia abia pe la ora patru. În clădirea în stil colonial era mare îmbulzeală. La două mese, bărbaţii beau ceai. Tinerele care serveau aici, vreo cincizeci sau şaizeci, fănevestele şi concubinele de acasă. De notat că un nobil avea câteva zeci de favorite, un înalt mandarin aproximativ o duzină, iar un bărbat din pătura de mijloc trei-cinci. În schimb, cei umili, incapabili să-şi cumpere o nevastă, îngroşau rândurile celibatarilor. Au fost consemnate situaţii când doi sau trei fraţi şi-au luat o singură nevastă, trăind în deplină armonie.

ce-au o larmă nemaipomenită. Tao şi alţii ieşiră iar şi dădură roată grădinii şi, neluând aminte la alei, nimeriră peste Mireasma de Orhidee în locul unde se afla instalat fotograful. Tânăra era însoţită de Noua Cumătră. Le luară cu ei şi intrară împreună în clădirea de mai înainte. Noua Cumătră scoase la iveală ţigările.

— Ce-ar fi să ne folosim de faptul că Zhanguang n-a plecat încă din oraş şi să mergem la ele? Poţi s-o recompensezi şi pe Mireasma de Orhidee… două lovituri dintr-un foc.

Tao se gândise la acest lucru, dar nu-i venise să vorbească.

— Bravo! Excelent! răspunse.

— Marele Tao dă un banchet, i se adresă Wei Nnii Cumetre. Vezi ca mâncarea să fie bună şi nu zeamă lungă!

Apoi merse să-i înştiinţeze pe Liu, Qiu şi ceilalţi.

Asemenea banchete se petreceau zilnic în lăcaşurile curtezanelor şi nu era lucru de mirare pentru nimeni.

Noua Cumătră se agăţă de Tao Ziyao să plece împreună, iar acesta îl luă cu el pe Wei. Ieşiră în stradă, urcară într-o trăsură, iar în niciun sfert de ceas se treziră la Podul de lut. De acolo, birjarul, care se înţelesese cu femeile, făcu un ocol şi ajunseră mai întâi acasă la ele. Bărbaţii suiră la etaj, băură un ceai şi fumară. Peste puţin, apăru Liu cu încă doi prieteni, iar mai apoi Qiu Wuke. Se lăsa înserarea. Cum fiecare mai avea ceva aranjat pentru noaptea aceea, banchetul nu dură mult. După plecarea invitaţilor, rămase pe lângă Tao numai Wei. Era şi cel mai diabolic dintre toţi şi îşi dăduse repede seama că lui Tao Ziyao îi plăcea grozav să fie socotit mandarin şi să fie ţinut numai în laude. Noua Cumătră observase lucrul acesta chiar şi mai iute. De aceea, prefăcându-se că are o treabă anume, Wei o trase pe femeie într-o cameră alăturată şi acolo se sfătuiră îndelung, punând laolaltă ceva la cale împotriva credulului înfumurat.

În vremea aceasta, Tao se întinse pe pat şi fuma, discutând cu Mireasma de Orhidee.

— De-ai ajunge concubina unui guvernator, te-ai plimba doar în litieră purtată de patru oameni, şi încă într-una elegantă, cu acoperământ. Drumul ţi-ar fi deschis de un slujitor, ţinând o umbrelă roşie. Oriunde te-ai duce, s-ar găsi câte cineva care să te ajute, să te slujească. Ar fi destul să rosteşti două vorbe şi toţi ar înmărmuri. În camerele taie ai avea o slugă, o doică, un slujitor şi câte şi mai câte. Ai avea tot ce-ţi pofteşte inima. Banii lunari de cheltuială s-ar ridica la vreo două sute de *Hang*} fără a

socoti îmbrăcămintea, bijuteriile, masa şi plata oamenilor. Iar aceşti două sute înseamnă cam o dată şi ceva leafa noastră de slujbaşi mărunţi.

— Şi dacă eşti mandarin cât câştigi pe lună? Poţi să ai o concubină? Şi cât îi dai? îl asaită Mireasmă de Orhidee.

Tao îi vorbise plin de însufleţire şi nu se aşteptase la acest atac al tinerei. Tăcu, fumând în tăcere. Socotea cum să i-o întoarcă, însă Wei îşi făcu apariţia. Wei îşi luă haina să plece, făcându-i femeii semne încurajatoare. Ea îi răspunse în acelaşi fel că era sigură pe ea. Tao ar fi vrut să plece şi el însă nu-şi găsi haina: e, a îi fusese ascunsă de Noua Cumătră. Neavând de ales, Tao rămase cu femeile. Noua Cumătră îi aduse să mănânce. În seara aceea refuzase pe oricine le chemase. O trimisese în locul lor pe Aur, iar ea îl slujise tot timpul pe Tao.

— Mireasmă de Orhidee a împlinit şaisprezece ani, spuse ea la un moment dat, ca întâmplător, şi este încă domnişoară. După cum arată şi după vârstă n-ar mai trebui să aştepte.

Cu toate că venise abia de două zile, ager din fire, Tao Ziyao înţelesese statutul Noii Cumetre. Se făcuse ora două şi se pregătiră de culcare. Tao rămase acolo peste noapte. Ce anume s-o fi petrecut, n-avem cum să aflăm. Putem bănui doar că afecţiunea dintre el şi Noua Cumătră ajunsesé atât de strânsă, încât ajunseseră amândoi ca un singur trup *, cu neputinţă de separat.

Aşa o duseră şapte-opt zile, căutându-se unul pe altul, fără întrerupere. Dormeau până pe la ora două sau trei. El o aştepta până ce ea se pieptăna şi se aranja şi

mâncau împreună. După aceea, luau câte o trăsură, la început însoţindu-i şi Mireasma de Orhidee, mai apoi singuri, şi ieşeau pe poartă, plimbându-se în grădina publică sau

— În text: precum răşinile dizolvate într-un lichid, devenite lac.

făcând ocolul oraşului. În faţa marilor magazine opreau şi odată intraţi acolo cumpărau mătăsuri, inele, ceasuri, cam de câteva sute de *yucini*. Podoabele de cap şi perlele erau achiziţii separate. La primele lor plimbări costisitoare, obişnuiau mai întâi să treacă pe la bancă de unde Tao scotea câteva cecuri şi o sută sau două bani lichizi. Mai pe urmă, ştiindu-l cât de generos era, patronii se apucaseră să-i dea pe datorie. Noua Cumătră îi explicase lui Tao că hainele lui erau învechite, fapt pentru care chemase câţiva croitori vestiţi, care îi cususeră acasă câteva rânduri de costume la modă. Socotite toate cu de-amănuntul, cifrele se arătau destul de ridicate. Noua Cumătră pusese stăpânire pe inima lui Tao Ziyao şi bărbatul se întrecea în a o umple cu daruri, aruncând încolo şi încoace cu bani, fără oprelişti. Într-o singură decadă, dăduse o sută şi ceva de *yuani* pe băutură şi curtezane, iar cumpărăturile nu erau mai jos de trei-patru mii. Dacă adăugăm alte nevoi, din cei douăzeci de mii ajunsese totuşi să cheltuiască un sfert. Calculase singur şi nu i se părea deloc prea mult. Pentru utilajele pe care urma să le cumpere avea încă bani destui. De aceea, nu îşi strânse cu nimic băierile pungii. De ziua mamei curtezanei, chemă o trupă să cânte în cinstea ei şi pe spezele lui se aşternură de patru ori câte două mese, iar la acestea

veniseră o grămadă de oameni pe care nici că-i cunoştea.

Văzând că el iroseşte banii precum apa, fără nicio alegere, Wei Pianren se gândi: „A aruncat în vânt sumedenie de bani. Dacă nu-mi bag şi eu mâna acum, mai încolo va fi prea târziu”. Chiar a doua zi se înfiinţă la Qiu Wuke şi se sfătui cu el.

— Trebuie făcut ceva cu papă-lapte ăsta, începu el vorba.

— Dar cum?

— Nimic mai simplu. Mergi la el şi înştiinţează-l că poimâine compania porneşte un vapor. Dacă vrea ceva utilaje; să vină repede aici. Toţi sunt oamenii mei şi-l dăm gata.

Wei era în cârdăşie cu Qiu şi înţelese prea bine ce voise amicul său să spună. Fugi acasă la curtezană şi-l căută pe Tao Ziyao. În clipa aceea, Noua Cumătră stătea la fereastră şi se pieptăna. Auzind glasul ctmoscut care anunţa de jos muşterii, Tao era pe picior de a se ascunde, dar dădu ochi în ochi cu Wei Pianren. După câteva cuvinte, Wei îl trase pe Tao în salon, se aşezară şi noul venit deschise discuţia despre achiziţionarea maşinilor.

— Să nu crezi că lucrul e chiar atât de simplu. Uite ce a spus fratele Wuke: „Mâine, compania are un vapor jare pleacă. Dacă are ceva schiţe, le dăm prin ei şi în trei luni obţinem marfa. Dacă pierde ocazia, până la vaporul următor mai trec nu ştiu câte zile”. Wuke e de-al nostru, e săritor de felul său şi-ţi vrea binele. El m-a trimis aici. Dacă ai vreun gând, du-te la el sau zi-mi mie şi-i transmit numaidecât.

— Te oboseşti atât... rosti Tao, apoi adăugă: Omul

meu a venit V

Sluga fu chemată. Tao Ziyao îi întinse o cheie, îi spuse să se ducă la hotel, să deschidă lada şi să ia de acolo nişte hârtii. Cei doi au mai discutat şi, nu peste multă vreme, slujitorul a adus hârtiile. Tao le-a deschis şi a scos o hârtie pe care se aflau desenele în linii mari a câtorva maşini. I le arătă lui Wei.

— Astea? întrebă prietenul.

— Ce anume sunt astea nu ştiu nici eu prea bine, mărturisi el. Mă gândeam să-i cer lui Wuke un sfat. Haidem la el.

— Mergem dacă vrei.

— Ce-i aşa grabnic? Dacă-l laşi pe Wei să se ocupe nu ajunge? Ce te trage aşa, pe nepusă-masă, afară din casă? interveni curtezana. Îi făcu musafirului semne din ochi şi continuă să-şi treacă pieptănul prin păr.

Tao ar fi vrut să se ducă, dar vorbele femeii îl descumpăniră.

— Poţi să nu vii. Am să-l întreb eu despre ce este vorba. Îţi deschide un cont, îl trimite în străinătate şi banii îi vei plăti cu mâna ta.

— Fireşte. Preţul să fie acceptabil, ofru Tao.

— Preţurile sunt fixate de străini, noi nu putem să facem pe stăpânii, explică Wei, îmbrăcându-se.

— N-am să-ţi ascund, onorate Pian, că frăţiorul tău s-a bucurat de o oarecare stimă pentru care a şi primit această însărcinare; banii sunt puţini, nu ajung şi ajum că mă aflu în Shanghai nu pot să nu mă distrez şi eu. În privinţa aceasta te implor, vorbeşte cu Wuke ca atunci când va deschide contul să cântărească şi aceste

împrejurări. De el voi avea eu grijă.

— Asia nici nu trebuia s-o aminteşti. Cât priveşte contul cu pricina, la douăzeci de mii se mai pot adăuga o mie ori opt sute. Dragul meu, gura lumii spune că ai venit să angajezi utilaje în valoare de câteva sute de mii, e adevărat? Suntem prieteni buni, nu te uita la noi, ci îngrijeşte mai degrabă de alţii.

— Maşinile vor fi suplimentate, dar mai întâi să vedem dacă merită şi abia apoi vom face comenzi, răspunse Tao, după un moment de gândire.

Wei înţolesc şi nu insistă.

— Bine, admise. Îl voi îndemna pe Wuke să trimită azi comanda. Banii îi vei calcula singur. Ar fi bine ca mâine să semnezi contractul cu străinii şi gata.

Cu aceasta, Wei Pianren plecă, ducându-se direct la banca lui Wuke.

— Cum merge afacerea? îl luă acesta în primire. Ai adus ce trebuia?

Wei îi dădu schiţele.

— Astea erau? se minună Qiu. Cum să trimit în străinătate această bazaconie? râse el. Ca să nu mai spun că o maşină nu se cumpără de una singură, ci însoţită de o serie de piese de rezervă, care trebuie enumerate în detaliu.

— Vrea să cântăreşti tu lucrurile pentru el. Frate Wuke, din câte înţeleg, afacerea este de douăzeci de mii şi el are de gând să te roage să o scoţi la ceva mai puţin. Din bâlbâieli şi din tăceri şi din vorbe fără sens mi-am dat seama că vrea să recupereze de aici şi contul pe care l-a deschis acolo, la Mireasmă de Orhidee.

— Văd că nu prea iese din bârlogul ăla, dar mă voi ocupa eu de tot. tar de vreme ce se foloseşte de tine drept intermediar, du-te şi spune-i că am înţeles prea bine. Am deschis contul, contractul e şi el gata şi vom face totul pentru el. Mâine va fi nevoie să semneze contractul.

— Chiar te ocupi de-adevăratelea? Când am plecat de la ely am trecut pe la bancă şi m-am interesat. Sumele expediate din Shandong nu trec de douăzeci de mii, iar în săptămâna asta el a scos deja câteva mii. Noua Cumătră din casa Miresmei de Orhidee s-a şi ales cu inel de aur cu diamant şi cu perle înşirate pe fir de aur, la încheietura mâinii, cu alte cuvinte şi-a primit răsplata. Nici nu trebuie să-i facem rost de utilaje, fiindcă până atunci nici n-o să mai aibă cu ce să le ia.

— Eşti cu adevărat tare de cap! îl certă Qiu. Spune-i să vină cât mai iute să semneze, să nu se ducă cine ştie unde. Noi doi nu trebuie să pierdem.

Abia acum pricepu şi Wei rostul stăruinţelor lui Wuke. Spre seară, Wei îşi făcu drum pe la curtezane şi-i comunică lui Tao Ziyao că totul s-a rezolvat. A doua zi, la ora unsprezece, trebuia să se prezinte să semneze contractul.

Şi într-adevăr, în ziua următoare, la ora zece, Wei Pianren veni după el. Tao încă dormea. Se sculă, se spălă, mâncă ceva şi plecară împreună. Cu părul despletit, desculţă, Noua Cumătră nu-l lăsă pe Tao până ce nu îi împleti ea coada. Ajunşi la sediul firmei, Qin Wuke le ieşi în întâmpinare, curtenitor. Intrară şi luară loc. Fiecare îşi aprinse câte o havană. Dintr-un sertar, Qiu scoase contul şi i-l arătă: totaliza douăzeci şi două de mii de *yuani*. După

semnare, urma să se plătească jumătate. Tao Ziyao nu ştia limbi străine. Îl lăsă pe Qiu să citească clauzele contractului. N-avea de ales şi nici nu comentă.

— Nu înţeleg cum de s-a aranjat aşa curând lucrul pe care ţi l-am încredinţat doar ieri, spuse el, totuşi, spre Wei.

Acesta nu ştia ce să răspundă şi îl întrebă pe Qiu

— Acum e vorba de angajarea preaonoratului Zi în faţa firmei noastre. Pe viitor, după plata integrală, vom face un nou contract.

Tao Ziyao se linişti. Qiu îl prezentă străinului. Îşi dădură mâinile. Străinul rosti câteva cuvinte în limba sa. Cum Tao nu-l pricepea, îi traduse Qiu Wuke. Oricum, erau formule de politeţe. Semnă chiar în faţa aceluia. Apoi Wei merse cu el, să ia banii. „În bancă mai am paisprezece mii”, îşi făcu Tao socotelile. „Scot acum unsprezece, să plătesc jumătate, şi mai rămân cu trei mii şi ceva. Când maşinile vor sosi în oraş, voi avea nevoie de încă unsprezece mii. Noroc că, înainte de plecare, guvernatorul mi-a spus că, dacă banii nu-mi ajung, pot să telegrafiez”. La bancă, se apucă să completeze un cec şi ceru să se telegrafieze pentru încă cincisprezece mii de *Hang*. Funcţionarul scrise telegrama şi i-o dădu s-o vadă. El se arătă de acord cu textul. Apoi, cei doi se întoarseră la firmă, plătiră şi Tao primi o copie de pe contract. Seara, Tao Ziyao îşi invită prietenii la o masă, drept mulţumire pentru ajutorul dat.

Timpul este o adevărată săgeată, iar soarele şi luna se urmăresc la fel precum suveicile prin urzeală. Trecuseră douăzeci de zile de când fusese trimisă telegrama pentru sporul de bani şi nu se primise răspuns la ea. Noii Cumetre

îi era inima s-o ia Tao de nevastă. Pentru ea nu cerea mare lucru. Dorea numeai o tiară din perle. Pe una inferioară n-ar fi pus mâna, dar cu Una mijlocie s-ar fi mulţumit, deşi aceasta costa cel puţin o mie sau două de *yuani*. Dar lipsa unor veşti din Shandong îl nelinişte atât de tare pe Tao, că nu-şi mai afla nici rost de trăit. Ce să facă? Trebuia să telegrafieze din nou guvernatorului, iar o altă telegramă o trimise acasă, rugându-şi cumnatul să grăbească şi el răspunsul. A treia zi, primi o telegramă de la cumnat. Îl anunţa că guvernatorul era bolnav. Utilajele fuseseră comandate de acolo la un preţ foarte mic, cu garanţie cu tot, şi-i cerea ca el să nu mai întreprindă nimic. Îl grăbea să se întoarcă neîntârziat acasă. La citirea acestei telegrame, Tao Ziyao se înfioră de parcă i-ar fi răsturnat cineva în cap apă rece ca gheaţa. Noroc că Wei Pianren venise să-l vadă. Îi spuse ce se întâmplase, sperând să poată obţine banii, înapoi.

— Ai semnat un contract cu străinii, crezi că-ţi mai vezi banii? Dacă nu s-ar fi trimis actele, ar mai fi fost ceva. Aşa, la trei săptămâni, ele trebuie să fi ajuns deja la destinaţie.

— Telegrafiem că nu mai e nevoie!

— Uşor de zis! Oamenilor nu le place să ne batem joc de ei. Eu, unul, nu scot o vorbă.

În această situaţie, supărarea lui Tao spori. Închis în camera sa de hotel, el scrise câteva epistole şi două zile nu trecu pe la curtezane. Noua Cumătră trimise după el, dar el o refuză categoric.

— Să nu credeţi că nu mi-ar fi făcut plăcere, se scuză el în faţa tinerei fete care venise să-l cheme. Adevărul este

că nu mă simt bine. Când afacerile mi se vor limpezi, am să-mi reiau vizitele.

Numai că femeia nu s-a lăsat bătută, a urcat în trăsură şi s-a dus peste el. Tao a urmat-o, dar fără niciun chef. Nerezistând vorbelor ei dulci, el scoase şi restul banilor, s-o răsplătească. În bancă abia dacă mai avea câteva sute de *yuani*. Atunci funcţionarii de acolo au calculat totul, au lichidat contul şi i-au trimis printr-un practicant, ce brumă îi rămăsese. Cu aceasta, rupseră legăturile cu el.

Prin intermediul lui Wri Pier* ren, Oi Wuke îl aver tiză pe Tao că nu mai poate da înapoi, fiindcă altfel se va trezi înaintea judecăţii. Ajungând într-o situaţie fără ieşire, Tao Ziyao telegrafie din nou cumnatului său, explicându-i că străinii cu care semnase un contract nu acceptă să dea înapoi, şi-l rugă, totodată, să pună o vorbă bună pentru el. Dar telegrama de răspuns îl descumpăni. „Iată-mi condamnarea la moarte”, îşi zise; de spaimă, mâinile i se făcuseră de gheaţă, ochii îi încremeniseră, tâmpi, în orbite; nu putea scoate un cuvânt. Se; afla la masă, împreună cu Noua Cumătră. Halul în care arăta după citirea comunicării era grăitor în privinţa sensului ei. Noua Cumătră hotărî să-l lase să mănânce.

— La urma urmei, ce este? întrebă, în momentul în care el termină mâncarea.

— Trebuie să mă-ntorc grabnic, rosti el.

Femeia înţelese şi nu insistă.

— Unde locuieşte Pianren? întrebă el.

— Sinceră să fiu, n-am habar.

— L-am cunoscut la un banchet, dar n-am fost

niciodată la el acasă.

— La Shanghai, oaspeţii picaţi din senin sunt cu duiumul, se amestecă sluga lui. De vreme ce bafcii-s în mâinile lui, e greu să-i dai de urmă. Păi, dacă nu-l ştiaţi bine, cum de v-aţi lăsat pe el?

— Mă, ou de broască ţestoasă! Tacă-ţi gura. Ce pricepi tu? îl muştrului Tao.

Slujitorul nu mai îndrăzni să răspundă.

— Domnul Wei se ţine de cuvânt, este un om pe care poţi conta. Desfiinţarea comenzii pentru maşini nu depinde de el, e treaba străinilor, se grăbi femeia să-l apere.

Tao Ziyao nu spuse nimic. Se îmbrăcă şi plecă.

— Unde te duci? vru ea să ştie…

— La hotel, veni răspunsul.

Femeia înţelese că trebuie lăsat în voie şi nu stărui. Abia se întoarse la hotel şi Wei Pianren îl şi căută.

— Wuke a discutat problema ta cu patronii străini, începu el să-i explice. Nu vor cu niciun chip să accepte retragerea Comenzii. Banii daţi ca arvună îi socotesc plata mărfii şi-ţi cer să-ţi iei utilajele. Preaonorate Zi, cred că e bine să-i scrii guvernatorului nu râo-amănuntul cum s-a întâmplat şi să nu suferi în zadar. Dacă lucrurile se complică şi ajungi la tribunal, în fond eşti trimisul lui.

Buimac, Tao nu spuse nimic. Tocmai atunci sluga îi aduse o scrisoare, înştiinţându-l că venise cu ea un slujitor al Măritului Wang, care locuieşte la Hotelul „Primăvară perpetuă” şi că aşteaptă răspuns. La auzul numelui Măritul. Wang, Tao Ziyao rămase timp îndelungat fără să scoată un cuvânt, cu privirea pierdută. Apoi deschise scrisoarea. Autorul ei era într-adevăr inspectorul general

de district Wang, despre care cumnatul lui îl anunţase prin telegramă. Acest Wang primise însărcinarea să meargă în Japonia să cerceteze starea învăţământului de acolo. Ajuns în Shanghai însă, primise o telegramă prin care i se cerea să studieze şi situaţia din domeniile agriculturii, industriei şi comerţului şi să aleagă patru specialişti şi vreo duzină de studenţi care să-l însoţească. Cei douăzeci de mii de *yuani* de pe cecurile lui Tao urma să-i folosească pentru cheltuielile de drum. De cum primise acest mesaj, inspectorul general. Îi şi scrisese lui Tao. Ruga ca, în situaţia în care avea banii la el, să i-i trimită numaidecât. Tao Ziyao se alarmase o dată în plus. „Străinii nu-mi dau banii înapoi”, gândi. „Ba, mai vor şi restul. Inspectorul, este împuternicitul guvernatorului şi are nevoie de bani. Chiar dacă aş reuşi să-i conving pe străini, ei nu mi-ar înapoia decât unsprezece mii, de unde iau restul? Oh, de s-ar crăpa cumva pământul, să intru în el şi să scap! u Gândurile i se învălmăşeau în minte. Nu ştia ce să spună. Slugă aştepta tăcută scrisoarea de răspuns.

În cele din urmă, Wei Pianren îl convinse că cel mai bun lucru era să-i trimită inspectorului cartea de vizită, cu înştiinţarea că îi va face o vizită, a doua zi. Între timp, în schimbul a trei sute de *yuani*, îi arănjă să obţină de la un avocat străin o scrisoare către patronii lui Qiu Wuke, prin care se solicita desfacerea contractului, şi o alta către *Noul Ydmeh* *, urmând ca aceasta să fie înaintată împreună cu o plângere a împricinatului.

A doua zi, Tao se duse în vizită la inspectorul Wang. Se îmbrăcase în hainiie vechi, mandarinale. Ajunse acolo cu o trăsură. Întâi intră sluga, care îl anunţă. Inspectorul

avea oaspeţi şi aflând cine venise îl invită puţin într-o cameră alăturată. Peste nici» un sfert de ceas, Wang scăpă de oaspeţi şi se grăbi să-l vadă. Tao Ziyao nu-l cunoştea şi se ploconi până la pământ. Ştiindu-l omul guvernatorului, inspectorul general nu se purtă grosolan, ci îl întâmpină cu vorbe plăcute.

— Sunt un umil slujbaş, Înălţimea Ta, se prezentă Tao Ziyao. N-am avut cinstea să vă slujesc. Despre sosirea. Înălţimii Voastre în Shanghai, n-am avut de unde să ştiu şi de aceea mă înfăţişez cu întârziere. Astăzi mă aflu aici să vă cer iertare pentru această ofensă.

— Ce vorbă-i asta? protestă Wang şi din vorbă în vorbă ajunse la chestiunea care îl interesa. Fratele vostru aici de faţă a plecat din provincie cu alte însărcinări. Ajuns în Shanghai am primit o telegramă prin care mi se cerea să plec în Japonia. Nu luasem cu mine banii trebuitori şi am cerut să mi se trimită. Abia din răspunsul lor am aflat că dumneavoastră aveaţi banirşi aşa se face că ieri v-am scris apelând să mi-i daţi. În cazul în care aveaţi banii lichizi, i-aş fi preluat imediat. Dar iată-vă chiar pe dumneavoastră aici şi trebuie să vă mărturisesc că mă simt foarte onorat.

— Cu chestiunea aceasta mă aflu la mare necaz. Fireşte că se cuvenea să vin întâi şi întâi să vă salut, dar pe de altă parte am făcut-o şi pentru că ţineam să vă cer sfatul.

— *Xin Yamen*, noul sediu administrativ, în fapt tribunalul din concesiunile Shanghaiului, în care se aplică legea străină.

să vă rog să hotărâţi dumneavoastră pentru mine.

Sunt un umil slujbaş, îmi sunteţi superior şi oricum totul trebuie îndeplinit prin învăţătura voastră, Excelenţă.

Wang nu pricepea nimic, dar nici nu se străduia să înţeleagă ceva, aşteptând destăinuirea până la capăt.

— Când pot obţine banii? întrebă în treacăt.

— Am primit douăzeci de mii, să cumpăr utilaje, începu Tao. De cum am ajuns aici, am semnat un contract cu o firmă străină, stabilind ca maşinile să-mi sosească în mai puţin de o lună. Deoarece banii nu-mi ajungeau, am împrumutat de la o bancă alţi douăzeci de mii. De unde să ştiu eu că lucrurile se complică? La puţin timp, m-am trezit cu o telegramă prin care mi se cerea să renunţ şi să mă înnpoio/. Înălţimea Voastră cunoaşte regulile firmelor străine. Dacă ai semnat contractul, nu) mai poţi întoarce. Ce puteam să fac? N-am îndrăznit să nu iau în seamă telegrama de acasă. Am vorbit de câteva ori cu firma şi, cum nu ne-am înţeles, am recurs la un avocat şi la tribunal. Chiar ieri am depus plângerea. Ar fi bine dacă înălţimea Voastră s-ar duce la Noul *Yamen* să încercaţi să obţinem câştig de cauză.

În faţa acestor explicaţii, inspectorul nu spuse nimic. După câteva cuvinte de circumstanţă, întrevederea luă sfârşit. A doua zi, trecând prin faţa hotelului în care trăsese Tao, inspectorul îi trecu pragul în mare grabă. Dar conform obiceiului străvechi, Tao Ziyao nu acceptă vizita, pe motiv că este nedemn de favoarea care i se face. Iar noi nu vom intra în amănunte.

După întâlnirea cu inspectorul general Wang, Tao era mulţumit, considerând că reuşise* să-i înşele buna-credinţă. „Odată închisă această portiţă”. Îşi zise, nu-mi va

mai cere mie banii, ci va căuta altă cale”. De atunci, el îţi reluă obiceiul de a-şi petrece zilele împreună cu Noua Cumătră. Lucrul acesta era pe placul femeii. Mai apoi, când termină banii, Tao se sfătui cu Wei, îndemnându-l să împrumute de la bancă, în numele său, o mie sau două. La început, Wei Pianren nici nu vrei să audă, dar se gândi că până la urmă guvernatorul din Shandong o să-şi răscumpere într-un fel trimisul. Luând această hotărâre, nu îi răspunse chiar după poftă, ci îi împrumută doar câteva sute de *Hang* de argint. Tao Ziyao se arăta şi aşa deosebit de emoţionat.

— Marele Tao nu mai are bani, din Shandong n-a mai primit nimic şi l-am împrumutat eu, îi spuse Wei, curtezanei. De atunci, Noua Cumătră începu să se folosească de prietenii lui Tao Ziyao, luând bani de la ei, pentru a-i cumpăra şi lui câte o stofă ori punând croitorii să-i coasă şi lui câte o jachetă sau vreun alt obiect de îmbrăcăminte. În felul acesta ea pretindea a-şi arăta iubirea. Cel mai apropiat îi era femeii Wei Pianren; acesta ori de câte ori se întâlneau din întâmplare, se scuza că plecase grăbit de acasă şi nu luase bani la el, şi reuşea să scoată de la ea de fiecare dată câţiva zeci de *yuani*. După o vreme, se adunase o sumă de peste o sută şi el nu părea că are de gând să-i înapoieze vreun bănuţ. Iar ea nu îndrăznea să-i ceară. Despre lucrul acesta, Tao Ziyao nu numai că nu ştia nimic, dar, fapt de tot râsul, îl socotea pe Wei Pianren şi foarte bun prieten.

Dându-şi seama că nu o să obţină niciun ban de la Tao Ziyao, şi cum lui îi trebuiau bani să se îmbarce pentru Japonia, inspectorul Wang bătu telegramă către Shandong.

Guvernatorul era încă bolnav şi comisarul răspundea de treburile obştei. Acesta îi telegrafie direct lui Tao, ameninţându-l, iar în telegrama către inspectorul Wang îi ceru să-i pretindă numitului Tao banii. Nerăbdător, Wang îl chemă să stea de vorbă. Deşi supărat la culme, Tao Ziyao nu se putea să nu-i dea ascultare. În zilele din urmă, inspectorul aflase destule despre el. Se nimerise că unul dintre însoţitorii inspectorului general, pe nume Zhou, era de loc din perfectura Taiyuan, provincia Shanxi şi rudă cu proprietarul băncii în care Tao îşi ţinuse banii. Zhao i-a făcut o vizită rudei sale, apoi s-rau văzut de mai multe ori. Aflând că inspectorul urma să ia bani de la Tao, bancherul i-a destăinuit lui Zhou tot ce ştia despre Tao Ziyao, iar Zhao s-a grăbit să-şi înştiinţeze superiorul.

Când s-a întâlnit, inspectorul Wang i-a dat lui Tao telegrama, să o citească.

— Am plătit patruzeci de mii, scrâşni Tao. Am venit cu prea puţini bani şi m-am împrumutat, pentru a face faţă. Acum, bietul de mine, nu mai am niciun ban. De aceea, vă rog să mergeţi la tribunal. Altă cale nu există. Vă cer scuze, înălţimea Voastră. Când veţi fi în Shandong, v-aş ruga, Excelenţă, să spuneţi în ce situaţie am fest pus. V-aş fi adânc recunoscător pentru acest lucru!

Cu toate că ştia atâtea amănunte despre el, inspectorul vorbi învăluit:

— Fiind la mijloc străini, s-ar fi Cuvenit să fi lucrat cu atenţie şi să nu fi plătit toată suma. Desigur, dacă aţi plătit, n-aş spune că nu se cădea. Returnarea banilor depinde acum de hotărârea justiţiei. Un lucru aş avea să adaug, frăţioare: noi, mandarinii, pentru ce pe străduim? Ar fi fost

bine, onorate Zi, să fi oprit vreo două mii de *yuani* de care să vă folosiţi. Mie mi-ar fi de ajuns dacă aş primi deocamdată cinci-şase mii. Frăţiorul acesta nu putea să nu dea telegramă. Cei de deasupra noastră mă presează să vă solicit banii. Dar de vreme ce nu-i aveţi, mi-ar fi folositoare o dovadă, pe care s-o trimit mai sus şi, pe baza ei, să mi se elibereze banii.

— Umila mea persoană vă poate da câteva rânduri pe o carte de vizită.

— Nu numai atât. Trebuie să vă fi dat o chitanţă, atunci când aţi plă. tit. Ştiu că este scrisă într-o limbă străină, dar eu am cu mine un translator. Să mi-o aduceţi şi îi voi cere translatorului să o traducă şi o voi trimite mai marilor noştri. Să nu credeţi că n-aş avea încredere. Dar îmi trebuie o dovadă limpede. Când ei o vor avea, când se vor convinge că într-adevăr aţi plătit străinilor banii respectivi, nu mă vor mai pune în situaţia de a vă obliga să mi-i daţi. Ce părere aveţi, frate mai mare? Translatorul are leafă şi nu e nevoie să cheltuiţi alţi bani pentru traducerea şi transcrierea actului.

Auzind că vrea recipisa, Tao înţelese că lucrurile se complicau şi ca să nu se dea în vileag, se grăbi să spună:

— Chitanţă am avut. Dar cum banii nu-mi ajungeau, am lăsat-o zălog acolo de unde am împrumutat alţii. Dacă vreţi s-o vedeţi, umilul de mine va trebui să se ducă să vorbească acolo.

— Nu atât pentru mine, cât pentru a limpezi lucrurile. Dacă este ipotecată, nu-i nimic rău. Îi voi spune interpretului să vă urmeze şi să facă pe loc o copie. E bine aşa?

— Oricum, e bine să-i anunţ, să aibă actul pregătit. După aceea, voi veni să iau translatorul, pentru a împiedica vreo înţelegere greşită.

Cum îi vorbise tot timpul frumos, inspectorul nu-l mai zori. Se despărţiră surâzători. Dar trecură câteva zile şi, neprimind niciun răspuns de la Tao, inspectorul îi trimise pe Zhou şi pe translator să-i facă o vizită. Slu jbaşii l-au căutat însă de trei ori, fără să-i dea de urmă. Inspectorul general s-a supărat, minunându-se pe cine putea avea acest Tao în spate, de vreme ce nu se temea nici de el! ţi scrise câteva rânduri, arătându-i că ştie tot ce învârtise prin Shanghai, dar că nu acţionase, deoarece se afla pe aceeaşi treaptă cu cumnatul lui. Văzând de la einn este scrisoarea, sluga se duse imediat acasă la Tu Mireasma de Orhidee şi i-o înmână stăpânului său. Tao Ziyao o citi şi conţinutul acesteia îl întristă. Rămase încruntat, fără. poftă de nimic. Noua Cumătră îl luă la întrebări şi cu toate că el nu-i zise mai nimic, ea înţelesese destul de multe.

— Dacă ai dat de greu, de ce nu te sfătuieşti cu Excelenţa Sa Wei şi cu alţi cunoscuţi? îi propuse ea.

Vorba aceasta îl trezi pe bărbat şi el trimise degrabă pe cineva cu un bilet după Wei. Acesta veni degrabă la el. Până la urmă se înfăţişară amândoi lui Qiu Wuke.

— Cel mai bine ar fi să-l rugăm pe patron să telegrafieze guvernatorului din Shandang. Să-i spună că, odată comandată marfa, nu se mai poate reveni, negustorul nu poate pierde. Trimisul lor ne-a dat în judecată, inspectorul general Wang a cerut cu stăruinţă banii, iar firma noastră a avut de suferit. Aşa nu vom putea face negoţ. Acum în orice caz nu returnăm comanda, ba

pretindem plată din partea guvernatorului pentru daunele morale pricinuite firmei. La o asemenea telegramă, guvernatorul străin nu va pregeta să-şi ajute proprii negustori. Aşa rămâne, onorate Zi, şi utilajele rămân cum am stabilit. Tu, frate, du-te şi spune-i inspectorului să nu te mai caute. În caz contrar, să ia seama, căci voi plăti pe măsură.

La acest plan, Tao Ziyao mulţumi de câteva ori în şir. Atunci Wei îi atrase atenţia că ar fi bine să-i ceară lui Qiu să facă un alt contract fals, pentru utilaje în valoare de patruzeci de mii. Să întocmească două exemplare, pe care să le semneze amândoi, fiecare reţinând câte unul. pentru a le folosi ia judecătorie. Qiu Wuke îi pretinse lui Tao să-i dea o altă hârtie prin care să declare în scris că împrumutase douăzeci de mii, aceasta urmând s-o ataşeze la contract. Tao se linişti pe deplin. Socotea că Wei Pianren îi este un adevărat prieten, pentru că de câteva ori îl salvase la nevoie. Noi nu vom insista.

Fapt este că, după plecarea lui Tao, Qiu Wuke îi vorbipatronului în legătură cu cele de mai sus, ba adăugă de la el şi alte vorbe goale. Înştiinţat de patronul firmei, guvernatorul străin nu-şi lăsă comercianţii de izbelişte, cum se întâmplă pe piaţa chineză, ci pretinse alţi patruzeci de mii drept daune. Cercetarea aceasta îl înspăimântă de-a dreptul pe guvernatorul chinez al Shandongulufi

Guvernatorul care îl însărcinase pe Tao Ziyao să cumpere utilaje fusese multă vreme bolnav şi în lbcul lui comisarul se ocupase de treburile publice. Dar boala se agravase şi, în cele din urmă, omul ceruse să fie eliberat din funcţie. Palatul acceptase şi îl numise numaidecât în

dregătoria de guvernator pe comisar. Acesta se numea Hu Litu şi era de fel din Shaanxi. Cărturar de succes la concursul imperial, fusese numit de tânăr magistrat. La doi ani, cumpărase un post, însă, pe neaşteptate, între biserica străină şi popor avuseseră loc nişte neînţelegeri şi fusese omorât un misionar. Cei de sus apreciaseră că el, magistratul, nu administrase cum se cuvine şi mai întâi îl scoseseră din funcţie, apoi îl retrogradaseră. După aceea fusese aruncat într-o garnizoană a armatei, unde îşi redobândise rangul iniţial. Numit prefect, prejudiciase un străin în judecarea unui caz. Acesta se folosise de consulul ţării sale care înaintase o plângere, astfel omului nostru i se luase prefectura. Înfuriat, el recurse la relaţii pentru a obţine un post nou. Era în anul în care „banditii” se revoltaseră ucigând străinii. Guvernatorul din Shaanxi îl numise comandant-şef de armată, împotriva ţăranilor revoltaţi, urmând ca în urma pacificării să i se considere vina răscumpărată, însă guvernatorul a fost schimbat. Cel numit în lojcul lui, fără să cerceteze cum stau lucrurile, dar şi pentru faptul că Hu Litu fusese apropiat de fostul guvernator, se folosise de o încurcătură şi îl dăduse într-un post cu trei grade mai jos. Cu toate acestea, lui. nu-i scăzuse pofta de dregătorie. S-a străduit din răsputeri, s-a plâns în stânga şi în dreapta şi nu numai că şi-a recăpătat funcţia, clar a fost numit inspector. Bani mulţi n-avea. Luându-şi nădejdea de la un post bun, acceptă o circumscripţie în Shandong. Cum acolo nu se infiltraseră mulţi străini, îşi zicea că, după numire, o să doarmă liniştit. Numai că un misionar al nu ştiu cărei ţări cumpărase un loc şi ridicase o biserică, dar nu-i se înţelesese bine cu

localnicii şi făcuse plângere împotriva lor. Hu Litu se împotrivise misionarului. Supărat, acesta se plânse de el guvernatorului. Şi cu toate că n-avea cine ştie ce vină, guvernatorul îl dăduse la o parte. Iată cum în viaţa lui de mandarin suferise atâtea căderi şi toate din cauza străinilor. Avu însă noroc. În anii care urmară, vreo doi, se bucură de mai multe avansări, până la funcţia de comisar peste provincia Shandong. Dacă n-avea legături cu străinii, treburile îi mergeau strună. De data aceasta, fusese numit în locul guvernatorului şi chiar în ziua ceremoniei de învestitură, când se retrăsese cu foştii săi colegi, şeful poliţiei îi aduse o telegramă scrisă într-o limbă străină. Hu înlemni. Ordonă să se traducă îndată. Era telegrama prin care nu i se permitea lui Tao Ziyao să-şi retragă oferta şi se pretindeau patruzeci de mii de *yuani* drept despăgubire. Hu se sperie, făcându-se alb la faţă, cum e coala de hârtie.

— N-aş fi crezut să fiu într-atât lipsit de noroc! rosti, oftând. Unde sunt numit, apare şi câte un străin! Cât am răspuns în Yangzhou de transport, o jumătate de an, sau în cele opt luni cât am fost judecător în Hubei, neavând legături cu străinii, n-am păţit nimic rău. La fel aici, atâta timp cât am fost numai comisar. Dar cum am ajuns guvernator, iată-i şi pe străini după fundul meu! Nu se putea să sosească treaba asta urâtă altcândva decât azi, când am primit sigiliul, ca să n-am nicio zi fericită! Nu ştiu cu ce oi fi vinovat! în împrejurările astea, nu merită să fii mandarin, nici măcar o zi!

Guvernatorul Hu oftă iar, din rărunchi, îndurerat la culme. Şeful departamentului pentru treburile străine, şi anume cumnatul lui Tao Ziyao, era de faţă.

— Chestiunea aceasta e veche, rosti cel care îi luase locul de comisar. Prietene, i se adresă cumnatului lui Tao, delegatul acela ţi-e rudă, trimiteţi o telegramă şi spuneţi-i să rezolve repede chestiunea, să nu-l supere pe Excelenţa Sa.

— Mi-am dat eu de la bun început seama că nu este el omul în stare să ducă la capăt aşa ceva, şi uite că n-a ieşit nimic bun, vorbi el. S-a prezentat fără ştirea mea. E tânăr şi nepriceput!

— Nu-l învinui, numai eu aduc năpasta, spuse guvernatorul. De când am fost numit magistrat şi până în ziua de astăzi am suferit şi am cheltuit de atâtea ori numai din pricina străinilor. Văd că nici pe scaunul acesta n-am să stau prea mult!

În timp ce încercau să-l liniştească, şeful poliţiei intră cu o altă telegramă.

Până să o deschidă, guvernatorul îşi simţi inima ca pe jăratic! Apoi, parcurgând mesajul constată că nu era ceva grav şi îşi reveni.

— Nu m-ar mira ca străinii ăştia să-mi ia şi viaţa, continuă el. Poate nu credeţi, dar veţi vedea!

Ce să-i zică? Tot cumnatul lui Tao Ziyao îndrăzni:

— Nu are rost să discutăm chestiunile legate de străinie Noi ne putem supune sau împotrivi şi rezultatul e acelaşi. Eu sunt venit de la nouăsprezece ani în această provincie şi am lucrat treizeci şi ceva de ani în probleme care au ţinut numai de străini. Mi-au trecut prin mână atâtea lucruri şi mici şi mari şi niciodată n-am respins o hotă. Acest Tao mi-e neam. E tânăr, ca vârstă, şi lipsit de experienţă. N-ar fi trebuit să primească însărcinarea care

d s-a dat. Acum, primul lucru este să luăm legătura cu străinii, să vedem cum putem soluţiona cazul. Aş zice că ar fi bine să-i trimiteţi o telegramă inspectorului Wang, prin care să-i cereţi să rezolve cazul. Dacă se pot returna utilajele, ne alegem cu puţină apă la picioare, cum se zice, şi câteva pedepse; dar dacă aceia nu vor vrea, n-avem altă cale şi le cumpărăm cu de-a sila. Cât despre daunele acelea de patruzeci de mii, îi lăsăm să vorbească, dar nu le putem accepta.

— La urma urmelor, frate mai mare, observă Hu, te ocupi de aceste chestiuni. Tao ţi-e rudă şi în privinţa lui; poţi chiar să pui mai multă inimă.

Cumnatul lui Tao plecă şi se duse direct la telegraf, trimiţându-i rudei sale o depeşă prin care îl ruga să se străduiască să regleze chestiunea şi să se întoarcă degrabă, într-o alta, adresată inspectorului Wang, îl ruga pe acesta să se ocupe cu sârg de problema ivită. Banii necesari deplasării lui peste ocean aveau să-i fie trimişi din altă parte. În felul acesta, îl liniştea pe inspector şi-şi punea la adăpost cumnatul. Pornind de aici, aflând că are bani de drum, Wang şi-a permis să facă pe mărinimosul şi să acopere o afacere imensă în care se implicase Tao Zivao.

Încă de pe când inspectorul Wang îi ceruse bani şi el nu i-i putuse da şi mai apoi de când acelaşi Wang îi pretinsese documentul şi lui îi fusese imposibil să i-l arate Tao Zivăo se ascundea, zi de zi, acasă la Lu Mireasmă de Orhidee, unde – gândea – nu avea cum să fie găsit. El aştepta cu nerăbdare ştiri de la Qiu Wuke.

— Am primit răspuns. de la guvernatorul străin, îl

înştiinţă într-una din zile Wei Pianren. A cerut celor din Shandong daune.

Tao se sperie şi se bucură în acelaşi timp. Îi era teamă că, dacă lucrurile se complicau, avea să-i fie greu să scape cu faţa curată. Bucuria îi era pricinuită de faptul că, nemaifiind respinsă comanda, el nu. mai ieşea în pierdere. „M-am plâns la Noul Yamen de Qiu Wuke şi după ce mă întorc în provincie, n-au cum să mă bănuiască şi să mă învinuiască”, îşi zise. Şi mai departe: „Oricum, sunt în câştig. De voi avea bani; pot să rămân în Shanghai şi să mă apuc de negcă Wei şi Qiu se aleg cu destul, mai mult decât orice slujbaş imperial”. Hotărî deci să se lase în voia sorţii. Numai un lucru îi dădea de furcă. Banii împrumutaţi de la Pianren erau pe terminate şi nu putea să ceară din nou. Faptul acesta îl rodea necruţător.

— Am devenit unul, frate Pianren. Fără ajutorul tău şi al lui Wuke, aş fi plecat fără nimic şi cu banii cheltuiţi. De aceea, doresc ca ei să plătească şi daunele, încât să vă pot răsplăti, strecură el într-o discuţie cu Wei Pianren.

— Foarte bine. Doar Wuke a spus: „E adevărat că nu le e îngăduit să dea înapoi din afacere. Cât despre daune, vom mai vorbi”.

Cei doi continuară să flecărească pe această temă.

În faţa neliniştii lui Tao, Noua Cumătră îşi simţea inima întrucâtva tristă. Îl tot împoldise să vadă de o căsuţă, un cuib pentru ei, însă el plecase privirea: nu era în apele-ale. Se va duce peste două zile. Ea îl dojeni că nu se ţinei de cuvânt.

— Ce spun eu nu este bine? Vreau să zic că atunci când îmi voi reveni, mă voi ocupa şi de acest lucru. Suntem

mereu laolaltă, ce te nelinişteşte?

Peste două zile, ea iarăşi i-a dat ghes să caute o casă. Ştia şi el că a trăi în concubinaj nu era cel iai simplu lucru din lume, de aceea se şi duse să-i ceară părerea lui Wei Pianren.

— Felicitări! Să fie într-un ceas bun! Iată că a dat norocul peste tine, îl lăudă acesta. Noi am trăit degeaba atâţia ani.

— Lasă gluma.

— Ce vrea?

— Vrea să ne căsătorim!

— Aha, vrea s-o facă cu tot dichisul!

— Nu e chiar aşa. Am vorbit acum trei-patru săptămâni. Vrea doar fustă roşie şi podoabă de cap şi să fie dusă în litieră înflorată şi cu alai. Mă gândesc că obiceiurile noastre ale mandarinilor conţin mult mai multe asemenea lucruri. Mai vrea două mii de *yuani*, nici nu ştiu pentru ce, că nu vrea să-mi spună. Dacă îi cere pentru ceremonie, sunt prea mulţi. Vezi cu ce mă poţi ajuta, frate Pianren.

— Am să aflu de la ea.

— Ai găsit casă? îl luă ea în primire pe Tao.

Tao Ziyao tăcu.

— Felicitări! Iată o mare bucurie! Dar cum se face că ci-aveţi peţitoare? se avântă Wei. Unele lucruri cu greu

— *Xiao tang ming* semnifică un grup de opt copii între 10 şi 15 ani, îmbrăcaţi în haine imprimate în culori vii şi cu toţii alcătuind o mică orchestră în care fiecare ins cântă din alt instrument muzical.

să pot spune pe faţă. Luaţi-mă pe mine ca mijlocitor

şi vă voi duce cu dragă inimă vorbele de la unul la altul.

— La ce bun? Eu n-am nevoie de aşa ceva, protestă femeia.

— Ce vorbă-i asta? se întoarse Wei spre bărbat.

Tao Ziyao băgă de seamă că ea se schimbase rapid şi rămase şi el nemişcat. După multă vreme, izbucni:

— N-ai spus că ne căsătorim şi cum ai vrea să te îmbraci şi cum să facem cu alaiul?

— Şi mai ce?

— Şi să vorbim până la capăt.

— Uite, bătrâne Wei, am să-ţi spun exact despre ce este vorba. Să mă mărit cu tot dichisul, n-o pot face, eu nu mai sunt o Lin Daiyu[48]. Ziccpm să închirierii o căsuţă şi să trăim amândoi acolo, uniţi, dar fără căsătorie. De ce să nu fie bine? Ce zici?

Wei râse, dar nu scoase un cuvânt.

— În lumea noastră, a mandarinilor, ne însurăm sau ne măritām, ce-i aia să trăiţi uniţi?

— Nu înţeleg de ce te frământi, Mărite Tao, glumi Wei. E mai bine aşa: când vrei unire, rămâi, când nu vrei, poţi s-o rupi uşor. Faci ce-ţi place. Pe când, dacă te-ai însurat şi pleci, lucrurile sunt mai complicate. Ea îţi vrea binele, te protejează, n-are de ce să-ţi pară rău. – Multe ai mai vorbit! sări ea, uitându-se chiorâş la Wei.

— Bine, atunci tac.

— Mai bine-ai fi mut. Vreau să mă mărit cu el. Dar

48 Eroină clasică, simbol romantic al feminităţii şi al sacrificiului de sine pentru o iubire absolută, pe care şi-a dorit-©- desăvîrşită, printr-o comuniune sufletească şi trupească în viaţă, vis şi poezie, şi în eternitate, legendă.

casă nu are, bani nu, din ce-o să trăim?

„De când sunt în oraş, am cheltuit o mulţime de bani şi zice că nu i-am dat”, se gândi Tao. „Oare ce-a făcut cu ceea ce i-am dat?” Părea descurajat. Rămase nemişcat, fără să scoată un cuvânt.

— N-ai gură să mai vorbeşti? nu-l iertă ea.

— Bani n-am, ce să spun?

Unul o vorbă, altul alta, şi izbucni cearta. Wei Pianren încercă să-i potolească, dar în zadar. Cei doi nu mai puteau fi opriţi: unul îşi dădea drumul la băierile inimii, iar altul îşi vărsa tot necazul pe celălalt.

În toiul harţei, sluga lui Tao intră cu o telegramă. Toţi credeau că venea din Shandong, dar ea era din Shaoxing. Wei se arătă încântat. Tao Ziyao o privi lung, mut de uimire. O.deschise dar era nedescifrată. Trimise după un om în stare s-o dezlege. Wei Pianren îşi aprinsese o ţigară şi se prinse la flecăreală cu Noua Cumătră. Tao rămăsese la masa pătrată şi nota unul după altul cuvintele descifrate.

— Cine scrie? întrebă Wei.

El clătină din cap, fără un cuvânt. După ce o transcrise, făcu câţiva paşi, în tăcere. Wei continuă să-l sâcâie cu întrebările, dar el nu-l lua în seamă. Rămase o vreme locului, nehotărât, pe chip necitindu-i-se nicio expresie. Când Wei plecă, Tao ieşi şi el. Femeia nu-l opri.

— De ce nu-mi spui cine ţi-a trimis-o? întrebă Wei după ce trecură pragul porţii.

— Să nu sufli nimic nimănui. E de acasă, din Shaoxing, zise el şi oftă.

— Ei, şi ce? Vorbeşte, doar suntem ca unul.

— Frate Pianren, îmi eşti ca a doua fiinţă a mea. Adevărul este că s-a prăbuşit tot!

— Ce tot îndrugi?

— Eram un biet slujbaş şi leafa îmi intra pet mâna cumnatului, soţul surorii mele mai mari. Lună de lună, el trimitea familiei zece *Hang* de argint. De când am plecat, salariul meu i-a revenit altuia. Trăind cu gândul că am obţinut o poziţie mai bună, ai mei n-au avut de ce să sufere. Frăţiorul tău poartă toată vina. De când sunt în Shanghai, n-am scris decât o singură dată, şi nu lor, iar vreme de două-trei luni nu le-am trimis un ban. Mai mult, de peste o lună, nefiind în apele mele, n-am mai avut răbdare să aştern un rând. Soţia mi-a trimis cinci scrisori, ba că n-are bani, ba că e neliniştită din pricina mea, să nu cumva să mă fi îmbolnăvit. Eu nu i-am răspuns. Intrată la griji mari; mi-a trimis o telegramă prin care mă anunţă că în aceeaşi zi va trece fluviul şi va sosi aici cu un vapor. Acum îmi dau seama, că treaba cu Noua Cumătră n-are sorţi de izbândă. Până primim telegramă din Shandong, nevasta îmi va fi în Shanghai şi va vedea cu ochii ei cum stau lucrurile. Şi-aşa mă gândeam să mă mut aici cu toată casa şi dacă tot vine, măcar nu mă mai aduc eu după ea.

— Fireşte că dacă e să pice peste noi doamna cumnată-mea, îşi dădu cu părerea Wei, lucrul acela n-ai cum să-l mai faci. Oricât ar fi ea de largă la inimă, tot va avea ceva de spus. De-aia zic, cel mai bine e să laşi baltă totul.

Cu asta, s-au despărţit. Tao a rămas trei zile la rând la el în hotel. Nici el n-a trecut pe la cartierul curtezanelor şi nici Noua Cumătră n-a trimis să-l cheme. Trâridăvea,

mânca şi-şi bea ceaiul în restaurantul de la parter sau benchetuia cu prietenii. Ieşea de dimineaţa din cameră şi se întorcea doar noaptea, să se odihnească. Motiva în faţa celorlalţi că se temea să nu fie găsit de oamenii inspectorului Wang. Ajunsese să-şi petreacă zilele la localul Credinţa sudului. Într-o zi, sluga năvăli peste el suflând din greu şi îl înştiinţă că la hotel îl aştepta cineva cu o scrisoare.

— Zicea că e ceva care nu suferă amânare şi că să las tot şi să vă caut. Vă aşteaptă la hotel. De-aia va a zic, ar fi bine ca după ţigareta asta să vă întoarceţi degrabă.

Tao Ziyao îşi frecă fruntea. Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Întârzie plecarea de teamă să nu-l încolţească oamenii inspectorului. Pe de altă parte, simţea că nu avea ca s-o liniştească până nu ştia despre ce este vorba. Termină de fumat, mai bău un bol cu ceai, se îmbrăcă, plăti şi o luă în urma slugii.

— Nu l-ai întrebat cine era, de unde venea?

— Atâta m-a grăbit, că mi-am pus în pripă haina pe mine şi am rupt-o la fugă după dumneavoastră. N-am mai apucat să întreb nimic.

— Mă, ou de broască ţestoasă, ce prost mai eşti! răbufni el şi se întoarse, vrând nevrând, la hotel.

Intră în salon, şi peste cine credeţi că dădu? Peste un prieten de-al lui Qiu Wuke, de la firmă. Era un om serios, care ţinuse să-i dea scrisoarea în mână. Tao o deschise. Erau vreo douăzeci şi ceva de ideograme, dispuse pe cinci rânduri, de unde se vedea că cei care fac negustorie n-au timp de pierdut.

— Eu n-am primit telegrama. Ştirea e sigură? întrebă.

— Ne-a spus un cunoscut de la bancă. Inspectorul general a fost înştiinţat că utilajele vor rămâne aşa cum s-a stabilit. Din Shandong se vor trimite ceilalţi bani, plus cheltuielile de drum pentru inspectorul Wang.

— Mă miram eu de ce astăzi n-a mai venit Zhou acela să mă caute. Dacă-i aşa, trebuie să mă aştept şi la vreo telegramă.

Chiar atunci un slujbaş de la telegrai se înfăţişă şi-i înmână o depeşă. Tao o deschise. Era expediată de cumnatul lui. Îi scria că dacă poate respinge utilajele, s-o facă, iar dacă nu, să le ia. De cum îi sosesc maşinile, să se întoarcă repede acasă. Era fericit. Făcu o copie şi i-o dădu omului de la firmă, să i-o arate lui Wuke. Îi aşternu câteva rânduri şi lui Wei Pianren, invitându-l la o masă la restaurantul Prima Aromă.

Toenfci atunci, Qiu Wuke îl chemase pe Wei la el, să se sfătuiască.

— Noi am pus umărul pentru a se ajunge aici, vorbi el, iar cel răsplătit este acest Tao. Noi ne-am dat peste cap şi el e cel care se înfruptă din tot. Unde s-a mai văzut aşa ceva? O să arunce banii la curtezane şi nouă nu ne rămâne nimic. Spune, frăţioare, nu-i aşa?

— Nu te frământa atâta. Cu cei de la Fericirea tuturor a rupt-o. Dar e foarte adevărat că noi ne-am străduit pentru aceşti bani în total, marfa va valora zece mii şi el a raportat patruzeci. El a cheltuit cam vreo alte zece mii şi înclin să zic că pe ceilalţi n-ar mai trebui să-i împărţim cu el.

— Banii vor sosi pe numele lui şi nu noi vom fi în drept să hotărâm.

— Ei, şi? Are două contracte, unul pentru douăzeci şi două de mii şi altul pe care scrie limpede: patruzeci! Cu acesta ne gândeam să-l înfruntăm pe guvernatorul din Shandong. Cu toate că e fals, Tao nu are cum să nu-l recunoască. Ar trebui să fie înţelegător şi să nu se războiască cu noi. Doar i-am adus noroc. De va spune şi pe jumătate „Nu!”, mă voi folosi de ambele contracte şi-i pretind şaizeci şi două de mii!

— Două contracte, două plăţi. Deci două comenzi.

— Aşa se şi cuvine. A pretins una în plus, care ne va aduce alţi bani. Dar nu ne va fi atât de simplu, cum ne-a fost cu aceşti patruzeci de mii!

Bucuroşi peste măsură, hotărâră ca Wei să meargă să-i ceară lui Tao să le plătească, imediat ce vor sosi, banii din Shandong. În aceeaşi vreme, Tao Ziyao trimisese sluga după Wei Pianren şi îl aştepta cu inima deschisă? „Dacă inspectorul general Wang a primit şi el o înştiinţare” „gândi, „mâine se cuvine să-i fac o vizită. Cu aceasta, pe de o parte mă voi arăta curtenitor, pe de alta îl voi face să-i treacă supărarea pentru necazurile ce i le-am pricinuit mai înainte; în plus, astăzi arc banii lui şi dacă eu nu am acum niciun profit la ei, măcar pe viitor, când ne vom revedea în provincie, el nu se va purta faţă de mine cu răceală. Ar mai fi ceva: de fapt nu ştiu când vor sosi banii şi prilejul e numai bim să aflu înţiebându-l când porneşte la drum”. Peste puţin, îşi continuă firul gândurilor: „Dacă Shandongul a acceptat aşa uşor, de îndată ce i-a cerut patronul străin, înseamnă că străinii sunt puternici, nu glumă. De acum voi ţine legătura cu ei şi o scrisoare de recomandare din partea lor are să-mi fie mai de folos în

obţinerea unui post dregătoaresc decât sprijinul oricărui sfetnic sau prim-ministru din capitală. Nu trebuie decât să pretindă un preţ şi lor li se şi dă...” Bucuros, îşi zise: „De fapt, n-am pierdut decât banii daţi judecătorului”. Şi iarăşi se arătă ¿mulţumit: „Dar nici nu e pierdere. Voi avea crezare în provincie, doar chiar guvernatorul a fost de acorda. După aceea, îşi aminti de curtezană: „La urma urmei, nu era o femeie lipsită de inimă. Eu sunt de vină, că n-am avut bani. A vrut o casă şi nu i-am luat, bani nu i-am mai dat. De-aia şi-a întors privirea de la mine. Eu i-am făcut numai neplăceri. O să primesc încă douăzeci de mii, iar preţul iniţial a fost de douăzeci şi două. Îmi rămâne aşadar o sumă bună. Vreo două mii o să le dau lui Wei şi Qiu, care au pus. umărul, şi tot mă aleg cu zece mii. Oh, câte pst face cu bănetul ăsta! a Sluga trimisă după Wei Pianren se reîntoarse.

— Când umilul dezmine am ajună la domnul Wei> dânsul se înapoia de la domnul Qiu. Nenorocitul de mine i-am dat biletul dumneavoastră. S-a uitat pe el şi mi-a zis că avea de gând să vină să vă vadă, aşa că va fi la timp aco! o”.

— Şi ce-a mai spus? aprobă el dând din cap.

— M-a întrebat dacă v-aţi mai dus „acolo”, ştiţi dumneavoastră şi i-am răspuns că nu.

Tao Ziyao tăcu şi sluga se retrase. Cu puţin înainte se gândise la Noua Cumătră şi vorbele slugii îi treziseră vechile sentimente, făcându-l să simtă că nu mai poate îndura fără ea. „Eu sunt cel care am rămas fără bani şi i-am întors spatele. Cu bani, putem aranja orice. Dar acum cu ce obraz o să-i calc iarăşi pragul?” „Ei, de fapt, ne-am

certat puţin”, îşi zise, „nu ne-am dat în capete cu masa şi cu scaunele, ca să se fi produs ruptura definitivă. Nu e cazul să-i port pică. De câteva zile, de când n-am mai fost la ea, mă simt ca şi cum aş fi părăsit. Ce-ar fi ca dităzi să mă anunţ, împreună cu câţiva prieteni. Dacă mă va opri, bucuria va curge ca luntrea pe apă. Dacă nu, după ce primesc banii, închiriez o casă mare, arătoasă, şi-l trimit pe Wei să discute cu ea. Inimile femeilor sunt sensibile, iar eu nu-i eram indiferent. Dacă lucrul ăsta-mi reuşeşte, rămân în Shanghai. Oraşul e plin de magazine, are telegrtaf. Îmi fac rost de o slujbă şi trăiesc doi ani de vis. Pe urmă, vom mai vedea”. Era singur în cameră şi în timp ce-şi făurea planuri, ba *¿e* plimbă de colo-colo, ba se trântea pe pat, plin de neastâmpăr.

Într-un asemenea moment de visare, sluga intră cu un om de la ţară. Omul se prosternă şi atunci Tao recunoscu în musafir pe vărul său Zhou Daquan, zis Puternicul.

— Frate bun, scumpa ta nevastă a venit la tine, rosti acela cu accent de Shaoxing.

Tao Ziyao înlemni.

— Unde e?

— La un hotel, în partea răsăriteană a oraşului.

— Mai e cineva cu ea?

— Un* călugăr.

Faţa lui Tao se făcu albă ca neaua; încremeni amuţit. Ce era de făcut? Femeia asta, celebră marfă ardeiată, până şi când nu se certa, bodogănea şi ocăra, astfel că niciun vecin, din stânga şi din dreapta locuinţei lor, n-o vorbea de bine. Mai apoi, când el fusese numit slujbaş în Shandong,

ea se împăunase şi se umflase în pene de nu-i mai ajungea nimeni la nas, doar era soţia unui om care emitea edicte imperiale! Acasă, i se spunea „cumătră44 sau „femeie44. De la promovarea lui Tao ca dregător, pretindea lumii să i se adreseze cu „doamnă”. După obiceiul locului, toate femeile din Shaoxing credeau în Buddha şi îl venerau. Într-o zi, pe când se afla într-un templu budist, să ardă santal pentru el, soacra o strigase ca pe oricare, „femeie”, uitând că trebuie să-i spună „doamnă”. ¿Atunci ea se mâniase cumplit.

— Amida Buddha! rostea şi după fiecare vorbă sfântă, trăgea câte o înjurătură.

Mult timp după ce ieşiseră din templu, o ţinuse tot într-un blestem, pe când mâna-i evlavioasă (în cealaltă ţinea un coş) alerga pe mătăniile budiste, pipăind mărgea după mărgea. Soacra sa era cinstită şi religioasă şi nu se pusese cu ea, lăsând-o în plata cerului.

Acum, Tao Ziyao greşise neiertător în faţa ei. Nu mai scrisese de două-trei luni. Că doamna rămăsese fără bani, mai treacă-meargă, dar se vorbea că Shanghaiul e un loc de faimă proastă, plin de curtezane, viclene ca vulpile. Orice om nu prea sigur pe sine, o dată intrat în Shangai, nu se poate să nu încapă pe mâinile lor amăgitoare. Cum Ziyao nu trimitea nici bani şi nici veşti, cu siguranţă că pusese o curtezană gheara pe el. După prima4 lună, doamna hotărâse să-l caute chiar ea în locul acela al pierzaniei, însă fusese oprită de soacră. Mai aşteptase o lună, dar în zadar, tot nicio veste. Atunci numai voi să mai asculte de nimeni. Soacra îi dăduse ca însoţitor un nepot, pe Zhou Daquan, dar doamnei nu-i prea convenea omul,

prea arăta ca un ţărănoi cu capul mare. Noroc că fratele ei, care era călugăr la templul Tihna cerească din Yangzhou, pe numele lui sfânt Marea cea Limpede, Ling Hai, venise să-şi viziteze părinţii şi urma să treacă prin Shanghai. Profitând de aceasta, doamna luase împreună cu el bilete pe aceeaşi corabie. De când plecase ce-acasă, călugărul se mai cizelase şi nu avea câtuşi de puţin aerul unui om de la ţară. La templu, se ocupa cu primirea vizitatorilor şi lumea îl socotea plăcut. Lui Tao Ziyao, dimpotrivă, îi displăcea şi mereu îi reproşa ne vestei că prea stă cu călugărul. „Şi ce dacă? Mi-e frate, sunt atentă la obrazul tău!”, îi răspundea ea. Tao Ziyao se înfuriase ca un taur. Călugărul, aflând că bărbatul este suspicios, nu-l privea nici el cu ochi buni. Tocmai de aceea, aflând acum că soţia îi venise însoţită de călugăr, Tao se făcuse foc de supărare.

— Dacă aţi sosit, îi spuse vărului său, pun pe cineva s-o aducă aici cu o ricşă… Vii şi tu să stai cu noi să nu cheltuim aiurea banii. Călugărul poate să rămână acolo unde au tras. N-am ochi să-l văd.

Vărul încuviinţă, Tao comandă pentru el un castron cu o fiertură de paste făinoase. Tânărul înfulecă repede fideaua şi duse castronul la gură, sorbind zeama dintr-o înghiţitură. Când termină, îl trimise împreună cu sluga, s-o aducă pe doamna. „Nu putea să vină nici mai devreme, nici mai târziu, ci chiar azi”, îşi zise el. Dar nici nu-şi încheie bine gândul şi portarul introduse în cameră o femeie de vârstă mijlocie şi un călugăr. Omul nu apucă să deschidă gura, că femeia îşi şi dădu drumul. Tao Ziyao făcu ochii mari: în faţă îi stăteau propria-i nevastă şi cumnatul.

Nevasta ocărî, blestemă, ca până la urmă să izbucnească în plâns.

— Vorbeşte frumos, femeie, ce-i asta? se mânie el. Va râde lumea de noi. Aşa se poartă nişte mandarini?

Porunci să se prepare un ceai şi să li se aducă cele necesare să-şi spele faţa şi mâinile. Îi întrebă dacă mâncaseră. Ea se năpusti asupra lui, îl înşfăcă de piept şi nici gând să-l lase din strânsoarea ei.

— Să nu crezi că mă orbeşti! îţi sunt nevastă bună şi tu te lăfăi aici, ca un dregător. Şi tot eu sunt vinovată! Să nu mai zic că de doi ani şi ceva îmi petrec ca vădană acasă, iar în ultimul timp nici veşti nu mai am de la tine. Cum crezi că se ţine casa fără un ban? Şi mai trebuie să fac şi pe doamna. Cât am îndurat din pricina ta \ Şi ce deosebire e între mine şi aia pe care-o ai în inimă, Noua Cumătră, ori Vechea Cumătră, cum i-ai zice? Unde ţi s-au dus toţi banii? Am auzit că ai avut peste o sută de mii?

— De unde scoţi una ca asta? Nu te lua după oricine, se dezvinovăţi el. „Cine i-o fi spus? w se minună.

— Nu mă-ntreba pe minei păru ea a-i ghici gândul, ci pe Xie Al. Doilea.

Numele îi sună cunoscut lui Tao Ziyao, dar pe loc nu-şi aminti cine era cel care-l purta. Noroc cu sluga, care între timp se întorsese, negăsind-o pe câoamnă, (ea plecase nerăbdătoare, înainte) şi care acum stând de o parte, sări cu lămuriri:

— Păi nu dădea des pe-aici, stăpâne? Ala îmbrăcat ca un Cerşetor. Uneori cerea câte un ban. Zicea că sunteţi consăteni şi că pe vremuri v-a ajutat cu bani. Odată, l-am întrebat: „Care este preţiosul vostru nume? tt. „Mă

numesc Xie”, mi-a răspuns el. Mă gândesc că el trebuie să fie.

— Prostii! Sunt eu omul să mă folosesc de banii altuia? Oul ăsta de boarscă ţestoasă umblă cu clevetiri urâte. Dacă-l mai prind pe aici, îl dau pe mâna poliţiei!

— Vai de mine! Vai de mine! Şi cât de mult te-ai mai folosit de banii altora! Când ţi-ai cumpărat slujbaai dat până şi o brăţară argintată de-a soră-mii! se plânse ea. Mă şi întreb ce nas mai ai să vorbeşti astfel!

Între timp, lumea se strânse roată în jurul lor. Călugărul, văzându-i cât sunt de înrăiţi şi porniţi unul împotriva altuia, interveni, încercând să-i potolească. Se chinui mult până izbândi. Doamna intră în dormitor. Zhou Daquan, vărul, sosise cu bagajele. Sluga care o însoţea pe doamna o ajută să-şi pieptene părul şi să se spele.

În salon, cercetându-se cu privirea, Tao observă că roba de brocart îi fusese boţită de nevastă. Veşmântul acesta şi-l pusese special pentru localul Prima Aromă.

— Nu ştiu de unde-a căzut necazul ăsta peste mine, strigă deodată, bătând din picior. Nu mai rabd să mai trăiesc aşa!

Fierbând de supărare, nu ştia pe cine să şi-o verse. Se căina singur, amintindu-şi că era aşteptat pte Wei Pianren, iar pe deasupra uitase să comande o sală. Se lăsase seara şi, probabil, că nu mai erau săli libere. Noroc că nu locuia departe de local şi plecă întins într-acolo. Abia urcase scările şi dădu nas în nas cu Wei. Bucuroşi, întrebară de un salon. Mai era liberă sala cu numărul 18 şi o acceptară. Li se aduse ceaiul şi cartea de bucate. Spuseră cam ce voiau. Cum banii nu sosiseră, Wei nu

acţionă aşa cum plănuise împreună cu Qiu. În timpul mesei, Tao îl vesti ca în treacăt că „nevasta mi-a sosit”.

şi-i povesti dt scandal îi făcuse. Se plânse, oftă. Văzându-l abătut, Wei îi propuse să se ducă la „Fericirea tuturor”. Şi el se gândise că în felul acesta i-ar mai trece năduful şi s-ar bucura de prilejul de a o vedea pe Noua cumătră. Aşternu pe dată câteva rânduri pentru ea. Pe la felul trei, Noua Cumătră îşi făcu apariţia, împreună cu Lu Mireasmă de Orhidee. Noua Cumătră se ţinea sobră şi tăcută. Tao socoti că nici lui nu i-ar cădea prea bine să deschidă vorba.

— Mâine cred că ne facem cu bani, Mărite Tao, aşa că n-ai să ne tratezi oricum, încercă Wei Pianren să spargă gheaţa.

Dar tocmai atunci când Tao Ziyao auzise în sfârşit a vorbă bună, care-i mersese drept la suflet, servitorul spuse:

— La numărul şase au venit o doamnă şi un călugăr. Ea a zis că o cheamă Tao şi că „Domnul nostru are oaspeţi tot aici la voi”.

Tao se schimbă la faţă şi izbucni:

— În noaptea asta, hârca o să aibă de-a face cu mine! Unde mă duc eu, hop şi ea! Se ridică. La revedere frate Pian, adăugă.

Coborî şi ieşi în stradă. Noua Cumătră şi Mireasma de Orhidee plecară şi ele. Wei Pianren îşi bău cafeaua, semnă pentru decont şi se duse până la uşa salonului numărul şase. Aruncă o privire înăuntru şi, într-adevăr, văzu o femeie şi un călugăr. Cum arăta, nu-i fu prea limpede. Plecă la ale sale.

Doamna Tao, aflând că bărbatul i se dusese la localul Prima Aromă, la o petrecere cu cântăreţe, venise pe urmele lui, însoţită de fratele său şi comandase acolo o masă pe cinste, numai pentru a-i tăia lui Tao tot cheful. Din păcate, el fusese înştiinţat şi fugise. Femeia nu-şi putu gusta izbânda răzbunării. Când termină cu ospăţul, se întoarse la hotel. Pe la ora două din noapte, cum el nu apăruse, începuse să se perpelească asemenea unei furnici nimerite într-un vas încins, dar şi grozav de mâhnită şi de speriată. Pe măsură ce timpul trecea şi nu primea nicio veste, se încredinţa tot mai mult că el n-o să mai vină şi că o să-şi treacă noaptea la bordel. În felul acesta, doamna Tao n-a închis un ochi, blestemându-şi bărbatul şi pe curtezanele marelui oraş: „Inimă neagră! Crăpare-ai de o mie de săbii! S-ajungi lihnit de foame şi să n-ai ce băga în tine! Putori, scârnăvii putrede! u Fratele ei, călugărul, nu dormi nici el. Tao Ziyao nu sosi nici în zorii – zilei. Femeia îşi smulse părul, plânse, ţipă, zor nevoie mare să se înfăţişeze la *Ynmen* să-l pârască şi, totodată, să-l roage pe marele mandarin să izgonească toate curtezanele din oraş, să nu mai aibă cine strica oamenii. Fratele ei o potoli cu greu.

La ora prânzului, inspectorul Wang îl trimise pe slujitorul său Zhou să-i comunice lui Tao Ziyao că se primiseră deja banii din Shandong şi că se putea duce să-i ridice. Fiind vorba de bârfi, doamna nu mai spuse dacă bărbatul era sau nu acasă, ci se grăbi să hotărască:

— Banii mi-i daţi mie. Să nu-i înmânaţi ăstuia care o să crape înjunghiat de o mie de cuţite, că îi aruncă pe cine ştiu eu.

Zhou zâmbi şi o întrebă pe slugă cine era doamna. Sluga nu apucă să deschidă gura că femeia i-o luă înainte: o ţinea una şi bună să-l însoţească ea pe Zhou, chiar atunci, ca nu cumva inspectorul să-i dea soţului ei banii. Atunci Zhou se sperie de-a binelea, dar călugărul interveni împăciuitor:

— Nu poţi să te duci, inspectorul Wang îi este superior cumnatului. Mai bine merg eu în locul tău.

Zhou dori să afle cine erau şi ce se întâmplase. Cei doi se repeziră să-i povestească pe larg totul.

— Bine, se învoi el.

Călugărul porunci slugii să ia cărţile de vizită şi să cheme o trăsură. Îmbrăcă o sutană nouă şi merse să-l salute pe inspectorul general Wang. Acesta însă îl primi *în* fugă, cu răceală. Îi spuse a doua zi pleca în Japonia.

Banii îi lăsa în bancă, în răspunderea lui Zhou şi Tao Ziyao îi putea ridica oricând.

Ieşind înfuriat din local, Tao Ziyao a întâlnit un prieten, care l-a luat cu el şi au petrecut împreună toată noaptea, la jocuri de noroc. Acasă s-a întors a doua zi după masă, spre ora patru. Măcinată de supărare* doamna ajunsese într-un hal fără de hal. Tao Ziyao îşi învinui cumnatul pentru faptul că se dusese în vizită la inspector. Exasperat, călugărul îşi pierdu boneta, rămânând în capul gol, aşa tuns chilug cum era.

Pe neaşteptate, Wei Pianren îl căută pe Tao Aruncând întreaga vină pe Qiu Wuke, el îi şptise că vrea să execute ambele contracte.

— Unul dintre contracte e fals, se oţărî Tao, doar l-am pregătit pentru tribunal. Suntem prieteni, nu? de ce vă

bateţi joc de mine?

— Aştepţi să ridice altul pentru tine capul şi mai spui că actul e fals? vorbi Wei. Ţi-ai lăsat semnăturape el. Vezi cum ai putea să-l capeţi.

Tao Ziyao se mânie şi hotărî să-l invite pe Excelenţa Sa Zhou, dregătorul din subordinea inspectorului general Wang, să se sfătuiască ce să facă. Pornită rău împotriva lui Tao, pentru noaptea petrecută aiurea, nevastă-sa nu-l băgase până atunci în seamă, nemaicontenind cu plânsul şi cu blestemele. Dar pricepând că alţii îşi bătuseră joc* de el, ura i se topi ca prin minune, şi îşi înghiţi ultimul cuvânt de ocară. În culmea supărării, Tao îi luă cu el pe Wei şi pe călugăr şi se duseră cu toţii la localul Primăm Aromă.

Zhou nu se mai îmbarcase pentru Japonia, deoarece între timp fusese solicitat de guvernatorul provinciei Zheijiang şi se pregătea să plece la Hangzhou. La primirea invitaţiei scrise din partea lui Tao pentru o întrevedere la Prima Aromă, se gândise să refuze, din lipsă de timp. Apoi socotise că era bine să-i lămurească omului în faţă chestiunea banilor din bancă şi făcându-şi timp acceptă un compromis.

La puţină vreme după ce Tao şi ceilalţi ajunseră la local, Excelenţa Sa Zhou îşi făcu şi el apariţia. După câteva cuvinte de politeţe, Zhou îi spuse cum puteau fi luaţi banii din bancă. Atunci Tao îl rugă să iasă puţin cu el pe terasă. Rezemaţi de balustradă îi mărturisi toate întâmplările prin care trecuse.

— Ai mers cam prea departe, onorate Zi, trase concluzia Zhou.

— Chibzuieşte la o cale, frate mai mare, Fratele tău

mai mic vrea să împartă cu tine în mod egal bruma de câştig pe care o vom avea, dar cum ne putem înfrânge potrivnicii?

— La prima vedere, nu e deloc uşor, preaonorate! Văzând şi făcând, acum mi-e greu să spun.

Se înapoi ară la masă. Călugărul comandase supă de ciuperci, bureţi prăjiţi şi. alte două mâncăruri de post – în lume, sub ochii oamenilor păstra obiceiurile budiste şi nu se înfrupta din carne. Ceilalţi mineará de dulce şi nu vom înşira aici felurile de bucate alese de «i. Dintre ceilalţi, numai Excelenţa Sa preferase supa de ciuperci. Căzuse pe gânduri şi nu mai scoase o vorbă. După supă[49], se ridică şi plecă. Tao Ziyao îi mai aminti o dată să se îngrijească de ce îi ceruse şi Zhou fu de acord ca a doua zi să trimită un om să se intereseze de bani. Îşi strânseră mâinile şi se despărţiră.

Întors la masă, Tao îi spuse lui Wei Pianren să-i vorbească lui Qiu în sensul să nu complice lucrurile. Nici Qiii nu câştiga cine ştie ce, iar el unul îl socotea prieten.

Numele cel mic al lui Zhou era Yin, iar al doilea nume personal Guofu. Era slujbaş în Shandong şi plecase în misiune cu inspectorul general Wang, dar Liu Zhongeheng, guvernatorul din Zheijiang, îi ceruse şi-i obţinuse mutarea. Pe vremuri, Zhou Yin lucrase în casa acestuia, fusese bibliotecar şi dascăl şi de aceea guvernatorul Liu îl promovase. Acum lui Zhou îi părea rău că; drept mulţumire pentru câte făcuse nu îi putea trimite un dar de preţ. Din fericire, era neîntrecut în a-i atrage pe lângă sine

49 La chinezi, supa se bea la sfîrşitul mesei.

pe alţii, spre câştigul său. Mulţi funcţionari de bancă îi erau consăteni şi fiecare şi-l voia îndatorat. El se sfătuise cu ei, propunându-şi să cumpere un post de magistrat. Oamenii îi oferiseră fie două sute, fie o sută sau chiar cincizeci de *yuani*, pe care el se şi grăbise să-i depună la Oficiul pentru plata taxelor pentru slujbe.

De atunci, îşi lărgise piaţa, zi după zi. Cunoştea bine câţiva patroni chinezi ai unor firme străine. Într-una din zile, cu totul întâmplător, aflase că Qiu Wuke era nepotul unui prieten de-al său. Acela, Wang Erdiao, era chiar puţin rudă cu el şi ei doi se aveau foarte bino. Wang Erdiao îl căuta numai pentru că Zhou era omul guvernatorului din Zheijiang şi îl putea sprijini în negoţul lui. La el. se gândise Zhou Yin, atunci când Tao îi destăinuise ce i se întâmplase. Îi făcuse o vizită chiar a doua zi şi-l rugase să intervină în chestiunea banilor lui Tao.

— Nepotul acesta al meu lucrează de anul trecut la firmă. Cumnatul meu stă garant pentru el. Nici Wei aceia nurmi e necunoscut.

După plecarea lui Zhou, negustorul îşi chemă nepotul. %

— Noi suntem oameni de cuvânt, nu înşelăm pe nimeni, îi atrase atenţia.

Qiu Wuke povesti şi el cum se petrecuseră lucrurile.

— Dacă-i aşa, nici Tao nu trebuie să câştige. Dar aici e un fapt neîndoielnic: eu i-am promis Excelenţei Sale Zhou că voi face ceva, după cum m-a rugat. Am să-i spun să-i ceară acestui Tao să scoată din bancă şi pentru voi nişte bani, să se încheie tot târgul.

Qiu nu-şi putea contrazice unchiul şi se învoi,

înştiinţându-l pe Wei că vor primi şi ei câte ceva.

— Ce se bagă el? Cum a aflat? se revoltă Wei Pianren, bătând din picior.

În aceeaşi seară, Wang Erdiao îl căută pe Zhou şi-l rugă să-l facă pe Tao Ziyao să înţeleagă să le dea şi celor doi câte ceva şi să nu se mai războiască la nesfârşit. Zhou mulţumi şi-i propusă la rândul său lui Tao această rezolvare. Acesta acceptă să-i dea fiecăruia câte o mie de *yuani*.

— Pentru a scăpa de orice comentarii, împarte-le lor jumătate din sumă, îl îndemnă Zhou. Tao însă nici nu vru să audă. După îndelungi discuţii, stabili pentru fiecare din cei doi câte două mii de *yuani*, iar pentru Excelenţa sa Zhou o mie. Acum Zhou socoti că în ce-l privea era puţin şi ar fi fost bine să i se dubleze suma. Im cele din urmă se mai alese cu încă cinci sute şi atunci duse un cec de patru mii pentru Qiu şi Wei, prietenului său Wang Erdiao, limpezind definitiv această chestiune. Tao Ziyao primi contractul fals. Rămase încă în oraş, în aşteptarea mărfii, urmând ca după sosirea acesteia s-o preia şi s-o pornească spre Shandong.

Din pricina unchiului, Qiu Wuke nu îndrăznise să spună nimic, însă Wei Pianren îşi arătă nemulţumirea.

— Tao are bani, a îmboldit-o el pe Noua Cumătră. E un om fără inimă, ar merita să fie muls puţin.

Atunci, Noua Cumătră îl căută pe Tao la hotel. Slab din fire şi ţinut sub papucul nevestei de-a cărei frică ştia, de cum a dat ochii cu ea, acesta i-a cerut Noii Cumetre să treacă în camera slugii. Femeia i-a amintit de planul lor de a se uni şi de a trăi unui alături de celălalt, plan care se

sfârşise atât de jalnic. Şederea ei prelungindu-se, neliniştit, Tao Ziyao a grăbit-o să plece:

— Dacă ai ceva să-mi spui, fă-o prin prietenul Wei.

De atunci, nu s-au mai văzut şi Wei Pianren alerga de la unul la altul, purtând vorbele de colo-colo.

— Vrea trei mii, i-a dezvăluit Wei după câteva zile de alergătură. Dacă nu te învoieşti, chiar mâine va veni aici, să se lupte cu tine pe viaţă şi pe moarte.

Tao Ziyao a sărit ca ars, implorându-l pe Wei să mai scadă din sumă. După multe discuţii, s-au oprit la două mii. Wei i-a luat, iar Noii Cumetre nu i-a dus decât cinci sute. Pe de altă parte, în semn de mulţumire, Tao i-a oferit chiar el lui Wei cinci sute de *yuani*, şi astfel acesta s-a mai ales cu două mii peste ceea ce primise înainte. Ajuns la câştigul dorit, Wei s-a declarat mulţumit. Acest episod în legătură cu Tao Ziyao îl încheiem aici, pentru a nu vă plictisi peste măsură. Întoarcerea lui în Shandong, împreună, cu familia, după sosirea utilajelor, este o altă poveste.

V

Cu cei o mie cinci sute de *yuani* picaţi în mâna sa în mod cu totul neaşteptat, Excelenţa Sa Zhou Yin a pornit-o spre Zhejiang. Ajuns în capitala provinciei, s-a prezentat la guvernator. Fiind cunoştinţe vechi, acesta a emis, imediat după primire, un ordin prin care l-a numit mai mare peste documente şi funcţionar la Biroul pentru străini.

A doua zi, Zhou Yin a mulţumit pentru numire, iar în zilele următoare a făcut vizite comisarilor şi inspectorilor şi s-a întâlnit cu ceilalţi dregători. Toată lumea aflase de legăturile lui vechi cu guvernatorul şi îl priveau cu alţi ochi. În cadrul administraţiei locale, se afla un om care se

ocupa cu arhiva, pe nume Dai Dalí, Raţiune înaltă. Era ajutor de prefect şi fusese candidat reuşit la examenele imperiale. Lucra direct cu guvernatorul Liu, nelipsind de lângă acesta nicio zi şi neieşindu-i din cuvânt. Niciunul dintre mandarini nu-l întrecea şi era socotit omul cel mai puternic al zilei. Şi deoarece Zhou Yin fusese cu mult înainte în raporturi apropiate cu guvernatorul, Dai Dalí nu-l vedea cu ochi buni. Zhou, care îşi dăduse seama de aceasta, se purta ceremonios şi nu intra în dispută.

Odată, când a apărut un post liber de magistrat, Liu Zhongeheng a vrut să-l numească pe Dalí.

— Îi dau lui postul, fiindcă s-a chinuit ani în şir pentru mine, i-a spus el comisarului.

Comisarul nu s-a împotrivit. Ei hotărâseră, însă trebuiau emise documente. Un poliţist aflat prin preajmă a auzit şi s-a grăbit să-l înştiinţeze pe Dai Dalí. Omul s-a bucurat, iar colegii s-au grăbit să-l felicite, printre ei numărându-se şi Zhou. S-a întâmplat însă ca, după masa de prânz, Liu Zhongeheng să se întâlnească din întâmplare cu Zhou Yin.

— La arhivă, Dai este cel mai priceput şi orice lucru trecut prin mâna lui e bine făcut, încât nu mai este nevoie să-l văd eu cu de-amănuntul. Ani în şir a trudit pentru mine şi am de gând să-i dau un post din care să se aleagă şi el cu ceva. De acum încolo, este bine ca voi, ceilalţi, să puneţi cât mai multă inimă în munca de redactare.

— V-aş întoarce vorba, preamărite, vorbi. Zhou, după o clipă de gândire. Ceea ce spuneţi despre el este adevărat. Are multă experienţă. Nu voi argumenta decât prin faptul că el, om la peste cincizeci de ani, caligrafiază

câteva mii de ideograme fără o singură greşeală, repede şi frumos. Noi, ceilalţi, nu-l putem egala nicicum. În concluzie, mi-o greu s-o afirtn, dar pentru binele Biroului, nu ne putem lipsi de el. De curând, din pricina unor cuvinte sau a unor paragrafe greşite, s-au dat destule pedepse „în provinciile Hunan şi Guangdong. Acum suntem spre sfârşitul anului şi treburile s-au cam aglomerat. Dacă-l lăsaţi să plece, cu toată osârdia noastră „mă tem să nu apară ceva care să vă întineze numele. Pentru truda lui de ani de zile, dacă îi arătaţi atâta mărinimie, oferindu-i un post, noi, nemernicii, cum am putea să nu-i îngăduim să plece? Doar că treburile publice nu se pot lipsi de el.

„Zhou a fost preceptor şi bibliotecar în casa mea şi mă pot încrede în judecata lui. De curând, pedepsele au curs din belşug şi n-avem voie să greşim”, îşi zise Liu Zhongeheng, raţionamentul părându-i-se bun.

— Bine că încă nu i-am spus. Am să dau postul altcuiva. O să-l mai obosesc iarna asta. Între timp, are să-şi pregătească un succesor şi la anul, am să-i încredinţez altă demnitate.

Cu aceasta, guvernatorul puse să i se comunice cenzorului că postul cu pricina nu va mai fi dat lui Dai. A doua zi urma să hotărască persoana căreia avea să i-l ofere.

Seara, câţiva prieteni pregătiseră un banchet în onoarea lui Dai Dalí. Zhou Yin era şi el prezent, însă nu suflă un cuvânt despre discuţia purtată cu Liu Zhongeheng.

Luă aşadar parte la banchet, îi făcu urări fericitului,

râse şi glumi, părtaş la veselia generală. Iminenta numire îi dăduse şi mai mult aripi lui Dai Dalí. După vreo duzină de pahare[50], se ameţise întrucâtva pentru că nu ţinea la băutură.

— Am lucrat aici laolaltă, toastă, ridicând paharul, şi n-aş fi crezut că frăţiorul vostru mai mic va fi primul care vă părăseşte.

— Guvernatorul îţi cinsteşte talentul şi priceperea, frate mai mare, răspunseră cei de faţă. A dat acest post pentru a spori avutul fratelui nostru.

— Ce avut! Oricum, iubirea celor de deasupra noastră este grăitoare.

— Nu se ştie clacă nu este rezultatul cercetărilor de zi cu zi şi an de an.

— Ei, vom vedea! Eu vă doresc tuturor să puneţi mâna pe câte o magistratură bună!

— Bunătatea vine de sus, iar noi suntem cu totul nepricepuţi. Cum să vă depăşim-pe voi, cei de dinaintea noastră?

Zhou le ţinea isonul, dar în sine îşi râdea de întreaga mascaradă. Banchetul se sparse la al treilea ceas din noapte.

Întors acasă, Dai Dalí îşi descusu portarul dacă venise sau nu înştiinţarea oficială. Nu sosise. Socoti însă că poate nu era nevoie să fie întocmită atât de repede şi nu-şi făcu niciun gând. Noaptea trecu în linişte. A doua zi, văzând că se fac orele zece şi nu primeşte nicio veste, se miră întrucâtva. Dar după masa de prânz, tot nimic.

50 Se bea din pahare mici, de circa 30 grame.

„Statuthl mi-e mai sigur decât al multora”, îşi zise. „De vreme ce a existat această hotărâre, nu poate să se fi schimbat. Să mă fi jucat cineva? Nu cred. Provincia are multe posturi libere şi nu văd cine să se fi lăcomit tocmai la acesta. Oricum, nu cred că poliţistul să-şi fi bătut joc de mine”.

Începuse să se perpelească, fără poftă de mâncare, fără chef de nimic, agitat într-atâta, că nu-şi mai găsea locul. Spre seară, trimise sluga să se intereseze. Peste puţin, omul se înapoie, încruntat.

— Cum e? îl zori el.

— Nu e adevărat ce a zis ieri poliţistul, îndrăzni el.

— Oi fi încurcat numele locului! îl luă stăpânul la zor, neîncrezător;

— Cum să încurc? Excelenţa Sa poliţistul mi-a adus vestea şi am auzit prea bine.

— Cine a fost numit?

— A fost numit unul, Kong.

Lovitura se dovedea năprasnică. O slujbă grasă îi fusese smulsă de sub nas. Supărarea îl doborî. Îşi luă cinci zile de odihnă şi rămase acasă, neprimind pe nimeni.

La dezbaterea unui document, guvernatorul îşi aminti de priceperea lui. şi vru să ştie de ce suferea, trimiţând după el chiar pe poliţistul care mai înainte îi strecurase ştirea aceea confidenţială. Când dădu cu ochii de el „poliţistului i se făcu milă.

— Mai ieri, guvernatorul ţi-a pronunţat limpede numele. Abia după ce s-a consultat cu Zhou Yin şi-a schimbat părerea.

— Ce i-a spus?

— Vă voi destăinui din fir-a-păr. V-a susţinut din toată inima, rosti poliţistul şi repetă apoi cuvânt cu cuvânt pledoaria lui Zhou Yin.

— Bravo! Bravo! se umflă Dalí în piept! Uite cum câteva vorbe mi-au înmormântat frumuseţe de dregătorie! Când a avut loc discuţia? În seara aceea, n-a zis nimic la banchet. Se vede treaba că e periculos rău! continuă el, după ce primi răspunsul. Nu-i nimic, va avea prilejul să mă cunoască! ameninţă el scrâşnind din dinţi.

În timpul cât zâhcuse, toţi colegii se grăbiseră să-l vadă, să-l consoleze. Zhou era printre cei mai grijulii, vizitându-l de două ori pe zi. La purtarea lui falsă şi la vorbele-i mincinoase, Dai Dalí îi răspunse la fel. O dată, guvernatorul Liu Zhongeheng vrei să afle cât timp va mai fi bolnav Dai Dalí.

— N-are nicio boală, înălţimea Voastră, îl asigură Zhou Yin. A aflat că îi hărăziseţi postul acela şi că în urmă l-aţi dat altuia. De furie şi ciudă, şi-a luat liber. Nenorocitul de mine, am socotit că dacă nu-l lăsaţi să plece înseamnă că ţineţi foarte mult la el. Spre sfârşitul anului sunt multe de făcut, iar el” fiind foarte priceput, se cădea să rămână aceste câteva luni în plus. fiu, umilul, v-am slujit şi pe înălţimea Voastră şi pe alţi câţiva oameni ¡mari, dar nimeni dintre aceştia din urmă nu s-a arătat vreodată ca dumneavoastră, într-atât de apropiat, atent la bucuriile şi necazurile supuşilor. Cum de a putut să-i fie lui teamă că nu-l veţi ridica în rang mai târziu? Nu v-a înţeles şi a mânjit frumuseţea gestului Vostru. Prin rasta, fireşte, va avea tot el de suferit.

— Încă nu-i pomenisem nimic de numire, vorbi Liu,

supărat *în* inima sa. De vreme ce e în slujba mea, de ce s-o fi temut că nu-l voi avea în vedere? De ce nu s-a supus şi mă înfruntă? Crede că n-am pe nimeni care să-i ia Jocul?

Zhou Yin ascultă smerit, în tăcere. Liu Zhongeheng se aprinsese de mânie.

Când cele cinci zile au trecut, Dai Dalí şi-a anunţat intenţia de a-l vedea pe guvernator.

— Liu nu l-a primit, dar nici nu i-a retras slujba. Ca şi mai înainte, la câteva cazuri mai rare, i-a cerut sfatul, cu toate că nu-i făcea nicio plăcere să recurgă la el. Pe de altă parte, Dai Dalí, văzându-şi mai marele schimbat, şi-a dat seama că cineva aruncase cu pietre în fântâna lui, ori altfel zis, îl ponegrise în faţa guvernatorului. Nu s-a arătat că a ghicit nişte uneltiri în spatele a tot ce-l privea, ci şi-a văzut mai departe de treabă, fără să exagereze întru nimic. C5 li Zhou Yin şi cu ceilalţi se purta extrem de ceremonios, şi cald şi îi numea fraţi. Uneori, lui Zhou i se adresa „învăţă –, torul meu”.

— Înălţimea Sa vă ţine la mare cinste, tocmai pentru că i-aţi fost apropiat pe vremuri; mie, unul, nu-mi dă cine ştie ce importanţă.

Văzându-l supus, Zhou şi ceilalţi îl înconjurară cu mal multă atenţie. Zhou era încă singur, fără familie. Îşi stabilise locuinţa în *Yamen* şi când se aştepta mai puţin se trezea peste el cu Dai, care, prinzând rădăcini într-un loc, se lungea la discuţii. De multe ori, îi aducea de acasă câteva feluri de bucate, precizând că erau gătite de concubina lui cea mai. tânără. Şi tot aşa se arătă vreo două luni şi ceva, oamenii din jurul lui remarcându-i numai părţile bune, nu şi pe cele rele. Dacă din întâmplare

guvernatorul aducea vorba de Dai, oamenii îl vorbeau de bine şi astfel lucrurile luaseră o altă turnură. Lucra de mult acolo şi nu numai mandarinii îl ştiau, dar se făcuse cunoscut şi slujbaşilor şi curierilor şi portăreilor şi chiar şi doicilor. Iar de când păţise necazul şi suferise de pe urma lui Zhou, se purta cu şi mai multă grijă faţă de el. În aceasta stătea virtutea lui, dar şi inteligenţa fără seamăn.

În partea dinspre Yanzhou a provinciei, se aciuau adeseori bandiţii. Oamenii trăiau de azi pe mâine, cu frica în sân. Comandantul celor câteva garnizoane din provincie era un ajutor de comisar, Hu Huaruo, de fel din Hunan, din aceleaşi locuri cu Dai Dalí şi coleg de generaţie cu el. Poate şi de aceea erau prieteni la cataramă.

În timpul acesta, mandarinii civili şi militari din Yanzhou au trimis carte de urgenţă în capitala provinciei. Se ştia că forţele locale erau slabe, insuficiente pentru apărare. Hu a fost împuternicit să-i încercuiască pe bandiţi cu şase batalioane. Acordându-i-se o atât de mare încredere, Hu Huaruo se umplu de mândrie, el, care nu prea dovedea în asemenea situaţii calm, sânge rece. În vremuri de linişte, fără treburi şi nefiind preocupat de nirpic, era sigur pe sine. Dar o dată alertat, pus să facă ceva, ajungea să clocotească şi să cadă pradă zăpăcelii. Acum intrase în aceeaşi stare de spaimă, agitaţie şi dezorientare. Şi pentru că se afla în raporturi foarte strânse cu Dai Dalí, chiar înainte de a primi ordinul scris al superiorilor, se trezise cu vizita acestuia.

— De îndată ce aţi pus piciorul în aceste locuri, Mărite comandant, viermele acesta prost din faţa voastră a constatat că neorânduielile se potolesc. Faptul acesta are

să vă ridice cu mult deasupra a ce sunteţi. Iată-mă deci pentru a vă aduce vestea cea fericită a misiunii voastre împotriva bandiţilor.

— Nu râdeţi de mine, frate bun. Ne cunoaştem de multă vreme şi între noi putem discuta orice. Ştii bine cât m-a costat slujba asta. Numai că abia a trecut o jumătate de an, şi încă nici. n-am apucat să umplu golul din cămară „că s-a şi ivit această dandana. Ei, bine, îţi poţi închipui ce gust mi-a lăsat! Suntem noi doi atât de obiş—nuiţi cu războaiele? Bani n-am făcut, în schimb îmi pun viaţa la mare primejdie. E aici ceva care nu merge, Cât despre o victorie care să-mi aducă răsplata, aş lăsa-o bucuros în scama altora. Mic nu-mi priesc astfel ei. foloase.

— Dacă aţi primit însărcinarea, n-aveţi decât să vă străduiţi.

— Nu mă duc! replică Hu. Nu-s învăţat cu greul.

Aştept să-mi sosească numirea şi o voi înapoia superiorilor, rugându-i să treacă însărcinarea altcuiva.

— Dar nu se face! La urma urmelor nici n-o să fie chiar atât de greu! Iar de nu voiţi să vă angajaţi în această sarcină dificilă, umila mea persoană – are următorul gând: înălţimea Voastră, mergeţi la Yamen şi cereţi un om care să vă acompanieze. În răspunderea lui veţi lăsa tot ce se va ivi şi binele şi răul va reveni aceluia.

— Pe cine să cor?

— Mă gândesc la Zhou Yin, cu care trudesc la arhive.

— Am auzit de el, se zice că a fost tutore în familia guvernatorului.

— Este adevărat. Tocmai de aceea vorba lui cântăreşte greu în faţa guvernatorului şi nu este nimeni

mai vrednic decât el. Spuneaţi că veţi refuza să plecaţi spre Yanzhou. După proasta mea înţelegere, nu se face în niciun caz ca înălţimea Voastră să declare că nu vă veţi duce.

— Atunci ce să fac, frate?

— Aşteptaţi să sosească* documentul şi vă înfăţişaţi la guvernator, pentru a-i solicita câteva întăriri. De la bun început, îl veţi numi pe Zhou Yin. Şi nu veţi fi refuzat. Iar Zhou, tocmai el, care este atât de bine văzut, nu va avea obrazul să spună nu. Când se va prezenta înaintea înălţimii Voastre, îi încredinţaţi toată răspunderea încercuirii bandiţilor. Dacă va reuşi, meritele lor se vor răsfrânge asupra tuturor. De nu, veţi arunca întreaga năpastă asupra acestui Zhou. Fiind vorba de greşelile lui Zhou Yin, guvernatorului îi va fi cu neputinţă să-l acuze. Într-o asemenea situaţie, înălţimea Voastră vă veţi duce din nou la guvernator şi-l veţi ruga să vi se pună la dispoziţie o altă persoană. Sunt încredinţat că din zece acuzaţii pe motivul că n-aţi condus bine, veţi scăpa numai cu trei. Socotiţi, preamărite, merge ori nu merge acest plan al preaobiditului frate mai mic?

Cât timp Dai vorbise, Hu Huaruo nu-l întrerupsese cu nimic, iar acum, când încheiase, pe chip îi înflori un zâmbet.

— Planul este minunat, fratele tău mai mic aşa va face, zise.

Înainte de a pipea, luându-şi rămas bun, Dai Dalí adăugă:

— Când veţi reveni victorios, adăugaţi şi nefericitul meu nume printre acelea pe care le veţi rosti în faţa

guvernatorului.

— Fireşte, îl asigură Hu. Iar de nu va fi bine, vă rog să puneţi o vorbă bună pentru mine.

Dai Dalí nu mai apucă să răspundă, că o slugă intră şi anunţă sosirea unui slujbaş al guvernatorului. Dai se retrase. Hu Huaruo plecă neîntârziat cu lectica la sediul administraţiei provinciei. Acolo, Liu Zhongeheng îi vorbi despre situaţia creată în Yanzhou, cerându-i să se grăbească cu încercuirea şi lichidarea bandiţilor.

— Situaţia nu suferă nicio amânare, preciză guvernatorul. Mergi degrabă cu şase batalioane. Dacă ţi se vor părea insuficiente, vesteşte-mă printr-o telegramă şi îţi voi mai trimite câteva. Te-am chemat să stăm de vorbă fiindcă lucrurile sunt grabnice. Numirea o voi trimite mai pe urmă.

Hu Huaruo aprobă şi, când guvernatorul încheie, îşi spuse şi el părerea.

— Umila mea persoană nu are prea multă experienţă. Mă tem ca o neizbândă să nu vă umbrească şi pricinuiască mâhnire pentru faptul că m-aţi ales. Pot să vă spun că dispun de puţini oameni capabili şi mă gândesc să vă implor să-mi daţi câţiva, care să mă urmeze.

— Cere-mi pe cine vrei şi îi vei avea.

— Zhou cel de la arhivele înălţimii Voastre este un om cu multă învăţătură de carte şi de viaţă, s-a format pe vremuri într-o garnizoană. Având u-l lângă mine, voi putea lăsa totul în seama lui.

— Va fi el în stare?

— E foarte priceput.

— Dacă va fi în stare, prea bine. Îi voi spune să te

însoţească, eu nu am prea multe treburi cu el. Şi pe cine mai doreşti?

Hu mai ceru doi ajutori de magistraţi, pe Huang Zhongjie şi Wen Xishan. Cu Zhou Yin se făceau trei. Liu Zhongeheng căzu de acord şi trimise după ei să i se înfăţişezi. Dintre toţi trei, Zhou Yin se afla pe acolo şi sosi numaidecât. Guvernatorul îl înştiinţă despre noua însărcinare. Observându-l pe Hu alături, Zhou rosti câteva cuvinte de circumstanţă, gândindu-se de pe acum cum să facă să se întoarcă victorios şi să fie promovat. Peste puţin, îşi făcură apariţia şi ceilalţi doi. În faţa guvernatorului, nimeni nu spuse nu. Hu se ridică să-şi ia rămas bun şi-i grăbi pe cei trei să se pregătească în aşa fel încât la căderea nopţii să pornească la drum. Liu Zhongeheng îl conduse pe militar.

Ce însărcinări le vei da? dori el să afle.

— Huang va răspunde de aprovizionare, Wen de lucrurile mărunte cu care ne vom confrunta, iar lui Zhou, dată fiind priceperea lui, îi voi încredinţa comanda trupelor. a

Guvernatorul nu comentă. La cea de-a doua uşă se opri, apoi se retrase. Cei trei nu mai zăboviră şi ieşiră să-l aştepte pe comandant. Hu îi sfătui să-şi încheie cât mai iute pregătirile. Acceptă să le plătească dinainte lefurile pe trei luni. Ei îi mulţumiră şi îl însoţiră până la litieră.

Vestea se întinse până la birourile arhivei şi când Zhou Yin se întoarse de la întrevedere toată lumea sări să-l felicite. Numai Dai Dalí îl luă de o parte şi-i deşjăinui că se cunoştea bine cu comandantul. Era un om fricos, nepriceput, care nu dusese niciun lucru la bun sfârşit. În

subordinea lui, cel mai bun lucru era să ia totul pe cont propriu, altfel nici într-o sută de ani nu se va alege cu vreo victorie. Zhou se arătă mişcat de atâta grijă.

Înainte de căderea serii, în timp ce-şi împacheta lucrurile, un om din slujba comandantului îi aduse lui Zhou Yin solda pe trei luni. Era din cale afară de mare, ca pentru vreme de război: două sute de *Hang* de argint pe lună, pe trei luni adunându-se şase sute. După plecarea slujbaşului, Zhou o porni cu bagajele spre chei, dincolo de Poarta Houchao, unde era trasă corabia. Huang şi Wei abia sosiseră. Peste încă puţin, precedat de lampioane, îşi făcu apariţia şi comandantul Hu, care dădu ordinul de plecare. La sfatul patronului corăbiei, plecarea fu totuşi amânată până după miezul nopţii, când fluxul urma să crească, sub lumina lunii.

Pe Fluviul Qiantang, zis Balta Banilor, circula un tip de corabie pusă în mod special la dispoziţia oficialităţilor, numele ei fiind „Munţii şi apele ţării". Femeile de pe o astfel de corabie se purtau fardate şi cu flori în păr. Când n-aveau ce face, stăteau la prora şi-i ademeneau pe tinerii de neam ales să urce pe punte, iar când aveau oaspeţi, îi întreţineau şi-i slujeau pe aceştia. Pe corabie, se spunea că ele ar fi „firma" ei, o firmă vie. Corabia nu încărca niciodată marfă. Exista şi un alt gen, corabia pentru marfă, dar aceea era construită ceva mai încăpătoare, mai adâncă şi numele ei era de „Lăstar de grâu indian". În afară de acestea, se mai găseau şi alte două tipuri, cărora li se zjcea „Păsările binefacerii publice". Duceau şi pasageri şi mărfuri, dar pe ele nu serveau femei.

Trupele de sub conducerea lui Hu se aflau îmbarcate

în luntrii, iar Hu era instalat pe o corabie „Munţii şi apele ţării", pe care o ceruse judeţul să i-o pună la dispoziţie. Cei de la judeţ îşi dăduseră seama că nu va ajunge o singură corabie pentru suită, secretari şi alte persoane, şi-i închiriaseră încă alte două corăbii, de genul „Lăstarul de grâu indian". Acestea din urmă fuseseră împărţite între cei trei însoţitori şi cei doi slujitori ai comandantului. Se spunea despre tipul „Munţii şi apele ţării" că se mai numea şi „Barca pescărească a celor nouă familii". Când Zhu Hongwu, întemeietorul dinastiei Ming, cucerise întreaga ţară îl degradase pe mandarinul Chen Youliang cu toţi ai lui până-ntr-atât, încât îi limitase existenţa la această corabie, care nu era nimic altceva decât un bordel de lux. Şi astfel până în ziua de astăzi, la câteva sute de ani de la întâmplare, proprietarii acestor corăbii erau tot urmaşi din urmaşii pedepsitului Chen.

Îndată ce comandantul Hu pusese piciorul pe corabie, cineva din „firma vie" se grăbise să-i întindă cu supusenie un bol cu supă-cuib de rândunică. Obişnuit cu distracţiile, Hu Huaruo se folosise de banii imperiali spre îndestularea plăcerilor proprii. Dintre cei cinci oameni ai lui, Huang Zhongjie era singurul care avea familie la Hangzhou. Unul dintre slujitori, Wang Zhongxun, era bogat în ani şi împătimit în sorbitul opiumului, de care nu se mai sătura de dimineaţa până seara şi de cu noapte până-n zori. Cu gândul la opium, nu mai avea poftă de curtezane. Iată de ce, pe această slugă nici nu o vom lua în seamă. Să ni-i apropiem pe ceilalţi trei… Primul ar fi Wen Xishan, bărbat în putere, stegar, adică militar manciurian, tânăr de ani, cu faţa de forma unui ou. Se îmbrăca elegant şi curat.

Nu numai femeile îl plăceau, ci până şi bărbaţii se uitau la el cu admiraţie. Era al şaptelea născut în familie şi i se spunea Domnul Wen Al. Şaptelea. Cealaltă slugă, se numea Zhao zis Buliao şi n-avea dfcât douăzeci de ani. Copil lepădat, părăsit, se pripăşise pe aici, la peste două mii de fi de meleagurile natale, fiind din fire ca după zicala: „n-a văzut de trei ani chip de femeie, de-aia şi bivoliţa i se pare foc de ochioasă!” Acesta era Zhao Neisprăvitul. Ne mai rămâne Zhou. Pe el l-am întâlnit în capitolul precedent şi cam ştim cât îi poate pielea. Cu dregătorii se purta demn şi cinstit, dar la chefuri cu băutură şi femei, aflat în mijlocul petrecăreţilor, nu îşi afla pereche. Era bine făcut şi lăsa o bună impresie celor din jurul său. Avea însă un beteşug din născare şi de acesta nu se putea nicicum lepăda: preţuia prea mult arginţii. În afara celor daţi pe femei, nu lăsa să-i scape din mână un singur ban. Banii pe care îi primise ca soldă, de la comandantul Hu Huaruo, îi încredinţase, ca împrumut, unui prieten, pentru a se alege cu dobândă de pe urma lor şi nu luase cu el niciun bănuţ de aramă. Îşi zisese că măcar două batalioane de soldaţi o să-i dea comandantului şi că putea mânca de unde mâncau şi ele, fără să cheltuiască nimic. Dacă i-ar fi trebuit, ar fi împrumutat de la comandant.

Ne vom opri la Wen şi la Zhao, care, din întâmplare, urcaseră pe aceeaşi corabie, să le ordone marinarilor să nu se ţină pe lângă corabia comandantului, ci să se îndepărteze de ea, cât mai mult. Marinarii se supuseră, de dragul recompensei. Se nimerise ca această corabie să aibă în „firmă”, o frumoasă pe nume Yu Xian, Zeiţa de Jad, pe care Wen o întâlnise la curtezane. Zeiţa de

Jad se grăbise să-i ia tânărului boneta de îndată ce *el* urcase pe vas, ajutându-l şi să se schimbe. Apoi îi adusese supa de cuib de rândunică, dându-i să bea din mâna ei.

Cei doi s-au tras de mâini, s-au înghiontit, în cele din urmă întinzându-se pe pat. Observându-i, Zhao Neisprăvitul îşi zise că aşa or fi făcute femeile, se însoţesc numaidecât cu mandarinii. Dus pe gânduri, îşi întinsese în faţă mâna în care ţinea un bol, apucat mai înainte, dar când să-l pună jos, mai să-i sară inima din piept. Lân-a el stătea sora mai mică a Zeiţei de Jad, pe nume Lan Xian, Zeiţa Orhideelor, care-i adusese şi lui supă. Judecându-l după îmbrăcămintea-i simplă, cer de pe corabie nu îl socotiseră altceva decât o slugă. Mai târziu, când Wen se dusese la pupă să se uşureze, aflaseră de la el că era unul dintre secretarii comandantului şi că trebuiau să-i dea şi lui supă din ce brumă mai rămăsese pe fundul vasului, după ce i-o turnaseră lui Wen.

— Fierbeţi puţină apă, adăugaţi nişte zahăr şi gata, îi învăţase Domnul Wen Al. Şaptelea.

Aşa şi făcuseră şi o trimiseră la el pe Zeiţa Orhideelor, cu supa. Zhao se arătă nespus de mângâiat de acest gest. Nu gustase în viaţa lui supă din cuib de rândunică şi simţind cât de dulce şi de lipicioasă era zeama aceea şi pe deasupra ţinându-şi oohii tot pe faţă, n-avu cum să-şi dea seama că mânca altceva.

Iată, dragi cititori, vă puteţi închipui, şi nu greşiţi, că aceste curtezane erau femei de lux, risipitoare, aşa cum fusese şi aceea peste care dăduse Tao Ziyao. Or acest Zhao Neisprăvitul pornise la drum în suita unui stăpân şi cu cei opt-zece *Hang* de argint ai săi n-avea cum să întreţină o

curtezană.

Zhao Neisprăvitul linsese până şi blidul, atât de mult îi plăcuse supa, şi se aşternu la sporovăială cu Zeiţa Orhideelor. Între timp, Wen Al. Şaptelea se închisese la el cu Zeiţa de Jad; din încăperea în care erau nu se mai auzeau vorbe. După miezul nopţii, se porni fluxul. Barcagiii stăteau în aşteptare, la pupa. De departe, ca un vacarm de sunete de trâmbiţe şi tobe, se auzea, când mai limpede, când mai înfundat, însă în neîntreruptă creştere, fluxul marelui fluviu; el înainta ca tropotul imens, cutremurător a o mie de armate sau ca revărsarea asurzitoare a galopului unei herghelii de zece mii de cai. Pe loc, capătul corăbiei se zgudui. Barcagiii întoarseră prora spre flux şi cât ai clipi se şi aflară la vreo duzină de fi de mai. Mugetul fluxului sculase în picioare pe toată lumea. Peste încă puţin, cerul se lumină şi corabia înainta firesc. Domnul Wen Al. Şaptelea se trezise şi el. Ieşi, se uită la cer şi constatând că nu se făcuse încă ziuă se întoarse în cămăruţă. Zeiţa de Jad îl urmă, să-l slujească. La început li se auziră de acolo vorbele, apoi, ca şi mai înainte, se lăsă tăcerea. Când corabia se urnise din loc, Zeiţa Orhideelor fusese strigată de către patron. Zhao Neisprăvitul rămăsese singur în încăperea de pe mijlocul ambarcaţiunii, abătut şi trist. Gândul îi luneca de la Zeiţa de Jad, care se afla alături de Wen, la chipul Zeiţei Orhideelor şi din nou de la una la cealaltă. De inimă îi spânzurau parcă cincisprezece butoaie, şapte trăgând în sus şi opt în jos!

A doua zi, după ce corabia s-a oprit, Domnul Wen Al. Şaptelea pregăti o masă îmbelşugată la care îşi invită camarazii, dar nu şi pe comandant. Wang şi Huang nu

chemaseră flori care să le ţină tovărăşie şi nici Zhou Yin nu avusese de gând una ca asta.

— Fără o însoţitoare, petrecerea ţi se va părea searbădă, insistă Wen.

Îndemnat astfel, Zhou aduse cu el o curtezană din „firma" de pe corabia sa; numele fetii era Zhaodi[51]. Cred că nu este nevoie să mai amintim că nici nu se aşeză bine la masă Zhao Neisprăvitul, că Zeiţa Orhideelor şi veni în spatele lui. Gazdei i se părea totuşi că atmosfera nu se încălzise încă şi atunci trimise vorbă pe furiş să fie aduse şi două curtezane din „firma" de pe vasul comandantului. Când felurile de mâncare învârfuiră masa, curtezanele înfrumuseţau locul ca nişte adevărate flori şi de la stăpân până la ultimul oaspete se încinseră cu toţii, lăsându-se în voia sentimentelor. După ce jucară ghicitul degetelor[52], Zeiţa de Jad luă o *pipa* şi cântă, acompaniată la castaniete de însuşi Domnul Wen. După ca, cântă Zeiţa Orhideelor, aruncându-i lui Zhao ocheade neîndoielnice. Zhao Neisprăvitul o sorbea şi el din ochi, dar mai pe furiş, să nu fie văzut. Însă îi observaseră toţi. Wen sări numaidecât, cerându-i lui Zhao să ofere de băut şi de mâncat. Scoţându-şi banii din chimir, acesta îşi dădu seama că abia dacă putea plăti numai băutura şi, îndârjit, strânse din dinţi. Fata îl înţelese şi turnă în pahare.

51 Zhao, a provoca, a filtra. Di, mezin.

52 Iiuoquan, ghicitul degetelor, Joc de petrecere la care doi parteneri îşi desfac în acelaşi timp, din mîna făcută pumn, unul, mai multe sau toate degetele. Acela dintre cei doi care, trebuind să ghicească şi să reproducă simultan mişcarea conducătorului jocului, dă greş, este pedepsit să bea.

Wen Al. Şaptelea grăbi masa. Când încheiară, Huang şi Wang doriră să treacă pe corabia lor pentru a se odihni după ospăţ.

— Am fost provocat să dau de băut, de ce nu-mi faceţi cinstea? protestă Zhao şi nu-i lăsă să plece.

Cei doi se supuseră. În mod obişnuit, preţul unei mese bogate era de opt *yuani*, al uneia simple şase şi al băuturii patru. Zhao Neisprăvitul avea trei *yuani*, opt *mao* şi câţiva bănuţi de aramă. Împrumută trei *mao* de la Wang şi un *yuan* de la sluga lui Wen. O dată banii grămadă, masa fu iarăşi întinsă. Zhao Neisprăvitul ocupă, nu tocmai fericit, locul gazdei. Huang şi Wang nici n-ai voiră să audă de flori. Zhou rămăsese cu Zhaodi. Fata avea numai unsprezece ani şi patroana i-o încredinţase, cerându-i să fie cu luare-aminte. Domnul Wen Al. Şaptelea fusese până atunci servit de Zeiţa de Jad şi de încă două curtezane din „firma" de pe corabia comandantului. Le chemase în timpul când acesta se afla prins într-un joc marţial. Jucase vreo trei ore, dormise şi, trezindu-se, patronul trimise grabnic după „firme". Trecând de la un banchet la altul, Wen băuse ceva mai multe pahare şi se îmbătase, pricină pentru care se încăpăţână să nu le dea voie să plece. Curtezanele erau surori. Cea mare se numea Perla Dragonului şi avea optsprezece ani, iar cea mică, de şaisprezece ani, se chema Perla Phoenixului.

Picau amândouă de frujnoase ce erau: una atrăgătoare ca un peşte sau ca un cocor, iar cealaltă parcă ruptă din lună şi din flori. Mandarinii alegeau corabia lor numai pentru ele două. Atracţia dintre comandantul Hu şi Perla Dragonului nu era dintre cele mai obişnuite. Ea era

aceea care îi prepara ceaiul, îi turna apă şi sora ei o înlocuia numai dacă se întâmpla să fie ocupată cu ceva. Cu toate acestea, cei şaisprezece ani ai Perlef Phoenixului îi puseră pe jeratic inima comandantului şi el plănuia cum să facă să doboare cu o singură săgeată două păsări. Pe amândouă le voia şi în afara orelor de odihnă, pretindea să le aibă întreaga vreme lângă el. Şi de data aceasta, de cum se trezi, le strigă, dar nu primi răspuns. Atunci se dădu jos din pat şi începu să se plimbe de colo-colo, cu mâinile la spate. Deodată, de departe auzi chicoteli şi vorbe despre jocul ghicitul degetelor. Ciuli urechile. O voce plină, bărbătească, prinse să cânte melodia *Colivia cu păsări*.

Ţi-am luat o colivie cu păsuri
Pentru tine-am cheltuit atâţia arginţi

Cuvintele erau clare, dar nu izbutea să recunoască vocea. Ascultă mai departe şi când izbucni un hohot de râs fu sigur: era Perla Dragonului. Dar cine cântase? Acum răsună o romanţă nouă: „Îmi suflec mânecile să te bat”. La încheierea cântecului, printre glasurile care aduceau laude, îl distinse foarte limpede pe acela al lui Zhao Neisprăvitul. Din vorbele lui abia acum ghici – bărbatul care cântase fusese Wen Al. Şaptelea. Mânia îi izbucni aprigă din adâncul inimii şi focul ei i se lăsă greu în urechi. Dintr-o lovitură, azvârli jos bolul de pe masă, făcându-l fărâme. Aşteptă o vreme, dar nu se arătă nimeni. Patronul, barcagiii, slugile lui, slujbaşii se strânseseră grămadă să vadă petrecerea de pe corabia cealaltă. Nemaiputând răbda, se descărcă asemenea unui tunet: puse mâna pe un scaun şi-l aruncă pe fereastră. Ajutorul de pe corabie alergă pe corabia Domnului Wen Al. Şaptelea şi povesti ce

se întâmplase. Toată lumea încremeni amu – ţită de groază. Zhao Neisprăvitul, care se purtase ca un tigru adevărat/cât fusese gazdă, strigă să se strângă iute masa.

— Ba eu nu mă opresc! Ce, numai comandanţii au voie să petreacă? se răsti Wen, ameţit de-a binelea şi le înşfăcă de veşminte pe cele două surori. Perla Dragonului îi vorbi îndelung să-l înduplece şi atunci el îi dădu acesteia drumul, dar o reţinu pe Perla Phoenixului.

— Vă ştiu eu, bine, curtezane stricate, le ocărî el, nu sunteţi bune decât să vă încurcaţi cu cei mari, iar pentru noi n-a veţi ochi să ne vedeţi.

Curtezana nu îndrăzni să-l certe şi se grăbi să se întoarcă pe corabia sa. Comandantul Hu era verde la faţă. Patronul şi trei sau patru barcagii stăteau înaintea lui în genunchi, cu capul plecat.

— Sub comanda cui sunteţi? Să mi-i trimiteţi pe toţi nătărăii ăştia la judeţ, să-i pună la cazne, îi ordonă el unui slujbaş.

Perla Dragonului rămase locului, nehotărâtă; nu cuteza nici să-l ajungâie şi nici să scoată vreo vorbă. Comandantul ştia tot şi se arăta de neînduplecat. Atunci, un slujbaş inteligent, înţelegând că era greu de ieşit din încurcătura la care se ajunsese, sosi în fugă şi se apucă să-l lovească pe patron, cu picioarele, făcându-l de ocară.

— O să spui tot în faţa magistratului, strigă. Înălţimea Sa n-are timp să-şi piardă cu tine!

Tot lovindu-i, îi împinse pe cei de-acolo spre un capăt al vasului, lăsând-o locului doar pe cântăreaţă. Încetul cu încetul, mandarinului i se mai potoli supărarea. La început nu vru s-o ia în seamă pe fată, dar până la urmă cuvintele

şi ocheadele ei îl înmuiară. Se întinse pe pat. Fata îi aprinse pipa.

— De ce-aţi zăbovit dincolo atâta vreme? Oare barba mea bătrână nu e la fel de îngrijită şi atrăgătoare cum e a lui Wen? Dacă-i pe aşa, n-am nevoie să-mi umpli pipa.

— M-au chemat fetele din „firma” de pe vasul lui, n-am văzut nici umbra vreunui Wen.

— Pe mine nu mă duci, am auzit cu urechile mele tot, nu se lăsă el şi continuă cu întrebările, jumătate din noapte.

Perla Dragonului o ţinea însă una şi bună: nu fusese nicidecum vorba de vreo chemare la banchet, iar ea habar n-avba dacă acest domn Wen era gras, slab, înalt, scund, sau cine ştie cum. Aflând din gura ei că era curată ca o rază, inima bănuitoare a comandantului Hu se tulbură. I se părea foarte curios cum de îndrăznise Wen să se amestece în afacerile intime ale superiorului său, dar şi cum de uitase Perla Dragonului de sentimentele sale de până în ajun, de se purtase frumos cu un altul. „N-am altceva în gândw, îşi zise, „decât lumea noastră, mandarinilor. Eu am rang de inspector la nivelul unei provincii, iar el e magistrat de judeţ. Ar avea necazuri din partea mea dacă ar vrea să se ridice până la nivelul meu. Nemernicul, nu ştie deosebi poziţiile umile de cele înalte şi-şi vâră nasul unde nu-i fierbe oala”. Ura împotriva inferiorului său îl năpădi iarăşi. „Mâine am să lămuresc lucrurile, să înţeleagă o dată pentru i totdeauna că n-au dreptul să treacă peste capul meu”. De cum îşi stabili această atitudine, îi porunci curtgzanei să plece. Îşi trecu noaptea singur, perpelindu-se în patul rece şi nu reuşi până în zori

să închidă un ochi. Văzând că marele mandarin îi respingea serviciile, Perlei Dragonului i se făcu deodată frică de furia matroanei şi rămase înfiptă pe punte, în mijlocul navei, plângând îndurerată. Pătrunsă de amărăciunea sorţii care îi fusese hărăzită, murmură: „Asta nu-i viaţă! mai bine mi-aş reteza părul şi m-aş călugări. Sau mai bine m-aş arunca în fluviu, decât să mănânc bolul ăsta otrăvit de orez!” În zori, ca de obicei, corabia porni la drum. Abia crezându-şi ochilor, proprietarul observă că înaltul oaspete era treaz şi îşi turna singur ceai. Curtezana se grăbi să intre la el, să-l slujească, însă comandantul nu o lăsă să se apropie. Bău jumătate de ceaşcă şi se trânti iarăşi pe pat. Perla Dragonului se aşeză pe un taburet din faţa patului. Chiar aşa, neluată în seamă, – nu îndrăznea să se ducă la ea să se culce.

Dimineaţa, după orele nouă, ajunseră într-un târg şi patronul ancoră, să cumpere zarzavaturi. Ajutoarele comandantului se treziseră. Cu toate că fusese beat-criţă cu o seară înainte, îmboldit de slugă, Wep se ridicase şi el din pat şi îi urmă pe ceilalţi, să-l salute pe comandant. Gândul la ce se petrecuse cu o zi în urmă îl umplea de ruşine. Din fericire, draperiile comandantului nu fuseseră trase. Se auzi o tuse şi Wen înţelese că mai era mult până când comandantul avea să se scoale. Peste o vreme, o slugă intră la el cu apa pentru spălatul feţei, apoi cu cea pentru clătitul gurii, cu pasta, cu periuţa, şi tot aşa, ba cu una, ba cu alta. Curtezana se grăbi să strângă din jurul patului plasa împotriva ţânţarilor. El însă nu-i adresă niciun cuvânt. Comandantul Hu avea o meteahnă: îi plăcea să fie salutat de cu zori.

— Veniţi! strigă ascuţit. Patru-cinci slugi se repeziră înăuntru. Adliceţi hârdăul! se auzi porunca. O slugă negricioasă la chip alergă în spate şi se întoarse cu hârdăul pentru deşertarea burţii Măritului om. Slugile celelalte ieşiră şi, odată cu ele ieşi şi curtezana. Sluga cu hârdăul, cunoscută de toată lumea, era însoţitorul nelipsit al stăpânului proteguitor; se afla oricând în spatele lecticii şi în uşa casei lui. Când slujbaşii de grad inferior veneau să i se prezinte comandantului, de el se ciocneau, de aceea i se adresau cu reverenţă, domnule în sus şi domnule în jos, şi nurrţai de el depindea ca ei să ajungă sau nu înaintea înălţimii Sale. Rămăsese şi acum acolo, în pragul Marelui mandarin, ţinând în mâini vasul scârnăviilor trupeşti lucru pe care nu l-ar fi făcut niciun om adevărat şi cu demnitate.

Cei de faţă nu prea luaseră seama la Perla Dragonului. Numai ochii ascuţiţi ai Domnului Wen Al. Şaptelea îi descoperi ochii umflaţi de plâns. Iniipa îi tresări şi în acelaşi timp el bănui de unde i se trăgea curtezanei necazul. Re când se chinuia să ghicească ce şi cum se întâmplase cu ea, auzi încă un „Vino!” rostit autoritar. Omul care adusese hârdăul pentru uşurarea burţii comandantului intră la acesta şi se întoarse imediat cu vasul în mâna dreaptă, în vreme ce cu stânga se ţinea de nas. Subordonaţii strânşi acolo îl priviră amuzaţi. Comandantul ocărî un copil-slugă învinuindu-l că trândăvise, în loc să-i umple pipa.

— Nu mi-aţi poruncit, stăpâne, de cum am urcat pe corabie, să nu intru nechemat? Cum să fi venit de capul meu? se dezvinovăţi tânărul.

— Taci, spurcăciune! Câine puturos! Cur de catâr!

Dacă eu nu te chem, asta înseamnă să nu-ţi îndeplineşti îndatoririle? Şi pe cine te bizui tu, mă, ou de broască ţestoasă, de îndrăzneşti să-mi întorci vorbele? Mi se pare mie a fi auzit, ori e chiar adevărat, că voi toţi, ăştia, pe care v-am adus cu inima bună, vă faceţi de cap, benchetuiţi, – vă ţineţi de târfe şi spectacole, fără ştirea mea! Credeţi că mă duceţi pe mine, că nu ştiu tot? Ori vă închipuiţi că stăpânul vostru e un bleg? Uite că nu sunt cum socotiţi voi şi nici nu dorm ca să n-am habar ce-mi faceţi. Eu am plecat la drum să stârpesc tâlharii şi nu la lucru de joacă! Luaţi-aminte şi faceţi ochii mari!

Oamenii lăsară să le treacă pe lângă urechi muştruluiala adresată slugii, numai Wen se înfricoşă. „Pe cine-şi varsă năduful?” se întrebă. „Parcă mi-ar vorbi de-a dreptul mie. O avea în vedere ce s-a întâmplat ieri?” Gândurile acestea îl făcură să roşească. Peste puţin, din cameră se auzi şuieratul narghilelelor. Copilul-slugă ieşi cu* buza umflată. Dând cu ochii de oamenii care-l aşteptau pe comandant se umplu de ruşine şi bâigui ceva, apoi vorbi tot mai tare şi mai clar, pe măsură ce se pierdea în fundul corăbiei:

— Împăratul te-a trimis să-i ucizi pe bandiţi, iar nu să le faci oamenilor zile fripte. Perla Dragonului e aşa şi pe dincolo, de parcă îţi mai arde de-alde noi, de când o ai pe ea!

Numaidecât, Perla Dragonului intră şi-l ajută pe marele om să-şi schimbe veşmintele, să-şi pună cingătoarea şi să se aranjeze ca pentru ceremonie. Hu ieşi cu pas apăsat, tuşind uşor. Subordonaţii se înclinară în faţa lui. Comandantul rosti câteva vorbe fără însemnătate:

„Vremea e excelentă”; „înaintăm destul de bine”. Preocupat de treburi de stat, Excelenţa Sa Zhou puse prima întrebare.

— Aţi primit veşti din Yanzhou, preamărite?

— Nu, răspunse comandantul, surprins. Tu, frate mai mare, ai aflat ceva deosebit?

— Ştiri cu adevărat nu am, dar circulă nişte zvonuri.

— Amida Buddha, ai grijă de noi! bâigui comandantul.

— Tâlhari există. Se pare însă că n-ar fi chiar atât de periculoşi precum s-a spus. Apoi, nu-s cine ştieţ ce înarmaţi şi o oaste mare îi poate potoli destul de curând.

— Dacă-i pe-aşa, nu ne-ar fi prea greu. Cum să nu le venim de hac unor bandiţi ca ei? Doar suntem bărbaţi. Uite la ce m-am gândit: când mă aflam în capitala provinciei, l-am auzit nu o dată pe guvernator zicând că oamenii de la est de fluviu nu sunt pe măsura celor din

Vest. „Cum se explică asta? Păi, din cauza corăbiilor acestora, cei mai mulţi dintre mandarini îşi pierd minţile, vrăjiţi de „firmele” vii şi treburile publice nu ste mai fac cu acelaşi sârg. După regulamentul imperial, cei care îşi iau libertăţi cu femeile şi o ţin în chefuri trebuie să fie demişi. De aceea îndemnaţi-i să fie prevăzători, sfătuiţi-i să se abţină de la aceste rele. Dacă se întâmplă ceva sau încurcă treburile publice, atunci ne vom arăta neîndurătorii Cam aşa l-am auzit vorbind şi acum, în aceste împrejurări, nu puteam să nu vă repet cuvintele lui.

Încheie, dar nu-şi mai dezlipi privirile de pe Domnul Wen Al. Şaptelea. Chipul lui Wen se acoperi de dungi roşii şi albe. Era de-a dreptul neliniştit. Huang şi Zhou

pricepură că vorbele comandantului – nu-i priveau pe ei, însă fură şi ei cuprinşi de o anumită jenă, de vreme ce chefuiseră alături de Wen. Rămaseră tăcuţi. Hu aşteptă puţin, însă cum nimeni nu suflă un cuvânt, ridică ceaşca de ceai, dând de înţeles că întrevederea s-a încheiat.

Dintre cei trei, singur Domnul Wen Al. Şaptelea ghicise că vorbele comandantului ţinteau în el. La plecare, acela nu-i aruncase nicio privire, lucrul acesta speriindu-l peste măsură. Întors la el pe corabie, îşi vărsă năduhul pe copilul-slugă, care, în mod obişnuit, nu se depărta nici cu un pas de stăpân. De data aceasta însă, îşi îngăduise să coboare şi el cu barcagiii pe mal, socotind că stăpânul lui nu se va întoarce prea iute de la întrevederea cu Comandantul. Wen îl strigase o dată, de două ori, apoi de supărare începuse să-l ponegrească pe patron. Auzindu-l, Zeiţa de Jad veni lângă el, îl alintă în fel şi chip şi abia reuşi să-l liniştească. Când băiatul reveni pe vas, Domnul Wen Al. Şaptelea îl chemă la el şi-i trase o bătaie bună, să-l înveţe minte. Numai că sluga nu se arătă cuminţită, ci plecă din faţa lui bosumflat, îndrugând verzi şi uscate. Wen îl auzise şi iarăşi izbucnise furios:

— Sunt în provincia asta de câţiva ani buni şi m-am ocupat cu de toate, am îndeplinit Unisiuni frumoase, în orice caz, n-am ajuns în situaţia să crăp de foame. Abia acum văd că mustrările superiorilor nu-mi ajung, mai trebuie să am parte şi de ocările slugilor! Ce-aş putea să mai zic?

Pe loc, îi ceru copilului să-şi ia catrafusele şi să se întoarcă acasă. Celelalte slugi se grăbiră să-l povăţuiască pe flăcăiandru de bine. Îi explicară că fusese mereu într-o

situaţie privilegiată şi că ar fi bine să îngenunche la picioarele stăpânului, să se poarte ascultător, şi atunci lucrurile aveau să se aranjeze.

— Dacă are nevoie de mine, să mă caute el, se încăpăţână copilul-slugă. Eu nu mă duc la el!

Domnul Wen Al. Şaptelea rămase multă vreme îmbufnat şi tot cântăreaţa fu aceea care îl domoli.

Aşa trecură zilele şi nopţile. Într-una din seri, când abia ancoraseră corăbiile, se află că pâftă-n Yanzhou mai erau numai câţiva zeci de *li*.

— Pe la noi nu-s cine ştie ce tâlhari, vorbeau oamenii locului. Numai că se întâmplase ca, într-un miez de noapte, să fie prădate două prăvălii de amanet şi o bancă. Din această pricină, se închiseseră porţile oraşului, încercându-se prinderea răufăcătorilor. După o zi şi o noapte, oamenii legii nu puseseră mâna pe nimeni, în schimb se născuseră nu ştiu câte zvonuri. Faptul acesta îi speriase grozav pe mandarinii locului, şi ei îşi strânseseră degrabă lucrurile şi fugiseră din oraş. Umblau scorneli că nu nişte hoţi de rând săvârşiseră spargerile, ci o făcuse chiar regele bandiţilor, care trăia în munţii din jur, atunci când coborâse să se aprovizioneze cu cereale. Aşa se explica şi minunea că nu fusese rănit nimeni. Iar de vreme ce acum regele acela neîncoronat avea hrană, el se pregătea să se ridice la luptă. Mandarinii luaseră drept adevărate asemenea poveşti şi înaintaseră carte urgentă în capitala provinciei şi astfel se ajunse ca guvernatorul să-l trimită aici, în Yanzhou, pe comandantul Hu, în capul a trei armate, pentru a-i împresura şi prinde pe bandiţi.

Din Hangzhou până la Yanzhou se fac două zile şi

ceva, însă corăbiile noastre plutiseră cinci sau şase zile şi tot nu îşi atinseseră ţinta. Oricât ar fi fost apa de mică şi navigaţia de grea, dacă punem la socoteală fluxul pe care îl prinsese, o întârziere aşa de mare nu era îndreptăţită. Şi totuşi era ceva în stare să motiveze călătoria prelungită: „firmele" acelea vii Me pe corăbii puseseră ochii pe câte cineva şi orice zi de călătorie în plus însemna pentru ele banchete, petreceri şi bani mai mulţi. Asupra comandantului Hu nu ne vom opri prea mult. El doar era în legături vechi cu Perla Dragonului. Şi chiar dacă nu dădea mese, îi spusese secretărului Wang:

— Ne vom întoarce victorioşi cu aceeaşi corabie. Atunci vom lăsa la o parte protocolul, n-o să ţinem seama, de regulilp de ceremonie şi vom benchetui laolaltă cu toată lumea.

În cele câteva zile, Perla Dragonului îi prăpădise lui Hu cinci-şase sute de *yuani*, chiar dacă nu ştia nimeni acest lucru.

Cât despre Doifmul Wen Al. Şaptelea, el de felul său era mină spartă. Luase cu sine bani de acasă şi nici nu e uita la hrana militară. Apoi de cum o întâlnise pe Zeiţa de Jad, îi şi oferise o pereche de agrafe de aur şi patru materiale pentru veşminte. Până şi Zeiţei Orhideelor îi dăduse două metraje, de dragul surioarei ei. mai mari, dar şi fiindcă ştia că Zhao Neisprăvitul nu era în stare să-i dăruiască nimic. Cum să nu fie căutat un asemenea risipitor? Şi iată că şi Zeiţa Orhideelor, care se avea bine cu Zfyao, deşi nu primea bani de la el, de bine, de rău, ca prostituată nu ieşea în pierdere. Wang şi Huang se obişnuiseră să se abţină ani în şir de la plăcerile trupeşti,

astfel că nu ne rămâne decât să ne mai oprim asupra Excelenţei Sale Zhou. El o invita la toate banchetele pe Zhaodi şi n-o înlocuia pentru nimic în lume. În ceea ce-i priveşte pe ceilalţi dregători mai mici şi pe servitori, aceştia, seară de seară, după oprirea convoiului, se strângeau în partea din spate a corăbiilor şi fumau opium.

Atunci cum să meargă corăbiile repede? Barcagiii se alegeau cu câştiguri mai mari sau mai mici din partea tuturor, astfel că şi să fi putut să navigheze mai iute, unora ca ei nu le-ar fi convenit. Ce făceau aşadar? Parcurgeau ziua câte şaptezeci de *li,* iar seara se dădeau treizeci înapoi. Şi iată cum un drum de două zile şi ceva a ajuns să se întindă pe şase zile şi chiar mai mult.

Zhao Neisprăvitul şi Zeiţa Orhideelor se legaseră destul de strâns unul de altul. El oferise de băut în cinstea ei la banchetul acela de pomină. Cu alt prilej, îşi des prinsese de la brâu o bucată veche de jad, pe care o avea moştenire, şi dorise să i-o dea în dar tinerei fete. Ea însă îl refuzase, pe motiv că prea semăna cu o piatră oarecare, astfel că lui nu-i rămăsese de făcut decât s-o agaţe iarăşi de cingătoare.

— În drumul ăsta al nostru n-am ce să-ţi dăruiesc[53] se scuzase el. La întoarcere, o să capeţi drept răsplată o brăţară de aur şi câteva sute de *yuani*.

Ea nu cunoştea prea bine lumea şi îl socotise om cu stare. La un moment dat, îi ceruse cincizeci de *yuanir* însă el n-avea nici măcar atât. Zhao observase că YVen Al. Şaptelea folosea banii tot la fel de lesne ca apa pe care o

53 E vorba de arginţi păstraţi în fişicuri.

dădea pe gât, şi se gândise să-i ceară cu împrumut suma aceea. La început, şovăise, temându-se ca nu cumva Wen să-i râdă în nas, apoi împins de curtezană, îngroşă obrazul şi se duse să discute cu el. Wen acceptă însă de la bun început. Deschise lada şi scoase o sută *, o făcu pe jumătate şi i-o întinse. Zhao se înflăcărase de-a binelea şi-l cuprinsese părerea de rău că nu-i ceruse o sută, să fi rămas şi el cu ceva. Wen împachetase, apoi, bine cei cincizeci de *yuani* jrămaşi şi-i aruncase înapoi în ladă. Atunci Zhao mulţumi şi ieşi. Banii încăpuseră numaidecât pe mâinile curtezanei.

Într-o după-amiază, când soarele era încă sus pe cer* corăbiile se opriră. Până la Yanzhou nu mai erau decât zece *li*. Întrebat de ce stăteau locului, patronul răspunsese că o făcea din ordinul comandantului. A doua zi cădea Sărbătoarea iernii şi ziua din ajun era socotită nefastă. A doua zi, după prânz, urmau să intre în poilt. Oamenii nu se arătară nici prea bucuroşi, nici prea trişti, numai Zhao Neisprăvitul nu-şi mai încăpea în piele de fericire. Ajunsese să nu se mai poată despărţi de tânăra curtezană.

În tot timpul acesta, singurul care se ducea de trei-patru ori pe zi pe corabia comandantului Hu, era Excelenţa Sa Zhou. Fiind unul dintre apropiaţii guvernatorului, comandantul se purta cu el cu multă atenţie. Apoi, veştile că n-ar exista nici urmă de tâlhari îi înveseliseră pe amândoi. La întrevederea din ziua aceea, Zhou Yin îi vorbi astfel comandantului:

— Zona asta a Yanzhoului e o zonă muntoasă şi tâlharii ies din ascunzişuri tot timpul anului. Acum n-o să îndrăznească să scoată capul nici unul K fiindu-le cunoscut

renumele vostru. Dar ajunşi la faţa locului, va trebui să pedepsim câţiva, să-i înspăimântăm, ca să nu se mai ţiiia de tâlhării. Pe drumul de întoarcere, vom scotoci prin mai multe sate, pentru a raporta că am curăţit locurile. La rândul lor, cei mari vor înţelege că nu v-a fost deloc uşor, încât pe viitor să se acorde şi mai mare atenţie apărării oamenilor, iar pe bieţii de noi să ne ridice în grad.

— Dacă nu mi-ai fi spus toate lucrurile astea, frate mai mare, aş fi anunţat că în Yanzhou nu se află nici ţipenie de bandit, să-i liniştesc.

— Ba în niciun caz! în niciun caz! Altfel, mai marii noştri iau lucrurile uşor, nu mai repartizează bani apărării şi nici nu se mai gândise la promovări şi de altfel nu văd de ce ar mai face-o. Cu cât îi înfricoşăm mai tare, cu atât mai bine.

— Mă voi supune înţeleptului tău sfat, aprobă Hu şi îl opri pe Zhou Yin la cină.

Pe corabia a doua, Domnul Wen Al. Şaptelea pornise un nou chef la care îi invitase pe Wang, Huang şi Zhou, pe Marele Zhao şi pe Lu, de pe corabia cu tunuri. Zhou Yin nu vrusese să ia parte şi se grăbise să treacă pe corabia comandantului. În felul acesta, gazda şi Zhao Neisprăvitul, împreună cu toţi ceilalţi, umpleau prea comod o masă de şase persoane. Marele Zhao îşi adusese o prietenă, numită Ai Zhu, Perla Iubită. Lu nu avea pe nimeni şi Wen o chemă pe sora mai mare a lui Zhaodi, pe nume lui Lin, Pădure de Malachit. Ceilalţi bărbaţi nu ţineau la băutură, numai Marele Zhao, militar de carieră, era nesăţios ca oceanul. În tinereţe, sorbea de unul singur trei bărdace mari de alcool

de Shaoxing[54]. Când i se făcea rău, voma şi iar se apuca să bea şi aşa mereu, până la capăt. Acum îmbătrânise, pofta de băut îi scăzuse mult, dar încă mai putea dovedi cincizecişaizeci de *nu* de alcool. Oricum, Wen Al. Şaptelea n-aveu cum să-i fie rival. Şi totuşi el era bărbat brav şi-l dacă musafirul bea o ulcea, golea şi el una; dacă acela dădea gata zece ulcele, el îi ţinea isonul. Băutura. Îi făcea rău, cu atât mai mult cu cât în ultimul timp suferea şi de astm, dar nu se putea abţine. Cum vedea băutură, o răsturna pe gât, iar când în preajma lui se aflau femei bea şi mai abitir. La ghicitul degetelor, stabiliseră ca cel care pierdea să bea un pahar o dată la trei greşeli, apoi, ca să grăbească jocul, schimbaseră, la fiece greşeală, paharul. După mai multe pahare, Marele Zhao se înfierbântase şi-şi dăduse jos boneta şi roba de blană. Îmbrăcat numai într-o haină strânsă pe trup, de culoarea roşietică a curmalei coapte, Domnul Wen Al. Şaptelea arăta nespus de frumos, iar pielea feţei lui ovale era albă ca neaua. Nu după multă vreme, Wang şi Huang se duseră să fumeze, întinşi pe pat, iar Zhao Neisprăvitul profită de prilej să se retragă cu frumoasa sa curtezană. Curând după aceea, îi urmă pilda şi Lu. Domnul Wen Al. Şaptelea încetă să mai bea abia când nu mai putu strânge pumnul, iar Marele Zhao se întoarse la el mergând pe două cărări sprijinit de ai săi. Când Wen nu mai putu nici să se ţină pe picioare şi nici să mai stea în şezut, atunci Zeiţa de Jad îl dezbrăcă şi el se lăsă pe pat şi adormi pe loc. Curtezana plecă şi ea să se

54 Shaoxing jin, alcool fabricat în localitatea Shaoxing, celebru în China. Este fermentat din orez, are culoare galbenă, tăria fiind de circa 18°. Se bea încălzit în apă clocotită.

odihnească în încăperile din spate, însă peste noapte ieşi de mai multe ori, ca nu cumva să fie căutată. Wen dormi ca un butuc până a doua zi la prânz. La ora unu, de pe corabia comandantului se dădu semnalul plecării. Atunci se trezi el. Zeiţa de Jad îi pregă-fee o supă din cuib de rândunică. Bărbatul îşi clăti gura. Se îmbrăcă şi se dădu jos din pat. Se spălă pe faţă şi pe dinţi, apoi mâncă. Foarte curând, Domnul Wen Al. Şaptelea constată că nu mai avea niciun ban asupra sa. Lada cu lucrurile de preţ o găsi desfăcută – cineva îi smulsese balamaua. Căută cu înfrigurare. Nu se mai găseau nici banii lui din soldă, nici cei cincizeci de *yuani* din suta împărţită cu Zhao Neisprăvitul şi nici brăţara de lemn cu încrustaţii de aur; aur n-avusese mult, doar vreo opt *qian* dar lipsea şi acela, ca şi un inel de jad, destul de preţios, două sticluţe de prizat tutun, apoi nişte obiecte dragi inimii sale, ornicul de aur, un lanţ de aur şi alte câteva mărunţişuri.

— Săriţi! Sunt hoţi pe corabie! Puneţi mâna pe ei!

strigă Wen AI. Şaptelea”.

Zeiţa de Jad se sperie într-atât încât chipul i se schimonosi. Oamenii de pe corabie năvăliră într-acolo.

— Corabia noastră face drumul acesta, în susul şi în josul fluviului, de câteva zeci de ori pe an, dar niciodată nu i-a lipsit cuiva nici măcar un ac. Poate nu mai ştiţi unde v-aţi pus lucrurile. V-aş ruga, Excelenţă, să le căutaţi cu grijă, îl sfătui patronul corăbiei.

— Am răscolit peste tot şi n-am dat nici de umbra lor.

Neîncrezător, patronul căută el însuşi, ridică blănile de lemn ale duşumelei, însă nici urmă de vreun obiect. Wen bănui că unul dintre barcagii ar fi necinstit.

— Băieţii mei sunt garantaţi, nu se lăsă patronul. Niciodată nu mi s-a întâmplat una ca asta.

— Credeţi că vă învinuiesc fără temei? se mânie Wen Al. Şaptelea. De vreme ce lucrurile mi-au dispărut pe corabia asta, e firesc să vi le cer vouă!

Patronul nu îndrăzni să mai scoată un cuvânt.

— Ieri, în timpul banchetului, s-au perindat atâţia; pe aici, aşa că e greu să zici cine ar fi furat, îndrăzni unul dintre oamenii de pe corabie.

— Am băut cu prietenii mei! sări Wen cât colo, jignit. Sau îi consideraţi pe ei hoţi! Numai că, la banchet, am chemat şi curtezane şi fiecare fată avea după ea două-trei cotoroanţe. de matroane, să o păzească şi să încaseze răsplata. Ele au stat de o parte, dar ar fi putut foarte bine să-şi bage mâna în lada mea. Pot eu să ştiu că nu e chiar una dintre matroanele astea? Iar voi îmi insultaţi invitaţii! Câtă neobrăzare! Ouă de broască ţestoasă! La Yanzheu, o să vă dau pe mâna celor de la judeţ, să vă judece!

Patronul îi făcu semn să tacă tânărului care vorbise mai înainte. Se întoarse la el şi o trimise pe curtezană să-i toarne ce-ar însă Wen Al. Şaptelea nici nu se uită la ea.

Corabia se aflase pe mijlocul fluviului şi nici gând să se poată furişa la ea oameni de pe alte vase. Bănuiala cădea pe fiecare dintre cei aflaţi acolo, pe corabie. Zhao Neisprăvitul îl ajută şi el pe Wen, scotocind împreună vreme îndelungată prin fiece ungher, dar fără niciun rezultat. Toată lumea era încredinţată că hoţul era unul dintre barcagii. Domnul Wen Al. Şaptelea îşi calculă paguba: inelul îl costase nouă sute de *Hang* de argint; cele două sticluţe de prizat, câte patru sute de *Hang* una;

ceasul şi lanţul de aur, peste două sute, brăţara vreo patruzeci. Pe deasupra acestora, banii peşin. Zhao întocmi o listă. Ajunşi în port, mandarinii locului, cu mic, cu mare, le ieşiră în întâmpinare. Domnul Wen Al. Şaptelea era unul dintre oamenii din suita comandantului. Îşi puse hainele de ceremonie şi trecu pe corabia comandantului, să se prezinte. Acolo îi întâlni pe Excelenţa Sa Zhuang, magistratul judeţului Jiangde, pe care îl cunoştea bine. I se plânse şi îi dădu lista obiectelor furate. Magistratul porunci că toţi bărbaţii de pe corabia lui Wen să fie arestaţi şi duşi la *Yamen* pentru cărcetări. Ceilalţi patroni fură avertizaţi să nu dea drumul nici unui barcagiu de pe corăbiile lor. Puterea acestui om era mare cât muntele, pentru că numaidecât un subaltern aduse cu el câţiva portărei şi îi puse în lanţuri pe bănuiţi.

Comandantul a invitat pe torabie câţiva dregători locali să discute cu ei situaţia creată de prezenţa tâlharilor. Prefectul şi generalul de stat major se sfătuiseră între ei înainte de sosirea corăbiei. În faţa comandantului Hu, ei se plânseră cât de aprigi fuseseră bandiţii şi câtă spaimă provocaseră în sânul populaţiei numai că, ulterior, „umila noastră prefectură şi-a coordonat forţele şi i-a pus pe fugă. Acum locul este curat, liniştit”. Cei doi îşi făcuseră visuri cum că în felul acesta aveau să fie acoperiţi de laude, însă comandantul fusese deja câştigat de părerea lui Zhou Yin. Când corabia trăsese la mal, Hu transpirase de-a binelea, la gândul că veştile aflate pe drum n-au să se dovedească adevărate şi că are să fie chiar el luat ostatec. Acum, ascultându-i pe cei doi, st umflă în pene, arătându-şi trufia:

— Nemernicii aceştia nu-şi schimbă năravul. Vor fi

auzit de sosirea unei mari armate şi s-au împrăştiat pentru moment. După ce voi pleca, or să apară din nou. Cu toate că mă asiguraţi că locul e curăţat de bandiţi, fratele vostru mai mic socoteşte că nu este bine să ne grăbim. Mâine voi coborî să văd care e starea de lucruri pe aici şi vom întocmi un plan de acţiune!

Mai schimbară câteva vorbe şi comandantul dădu semnalul de închidere a întrevederii. Mandarinii locali se retraseră iară o vorbă.

Arestarea bandiţilor de pe corabie speriase într-atât înnmilp, încât se puseră pe bocete şi îngenuncheaseră cu toatele în faţa Domnului Wen Al. Şaptelea. El însă nu le luă în seamă. Atunci, ele alergaseră şi îşi plecaseră capul şi în faţa secretarului Zhao, însă el nu era cel în drept să schimbe ceva. La rugăiirinţile Zeiţei de Jad, Wep consimţi ca după prima interogare să pună o vorbă bună la judeţ. Înainte de a se însera, un slujbaş judeţean le fceru lui Wen şi Zhao să se mute pe altă corabie. Wen acceptă şi nu-şi schimbă hotărârea, cu toate stăruinţele femeilor. Când bagajele fuseseră pe jumătate mutate, sosi un poliţist trimis de Excelenţa Sa Zhuang. Omul urcă pe corabie, interesându-se despre forma şi starea obiectelor furate. În legătură cu banii, întrebă dacă erau sau nu marcaţi.

— Banii sunt marcaţi, i-am luat pe toţi din aceeaşi bancă, explică Wen.

Noroc că îi rămăsese dintre ei un *yuan*. 11 scoase şi-l arătă.

— Am cutreierat toate dughenele din oraş şi n-am dat peste nimic din ce-aţi pierdut* zise poliţistul. Se pare că hoţul încă n-a trecut la acţiune. Mai degrabă are să dea la

iveală banii. Câte persoane au fost la acel banchet? Umila mea persoană n-ar putea bănui pe vreuna dintre acele feţe simandicoase, mă tem mai degrabă să nu fi adus cineva cu el vreo slugă cu nărav. Cu toate că n-aş îndrăzni să-i cercetez pe faţă, voi vedea ce aş putea face. Cât despre cei de pe corabie, o să fie scărmănaţi bine.

Wen se încrezu în spusele poliţistului. După plecarea lui Wen şi a lui Zhao Neisprăvitul, poliţistul scotoci prin cabine. La un moment dat, pe patul Zeiţei Orhideelor găsi un pachet cu bani. Deschizându-l, constată aceleaşi numere de marcă.

— Iată hoţul![55] strigă el.

Lumea se sperie, însă curtezana îl certă:

— Ăştia-s banii primiţi de la secretarul Zhao. Mi i-a dat să cumpăr ceva.

— Parcă nu putea să-i dea altcuiva! Astea-s vorbe de amăgit un copil de trei ani*!*

— De nu mă crezi, zdu-te şi roagă-l să depună mărturie.

— Hoţul adevărat nu recunoaşte nici în faţa faptelor 1 spuse poliţistul şi o pălmui pe tânăra fată.

Celelalte femei crezură că Zeiţa Orhideelor fusese hoţul şi se înspăimântară. Adevărul era că fata nu-i arătase matroanei sale banii primiţi de la Zhao şi găsirea lor îi surprinsese pe toţi. Nefiindu-i nici măcar fiică naturală, ci numai o fiinţă pe care o cumpărase, matroana nu mai stătu la gânduri să aleagă albul de negru, ci sări la Zeiţa Orhideelor, lovind-o năprasnic şi cu gura plină de ocări:

55 Patroana şi curtezanele cumpăraţe de ea în scopul de a-i aduce venituri, prin exercitarea profesiunii lor, formau o „casă, o familie“.

— Putoare fără ruşine! Te-ai apucat să furi ca să ne faci necazuri? Păi, ce s-aştept eu să te pună alţii la cazne, te omor cu mâna mea!

— Lucrurile celelalte o să le găsim uşor, vorbi poliţistul sigur pe el şi începu să scotocească peste tot, dar nu descoperi nimic.

Se apropie de curtezană să-i pună întrebări, însă aceasta fusese snopită în bătaie de propria-i „mamă".

— Mandarinul se ocupă de ea, de vreme ce-a greşit, o opri el pe matroană. Când unul din casa ta a fost dovedit vinovat, năpasta cade asupra întregii case şi uite că tu te-ai grăbit să sări la bătaie!

La aceste mustrări ale poliţistului, nevasta patronului nu scoase un cuvânt. Poliţistul o luă la întrebări pe tânără în legătură cu celelalte lucruri. Fata plângea fără să scoată un cuvânt. Bănuiala celorlalţi crescu.

— Tot vina aia e, de-ai furat mult sau puţin, îi dădu ghes matroana. Recunoaşte, fată! Altfel o să ne bagi la ananghie pe toţi!

Zeiţa Orhideelor tăcu, continuând să plângă.

— Nici n-am nevoie să vorbească, se arătă băţos poliţistul. O iau în oraş şi vom vedea noi. acolo.

Poliţistul hotărî să le ia cu el pe Zeiţa Orhideelor şi pe matroană. Speriată, bătrâna nu voi să se urnească din loc şi poliţistul a fost silit să-i adreseze câteva cuvinte tăioase ca să-i dea ascultare. Furioasă foc, o blestemă pe curtezană tot drumul. Zeiţa Orhideelor înainta împinsă de ceilalţi. Pe mal, se opriră puţin la ceainărie şi apoi intrară în oraş. Curtezana mergea greu pe picioarele ei mici şi la fiecare trei paşi se oprea să-şi mai tragă sufletul. Poliţistul

o zorea, iar mama vitregă o pocnea mereu.

Ajunşi la *Yamen*, rămaseră pe trepte; poliţistul intră, raportă şi se întoarse cu ordinul să încredinţeze femeile unei peţitoare oficiale. Acestea le luă şi le duse acasă la ea.

Agrafele de aur din păr şi cerceii de argint din urechi le fuseseră confiscate de portărei, sub motivul că ar fi furate şi trebuiau înmânate Excelenţei Sale. Ele nu cutezară să se împotrivească. Neîncrezătoare, mijlocitoarea le cercetă cu de-amănuntul. Zeiţa Orhideelor avea pe mână o brăţară de argint aurită şi mijlocitoarea i-o smulse pe dată, zicând că avea s-o ducă a doua zi la judecată. Era pe la începutul iernii şi femeile purtau haine groase de bumbac. Bănuind că lucrurile ar fi putut fi ascunse în haine, mijlocitoarea le ceru să se dezbrace. O ascultară, rămânând în bluze subţiri de pânză. Tremurau, dar erau nevoite să se supună. Regula era ca femeile intrate pe mâna mijlocitoarelor să fie înfometate, bătute de câteva ori, iar noaptea să nu fie lăsate deloc să doarmă. Mai bine, oricum, decât dacă le-ar fi spânzurat de-a dreptul. Iar dacă mai erau şi răufăcătoare, o păţeau şi mai urât: ziua erau prinse de piciorul patului, în faţa unei oale de noapte ca să miroasă putoarea scârnăviilor din ea, iar seara erau legate fedeleş de o blană sau de blatul unei uşi, astfel încât să nu poată mişca niciun deget şi erau lăsate singure într-o cameră goală. Biata Zeiţa Orhideelor ajunsese pe o corabie, ca să-şi vândă zâmbetul şi să-şi prăvălească trupul în abis, alegându-se în schimb cu mâncare bună, cu îmbrăcăminte elegantă şi cu un trai la adăpost de orice grijă. Noroc că trupul şi fierea îi erau rezistente. Zhao Neisprăvitul o îndemnase să nu-i spună

matroanei de bani. El se temea să nu afle comandantul că împrumutase şi făcuse daruri curtezanei. Când banii fussseră descoperiţi, fata minţise că-i primise de la el pentru nişte cumpărături pe care i le ceruse. Înainte de a pune piciorul pe mal,» înţelesese că n-o să mai aibă mult de trăit şi că singură îşi făcuse cel mai mare rău. Atunci îi încolţise în inimă gândul morţii şi, ca să-l împlinească, luase cu ea un pumn de scrum de ţigară. Până să fie scotocită bine de mijlocitoare, neavând unde să-l mai ascundă, îl băgase în gură. Scrumul era amar şi îl înghiţi anevoie.

— Să nu mă socoteşti vinovată, mamă, îi vorbişi ea matroanei, în timp ce mijlocitoarea le controla hainele. Eu n-o să pot îndura tortura. Dar dacă tot e să mor, bine ar fi să fie cât mai repede şi curată. După ce-oi muri, la judecata ce se va ţine, îl chemi pe secretarul Zhao drept martor şi atunci vina o să fie înlăturată de pe capetele noastre. Şi nici tu n-o să mai fi supusă la cazne.

Aşa cum se afla acolo, supărată şi speriată, rebegită de frig, înfometată şi buimăcită, matroana nu avu urechi să audă nici măcar un cuvânt de-al ei. Seara, mijlocitoarea le duse într-o cameră goală, unde o legă pe fiecare în parte de câte o blană de scândură. A doua zi, de cum intră la ele, mijlocitoarea se înspăimântă grozav constatând moartea curtezanei şi scoase un urlet cutremurător. Nevasta patronului se puse pe bocete, chemând în ajutor pământul şi cerul. Mijlocitoarei i se frânse inima de jalea ei şi, văzând-o bătrână şi sfârşită, nu se mai temu că o să fugă şi nici nu o mai legă de piciorul patului, o lăsă acolo liberă, iar ea se duse de grabă şi raportă cele ce se întâmplaseră.

Magistratul Zhuang se simţi întrucâtva descumpănit.

De fel se trăgea din Laozhou şi era omul care lua hotărâri rapide. Intră în sala de judecată şi o interogă pe nevasta patronului. Bătrâna plângea întruna, cerând îndurarş. Excelenţa Sa nu o luă în seamă şi trimise după poliţist.

— Cine ţi-a fost martor că Zeiţa Orhideelor a furat? întrebă.

— l VJama ei.

— Tfu stăteau împreună? Cum să fie ea martor?

— Banii Domnului Wen erau înregistraţi. Nefericitul acesta i-a găsit pe patul fetei. Am descoperit că aveau aceeaşi marcă şi i-am luat. Mama ei nu ştia de unde erau şi chiar a sărit la ea şi a bătut-o. Dacă nu credeţi, întrebaţi-o. * *4*

— De unde avea fata ta banii ăştia? se întoarse magistratul spre bătrână.

— Nu ştiu.

— Bănuiam că ai să spui că nu ştii, fiindcă altfel ai fi fost socotită drept hoaţă, părtaşă cu ea la furt, nu-i aşa?

Înălţimea Voastră Limpede ca Cerul, rosti ea. Nu ştiu chiar nimic, nimic.

— Poliţistul a găsit banii pe patul moartei, pe al tău ori pe patul altei fete?

Temându-se că o să fie amestecată şi Zeiţa de Jad, bătrâna se grăbi:

— Adevărul este că Zeiţa Orhideelor a furat. Pe patul ei au fost găsiţi banii.

— Ai văzut tu asta cu ochii tăi?

— Am văzut cu ochii mei.

— Fata ta care acum e moartă a fost descoperită vinovată. Fii liniştită, faptul acesta îmi e mai limpede decât oglinda şi n-am să te amestec şi pe tine.

— Sunteţi Cerul cel Clar, Înălţimea Voastră!

Magistratul o chemă e mijlocitoare în sala de judecată.

— Bravo, putoareo, ou de broască ţestoasă! Ţi-am încredinţat răufăcătoarea, s-o păzeşti, şi tu ai împins-o la moatte! Acum n-ai să scapi din mâinile mele! Te voi omorî de vie, ca să plăteşti astfel viaţa Zeiţei Orhideelor! Cu acestea, porunci portăreilor să o dezbrace şi să o bată cu vergele de liană până vor scoate sufletul din ea. Portăreii, rânduiţi pe o latură şi pe alta sâsălii au sărit vreo şapte-opt, ca lupii şi ca tigrii flămânzi. I-au smuls femeii veşmintele de pe ea, lăsând-o într-o cămaşă de pânză. Au pus-o să îngenuncheze. Mijlocitoarea tremura din tot corpul. Când Excelenţa Sa a spus: „Daţi”, un portărel i-a ridicat femeii pletele, alţi doi s-au aşezat de-a stingă şi de-a dreapta ei, ţinând-o strâns, unul de picioare şi celălalt de mâini; un altul a ridicat vergeaua groasă şi a început să dea în ea. Una, cinci, zece, loviturile s-au abătut asupra mijlocitoarei. Ajungând la cincizeci, portăreii s-au schimbat între ei, fiindcă obosiseră.

— Vai, împărate ceresc! se văicărea femeia. Fii milostiv, Înălţimea Ta! îl imploră ea.

Magistratul nu o băgă în seamă. Oamenii se opriră după cinei sute de lovituri.

Mijlocitoarea ţi-a omorât fata sau nu? o întrebă magistratul pe nevasta patronului corăbiei. Dacă ea a omorât-o, o să-i iau şi eu viaţa, în locul vieţii fiicei tale.

Bătrâna stătea îngenuncheată într-o parte a sălii. Vă* zând că înălţimea Sa recurse la pedepse, aproape că încremenise, neîndrăznind aproape nici să respire.

— Viaţa ta depinde de spusele ei, i se adresă magistratul mijlocitoarei. Dacă ea va spune să trăieşti, vei trăi. Dacă ea îţi va cere moartea, vei muri. Eu nu voi face altceva decât să fac judecata publică.

— Soră bună, nu mă lăsa! începu mijlocitoarea să ceară îndurare matroanei. Cerul mi-e martor. Fiica ta singură şi-a căutat moartea, eu nu-s cu nimic amestecată. Fii bună şi spune, am omorât-o eu pe fată? Dac-o să zici da, mor nevinovată! Hai, soră bună! Viaţa mea atârnă de limba ta. Iar de-o să mă trimiţi pe nedrept la moarte, o săjnă fac strigoi şi n-o să-ţi dau tihnă nicio clipă.

Bătrâna nu le avea deloc la inimă pe aceste codoaşe, dar de data aceasta fusese de faţă la o bătaie sângeroasă. „Dacă scot o singură vorbă”, îşi zise, „o s-o trimit la moarte, cu toate că la urma urmei nu eu o omor. Nu mi-ar fi de nimic altceva, dar sufletul ei nevinovat n-o să plece şi n-o să-mi dea pace. Cu aşa ceva nu-i de glumit! Poate că ciomegele astea i-or fi fost de-ajuns. Adevărul e că Zeiţa Orhideelor n-a murit de mâna ei, de ce să-i cer eu viaţa în schimbul vieţii fetei mele care s-a sinucis? a

— Înălţimea Voastră, Zeiţa Orhideelor s-a omorât cu mâna ei, moartea ei n-are nimic de-a face cu femeia asta.

Iertaţi-o, vă rog pe toţi sfinţii.

— Dacă tu ceri s-o iert, o să-i înapoiez viaţa de câine.

Mijlocitoarea îngenunche acolo în faţa bătrânei, mulţumindu-i.

— Am ştiut prea bine că necuviinţa aceea de ieri, de

pe corabie, a făptuit-o Zeiţa Orhideelor, de una singură. Tu n-ai niciun amestec şi te voi elibera. Să pleci şi să iei cu tine leşul fetei.

Magistratul dictă verdictul. Secretarul îl caligrafie, i-l arătă superiorului, apoi îl luă de la el şi îi spuse nevestei patronului să facă pe act un semn de luare de cunoştinţă. Cu aceasta, magistrul îi puse în libertate pe toţi bărbaţii arestaţi şi îi aduse în sala de judecată.

— Unul din lucrurile care i-au fost furate Domnului Wen a ieşit la iveală. Zeiţa Orhideelor i-a furat totul şi banii i-a ascuns la ea în pat. Maică-sa e martoră că poliţistul a găsit banii acolo. Acum, ea a plătit crima cu preţul vieţii sale, şi astfel o mie de vini s-au strâns într-una singură[56]. Pentru celelalte lucruri o să-i cer chiar eu îndurare Domnului Wen, sfătuindu-l să nu vă mai urmărească prin justiţie şi să vă lase liberi.

Oamenii au fost pe cât de uimiţi, pe atât de mişcaţi de vorbele magistratului. Acesta a ordonat ca toţi împricinaţii să fie reţinuţi până când el va raporta prefectului şi va cere să se facă autopsia cadavrului. A plecat chiar atunci şi asupra acestor detalii nu vom insista.

Îndată după aceea, Excelenţa Sa Zhuang s-a grăbit să ajungă la corabia pe care se mutase Domnul Wen Al. Şaptelea.

56 Formulă foarte populară, cu caracter aforistic, vrînd să spună că sinuciderea îi aduce infractorului iertarea de toate greşelile săvîrşite în viaţă, dar pe de altă parte acest act de nerespectare a hotărîrilor supreme ale Cerului care a fixat destinul şi limitele de viaţă ale fiecărui pămîntean este o viifă de neîngăduit, crunt pedepsită în lumea subterană a Împăratului /Iadului.

— Preţul obiectelor pierdute, cât va fi să fie, ţi-l trimite umilul de mine, fratele tău mai mic, începu Zhuang. Furul a plătit cu viaţa, ca să nu-i fie învinuită întreaga familie.

— Cine e hoţul? vru Wen să ştie.

— Una din „firmele” de pe vas, Zeiţa Orhideelor.

Domnul Wen rămase uluit. Ar fi mers mai departe cu întrebările. Zhuang îi era însă prieten bun şi nu putea să-l pună într-o situaţie grea, aşa că se învoi.

— Lucrurile deja. s-au dus, hoţul a murit, cum aş putea să-ţi pretind despăgubiri, frate mai mare?

— De ce le spui despăgubiri? Fratele meu are nevoie de bani, ştiu prea bine, şi ţi-i voi trimite chiar acum.

Wen Al. Şaptelea nu mai comentă. Mai schimbară căte va cuvinte şi se despărţiră. Când să coboare, Zhuang îl rugă confidenţial să pună pentru el o vorbă bună pe lângă comandant. Wen fu de acord, iar Zhuang puse pe cineva să-i aducă în aceeaşi scară trei sute de arginţi.

Dar să nu lungim vorba. Zhao Neisprăvitul auzise discuţia dintre Wen şi Zhuang. Ştirea că Zeiţa Orhideelor furase îl speriase, iar moartea ei îl îngrozise peste măsură! îşi aminti de clipele lor de dragoste şi nu-şi mai putu reţine lacrimile. Nu-i venea să creadă că cei cincizeci de *yuani* dăruiţi de el o duseseră la distrugere. În noaptea aceea nu închise niciun ochi. Apoi află că oamenii de pe corabie fuseseră eliberaţi, iar Zeiţa Orhideelor îngropată. Alcătui un text pe care să-l alăture unor sacrificii şi coborî hoţeşte pe mal, furişându-se până într-un loc unde nu putea fi văzut de nimeni şi acolo închină ofrande duhului pribeag al moartei. Întors pe corabie, nu dormi nici în noaptea aceea.

Scrise biografia tinerei curtezane şi compuse în memoria ei câteva catrene în stil clasic. „Ca o răzbunare împotriva sorţii, ea va dăinui mii de ani prin aceste texte”, se gândi. Din fericire, Domnul Wen Al. Şaptelea fusese destul de ocupat, aflându-se tot timpul în preajma comandantului şi Zhao îşi putuse vedea în linişte de aceste treburi.

Comandantul Hu se străduia din răsputeri să scoată ceva din nimic, ori, cu alte cuvinte, să facă din ţânţar armăsar, aşa după cum îl sfătuise Zhou Yin. A doua zi în zori adunase trupele, iar el se dusese în lectică să le întoarcă mandarinilor locali vizita. I se amenajase o clădire. Dar lui i-ar fi fost greu fără Perla Dragonului şi atunci refuză, sub motivul că pe corabie se simţea foarte bine.

În ziua aceea luă prânzul la prefectură, dezbătând chestiunea bandiţilor.

— Nu ştiu ce mă face să cred, începu el, că tâlharii au aflat într-un fel despre sosirea unei mari armate şi au dat toţi bir cu fugiţii, aciuindu-se pe munţii din jur. După plecarea soldaţilor, vor ieşi din ascunzători, văzându-şi mai departe de rele. Dacă tai iarba şi nu-i smulgi şi rădăcinile, primăvara va răsări din nou. Fratele vostru mai mic a venit să stârpească din rădăcini tâlharii de aici. În seara asta, îl rog pe comandantul garnizoanei să se îngrijească de oameni şi de cai. De rest răspund eu.

Generalul, şeful garnizoanei, bâigui ceva, neîndrăznind să se opună făţiş. Prefectul atacă de-a dreptul:

— Da început erau fioroşi. Nemernicii de noi i-am înfruntat în două bătălii, din care am ieşit învingători…

Aceia dintre bandiţi care n-au pierit în luptă, au fugit care-încotro în lume. Nu le-a mai rămas nici urma. Să nu vă frământaţi, Excelenţă.

— Am aflat de succesul acţiunilor noastre în scopul retragerii tâlharilor. Fratele vostru mai mic, se teme că ei n-au fost lichidaţi în întregime şi la o nouă ridicare a lor, el ar putea fi bănuit că n-a îndrăznit să se măsoare cu ei. Nici pentru voi, fraţii mei mai mari, n-ar fi bine.

Prefectul se roşi la faţă. La încheierea mesei, comandantul se întoarse pe corabie, iar şeful garnizoanei transmise ordinul. Inainţe de căderea întunericului, se strânseseră la un loc trei armate, cu steagurile desfăşurate şi trâmbiţele răsunând. Soldaţii erau călări, înarmaţi cu săbii. Străbătură oraşul, întrecându-se ca la paradă şi cantonară pe un teren viran de la marginea acestuia. Şeful garnizoanei se duse pe corabie să-i raporteze comandantului. Acesta luase un aer marţial, de mare mareşal. Corabia pe care stătea el era dispusă în centru. Alte două corăbii, ale însoţitorilor şi slugilor sale, erau de o parte şi de alta a acesteia. Se mai aflau corabia slujbaşilor, corabia cu provizii, corabia cu bagaje, corabia cu litiere. La acestea se adăuga corabia muzicanţilor, pregătită de judeţ. Fluierele şi tobele cântau de trei ori pe zi, vestind cele trei mese; la plecarea şi la întoarcerea comandantului se trăgeau salve de tun. Fiecare ceas al nopţii era anunţat cu câte o salvă de tun, bubuitoare şi plăcută auzului. Iar după fiecare slobozire a ghiulelei se trâmbiţa subţire, aşa cum o cerea regulamentul. Apoi mai erau corăbiile cu soldaţii aduşi de comandantul Hu, infanterişti şi marinari. Marinarii stăteau pe bărcile cu tunuri, iar pe catargele

acestor bărci erau înălţate steaguri roşii cu margine albă, pe care era scris regimentul, plutonul şi numele fiecărei ambarcaţiuni. La prora şi la pupa acestora fluturau steaguri în cinci culori[57], dar şi altele cu însemne prezicătoare de bine sau pictate cu dragoni, oglindirea lor în apă oferind splendoarea unei privelişti fără seamăn.

După cină, comandantul Hu se sfătui cu excelenţa Sa Zhou Yin în legătură cu semnalul de pornire a armatei. Zhou se aplecă la urechi ea comandantului şi îi şopti cuvânt cu cuvânt ce trebuia să se facă. Hu îi mulţumi la nesfârşit, apoi se întinse să fumeze în tihnă. După douăzeci şi ceva de lulele, sătul şi istovit se ridică de pe pat şi dădu ordinul de pornire. Trecuse de cel de-al treilea *geng*[58]. Pe mal, ofiţerii de toate gradele aşteptau în tăcere. Comandantul Hu ieşi, oprindu-se la mijlocul corăbiei. Când se aşeză, suita i se alătură şi se înşirui pe stânga şi pe dreapta lui ca nişte aripi de vultur.

Înscrisuri imperiale aşternute pe prapuri şi pancarte îl împresurau. De pe o panoplie pe care erau înfipte douăsprezece săgeţi de comandă şi steguleţe mici din mătase galbenă, Comandantul Hu smulse o săgeată şi i-o întinse generalului[59], ordonându-i să ia cinci sute de oameni şi să pornească în avangardă pentru a deschide drum şi a dura poduri peste ape prin ţinuturile muntoase,

57 Cele cinci culori sînt : alb, roşu, verde, negru, galben ; acestea corespund între altele şi celor cinci puncte cardinale (miazănoapte, miazăzi, răsărit, apus şi punctul centrului, şi în cazul de faţă sînt culorile de bun augur ale unei victorii totale, acoperind întreg pămîntul, ori altfel zis, ale invincibilităţii.

58 Dimineaţa, aproximativ ora 5.

sălbatice şi neumblate.

— Am înţeles! răspunse acesta, scurt.

Colonelul primi ordinul să organizeze cu cinci sute de oameni întâmpinarea grosului trupelor. Căpitanii, în fruntea a câte trei sute de oameni, formau apărarea. Fiecare căpitan strigă: „Am înţeles”, primi câte o săgeată şi se trase de o parte. Dragi cititori, se obişnuia în cadrul armatei ca la o bătălie să se scoată cel mult şapte trupe, de multe ori trei sau patru, fiind suficiente, însă niciodată nu fuseseră dispuse zece. Comandantul Hu ştia prea bine că nu exista pe acolo nici picior de tâlhar, iar trupele acelea numeroase nu aveau alt rost decât să facă cât mai multă larmă. Mai departe nu vom intra în amănunte. Comandantul îşi procurase o hartă topografică, lucrată cu destulă minuţie şi se uită la ea la lumina lămpii, însă îşi petrecu astfel multă vreme, fără să dea semne că înţelege ceva. Ceru slugii ochelarii şi iar rămase îndelung aplecat asupra hărţii, pentru ca apoi să se piardă într-o mulţime de indicaţii şi explicaţii, însoţite de gesturi largi – întocmai cum îl învăţase Zhou Yin: pe unde să pătrundă trupele, în ce loc să se retragă, unde se puteau instala taberele, unde să facă şanţuri şi să se ascundă la pământ soldaţii şi aşa mai departe. Ofiţerii repetau unul după altul: „Cum

59 Canjiang, generalul şef de stat major. Corespondenţele rangurilor ofiţereşti din armata manciuriană Sînt greu de găsit, organizarea acesteia fiind mult mai complexă, mai bogată în grandoare. In limba chineză, rangurile ofiţereşti folosite în roman sînt în ordine descrescătoare, tongling, junshi, canjiang, shoubel, qian- zang, bazong, yingtou, xiaoguan, de la comandantul suprem, tre- cîndu-se prin mai multe ranguri ofiţereşti, pînă la ultimul, de- semnînd un fel de şef al gărzii personale.

poruncişi, prealuminate!”. Imediat, trompeţii. de pe mal sunaseră neîncetat „ieşirea trupelor”. Vitejii soldaţi purtau steaguri, săbii şi puşti moderne. Suliţele erau lungi de peste opt *chi* şi erau lăcuite în alb. La mânerul săbiilor şi al iataganelor aveau fluturaşi roşii. Erau cu toţii îmbrăcaţi în uniforme de război. Lampioanele lăsau dâre albe de lumină pentru a le indica ofiţerilor direcţia de înaintare.

Un căpitan, pe nume Bo Tongdu, urcă pe corabie, mergând nesigur pe el şi raportă:

— Locul unde aţi ordonat să duc soldaţii, Luminăţia Voastră, îl cunosc, bucătarii cumpărau adesea zarzavaturi de acolo. L-am cercetat din toate părţile şi nu se simte nicio mişcare.

La aceasta, entuziasmul care îl cuprinsese pe comandantul Hu îi fu retezat brusc şi el izbucni, mânios:

— Cum îndrăzneşti să dai drumul la vorbe fără rost şi să slăbeşti astfel moralul trupelor? Ar trebui să-ţi tai capul, ca să te înveţi minte cum trebuie să-ţi foloseşti oamenii. Lauţi-l de aici I ordonă. Bateţi-l zdravăn!

Patru soldaţi îl şi împresurară pe căpitanul Bo. Unul dintre ei îi ridică bastonul militar care îi căzuse din mână şi începură pe rând să-l lovească fără milă. După două sute de lovituri şovăiră un moment, dar comandantul nu ordonă încetarea. Bastonul se abătu iarăşi, cu tărie sporită asupra căpitanului care se chircise de tot nemaiputând îndura. Ofiţerii, începând cu generalul de stat major, îngenunchează până la unul, şi cei de pe vas, de la lcul pedepsei, şi cei aflaţi mai departe, pe mal. Pilda *lw o* urmară şi ceilalţi oameni, toţi implorând milă şi iertare. Comandantul Hu se arătă încă neîndurător, rămase astfel o

clipă, apoi ordonă ca vinovatul să fie eliberat. Oamenii se retraseră.

Trupele se rânduiseră pe misiuni. Se transmise comanda ca la cel de-al cincilea *geng* să se ia masa, iar când cerul se va lumina să se pornească incursiunea. Comandantul însuşi avea să înainteze în spatele trupelor. Cu excepţia celor doi slujbaşi şi a lui Huang, rămaşi să apere corabia, Hu trebuia să fie urmat de întreaga suită, inclusiv de Zhou Yin şi de Wen.

Spre cel de-al patrulea *geng* din noapte, toate ordinele necesare pregătirii fuseseră date. Abia atunci comandantul Hu se trânti, nervos, de-a latul patului şi fymă fără răgaz douăzeci şi patru de pipe de opium. După ele rrimcă prăjitura de dimineaţă. În timpul acesta, Zhou Yin şi ceilalţi se întoarseră pe corăbiile lor, să pună la punct restul preparativelor.

Înciudat şi el de lipsa oricărei urme de duşman, dar înfricoşat de păţania căpitanului jbo, generalul de stat major l-a vizitat pe Zhou Yin, spunându-i că nu înţelegea ce trebuia să facă, de vreme ce tâlharii nu existau. Zhou râse în sinea lui şi-l sfătui:

— Trebuie să i te adresezi comandantului în această chestiune. Fratele tău mai mic se află în aceeaşi situaţie cu tine. Ne supunem cu toţii ordinelor, altceva nu ştim

Generalul se gândi să-l întrebe şi pe Wen Al. Şaptelea. Acesta nu dormise cum trebuie câteva nopţi la rând şi ar fi vrut să se întindă pe pat, să aţipească puţin. Însă generalul insistase să fie primit şi el nu-l putuse refuza. Generalul îl trase de o parte şi-i relată amănunţit despre ce era vorba, interesându-se şi cum s-ar fi căzut să-i

vorbească superiorului fără să-i stârnească mânia. Wen Al. Şaptelea îl opri repede. Înţelegând că Wen n-o să-i dea generalului niciun răspuns, Zhou Yin făuri în pripă un plan şi-i ieşi acestuia din urmă în cale, susţinând că numai Cao Al. Doilea, omul de încredere al comandantului, ar putea şti câte ceva.

— De unde să-l luăm? întrebă generalul.

— Simplu, răspunse Zhou şi-şi chemă sluga: Mergi pe corabia principală şi vezi dacă domnul Cao e liber. Dacă are timp, roagă-l să vină puţin.

Cao sosi imediat, dar rămase la proră, necutezând să se apropie. Zhou îi ieşi în întâmpinare. Discutară ceva, apoi Zhou se întoarse şi-i spuse generalului că oamenii din slujba comandantului o duceau greu şi că se aşteptau la o recompensă, iar Cao, fireşte, nu putea să facă excepţie. Generalul înţelese bine că, fără bani, omul nu-l va sprijini şi promise să-i dea o sută d, e arginţi.

— Slujba mea este dintre cele mai amare, se ştie, se scuză el. Banii ăştia sunt mai nimic, dar ajung pentru o ceaşcă de ceai, acolo.

Zhou se duse şi-i transmise lui Cao oferta, însă acesta nu acceptă mai puţin decât cinci sute. După mai multe du-te-vino, se opriră la trei sute: o sută chiar a doua zi, la întoarcere* şi restul înainte de plecarea comandantului. Apoi de teamă că înţelegerea va rămâne doar o vorbă în vânt, Zhou ceru cu tot dinadinsul ca Wen Al. Şaptelea să le fie martor.

Constatând că Zhou îi smulgea astfel bani generalului, Wen nu se arătă prea bucuros; apoi larma stârnită, plimbarea de colo-colo a acestuia îl supără de-a

binelea. Zhou, însă, nu-şi dădu seama de starea de spirit a lui Wen. Când Zhou fu încredinţat că obţinuse cea mai mare sumă posibilă, el îi şopti generalului, gândul tainic care-l determinase pe comandant să desfăşoare toate trupele. Acum/în sfârşit, înţelese şi generalul ce era în opalele acestor manevre. Se ridică şi-şi luă rămas bun, urcă într-o lectică şi tu dus de îndată pe mal, unde se ocupă de trupe.

Când comandantul a dat ordinul de plecare, l-a zărit pe general călare pe calul său de război, înaintând în fruntea trupelor în direcţia indicată. După ce trupele s-au pus în mişcare, soarele se ridicase deja la câţiva stânjeni pe cer. Comandantul se aşeză ca întotdeauna în litiera sa verde, precedată de o umbrelăi roşie. Şaisprezece soldaţi, pe urneri cu săbii şi suliţe scânteind ca neaua –, îi încadrau pe stânga şi pe dreapta. Cu mult mai în faţă, călărea ţanţoş, cu un aer războjnic, sluga negricioasă de pe L; comandantului, răspunzătoare de oala lui de noapte; că era aceea care-i purta medaliile pe piept, iar la brâu îi ducea săgeţile de comandă. Înaintea slugii mărşăluiau trupe, cu flamuri de toate culorile, larg desfăşurate în vânt, pline de strălucire. Zhou Yin provenea dintr-o familie de militari.

Domnul Wen Al. Şaptelea era stegar, ştiau amândoi să călărească şi nu mergeau în lectică. Comandantul moţăise tot timpul. Ajunşi într-un sat departe de oraş, vrei să coboare, să caute singur urmele tâlharilor. Ţăranii nu ştiau multe şi, în faţa unor asemenea desfăşurări de trupe, dispăruseră lăsând locul pustiu. Cei mai curajoşi se ascunseseră în spatele caselor, aşteptând ca străinii să plece pentru a ieşi numaidecât după aceea, iar cei slabi de

înger fugiseră şi se ascunseseră de frică după nu ştiu câte ziduri şi curţi. Câteva sate la rând, războinicii nu zăriră nici ţipenie de om. Comandantul avu bănuiala că toţi de pe acolo erau bandiţi, de vreme ce se-mprăştiaseră ca potârnichile din faţa armatei. Hotărî să le pună foc la case. Abia rosti asemenea cuvinte şi nenumăraţi soldaţi tăbărâră în casele oamenilor, scotocind după bandiţi şi scoţând afară Jemei şi copii. Comandantul ar fi vrut să le ţină pe loc un aiscurs despre cinste şi purtarea dreaptă, însă Zhou îl opri. x-tunci Hu porunci ca prinşii să fie târâţi în spatele lecticii, pentru a fi interogaţi în oraş. Între timp, casele fură cuprinse de primele limbi de foc. Când avangarda află ce se petrecea, soldaţii se năpustiră să jefuiască pretutindeni.

Râseră satele, batjocoriră femeile şi copilele, într-un mod greu de închipuit. Ordinul de încetare a represiunilor venea de fiecare dată prea târziu. Pe drumul de întoarcere armatele lăsau în urma lor numai pârjol.

Comandantul Hu se socotea victorios. La intrarea în oraş, ordonă ca trupele să-şi strângă rândurile şi să defileze, în sunet de surle şi tobe. Mandarinii locului îi ieşiră în întâmpinare, cam la zece şi în afara oraşului. Comandantul era mai plin de sine decât oricând, crezându7 se cu adevărat cel mai războinic dintre războinicii din Nanjing. Coborî din lectică, se duse în Pavilionul ridicat întru întâmpinarea înalţilor mandarni şi prezentă în câteva cuvinte faptele sale de glorie. Mandarinii îl invitară în marca sală a prefecturii, să celebreze triumful printr-un banchet. E/l dori cu tot dinadinsul să se întoarcă pe corabie. Atunci notabilităţile

se supuseră şi făcură un ocol, conducându-l în port. Trupele se masaseră pe chei, în aşteptarea lui. La apariţia litierei, soldaţii îngenunchează, primindu-l cu urale. Comandantul Hu coborî din litieră şi urcă pe vas în salve de tun. Mandarinii îşi trimiseră cărţile de vizită pentru a fi primiţi în vizită protocolară. După ce îi conduse, se apucă să fumeze şi porunci să se bată guvernaterului o telegramă: mai întâi cercetase situaţia tâlharffler, apoi îi exterminase, pentru a garanta liniştea deplină. În timp ce fuma, jos în post se amenajaseră corturi pentru festin. Îmbrăcat în haine obişnuite, merse împreună cu suita să îngenunche înaintea Cerului şi Pământului, în semn de mulţumire. Ordonă ca fiecare cort să capete câte o oaie şi un porc, două bărdace de băutură şi o sută de brioşe. Soldaţii, în frunte cu comandanţii, îi adresară mulţumiri.

Când fu dată porunca să se aştearnă banchetul, totul era deja pregătit. Pe douăsprezece corăbii „Munţii şi apele patriei” se întinseră mesele. La timpul potrivit, se aprinseră lampioanele, şi luminile se revărsaseră asupra lor ca într-ua tablou minunat. Prin ferestrele detaşabile, spre. tacolul se vedea de departe. Nimic nu era mai frumos şi plăcut decât culoarea verzuie a băuturii sub strălucirile roşiatice ale lampioanelor. Muzicanţii cântau.

— Am lucrat astăzi întru fericirea imperiului şi iată că am obţinut o mare victorie. Bucuria e generală, de sus şi până jos. Fiindcă această corabie este şi casa mea, vă socotesc oaspeţi, iar frăţiorul vostru mai mic vă este gazdă.

Prefectul şi generalul, în veşminte de ceremonie, proluaseră oficiile de gazdă şi îl invitaseră pe comandantul

Hu pe locul de onoare. Însă el nu vrei să-i asculte, ba le ceru să-şi dea jos roba exterioară, în semn de mare familiaritate. Îi chemă şi pe cei doi slujitori ai săi şi pe Hou Yin, pe care îl pofti pe locul de onoare, spunând că lui i se datora succesul. Zhou rămase însă pe locul al cincilea. Huang şi Wen benchetuiră pe vasul următor şi tot aşa cu oamenii mai apropiaţi sau mai depărtaţi comandantului se umplură mesele de pe toate cele douăsprezece vase. Nu vom insista.

Cei şase abia se aşezaseră şi comandantul Hu îşi arătă marea nerăbdare de-a se bucura de plăcerile sărbătoririi.

— Vă rog să vă veseliţi, astăzi este o zi deosebită, îndemnă el oamenii.

— Da. Da, aprobară prefectul şi generalul, şeful garnizoanei.

Comandantul îl căută cu privirea pe Zhao Neisprăvitul. Era mai tânăr între ei şi se putea distra în voie. Se aştepta ca el să fie acela care să pornească cheful, dar se izbi de starea de adâncă tristeţe şi sfâşiere din dragoste a acestuia. Zhao stătea acolo, cu ei la masă, dar gândurile îi zburaseră la Zeiţa Orhideelor, la moartea ei nevinovată, fără nicio noimă. Îl năpădise melancolia şi o lacrimă i se rostogoli pe obraji. Se prefăcu a se freca la ochi. Avusese noroc: nu fusese văzut de nimeni. Numai comandantul era vădit dezamăgit. Trecea vremea şi petrecerea nu prindea viaţă. Zhou Yin, cu inteligenţa sa/îşi dădu seama de situaţie şi îl îndemnă pe slujitorul Huang să dea semnalul. El era mai în vârsţă şi avea obrazul mai gros, de aceea, putea da drumul la cuvinte pe care un altul

n-ar fi fost în stare să le rostească. Slujitorul se supuse şi, când să deschidă gura, o zări pe Perla Dragonului în uşă, grăbind slugile să aducă mâncarea. Atunci zise:

— Perla Dragonului e cântăreaţă bună la *pipa*. Prin aceste locuri nu o întrece nimeni.

— Bine. Bravo, încuviinţă comandantul. Ţie îţi place să asculţi muzică interpretată la *pipa*.

— Oricui îi place o muzică bună la *pipa*. Dar azi nu e o zi obişnuită. E cazul să lăsăm convenţiile şi s-o rugăm pe surioara Perla Dragonului să ne cânte mai multe cântece. fără noi, să bem cât mai multe păhărele pentru Măritul comandant.

— Astăzi ne bucurăm împreună cu poporul, spuse Hu.

Voi rupe eu tăcerea şi am să-i cer Perlei să cânte ceva şi să toarne în pahare. *S*

Perla Dragonului se apropie fără să sufle un cuvânt, urmată de Perla Phoenixului. Comandantul Hu stărui ca fiecare dintre meseni să cheme câte o curtezană. Prefectul şi şeful garnizoanei aduseră şi unul şi altul câte o prietenă. Zhou o pofti pe Zhaodi. Comandantul Hu trecuse peste Iluang, dar pe Zhao Neisprăvitul nu-l iertă.

— Astăzi, maestrul de dă frâu liber învăţăceilor. Hai, deschide-ţi inima. Pe cine o vrei?

— Nu vreau pe nimeni.

Zhao refuză, cu toate îndemnurile. Prin fereastră, o văzu pe Zeiţa de Jad, slujindu-l pe domnul Wen Al. Şaptelea şi durerea lui spori.

Se porniră pe jocuri de petrecere. Perla Dragonului luă *pipa* şi cântă.

— Astăzi, Măritul comandant s-a întors victorios. Se

cuvine să-i oferim două melodii de noroc, vorbi prefectul.

— Fireşte, veni încuviinţarea mesenilor.

Prefectul comandă: „Ordinul generalului" şi „Dezbrac armura şi-sânt făcut rege". Comandantul Hu se arătă nespus de bucuros.

— Când veţi da jos armura, spuseră prefectul şi generalul, îmboldindu-l pe comandant să bea, veţi fi înălţaţi în grad. Paharul acesta trebuie să-l goliţi.

— Atunci să nu fie unul care să nu se bucure în momentul acesta. Voi raporta guvernatorului numele tuturor care s-au străduit astăzi. Unii s-au obosit zile la rând şi se cuvine să fie răsplătiţi din plin.

Cu astfel de vorbe în urechi, prefectul şi generalul îşi luară rămas bun, mulţumind pentru grija şi cinstea ce li se face.

Zhuang fusese invitat de Wen şi văzând că prefectul pleacă, se gândi să treacă pe barca comandantului Hu, să ciocnească un pahar cu el. Întinsese un picior peste pragul încăperii, când se trezi că un slujbaş de la Yamen soseşte în fugă, suflând din greu, acoperit tot de transpiraţie şi îl vesteşte:

— E de rău, Excelenţă!

— S-a-ntâmplat ceva doamnei mele? se sperie Zhuang.

— Nu e vorba de stăpână. Din satele dinspre nord-vest au venit o mulţime de bărbaţi şi femei. Sunt plini de sânge, unii cu capetele sparte. Toţi vor să vă înainteze jalbe.

— N-or fi dat iarăşi bandiţii?

— Nu bandiţii, ci soldaţii aduşi de Măritul

comandant! Au omorât oamenii, le-au furat lucrurile, şi-au bătut joc de femei şi le-au dat foc la case. De-aia au sosit cu jalbe.

Zhuang se văzu într-o situaţie extrem de grea. Nevasta lui era gata să nască şi el se gândise că se întâmplase vreo nenorocire cu ea. Cum să mulţumească atâţia oameni? La urma urmei, era din Laozhou, om priceput la toate.

— Câţi sunt, de fapt? întrebă.

— Patruzeci-cincizeci, aş zice.

— Întoarce-te şi du-le vorba mea ştiu bine ce nedreptate i-a păscut. O să mă plângă Măritul comandant. Spune-le să nu facă scandal.

După plecarea slujbaşului, Zhuang trecu împreună cu Wen Al. Şaptelea pe corabia comandantului. Acesta din urmă rosti destule fraze pompoase, sforăitoare. Zhuang îl aprobă, mulţumi pentru primire şi ospăţ şi se retrase, fără să fi îndrăznit să-i mărturisească ceea ce se întâmplase. Când banchetul luă sfârşit, Cao Al. Doilea îi povesti comandantului despre jalbele ţăranilor.

— Nu vă temeţi! îşi spuse părerea Hu. Dacă era ceva grav, ar fi vorbit magistratul Zuang, doar nu-i butuc de lemn! Liniştiţi-vă!

Caonu cuteză să replice şi se retrase. Excelenţa Sa Zhou se întorsese pe corabia sa. Hu trimise după el şi-i spuse cefe aflate de la Cao. e Neliniştea îl cuprinse dintr-odată pe Zhou, însă nu îşi dădu în vileag agitaţia şi nu comentă. Comandantul se sfătui cuţel în privinţa meritelor oamenilor săi din subordine, necesare la întocmirea raportului către guvernator.

„Remarcabilii” urmau să fie Zhou Yin însuşi, prefectul, generalul, magistratul, Huang şi alţi câţiva. Zhou îl propusese şi pe Wen Al. Şaptelea, dar comandantul încă mai avea un dinte împotriva lui şi se opuse, motivând că era prea tânăr. Zhou nu-i uită pe slujbaşii comandantului şi nici chiar pe slugile sale, propunând să li se acorde tuturor a câte un grad. Rămase acolo să întocmească o listă. Comandantul Hu plecase să se culce. Fu surprins când o văzu pe Perla Dragonului că îi aduce ceai. Zhou Yin o ştia că pe curtezana preferată a comandantului, de aceea se ridică repede în picioare.

— Te obosesc, domnişoară, nu era cazul!

Perla râse. 11 întrebă de ce nu doarme şi ce scrie. Zhou prinse ocazia să se fălească şi el.

— Notez meritele tuturor mandarinilor. Meritele lor sunt, după cum vezi, în mâinile mele.

— Despre ce merite e vorba?

— Astăzi, comandantul i-a înfrânt pe tâlhari şi aceşti mandrini au luat parte la expediţie. Acum, dacă i-am lichidat pe tâlhari, toţi trebuie răsplătiţi.

— Păi, pe drumul pe care l-am străbătut cu corabia până aici nu s-a spus că nu sunt tâlhari?

— Cum să nu fie? se apără Zhou Yin. Erau ascunşi prin munţi. Dacă nu ne duceam să le luăm urma, după plecarea noastră, ieşeau iarăşi şi ucideau lumea ori puneau foc la case.

Curtezana crezu că spusele lui sunt adevărul adevărat.

— Măritul prefect şi ceilalţi nu sunt cu toţii mandarini? Unde se duc dacă-i ridică în grad?

— Magistratul e făcut prefect, prefectul ajunge inspector, iar inspectorul devine la fel cum e comandantul.

— Mai înainte am ascultat ce vorbeaţi cu Măritul comandant. Şi Cao Al. Doilea o să ajungă dregător? Pe el ce – să-l faceţi?

— Cei că el nu pot ajunge mari mandarini. Ar putea să-l facă subşef de pluton.

— Să nu credeţi că e nimica toată. Oricât de mic, la urma urmei se află în slujba împăratului şi are putere destul de mare. Uite, o dată, a urcat un ţi-l ca ăsta pe vas, a benchetuit şi n-a plutit un ban, ba s-a plâns că mâncarea n-a fost bună şi chiar voia sjă-l ducă pe tata în oraş. De-aţi şti cât am îngenuncheat, cât am bătut mătănii în faţa lui şi i-am dat-o şi pe Perla Phoenixului să stea cu el două zile încheiate. Abia atunci a lăsat-o el mai moale.

Mandarinii sunt răi!

— Măritul comandant susţine mereu că Peria Phoenixului e curată. După vorbele tale, n-ar fi adevărat.

— Noi, cele care ne înfruptăm din asta, cum să mai fim curate? Eu la cincisprezece ani am fost cu mama la Shanghai şi mi se[60] zicea că sunt curată. Mie îmi venea să râd. Mă gândesc că suntem curate tot la fel ca şi înandarinii.

— Cum să fiţi la fel ca şi mandarinii? nu înţelese el. Ne cam calci în picioare.

— Vă rog să nu vă supăraţi, Excelenţa Voastră. Nu încheiasem ce aveam de zis. Ascultaţi: Anul trecut, prin luna a opta, Excelenţa Sa Qian din judeţul Jiangslian a

60 1 dan, 50 kg.

închiriat corabia noastră când s-a dus să-şi ia postul în primire. Se vorbea că aşteptase la Hangzhou să i se dea şi lui o slujbă, vreme de douăzeci dl ani şi ceva. Sărăcise de tot şi amanetase ce brumă mai avea. Avea doi băieţi şi nouă fete. Cel mare trecuse de treizeci de ani şi nu se însurase, din lipsă de bani. Toate bagajele lui nu cântăreau cinci *dan* şi geamantanele erau tare uşurele. Anul ăsta în luna a opta ne-a chemat să-l luăm şi să-l ducem la Hangzhou. Avea peste cincizeci numai geamantanele cu haine, din piele roşie, ca să nu mai zic de altele! Când s-a dus într-acolo „soţia lui purta ace de păr aurite, iar de dată asta până şi doica lor era cu cercei de aur! Când să plece, cineva i-a trimis şi câteva umbrele mari. Toţi spuneau că Excelenţa Sa Qian este mandarin cinstit, că nu ia bani şi lumea abia de îndrăznea să-i trimită niscai lucruri. Eu râdeam în sinea mea: dacă nu lua bani, geamantanele alea de unde apăruseră? Pe mine nu mă putea înşela! Eu ştiam cum venise şi vedeam cum se întorcea. Mandarinii care iau bani îşi zic ei înşişi mandarini cinstiţi; noi, care ne înfruptăm aici pe corabie, zicem că suntem curaţi, nu e tot una?

— Excelenţa Voastră, eu l-am dat ca pildă pe Excelenţa Sa Qian, n-am zis de dumneavoastră. Vă rog să nu vă supăraţi.

Zhou se înfuriase peste măsură. Tăcu mult timp şi abia într-un târziu reuşi să îngaime râzând:

— Exemplul nu e rău.

— Excelenţă, dacă toţi cei merituoşi trec prin mâinile voastre, v-aş îndatora şi eu cu ceva. Mă gândesc să mă aleg cu un folos pentru tatăl meu. De-aia zic să vă rog să-i

băgaţi şi lui numele acolo, aşa, ca pentru Cao Al. Doilea, ar fi foarte bine. Atunci n-o să ne mai fie frică de acel subşef de pluton de la poarta oraşului când urcă iarăşi pe vas.

Zhou Yin nu mai râse, ci încruntă sprâncenele.

— Până la urmă merge ori ba? îl grăbi curtezana, cerându-i parcă să cadă la învoială.

Bărbatul făcu un semn din buze, în sensul că ar fi bine ca ea să vorbească şi cu comandantul. Acesta de pe urmă se temu el însuşi de bârfele lumii. Abia când nu mai făcu faţă insistenţele! * curtezanei o îndrumă către Excelenţa Sa Zhou.

— Păi el n-a vrut şi m-a trimis la înălţimea Voastră! i-o întoarse ea.

— O fi fost aşa, dar dacă îi mai ceri o dată, va fi de acord, o încredinţă comandantul.

— Bine, când o să-l văd, o să-i spun iarăşi că înălţimea Voastră m-a trimis.

— Nu fi rea! se încruntă el, se întoarse pe partea cealaltă şi adormi.

De teamă să nu scape prilejul, Perla Dragonului se duse direct la Excelenţa Sa Zhou. Cine-ar fi crezut că încăperea unde îl lisase o s-o găsească plină de lume. Unii erau mici grade militare, restul însă îl formau slugile şi bucătarii comandantului. Se îmbulziseră în jurul lui Zhou şi deoarece comandantul dormea, se băgaseră în el şi-i şuşoteau la urechi. Zhou uneori aproba, alteori clătina din cap, nemaiînţelegând ce i se şopteşte. Când toată adunătura aceea se retrase, la capătul corăbiei apăruseră deja destui alţi solicitanţi. Excelenţa Sa le făcu semn să nu se apropie, de teamă că îl vor trezi pe comandant. Oamenii

rămaseră locului, dar nici nu se împrăştiară. Zhou Yin ceru să se închidă uşa. Atunci Perla îl imploră din nou şi el fu chiar bucuros că putea aproba la stăruinţa comandantului. Încheie lucrarea în zori. Matroana de pe vas se arătă deosebit de binevoitoare; îi fierse în mod special orez, îi pregăti patru feluri de mâncare şi-l invită să ia masa la pupa corăbiei, undeva în spate. Perla se duse la uşa comandantului şi trase cu urechea, să se încredinţeze că acela dormea adânc. Apoi reveni lângă Zhou.

— Înălţimea Sa n-o să se trezească curând, îl asigură ea. Excelenţa Voastră, v-aţi obosit două zile şi două nopţi, odihniţi-vă puţin pe corabia noastră.

— Chiar că sunt sleit, recunoscu el şi se întinse pe patul patronului corăbiei.

Perla Dragonului îl acoperi bine. Patronul însuşi socoti că vremea se răcise foarte mult şi scoase un pled din dulap să-şi arate şi el grija pentru Zhou.

— Acum sunteţi propus să fiţi numit dregător. Suntem amândoi de o vârstă, cum de vă munciţi atât pentru mine? se arătă Zhou amabil.

— Vai, Excelenţă, ce vorbe-s astea? Excelenţa Voastră sunteţi norocul meu, ce dregător o să fiu eu!

Răpus de oboseală, Zhou Yin fu repede furat de somn. Se trezi pe la ora unu din zi. Se ridică, se spălă şi îi duse lucrarea comandantului Hu. Acesta zăcea întins, fumând.

— Te-am obosit tare! spuse, în timp ce primi hârtiile.

Sătul de opium, Hu se apucă să citească raportul. În prima parte se relata despre încercuirea banditilor, totul foarte amănunţit. În continuare, erau câteva propuneri

pentru promovare, iar între acestea Zhou lăsase multe spaţii goale, care puteau fi oricând completate. Comandantul Hu citi în tăcere, apoi ordonă ca materialul să fie copiat şi numele Excelenţei Sale Zhou, să fie trecut primul. Zhou încuviinţă şi plecă să facă ceea ce i se ceruse.

În faţa Yamenului, magistratul judeţului Jiande, Excelenţa Sa Zhuang, zări mulţimea adunată. După ce litiera intră pe poartă, nenumăraţi săteni îngenunchează, fluturând jalbele spre el. Zhuang coborî din lectică şi se aplecă să-i sprijine pe doi bătrâni din fruntea celor obidiţi. Şi până să deschidă ei gura, vorbi el:

— Soldaţii aceştia sunt cu adevărat blestemaţi! Am înaintat deja o plângere comandantului şi unii dintre ei vor fi aspru pedepsiţi. Li se va tăia capul, chiar la voi în sat ca astfel să fiţi răzbunaţi pentru toate cele ce v-au pricinuit.

Între timp magistratul ajunse la intrare şi trecu pragul sălii mari de judecată. Acolo îşi ocupă locul oficial, la masa de judecată. Subalternii şi portăreii i se alăturară, rânduindu-se pe o latură şi cealaltă a încăperii. Lampioanele luminau ca ziua. Sala se umpluse de ţăranii care îngenuncheaseră. Magistratul se încruntă şi schimonosindu-şi faţa a plâns, rosti:

— Mi se rupe inimă, gândindu-mă cât de greu vă este! Magistratul este tatăl şi mama unui judeţ, iar voi sunteţi ca şi copiii lui. Care mamă nu suferă când cineva îi batjocoreşte fiii? În legătură cu nenorocirile ce s-au întâmplat astăzi, vreau să vă spun că abia îndur această durere şi plâng fiindcă vă văd sosiţi cu jalbe. Puteaţi şi să nu veniţi şi eu tot făceam ceva pentru voi.

Nu sfârşi bine şi ţăranii îngenuncheaţi strigară:

— Excelenţa Voastră ca cerul senin de curată, sunteţi într-adevăr tatăl şi mama noastră! Ne ştiţi păsurile. Vorbele pe care ni le-aţi spus le aveam şi noi în inimă. Sunteţi cu adevărat ca cerul de limpede! Nici nu mai e nevoie să mai zicem noi ceva.

Zhuang înţelese că de-acum putea să facă ce voia din ei.

— Întoarceţi-vă întâi în satele voastre şi vedeţi cine a fost omorât, care familie prădată, ce femeie batjocorită şi care casă arsă. Să-mi aduceţi o jalbă foarte limpede. Mâine dimineaţă eu merg cu ea la comandant să facă dreptate.

Oamenii plecară din nou capetele, mulţumiră pentru bunătate şi ieşiră, urcându-l în slăvi pentru mărinimia şi cinstea lui.

Retrăgându-se, Zhuang nu se ocupă de nimic altceva, ci se apucă pe dată să redacteze un anunţ public, în care cerea ca toate faptele nedemne ale soldaţilor să fie aduse la cunoştinţa magistratului, urmând ca cei vinovaţi să fie pedepsiţi după legile militare. Abia după ce dădu drumul anunţului se întoarse la el şi se culcă. A d'oua zi, merse mai întâi şi îl informă pe prefect, care îl sfătui să-i facă o vizită comandantului şi să-i raporteze. Numai că la ora aceea, comandantul dormea somnul cel dulce şi slugile nu îndrăzniră să-l deranjeze. Zhuang aşteptă în pavilionul mandarinilor până la ceasul unu şi jumătate. Înfometat, avea tocmai de gând să plece să mănânce, însă cineva îl înştiinţa că în sfârşit comandantul se trezise şi că o să fie cât de curând primit. După ora două, fu poftit la el. Urcă pe corabie şi primul lucru pe care îl făcu fu acela de a-i mulţumi pentru banchetul oferit cu o seară în urmă. Apoi

se aşezară şi încetul cu încetul ajunseră la treburile publice. Zhuang îi prezentă cele ce se petrecuseră cu o seară înainte, scuzându-se că nu-i raportase mai devreme, fiindcă nu fusese sigur dacă lucrurile erau adevărate. Hu trebui să recunoască în sinea sa că vorbele lui Cao Sheng nu erau false şi se întristă. Rămase o vreme tăcut. Vă –, zându-i tulburat, Zhuang îşi schimbă atitudinea, şi spusensigurându-l:

— Nemernicul acesta ştie ce are de făcut. Îi voi convinge pe oamenii aceia de jos, punându-mă chiar chezaş că nu pot anunţa mai sus, iar înălţimea Voastră nu va pedepsi pe nimeni.

— Există această cale? se bucură Hu.

I Zhuang îi explică în amănunţime cum avea s-o scoată la capăt. La început, comandantul îl ascultă nepăsător, dar mai apoi prinse să se însufleţească pentru ca înainte ca Zhuang să încheie, să izbucnească în râs.

— Grozav! Grozav! Sunt nespus de emoţionat de grija pe care ne-o arăţi, frate mai mare! Numele vostru l-am transmis guvernatorului, pentru evidenţiere.

Zhuang mulţumi pe loc, îi ură sănătate şi se despărţi de Hu. Urcă în lectică, adună portăreii din cele trei grupe, răspunzătorii de tâlhării şi de ordinea publică, şi intră în sala de judecată, nu înainte de a trimite ordin să fie aduse trupe, care la nevoie să exercite presiuni. Când toate detaliile fură puse la punct, magistratul urcă pe estrada unde se afla masa de judecată. Împricinaţii intrară. El făcu aceleaşi gesturi ca în ajun.

— Cred că soldaţii aceştia au fost cu adevărat netrebnici! Va trebui neapărat să judecăm vreo doi, pentru

a vă răzbuna. I-am raportat comandantului. Cei care au avut pierderi vor primi despăgubiri pentru alinarea suferinţelor. Aţi scris jalbele? Daţi-mi-le, am să le citesc şi am să vă împart bani.

Auzind că vor primi şi bani, oamenii nu mai conteneau cu mătănii şi cuvinte de mulţumire. Se înghesuiră să dea jalbele. Uitându-se peste ele, Zhuang le porunci subalternilor:

— După această jalbă, casa numitului Zhao Da a ars, i-a fost omorât un argat şi a avut mult de îndurat. Se cuvine să primească cincizeci de *Hang* de argint.

Îndată în sală fa adus un lingou mare, alb la culoare. Zhao Da' se înveselise. Oamenii îl priveau cu lacrimi în ochi. Qian Al. Doilea, Sun Al. Treilea, Li Al. Patrulea, Zhou Al. Cincilea, Wu Al. Şaselea, Zheng Al. Şaptelea, Wang Al. Optulea primiră fiecare în parte fie treizeci-patruzeci de *liang*, sau zece, ori, cel mai puţin opt *Hang* de argint. După ce îi răsplăti astfel pe cei mai serios păgubiţi, magistratul Zhuang i se adresă unuia:

— Zici că nevasta şi fiica ţi-au fost batjocorite. Faptul acesta e foarte grav. Într-un astfel de caz se cuvine ca judecata să limpezească lucrurile şi-l voi târî chiar aici pe vinovat şi voi pune să fie omorât. Pe de altă parte, trebuie să ţinem cont că viaţa omului e dată de ceruri. Mie să-mi spui clar cine este cel care a siluit-o pe nevastă şi cine pe fată. Pe ele le-ai adus?

— Sunt de ieri cu mine aici, răspunse omul.

— Prea bine. Despre soţie nu mai vorbim. După ce fiica ta va fi cercetată, voi trece la faptă. La asemenea cuvinte, bietul om rămase amuţit. Dintotdeauna, la

judecată, urmă magistratul, lucrul cel mai însemnat a fost mărturia. Cu martori, putem acuza liniştiţi. Jalbele voastre, iată-le, le am. Dar răspundeţi-mi repede cine depune mărturie. Nu numai în cazul tău, dar chiar şi în omorul argatului lui Zhao Da trebuie dovezi. La urma urmei, cine e făptaşul? I-a ars casa? Se poate. Dar înseamnă că cineva i-a dat foc. Voi să-mi aduceţi repede oamenii care v-au pricinuit necazurile şi eu am să fac dreptate pe loc.

Oamenii se uitară unii la alţii neajutoraţi. Ce să spună?

— Acum plecaţi la casele voastre, chibzuiţi, căutaţi şi vă întoarceţi sau daţi totul uitării şi gata! tună magistratul.

Lumea se retrase buimăcită, Fiecare, îşi stoarse creierii, încercă să dea de o urmă, dar nu fu găsit un singur martor. Fata cea batjocorită, auzind că o să fie supusă unui control, nu mai îndrăzni să pretindă ceva. Făcură zgomot şi tevatură multă, însă nimeni nu putu să se înapoieze cu vreo dovadă la tribunal.

În cele din urmă, se anunţă pretutindeni că magistratul şi oamenii lui sunt pregătiţi şi vor să-i interogheze pe cei care au depus plângeri. Oamenii nu avură altă cale de ales ciccât să se întoarcă iar în sala de judecată şi să îngenuncheze. Cu o mină gravă, aspră, magistratul li se adresă:

— Mi-aţi găsit oamenii? Aveţi dovezi, mărturii? La întrebările lui directe, lumea rămase ca mută. El îşi iue avânt. Magistratul îşi iubeşte cetăţenii ca pe propriii săi copii. El vrea cu tot dinadinsul să vă răzbune. Nu cumva îmaii venit aici cu înşelătorii? Una ca asta nu se poate! Am aici jalbele voastre. M-am plâns comandantului, iar el vrea

mărturii. Şi eu iar vin şi vă întreb: unde-s probele? Dacă nu mi le aduceţi, veţi fi obligaţi să-mi întoarceţi arginţii pe care abia i-aţi primit din mâna mea. Pe deasupra, vă învinuiesc de plângeri mincinoase. Gândiţi-vă bine ce crimă cumplită este aceea de a pune foc casei altuia, de a-i batjocori nevasta sau copila! Pricepeţi ori ba? Doar aveţi capul pe umeri. La aceste nelegiuiri nepedepsite, nu e cazul să adaug şi vinile voastre? Vă văd cât sunteţi de nenorociţi, de ce nu v-aş aduce chiar pe voi în faţa judecăţii, ca să lămurim o dată ce gânduri criminale aţi pus în propriile voastre plângeri.

Oamenii bătură mătănii cu fruntea până la pământ şi nu scoaseră un cuvânt. Magistratul Zhuang îi împingea să vorbească, să-i dezvăluie pe vinovaţi, lucru cu neputinţă de dovedit.

— Ei, ce se întâmplă cu voi, îi somă direct mandarinul, cu răutate în glas. Eu ce-am să raportez comandantului? Nu există decât o singură cale: să-mi dezvăluiţi oamenii şi îndată am să împart dreptate. Altfel, va trebui să vă pedepsesc pentru calomnie. 4

Cu faţa la pământ, ţăranii îngenuncheaţi cerură îndurare. Simţind că îi băgase în sperieţi, magistratul merse şi mai departe. Ba îi ameninţă că îi va lua şi-i va tânî înaintea comandantului, ba că în lipsa dovezilor ei aveau să înapoieze banii pe care abia îi primiseră, (jjjjne să vrea una ca asta? Oamenii plângeau în hohote, lipindu-şi frunţile de pământ.

— Îmi dau seama cât sunteţi de plâns, bieţii de voi şi cât de pline de ură vă sunt sufletele! Dacă aţi venit cu jalbe, de ce nu-mi spuneţi criminalii, pentru a putea să

lucrez spre binele vostru? Acum mi-aţi adus cazuri care rămân deschise şi asupra capetelor voastre spânzură vină calomniei! Norocul vostru este că eu vă ştiu necazurile. Dacă ar fi altcineva în locul meu, aţi intra la mare belea. Ei, acum ce credeţi că e de făcut? Vă zic tot eu: magistratul, părintele vostru, va găsi calea pentru a dezlega situaţia.

— Nu avem ce să spunem, nemernicii de noi! Se văicăriră într-un glas ţăranii. Suntem odraslele tale. Fic-ţi milă şi nu te vom uita.

Zhuang îi ascultă. Stătu încruntat o vreme, apoi rosti:

— Mă puneţi la grea încurcătură. Din pricina voastră, voi avea de suferit în faţa comandantului.

Oamenii, îngenuncheaţi ca şi mai înainte, nu spuseră nimic.

— Casa ţi-a ars, un argat ţi-a fost ucis şi pe deasupra ai fost jefuit. E adevărat? întrebă Excelenţa Sa Zhuang.

— Adevărat.

— E drept că ţi-au fost batjocorite femeia şi copila?

Femeia şi fata plângeau, însă nu cutezară să deschidă gura.

— Uite ce e de făcut, urmă magistratul. Vă voi arăta o cale, care nu numai că vă scoate de sub vina că aţi înaintat plângeri mincinoase, dar vă ajută în mod sigur să rămâneţi şi cu cei câţivă bani pentru alinarea necazurilor voastre.

La atâta bunătate din partea magistratului, oamenii bătură iarăşi mătănii.

— O ştiu prea bine, relele acestea aparţin toate soldaţilor, dar fără dovezi cum aş putea să pedepsesc pe

cineva? Uite la ce mă gândgsc! Voi încerca să vă scap de vina calomniei, punând toate nelegiuirile pe seama tâlharilor. Schimbaţi cu toţii jalbele şi scrieţi altele în care să spuneţi că v-au prădat bandiţii. În plus, daţi câte o dovadă scrisă de câţi arginţi aţi primit drept despăgubire. Eu, magistrul vostru, mă voi duce cu ele la comandant şi-i voi cere îndurare. Dacă izbutesc, va fi norocul vostru; dacă nu, n-am ce vă face.

— Încercaţi, Excelenţa Voastră, e bine aşa! glăsui mulţimea.

— Vom vedea. Dar luaţi-aminte! Comandantul este cel care i-a zdrobit pe tâlharii care v-au călcat gospodăriile.

— Am fost călcaţi de bandiţi şi nu mai avem de nici unele, se plânseră ţăranii. De unde bani să ne arătăm recunoştinţa faţă de marele om? Fie-vă milă, Excelenţa Voastră!

— Ce să facă preamăritul comandant cu banii voştri? râsel Zhuang. Înainte de plecare îi daţi câteva umbrele mari, nu-i de-ajuns?

Ţăranii îşi plecară iar capetele, mulţumiră pentru bunătate şi se duseră să ¿chimbe jalbele şi să dea înscrisuri pentru banii primiţi.

După primul grup de ţărani a urmat al doilea şi Excelenţa Sa magistratul Zhuang şi-a arătat iarăşi iscusinţa. Apoi, cu documentele ascunse în mâneca robei, s-a înfăţişat comandantului Hu, care a acceptat să plătească arginţii daţi pentru despăgubiri ţăranilor şi l-a reţinut la masă. În timpul ospăţului, venind vorba de recompensă, Zhuang a spus că el era bătrân şi că prea

multe nu-i mai rămăsese de făcut. Avea însă doi fii, un frate mai mic şi un ginere şi numirea lor în funcţii ar fi însemnat ceva pentru el.

— Nimic mai simplu, rosti Hu. Să-şi scrie imediat autobiografiile.

— Mâine am să le aduc, răspunse Zhuang.

Ascultaţi, stimaţi cititori: comandantul Hu era mare conducător de oşti, însă nu-şi putuse ţine în mână soldaţii şi până la urmă aceştia pricinuiseră multe rele poporului. Vinovăţia lui nu era deloc măruntă. Prin şiretenia magistratului Zhuang, ţăranii nu numai că nu făcuseră plângeri împotriva lui, dar îl proslăviseră şi astfel greaua lui vină fusese aruncată pe fundul mării, în vreme ce probele se adunau tari ca granitul. Şi cum să nu se arate comandantul Hu mişcat de îndemânarea bătrânului mandarin? La început se gândise să-i ofere opt sau zece mii din fondurile pentru cei ce fuseseră năpăstuiţi; de fapt lua din banii ţării, nu-l durea inima pentru ei, ba era chiar fericit că-l putea răsplăti. Dar cui i-ar fi trecut prin cap că magistratul nu voia decât nişte posturi pentru a-i săi, dorinţă atât de lesne de îndeplinit. Unde mai pui că pe viitor, se putea folosi de ei, cerându-i acte ştampilate pentru a-şi rotunji propriile venituri.

Magistratul Zhuang abia ajunsese acasă, când sluga de la poartă îi aduse o carte de vizită, înştiinţându-l:

— Doi soldaţi ai Excelenţei Sale comandantul de vas Lu au adus o slugă şi vă roagă să-l judecaţi. L-a prins furând douăzeci de *yuani*.

— Astăzi am treburi până peste cap. N-am timp pentru aceste chestiuni mărunte, spuse el. E drept că nu-l

pot lăsa nici aşa, în mâna soldaţilor. Luaţi-l şi închideţi-l.

— An\ înţeles! rosti sluga şi ieşi pentru ca numaidecât să le şi dea celor doi soldaţi o carte de vizită de răspuns din partea magistratului.

Pe hoţ îl încredinţă unui poliţist căruia îi reveneau asemenea cazuri.

Slujbaşul care furase se chema Wang Changgui, adică Mereu Vrednicul şi era din judeţul Shanyang, ţinând de prefectura Huaian. El era întrucâtva rudă cu ofiţerul Lu. Când Lu luase în primire corabia, tocmai pentru că erau neamuri. Îl acceptase ca om de încredere. Wang era din fire impulsiv, îi plăceau jocurile de noroc şi de câte ori avea timp liber juca pe bani cu soldaţii. Se nimerise să n-aibă pic de noroc şi pierduse aproape tot ce avea, astfel că rămăsese doar cu perechea de pantaloni şi cămaşa de pe el. Acum, pe apă era rece, sufla un vânt hain din miazănoapte, dar omul nu se învăţase minte şi se purta ca şi mai înainte. Cum vedea că undeva se încinsese un joc, se pierdea cu înea. Comandantul vasului, cu toată poziţia sa, dispunea de venituri limitate şi nu prea era larg la inimă. Totuşi, după ce ajunseseră la Yanzhou devenise brusc mai cheltuitor, la brâu i se auzea zornăitul banilor şi era văzut azi cumpărând un lucru, mâine altul. Uneor: „serile, se întâlnea cu prietenii pe corabia „Apele şi munţii patriei". Wang Changgui a intrat curând la bănuială: „De unde-a făcut rost de bani de cum am ajuns în Yanzhou?" Urmărindu-l îndeaproape, a constatat că în lada cu lenjerie, de care nu se despărţea niciodată, avea bani. Întâmplarea a făcut ca într-o zi, pe când Lu nu se afla pe corabie, Wang şi câţiva marinari să se apuce de un joc cu

zaruri. Aceştia îl îndemnaseră pe Wang să mizeze, dar el n-avea curaj şi atunci marinarii au început să-l ia peste picior. Ca să nu-şi piardă prestigiul, când ceilalţi au coborât pe mal să se distreze, s-a prefăcut că-l doare burta şi că se duce să se culce. Soldaţii l-au crezut. El a aşteptat ca ei să plece şi s-a furişat să desfacă lacătul lăzii lui Lu. De teamă să nu fie văzut, a pipăit aiurea în întuneric o mulţime de timp, până a găsit banii şi i-a băgat în sân. A încuiat în grabă totul la loc şi când soldaţii s-au întors, s-a grăbit să-şi plătească datoria de doi *yuani* şi ceva. Oameni simpli, aceştia nu s-au întrebat de unde tăcuse rost de bani. „Oare o să se intereseze comandantul de ei?" îşi zise el. Am încă asupra mea peste şaptesprezece *yuani*. Ce-ar fi să cer învoire, să plec la ai mei şi atunci când o fi ca el să observe lipsa, n-o să mai aibă cum să mă bănuiască tocmai pe mine. De n-o să-mi ajungă între timp nicio vorbă la urechi, mă întorc". O dată hotărârea luată, a aşteptat să se înapoieze Lu pe vas şi s-a dus la el şi i-a cerut câteva zile liber; a minţit că mama îi era bolnavă în Hangzhou şi trebuia s-o vadă. Ofiţerul a acceptat. Cum n-avea cine ştie ce bagaje, plecă voios, cu cei şaptesprezece *yuani* ascunşi la piept. În mod obişnuit, militarii plecau şi se întorceau în voie, fără a li se acorda vreo atenţie specială. Din nefericire, în seara cu pricina, Excelenţa Sa Lu avusese nevoie de ceva; s-a dus liniştit la ladă, a deschis-o, însă cei douăzeci de *yuani* dispăruseră. A căutat peste tot, fără succes. Atunci s-a gândit la Wang şi a trimis oameni după el. Soldaţii l-au căutat peste tot şi într-un târziu l-au descoperit într-o prăvălie cu opium. Aceştia l-au târât pe corabie şi, la controlul ce i l-au făcut, s-au găsit banii. –

înfuriat la culme, comandantul vasului i-a tras cinci-şase palme şi l-a dat pe – mina magistratului.

Poliţistul care îl luase în primire pe Wang Changgui îl duse în partea de jos a clădirii. Când au de-a face cu poliţiştii, hoţii se poartă ca şoarecele în ghearele pisicii. Wang declară cinstit cum pierduse la joc, cum furase şi cum se gândise să scape. Deşi aflase că era un slujbaş al comandantului corăbiei, poliţistul nu ţinu cont de aceste considerente şi-l tratã ca pe orice hoţ. Îi porunci să se dezbrace. Wang îşi scoase roba cea lungă şi rămase în cămaşă şi pantaloni. Poliţistul îl puse să lepede de pe el şi celelalte, boneta, încălţările, inclusiv ciorapii. Din neatenţie, i se rostogoliră pe jos doi *yuani* şi ceva mărunţiş.

— Mai ai bani? se miră poliţistul.

— Nu-ţi scapă nimic, şefule! recunoscu Wang.

Poliţistul îl plesni.

— Cine ţi-e şef? strigă. Nu-mi îndruga mie prostii!

Wang Changgui îşi schimbă vorba, numindu-l imediat „Excelenţă".

— Nu te-am controlat pe corabie? se minună poliţistul. Cum de mai ai bani? Pe-ăştia de unde-i ai?

— Îi am şi eu, ca omul.

— Spune-mi câţi ai furat?

— Douăzeci cu totul. Am achitat datoria de la joc şi am rămas cu şaptesprezece *yuani* şi opt *mao*. La plecarea de pe vas am vârât cincisprezece *yuani* în chimir şi din rest iqga gândeam să-mi cumpăr de fumat şi o haină groasă de bumbac. Nu mi-a trecut prin minte că or să mă prindă atât de repede. Ăştia doi *yuani* şi ceva îi aveam în mână. Când

l-am văzut pe comandantul Lu cât era de înfuriat, am făcut în aşa fel încât banii să-mi scape în ciorapi şi de-aia nu i-au găsit. Să ştiţi că nu vă mint. Comandantul vasului e văr bun cu mătuşa-mea. M-am folosit de câţiva din banii lui, dar suntem rude şi nu se cheamă că aş fi hoţ. El a uitat când era sărac şi umbla de colo-colo, împrumutând de pe unde putea. A amanetat o haină de-a mamei şi n-a răscumpărat-o nici până azi. Acum i se pare c-a dat norocul peste el şi chiar a câştigat prea destul. Se cade să ne bucurăm împreună, la bine şi la rău. În niciun caz nu face bine că mă socoate hoţ şi se poartă cu mine ca atare doar pentru faptul că m-am folosit de doi *yuani* ai lui!

Deodată, poliţistul fu străfulgerat de un gând.

— Cum a dobândit comandantul vasului funcţia aceasta?

— Anul ăsta prin luna a cincea.

— Cât o avea el pe an? Ţie cât ţi-a dat pe lună?

— Hrana număr altfel nu e vorba de cine ştie ce bani.

În vreme de pace, câştigă ceva mai bine. Acum e în slujbă de război şi primeşte mai puţin.

— Dacă slujba e proastă, de unde are atâţia bani, de-ai ajuns să furi şi tu din ei?

— Şi mie mi se pare curios! înainte de a sosi aici, mereu ni se plângea că are un post prost. Şi pe urmă, tam-nisam, a început să-şi dea aere.

Poliţistul se uită mai bine la bani. Marcajul era cam şters, dar se putea recunoaşte încă.

— Cu cine ai jucat şi ai pierdut?

— Cu timonierul de pe vas. – îl cheamă Xu Desheng, Victoriosul. El i-a câştigat.

Poliţistul era de-acum convins. Îl lăsă pe hoţ în grija* temnicerului şi el se întoarse la Yamen. Acolo îl căută pe slujbaşul răspunzător de dosare şi-l rugă să-l cheme pe magistrat, căruia îi raportă tot ce aflase de la Wang Changgui.

— R Nenorocitul de mine, am credinţa că banii de care a fost păgubit Domnul Wen Al. Şaptelea, cu toate că pentru ei s-a omorât prostituata aceea, n-au fost descoperiţi. Excelenţa Voastră, în bunătatea lui cea mare nu ne-a pedepsit pentru asta. Pe patul curtezanei aceleia n-am găsit decât cincizeci de *yuani* şi ea a mărturisit de la bun început că-i primise de la unul dintre secretari, să cumpere ceva. Eu nu m-am încrezut în ea şi-am arestat-o. Acum ea e moartă, nu poate aduce mărturie. Dar Domnul Wen a pierdut o sută cincizeci de *yuani* şi multe alte lucruri. Cincizeci i-am găsit, dar unde-s ceilalţi o sută? Dar lucrurile? Pe hoţul ăsta trimis de pe corabie l-am luat la întrebări, dar n-a ştiut nici el de unde avea Lu banii. Am mai găsit asupra lui doi *yuani* şi ceva, dar marca băncii nu e prea clară, să fie recunoscută neîndoielnic. Aş vrea să-l rog pe Excelenţa Sa mandarinul să-i ceară comandantului Lu cei cincisprezece *yuani* recuperaţi de la hoţ, să-i comparăm. Alţi doi *yuani* şi ceva pierduţi la cărţi, hoţul i-a plătit timonierului Xu Desheng. Gândul meu nemernic este să iau o carte de vizită dea dumneavoastră şi cu ea să-l aduc pe acest Xu, să probez mărcile de pe bani. Aşa mi se pare mie că ar trebui să fac. Cer desluşire Excelenţei Shle.»

— În legătură cu primul caz nu v-am mai pedepsit, e drept. Hoţului ăsta trimis de Excelenţa Sa Lu îi dăm vreo

două bătăi, îl ţinem închis câteva luni şi-l trimitem în locurile lui de baştină. Cazul vechi n-are rost să-l mai răscolim.

— Umila mea persoană se chinuie întotdeauna să se lămurească pe deplin în tot ce face. Am descoperit ceva, dar nu m-am dus să văd ce e, de obrazul comandantului.

Până la urmă, Zhuang îi îngădui să ia o carte de vizită şi să trimită după Xu Desheng pentru un interogatoriu, dar atât şi nimic mai mult. Când îi fu adus timonierul, poliţistul îl întrebă daccă mai are banii primiţi de la Wang. Temându-se că va fi pedepsit pentru jocul de noroc, acesta nu îndrăzni să deschidă gura. Abia după ce fu ameninţat, recunoscu:

— Am cheltuit o parte, mai am un *yuan*.

Poliţistul îi ceru să-i vadă şi recunoscu imediat marca. Bucuros, îl trimise pe slujbaş să-i spună magistratului.

— Cazul acela e gata încheiat. De ce ţine cu tot dinadinsul să-l redeschidă? Doar nu e neam cu prostituata!

Întristat, poliţistul se duse acasă şi bău, să-i treacă năduful. „Noi, poliţiştii, ar trebui să fim consultaţi în privinţa verdictului”, îşi zise. „Când nu descoperim făptaşul, avem de tras ponoasele. De data asta ne intră pe mâini un mandarin înalt. De-aia-i ia apărarea. Mandarinii se ajută între ei. Din vechime e zicala: „Numai dregătorii au voie să pună foc, oamenii simpli nu-şi pot aprinde nici lămpile. Eu, unul, tot nu mă las până nu lămuresc lucrurile”. Hotărând astfel, se îmbrăcă şi se întoarse la Yamen, luă pe furiş o carte de vizită, de-a mandarinului şi se strecură pe corabia Excelenţei Sale Lu, cu gândul să

dea la iveală şi alţi bani şi chiar lucrurile. Banii nu erau o probă evidentă, doar Domnul Wen nu era singurul care scosese bani de la banca aceea. Pe vas se înfăţişă comandantului Lu, spunându-l că Excelenţa Sa mandarinul aflase că pe corabie rămăseseră cu un slujitor mai puţin şi-l trimisese pe el în loc. Fiind în joc obrazul mandarinului Zhuang, Lu îl acceptă. Poliţistul era foarte scrupulos în muncă şi comandantul corăbiei îl plăcu. Din când în când, în timpul său liber, poliţistul ieşea în oraş, să-şi îndeplinească şi atribuţiile de la judecătorie.

Peste câteva zile, Excelenţa Sa Zhuang ceru să i se înfăţişeze Wang Changgui la judecată. Porunci să i se aplice două sute de lovituri şi pe urmă să fie trimis acasă în ţinuturile sale. La început, timonierul nu fusese câtuşi de puţin în pericol, însă poliţistul avu tot interesul să-l învinuiască de a fi primit bani furaţi şi că se ţinuse de jocuri de noroc pe corabie. Scăpă de bătaie, dar se trezi şi el alungat acasă. Magistratul nu se sinchisi de faptul că mai condamnase un om, pe lângă Wang. Poliţistul se temuse însă că, întors pe corabie, timonierul avea să-l recunoască şi să-i strice toate planurile.

Pe corabie, poliţistul îşi luă numele de Gao Sheng. Era muncitor, atent la tot şi la toate, îndeplinindu stăpânului orice voia După vreo trei zile, într-o seară, pe când Gao Sheng îi aprindea luleaua, Lu îl întrebă, ca din întâmplare:

— Câţi sunt în familia Zhuang? Tu la cine ai slujit? Şi cum de mi te-a dat mie?

— N-aş putea spune că sunt mulţi oameni din casa

Excelenţei Sale. Stăpânul Al. Doilea, fratele

Excelenţei Sale, se ocupă de administrarea casei şi e plin de bani. Excelenţa Sa are doi fii, cel marje de la stăpâna de acum şi cel mic de la o favorită. O fată, făcută cu stăpâna de dinainte, care a răposat, s-a măritat anul trecut. Ginerele stă tot cu noi. Nemernicul de mine, înainte de a veni aici am slujit pe lângă Stăpânul Al. Doilea. Dar s-a-ntâmplat să mă cert cu doica din serviciul concubinei Excelenţei Sale Zhuang. Concubina s-a plâns acestuia din urmă şi el i-a cerut stăpânului Al. Doilea să nu mă mai ţină. Eram la eDde şase-şapte ani şi nu i-am greşit cu nimic, îi plăcea mult de mine şi atunci a vorbit cu primul stăpân să mă dea pe lângă Excelenţa Voastră.

— Când ai cunoscut bine un om, nu e bine să-l dai afară.

— Că bine ziceţi. Şi pentru noi, după ce ne-am obişnuit cu un stăpân, nu ne vine uşor să trecem mereu pe mâna altuia. Stăpânul AI Dailea mi-a spus că, de nu găsesc ceva mai bun, într-o lună-două, când stăpânului cel mare al casei o să-i frecă supărarea, o să mă ia înapoi. Acum vă slujesc pe dumneavoastră, mă simt ocrotit de bunătatea voastră şi nu mă mai gândesc la altceva.

— Cam cât câştigă pe an Stăpânul Al. Doilea? vru Lu să afle.

— De la o mie-două, până la trei-patru mii.

— Asta înseamnă că în zece ani are în mână douăzeci-treizeci de mii?

— Aşa ar fi, dar din păcate îi intră mulţi şi îi ies tot pe atâţia, iar el nu se alege cu nimic din ei.

— Ce vrei să spui?

— Îi place să cumpere lucruri de preţ, jaduri şi alte

antichităţi. Atunci când dădea peste o piesă de trei sute de *Hang*, îl auzeam: „E ieftină, înseamnă că nu e marfă de calitate!” De găsea ceva bun, plătea oricât. Îi mai plăcea cumpere ceasuri. Ceasuri de aur, de argint, de masă ori de perete. Cred că a aruncat pe asemenea obiecte, în total mai bine de opt mii de *Hang*. Dacă aveţi vreun ceas, vindeţi-i-l lui. Alţii nici, nu se uită, la marfa veche, dar el o primeşte. Se şi pricepe la reparat. După ce le repară, nu se mai strică şi de-aia le şi cumpără. Fără meteahna asta a lui, într-un an ar face o sumă bună de bani.

Lu tăcu, însă numai se tulbură. Gao Sheng nu mai aduse nici el vorba de ţeastă slăbiciune a fostului său stăpân. Noaptea trecu în linişte.

A doua zi, Gao Sheng îi ceru unui om de-al său să ia cinci haine lucrate din lâna cea mai fină şi să le aducă pe corabie, să le vândă. Preţul era, convenabil, lucrurile făceau patru sute şi ceva de *yuani* şi el le dădea numai cu două sute. Excelenţa Sa Lu oferi o sută şaizeci, apoi mai puse până la două sute zece şi târgul fu încheiat. Numai că în ladă nu-i mai rămăseseră decât cincizecf şi ceva de *yuani*. Cum banii nu-i ajungeau, se sfătui cu Gao Sheng dacă se putea ca la început să plătească cincizeci de *yuani*, iar restul să-i dea la sfârşitul lunii. Slujitorul discută cu neguţătorul. Omul acceptă şi îi lăsă comandantului lucrurile, dar pretinse banii în cinci zile; nu putea să aştepte până la sfârşitul lunii. Atunci ofiţerul îşi zise că poate acela va mai veni şi cu alte obiecte de vânzare la preţ mic, astfel că se învoi să achite restul sumei în cinci zile. Cei cincizeci de *yuani*, cuveniţi negustorului îi dădu

lui Gao Sheng[61]. Poliţistul se uită la bani: erau la fel cu aceia ai

Domnului Wen Al. Şaptelea. Nu spuse însă nimic, plăti omului şi cu aceasta gata. Fericit pentru chilipirul de care avusese parte, şeful vasului pipăia şi răsucea în mină hainele cumpărate.

— Eu î ştiu bine pe acest om, îi mărturisi Gao Sheng comandantului. A fost un om avut şi are casa plină de lucruri. Uneori se mulţumeşte chiar cu zece – douăzeci de *yuani* pe obiecte care fac o sută. Cum astăzi i-a surâs norocul, sunt sigur că o să vină şi mâine. Şi dacă o fi aşa, să-i daţi un preţ foarte mic, ca să cumpăraţi ieftin.

— La chilipiruri e bine să ai bani peşin.

— Mă cunoaşte, nu vă faceţi griji. De-aia a lăsat lucrurile tocmai fiindcă mă ştia pe mine şi a avut încredere.

Lu tăcu. Căzu pe gânduri. Peste puţin, când se întinse pe pat să fumeze, deschise iarăşi vorba.

— Aş vrea să te rog ceva.

— Ce ar putea să facă umila mea persoană, stăpâne?

— Parcă mi-ai zis că Stăpânul tău Al. Doilea se omoară după antichităţi, după ceasuri străine. E adevărat?

— Da, stăpâne. Păcat că n-aveţi aşa ceva. De-aţi fi adus câte ceva din astea bune de tot, le vindeaţi la preţ mare.

— Aş avea aşa ceva, şopti Lu, bucuros la culme.

— De ce nu mi-aţi spus mai înainte, Excelenţa Voastră?

61 Tîrgul nu se făcea direct între vînzător şi ofiţer, ci prin intermediul slugii. Lu nu putea să-i facă unui oarecare onoarea de a-1 primi la el.

— Doar eşti la mine de câteva zile. De unde să fi ştiut eu de pasiunea fostului tău stăpân?

— Aşa e, recunoscu Gao Sheng. Haideţi să le schimbăm pe bani.

— Am lucruri rare. Oare el e priceput?

— I le ducem să le vadă. Şi ţinem la preţ.

— Tu te pricepi?

— L-am slujit câţiva ani buni pe Stăpânul Al. Doilea şi aveam zilnic sub ochi aceste antichităţi. N-aş zice că mă pricep, dar recunosc una-alta.

— Atunci e bine. Nici eu nu sunt prea priceput. Lucrurile le-am primit de la un neam de-al meu, să le vând la preţ bun.

Ofiţerul scoase cheia, deschise lada şi scoase la iveală nişte obiecte: un inel şi un ceas de aur. Temându-se de ceilalţi slujitori, el îi dădu afară, lăsându-l în cabină numai pe Gao Sheng. Poliţistul le privi. Se potriveau eu cele de pe lista dată de Domnul Wen Al. Şaptelea. Şi tot uitându-se la ele, bucuria şi mânia i se împleteau în suflet. Era bucuros că dovedise hoţul asupra căruia căzuse bănuiala lui şi supărat că un om atât de sus-pus se apucase de hoţit. Ce să facă? Să strige că a găsit hoţul? „Excelenţa Sa magistratul m-a învăţat că e greu pentru toată lumea când porneşti lucrurile cu mare tărăboi”, îşi zise. „Mai bine stau liniştit până mă întorc la Yamen şi am să văd între timp ce pot face”: Aşa că nu suflă o vorbă. Lu închise lada la loc, apoi îşi puse inelul pe degetul mare.

— Culoarea jadului e excelentă. Cât crezi că ar face împreună cu ceasul?

Lui Gao Sheng îi venea să râdă, văzându-l atât de

puţin cunoscător în domeniul pietrelor preţioase. Apoi luă ceasul, îl întoarse şi îl puse să sune. Ofiţerul se minună de una ca asta. El ştia că numai ceasurile deşteptătoare sună. Gao Sheng luă şi ceasul şi inelul în mâna sa, le întoarse pe toate feţele şi până la urmă întrebă:

— Cât cereţi pe ele?

— Tu cât crezi?

— După umila mea părere, inelul face o mie cinci sute.

— O mie cinci sute de *yuani*?

— O mie cinci sute de *Hang* de argint.

— E prea mult! se bosumflă comandantul Lu. Nu e bine să i speriem şi să pierdem afacerea. Poate fi şi mai puţin, nu mă deranjează. Bun sau rău, tu te duci să faci târgul. Dar ceasul?

— Ceasul e venit de dincolo de Atlantic. Trebuie vândut cu trei sute de *yuani*.

— Oare nu pretindem prea mult?

— Cum să fie mult? Mă duc chiar acuşi cu ele şi-am să vă arăt că am dreptate!

Excelenţa Sa Lu îl crezu şi numai se umplu de bucurie, bătându-i mai să-i sară din piept. Îi încredinţă lui Gao

Sheng lucrurile. Acesta le înveli în batistă şi le vârî la piept. Îl sluji apoi pe stăpân, umplându-i pipă după pipă piuă când acesta se satură de fum, apoi îşi luă rămas bun şi coborî pe mal. De aici se duse direct la corabia Domnului Wen Al. Şaptelea.

— Poliţistul de la judeţ, care a avut în sarcină să vă găsească lucrurile, are ceva să vă spună, Excelenţă,

anunţă sluga…

Domnul Wen porunci ca poliţistul să fie poftit înăuntru. Acesta intră, salută cu gesturi largi şi rămase în picioare, cu mâinile pe lângă corp.

— Ai găsit lucrurile? întrebă Wen.

— Vă răspund, Excelenţă, că de când Excelenţa Sa, mandarinul Zhuang, mi-a încredinţat această chestiune, m-am zbătut zi şi noapte, am scormonit în oraş şi în afara lui şi n-am aflat nici umbră de lucruri. Abia astăzi am dat peste ele.

— Unde le-ai găsit? îl grăbi Domnul Wen, încântat.

— Pe o corabie. Vă rog să vă uitaţi dacă sunt cu adevărat acestea. Umilul de mine, mă voi duce să-i raportez Excelenţei Sale magistratul, spuse poliţistul, scoase lucrurile şi le puse în palma ofiţerului.

— Celelalte nu mă interesează prea mult, dar inima mi-a fost numai la acest inel. Uite ce verde pur! Acum nu mai găseşti aşa ceva nici pentru două-trei mii de *yuani*. Eşti foarte dibaci, dacă ai reuşit să le dai de urmă. Am să vorbesc cât de curând cu magistratul Zhuang să te răsplătească după merit. Unde e hoţul?

— Chiar aici. L-am aflat, dar umila mea persoană nu îndrăzneşte să-l aresteze. Voi raporta la judeţ, apoi comandantului Hu şi abia apoi ar fi să-l pot lua.

— E de condiţie înaltă şi nu te încumeţi să-l înhaţi?

Poliţistul zâmbi. Domnul Wen se mai uită o dată la obiecte, apoi le împachetă la loc.

— Nemernicul de mine, mă duc acum în oraş, să-i raportez Excelenţei Sale, magistratul. Mâine am să vin să vă comunic hotărârea lui.

Domnul Wen Al. Şaptelea aprobă din cap.

Aflând că Excelenţa Sa Lu era hoţul, magistratul Zhuang se arătă nedumerit.

— Greu dai de adevăratul răufăcător. Acum ce-i de făcut?

Îl chemă pe poliţist la el şi-l întrebă cum de aflase. Omul povesti întocmai cum procedase.

— Întâi am trecut pe la Domnul Wen, să fiu sigur că acestea sunt lucrurile. Vă rog, Excelenţa Voastră, să hotărâţi dum am putea acţiona.

Magistratul Zhuang rămase tăcut, muncit de gânduri.

— Excelenţei Sale Wen i-ai spus numele hoţului?

— Încă nu vă raportasem şi nu puteam să-i spun cine era hoţul.

— Bine, foarte bine. Bine că nu i-ai spus. Pe unul ca Lu l-am putea avea în mină, însă mi-e de obrazul comandantului TTu şi de faptul că nu o deloc uşor e, a i raportezi aşa ceva. Dacă-l aud zicându-mi: „Sigur, toţi oamenii mei sunt hoţi! u, ce mă fac? Cred că cea mai bună cale ar fi să-l chemăm aici pe Domnul Wen, îi mărturisim adevărul şi luăm împreună o hotărâre. Acum du-te şi vom vedea. Cred că o să-i placă şi lui. Cât despre acest Lu, o să-i dăm niţel de furcă, oricum, nu ne va scăpa cu una cu două. Lucrurile le are, dar cei o sută şi cincizeci de *yuani* îi lăsăm pe nimic?

Poliţistul se declară de acord cu toate acestea, mulţumi magistratului pentru judecată şi ieşi. Magistratul trimise imediat un slujitor cu cartea sa de vizită, invitându-l pe Domnul Wen la Yamen. Peste puţin, Wen sosi într-o litieră.

— Subalternii Domniei Voastre sunt extrem de pricepuţi. Uite că mi-au găsit lucrurile.

— S-ar fi putut să nu vă găsim noi lucrurile? se miră magistratul.

Se aşezară.

— Frate mai mare, glumeşti. Adevărul este că dacă am lucrurile, trebuie să înapoiez banii de despăgubire.

— Foloseşte-i, frate dragă, nu vorbi de dat înapoi.

— Ba nu, acum ţi-i pot înapoia. Este firesc.

— Lucrurile le-am găsit, dar nu şi banii prădaţi.

— Sunt foarte mulţumit şi numai cu aceste două lucruri. Banii pu erau cine ştie câţi, îmi închipui căi-am aruncat pe câteva banchete. Însă poliţistul acesta e plin de iscusinţă şi talent. Vreau să-i ofer o sută de arginţi, pe care o să-i trimit de cum ajung la mine. Unde e hoţul? Poliţistul mi-a mărturisit că-i vine greu să-l înhaţe.

Clum se poate una ea asta? E bine să-l pedepsim pe vinovat.

— Tocmai de aceea te-am chemat, frate. Ghiceşti cine este?

— Adevărul este că Zhao Neisprăvitul împrumutase de la mine cincizeci de *yuani* şi-i dăduse prietenei sale, Zeiţa Orhideelor. Apoi toţi au sărit că ea e hoaţa şi aşa a murit nevinovată! În zilele acelea am fost foarte ocupat şi n-am avut vreme să mă opresc asupra acestor chestiuni. Am aflat abia când era prea târziu. Sărmanul secretar Zhao o iubea pe copilă şi a plâns trei zile încheiate. Acum ştim cine este adevăratul fur, îl arestăm şi o declarăm nevinovată pe cântăreaţa aceea nefericită.

— Frate bun, pentru curtezană nu mai e nimic de

făcut. Să ne îngrijim de cei vii.

— E bine să salvezi omul cât e în viaţă, aceasta este deviza mandarinilor. La urma urmei, cine e hoţul? Spune-mi mai repede.

Magistralul Zhuang îi povesti, punând destule şi de la el, cum poliţistul se deghizase, cum Lu îl îndemnase să-i vândă lucrurile şi tot ce urmase până în momentul acela.

— Acum, după gândul meu prost, n-ar trebui să facem zgomot în jurul cazului. Legăturile numitului Lu nu duc departe, însă mă gândesc la comandantul Hu. El nu va vedea cu ochi buni acest fapt.

— El e hoţul? El să fure?… repeta întruna Wen. Nu mi-ar fi trecut prin gând una ca asta! Domnul Wen tăcu o vreme, apoi reluă: Gândul tău mi se pare excelent. Mie-mi ajung lucrurile. Pentru banii aceia lăsaţi-l în plata cerului. Dar va fi nevoie să-l chemaţi şi să-i atrageţi atenţia că s-a aflat de hoţia lui. Eu îi sunt coleg şi mi-e greu să mai dau ochii cu el. Cheamă-l după ce plec eu, frăţioare.

— Dacă nu-l aduc aici, să-l fac să regrete, scapă preuşor.

— Aşa e.

Îşi mai spuseră şi altele şi se despărţiră. Magistratul Zhuang aşteptă ca Domnul Wen Al. Şaptelea să se îndepărteze şi abia după aceea scoase o carte de vizită şi trimise un slujbaş după comandantul de corabie Lu.

În vremea aceasta, Lu începuse să-şi facă gânduri. Gao Sheng plecase de pe vas de trei ore încheiate şi nu se întorsese. Deodată, slujitorul îi aduse cartea de vizită a magistratului, rugându-l să vină în oraş să discute ceva. Hoţii sunt pe deasupra şi fricoşi şi se sperie destul de tare.

„Magistratul are lista obiectelor furate", îşi zise. Trebuia să fiu mai precaut. M-am luat după Gao Sheng şi am dat lucrurile furate pe mâna fratelui magistratului. Dacă le-o fi văzut, numai de bine nu poate fi în ce mă priveşte". Gândul acesta îi dădu fiori reci. Se alarmă, dar 1 l-uvea de ales. Gândurile îi zburară mai departe: „Toată lumea ştie că Zei va Orhideelor a furat banii. Ea a murit şi v; na toată a căzut asupra ei. Fără mărturie, cazul a fost închis. N-au cum să ajungă cu bănuiala până la mine. * Ori poate că nici nu e vorba de aşa ceva". Se mai linişti. „Dar de câte ori nu m-am întâlnit eu cu magistratul!" continuă. „M-a chemat la masă şi ne cunoaştem destul de bine. Trebuie să fie altă pricină!"

Cu acestea, se schimbă, luă loc în lectica, mică pentru subordonaţii comandantului Hu şi porni. Pe drum, se linişti definitiv. Intră pe poarta oraşului şi se îndreptă spre magistratură. Coborî la intrare. Un soldat îi luă cartea de vizită şi se duse să-l anunţe. Trecu vreme îndelungată şi nu mai venea nimeni. Lu rămăsese în lectică şi începuse să se frământe. Rugă un alt soldat să intre şi să vadă ce se întâmplă. Nimic nu i se păru mai îngrozitor decât să vadă cum oamenii intră şi nu mai ies! „De-aş fi ştiut, aş fi făcut pe bolnavul", se gândi. „Acum e prea târziu, n-am decât să regret!" Coborî din lectică şi tr-cu pragul, să vadă ce se întâmplă. Dincolo de poartă întâlni un om. Cine credeţi că era? Uşierul şef al judeţului Jiande, care îl recunoscu imediat.

— Aţi venit, domnule Lu? îl luă acesta în primire. Avem nişte treburi foarte urgente, de aceea vă rog să aşteptaţi puţin afară, spuse şi îi arătă drumul înapoi.

Excelenţa Sa Lu era nedumerit, dar se supuse. Se aşeză în încăperea de la poartă, în timp ce uşierul şei se retrase. Adevărul era că nu-l deranja dacă aştepta acolo şi nu avea de ce să se sinchisească. Aşteptă îndelung, dar tot nu se ivi nimeni să-l invite înăuntru, astfel că bănuiala din sufletul lui crescu iar după o bună bucată de vreme, acelaşi uşier şef reveni şi îi zise:

— Mai aşteptaţi puţin. Excelenţa Sa este în sala de judecată.

Lu se alarmă. Peste încă puţin slujbaşul se întoarse şi întrebă:

— Trimişii Domnului Wen Al. Şaptelea şi rudele curtezanei moarte n-au sosit încă?

— Le-am cerut să se grăbească! i se răspunse.

Acest dialog îl sperie grozav pe bietul Lu. Transpiră bine din cap până-n picioare.

— Excelenţa Sa porunceşte ca poliţistul să aducă inelul şi ceasul de aur pe care le-a găsit! îl auzi pe uşierul şef strigând şi imediat văzu pe fereastră, cum intră în sala de judecată un bărbat pe cap cu o bonetă roşie. Când auzise că era vorba de un inel şi de un ceas de aur, Lu simţise că se duce tot sufletul din el. Iar când dădu cu ochii de omul acela, îl apucă brusc ameţeala, ochii i se împăienjeniră şi simţi că-l lasă puterile. Bolborosi ceva şi alunecă moale pe o bancă. Nu mai ştia ce era cu el, dacă era beat sau dacă visa, dacă mai trăia ori ba. Şi pentru ce toate acestea? Pentru că poliţistul cu bonetă roşie care fusese chemat la magistrat nu era altul decât Gao Sheng, căruia el îi încredinţase lucrurile. Acum înţelesese. Îi întinseseră o cursă, pentru a-i smulge obiectele furate. Iar

el nu se arătase câtuşi de puţin prevăzător şi căzuse în plasa lor. Gândurile i se rotiră în cap, dar degeaba, pricepu că nu avea nicio ieşire şi se da de ceasul morţii că pământul nu se deschidea, să-l înghită.

Peste încă un timp, când începuse să i se limpezească mintea, uşierul şef reveni. 1

— Treburile publice încă nu s-au încheiat, îl înştiinţă, zâmbind. Suntem încă în sala de judecată. Vă rog să mai aşteptaţi puţin.

Terminând vorba se porni pe râs, fără nicio noimă. Lu se uită la el, buimac. Ce putea să spună? se gândi îndelung şi în cele din urmă rosti:

— Excelenţa Sa pentru ce se află în sala de judecată?

— Sunteţi mandarin, Excelenţă, şi înţelegeţi multe. Ce ştiu eu? se scuză omul şi râse iar.

Lu îşi dădu seama că lucrurile ieşiseră la iveală şi nu mai rezistă. Amărât, se ridică de pe banchetă şi se aruncă la pământ, bătând mătănii în neştire şi văicărindu-se:

— Salvează-mă, unchiule! Salvează-mă!

Uşierul şef tot mai râdea, când se pomeni cu el îngenuncheat în faţa sa, izbindu-şi capul de pământ. Cum era mai bine, să-l lase în pace, sau să-l ajute să se ridice? Nehotărât, se trezi şi el în genunchi, cu mâinile încercând să-l sprijine pe ofiţer.

— Cine sunt eu? Cum de aţi îngenuncheat, Excelenţa Voastră! Vă rog să vă ridicaţi. Putem sta de vorbă.

Însă Lu nu mai îndrăznea să se ridice. Pe când se vânzoleau pe jos, cineva înlătură apărătoarea uşii şi intră.

— Ce se-ntâmplă, dice bateţi mătănii amândoi? râse el.

Uşierul şei se ridică în grabă şi se trase într-o parte, rămânând într-o poziţie smerită, cu braţele atârnându-i pe lângă corp. Comandantul Lu înălţă privirea. Când dădu cu ochii de magistratul Zhuang se înroşi la chip, apoi se adună de acolo de jos şi stătu tăcut, cu capul plecat.

— Te-am făcut să aştepţi, frate bun, rupse Zhuang tăcerea, dar nişte treburi urgente mi-au luat o sumedenie de timp.

Cu aceste cuvinte, magistratul ieşi din încăperea de la poartă, trăgându-l pe Lu după el. Ofiţerul avea picioarele parcă din câlţi, abia se putea ţine pe ele. Atunci Zhuang ordonă unei slugi să-l sprijine. Ajunseră cu greu până în salon. Se aşezară şi magistratul vorbi îndelung despre lucruri fără greutate. Lu începuse să-şi revină, însă nu înţelegea ce i se spunea. Abia după multă vreme, inima îi veni la loc şi reuşi să se concentreze. Numai că magistratul nu aducea vorba despre chestiunea care îl frământa pe el. Lu se sperie iarăşi, se gândi ce să facă şi, negăsind o soluţie mai bună, îngenunche din nou şi se umili jeluindu-se:

— Fratele acesta îşi merită moartea! Ridicaţi-vă mâna de pe mine, Excelenţa Voastră.

— Ce lucru te împinge la aceste gesturi? se miră magistratul. Ridică-te iute, frăţioare!

— Dacă nu acceptaţi, nu mă ridic, Excelenţă, de-ar fi să rămân aşa o viaţă!

— Dar ce s-a întâmplat? Nu înţeleg nimic.

— L-aţi trimis pe poliţist să mă cerceteze şi nu ştiţi nimic?

— Tot nu înţeleg. Ce poliţist? De re te temi de

poliţist? Cu cât discutăm mai mult, cu atât sunt mai nedumerit!

Ofiţerul stătea tot în genunchi, în timp ce magistratul îi cerea să se ridice şi să vorbească desluşit.

— Femeia fără virtute ajunge oricum pe mâna codoaşelor. Mi-am făcut-o cu mâna mea. Am greşit, nu trebuia să iau lucrurile acelea de la Wen. Acum ele sunt la dumneavoastră. Ştiu ce vină am. Vă rog însă, Excelenţă, nu mă faceţi de ruşine. Îi dau lucrurile înapoi păgubaşului. N-am să vă uit în vecii vecilor şi o să vă ofer sacrificii pentru viaţă lungă şi bunăstare. Excelenţa Voastră.

Pe când cerşea îndurare şi se căina, legându-se să se îndrepte, ofiţerul nu mai contenea din bătutul mătăniilor. Magistratul îl ascultă, fără să schiţeze niciun gest. Aşteptă până ce el sfârşi cu închinăciunile şi atunci vorbi, prefăcându-se ca mai înainte:

— N-aş fi crezut, dacă n-aş fi auzit acum din gura ta, că tu eşti omul de pe corabie care a furat. N-ar fi trebuit să săvârşeşti aşa ceva, Excelenţă. De când domnul Wen a fost păgubit, comandantul Hu mi-a cerut mereu, fiind la mijloc cineva din oamenii săi, să prind hoţul. Nu mai zic de câte ori nu m-a mustrat. Numitul Wen s-a interesat şi el de nenumărate ori. Ajunsesem să nu mai ştiu de mine şi atunci i-am trimis din partea mea, acestuia din urmă, cinci sute de arginţi, dar el a socotit că suma e prea mică. Acum, dacă Domnia Ta ai luat lucrurile, mi-e mai uşor să vorbesc. Ai venit cu comandantul Hu, eşti coleg cu acest Wen şi nu se poate ca ei să nu aibă grijă de tine. Trebuie să te dau pe mâna comandantului, ca să ies curat din toată afacerea. Ne cunoaştem bine şi-mi pare rău pentru tine. Ridică-te,

mergem împreună.

La aceste cuvinte, ofiţerul simţi că-şi dă duhul pe loc. Rămase în genunchi, plângând de-a binelea.

— Drept să-ţi mărturisesc, eu nici nu pot să cred în murdăria asta, reluă Zhuang. Şi dacă ai fi rămas fără bani, onorate, era musai să faci aşa ceva? Acum o să intri pe mina poliţiştilor. Ca să te scap, ar fi să nu le spun nimic. Pentru o chestie ca asta, oamenii ăştia de jos sunt în stare să-ţi tragă două-trei mii de ciomege. Pe de altă parte, eşti hoţul adevărat, cum să păstrez tăcerea în faţa] or? Pe urmă, nu ştiu, deschid, ori nu, dosarul? Eşti doar mandarin, îţi dai prea bine seama ce greu îmi vine!

Văzând că magistratul Zhuang nu vrea să-l ajute, Lu izbucni într-un nou şuvoi de lacrimi şi îl imploră pe magistrat:

— Mama mea trăieşte are optzeci şi trei de ani. Când îi va ajunge la urechi că am furat, o să moară de ruşine, abătând şi vina asta, asupra capului meu! Acum, că nu mai am scăpare, vă rog, Excelenţă, arătaţi cât sunteţi de bun! în vin ţa viitoare am să fiu bou sau cal, şi am să vă slujesc până la ultima suflare urmaşii, Excelenţa Voastră!

„Pe ziua de azi a înghiţit destule”, îşi zise magistratul, ascultându-l. „Nu mă iau eu după el că are sau nu are mamă! Aşa spun toţi când se află în situaţia lui. Încă a avut noroc că se alege numai cu atât”.

— Vai! Păcat că nu te-ai gândit atunci că va sosi şi o clipă ca asta, îl mustră Excelenţa Sa Zhuang, oftând. Nu-ţi vreau răul, dar Domnul Wen rămăsese fără un ban şi am fost nevoit să-i dau de la mine. I-am trimis cinci sute de arginţi. Pe urmă mai e poliţistul, care s-a obosit atât şi nu

putem să nu-l răsplătim măcar cu o sută-două. Oare e corect ca numitul Wen să scoată atâţia bani din asta?

— I-am luat exact o sută şi cincizeci, nu cinci sute! se revoltă Lu.

— Eu n-am de unde să ştiu. Mergi şi cere-i socoteală.

— Fiţi bun”, Excelenţa Voastră! Aveţi răbdare câteva luni, să-mi primesc plata pentru slujba pe vas, şi atunci înapoiez totul.

Magistratul oftă iarăşi.

— Orice-am spune, banii împărăteşti aduc ghinion. Bine, peste câteva luni o să dai din soldă, dar ce-o să mănânci? Nu-ţi resping oferta, dar voi militarii, nu aveţi nicio altă recompensă. Iar când ţara o cere, vă faceţi ţărână! Eu voi fi bun până la capăt, nu mă amestec în chestiunile tale. Numai că pentru cei cinci sute ai mei nu mi-e destul o vorbă în vânt, ci trebuie să întocmim o poliţă. Am să mă duc să discut cu Domnul Wen Al. Şaptelea. Vom vedea rum ţi-o norocul. Să ştii: o sută de *liany* pentru poliţişti trebuie dală neapărat azi, atât ca să câştige şi ei. ceva, cât şi ea să le astupăm gura, altfel o să te afle lumea întreagă.

Cu toate că îi era greu, la stăruinţele magistratului, ofiţerul se învoi cu plata poliţiştilor. Plecă din nou capul şi mulţumi pentru bunătatea ce i s-a arătat. Magistratul îl puse să scrie ol însuşi poliţa, însă constatând că în mâna lui pana era mai grea decât o mie de *jin* şi abia trase trei ideograme, dar se acoperise tot de sudoare, chemă un grefier să ducă la bun sfârşit treaba începută. Comandantul Lu nu-i ceru decât să scrie pe furtâo cu

vântul *„zece”*[62]. Zhuang luă actul şi-l rugă pe grefier să-l conducă.

Lu mulţumi iarăşi şi iarăşi. Plecă, însoţit de grefier până la poartă, unde se înclină în faţa acestuia în semn de rămas bun şi ieşi din magistratură. În clipa aceea se auzi strigat.

— Gao Sheng a venit să vă slujească, Excelenţă! spuse poliţistul numai zâmbet. Vă întoarceţi la corabie cu lectica sau călare?

Cuvintele din urmă îl umplură de ruşine. Făcu o plecăciune şi în faţa poliţistului.

— Nu mai râdeţi de mine, frate, îl imploră el.

— Haideţi puţin până la umila mea casă, continuă poliţistul.

— Nu vă deranjaţi. Vă trimit numaidecât prin cineva hainele acelea de lină, rosti Lu şi îşi împreună mâinile, în semn de rugă şi se grăbi să urce în lectică.

După plecarea ofiţerului, magistratul Zhuang îi scrise Domnului Wen. Acesta se bucură şi îl iertă, aşa cum se întâmplă între colegi. Suta de *Hang*, promisă poliţistului o trimise de îndată, iar acelui care îi adusese scrisoarea îi dădu patru *yuani*. Când primi scrisoarea de răspuns, magistratul îl trimise pe poliţist pe vas, să îngenuncheze înaintea Domnului Wen.

Întors pe corabie, Lu nu-şi mai găsea astâmpărul; se suci de colo-colo, îşi dezbrăcă robă, strânse la un loc tot c. *e* avea, inclusiv un cort, şi le amanetă, căpătând pe ele să-i/ieri de *yuani*. Merse pe jos până la magistratură şi cu

62 Ideograma 10 este simplă, are forma crucii şi suplinea semnătura, ca şi amprenta degetului mare.

amărăciune în glas se milogi de uşierul şei să-i dea banii pe care-i adusese, Excelenţei Sale magistratului, precizându-i că pe ceilalţi urma să-i plătească mai târziu. Gestul acesta îl făcu pe magistrat să râdă. Al doilea gest caraghios al comandantului fu să-i înapoieze poliţistului hainele cumpărate şi pe deasupra să-l invite şi la masă.

— De ce nu ne-am lega prieteni? îi spuse Lu, tam-nisam.

— Excelenţă, nu cerşesc decât să mă protejaţi şi pe mine. Nu-mi faceţi propuneri care mă pun într-o situaţie grea. Nu trebuia să cheltuiţi atât cu masa.

Auzindu-l, comandantul de corabie Lu înţelese că poliţistul îl lua peste picior şi se înroşi. Iar cu acestea se încheie întreaga poveste.

De atunci, Lu fugea din calea Domnului Wen Al. Şaptelea, ca să nu dea nas în nas cu el. Numai că Wen era om cu inima largă şi la prima ocazie când s-a aflat singur l-a chemat în cabina sa, spunându-i cuvinte de împăcare şi mângâiere. Lu a fost întrucâtva emoţionat, dar îndată ce i-a întors spatele şi-a dat seama că avea un dinte împotriva lui. Dar nici nu e de mirare: dintotdeauna, sentimentele noastre pentru cei care caută să ne fie apropiaţi sunt şubrede.

Liu Zhongeheng, guvernatorul provinciei Zhejiang, aştepta cu nerăbdare veşti despre expediţia împotriva tâlharilor din Yanzhou. „Ce pândit de ghinion mai sunt”, îşi zicea adesea, „de câte ori sunt numit într-un post, se iveşte şi câte o discordie!” Telegramele de la comandantul Hu când îl linişteau, când îl îngrozeau. Ultima, în care i se transmitea că tâlharii „au fost lichidaţi cu desăvârşire” îl

bucurase peste măsură. Subalternii se înghesuiseră să-l felicite. El trimisese chiar în clipa aceea o telegramă prin care îl felicita pe Hu, spunându-i că la întoarcere îl aştepta gloria. Peste două zile, au sosit raportul amănunţit al operaţiilor militare şi lista anexă cu cei care s-au remarcat în bătălie. Guvernatorul n-a făcut niciun comentariu.

I-a trecut materialul lui Dai Dalí, poruncindu-i să înceapă lucrul la redactarea înştiinţării către palat. Îi recomandă să scrie neapărat aceste cuvinte: „Cu toată cruzimea tâlharilor, l-am trimis pe supusul Hu să-i încercuiască şi banditţii au fost lichidaţi. Toţi oamenii din subordine s-au comportat cu multă vitejie. Drept recompensă, supun spre premiere personalul din lista al ăturatătt. Lista era cea primită de la comandantul Hu. Primul lucru pe care Dai Dalí l-a observat a fost numele Excelenţei Sale Zhou aşezat în frunte şi a simţit o împunsătură în inimă. Pe loc n-a ştiut ce să spună, de aceea a preferat să se retragă, întors la el. s-a pregătit de scris, gândindu-se cum să-l aranjeze pe Zhou. „Nu mi-aş fi închipuit că această campanie militară o să-i aducă şi foloase”, şi-a zis. Lapiui nu-mi convine câtuşi de puţin, dar nici nu pot să-i şterg pur şi simplu numele de pe listă pentru că propunerile îi aparţin comandantului Hu şi l-aş pune într-o situaţie grea”. S-a sucit şi s-a răsucit. În cele din urmă şi-a convins superiorul că raportul trebuie făcut în aşa fel încât să pornească de la meritul lui, al guvernatorului însuşi, şi anume acela de a fi organizat întreaga campanie. Apoi; a argumentat că trebuia să se renunţe la lista cu nume, inutilă de vreme ce oamenii urmau să fie promovaţi oricum. Liu Zhongeheng i-a

acceptat opiniile poruncindu-i să-i trimită comandantului Hu o scrisoare, în care să-i explice hotărârea pe care o luaseră. Dai Dalí i-a scris acestuia, atrăgându-i atenţia că nu se cădea să-şi laude într-atât oamenii din subordine, iar meritul de organizator al guvernatorului să-l dea uitării. Guvernatorul se făcuse foc de supărare şi abia la rugăminţile lui, ale lui Dai, raportase numai numele comandantului.

Citind scrisoarea, comandantul Hu mai întâi s-a speriat, apoi a înţeles cât îl ajutase prietenul său Dai. A telegrafiat numaidecât guvernatorului, arătându-şi recunoştinţa, iar lui Dai Dalí i-a mulţumit într-o scrisoare. Apoi pentru că Excelenţa Sa Zhou redactase atât de nepotrivit raportul către guvernator, nu l-a mai socotit de atunci un om de încredere. A început să se poarte faţă de el cu răceală şi să nu-i mai arate consideraţie. Timpul trece cu adevărat repede. Cu o zi înainte de întoarcerea trupelor în capitala provinciei, mandarinii civili şi militari din cadrul prefecturii au pregătit un banchet complet, cu mâncăruri manciuriene şi *han*[63], la care au fost invitaţi Excelenta Sa Zhou, Zhao Neisprăvitul şi toţi ceilalţi din suită.

63 Poporul chinez (1.046.390.000 locuitori la sfîrşitul anului 1985) este format de grupul etnic han (însumînd aproape *un miliard), ocupă 94% din totalul populaţiei ţării, şi ar fi, să zicem, chinezii propriu-zişi, şi 55 de minorităţi, totalizînd circa 60 milioane de locuitori. După ultimul recensămînt, există 13 grupuri etnice a peste un milion de locuitori (zhuang, cel mai numeros după han, are 12 milioane ; mongoli, manciurieni, tibetani, vigoni etc.), 15 grupuri cu o populaţie între o sută de mii şi un milion, 18 grupuri avînd între zece mii şi o sută de mii, 7 grupuri — sub zece mii şi 2 grupuri, hezhen şi ruşi, nici o mie de locuitori.

Comandantul Hu a ocupat locul de onoare, iar oamenii lui s-au aşezat în ordine, la stânga şi la dreapta lui. Comandantul îşi pusese o robă fără guler, de bun augur şi pe deasupra ei îmbrăcase o jachetă ţesută din fir de aur. În faţa mesei fusese instalat un vas uriaş, sub care ardea un foc de mangal. Zece slugi, în robe elegante, slujeau la masă. Bancheul a început curând după ora amiezii şi seara i-a prins încă la petrecere. Comandantul Hu a băut în voie, privind spectacolul prezentat de o trupă de teatru. Când piesa era mai plină de atracţie, o pală de vânt a suflat în cortina de mătase de pe scenă şi aceasta a atins flacăra unei luminări şi a luat foc. Întâmplarea se petrecuse fulgerător, sub ochii tuturor şi câţiva slujitori se şi năpustiseră să apuce cortina, dar cum vântul fusese atât de aprig, perdeaua se aprinsese în întregime, până-n tavan. Lumea de faţă s-a înfricoşat peste măsură şi numaidecât s-a stârnit o panică de nedescris: unii au adus apă, alţii strigau să fie doborâtă galeria cu nişte prăjini de bambus. Actorii au întrerupt jocul şi s-au strâns în gura scenei, încercând să dea o mână de ajutor la stingerea focului. Noroc că unul care interpretase rolul unui militar, un om înalt şi solid, care s-a căţărat iute pe stâlpul de pe scenă, şi a tras cu putere de perdea, deşirând-o şi rupând-o de tot, încât până la urmă focul a fost potolit. Spectatori şi actori trecuseră pe lângă o mare nenorocire şi în clipa aceea au putut răsufla uşuraţi. Podeaua însă băltea de apă şi s-au apucat să măture şi să şteargă pe jos. În cele din

în timpul dinastiei Qing, manciurienii erau privilegiaţi, ca naţiune conducătoare în stat, de aceea pînă şi banchetele oficiale cuprindeau mîncăruri specifice.

urmă, gongul, a sunat şi piesa a fost reluată. În timpul incendiului, palid la faţa, comandantul chemase litiera. Apoi, ia insistenţa gazdelor, a primit să mai rămână, însă îi pierise orice chef de petrecere. A mai golit în silă câteva pahare şi a plecat repede. Ceilalţi s-au împrăştiat şi ei.

— Astăzi atâţia oameni de treabă au dorit să mă cinstească. Până şi focul şi-a făcut loc printre noi. Ce-o fi vrut să însemne? vorbi el înnegurat.

Cei din jurul lui n-au îndrăznit să comenteze, numai Domnul Wen Al. Şaptelea i-a replicat:

— Focul semnifică prosperitatea şi norocul. E prevestirea promovării voastre, preamărite, e un semn bun.

Cu, în iele acestea au avut durul să-l înveselească. A râs, de parcă toată lumea ar fi fost a lui.

În ziua următoare, toată lumea se sculă cu noaptea în cap. Pavilionul de pe mal fu gătit cu lampioane noi, colorate. Pe corăbii se făcură ultimele preparative. Pânzele fură întinse în bătaia vântului. Malul era împânzit cu ofiţeri de marină şi de uscat. Armata se întindea pe o distanţă de trei sau patru *li*, fiecare soldat etalându-şi cu mândrie puşca, sabia sau suliţa. La fiecare cincizeci de oameni se afla un plutonier, cu câte o cravaşă în mină, ţinându-i în ordine. La ora zece şi jumătate, fură trase trei salve de tun şi trâmbiţele şi tobele porniră să răsune. Comandantul Hu se îmbrăcase ca pentru paradă. Îşi pusese pe cap o căciulă de zibelină, roşie în partea de sus, împodobită la spate cu pene de păun[64]. Roba îi era de culoare roşie, ornată la

64 Obicei manciurian ca însemn al bravurii militare.

guler cu blană de maimuţă; peste ea îşi trăsese o jachetă de zibelină, numită piersica de viaţă lungă, sub care îşi prinsese o pungă de mătase cucută în formă de floare de lotus. Încălţările cu tălpi verzi îi erau împletite din planta *iarbă rară*[65]. Slugile lui se primeniseră şi ele în robe gri de pânză, peste care îmbrăcaseră veste de culoarea cerului; pe cap aveau bonete cu partea de sus albă, terminată cu cozi de zibelină, iar în picioare purtau încălţări uşoare. Toată lumea era aranjată ca de zile mari. De pe mal se traseră alte trei salve

de tun. Soldaţii erau îmbrăcaţi de paradă. De pe corabie până la mal nu era decât o aruncătură de băţ, dar comandantul Hu în dus prin apele joase, într-o litieră purtată de patru oameni. În faţă, calea îi era deschisă de o umbrelă, iar după el venea suita. Coborî în faţa pavilionului multicolor şi adresă câteva cuvinte mulţimii care venise să-i dăruiască umbrele. Pe jos fuseseră azvârlito perniţe sau covoraşe roşii, pe care mandarinii îngenunchează, plecându-şi capetele. Hu răspunse tuturor printr-un gest larg, le mulţumi şi îi invită pe corabie să bea ceai. În timpul acesta, tunurile de pe corăbii începură să bubuie asurzitor. Fanfara cânta. Comandantul se urcă iarăşi în litieră pentru a se întoarce pe corabie, urmat de data aceasta de mandarini şi un oii verii săi apropiaţi.

Pe neaşteptate, în momentul în care hamalii ridicară litiera pe umeri, din mulţime se desprinseră câţiva oameni în doliu, în mâini cu suluri de hârtie şi se aruncară spre chei, văicărindu-se. Soldaţii veniţi din capitala provinciei şi

65 Ruyi cao, Viola rerecunda.

portăreii judeţeni se repeziră spre ei, huiduindu-i şi lovindu-i. În mod cu totul neaşteptat, oamenii nu se înfricoşară chiar de loc, iar bocetele lor se schimbară în sudălmi. Vorbele nu li se auzeau prea limpede, dar cei prezenţi tot izbutiră să prindă câteva cuvinte din care reieşea că îi învinuiau pe soldaţi că ar fi „adevăraţi tâlhari, care au semănat numai suferinţe”. Pricepând despre ce era vorba, soldaţii şi portăreii prinseră să-i lovească sălbatic blestemându-i. Toată omenirea aceea se aşternu la pământ, plângând şi înălţându-şi mulţimea de jalbe, fără să dea cel mai mic semn de grabă. Asistenţa care fusese până atunci dispusă în careu şi curioşii veniţi să privească la spectacolul plecării, se apropiară.

Înjurăturile oamenilor cu jalbe nu ajunseră până la urechile comandantului Hu şi el se prefăcu a nu fi văzut nimic. Urcă pe vas şi porunci ca imediat să fie puse în mişcare corăbiile, şi îndepărtate de mai.

Aflând că se dăduse ordinul de plecare, prefectul, magistratul şi ceilalţi mandarini locali ieşiseră în grabă din pavilion, îndreptându-se spre corabie. Aproape de mal, văzură mulţimea aceea adunată şi întrebară ce se întâmplase. Nimeni nu îndrăznea să le spună despre ce era vorba. Prefectul nu mai insistă. Numai magistratul Zhuang îşi certă slujbaşii:

— De ce nu i-aţi izgonit din timp pe pierde-vară? Uite şi cită lume s-a strâns, ori toate la un loc i-au dat comandantului ocazia să vadă cilă neorânduială e aici la noi!

Slujbaşii tăcură.

— Să mi-l legaţi pe şeful *bao* al locului[66].

Atunci şeful *bao* se repezi prin mulţime la omul care se jeluia cel mai tare şi-l luă de piept, să-l ducă înaintea magistratului. Omul nu se înfricoşă nicidecum, ci prinse să-l lovească în cap cu bastonul său de doliu.

— Mama şi frate-meu au murit de mina lor, strigă. Casa mi-a ars nână-n temelii. Ce rost mai are viaţa pentru mine? Ce fel de mandarin e el? Vreau să dau ochii cu el şi să ne batem amândoi, pe viaţă şi pe moarte!

De pe chei, magistratul Zhuang auzi vorbele omului. Înţelegând că nu el era cel înjurat, ci comandantul Hu, nu se supără prea tare. Ordonă ca şeful *bao* să-l lase în pace pe om şi neîntârziat să alunge adunătura de ăcolo. Împreună cu şapte-opt portărei, şeful *bao* se apucă să-i târască rând pe rând pe jelbaşii de acolo. Oamenii plângeau şi blestemau, însă fiind duşi departe, comandantul nu-i mai auzi.

Fiecare dintre mandarinii locului urcă la bordul corăbiei sale şi toţii se alăturară alaiului alcătuit din corăbiile militare; după mai bine de zece *li*, la insistenţele comandantului, mandarinii acceptară să se întoarcă în oraşul lor.

Dar să nu lungim vorba. Peste câteva zile, convoiul

66 Şeful bao, şeful unui grup do oameni, organizaţi teritorial, pentru mai buna lor supraveghere. Sistemul baojia, de control al populaţiei, a fost instituit de Wang Aushi (1019—1086), vestit om de stat din dinastia Song (960—1279). Cîteva familii se constituiau într-o unitate numită jia, iar mai multe jia formau un bao. Un bao era condus de un şef retribuit, un fel de gardian local, care era răspunzător pentru populaţia din subordine. Sistemul s-a perpetuat pînă în epoca modernă.

ajunse în capitala provinciei, la vremea când se apropia sfârşitul anului. După obicei, primul lucru fu întrevederea cu guvernatorul, în cadrul căreia comandantul Hu îi raportă situaţia şi îi adresă mulţumiri pentru grija deosebită. La chestiunile publice nu ne vom opri. Au urmat felicitările şi voia bună.

Excelenţa Sa Zhou îşi păstrase funcţia de pe lângă guvernator. Din fericire, din pricina neînţelegerilor din ultimul timp dintre el şi comandant, tocmi pe cineva să depună la Palat un memoriu acuzator împotriva acestuia, plătind şi zece mii de arginţi. De aceea, de când se înapoiase se învoise mai mereu, trecându-şi vremea pe la prieteni. După cincisprezece ale primei luni, se înfăţişă guvernatorului şi pretextă că era nevoit să meargă la ai săi.

— Bătrânii au tot felul de boli şi mi-au scris că vor să mă vadă. Vă rog să-mi permiteţi să stau cu ei o jumătate de an.

Lin Zlv, ngeheng ţin-a la el îi, văzându-l îngrijora4 nu putea să-l refuze, dar o jumătate de an i se păru prea mult şi se învoi numai pentru trei luni.

— L-am numit pentru avansare numai pe Hu singur, însă pe baza ordonanţelor imperiale mi se va permite să acord distincţii şi n-am să te uit, îl asigură el.

Zhou Yiu mulţumi, apoi trecu şi-şi luă rămas bun de la toţi ceilalţi mandarini, angajă o barcă cu motor şi pomi spre Shanghai.

Dai Dalí îl vizitase pe comandantul Hu îndată după întoarcerea acestuia în capitala provinciei. După primele fraze uzuale Hu mulţumi pentru sfatul dat. Aducând vorba

de Zhou, nu avu pentru el decât cuvinte rele. Dai se folosi de prilej să-l ponegrească şi mai tare.

— Faptul că n-a fost numit pentru promovare se datorează aranjamentelor acestei umile persoane, se lăudă el.

— Oricum, nu sunt de acord şi în momentul în care vor pleca actele, fratele acesta mai mic îi va cere guvernatorului să-i radă definitiv numele.

Această hotărâre a comandantului Hu îl bucură pe Dai Dalí. Timpul e ca săgeata, soarele şi luna se fugăresc ca suveica prin urzeală. Şi iată, pe neştiute sosi şi clipa când documentul ieşi. Comandantul Hu se împotrivea din răsputeri evidenţierii Excelenţei Sale Zhou şi îl vorbise adeseori de rău pe acesta. Dai Dalí nu se lăsa şi el. Şi cu toate strădaniile lor, Liu Zhongeheng nu acceptase să-i şteargă numele. Materialul fu înaintat la

Palat şi curând se primi ordinul ca fiecăruia dintre cei care se remarcaseră să i se dea bani în funcţie de rang. În cazul în care banii nu ajungeau, trebuia să se apeleze pentru o suplimentare la centru. Însă corespondenţa aceasta dintr-o parte într-alta mâncase o groază de timp. Se scurseră deja trei luni şi răspunsul tot nu venea.

Uşor mai trece anul! În prima parte a lunii a cincea, într-una din zile, Liu Zhongeheng stătea de vorbă cu judecătorul şi cu inspectorul provinciei, când i s-a adus o telegramă emisă de la cabinetul primului ministru. Guvernatorul o citi. I se comunica trecerea spre provincia Fujian, în control, a doi înalţi mandarini.

— Din câte ştiu, din Fujian nu avem nicio plângere, îşi dădu cu părerea inspectorul. Ce rost ar avea trimişii

imperiali?

Judecătorul provinciei era militar de provenienţă şi cunoştea prea bine situaţia aceasta.

— Ba, eu sunt încredinţat că nici nu e vorba de provincia Fujian. Pe vremuri se obişnuia ca atunci când acestea mergeau în Shandong, să fie anunţaţi pentru Shanxi, ca să nu se ia anumite măsuri. Iar când ajungeau tocmai bine în Shandong nu mai plecau mai departe. De fapt nici nu e nevoie să-i aşteptăm, am oamenii mei şi nu se poate să nu ne înştiinţeze careva.

— Nu văd în ce chestiuni ar fi fost trimise plângeri împotriva noastră, spuse Liu.

Judecătorul şi inspectorul tăcură. Peste trei zile de la această discuţie, Liu Zhongeheng a primit o depeşă din Beijing, de la un militar cu care se avea bine, şi care îi scria negru pe alb că trei cenzori depuseseră plângeri contra lui şi de aceea se hotărâse deplasarea trimişilor imperiali. Abia acum se alarmă guvernatorul. A doua zi, primi într-adevăr ordinul împăratului pentru a-şi da concursul la buna desfăşurare a activităţii trimişilor. Se spunea însă că cineva îl acuzase, dar nu se amintea despre niciun cenzor. Peste alte câteva zile, militarul acela din capitală trimise o nouă depeşă, comunicând aproximativ situaţia asupra căreia trimişii imperiali îşi concentrau atenţia. Desigur că nu se putea pronunţa la întregime explicit, dar îi dezvăluia în mare parte scopul vizitei acelora. Şi iată ce folositor se dovedise ca un guvernator să aibă un cunoscut pe lângă căpeteniile militare. Iar dacă ar fi fost să nu aibă, tot i-ar fi priit dacă şi-ar fi apropiat o persoană sau două, trimiţându-le an de an „cărbuni” şi

„gheaţă”, în semn de consideraţie. Liu Zhongeheng avea numeroase cunoştinţe în capitala imperiului. Aflân «că ar fi fost pus sub acuzaţie, oamenii aceştia îşi luaseră măsuri de preacuţie, încetând legăturile cu el. Poate că unii dintre ei ar fi vrut totuşi să-l înştiinţeze, dar nu reuşiseră să afle cauza acuzării şi atunci preferaseră să tacă. Chiar câteva persoane din cadrul tribunalului şi inspectoratului provinciei primiseră veşti sigure în privinţa guvernatorului, dar de teama unor viitoare schimbări de persoane, nu se grăbeau câtuşi de puţin să comenteze. Pe aceste motive, trimişii imperiali coborâseră spre sud de mai bine de o lună şi Liu Zhongeheng nu ştia nimic despre ceea ce se interesau ei. Pe la sfârşitul lunii a şasea, primi o telegramă că trimişii imperiali ajunseseră la Fluviul Limpede. Hotărî să fie întâmpinaţi acolo de şefii poliţiei civile şi militare. De la mijlocul lunii a şaptea trimişii imperiali se apropiau cu fiecare zi tot mai mult de Hangzhou. Când se aflară la o distanţă neînsemnată de oraş tot personalul, de la şefii de poliţie civilă şi militară, până la inferiori, se pregătiră să le meargă în întâmpinare. După un sfert de oră de la ieşirea lor din oraş, auziră sirenele corăbiilor cu abur de pe fluviu. Soldaţii adunaţi pe cele două maluri îşi strânseră rândurile. Curând se văzură două corăbii care îi aduceau pe trimişii imperiali şi pe cei douăzeci şi ceva de însoţitori ai lor Din port se traseră trei salve de tun. Imediat după aceea, trimişii imperiali îşi făcură apariţia. Erau îmbrăcaţi în haine de călătorie. De pe corabie, fură purtaţi cu litierele până pe mal. Acolo coborâră şi se îndreptară spre altarul improvizat, unde ardea santal. Toată lumea îngenunche, în semn de salut. vEeful poliţiei civile şi

generalul poliţiei militare dădură raportul. Cei doi înalţi mandarini răspunseră protocolar pentru primirea ce li se făcuse şi, cu aceasta, ceremonia se încheie. După un schimb de cuvinte cu mai marii poliţiei locale, oficialii îi primiră pe ceilalţi dregători, Mră să le adreseze vreun cuvânt, stând drepţi, cu privirea spre cer. Apoi ordonară să se intre în oraş şi urcară în litiere. În Hongzhou, cartierul general al guvernatorului fusese pregătit cu mult înainte pentru a servi e /\ reşedinţă oficială a trimişilor imperiali, pe toată perioada şederii lor în oraş. Oamenii care slujeau acolo nu erau diptre cei de rând, tocmai pentru a se arăta atenţia deosebită ce li se acorda înalţilor demn ilari. La început fusese desemnat să se ocupe de oaspeţi magistratul judeţului din jurul capitalei, apoi, de teamă să nu se fi neglijat ceva, inspectorul mai însărcină un prefect şi un magistrat să dea o mână de ajutor la treburi.

Pentru că înaintea plecării lor în inspecţie primiseră instrucţiuni chiar de la împărat, trimişii imperiali porunciră de cum ajunseră la reşedinţă, să se renunţe la îndatoririle sociale protocolare şi să se controleze absolut toiul. În ieiui acesta, portarii aveau obligaţia de a se purta cu mare stricteţe: orice mandarin care venea în vizită trebuia să fie refuzat; însoţitorilor din suita oficială li se interzisese să părăsească reşedinţa ori să primească oaspeţi. În preajma porţii fură plasaţi un poliţist şi un agent, care să observe orice mişcare din zori şi până-n seară şi să consemneze tot ce se petrecea. O dată aflate, aceste porunci îi înfricoşară pe toţi dregătorii din provincie.

A doua zi, trimişii imperiali îi cerură magistratului să

pregătească zece noi instrumente de tortură, să dispună de suficiente lanţuri, prăjini, ciomege şi bastoane, să sporească la treizeci cătuşele de mâini şi lanţurile pentru picioare, să aibă în stare bună zece butuci de prins grumazul şi patru cuşti[67]. Magistratul se îngriji peste noapte de toate aceste lucruri şi a doua zi în zori le şi duse la reşedinţă. O asemenea veste cumplită avu menirea să scoată pur şi simplu sufletele din oameni. Apoi, două zile nu se mai întâmplă nimic. Liniştea şi calmul se înstăpâniseră asupra reşedinţei, timp în care mandarinii îşi spărgeau capetele frământându-se cu tot felul de presupuneri. Magistratul şi poliţiştii îl anunţau pe guvernator despre orice hotărâre a trimişilor imperiali, numai că tăcerea aceea sinistră, de două zile, avusese darul să sporească încordarea tuturor.

A doua zi, de la reşedinţă se emise un document prin care i se aducea la cunoştinţă guvernatorului demiterea din funcţii a peste o sută cincizeci de persoane. Erau înscrişi acolo inspectori, cinci prefecţi, cincisprezece magistraţi, printre care şi Excelenţa Sa Zhuang din Jiande şi aşa mai departe. Nu-i putuse ţine minte de la prima citire, însă îi sărise în ochi că se aflau destui dintre oamenii lui. Documentul nu amintea nimic de pedepse.

Fiind un act eliberat din ordin imperial guvernatorul

67 Zhanlong, cuşcă din lemn, în care condamnatul stătea în picioare. Tavanul coliviei era potrivit în aşa fel îneît să apese greu pe capul pedepsitului, care nu rezista mai mult de cîteva zile şi murea. Uneori, i se puneau omului şi nişte cărămizi sub tălpile picioarelor şi, în momentul cînd acestea erau scoase, el se ^stingea din viaţă prin brusca extensie a trupului.

nu îndrăzni să întrebe nimic, ci acţionă întocmai cum i se cerea. Această noutate cutremurătoare înspăimântă mai mult decât orice lumea mandarinilor. Dregătorilor le transpira până şi podul palmei. Aşteptau cu sufletul la gură mereu veşti şi lipsa acestora li se părea cu neputinţă de suportat. După ce fusese făcut cunoscut documentul imperial, vigilenţa portarilor de la reşedinţă slăbise destul. Câţiva judecători care îi însoţeau pe trimişii imperiali ieşeau seară de seară să-şi caute prietenii. Plecau numai după ce cădea întunericul. Zilele şi le petreceau în reşedinţă. Şi cine nu încerca să intre în legătură cu aceştia! La fiecare vizită, li se prezentau prieteni, rude, colegi, vecini. La început se învoiră să ia masa şi să se vadă cu unii şi cu alţii, mai apoi acceptară să li se trimită daruri, şi astfel numărul celor care călcau în curtea reşedinţei se mărise parcă dintr-odată.

Cei doi trimişi imperiali se prefăceau că nu văd şi nu aud nimic, dar de fapt ei îi lăsau pe oamenii din subordine să vegheze şi să acţioneze după cum o cereau împrejurările. În suită era un stegar manciurian, pe nume Lada, consilier în Ministerul Pedepselor, mâna dreaptă a primului trimis. Între maestru şi învăţăcel exista o mare armonie. Acest Lada şi mai marele porţilor Oraşului Hangzhou, Guo Fu, fuseseră pe aceeaşi listă a câştigătorilor examenelor imperiale.

Primul trimis imperial era şi el stegar, militar manciurian, şi avea funcţiile de ministru în ministerul de război şi ministru de stat însărcinat cu treburile interne.

Cei mari [68]au dorit să-i încredinţeze lui misiunea: „El a asudat atâţia ani de zile, îndeplinindu-şi însărcinările cu seriozitate şi supusenie. Astăzi va merge în sud, de unde se poate întoarce cu merit îndoit”.

Lada a aşteptat să apară numirea şi înainte de a pleca s-a înfăţişat eunucului, pentru a afla care ar fi vrerea mai marilor în Legătură cu această misiune.

— Cei de sus au avut în vedere întâi pe altcineva, i-a destăinuit eunucul. Noi doi suntem apropiaţi şi pot să-ţi spun. Fiind vorba de o situaţie bună, putem trimite pe altcineva? Atunci m-am dus şi am cerşit misiunea aceasta pentru tine.

Mărturisirea aceasta l-a copleşit:

— Mă gândesc că răsunetul acestei chestiuni o fost destul de mare. Se pare că nu-i deloc lesne de pus lucrurile la punct. Dacă voi cere indicaţii, oare cum s-ar interpreta?

— Ce nu se poate face astăzi? i-a replicat eunucul, râzându-i în nas. „Oare în cele optsprezece provincii se mai află mandarini cinstiţi?” s-a întrebat cândva împăratul şi a continuat. „Dar cenzorii nu spun nimic şi atunci mă prefac şi eu că n-am habar. Iar când ei acuză, se trimit înalţi mandarini să cerceteze, îi aranjează pe câţiva şi cam asta e tot. Cei dintâi s-au dus, vin alţii, parcă poţi să lecuieşti cu adevărat întreaga suflare? Iată vorbe pline de înţelepciune! Aşa că te vei duce în Zheijiang. Nu-i uşor să îndrepţi starea de acolo, dar eu îţi dau o cale bună. Se cheamă: „Încordezi arcul, dar nu slobozi săgeata”. Întâi şi-

68 Shangtou, cei de deasupra, cei mari desemnează porunca împărătească luată. şi transmisă nu direct, ci prin intermediul unor înalţi mandarini ai curţii imperiale.

ntâi, nu uiţi nicio clipă marea bunătate pe care ţi-a arătat-o Fiul Cerului. Doi – îţi creezi o faimă bună; eviţi situaţia ca lumea să te ocărască şi blesteme în spate. Trei, tragi şi tu unele foloase. Nu mai eşti atât de tânăr, ca tine sunt mulţi şi dacă cei mari şi-au dovedit marea lor bunătate faţă de tine, de ce n-ai câştiga îndoit din asta?

Primul trimis imperial a ascultat de sfatul eunucului. Alte lucruri n-a luat în seamă, ci doar cuvintele: „Încordezi arcul, dar nu slobozi săgeata” i s-au întipărit adânc în inimă.

O dată ajuns în Hangzhou, a ţinut cont de sfatul acesta al eunucului. Cu tot VÂR. tul aprig pe care îl stârnise în afară, cu toate zvonurile pe care le lansase cum că o să-i ridice pe unii, cu toate ameninţările înfricoşătoare prin ordinul de a se pregăti instrumentele de tortură, cu tot acest uriaş vacarm de presupuneri şi temeri ridicat până la ceruri, în realitate din partea lui nu venea nicio primejdie: el stătea în reşedinţă şi nu făcea nimic, îngrijindu-se numai să prizeze tabac şi să fumeze opium. Uneori petrecea şi cânta cu cei câţiva slujitori apropiaţi. Nu numai că el nu cercetase şi nu interogase pe nimeni, însă nici măcar nu-şi n rup caso *n*. *e* bii posto documentul întocmit, lăsând totul în seama judecătorilor.

Al doilea trimis imperial era de naţionalitate han. Funcţia lui era înaltă – anume aceea de adjunct al şefului Cenzoratului pe imperiu, însă el era socotit mandarin de gradul trei şi nu se afla tocmai în vogă. De aceea, lăsa totul în răspunderea primului trimis şi nu-i trecea cu nimic pe dinainte.

Cât priveşte judecătorii de la Tribunalul imperial,

unii erau foarte pricepuţi şi puneau patimă în rezolvarea treburilor obşteşti. Numai că atitudinea primului trimis îi nedumerea. De aceea, doar Lada, omul de nădejde al primului trimis imperial înţelegea lucrurile şi acţiona mână-n mână cu inspectorul Guo Fu.

Guo Fu fusese foarte apreciat în tinereţe, la examenele imperiale, şi venise în provincie de şaptesprezece ani. Fiind bine văzut la Palat, guvernatorii care se perindaseră la conducerea provinciei Zheijiang îi încredinţaseră mai multe misiuni. Din păcate, era un om repezit, nerăbdător în toate. Nu s-ar fi putut spune că râu ducea lucrurile la bun sfârşit, dar o făcea cu mare zgomot. Din această pricină, de vreo şapte-opt ani, nimeni nu mai îndrăznise să-i dea vreo însărcinare în calitate de inspector şi îl făcuseră mai marele porţilor oraşului, în schimbul a o sută de *yuani* pe lună.

Frământat de ceea ce se petrecea sub ochii săi, la primirea documentului cu pricina, guvernatorul chemă la el pe câţiva dintre oameni mai apropiaţi, întrebându-i ce-ar putea face.

— De vreme ce inspectorul Guo a flori elenul primului trimis imperial şi coleg atât de bun cu Lada, rosti acelaşi judecător care îi prevenise mai inainh*, n-avem altceva de tăcut decât să ne purtăm cu el cu grijă. Ar fi bine să-i daţi puţină atenţie, preamărite. Mişcat de importanţa pe care i-o veţi acorda, se va arăta şi el recunoscător şi va vorbi frumos despre noi în faţa trimişilor imperiali. Apoi, protilând de prietenia lui cu Lada, vom putea şi noi intra în legătură cu el. Noroc că avem câteva posturi libero la Biroul pentru controlul

fondurilor, la Biroul pentru treburile militare şi la comanda armatei de apărare. Do co mi l-aţi numi no el într-un loc sau două. Se va bucura cu siguranţă.

Guvernatorului i se păru firească propunerea şi acceptă pe loc. După plecarea lor, puse să se scrie numirile şi i le trimise mai marelui porţilor în aceeaşi zi, înainte de căderea serii.

Guo Fu trăise ani în şir destul de strâmtorat. Iată că de data aceasta i se ivise prilejul să câştige ceva. Se gândea să se prezinte maestrului său şi să-l roage să-i ceară magistratului să-i ofere o poziţie mai bună. Tocmai când îşi făcea aceste gânduri, primi cele două înştiinţări. El, care ani în şir nu mai fusese vizitat de persoane oficiale, se sperie la început când văzu cele două înştiinţări. Abia când le desfăcu, înţelese că i se dăduseră în primire birourile pentru controlul fondurilor şi acela pentru treburile militare. Bucuria care îl năpădi nu fu deloc mică. A doua zi se şi înfăţişă guvernatorului, bătu mătănii şi înşiră numeroase cuvinte de mulţumire. Liu Zhongeheng se arătă şi el mieros.

— Fratele vostru mai mic vă ştia de multă vreme talentul ieşit din comun, spuse el. Păcat că n-am avut prilejul să-mi arăt încrederea şi am amânat până astăzi. Pe viitor, vă vor aştepta însărcinări mai mari.

Om cu bun simţ, inspectorul Guo s-a apucat de atunci să-l ajute din toată inima pe guvernator. Dar acestea sunt lucruri care vor veni mai pe urmă, de aceea ne oprim şi nu le povestim acum.

A doua zi după întâlnirea cu guvernatorul, Guo s-a grăbit să-l înştiinţeze pe Lada despre numire. Acesta a

înţeles prea bine şi i-a comunicat vestea maestrului său. Trimisul imperial şi-a făcut o idee despre acest lucru şi, chiar în seara aceea, ia un ceas când nu mai era nimeni să-i vadă, l-a chemat pe Lada la el, poruncindu-i cum să procedeze.

— Oare aş putea să nu fac totul pentru învăţătorul meu? a glăsuit Lada. Am însă a vă spune ceva: cel mai bine este ca noi să stăm în aşteptare, să-i lăsăm pe ei să vină după un sfat. Dacă eu aş fi acel care umblă după ei, ar însemna că sunt lipsit de valoare.

— Da, a acceptat trimisul imperial. Judecata ta nu

O deloc rea… Atunci faci cum e mai bine, nu mai am nimic de zis.

A doua zi în zori, Lada s-a dus în vizită la inspectorul Guo, însă i s-a spus că acesta fusese chemat de guvernator, iar după aceea avea nişte vizite de făcut. Lada n-a mai insistat şi a plecat.

Inspectorul Guo fusese într-adevăr chemat de guvernator. Acesta din urmă dăduse porunca să nu-l supere nimeni, oricine ar fi el, pretextând că ar fi gripat. Când Guo Fu apăru, fu invitat în sala tratatelor, în semn de înaltă consideraţie. Liu Zhongeheng îl aştepta acolo de mult. S-au salutat, înclinându-se adânc şi s-au aşezat. Guvernatorul purta un costum *jieshan*, din două piese, de dulori diferite şi nu-şi pusese boneta[69]. De aceea, de la început, îi ceruse oaspetelui său să se descopere şi-l întrebase dacă avea pe el o haină obişnuită.

69 Bonetele erau diferite, în funcţie de rang. Aici, guvernatorul dorise să şteargă deosebirile de poziţie socială, pentru a şi-l apropia pe inspector.

— Nu, răspunse inspectorul Guo.

— Cred că măsura mea îi vine bine şi măritului Guo.

I se adresă guvernatorul unei slugi. Mergi şi adu o bluză din cele noi făcute din voal.

Sluga plecă şi peste puţin timp îi aduse lui Guo Fu o bluză, ajutându-l s-o îmbrace. Nu se aşezaseră bine şi guvernatorul merse mai departe.

— Te-am chemat devreme şi teamă mi-e că n-ai mâncat o plăcintă. O să gustăm împreună câteva, adăugă, după ce o slugă intră cu plăcintele.

În timpul mesei, discutară lucruri mărunte, comune.

Pe Guo Fu îl treceau toate sudorile. Broboane mari cât bobul de soia i se rostogoleau pe ceafă. Atunci guvernatorul îi ceru inspectorului să-şi scoată vesta şi-l puse pe slujitor să-l şteargă pe spate, cu un prosop. Chiar atunci, un poliţist intră şi-l anunţă pe comandantul Hu.

— Am eu vreme pentru el? Nu v-am atras atenţia că azi nu primesc pe nimeni? se revoltă guvernatorul. Unde: vă sunt urechile?

— Spunea că e ceva oficial, care nu suferă amânare.

— Atunci să-l caute pe Dai Dalí.

Poliţistui ieşi fără o vorbă şi-i transmise acestea comandantului care n-avu altceva de făcut decât să înghită în sec. Plecă, cu capul în jos, supărat.

Tratat cu atâta mărinimie, inspectorul Guo nu se simţea câtuşi de puţin în largul său şi nu ştia cum ar fi fost mai nimerit să se poarte. După ce sluga îl şterse bine pe spate, gustă din ceai, iar Liu Zhangeheng îşi dădu drumul:

— Oare cât timp or să rămână aici trimişii imperiali? Când îşi încheie cercetările va trebui să ne întâlnim cu ei,

în anul acela, când aţi fost chemat în capitală pentru promovare m-am văzut de câteva ori cu dânşii. Am auzit că primul trimis ţi-a fost maestru, frate mai mare. E adevărat?

— Da. Cu înălţimea Sa n-am putut să dau ochii, darm-am întâlnit zilnic cu unul dintre însoţitorii lui. Aş putea să-l întreb orice doriţi.

— Ce-aş avea eu a mă teme? Chestiunea nu este legată direct de mine. Numai că n-aş vrea să ia proporţii, să atingă pe toată lumea. Dacă se va crea impresia că întreaga provincie e rea, va fi greu să mai fi mandarin în Hangzhou. Eu mă gândesc la toată lumea, nu e vorba de mine însumi.

Guo Fu se arătă plăcut mişcat. La aceasta se adăuga, tratamentul de care avea parte şi dorea din adâncul inimiisă-şi răsplătească mai marele.

— Am fost învăţăcelul primului trimis imperial, iar Lada mi-a fost coleg. Controlul acesta se face pe întreaga provincie Voi depune strădanii în sensul în care» mi-aţi vorbit. O să-i spun lui Lada cum vedeţi această chestiune şi am convingerea că el ne va veni în ajutor.

— Oricum, nu se va obosi pentru nimic. Să spunem lucrurilor pe nume: Dacă deschid uşa, nu pot să-mi plec şi spatele? Se cercetează situaţia din provincia Zheijiang şi sunt puşi la bătaie banii noştri. Acum nu mai are însemnătate dacă ne alegem cu câţiva în plus sau în minus. Important este ca toată lumea să iasă cu faţa curată. Primul lucru pe care ar trebui să-l faci când te vezi cu colegul acela, frate bun, este să copiezi actele, să vedem despre ce este vorba şi să putem ajunge siguri pe situaţie. De fapt, noi 11 putem sprijini în chestiuni de care ei nici n-

au aflat.

Inspectorul Guo dădu de câteva ori din cap, în semn de aprobare, apoi îşi luă rămas bun. Ar fi vrut să se schimbe în lucrurile sale, dar Liu Zhangeheng insistă să plece aşa cum era îmbrăcat.

— Îţi fac în dar această haină, rosti el. Ajutorul tău preţuieşte mult mai mult. Cât face o haină!

Guo mulţumi şi plecă. Guvernatorul îi porunci slugii să împacheteze roba şi boneta inspectorului şi să i le ducă acasă. În timpul acesta, Gao se repezi până la reşedinţa trimişilor imperiali.

— Te-am căutat, dar nu erai la slujbă, îi spuse Lada.

— Îmi pare rău, se grăbi inspectorul să se scuze şi pe dată îi relată discuţia pe care o avusese puţin înainte cu guvernatorul.

— El e mai marele acestor tărâmuri şi orice lucru, cât de neînsemnat, e legat de el. Cum poate să declare că aceste chestiuni n-au nici în clin nici în mânecă cu el?

— Nu asta a vrut să spună. Se gândea că unii dintre slujbaşii cercetaţi sunt numiţi înainte de venirea lui.

— Dacă nu erau buni, nu trebuia să-i menţină. De ce nu i-a demis înainte? Sigur că acum nu toţi vor fi măturaţi.

— Acest Liu Zhongeheng este plin de loialitate. E a vorbă veche: „Dacă poţi salva ceva, fă-o! a Apoi, dacă-l ajuţi în această chestiune, n-o să rămână nerecunoscător.

— Frate bun, n-am să-ţi ascund că te înţeleg. Te-ai cu ei foarte bine, îi eşti îndatorat şi ţi-ar plăcea să-l vezi ieşind basma curată. Trimişii imperiali, veniţi cu înaltă poruncă, pot nan să lase lucrurile oricum?

Inspectorul Guo Fu se înroşi. Multă vreme nu scoase

un cuvânt.

— Ai perfectă dreptate. La urma urmei, ce contează dacă sunt înlăturaţi câţiva oameni care se vor dovedi după cercetări a fi foarte răi? spuse el.

— Aşadar, nu numai că nu sunt deloc de acord cu tine., care mi-ai fost coleg, dar trebuie să le dezvălui totul trimişilor imperiali. N-am încotro, dar primul lucru pe care trebuie să-l fac e să te las de unul singur, de parcă loiie noi nici n-ar fi vreun simţământ de prietenie. Pe de altă parte, tu eşti pe deplin mulţumit: tocmai ai primit nişte însărcinări minunate. Oare nu este aşa?

Inspectorul Guo se înroşi din nou.

— Păstrându-te pe tine şi prietenia ta, pot uşor să obţin un post, aşa că nu pun mare preţ pe însărcinările de acum.

— Am fost brutal, nu te supăra, recunoscu Lada.

— Mă consideri un prost şi uite că îţi baţi joc de mine, fiindcă de fapt n-ai nicio dreptate.

— Ce e drept e drept, dar falsul se vede de la o poştă. În chestiunea asta nu hotărăsc de unul singur. Lasă-mă întâi să vorbesc cu mai marii mei.

— Sigur că da. Dar ai putea măcar să-mi dai să văd şi eu plângerea care v-a adus aici.

— Eu, unul, n-aş avea de ce să nu ţi-o dau. Însă printre noi se află doi oameni foarte invidioşi. Dacă-ţi voi arăta ţie documentele, neştiind sentimentele care ne leagă pe noi doi, vor crede c-am făcut-o pentru arginţi! E de-a dreptul ruşinos!

— Ad-o, totuşi, şi guvernatorul o să se dovedească inimă largă într-o chestiune ca asta.

Lada vorbi mai încet, apoi îl invită pe Guo Fu la el în casă. Aici îi ceru să ia loc pe marginea patului. Se aşeză lângă el şi îi şopti la ureche:

— Pe alţii îi pot înşela în privinţa asta, însă pe tine, nu. Maestrul mi-a spus de mult că aici intră toată lumea şi că e nevoie de o anumită sumă.

Judecătorul Lada ridică două degete.

— Douăzeci de mii?

— Eşti departe de adevăr, cum e pământul de cer.

— Două sute de mii?

— Abia o zecime.

— Cum abia o zecime?

— Maestrul mi-a spus că o nevoie de două milioane. Două sute de mii nu sunt doar o zecime?

Inspectorul Guo rămase mut de uimire. Lada înţelese că prietenul său socoteşte suma prea mare.

— Nu e deloc afacerea mea, iar tu însuţi nu eşti decât un intermediar, se grăbi el să lămurească lucrurile.

— Dacă ai spus o cifră, am să ajung la ea. Dar va trebui ca mai întâi să-mi arunc ochii pe material.

— Asta e treaba tuturor, nu hotărăsc eu, însă dacă mi-ai cerut-o, ca prieten, îmi vine foarte greu. Uite, iau asupra mea orice risc şi dacă-mi plăteşti cincizeci de mii de arginţi îţi fac o copie şi ţi-o dau s-o vezi. Cât despre ce vor spune colegii mei, nu ştiu ce să zic. Aşteaptă şi vom vedea.

Inspectorului Guo i se păru mare suma aceasta şi se tocmi, până se învoiră la douăzeci de mii. Lada susţinu că nu putea lăsa nici un singur argint mai puţin, iar Guo Fu trebui să se supună. Atunci judecătorul îi ceru să-i dea o

chitanţă.

— Să nu crezi că n-am încredere. Lumea ne ştie colegi şi, dacă n-am un act la mână, pot fi bănuit de orice. Arată-te şi tu înţelegător.

Guo Fu redactă actul şi i-l întinse. Imediat, judecătorul scoase documentul dintr-o cutie şi i-l arătă. Inspectorul Guo rămase mut de uimire.

Lista începea cu guvernatorul şi cuprindea peste două sute de dregători ai provinciei. Însă guvernatorul nici nu voise să audă de două milioane.

— Mă duc cu el la judecată la Tribunalul din capitală! izbucni el. Oare vrea să ia cu el toată spuma de câştiguri a unei provincii? Altora nu le lasă nimic? Bine, am şi eu o cale de rezolvare. Deocamdată nu-l bag în seamă. Cât despre cei douăzeci de mii cu care te-ai îndatorat, ia-i mâine de la comisarul pentru construcţii.

Trecură trei zile, timp în care judecătorul Lada nu primi niciun răspuns şi atunci se duse el însuşi în vizită la inspectorul Guo, să afle: ce se întâmpla. Acesta îi spusese chiar vorbele guvernatorului. Lada sări în sus de supărare, apoi rămase o vreme tăcut şi în cele din urmă plecă dezamăgit. La reşedinţă, primul trimis imperial era la rândul său cu ochii pe el. Când află cum decurseseră lucrurile, se mânie de-a dreptul. Strigă că n-o să accepte niciun ban şi puse să se redacteze un document către guvernator, somându-l să-i răspundă în privinţa măsurilor pe care le luase şi pretinzându-i să trimită numaidecât prizonierii pentru interogare. La această nouă, dispoziţie de constrângere, demnitarii provinciei se simţiră îngroziţi Guvernatorul r° consultă cu oamenii să n încredere,

comisarul şi judecătorul şef.

— Nu e vorba de douăzeci de oameni, ci de mult mai mulţi, le explică Liu Zhongeheng. De vreme ce a spus că vrea bani, n-ar fi greu de rezolvat. Chestiunea este că sunt avuţi în vedere o bună jumătate dintre demnitarii provinciei, nu mai spun că şi cel care vă vorbeşte. De s-ar fi mulţumit cu mai puţin, o scoteam noi la capăt. Dar s-a pronunţat suma de două milioane. Dacă primim, iar ei nu reuşesc să lichideze chestiunea, vine un cenzor care face o plângere şi ne trezim cu alţi doi trimişi imperiali, care or să vrea douăzeci de milioane. Oare le vom putea noi face faţă? De aceea vă zic să nu le dăm apă la moară. La nevoie, mă voi duce la Beijing cu cei câţivă implicaţi mai adânc.

Gândul ascuns al guvernatorului era să dea de înţeles că el nu lua seama la nimic, pentru a-l determina pe trimisul imperial să mai scadă din bani. Cine şi-ar fi putut închipui că acesta n-o să admită să fie contrazis şi îşi va continua tactica de a ţine arcul încordat, fără să sloboade săgeata. Lumea devenise foarte îngrijorată. Liu Zhongeheng înţelegea, pe măsură ce timpul trecea, că lucrurile se complicau, dar nu putea să mai dea înapoi şi se arăta mare şi tare în vorbe, în inima sa sperând într-o dezlegare cât mai grabnică.

— Stăpâniţi-vă mânia, Mărite, interveniră mai apoi comisarul şi mai marele tribunalului. Lucrurile nu aşteaptă amânare.

— Dacă voi sunteţi fricoşi şi doriţi să vă supuneţi pretenţiilor lor, n-am să vă împiedic şi n-am să vă fac greui, dor! ară gn v’ Tnatorn! Vă las pe \ ai să vă ocupaţi de aaustă el» om im le şi de va fi bine sau rău, socotiţi că n-

are nicio legătură cu mine. În lumea de astăzi e atât de greu să fii demnitar!

— Suntem atât de nepricepuţi, preamărite, te implorăm, statuieşte-ne de bine! se rugară ei.

Guvernatorul tăcu.

— Să aşteptăm până când judecătorul provinciei va vorbi cu inspectorul Guo, zise comisarul. Se zvoneşte că şi trimişii imperiali trebuie să se întoarcă în capitală. Aşadar, cu cât acţionăm mai repede, cu atât mai bine.

— Încercaţi, răspunse guvernatorul.

Cei doi se retraseră. Chiar atunci, comisarul se duse întins acasă la inspectorul Guo şi trecu în răspunderea acestuia întreaga chestiune, iar despre situaţia sa ţinu să-i amintească de câteva ori. Guo Fu se bucură peste măsură. Îl căută pe judecătorul Lada, care se consulta cu primul trimis. Acesta nu mai spera ca lucrurile să se întoarcă în bine şi acceptă pe loc reluarea discuţiilor, limitând vizitele la cinci zile.

— Învăţătorul nostru îţi cere ţie să te ocupi de acest lucru, îi spuse Lada lui Guo Fu.

Până să se întoarcă inspectorul de la întrevedere, lumea mandarinilor deja aflase. Lecticile se îmbulziseră în faţa casei lui Guo. Prefecţi, magistraţi şi alţi mandarini îl aşteptau. Mai mulţi slujbaşi mărunţi băteau mătănii în faţa portarului, rugându-l să-i vorbească stăpânului de ei. În realitate, toţi cei care se înghesuiau acum la poarta inspectorului Guo fuseseră cu puţin mai înainte înştiinţaţi de către guvernator; în plus, se găseau acolo şi împuterniciţii acelora care aflaseră dar nu putuseră veni.

În ziua aceea, locuinţa inspectorului Guo Fu rămase

deschisă de la amiază şi până la miezul nopţii. Cine nu putuse fi primit, veni din nou a doua zi. Se ajunsese cu adevărat la vorba bătrânească: „pragul mandarinilor e ca piaţa publică”. Unii se înfiinţară acolo câteva zile la rând şi, lipsiţi de şansa de a vorbi între patru ochi cu Guo, îi rugară pe alţi inspectori *sali* scrie acestuia despre ei. După două zile, începură să curgă telegramele din provincie, adunându-se până la urmă teancul. Guo Fu îşi luase câteva zile libere şi se ocupa numai de acest lucru. Când avea puţin răgaz, dădea fuga să se sfătuiască cu Lada. Şi oricât erau ei de prieteni, lăcomia de bani îi stăpânea deopotrivă. De pildă, primul trimis imperial cerea de la un anumit om optzeci de mii; Lada care transmitea vorba, susţinea că nu se putea aranja altfel decât cu o sută de mii, iar inspectorul Guo îi spunea omului că i se pretindeau o sută douăzeci. Lada şi Guo se alegeau astfel fiecare cu câte douăzeci de mii. Aşa se întâmpla cu toţi cei „aflaţi în acest necaz. Trecuseră câteva zile. Termenul de întoarcere a celor doi înalţi oficiali sosise. Inspectorul Guo fusese atât de ocupat, încât nu avusese vreme nici să mănânce. Unii erau docili, alţii nu, însă toţi se ciocneau de el. Cei care scoseseră bani se calmaseră şi căpătaseră iarăşi curaj; chiar de suferiseră o punere sub acuzaţie, vremea trecea şi vina se uita şi ea, însă, mai important decât orice, numele rămânea nepătat. Cei cărora li se retrăseseră slujbele, obţinuseră altele, iar alţii se întoarseră înapoi la locurile lor. Pentru toţi aceştia, Lada transmitea hotărârea şi Guo Fu o ducea mai departe. Cât despre aceia care nu oferiseră bani, nu era nicio îndurare pentru ei: îşi pierdeau libertatea.

Când treburile fuseseră în linii mari reglate, Lada îl întrebase pe primul trimis imperial ce trebuie făcut mai departe. Acesta lămurise deja chestiunea cu trimisul imperial adjunct. Adjunctul deţinea un rang cu puţin mai mic, cu toate că intrase în Academia Hanlin cu zece ani mai devreme şi făcea parte dintr-o altă generaţie. Pentru mandarinii capitalei acest fapt nu era de neluat în seamă. Adjunctul îl lăsase pe primul trimis să rezolve cu putere deplină orice chestiune, deşi acesta din urmă ştia prea bine că se cuvine să se consulte cu subordonatul său. Observând că Lada se furişa mereu în camerele primului trimis, adjunctul se grăbise şi el acolo să fie de faţă şi să afle ce îşi vorbeau. Numai că cei doi într-o atare situaţie nu-şi mai spuseră nimic.

— Pentru ce din toată suita numai Lada se o-upă de treburile publice? voise ei să ştie.

— E mai practic. Apoi, are cunoştinţe pe aici, răspunse primul trimis.

— Sunt prea multe treburi şi el de unul singur nu poate face faţă. Mâine îi dau pe cineva să-l ajute. Toată lumea trebuie să se ocupe de treburile publice.

Primul trimis imperial nu-i întoarse vorba, ei căzu de acord, spunând:

— E mai bine aşa.

Ajutorul pe care i-l dădu lui Lada era favoritul său şi aceia urina sa ama în suoordme doi Ucunem ut încredere.

Dar să nu ne lungim şi să revenim la firul povestirii noastre. După ce trimişii imperiali au ajuns la un compromis, cei care nu plătiseră, fie ei ajutori de magistraţi, slujbaşi de soi ori de rând, în total vreo câteva

zeci de inşi, au fost aduşi la reşedinţă şi judecătorii s-au apucat să-i interogheze. Unde era nevoie să se folosească pedepsele, acestea se aplicau fără nicio milă. Bătaia era bătaie, temniţa-temniţă, pentru ca lumea să afle că se făcea dreptate. Şapte-opt zile în şir s-au desfăşurat aceste interogatorii. Între timp, inspectorul Guo a adus arginţii. Atunci, cei doi trimişi imperiali au cercetat cu de-amănuntul, împreună cu oamenii suitei lor, fiecare caz, clarificând lucrurile. Cutare trebuia eliberat, cutare pedepsit, indiferent cât pătimiseră până atunci. În momentul redactării documentului, cei doi trimişi imperiali şi-au împărţit câştigurile. Şi cu toate că pe faţă de reieşiseră a fi egale, primul trimis se alesese cu mult mai mult, ca urmare a sprijinului lui Lada şi Guo. Adjunctul îşi înfrână cu greu nesaţul de bani. Dar trebui s-o facă, mai ales pentru că se credea taoist, adept al lucrurilor săvârşite cu multă atenţie şi reţinere.

După încheierea treburilor oficiale, trimişii imperiali au putut în sfârşit să iasă din reşedinţă, să meargă în vizite. Invitaţii au curs din toate părţile: de la guvernator, generali, cenzori, comisari, judecători şi inspectori. Două ZMO s-au plimbat pe Lacul Apusului[70]. Câteva zile, nimeni n-a ştiut de odihnă. Şi tocmai când trimişii se pregăteau → a se întoarcă în capitală pentru a da raportul, pe neaşteptate, cenzorul Palatului l-a chemat pe guvernatorul Lin Zliongeheng pentru o altă dregătorie. Palatul a ordonat ca el să lase neîntârziat slujba şi să vină în capitală, acolo având să primească alte însărcinări. Pentru moment,

70 Xi hu, Lacul Apusului, celebru loc de promenadă din Hangzhou, oraş supranumit Paradisul terestru.

postul lui a fost ocupat de trimisul imperial adjunct. O dată sosită telegrama, cei care au aflat primii s-au adunat la reşedinţă să-l felicite pe noul guvernator. Liu Zhengeheng a predat tot ce trebuia şi s-a îmbarcat cu familia pe o corabie mergând pe fluviu până la Shanghai; de acolo, au continuat drumul pe mare până în oraşul Tianjin, de urP ajuns uşor la Beijing. După ce ajutorul său a primit sigiliul de guvernator, primul trimis imperial s-a înapoiat în capitală cu poştalionul. În ziua plecării lui, mandarinii locali s-au prezentat şi i-au urat drum-bun, unii conducându-l până dincolo de marginile provinciei.

VI

De când Fu primise numirea de guvernator peste provincia Zhejiang, se străduise cu mult sârg să pună lucrurile în ordine, astfel că deşi nu se putea spune că situaţia era cu totul alta, se produseseră oricum nişte schimbări Judecat după nepăsarea pe care o arăta fată de lucrurile exterioare, părea a fi un adevărat mandarin luminat: zidul umbrelor i se murdărea, dar nu se grăbea să-l vopsească; porţile casei nu le înfrumuseţa, iar hârtia cerată de la geamuri nu o înlocuia cu alta nouă. Magistratul îi urma întocmai instrucţiunile de a nu se ocupa de nimic şi nici că mai îndrăznea să se ducă la slujbă. Yamenul lui de guvernator avea înfăţişarea jalnică a unui cuib părăsit: curtea fusese năpădită de ierburi, aleile erau de nerecunoscut şi nimeni nu se sinchisea să cosească bălăriile de acolo. Balegile cailor se ridicau în grămezi înalte de la pământ şi nimeni nu curăţa locul. Suflarea mandarinală spunea că un astfel de şef nu era interesat să vadă de treburile publice şi pe deasupra nu-i

lăsa nici pe ceilalţi să lucreze. Magistratul putea strânge avere în voie.

Şi totuşi, mai mult decât de necrezut, chiar dacă nu mişca un singur deget pentru cele lumeşti, dragostea şi devotamentul lui în privinţa celor sufleteşti, oricât de mici, le cunoştea. De aceea, luat în totul, ieşea avantajat; pe de altă parte setea de bani nu-i era chiar străină. Cât adevăr stă în zicala veche: „Pe o întindere de o mie de *li*, mandarinii nu au altă grijă decât să se îmbogăţească44. La drept vorbind, cărturarii nu au dat de oameni care să nu fie poftitori de bani şi prin urmare ei nu sunt fructul scornelii lor.

Dar să nu lungim povestea. De când fusese numit în funcţie, timpul se scursese ca apa, soarele şi luna se urmai ziseră ca suveica prin urzeală şi ciinir-o dată trecuse o jumătate de an. Palatul îl numise pe postul liber tocmai pentru că îl ştia de om curat la suflet şi drept, apoi şi cu bună faimă. Plecase din Beijing dregător de gradul al treilea şi iată că numai într-o jumătate de an ajunsese comandantul unei provincii periferice. Fireşte că fusese impresionat de bunătatea Fiului Cerului şi se străduia să-şi arate recunoştinţa. În timpul liber, se ocupa de educaţia domnişorului. Soţia îi murise de mult şi pe băiat îl avea de la concubină. La cei doisprezece ani ai săi, acesta ştia să redacteze prima parte a unui eseu, spre satisfacţia tatălui care îi cumpărase şi o compilatţie de eseuri şi poruncise ea în fiecare zi să i se citească domnişorului din ea. „Noi, cei care ne bucurăm de aprecieri înalte, pe lângă titlul de glorie dobândit la examenele cărturăreşti, va trebui să servim ţara, altă cale n-avem de ales”. Familia

guvernatorului era alcătuită doar din trei guri, aşa că el era ferit în privinţa aceasta de greutăţi.

Într-o zi, după ce primise nişte oaspeţi, se întorsese la ei să mănânce. Îşi puse în gând ca după aceea să-l asculte pe copil. Fiind atât de puţini în casă, concubina obişnuia să îi ţină de urât la masă. De data aceasta, el o aşteptă îndelung, dar ea tot nu apăru. În cele din urmă, îşi zise că femeia era cumva ocupată cu ceva şi că va sosi mai târziu de aceea nu-şi mai făcu griji pentru lipsa ei. Numai că nici după ce încheie de mâncat, ea tot nu se ivi. O întrebă pe doică, însă femeia nu îndrăzni să spună nimic. Atunci se adresă fiului şi acesta-i răspunse, privind, ca orice tânăr, lucrurile uşor.

— Mama e trântită pe pat. Plânge de azi-dimineaţă. Nici nu s-a pieptănat.

Luat prin surprindere, guvernatorul reveni cu întrebări. De alături, doica îi făcea băiatului semne din ochi cum că nu era bine să vorbească. Însă guvernatorul o dibui.

— Ce vreţi să-mi ascundeţi? se mânie el şi continuă să-i pună copilului tot soiul de întrebări.

— De fapt nu ştiu cine ştie ce, se arătă tânărul dezarmat. Azi-dimineaţă, portarul a intrat şi a anunţat că şi mele îmbrăcată cu umilă ¿mija, având cu o a un copil, spin an ră îi caută tatăl. Mama din pricina asta s-a supărat.

Guvernatorul se sperie. Căzu pe gânduri, rămânând tăcut.

— Unde este acum femeia? vru să ştie.

— O să se întoarcă. Portarul Tang a poruncit să fie bine păzite porţile, ea nu cumva femeia să se poată

strecura înăuntru. Mama i-a spus că dacă mai dă pe aici, s-o bată şi s-o arunce în stradă.

— Dar de unde a apărut? Şi unde-i acum?

Nu ştiu nici *ru*.

— După cum zicea chiar ca, ar fi venit din Beijing, se amestecă doica, simţind că stăpânul e interesat de chestiune. Acum stă la apus de Yamen, într-un hotel. E aici, în oraş, de două zile. O ţine una şi bună că vă cunoaşte de zece ani de zile. Pe vremuri stăpânul i-a permis anumite lucruri şi de-aia-l caută.

— Ce vorbă-i asta? Nu cunosc nicio femeie.

— Aşa vorbeşte ea. Ce ştim noi?

— Lasă asta. S-o fi dus şi la Yamen?

— De aşa ceva n-am auzit, răspunse doica. Tot ce ştim am aflat de la Tang.

— Cheamă-l aici! porunci el. Vreau să-i pun câteva întrebări.

Tang Sheng era slujitorul preferat al guvernatorului-Acesta din urmă întemeiase chiar un obicei al casei: nici fiul lui nu le putea spune slugilor pe nume, cu atât mai mult lui Tang, căruia i se adresa numai cu „Domnule Tang”.

Ceva mai devreme, larma unor glasuri ajunsese până la urechile concubinei care aflase în felul acesta că stăpânul casei era căutat de o femeie. Geloasă din fire, intrase la bănuieli şi îşi trimisese sluga să întrebe direct despre <se era vorba. Aceasta îi spusese ce auzise din gura lui Tang Sheng şi concubina ceruse să i se înfăţişeze chiar portarul să stea de vorbă cu el. În lipsa unei soţii principale, concubina era stăpâna deplină a casei şi cine ar

fi fost acela să nu se pună bine cu ea? Slujitorul îi povesti din fir-a-păr tot ce se întâmplase. Concubina se făcuse foc de supărare. Doica încercase să-l anunţe pe stăpân, însă el se aflase tocmai atunci împreună cu nişte oaspeţi de seamă şi slugile nu îndrăzniseră să-l deranjeze. Când întrevederea se terminase şi el venise la masă, disperarea concubinei se mai potolise, dar încă supărată, femeia rămăsese tot în pat. Auzise întrebările pe care guvernatorul le pusese domnişorului, cât şi porunca de a fi chemat portarul. Se prefăcuse însă a nu şti nimic ca să vadă încotro aveau s-o ia lucrurile.

Tang Sheng apăru în scurtă vreme, îmbrăcat în robă lungă. De cum îl văzu, guvernatorul Fu voise să şi deschidă vorba despre ce îl interesa, apoi socoti că acolo era prea multă lume şi ridică, înârclu-l ru ci în bibliotecă. Când ajunseră pe coridor, concubina îi simţi şi se porni pe ţipete, în acelaşi timp izbindu-şi tâmpla de tăblia patului. Guvernatorul se opri. Ascultă cu atenţie.

— Mai bine-aş muri! îşi dăduse drumul femeia. Face pe omul drept şi bun şi de fapt şi-a bătut joc de copilele oamenilor şi a adus pe lume un fiu nătâng! Vă încredeţi ca orbii în el! O să meargă s-o întâlnească pe târfa aia. Mai bine mi-ar da o frânghie, să termine cu mine şi atunci n-are decât s-o ia pe târfă la el acasă, într-o litieră purtată de opt oameni! Unde e domnişorul? întrebă.

Înţelegând cât este de pornită, băiatul plecase de la masă în curtea din spatele casei. Slugile alergară după el.

— Veniţi repede, tinere stăpân! Concubina are de gând să se certe cu stăpânul, nu ştim ce-o să se mai întâmple.

Tânărul nu vru să fie de faţă la o asemenea scenă, însă slugile îl luară cu întorsături de vorbe şi îl duseră în casă. Mamă-sa îl lovi de vreo două ori.

— De-am muri amândoi! continuă femeia. Aici, sub ochii lui să ne sfârşim zilele. Cu bastardul ăsta lângă el, nu mai are nevoie de tine! Aduceţi-mi o funie! strigă. Întâi îl omor pe băiat şi pe urmă îmi iau singură viaţa.

Domnişorul izbucnise în plâns. Când începuse să înţeleagă câte ceva din strigătele femeii, guvernatorul revenise în e să şi se lăsase pe un scaun, ca să-şi poată ţine firea. Concubina nu-l luă în seamă. La ultimele ei vorbe, privind copilul, bărbatul se ridică, nebun de furie.

— E fiul meu! strigă. Ca nevastă de rangul al doilea, nu înţelegi nimic şi n-ai dreptul să te amesteci. De bine ori de rău. eu răspund. Tu n-ai dreptul să-l baţi!

Cuvintele lui avură darul să sporească şi mai mult mânia femeii.

— E liul tău, zici? Nu eu l-am purtat în pântec nouă luni încheiate? Sunt mama lui şi pot să-l bat când vreau, încheie şi-i trase băiatului încă o palmă.

Copilul sări din loc, urlând.

— Aşa deci, zise guvernatorul Fu. Bărbaţii culţi ca mine merită s-o păţească astfel, de vreme ce s-au încurcat ou femei de mâna a doua!

— Eu nu sunt om?

— Eu le-am acceptat ca soţie de-a doua[71], iar tu mi te-ai urcat în cap. Eu nu sunt un om obişnuit, trebuie să am

71 Laopo înseamnă soţie. Aici, personajul foloseşte expresia xiao laopo, adică „soţie mică“, aflată pe o treaptă inferioară faţă de prima soţie, cea principală. Termenul desemnează concubinele.

grijă de educaţia morală a familiei.

— Şi ce-ai de gând?

Bărbatul se abţinu să-i răspundă.

— Tot timpul dai îndrumări, dai sfaturi! Aş vrea să ştiu, când te întâlneai cu femeia aia de ruşine oare îţi turuia gura la fel? Dacă erai om dintr-o bucată, nu te-ai fi încurcat cu o târfă! Iar nătărăul ăla mic, Zhang sau Wang, cum s-o chema, precis că o să-ţi rămână pe cap.

— Halal vorbe! râse el. Adevărul era că femeia îl cam pusese la punct şi el nu mai avusese nicio replică. Nici n-am apucat să ştiu cine este femeia aceea şi tu mi-ai şi aruncat-o în circă! Aşteaptă să ne lămurim ce şi cum şi-ai să poţi atunci să faci tărăboi cât vei vrei.

Concubina era gata să sară iar cu vorba, însă chiar în clipa aceea fu anunţată „doamna verişoară”. Guvernatorul îi ieşi numaidecât în întâmpinare.

— Bine-ai venit, zise. Ce potrivire! Te rog s-o linişteşti puţin, să-i dai ceva poveţe şi să-i mai deschizi ochii. Rămâi şi la cină, eu am nişte treburi oficiale, nu pot să vă ţin companie.

Guvernatorul îl rugase pe vărul său să-i administreze casa. Femeia aceasta era concubina vărului. Familia sa fiind atât de mică, guvernatorul îi poftise să locuiască împreună, în camerele particulare clin spatele sediului administraţiei provinciei. Concubina vărului venise chemată de slugi, înadins pentru a potoli lucrurile. Guvernatorul se aflase cu puţin înainte într-o mare încurcătură. Pur şi simplu nu ştiuse cum ar fi fost mai bine să procedeze şi apariţia femeii îl salvase. Scuzându-se că avea de rezolvat nişte treburi publice, plecă de acolo pe

cât putu de repede.

Tang Sheng stătuse până atunci pe coridor. De cum ieşi stăpânul de la «concubină, se luă după el şi intrară împreună în bibliotecă. Guvernatorul Fu se aşeză, iar sluga rămase în picioare.

— Când a venit femeia aceea? Şi de câte ori? Unde se află acum? Ce voia de la noi? puse el una după alta mai multe întrebări.

— Sunt cinci-şase zile de atunci. Stă la un hotel mic din partea de apus. Prima dată a trimis după nemernicul de mine, dar nu m-am dus. A doua oară, spre seară, a venit împreună cu copilul. Portarul nu i-a dat voie să intre şi m-a anunţat pe mine. Am fugit cât am putut de iute. Femeia era îmbrăcată curat. Copilul părea de şapteopt ani, durduliu, plin la faţă…

— Nu asta te-am întrebat, îl întrerupse stăpânul. De ce-a venit? Ce voia?

Tang Sheng făcu un pas înainte şi urmă, cu voce groasă:

— Nemernicul de mine, m-am dus la ea şi i-am pus chiar întrebările astea. Mi-a zis că v-a cunoscut la Beijing, în urmă cu opt ani, şi pe urmă a rămas însărcinată. Înălţimea Voastră i-aţi spus că orice ar fi să nască, băiat sau fată, copilul e ca şi al dumneavoastră. Ai ei n-au vrut să mai ştie de ea şi atunci ea a fost nevoită să plece printre străini. Pe urmă a născut un fiu, cel care era cu ea.

— Dacă era fiul meu şi eu îi spusesem vorbele acelea, de ce nu m-a căutat imediat şi a aşteptat atâţia ani?

— Aşa m-am întrebat şi netrebnicul de mine, înălţimea Voastră. În anii ăştia aţi fost în capitală, de ce nu

v-a căutat?

— E drept. Ea ce-a spus?

— A spus că nu s-a priceput să îngrijească de copil.

Mamă-sa a dus-o la o casă de curtezane în Tianjin. Copilul acolo s-a născut şi-a crescut. După naştere, a vrut să se păstreze pentru înălţimea Voastră, dar matroana n-a lăsat-o, nu şi nu, că trebuie să scoată banii pe care i-a cheltuit cu ea. Abia acum trei ani s-a răscumpărat. Dar neavând niciun bănuţ ca să poată pleca, a mai lucrat doi ani de zile în casa aceea. Anul acesta, prin luna a doua, s-a dus în capitală cu gândul să vă dea de urmă. Cum nu v-a găsit, a venit încoace.

Guvernatorul Fu se încruntă, clătină din cap şi nu scoase un cuvânt, vreme îndelungată.

Cu ce-a trăit în Tianjin? De uncie a aflat că sunt aici? murmură el.

— În viesparul ăla a făcut numai bine negustorie; credeţi că nu s-au găsit atâţia care să cheltuie cu ea? înălţimea Voastră sunteţi mai marele unei provincii. Socotiţi că o să-ndrăznească să vă ducă de nas?

— Nu asculta palavrele ei! porunci guvernatorul. N-o cunosc. Sperie-o bine! Spune-i că o târăsc în judecată şi pun s-o snopească în bătăi.

— Credeţi că nu i-am spus? După prima zi, venea în fiecare seară şi stătea în faţa porţilor până când noi le ferecam pentru noapte. În primele trei zile i-am vorbit cu frumosul. I-am zis că nu e bine să vă facă greutăţi şi că dacă daţi peste ea o s-o păţească. Nici să nu-şi închipuie că ar câştiga cine ştie ce bani de la dumneavoastră. Mai bine-şi vede de negoţul ei şi e mai câştigată. Mi-a răspuns că în

ăştia şapte-opt ani n-a primit un ban de la înălţimea Voastră, cum v-a g-sit, băiatul e mare. Ea e om de înţeles, nu vă vrea răul. Numai că frunzele copacului cad la rădăcină şi că până la urmă tot trebuia să dezvăluie lucrurile.

— Prostii şi iarăşi prostii! Orice-ar spune, ia-o la bătaie şi ai terminat!

— Auzind ce zice, i-am atras atenţia să vorbească mai frumos. Dar ea a-nceput să se certe cu nemernicul acesta. Ieri seară, s-a răţoit tare la noi, nu şi nu că vrea să intre în curte. Noroc că portarul a împiedicat-o şi ea nu a avut cum să se strecoare înăuntru. Atunci au auzit slugile şi când şi-au dat seama despre ce e vorba s-au grăbit să-i dea ştire stăpânei. Nenorocitul de mine am bănuit că nu era bine şi primul lucru pe care l-am făcut a fost să nu le las să-i spună doamnei ce văzuseră, de teamă că trăncănesc vrute şi nevrute. Dar ele nu m-au ascultat şi uitaţi-vă ce-a ieşit!

— De unde-a apărut femeia asta? Trimite pe cineva la ea şi cere-i să fie înţelegătoare şi să plece cât mai repede din Hangzhou. Dacă se ţine mai departe de asemenea lucruri scandaloase, am s-o arestez şi nu va scăpa uşor.

Cu toate că sluga rostise de câteva ori „da”, ea rămăsese înfiptă locului.

— Ce mai aştepţi? se mirase judecătorul.

— Femeia e aprigă foc, înălţimea Voastră, explică omul. Nu vorbeşte la întâmplare, ci fiecare cuvânt al ei e bine cântărit. La început n-am îndrăznit să vă întorc vorba, înălţimea Voastră. Acuşi parcă n-aş putea să nu vă spun că bine-ar fi să găsim o cale să-i ţinem jMept.

— Ciudat! Ţi-e teamă de ea? se miră guvernatorul.

— Cum să-i fie frică unui nemernic ca mine? Singura mea temere e doar pentru faptul că femeia asta nu a bătut ea atâta drum degeaba şi că n-o să se întoarcă oricum de unde a venit. Şi că dacă îndrugă vrute şi nevrute or să se pornească şi bârfele.

— O târâm la judeţ, ia o bătaie bună şi o trimitem de aici sub escortă.

— Înălţimea Voastră, n-am să vă mint că i-am şi spus toate lucrurile astea. Dar ea nu s-a arătat câtuşi de puţin înfricoşată. Ba mi-a râs în nas şi a ameninţat că dacă nu vă înştiinţăm o să se ducă în Qiantang şi-o» să depună acolo o plângere.

— Împotriva cui?

— N-am înţeles nici eu prea bine împotriva cui.

— Să se ducă! Să-i văd pe cei din judeţul Qiantang dacă au curajul să-i primească plângerea!

— Aşa mi-am zis şi eu. Dar parcă mi-a ghicit gândul, că numai ce-o aud că de n-o face nimic acolo, atunci merge la prefectură şi de acolo la inspectorat şi pe urmă la tribunal şi că dacă în Hangzhou n-o ia nimeni în seamă se plânge cenzorilor imperiali.

La aceste amănunte, guvernatorul se enervă atât de tare, încât barba i se zburli.

— Afurisită femeie mai e! izbucni. Tang Sheng, ştii prea bine că stăpânul tău este un om plin de judecată. Ce este-este, iar ce nu este – nu este. Nicicând n-am umblat cu înşelătorii. Uite, era pe timpul războiului Chinei cu Occidentul[72]. În capitală, ştirile erau neclare, viaţa

72 Referire la războiul opiumului de la mijlocul secuiului al XIX-lea. In original se foloseşte' expresia xiyang, oceanul vestic, cu sensul, practic,

nesigură şi ne-am îndepărtat familiile de acolo. Numai înălţimea Sa Sun de la Colegiul Imperial era nepăsător şi plin de voie bună şi m-a invitat de câteva ori la banchete. Aşa am cunoscut-o pe femeia asta. A rămas într-adevăr însărcinată, cerul ştie cu cine, dar a dat vina pe mine, spunând că pruncul din pântecul ei e al meu. Pe-atunci nu mi-a pre<t păsat că îmi pune un copil străin în clică 1 Ba, îmi ziceam că oricât de mulţi ar fi, cu atât mai bine pentru numele meu şi am fost de acord. S-a-ntâmplat însă ca mai apoi să fiu plecat din Beijing cu nişte treburi şi la întoarcere, cam după două luni, am căutat-o, dar n-am mai dat de ea. Nici n-am ştiut dacă născuse băiat sau fată. Dacă ar fi fost fată, îi rămânea ei şi îi continua meseria, fapt care i-ar fi convenit mai mult. Abia astăzi am aflat că odrasla e băiat şi mi-a sărit inima din piept. Cel mai bun lucru ar fi ca ea să plece şi să mă lase în pace. Să nu crezi că n-am suflet şi că-mi las copilul printre străini, însă ai văzut ce scandal a izbucnit în casă. Ei, închipuieţi ce-ar mai urma! Adevărul este că muierea asta a mea nu se cade să fie ofensată. La rândul meu, n-am nevoie de complicaţii. Iată, după cum vezi, că nici nu ştiu ce-i de făcut!

— De vreme ce n-o opriţi la dumneavoastră, înălţimea Voastră, gândiţi-vă cum s-o facem să plece. Nu putem s-o lăsăm să se înfăţişeze zi de zi la poartă, să facă scandal, şi astfel să vă umbrească reputaţia. Ca să nu mai zic că stăpâna aude şi ea şi se umple de venin.

— Mare netot mai eşti! izbucni guvernatorul. Îndrum-o spre Q'iantang şi spune-i Excelenţei Sale, magistratului

---

de vestul Europei şi SUA.

Lu, să ne scape de ea.

— De cum se duce să se plângă la judeţ, se şi întinde vestea!

— Magistratul Lu e diferit de ceilalţi. Pentru mine o să se zbată. Pe de altă parte; oameni de felul femeii ăsteia iac pe fioroşii, însă e de ajuns să-i sperii ori: „a le dai câţiva arginţi, acolo, şi sau şi cuminţit.

— Dacă i-am da bani, ar pleca. Lăsaţi pe umila voastră slugă să discute cu ca Dacă primeşte bani, o să ne lase în pace. Pentru ce s-o trimitem la judeţ şi să lungim necazul?

— Nu înţelegi nimic. Şi într-un caz şi-n altul, chiar dacă e s-o potolim cu bani, de ce să mă scotocesc eu la brâu?

Tang Sheng tăcu, întelogând. Stăpânul lui voia să-l facă pe magistratul Lu să plătească. Se arătă întru nani de acord şi se retrase.

Abia ajunse în încăperea de lângă poartă şi o slugă îl şi luă în primire, mărturisindu-i să femeia venise iarăşi.

— Vrea ca alţii să scoată banii din chimir pentru el! Unde s-a mai pomenit una ca asta? mormăi, apucând-o spre ieşire. El s-a distrat şi acum trece tot necazul asupra magistratului!

Femeia era acolo, de mână cu copilul, ocărându-l de zor pe portar. Îmbrăcase o fustă dintr-o singură culoare şi o bluză albastru-deschis, din bumbac de import. Părul şi-l strânsese într-un rulou oval, prinzândi-l cu ace de aur; în urechi purta cercei de aur. Avea faţa slabă şi plăcută la vedere, ochi scăpărători, cu sprâncene stufoase, nasul drept, frumos şi el. Numai buzele îi erau cam ţuguiate.

Deşi nu se fardase, pielea feţei îi era albă ca neaua. Pe mână avea o brăţară din filigran de argint. Picioarele, nici prea mari şi nici prea mici, îi erau vârâte în încălţări din pânză roşie, înflorată.

Până. atunci, venise de fiecare dată seara târziu şi Tang Sheng nu putuse să ia prea bine seama la ea. Acum, la lumina zilei, o privi îndelung. Băiatul grăsuţ şi cu urechi clăpăuge părea cu totul şi cu totul inteligent. Lui Tang Sheng i se adresă cu apelativul „domnule”. Femeia încercase să intre în curte, dar pentru că nu fusese lăsată, îşi dăduse drumul la gură. Tang

Sheng îl ocărî pe portar. Era ziua şi trecătorii puteau fi martorii unei scene neplăcute, de aceea el o invită în încăperea porţii. Porunci unei slugi să pregătească ceai pentru femeie, iar pentru copil să cumpere câteva dulciuri.

După toate aceste mici vicleşuguri de amânare din partea lui Tang Sheng, femeia întrebă:

— Situaţia mea cum a rămas? Domnule Tang, am convingerea că aţi transmis ceea ce v-am spus, nu-i aşa? Drept să vă spun, nu vreau să întârzii prea mult prin aceste locuri. Orice zi în plus înseamnă necazuri. Mai bine clarificăm lucrurile şi părăsim aceste locuri cât mai repede. Nu suntem oameni de nimic, ci oameni cu oarecare stare. Trebuie însă neapărat ca el să mă primească. Vom schimba doar câteva cuvinte, după care am să plec imediat. Dacă n-aş face aşa, nu m-aş socoti nici eu om întreg! De nu vrea să mă vadă, măcar să-mi dea o dovadă scrisă. Înţeleg că a ajuns mare mandarin, bărbat cu trei neveste şi patru favorite şi nu mai poate băga în seamă pe una ca mine. Atunci, cel puţin să-mi dea un act pe care

să-l am şi eu la mână.

— Ce s-o mai lungim atât, o opri Tang Sheng. Lucrurile astea le-am înţeles. Dacă vrei ceva anume, spune-ne nouă şi vom găsi o cale să pleci de aici mulţumită.

— Nu cerşesc bani, nu ţin decât să dau ochii cu el. Cu cât mai mult mă amână, cu atât îmi prelungeşte şederea!

Tang Sheng îi vorbi mieros şi îndelung, căutând s-o amăgească.

— Nu mă tem să merg chiar şi în judeţul Qiantang, rosti ea zâmbind. Dar de vreme ce-i vreau binele, pentru ce să depun plângeri pe la judecătorii şi să-i stric bunul renume? N-am de gând să-i atârn eu bârna de grumaz. Să-mi calculeze cât mi s-ar cuveni pe cei şapteopt ani, timp în care m-am îngrijit de copil şi la suma asta să mai adauge câţiva argiţi pentru mine şi gata. De felul meu sunt sinceră, ce am hotărât aşa rămâne. De-ar fi să ajung să cerşesc şi tot nu am să-l supăr cu nimic. Domnule Tang, văd că înţelegeţi foarte bine cum stau lucrurile. Dacă nu-mi dă dovada pe care i-o cer, înseamnă că vrea s-o rupă cu mine, şi oricât de bună aş fi, nu pot nici eu să dau înapoi.

Cuvintele femeii îl şi bucurară, clar îl şi Intri: „Ură pe Tant-Sheng. Se bucura pentru faptul că ea se arăta bi nevoitoare în aranjarea neplăcerilor. Pe de altă parte, însă, suma pe care o pretindea i se părea maro şi asta îl întrista. Pe urmă, el trebuia să discute cu magistratul Lu din Qiantang. Oare omul avea să fie de acord? Chibzui o vreme, apoi nu se lăsă până ce nu află din gura ei cam cât cerea. În total, era vorba de şase mii de arginţi. Femeia rămase să-l aştepte în încăperea porţii şi el se duse din nou

la guvernator. Acesta se afla în camerele interioare, încercând s-o împace pe concubină. Îi spusese că o trimisese pe femeia aceea blestemată la prima magistratură a provinciei; că acolo avea să fie pusă sub pază chiar în seara aceea şi că în felul acesta a doua zi părăsea definitiv Hangzhoul. Când Tang Sheng intră, concubina era tăcută şi adâncită în gânduri. Slujitorul nu mai îndrăzni să spună pentru ce venise, aduse vorba de altceva, ieşi şi merse ţintă în bibliotecă. Guvernatorul înţelesese şi se luă după el.

— Cum e? întrebă.

Tang Sheng îi explică dorinţa femeih

— E o femeie foarte înţelegătoare, înălţimea Voastră, adăugă. Vă rog să mă sfătuiţi cum să fac cu banii. După umila mea părere, cel mai nimerit lucru este să o facem să plece cât mai repede şi cât mai mulţumită.

— Orice-ar fi, şase mii e prea mult, rosti Fu.

— Înălţimea Voastră a mai trecut prin asemenea situaţii, nu se lăsă slujitorul.

Guvernatorul tăcu, îngândurat. Nu-i convenea câtuşi de puţin să plătească despăgubiri. Plin de agerime, Tang Sheng găsi pe loc soluţia. Cunoştea pe cineva care voia să ofere nişte bani ca să fie recomandat pentru o slujbă, dar el, Tang Sheng, nu îndrăznea să se bage, ştiind că guvernatorul nu primea mită. Aşadar, îi propuse stăpânului său să-i permită să se ocupe de această afacere, din care putea scoate suma respectivă. Fiind vorba de o singură abatere de la obiceiurile sale, guvernatorul îşi zise că nu avea cum să-şi păteze bunul renume.

— Bine, încuviinţă Fu. Ca să nu dau aceşti bani din

buzunarul meu, îngrijeşte-te tu de asta. Dar fii atent, nu iei mai mult de şase mii. Orice ban în plus e înşelătorie şi nu accept aşa ceva!

Tang Sheng se bucură peste măsură, îi venea să râdă în hohote, dar trebui să se stăpânească. Se arătă de acord şi se retrase. În nici trei zile aranjă lucrurile, iar femeia plecă din oraş. În ce-l priveşte pe Tang, câştigul lui propriu era destul de însemnat.

Cine credeţi că era persoana care obţinuse recomandarea pentru un post, cu – garanţia guvernatorului? Nu era altul decât inspectorul cu cerealele din provincie. Fi i se destăinui se de multă vreme lui Tang ri. g, eu gândul să-i plătească oricât guvernatorului Liu Zhongeheng. Acesta fusese în cele din urmă de acord, iar el scosese numaidecât banii. Pe inspector îl chema Jia Xiaozhi. Provenea dintr-o familie de mici dregători şi reuşise să se ridice până la rangul de inspector. Se străduise toată viaţa să placă superiorilor şi cu fiecare gest şi atitudine căuta să dovedească gusturi pe potriva acelora cu ale guvernatorului Fu. Apoi foarte curând, guvernatorul acceptase, să-l recomande pentru altă slujbă. Când în provincia Henan apăruse un post liber de judecător provincial, Palatul îl ridicase la rangul de comisar judiciar pentru Henan. Nu vom vorbi despre cum şi-a luat rămas bun ori despre instrucţiunile pe care le primise din capitală.

În schimb, vom arăta că de când se ştia îi purtase tot timpul de grijă bătrânei sale mame. Ca urmare şi de data aceasta o luase cu sine spre Henan. Înainte de a ajunge acolo, discutase astfel cu ea:

— Mai avem trei zile de drum şi intrăm în capitala provinciei. Te rog, mamă, ca la întâlnirile cu dregătorii să-mi repeţi iarăşi sfaturile pe care mi le-ai dat în clipa în care am fost numit inspector pentru cereale în Zhejiang. Dacă ai uitat, fiul tău ţi le poate aminti.

— Le ţin prea bine minte, fiule, spuse ea.

Începând de la halta următoare, aflată cam la doi îi depărtare faţă de hotelul la care urmau să tragă, el se apucă să le ceară purtătorilor litierei sale să se grăbească pentru a o lua înaintea maică-sii. La poarta hotelului coborî şi rămase în aşteptare. Unii dregători locali veniţi în întâmpinaroa lui, neştiind ce să facă, se ţinură pe lângă el. De cum zări litiera bătfânei, el îngenunche numaidecât şi stătu acolo jos neclintit.

— Bună mamă, fiul tău te primeşte cu toată dragostea, rosti el cu voce tare.

Din litieră, femeia clătină din cap aprobator. El se târî până lângă litieră şi apucă unul dintre mânerele c. l j. jleică, ca şi cum ai xi Ujuiat ¿a curatul ei. Intrară altfel în curtea hanului, aşa cum o făcuseră deseori şi prin alte locuri.

— Acum eşti mandarin de rangul al treilea, îl dădăcea mama, eşti judecătorul suprem al unei provincii. Toată lumea atârnă de tine. Aşadar, trebuie să te porţi cu multă loialitate, să-ţi arăţi la fiece pas simţămintele de mulţumire faţă de Palat. Ţine minte această povaţă a mea, fiule!

Ajunsă aici cu sfatul, Jia se întoarse cu faţa spre uşa litierei şi rosti apăsat:

— Da, mamă. Fiul tău îţi respectă învăţătura…

Între timp, ea se dădu jos din litieră. El se repezi şi o

sprijini să intre în clădire. Abia după ce acest întreg ritual luă sfârşit el ieşea şi se întâlnea cu ceilalţi oaspeţi. Dregătorii sosiţi în întâmpinarea lui şi oamenii simpli, martori la asemenea scene, se minunau de marea loialitate şi supusenie filială de care era în stare acest mare mandarin. Şi lucrurile se repetau întocmai la fiecare han. Ba mai mult, chiar în decursul aceleiaşi zile el proceda aşa la ora prânzului, seara şi mai cu seamă la părăsirea hanului. Toţi dregătorii locali din drumul lui îi socoteau comportarea curioasă. Mandarinul trimis din capitala provinciei în mod special în întâmpinarea lui, aflându-se de câteva zile în compania lui, se arătă cum nu se poate mai uluit.

— Măritul mandarin îngenunche de câteva ori pe zi în faţa bătrânei doamne. Se prea poate ca acesta să-i fie obiceiul. Cât priveşte cuvintele de învăţătură pe care ea i le tot spunea, ele sunt mereu aceleaşi. Nu schimbă niciodată nici măcar un singur sunet. De ce oare? îşi exprimă acesta nedumerirea înaintea slugilor sale.

Oamenii găsiră îndreptăţite aceste observaţii. În cea de-a treia zi, judecătorul şi alaiul său urmau să intre în Kaifeng, capitala provinciei. Această ultimă zi fusese deosebit de obositoare pentru toţi. De dimineaţă, judecătorul Jia îngenunchease iar în faţa mamei sale, urându-i drum bun, pentru ca mai apoi s-o întâmpine din nou şi s-o conducă la plecare numai la cinci fi de oraş. La porţile cetăţii, după ceremonia de întâmpinare, la care se adunaseră aproape toţi mandarinii capitalei, el îngenunche ca de obicei şi nu uită să sprijine ca întotdeauna lectica mamei sale. În sfârşit, mai îngenunche o dată în mijlocul

orașului, la poarta reședinței. Și ca de fiecare dată, când îi asculta povețele, el se înclină și rosti acel plin de supusenie: „Da, mamă! a După ce o conduse pe bătrâna doamnă să se odihnească, judecătorul Jia merse și se înfățișă guvernatorului. Toată suflarea aflase că era un fiu deosebit de loial și ca atare îi arăta multă cinstire.

În ziua primirii sigiliului, după ceremonia oficială, proaspătul comisar judiciar insistă să o cheme acolo și pe bătrâna doamnă. Îmbrăcată într-o robă cârpită, ea apăru așezată într-un scaun de bambus purtat de două slugi. Judecătorul Jia o sprijini chiar el să coboare. Când bătrâna doamnă bătu mătănii, el rămase în spatele ei, în genunchi și nu se ridică decât după ce ea sfârși ritualul.

— În bunătatea fără margini a Fiului Cerului, eu, fiul tău, am fost numit comisar juridic al provinciei Henan. Astăzi este ziua în care mi s-a dat împuternicirea și țin să declar că în orice lucru voi cerși sfatul mamei mele. Când vru să vorbească, femeia fu înecată de un acces de tuse. Neliniștit, judecătorul Jia se repezi și o ajută pe bătrâna doamnă să se așeze și o bătu chiar el ușor pe spate. Slugile turnară ceai. După câteva clipe în care își mai trase sufletul, femeia nu mai tuși, în schimb prinseră să-i curgă balele, ochii i se împăienjeniră, o apucă amețeala și se moleși într-atât, încât nu mai avu putere să stea dreaptă.

— Doamna este prea în vârstă pentru a fi supusă atâtor chinuri, interveniră mandarinii prezenți acolo. Duceți-o să se odihnească.

Slugile o purtară înapoi în camerele interioare. Judecătorul Jia o însoți și rămase cu ea vreme îndelungată. Restul ceremoniei se desfășură după tipic.

De când îşi intrase în atribuţii, judecătorul Jia se purta prudent, temător ca nu cumva să greşească. Se ocupa de fiecare caz primit de la prefecturi şi judeţe. Prima întrebare pe care i-o punea oricărui împricinat era:

— Eşti sau nu vinovat?

Oamenii cinstiţi nu îndrăzneau să spună că erau învinuiţi pe nedrept şi povesteau cum se petrecuseră lucrurile. Unii însă se văicăreau în gura mare că erau curaţi ca lacrima. În mod obişnuit, magistraţii stabileau în mare grabă verdictul şi înaintau cazurile Tribunalului provinciei. Aici, pe seama unei simple propoziţii, condamnaţii se bucurau de prilejul amânării judecăţii. Şi aceasta se întâmpla fiindcă de câte ori oamenii îşi strigau nevinovăţia, judecătorul Jia oprea interogatoriul şi trimitea dosarul înapoi la judeţ pentru verificări. Spunea că aşa îl învăţase bătrâna doamnă, mama sa. Pentru el, viaţa omului era un lucru mare cât cerul şi ea nu putea fi călcată în picioare ca un fir de iarbă. Dacă condamna în mod nedrept, numai şi un singur om, atunci acela, după ce murea, îl întâlnea în iad pe împăratul Iadului, care îl trimitea înapoi pe pământ, ca strigoi, să se răzbune. De lucrul acesta din urmă judecătorul se temea cel mai mult şi ca urmare se purta cu maximă prudenţă. Din zece vinovaţi, noua strigau că sunt nevinovaţi. El nu era în stare să facă altceva decât să ţină omul în închisoare şi să trimită documentele prefecturilor şi magistraţilor. Într-o lună, temniţele din capitală şi din provincie gemeau de pline ce erau. Din suta de dosare supuse iarăşi atenţiei lui, nouăzeci şi nouă nu se puteau încheia. Oraşul se umpluse de rude ale părţilor în proces, de martori şi de vecini ai

împricinaţilor.

Bătrâna doamnă citise în cărţi că, pe vremuri, mandarini înalţi ca Bao şi Shi se apucau ei înşişi de cercetări, ca să uşureze necazurile poporului. Aflând una ca asta, J ia se puse şi el să-şi schimbe straiele cu unele obişnuite şi să se furişeze adesea afară din *Yamen* şi: a bată străzile, în căutare de dovezi şi tâlhari. Cam la o jumătate de an de la numirea sa, într-o seară, se întorcea, i rint de oboseală, dintr-un asemenea tur făcut de unul singur. Deodată, pe marginea trăzii a zărit un om care ghicea soarta oricui, după chipul ce-l avea. Prezicătorul stătea pe scaun, în faţa unei mese, citind la lumina unui opaiţ. Alături, erau înşirate câteva taburete, pentru cei care voiau să-l consulte. Simţindu-se obosit, cum a dat cu ochii de scaune, judecătorul s-a şi aşezat. Prezicătorul îi saluta, iuliiuU-1 drept client.

— N-aş vrea să vă obosesc, vorbi Jia. M-am aşezat doar să-mi trag niţel sufletul, adăugă el.

Prezicătorul nu-l mai băgă în seamă, văzându-şi de citit. Judecătorul Jia rămase liniştit o vreme, apoi prinse să-l întrebe:

— De unde sunteţi, domnule? Cât câştigaţi pe zi? Aveţi familie mare?

Prezicătorul îi aruncă o privire. Apoi oftă şi azvârli pe masă cartea din care citise până atunci.

— Nu mă mai întrebaţi, dragă domnule, rosti el, Sunt nedormit de trei zile şi trei nopţi.

— Din ce pricină? se miră Jia.

— Sunt din Chenzhou. Gândeşte-te bine, trecătorule, câte zile se fac din Chenzhou şi până aici! Cu toate că nu

eram bogat, aş zice că acolo trăiam destul de bine. Acum cinci ani, am intrat la învăţătură la Marele Zhao. Am plătit douăzeci şi ceva de şiraguri de bănuţi pe an. Cine-ar fi crezut că anul trecut un vecin avea să omoare pe cineva, şi să mă oblige pe mine să-i fiu martor. La judeţ, a mai fost cum a fost, deşi am cheltuit şi cu asta câteva zeci de şiraguri de bănuţi. Dar pe urmă m-am lovit de judecătorul provinciei, ucidă-l cerul, că mare zevzec mai este. Oul ăsta de broască ţestoasă o să mă aducă în sapă de lemn!

Judecătorul Jia încremeni.

— Care judecător? întrebă. Asta de-acum ori cel dinainte?

— Ticălosul ăsta de Jia!

Ocărit de-a dreptul în faţă, Jia tresări violent, gata să se trădeze. Totuşi, se stăpâni şi-şi continuă întrebările.

— De ce nu aţi rămas acasă şi v-aţi pripăşit aici în capitala provinciei?

— Fiindcă zevzecul ăsta de Jia face pe bunul mandarin, dar de fapt nu-i stă gândul decât la cum să smulgă banii împricinaţilor. După el, orice caz, indiferent de verdictul magistratului, trebuie neapărat cercetat pornind deja recunoaşterea sau nu a vinei. Trimite actele la judeţ în diuarnă să i se aducă martorii şi tot ce trebuie pentru o nouă judecată. Şi nici atunci nu dă verdictul, ci îi reţine, vrând-nevrând, pe oameni în oraş. Oraşul e mare, nimic de zis, însă lumea nu poate să plece până nu zice el. Uite, să luăm cazul ăsta al meu. Ne-a chemat de cinci luni încheiate şi încă stăm în aşteptare. Cred că ăsta n-o să moară de moarte bună şi o să i se stârpească spiţa

neamului[73]!

Judecătorul Jia clocotea în sinea sa de mânie.

— Îl cam desconsideri pe acest mare mandarin, pe care lumea îl socoteşte drept un om foarte loial şi îndatoritor, spuse el în cele din urmă, – după un moment de tăcere.

— Aşa ziceţi voi, izbucni omul, înciudat. Află, de la mine că chestia asta cu loialitatea e o minciună!

— Cum adică?

— Cine o să-i mai aprindă santal pentru strămoşi de vreme ce i se stinge spiţa şi rămâne fără urmaşi? Păi, ăsta numai fiu iubitor nu e!

Furios la-cillme, Jia nu mai avu ce să întrebe. Nu-i mai rămânea decât să plece, lucru pe care îl şi făcu. A doua zi, se gândi să-l cheme pe prezicător în faţa curţii şi să rejudece cazul în care era băgat, pentru a-l împăca. Dar numaidecât îşi dădu seama că uitase să-l întrebe pe om de nume şi de locul unde stătea. Aşa că judecă ceea ce urma la rând atunci, anume un recurs al unui tânăr, pe nume Kong, de undeva din Shandong. Tatăl acestuia plecase de acasă să facă afaceri tocmai în prefectura Guide. Acolo se nimerise ca oamenii locului să dorească înfiinţarea unei şcoli medii. Cum cei mari se împotriveau să dea fonduri, se ajunsese la hotărârea de a se lua taxe mărite de la negustori. Tatăl lui Kong avea o prăvălie de pânzeturi, cu un capital cam de o mie de şiraguri de bani de aramă, iar impozitul i se stabilise la trei sute de bănuţi. De unde să

73 Jue zi jue sun, a înceta de a mai avea copii şi nepoţi, a rămîne fără urmaşi, a i se stîrpi neamul, unul din blestemele cele mai teribile din China feudală.

plătească? La refuzul lui, prefectul îl învinui că se opune taxelor şi îl arestă. Fiul negustorului se plânsese în stânga şi-n dreapta, îi cerşise chiar prefectului să-i elibereze părintele. Prefectul îi pretinse atunci, pe lângă taxa anuală, alte două mii de şiraguri care ar fi reprezentat cheltuielile de reparare a prefecturii. Băiatul nu avu cum să plătească şi atunci prefectul porunci ca părintelui acestuia să i se aplice două sute de lovituri în podul palmei şi încă o sută peste obraji, urmând ca omul să rămână pe mai departe închis. Prefectul. socotea că se arătase încă destul de îndurător pentru că nu-i sfâşiase şi spatele, cu sfârcul biciului, îngrozit, fiul se plânse Tribunalului judeţean.

Tocmai în momentele acelea din cursul dimineţii, comisarul judiciar încă mai fierbea de supărarea pe care i-o pricinuise în ajuft prezicătorul de pe stradă; în această stare de spirit el se uită în pripă peste plângere şi răcni:

— Răi oameni se mai află în provincia asta! Cei mari şi luminaţi au luat hotărârea să vă deschidă o şcoală în care să vă educaţi copiii şi voi, în loc să plătiţi un impozit ceva mai mare, vă ţineţi de plângeri! Dacă toţi s-ar fi luat după tine, ce m-aş fi făcut?

— Nemernicul de mine n-ar fi cutezat să i se plângă înălţimii Voastre, spuse tânărul, dar m-au băgat în sperieţi măsurile domnului prefect. De aceea am fost nevoit să mă plâng că mi se face o nedreptate.

— Prostii! Refuzi să plăteşti impozitul şi te ţii de petiţii! Răi oameni mai sunteţi în provincia asta!

— Umila mea persoană se trage din provincia Shandong, am venit aici pentru negoţ. Ne tragem din

neamul venerabilului sfânt[74]. Şi cu toate că oameni care se cheamă Kong există în toată ţara, noi nu suntem de fel din această provincie.

Limbuţia omului stârni şi mai tare flacăra mâinici din inima judecătorului.

— Baliverne! strigă el, bătând în masă. Prostii! Din tot neamul Kong n-a ieşit nimic bun!

— Cum puteţi vorbi aşa, preamărite? zise tânărul Kong. Pe cărţile cui aţi învăţat de aţi ajuns mandarin? Dacă din neamul Kong n-a ieşit nimic bun, ce ne facem cu venerabilul sfânt? Oare l-aţi uitat?

Înfruntarea aceasta îl lăsă pe Jia fără un cuvânt. Se înroşi la chip, se gândi puţin şi izbucni:

— Cum îndrăzneşti să te pui cu un tribunal? Loviţi-l! Să mi-l bateţi bine, ca să respecte mandarinii şi locurile publice!

Portăreii abia aşteptau să ridice braţele. Tânărul Kong se îndârji:

— Ba nu mă bateţi, preamărite! Nu mă bateţi! şi o zbughi spre uşă.

Judecătorul era atât de furios încât abia se mai putea stăpâni. În spatele lui se afla în permanenţă un slujitor în vârstă, venit în familie încă de la măritişul mamei lui Jia; omul acesta asista la judecată… din porunca bătrânei doamne. Dacă, de pildă, judecătorul hotăra să pedepsească pe cineva cu bătaia, iar slujitorul spunea că nu se cădea aşa ceva, Jia îl asculta, întocmai ca pe propria-i mamă. În chiar clipa când bătrânul slujitor auzise ordinul de a fi

74 Confucius, în limba chineză Kong Fuzi.

biciuit un urmaş al sfântului Confucius, el şi înţelesese că un asemenea lucru era o greşeală şi ca urmare îşi trăsese stăpânul de mânecă.

— Omul ăsta nu poate fi bătut. Dacă îl biciuiţi pe nedrept, stăpâna o să ne certe.

La aceste cuvinte, Jia se ridică în picioare şi rosti:

— Da, apoi trimise pe cineva să-l aducă înapoi pe tânărul Kong. Când îl avu iar în faţă, îi spuse: în mod firesc, meriţi să fii pedepsit. Bătrâna mea mamă m-a sfătuit, ca să te iert deocamdată. Eşti negustor şi nu cunoşti regulile de politeţe. A doua oară n-o să mai scapi uşor. grijă! Acum ieşi!

— Şi cu plângerea mea cum rămâne? Socotiţi că e dreaptă sau nu, înălţimea Voastră?

— Du-te şi vom vedea! Suntem abia în prima luna a anului, n-am timp să stau la discuţii cu tine!

Tânărul Kong l'u nevoit să plece. În continuare, grefierul anunţă un proces al cărui obiect era o crimă. Oamenii implicaţi în el fuseseră aduşi în capitală din zma de douăzeci şi patru a ultimei luni a anului trecut. Criminalii se aflau sub stare de arest.

— De la începutul acestui an n-am avut decât două zile libere, nu vă puteţi plânge că am lenevit, izbucni nemulţumit primul judecător al provinciei. Nu există lucru care să nu-şi poată aştepta rândul! Ştiţi prea bine că în aceste câteva zile a trebuit să petrec şi eu Anul Nou, să fac vizite şi să primesc oaspeţi. Nu m-am bucurat nici măcar de o singură zi de răgaz. Astăzi este a cincea zi din noul an şi uite am chemat oameni la judecată, dar voi vă găsiţi să ziceţi că fac greutăţi poporului. Sunteţi cu adevărat fără

inimă! O zi ca asta trebuie să fie de bun augur pentru tot anul, iar voi mă puneţi să interoghez criminali! Ei bine, n-am s-o fac. Curtea se retrage. Lăsăm cazul pe mâine!

A doua zi, după ce prinzi, judecătorul porunci să se reia procesul cu pricina. Erau la mijloc doi criminali, un bărbat şi o femeie; toţi martorii se aflau prezenţi acolo.

După ce înaltul mandarin îşi ocupă locul în sala de judecată, oamenii fură chemaţi unul câte unul, mai întâi cei care depuseseră plângerea, apoi martorii şi la sfârşit cei doi vinovaţi care săvârşiseră adulterul şi crima. Totul se potrivea întocmai cu raportul primit de la judeţ. Oricât întorcea şi răsucea cazul, Judecătorul Jia nu-i dădea de capăt, nu deosebea cu niciun chip o cât de mică raţiune în înlănţuirea faptelor. Plângerea o făcuse un nepot al victimei, al omului ucis. Bărbatul implicat în adulter fusese văr bun, după tată, cu acela căruia îi pricinuise moartea. Deci adulterul se săvârşise între văr şi verişoară. Apoi împrejurările crimei nu erau nici ele clare. Soţul femeii care se iubise cu vărul lui murise otrăvit. Crima o aflase un nepot al mortului, care şi înaintase plângerea.

La judeţ, se făcuse autopsia victimei, descoperindu-se că, într-adevăr, omul murise otrăvit. Fuseseră interogaţi şeful clanului respectiv şi femeia adulteră. Sub cazne, ea recunoscuse că trăise cu verişorul soţului său. Apoi fusese arestat bărbatul care pricinuise adulterul. În faţa numeroaselor mărturii, simţind că nu avea cum să mai respingă acuzaţiile, recunoscuse şi el. Magistratul pregătise dosarul pe baza acestor dovezi şi îl trimisese la prefectură. De acolo, cazul fusese înaintat Tribunalului provincial. Numai că până să ajungă cei doi vinovaţi în

capitala provinciei, dosarul întocmit de magistrat, pe baza interogatoriilor, intrase deja în tribunal şi acolo se ştia prea bine de cazul acesta.

Speriat ca nu cumva la judeţ să nu se fi procedat cu suficientă grijă, dat fiind gravitatea cazului, jud o cătorul Jia se ocupă de el, cu maximum de atenţie. Chemase din vreme pe toată lumea. Bătrâna doamnă îi pusese şi de data aceasta în vedere că judecătorul este cel mai adesea una cu legea, dar că omul este mare cât cerul şi nu e bine să te joci cu el, de aceea lucrul cel mai bun era să nu-şi facă renume prin pedepse.

Stăpânit de teama de a nu se fi greşit din uşurătate, Jia hotărâse să refacă singur interogatoriul. După ce stătuse de vorbă cu omul care depusese plângerea, cu martorii şi cu bărbatul amestecat în adulter, judecătorul nu descoperise chiar nimic. Totul se potrivea întocmai cu cele înscrise în dosar. Cu inima mocnind de năduf, porunci să fie adusă femeia adulteră. Aceasta era tânără, avea numai douăzeci de ani şi în ciuda vinilor ce i se puneau în spinare şi a celor prin care trecuse, arăta destul de bine. Cu deosebire, îi ieşeau în evidenţă ochii negri, strălucitori, a căror frumuseţe îţi tăia răsuflarea.

Când o văzu, judecătorul Jia nu-şi dădu chiar duhul, dar cum stătea acolo, deasupra tuturor, simţi că îl apucă ameţeala. Se stăpâni şi-i puse întrebări pentru mărturie. După sfaturile mamei sale, el ştia că cel mai însemnat lucru pentru o femeie era onoarea, grija ei de a apărea înaintea lumii cu faţa curată. Or, în sala de judecată se aflau judecători, secretari, grefieri, portărei, astfel că unei femei tinere i-ar fi venit foarte greu să vorbească în faţa

atâtor oameni, iar un adulter nu era deloc ceva despre care să te poţi destăinui oricum şi oricui. Gândindu-se la toate acestea, judecătorul porunci ca femeia să fii o dusă la vorbitor, pentru a-i lua mai ferit un interogatoriu minuţios.

Alese un secretar cu barba albă şi patru portărei. Restul curţii rămase pe loc. În vorbitor, judecătorul se aşeză pe patul-cuptor, pentru a domina prin înălţime, iar femeia fu obligată să îngenunche la picioarele patului. Primul lucru pe care Jia îl făcu, fu să-i poruncească femeii să ridice capul. O privi direct în faţă. Tăcu o vreme, apoi rosti:

— După cum te arată chipul, nu pari criminală.

La aceste cuvinte, femeia prinse curaj şi strigă repede:

% – Sunt nevinovată, Mărite om!

— Tribunalul nostru e altfel decât celelalte. Dacă eşti nevinovată, nimic nu ne împiedică să dăm verdictul după fapte; dacă eşti vinovată, ochii aceştia ai mei te vor cunoaşte, n-ai să poţi să mă înşeli. Adu-mi fapte şi te vei salva. Tribunalul nu are nimic cu tine. De obicei, bătrâna mea mamă îmi cere să-i cumpăr peşti şi broaşte-ţestoase şi le dă drumul în Fluviul Galben. Cu asemenea oameni buni ca noi, să n-ai teamă. Hai, deschide-ţi sufletul!

— Umila femeie din faţa înălţimii Voastre a trăit cinci ani cu bărbatul care a murit. M-am măritat la şaisprezece ani, începu ea, bucuroasă că a dat peste un om atât de bun. Nu ştiu să se fi avut alţii mai bine decât noi doi. Anul trecut, prin luna a noua, a dat peste el o răceală. L-am chemat atunci pe domnul Zhang, care stă pe Strada Sudului. Cine-ar fi crezut că în loc să ia doctoriile care ar fi

trebuit, omul meu o să ia altele şi că a doua zi o să-l găsesc ţeapăn. Mărite om cum e cerul de limpede! Gândiţi-vă, doi soţi atât de tineri ca noi, să fie despărţiţi de o moarte atât de necruţătoare! Cum or să fie zilele mele de azi înainte? încheie, izbucnind în hohote de plâns.

Judecătorului i se înmuie inima. Tăcu o vreme, apoi continuă:

— Există şi medici care omoară oameni. Dar cum de au stabilit că tu l-ai otrăvit?

— Domnul Zhang l-a omorât pe bărbatul acestei umile femei. Am fost acasă la el şi i-am făcut tărăboi „i-am strigat să-mi dea bărbatul înapoi. Dar câte mi-a făcut! Mi-a zis că nu el a greşit doctoriile, ci că eu l-am otrăvit. Vorba asta a lui mă împinge la moarte M[75]ante om!

Judecătorul Jia o ascultă atent... încuviinţă din cap „oftând.

— Doctorul acesta Zhang a venit şi el? întrebă.

— Numele lui e înscris pe lista împricinaţilor. L-aţi interogat mai înainte, îi spuse grefierul.

— Îmi amintesc, a intrat cu ceilalţi şi au declarat toţi acelaşi lucru. Nu l-am descusut anume. Mi se pare un om interesant. Aduceţi-l să stau de vorbă cu el.

Portăreii îl aduseră repede pe doctorul Zhang Dachun* care intră şi îngenunche lângă femeie. Judecătorul îi ceru să declare cum îl cheamă, apoi întrebă:

— De ce-a suferit omul înainte de a muri?

— A fost răcit. I-am simţit frigul în sângele din venele mâinii. I-am prescris fiertură din scoarţă de cuişoare.

75 Dinastia Han, 206 î.e.n. — 220 e.n.

Vreau să spun, înălţimea Voastră, că fiertura din scoarţă de cuişoare este o reţetă secretă transmisă de la strămoşul nostru îndepărtat, domnul Zhongjing. Din dinastia Han *, de când a fost descoperită, şi până astăzi, nu-i nimeni să ştie cât de mulţi oameni a vindecat. N-am să vă ascund, înălţimea Voastră, că specialistul acesta a studiat ştiinţele de la origini şi, că el nu este asemenea acelor care practică medicina la colţ de stradă[76]. Ei nu cunosc această reţetă.

— Acum nu te cercetez ca să aflu cât eşti de învăţat. Vorbeşti prea multe!

Zhang Dachun tăcu.

— De câte ori l-ai văzut pe bolnav?

— O singură dată. Reţeta aceasta a mea dă rezultate foarte bune. Am rămas uluit când am auzit mai apoi că a murit. Specialistul acesta a intrat *Ist* bănuieli de cum l-a căutat nevasta omului şi i-a cerut pe deasupra şi despăgubiri.

— Păi, dumitale ţi-e de-ajuns să te uiţi la un bolnav şi ceri numai pentru asta douăzeci şi patru de şiraguri cir argint, se amestecă femeia. La înregistrare ceri bani, pentru trecerea podurilor, când vii în vizită, alţi bani, încât nici nu mai ştii ce să scorneşti ca să faci bani. Dacă omori cu leacurile tale bolnavul, nu trebuie să ţi se ceară înapoi omul întreg?

— Pentru o consultaţie nu e cazul să se pretindă atâţia bani.

— De-aţi şti, Mărite om, ce inimă neagră au doctorii de pe la noi.

76 Xuanhu, a agăţ« o tigvă, semn de recunoaştere a vracilor ambulanţi.

— Plata obişnuită este de patru şiraguri de aramă. Dar domnul Zhang nu e ca alţii şi pentru o singură vizită acasă vrea douăzeci şi patru de şiraguri. Când merge acasă la cineva şi are de trecut prin mai multe curţi până ajunge la uşa omului sporeşte preţul la patruzeci şi opt de şiraguri. Stă în sudul oraşului şi noi suntem în nord. Ca să vină la noi, trece două poduri şi pentru fiecare pod vrea câte două şiraguri de bănuţi. Vă daţi seama ce inimă blestemată are, Mărite om?

— Pe vremuri am fost şi eu în Shanghai. Doctorii de acolo se grozăveau că sunt renumiţi, dar au inimă de fiară. Voi, cei din Henan, nu s-ar cădea să vă purtaţi asemenea lor. Oamenii care umblă doar după căpătuială n-ar trebui să fie stârpiţi?

— Ba bine că nu! se repezi femeia să răspundă.

— Nu te-ntreb dacă e iei mult sau puţin, se întoarse Jia spre doctor. Dar de unde ştii că a murit otrăvit?

— Când femeia aceasta m-a ameninţat, i-am spus: „Dacă bărbatul tău a luat fiertura mea ar trebui să se fi vindecat, şi nu să fi murit. Poate-o fi băut altceva”. Ea a zis că nu. Ca specialist nu m-am încrezut în ea şi m-am dus să văd cu ochii mei cum arată mortul. Încă nu fusese închis în sicriu şi l-am văzut bine.

— Destul! îl întrerupse judecătorul. Mi-ai repetat în sala de judecată aceleaşi cuvinte, ca şi ceilalţi. Pe vorbele tale nu se poate pune bază.

— Stăpânul judeţului a cercetat cadavrul şi a reieşit că a fost otrăvit. Între un om mort otrăvit şi altul mort de boală este o diferenţă ca de la cer la pământ.

— Oricum a murit, voi, medicii, aveţi inimă de câine.

Oamenii vă cheamă când se simt răpuşi de boli grave şi voi nu ştiţi decât să-i jefuiţi de bani. Străbunii unstri spuneau despre doctorii vremurilor lor că aveau inima, plină de pictate filială[77]. Iar voi aţi ajuns piuă incit sunteţi în stare să tăiaţi carnea de pe oameni, numai vouă să vă fie bine, îmbuibaţi şi prea sătui! Astu-i inima cea iubitoare!

Sfârşind acestea, dădu poruncă celor din jurul său să-l aresteze pe doctor şi să-l trimită magistratului de care aparţinea, urmând ca după terminarea procesului se ocupe de el, pentru a le da şi altora ca el pilda în –, renită. Portăreii îl luară pe Zhang Dachun, îl puseră în lanţuri şi îl şi expediară în judeţul Xiangfu.

După iiotaarea pe care o luase în privinţa doctorului, judecătorul Jia se întoarse către femeie.

— Omul meu a murit de boală şi nicidecum că ar fi fost otrăvit, se apără ea. Nepotul acela voia să pună mâna pe avere. De teamă că n-o să reuşească, & aranjat cu doctorul Zhang şi cu unii de la Yamen să întoarcă lucrurile în aşa fel ca să mă distrugă pe mine. Excelenţa Sa magistratul judeţului a fost amăgit de ei şi m-a scos pe mine vinovată. Mărite om limpede ca cerul! Dacă mi se mai aruncă în circă vinovăţia, o să mă prăpădesc cu zile!

Judecătorul nu mai spuse nimic. Se uită din nou peste acuzaţie, apoi rosti:

— Să lăsăm pentru mai încolo clarificarea morţii. Acum iată ce te întreb: ai preacurvit cu vărul bărbatului tău? Fapta asta ai săvârşit-o?

77 Gcgu zhi xin, a tăia o bucată de carne din coapsă pentru a-ţi vindeca părinţii de boală şi pentru a-i întrema. Sens de jertfire pentru oameni.

— Vărul acela Wang nu era deloc apropiat cu soţul meu. Nu prea venea pe la noi, iar nenorocita de mine nici nu-l cunosc. Cum era să preacurvesc cu el? Vorba asta mă omoară, Mărite om!

— Fapta aceasta nu e prea gravă, zâmbi judecătorul. Nu e un pericol de moarte. De ce te temi? Aici nu se mai află alţi oameni din proces şi poţi să mărturiseşti deschis şi pe îndelete.

Femeia lăsă capul în jos, tăcută.

— Uite, am să dau dovadă de mărinimie şi îi scot cic aici şi pe secretarii mei. Poate că îţi e ruşine de ei, se arătă magistratul generos şi le ceru celor prezenţi să se retragă pe coridor.

În vorbitor nu rămăsese decât judecătorul Jia şi pârâta.

— Acum nu te mai aude nimeni. Poţi să recunoşti.

Femeia rămase la fel de tăcută. Din când în când, se uita pe furiş la omul din faţa sa. Acesta închisese ochii, pentru a se controla mai bine. Femeia nu-şi dădea seama ce se întâmplă şi crezu că judecătorul chibzuieşte la ceva anume. Închise şi ea ochii, ca să se arate plină de supusenie şi să nu pară cu nimic necuviincioasă. Peste puţin, auzi glasul judecătorului.

— Mărturiseşte iute! o îndemnă el. Nu e nimeni în această încăpere, ce te opreşte să vorbeşti?

„Dacă lucrurile au ajuns până aici”, îşi zise ea, „măcar să dau totul peste cap. Pare bun cu mine. Nu arată c-ar avea de gând să-mi facă vreun rău”. Cu această hotărâre în suflet, în ciuda capetelor de acuzare, îşi propuse că ţină morţiş că alţii aranjaseră s-o piardă şi că

era bine pentru ea să spună nu la orice întrebare a judecătorului.

— Acum nu mai e vorba de omor. Nu recunoşti nici legătura cu verişorul bărbatului tău? Nu eşti deloc înţelegătoare! o grăbi el. Femeie fără ruşine! Dacă nici mie nu-mi mărturiseşti, poate că reuşeşte bătrâna doamnă să te înduplece. Mama mea are o inimă bună, nu îşi bate joc de oameni. Când ai să te afli în faţa bătrânei doamne, vei recunoaşte de la sine fără niciun fel de tortură.

Cu aceste cuvinte, coborî de pe pat, se apropie de ea şi o prinse de mânecă, în intenţia de-a o trage după el. Fiind de felul său din provincia Anhui, mai dinspre sud, izbutea doar atunci când vorbea domol şi cu grijă, să se facă înţeles, dar dacă îşi dădea drumul firesc la gură, mai mult de jumătate din ce spunea nu se înţelegea. Aşa se face că de data aceasta femeia îi ascultă vorbele repezite, fără să priceapă mai nimic în afară de cuvintele „bătrâna doamnă”. Când se trezi trasă de mânecă, neînţelegând despre ce era vorba, se sperie. Judecătorul însă nu voia decât s-o ducă în camerele interioare, s-o pună pe bătrâna doamnă s-o interogheze. Crezând că mandarinul îi cere altceva, ea şovăise să-l urmeze, de aceea preferase să se ghemuiască la pământ. El îi poruncise să se ridice, însă ca nu îndrăznea. Văzând că nu o poate trage după el, Jia se aplecă şi o prinse cu mâinile amândouă.

— Mărite om! ţipă ca, luată prin surprindere. Ce înseamnă asta, Mărite mandarin?

Vorbele ei atraseră atenţia slujbaşilor de pe coridor şi aceştia cum nu aveau de unde să ştie ce se întâmpla acolo, alarmaţi că ar fi fost strigaţi, năvăliră toţi în cameră.

Oamenii îl găsiră pe marele mandarin aplecat asupra femeii pe care o ţinea cu amândouă mâinile şi, de teamă că se amestecaseră unde nu trebuia, se retraseră mai repede decât veniseră. Pe de altă parte, judecătorul, convingându-se că femeia nu voia să-l urmeze, se înfuriase grozav, cum rar i se întâmpla. O lăsă, se înapoie pe cuptor şi urlă:

— Puţini oameni sunt atât de netrebnici ca tine! Bătrâna mea mamă este plină de virtute. De vreme ce ţi-e frică să i te înfăţişezi, înseamnă că umbli cu scorneli. Stârpitură care nu deosebeşti binele de rău! N-o să-mi mai pese de tine! Să vină careva! zise, ridicând glasul.

Secretarii şi portăreii se năpustiră iarăşi înăuntru.

— Daţi femeia pe mâna celor de la interogatorii, să-mi smulgă chiar astăzi mărturisirea! ordonă.

Aceştia ieşiră cu femeia, iar el se retrase. Când ajunse la el, bătrâna doamnă se interesă ce lucruri mari îl reţinuseră atât de mult. El îi povesti ce se întâmplase.

— Ei, cum o să recunoască, biata de ea, în faţa unor bărbaţi? Cheam-o şi am s-o întreb eu. Ai să vezi că va face mărturisiri.

— Acesta a şi fost gândul fiului tău, dar ea n-a vrut să vină.

— Cum voiai să vină cu tine? Uite, trimit eu o doică după ea. Nici portărelul nu e bine s-o însoţească. E femeie şi n-o să fugă.

Pe dată, bătrâna doamnă îi şi explică doicii sale cum să meargă şi. s-o aducă pe femeie. Doica se chema Fei şi trăia pe lângă bătrâna doamnă de mai bine de patruzeci de ani. Nu era slujnică din Yamen să-i iasă din vorbă. I se adresau toate numai cu doamna Fei şi nu altfel. Până şi

portarii, bucătarii şi portăreii o respectau ca pe o şefă.

Nimeni nu punea la îndoială cuvintele ei şi toţi i se supuneau fără cârtire. De aceeae dacă ea întreba de vreun ca/, nu era vreunul care să se mire. După intervenţia ei, dintre aceia care erau în situaţia de vinovaţi, din zece, opt sau nouă erau eliberaţi. Când afla se că bătrâna doamnă trimisese după ea, femeia adulteră încă nu-şi adunase gândurile.

— Bătrâna stăpână are sufletul duios cum nu se pomeneşte altul pe lume, o fericiră portăreii şi mijlocitoarele cu voioşie în glas. Dacă ai încăput pe mâna ei, eşti ca şi scăpată. Ia-o degrabă pe urmele doicii!

Femeia le dădu ascultare, bucuroasă. În camerele interioare, ajunsă în faţa bătrânei doamne, îngenunche. Băw! Licel. iiia oLul. ci pe un scaun ui înţei, jur judecatului Jia undeva în spate, fiind acoperit de aceasta. Din când în când apărea de acolo şi turna ceai sau îşi umplea luleaua. Bătrâna doamnă puse câteva întrebări fără importanţă şi, înainte de a aduce ea >fe>rba de preacurvie, femeia se şi apucă să strige că era nevinovată. Bătrâna o ascultă şi oftă.

— Greierii şi furnicile au o viaţă nenorocită. Omul însă nu trebuie să fie neîncrezător în sorţii vieţii sale, rosti ea. Mortul e mort; eu nu vreau să ştiu de el câtuşi de puţin. Acum chestiunea este să te salvăm pe tine. Orice e scris în legea imperială, dacă am un fir cât de subţire prin care aş putea să te scap, n-am să-i las să-ţi ia viaţa. Bătrâna doamnă întoarse capul spre fiul său: Eşti mandarin şi ai face bine să ţii minte o vorbă de-a mea: salvează-l pe cel viu, nu pe cel mort. Mortul nu mai înviază. De aceea

trebuie să cauţi întotdeauna o cale de a-l scăpa pe cel care-i în viaţă.

Judecătorul Jia se grăbi să treacă în faţă.

— Da, mamă, spuse el, şi îngenunche, mulţumindu-i pentru sfat; după aceea se ridică şi se trase într-o parte.

Bătrâna doamnă continuă să-i pună femeii tot felul de întrebări, însă aceasta repeta că era nevinovată, încăpăţânându-se să nu facă nicio mărturisire.

— Înaintea mea toată lumea recunoaşte adevărul! se supără bătrâna. Eu îmi arăt blândeţcă faţă de tine şi tu tot nu-nţelegi. Mamă Fei, du-o în bucătărie şi porunceşte-i bucătarului să-i dea un bol cu mâncare. În vremea asta, deschideţi-i cumva capul.

Doica Fei o luă cu ea pe femeie. În bucătărie, şi ea şi bucăiarul îi vorbiră cât şi cum se pricepuseră, apoi doica o adusese înapoi. Bătrâna doamnă se apucă iarăşi să-i pună răbdătoare întrebări, peste întrebări, dar în zadar. Femeia nu scoase un cuvânt care să dezvăluie ceva din adevăr. De enervare, bătrâna doamnă fu cuprinsă de un acces de tuse. Jia alergă şi o bătu pe spate, abia reuşind s-o potolească.

— De când sunt, n-am văzut un om cu un asemenea caracter de vită! recunoscu bătrâna. Îi vreau binele, dar dacă nu ţii să vorbeşti, află că nici nu mai simt nevoiar «o oii nege l pentru une. Discuta am o a Cipru m. saniai înaintea statuii lui Buddha şi o să-i povestesc necazul tău. Atunci n-ai să mai ai încotro, demonii or să te împingă să mărturiseşti totul, ai să vezi…

Bătrâna doamnă nu sfârşise ce avea de spus, şi accesul >de tuse îi reveni şi mai puternic. Se încovrigase, tuşind întruna mai să se rupă sufletul din ea. Judecătorul

Jia chemă pe cineva s-o conducă pe femeie şi s-o dea pe mina celor de la interogatorii. El rămase să se îngrijească de bătrâna sa mamă, care se domoli abia când, vlăguită de efort, adormi. Liniştindu-se şi el, judecătorul Jia plecă la cină.

VII

Abia se aşezase judecătorul la masă, că sluga şi anunţă intrarea domnişorului cel mare. Domnişorul Jia se alesese în urmă cu doi ani cu titlul de prefect. În timpul unor solicitări de contribuţii, se remarcase, obţinând succese şi fusese înaintat ca ajutor de inspector, căpătând al treilea rang mandarinal. El însă râvnea la rangul al doilea, fiind cum nu se poate mai dornic să poarte bonetă cu fund roşu. Pentru că aşa, ca asistent, fără o circumscripţie anume, nu se putea şti în ce provincie avea să fie aruncat. Apoi şi ajuns într-o provincie, acest rang nu însemna mare lucru. Chiar dacă cineva ar fi cheltuit în capitală jumătate din avere, pentru un asemenea post, acesta nu i-ar fi acoperit paguba nici într-o viaţă de om. Judecata domnişorului era sănătoasă. Deşi deţinea acest rang de un an şi mai bine* el nu fusese primit de Fiul Cerului şi nu i se oferise niciun post, fiind obligat să rămână în casa tatălui său, ca fiu, ca domnişor şi vrând-nevrând pricinuindu-i numai pagube.

În ziua aceea, tocmai citise o telegramă la Direcţia telegrafului. Se comunica prin ea că Fluviul Galben străpunsese îndiguirea undeva mai jos de oraşul Zhenzhou, inundând cu totul peste zece judeţe şi districte. Întreg pământul era sub ape. În privinţa strângerii de fonduri, domnişorul cel mare al judecătorului Jia avea experienţă.

Acum luase hotărârea ca, ajutat de tatăl său, să ajungă mai marele îndiguirilor: pe de o parte obţinea o slijjbă şi câştiga şi ceva bani; pe de alta, avea şansa să participe la o posibilă premiere, şi încă ieşită din comun, în urma reparării digului. Odată făcut inspector, chiar dacă treptele mandarinale nu i se puteau garanta, măcar cerşea să fie primit de împărat pentru a i se da o circumscripţie precisă într-o provincie, şi astfel să fie şi el unul dintre inspectorii numiţi prin decret special imperial”. În privinţa bonetei de rangul doi, nici gând nu avea să şi-o procure bazându-se pe propriul său chimir. Fireşte că «arginţii pentru ridicarea digurilor veneau pe apă şi se puteau duce odată cu apa. El ar fi putut să meargă în capitală, să-şi viziteze doi maeştri, să se folosească şi de eunuci şi astfel să se asigure de obţinerea unui post. Iată cum spărtura făcută în dig, de apele Fluviului Galben, şi nenorocirile celor mulţi puteau fi pentru el calea ridicării în rang şi a îmbogăţirii. De aceea, de cum aflase această veste, alergase la tatăl său, îi povesti cele întâmplate şi-l imploră să-i obţină această însărcinare, de la mai marele apelor din imperiu.

Judecătorului Jia îi plăcuse gândul fiului său…

— Dacă digul a fost străpuns pe la Zhenghou, guvernatorul va fi înştiinţat.

— Telegrama a şi venit. Cred că se află deja în mâinile lui.

Chiar în clipa aceea, un om din partea guvernatorului le aduse ştirea străpungerii digului de către apele Fluviului Galben, zona calamitată fiind extrem de întinsă. Lucrările

de îndiguire cădeau în sarcina mai marelui peste ape[78]. Dar locul (ţi pricina intra în teritoriul administrativ al guvernatorului, de aceea acesta îi chemă grabnic la el pe judecătorul şi pe cenzorul provinciei să se sfătuiască. Jia plecă imediat la sediul guvernatorului, unde îl găsi şi pe cenzor. Acesta îi primi şi le dădu să citească telegrama.

— De peste douăzeci de ani n-a existat o spărtură atât de mare. Fratele vostru mai mic este pândit de nenoroc, din cauza asta s-a putut întâmpla aşa ceva.

— Henanul nu este ca Shandongul, se grăbiră cei doi să-l asigure. Acolo au preluat şefii provinciei şi problema apelor. La noi însă cel care răspunde de ape este mai marele apelor, necazul acesta nu are nicio legătură cu înălţimea Voastră, care administraţi numai pământul.

— Chestiunea ne atinge şi pe noi şi are atât părţi bune, cât şi rele: ruperea digului va trage după sine pedepse, iar repararea lui va aduce şi foloase, lămuri situaţia guvernatorul. Dacă e să-l am în vedere pe mai marele peste ape, câştigurile lui vor fi cum vor fi, însă tare mă tem în privinţa pedepselor. Fiindcă orice s-ar zice, zona ne aparţine, nu putem fi scutiţi de răspundere. Las la o parte altele şi vă spun doar atât: e vorba Ce* peste zece districte, cu sute de mii de năpăstuiţi! Henanul este un loc plin de nenorocire! De unde vom lua atâţia bani să hrănim toată această suflare? Primul lucru la care m-am gândit este că nu vom reuşi să strângem atâtea fonduri. V-am chemat nu de altceva, ci tocmai pentru a ne sfătui. Cred că

78 Rang de guvernator. în sarcina lui intrau toate operaţiile privind apele teritoriale : conservarea, irigaţiile, dragarea canalelor pentru navigaţie din provincia respectivă etc.

e bine că telegrafiem Comitetului de administraţie al caselor de binefacere din Shanghai, şi să-i rugăm să ne ofere nişte bani.

— Da, înălţimea Voastră, aprobară cei de faţă.

În îi m^{2} ce vorbeau, sosi o înştiinţare scrisă şi de ia mai marele peste ape; era telegramă-raport către împărat în legătură cu situaţia creată.

— Mai e vorbă! izbucni guvernatorul. Putea să mă lase pe dinafară? Mi-am dat seama de la început că nimic nu mai poate fi evitat.

Se apucă şi scrise singur telegrama de răspuns, iar pentru a se pune într-o poziţie avantajqpsă, îl anunţă că telegrafiase la Shanghai după fonduri. Mai marele apelor transmise că îşi trimisese deja oamenii din subordine să cerceteze starea de lucruri la faţa locului pentru a se şi trece numaidecât la munca de refacere. Făcuseră bine că îşi coordonaseră amândoi eforturile, în direcţia înlăturării pagubelor, pentru că în afara lor toţi dregătorii locali urmau să fie scoşi din slujbe şi să fie pedepsiţi prin decret imperial.

Peste încă o zi, sosi prin telegraf şi hotărârea Parlamentului, în aceşti termeni:

„Numiţii, mai marele peste ape şi guvernatorul, să ia măsuri de precauţie pentru a limita acest dezastru uriaş. Amândoi rămân încă în funcţii. Ceilalţi dregători sunt înlăturaţi, având să-şi primească şi pedepsele, printre care, pentru unii, aceea de a fi purtaţi în lanţuri în văzul tuturor. Adânc îndurerat de soarta poporului sinistrat, Fiul Cerului oferă două sute de mii de arginţi. Guvernatorul din Henan să trimită însărcinaţi în zonele inundate, pentru a controla

evacuarea oamenilor şi situaţia refui

giaţilor. Dat fiind amploarea acestei operaţii de refacere, numiţii mai marele peste ape şi guvernatorul să conducă direct munca, fără întrerupere, zi şi noapte, să ia măsuri de prevenire şi să încheie cât mai curând lucrările de îndiguire”.

Şi ordinul continua, cu alte instrucţiuni, urmărind acelaşi scop. În după-amiaza aceleiaşi zile, judecătorul Jia s-a dus la guvernator şi a solicitat postul dorit de fiul său. Acesta i-a trimis îndată o scrisoare mai marelui peste ape, propunându-l pe inspectorul Jia pentru funcţie. De teamă că sprijinul guvernatorului nu era de-ajuns, la propunerea fiului său, judecătorul i-a telegrafiat şi Marelui Secretar Zhou, de la Ministerul de război din Capitală. Acesta însă nu a socotit nimerit să-şi acorde sprijinul, dat fiind proporţiile lucrărilor; dar domnişorul Jia nu s-a lăsat: a compus o scrisoare ca venind din partea Marelui Secretar Zhou, folosindu-se de ea în faţa mai marelui apelor, care până la urmă i-a oferit slujba râvnită.

Dar să nu mai lungim vorba. Peste câteva zile, apele care se revărsau prin spărtura din dig se mai domoliseră. Lucrările se desfăşurau fără răgaz, zi şi noapte. Domnişorul Jia fusese crescut în condiţii de tihnă şi lux, într-o familie bine înstărită. De data aceasta îndurase multe şi nu-i căzuseră de loc moale. Lumea răsuflase uşurată abia cânu digul fusese aproape în întregime refăcut. Lucrările pe cursul inferior se făcuseră sub comanda Domnişorului Jia şi el alesese o zi prielnică pentru încheierea acestora, în ziua stabilită, încă de la cel de-al patrulea *geng*, se îmbrăcase în haine noi, îşi adunase

micul detaşament de soldaţi pe care-l avusese la dispoziţie, încălecase un cal trupeş, frumos şi plecase pe şantier, să conducă ceremonia. La ceasul socotit cel mai favorabil, toate lucrările fuseseră oprite, iar el aprinsese santal şi adusese mulţumiri spiritului apelor. Ofiţerii i-au adresat tot atunci felicitări, apoi el a mers la sediul comandantului general şi a raportat repararea digului în zona controlată de el. În cadrul întrevederii, i s-a spus că va fi propus cu întâietate pentru premiere. Asupra acestor chestiuni nu vom insista. La terminarea lucrărilor, Domnişorul Jia s-a întors în capitala provinciei şi a locuit ca şi mai înainte în casa tatălui său. Judecătorul îl sfătuise să se înfăţişeze mai marelui apelor şi guvernatorului provinciei, să le mulţumească. Cei doi înalţi mandarini scăpaseră de orice pedeapsă şi îşi păstraseră funcţiile. La întocmirea raportului către Palat, cu excepţia propunerilor pentru premierea ofiţerilor cu care lucrase, domnişorul Jia îi trecuse pe listă şi pe fraţii săi mai mici, pe nepoţi şi pe alte câteva rude, vreo duzină în total. Mai marele apelor nu cercetase lista în amănunţime şi o trimisese astfel în capitală.

Slujba aceasta i-a adus Domnişorului Jia bani, boneta cu partea de sus de culoare roşie şi certitudinea unei primiri la împărat. S-a odihnit două luni în casa părintească şi apoi s-a gândit că era bine să plece în capitală, să se îngrijească de propriul său viitor. I-a spus acestea tatălui său. Judecătorul Jia nu s-a împotrivit cu nimic. Imediat, a trimis un memorandum ministrului însărcinat cu promovările, alegând şi ziua plecării spre nord. Banii dobândiţi, o sută de mii de yuani, i-a depus la o

bancă, pentru a-i fi trimişi în capitală, pe numele lui. Prin prietenii din Beijing a închiriat o reşedinţă impunătoare. Când toate acestea au fost stabilite, a luat cu el o concubină, un secretar, un administrator, slugi şi slujnice, bucătari şi ricşari, vreo treizeci în total. Domnişorul Jia şi concubina călătoreau în şareta lor particulară, iar ceilalţi foloseau căruţe oficiale ale judeţului Xiangfu. Pe drum au oprit de mai multe ori. În cele din urmă, au ajuns în oraşul Beijing. Pe strada de Miazăzi, dincolo de Poarta Guvernării Favorabile, îi aştepta casa în care urmau să locuiască o vreme.

De data aceasta, domnişorul Jia venise în Beijing pentru a se face cunoscut şi prin urmare hotărâse să-şi creeze din plin relaţii. De cum a ajuns, vreme de şapte-opt zile, şi-a tot vizitat colegii de an la examenele imperiale, prietenii şi rudele. Ieşea zilnic, cu şareta proprie. Catârul pe care îl avea în spatele şaretei îl cumpărase în Henan şi-l costase cinci sute de arginţi. El, Jia, se purta cu clop răcoros împletit din fâşii de bambus, în robă din bumbac uşor şi cu încălţări de forma tigrului chircit la pământ; la brâu îşi ţinea atârnată punga cu bani. Şareta îi era aranjată cu tot dichisul, domnişorul Jia străduindu-se să-şi arate bogăţia şi fastul. Şareta era trasă de un cal, iar în spatele acesteia era legat catârul. De câte ori avea de gând să oprească undeva, sluga cobora iute de pe cal şi, fugind, o lua înaintea şaretei, ca să dea cartea de vizită a stăpânului. Dintre cei pe care îşi propunea să-i viziteze, unii îl primeau, alţii nu; se găseau şi unii care să-l cheme la banchete ori să-i întoarcă vizitele. Oricum, domnişorul Jia nu le acorda cine ştie ce atenţie, dintre toţi interesându-l

în mod deosebit numai patronul unei bănci, recomandat de Marele Secretar Zhou. Porecla acestui om era Huang Panggu, Călugăriţa Dolofană. Chiar a doua zi după sosirea în capitală se şi prezentase la acesta, nu înainte de a-l fi vizitat pe Marele Secretar Zhou.

Întâmpinroa făcuse ca în ziua aceea Marele Secretar Zhou să fie acasă. De cum şi-a aruncat ochii peste cartea de vizită, acesta şi-a şi dat seama de cine era căutat; pe cartea de vizită scria: „Învăţăcelul dumneavoastră", iar pe un carton separat, cu semnătură, – scria limpede: „Fiul comisarului juridic Jia din Henan". Acest Zhou avusese şansa să trăiască numai în Beijing, nu i se dăduse nicio însărcinare în provincie şi astfel tot timpul anului primea de la discipolii săi daruri peste daruri. În ziua aceea, înţelegând cu cine avea de a face, îl primi pe musafir numaidecât. Domnişorul Jia intră. Casa era tăcută, pereţii reci şi nu se simţea nicio mişcare. Marele Secretar apăru abia după o jumătate de oră. Domnişorul se înclină de mai multe oH, vreme în care gazda abia schiţă un gest de salut şi-l invită să ia loc. Bănuind că nu oricine putea să stea pe patul gazdei, tânărul se aşeză pe un scaun, mai într-o parte. Marele Secretar Zhou întrebă dacă judecătorul Jia este „bine", apoi tuşi, nemulţumit, interesându-se ce vânt îl aduce pe tânăr prin capitală. Domnişorul Jia îi explică lucrurile în amănunt. Zhou îl ascultă, apoi întrevederea luă sfârşit.

Domnişorul Jia plecă şi se grăbi să-l caute pe Huang Călugăriţa Dolofană de pe strada Dashalan ori Gardul Mare, de dincolo de Poarta din faţa Palatului Imperial. Huang era de loc din oraşul Shaoxing, din sudul Chinei. Se

afla însă de multă vreme în capitală şi îşi însuşise limbajul Beijinghez. Era pretutindeni cunoscut şi în toate cercurile, de sus şi până jos, iar lumea mandarinală din provincie încerca să şi-l apropie. Din pricină că era gras şi trăncănea mult ca o muiere i se spusese Călugăriţa Dolofană. Porecla era renumită, nu se afla un singur om să n-o ştie.

Domnişorul Jia opri şareta, coborî în faţa uşii lui şi intră fără să mai aştepte să fie anunţat.

— Călugăriţa Dolofană este acasă? întrebă.

Slujbaşii zâmbiră. O slugă îl conduse în salon. Auzi râsete şi nu peste multă vreme Huang îşi făcu apariţia.

— De unde şi când aţi apărut, domnul meu? întrebă. Atâta m-am gândit la Domnia Voastră!

Domnişorul Jia dădu să-l salute după protocolul cărturăresc, dar gazda îl opri. Se aşezară unul lângă altul.

— Bunul dumneavoastră tată este bine? întrebă Călugăriţa Dolofană, ridicându-se în semn de respect.

Domnişorul Jia se ridică şi el.

— Bine, spuse.

Se aşezară iarăşi şi se apucară să discute. Gazda insistă să-l reţină pe Jia la masă.

— Am încă de făcut câteva vizite, se scuză oaspetele. Altă dată.

— La cine aţi mai fost?

— Vin direct de la Marele Secretar Zhou.

— Bătrânul Zhou are necazuri. Pentru ce l-aţi căutat?

Domnişorul Jia se arătă tulburat şi vru neapărat să afle despre ce era vorba.

— De curând, a promovat greşit pe cineva şi i-a nemulţumit pe cei de sus. Se pare că o să-şi piardă slujba.

Tocmai de aceea, de vreo două zile stă acasă, prefăcându-se bolnav. Socotiţi şi dumneavoastră, dacă pleacă din organul central al armatei, mai pescuieşte el ceva?

„Iată de ce mi s-a părut mie atmosfera casei extrem de rece”, căzu Jia pe gânduri. „Arăta rău, săracul, şi iată cum se explică şi tuşea care nu-i dădea pace”.

— Pe cine l-a promovat?

— S-a aiurit de tot. Pe cine n-a promovat el! Acum a susţinut pe cineva din partida reformiştilor. Ce doriţi altceva mai rău? Dacă se alege cu înlăturarea din armată, a scăpat uşor!

— Vai şi iarăşi vai! se tângui domnişorul Jia, bătând din picior. Cum de s-a prostit într-atât! Or să-l bănuiască şi pe el că face parte dintre reformişti.

— Da, asta şi vreau să zic, confirmă Huang.

— Dacă aşa stau lucrurile, n-am să mai trec pe la el, să nu cadă bănuiolila şi asupra mea.

— Domnul meu, sunteţi un om de înţeles, cu previziuni clare! Vă stimez! N-ar avea niciun rost să fiţi în relaţii de prietenie cu un om căzut în dizgraţie.

Domnişorul Jia se adânci iarăşi în gânduri. Se lăsă tăcerea. Călugăriţa Dolofană îşi dădu seama că omul din faţa lui era trist din pricină că i se retezase o cale de măriri.

— Şi-a făcut-o cu mâna lui, nu vă chinuiţi atât pentru el, spuse. Noi suntem apropiaţi, domnul meu, şi vă asigur că pot să vă fiu de folos. Am câţiva prieteni bine puşi, şi cu aceştia vorbesc când mi-o voia. Cereţi-mi numai şi vă pun în palmă succesul.

Cuvintele acestea îi merseră oaspetelui drept la

inimă. Se înveseli brusc şi îşi dădu drumul.

— Am atâtea să vă încredinţez… Am să royin, să discutăm pe îndelete, promise şi se ridică gata de plecare.

Temându-se că domnişorul îi va face parte şi altuia din negoţul ce-l întrezărea, Călugăriţa Dolofană nu-l lăsă şi-l invită la masă chiar a doua zi la prânz.

— Dacă faceţi unele vizite în cursul dimineţii, preciză, treceţi pe acasă şi vă schimbaţi. Vreau să ne simţim în voie, cât mai comod.

Domnişorul Jia fu de acord. Când să urce în şaretă, întrebă râzând:

— În ultima vreme aveţi ceva grozav?

— Am, am. Vă pregătesc chiar pentru mâine.

Îşi dădură mâinile şi se despărţiră. Huang Călugăriţă Dolofană scrise imediat invitaţiile. Se gândise să cheme la banchet oameni deosebiţi. Unul era istoricul de Curte Qian Yuntong, de la Academia Hanlin; altul, şeful primei grupe de examinare, Wang Zhanke; apoi Zuo Puhua, membru al clanului imperial, căruia, fiind în familia sa al patrulea născut, i se spunea Pu Al. Patrulea; un altul era şeful Cuptorului de argint[79], Bai Weiguang; dar şi

Hei Boguo patronul magazinului de cărţi rare de la Liulichang, vorbăreţ, neîntrecut, al cărui glas se auzea întotdeauna la banchete, de parcă ar fi fost numai el singur acolo, fapt pentru care pornind şi de la numele lui, «lumea îi zicea Hei Bage, sau Fratele Al optulea Cel Negru. Mai era cineva, proprietarul unui magazin de antichităţi de

79 Yin Lu, Cuptorul de argint, întreprindere unde se pregăteau lingouri de argint. In paralel, se ocupau şi cu afaceri bancare, emîţînd un fel de bani de hlrtie cu circulaţie pe piaţă.

dincolo de Poarta din faţă, Liu Houshou, care de curând cumpărase un titlu la Templul Raza Norocului şi care obişnuia să meargă în vizită purtând pe cap bonetă albă. Oamenii aceştia, cu excepţia lui Qian şi Wang erau prietenii buni ai lui Huang Călugăriţa Doloană şi, având relaţii întinse, erau şi foarte pricepuţi în a trage iţele. De data aceasta, Huang socotise bine, adunându-i pe toţi aceştia, pentru Domnişorul Jia. Erau la un loc şapte oaspeţi. Când sfârşi invitaţiile trimise o slugă cu ele să le împartă şi să reţină o masă la Restaurantul „Pe voia tuturor”. Nu mai intrăm în amănunte.

A doua zi, când ceasul cu cuc bătu ora unsprezece, Călugăriţa Dolofană îi porunci vizitiului să-l ducă la restaurant şi fu primul care ajunse acolo. Peste vreo trei sferturi de ceas, sosi întâiul invitat, Fratele Al. Optulea. Al doilea sosit fu Pu Al. Patrulea, care scutură cu multă căldură mâna gazdei. Deşi în ziua aceea făcuse câteva vizite la rând, domnişorul Jia nu întârziase şi urmă cât de curând şi el. Călugăriţa Dolofană făcu prezentările şi fiecare rosti cuvinte de complezenţă.

— Frate Jia, rosti gazda, fratele Pu este cel mai învăţat din clanul imperial. Ha-ha! râse, cine nu-l cunoaşte pe celebrul şi talentatul domn Pu Al. Patrulea? Pe tremuri, l-am pus la un test. Am luat o hârtie şi am trasat cu pensula o linie, de o parte şi de alta a acesteia adăugând două puncte. A recunoscut imediat că scrisesem, destul de mic, chiar ideograma „mic”. Pe urmă, în partea de sus, am mai pus două linii orizontale şi a reuşit să ghicească cu greu că se formase cuvântul „notă oficială”. Mai departe am adăugat deasupra semnul „acoperiş”. De data asta mi-a

spus că e cuvântul „clan” de pe uşa lui. Până aici, nimic ciudat. Atunci, şi mai deasupra, am caligrafiat cuvântul „munte”. Ei, îl pusesem la grea încercare. Şi ce crezi c-a răspuns? Cum Domnişorul Jia rămăsese tăcut, gazda urmă: E „ha” de la Poarta Hada de la Palat. Ai văzut ce grozavă ţinere de minte? A ştiut că ideograma aceea era prima parte de la denumirea Porţii Zong Wen, Celebrarea literaturii, căreia plebea îi zice Ilada!

Domnişorul Jia îşi dădu seama că gluma aceasta era o fină bătaie de joc la adresa lui Pu Al. Patrulea, dar fiind la prima întâlnire nu comentă şi abia schiţă un zâmbet. Se uită spre Pu. Acesta stătea drept, cu sprâncenele ridicate, plin de el, kşi arborând un surâs palid.

Discutară de una, de alta şi între timp sosiră Bai, Liu şi istoricul Qian. Se făcuse ora patru şi domnul Wang. nu mai apărea.

— E târziu, hotărî gazda. Haideţi să ne aşezăm la masă!

Chiar atunci, o slugă îl anunţă pe examinatorul Wang

Zhanke. Se ridicară. Gazda făcu prezentările. Wang venise îmbrăcat în haine oficiale. Se înclină mai întâi în faţa gazdei, apoi a celorlalţi. Călugăriţa Dolofană îi propuse să se schimbe în haine obişnuite, comode. Wang îi cunoştea doar pe istoric şi pe librar. Qian se remarcase mai târziu, era cu o generaţie în urma lui şi nu-l băgă în seamă. Liu Îioushou fusese numit academician* şi discipol al Marelui Secretar Hua de la armată. Îl slujise câţiva ani pe Marele Secretar, câştigase câteva sute de mii de arginţi şi în felul acesta ajunsese să deschidă librăria de cărţi antice. Acum nu mai era mandarin, dar mergea adesea pe

la Marele Secretar şi îi dădea o mână de ajutor la treburi. Când Wang Zhanke susţinuse examenul de la Palat, înainte de fi primit, stătuse puţin în biroul lui Liu Houshou. Chiar dacă aceasta nu-şi mai amintea de el, Wang Zhanke îi reţinuse bine trăsăturile feţei. Vorba veche: „În jurul primului ministru sunt slujbaşi de şapte grade”. Liu Houshou avea rangul şase şi sigiliu. Şi cum mai era şi discipolul Marelui Secretar, îşi făcea tot timpul drum pe acolo. Acum, când Wang îl văzuse pe Liu stând pe o latură, în vremele lui i se păstrase locul de onoare în capul mesei, încercă să facă schimb de locuri cu el. Liu Houshou nu acceptă.

— Nu te îngriji numai de mine. Sunt aici şi alţii, zise.

Atunci Wang le oferi celorlalţi locul său, dar nimeni nu îndrăzni să primească, astfel că rămase el să prezideze masa, deşi nu se sii-ea câtuşi de puţiu la largul său. După ce se aşeză, se recomandă celor care nu îl cunoşteau, şi se interesă de numele şi rangul fiecăruia în parte. Când veni rândul domnişorului Jia, acesta spuse simplu:

— Mă numesc Jia. Numele meu cărturăresc este Haosun.

— Dânsul este fiul măritului Jia Xiaozhi, comisarul juridic din Henan, se amestecă gazda. Suntem prieteni buni.

— Ce funcţie aveţi?

Domnişorul Jia se înroşi. Nu ştia ce să răspundă. Huang Căiugăriţa Dolofană trebui să dea lămuriri:

— Inspectorul Jia s-a distins acum un an şi ceva, în strângerea de fonduri. Anul ăsta, după refacerea digurilor Fluviului Galben, a fost propus spre promovare şi îşi

aşteaptă numirea. Purtarea lui a fost remarcată de împărat şi curmare va fi recompensat cât de curând.

Aflând că domnişorul Jia nu era cărturar care să se fi distins la examenele imperiale, Wang îşi întoarse privirea de la el. Dintre cei prezenţi, numai cu istoricul Qian putea conversa. De altfel, de când îl zărise, acesta i se adresase cu „venerabile”, pe el însuşi numindu-se „învăţăcelul întârziat”. În toiul dialogului dintre ei, Liu Houshou îl întrebă brusc pe Wang:

— Domnule Wang, chipul dumneavoastră mi se pare cunoscut. Unde oare ne-am văzut?

Wang se împurpură de ruşine. Rămase multă vreme meditativ.

— Preastimate domnule Liu, spuse, sunteţi cu adevărat un aristocrat care nu ia în seamă orice lucru mărunt. În anul în care am promovat examenele, am fost de trei ori să-mi prezint omagiile maestrului meu, Marele Secretar, şi de fiecare dată am aşteptat în biroul dumneavoastră!

— Nu-i de mirare! Nu-i de mirare! Atâţia oameni îl caută pe Marele Secretar! Cum să-i ţii minte pe toţi? N-am să mă refer la altele, dar numai comisarii sau judecătorii din provincii vin de câteva ori şi uite că nu reuşesc niciodată să le reţin numele. De aceea…

Liu se opri aşteptând precizări. Gazda interveni cu aplomb:

— Fratele Wang este şeful primei grupe de examinare. O vreme a fost mandarin itinerant pentru provincia Guizhou, slujbă foarte dificilă. Petoiitor, se cade să-l recomandaţi Marelui Secretar, să-i rostiţi deseori

numele înaintea lui şi chiar să-l introduceţi la înălţimea Sa pentru vizite de curtoazie.

Liu Houăhou râse. Wang se simţi jenat. Domnişorul Jia nu părea nici el atras de conversaţie şi îi făcu gazdei semn din ochi. Călugăriţa Dolofană înţelese că voia „lista" şi întrebă dacă toată lumea era de acord. Cei prezenţi, acceptară şi gazda îi ceru patronului un petec de hârtie/ Când se aduse hârtie şi pensulă, Pu Al. Patrulea încercă să scrie el.

— Pe cine chemaţi, domnule Wang? întrebă.

— Pe Frumoasă.*

Pu ridică pensula, dornic să întocmească lista, dar treaba se arăta grea pentru el. După o vreme, izbutise să traseze nişte semne, dar şi acelea incorecte. Wang îi luă pensula din mână şi scrise el, cum e cuvenea, numele cântăreţei. Apoi mai fură înscrise numele: Micuţa Aromă pentru Liu Houshou şi tânărul Nor Multicolor pentru Fratele Al. Optulea.

— Eu nu cunosc pe nimeni şi renunţ, spuse Bai Weiguang.

Călugăriţa Dolofană nu se împotrivi, însă Pu Al. Patrulea nu fu de acord.

— Dacă vă dau peste cap lucrurile, vă rog să mă scuzaţi, dar eu, unul, în situaţia asta tu vă mai pot. Ţine companie.

Oamenii încercau să încline în favoarea lui Bai, însă Qian Yuntong se pronunţă în mod categoric:

— Venerabile Bai, aici nu se încalcă regula.

Între timp, Wang Zhanke care nu luase în seamă protestele aproape că terminase de scris lista. Pu Al.

Patrulea se arăta cel mai vesel şi mai petrecăreţ, chemând doi cântăreţi: pe Izvor Smerit şi pe Favoare Supusă. În final, se ajunse la domnişorul Jia. Cum nu avea niciun fel de respect pentr Nu el, Wang nu i se adresă direct, ci întrebă gazda:

— Prietenul acesta pe cine cheamă?

Cu o zi înainte, domnişorul Jia îl întrebase chiar dacă „are ceva grozav". Se gândi puţin. Deodată, îşi aminti de Mandarinul Stelelor, care îl rugase de mai multă vreme să-l prezinte prietenilor lui. Rosti numele tânărului, căruia, în particular, el îi spunea Extazul Roşu. După ce lista fu trimisă, porunci să se aştearnă masa.

Peste puţin, un slujitor al cârciumii intră şi anunţă că sosise comanda. Bărbaţii întoarseră privirile. Cel care îşi făcu cel dintâi apariţia fu favoritul istoricului Qian. Tânărul era alb la faţă şi delicat. Salută până la pământ. Cei mai mulţi nu-l cunoşteau.

— E învăţăcelul actorului Grozavul, explică Wang.

A venit aici abia anul acesta, în luna a şasea. Iată că venerabilul Qian este primul servit. Poate nu ştiţi, dar venerabilul i-a trimis de curând opţ paravane din aur, pentru pat[80], pline cu caligrafii în stilul oficial; caligrafierea i-a luat două zile încheiate. Şi i-a mai dăruit două rulouri cu caligrafii, de perete, operă proprie! Dar să

80 Kang, pat din pămînt sau cărămidă, larg răspîndit în partea de nord a Chinei, dedesubtul căruia se făcea focul, pentru a fi încălzit ; pe acesta se dormea noaptea, iar ziua era folosit ca o canapea sau chiar ca un podium, pe care se aşezau măsuţe joase şi se lua masa. Acoperit cu pleduri, patul-cuptor putea fi împodobit cu obiecte de artă, paravane de preţ etc.

vedeţi întâmplare: imediat după ce le-a trimis, chiar a doua zi, ministrul „Xu a dat un banchet la ei acasă. Lumea a văzut paravanele, iar caligrafia a trezit interes şi încântare. * (

— Învăţăcelul acesta întârziat caligrafiază prost, spuse istoricul cu modestie. Semnele trasate de mine trebuie să fi murdărit ochii marilor oameni! Le-am făcut în joacă.

— Ce-am să vă zic acum e lucru ştiut de la maestrul tânărului, de la Grozavul, şi nu un neadevăr. După spusele acestuia sunt mari speranţe ca la anul venerabilul Yun să primească însărcinări pentru organizarea examenelor, undeva în provincie.

Cei de faţă se grăbiră să-l felicite pe istoricul Qian. Cântăreţele şi cântăreţii sosiseră bucurându-i pe toţi, mai puţin pe domnişorul Jia, ăi cărui ochi se înroşiseră tot privind cu jind la ceilalţi; tânărul pe care îl chemase se lăsa aşteptat, fapt pentru care se simţea foarte stingherit.

— *Qe* s-o fi-ntâmplat de nu se mai iveşte? se miră gazda, gândindu-se să trimită după el.

Chiar atunci, Mandarinul Stelelor îşi făcu apariţia şi Călugăritst Dolofană i-l arătă pe Jia. Tânărul cântăreţ se apropie, salută şi spuse:

— Astăzi a fost ziua mamei. Avem oaspeţi şi de aceea am întârziat. Vă cer iertare, Excelenţă!

— De nu veneai, murea de supărare.

Se turnă băutură. Atmosfera se încinse. Prinseră să joace ghicitul degetelor şi alte jocuri de societate. Domnişorul Jia profită de veselia generală şi îl întrebă pe! tânăr la ureche:

— Câţi ani ai? Ce personaje interpretezi? Unde stai? Cu cine?

Mandarinul Stelelor îi dădu răspuns la fiecare întrebare;

— Anul acesta am împlinit douăzeci. Am interpretat întotdeauna roluri de tinere fete. La optsprezece ani am plecat de la maestrul Grozavul şi acum stau separat, împreună cu mama. M-am însurat anul trecut în decembrie, dar anul acesta în primăvară nevasta mi-a murit. Locuiesc la Eleştape Familiei Ha. După masă, vă poftesc să treceţi puţin pe la mine.

Domnişorul Jia primi invitaţia cu bucurie. Tânărul scoase de la brâu o sticluţă de prizat tutun, iar din sân o lulea „de Beijing” măsura opt *cun*[81], plină cu tutun din floare de orhidee. O aprinse, trase câteva fumuri şi i-o întinse domnişorului Jia. Acesta fumă, după care dori să prizeze, apoi din nou să fumeze tutun uscat, obosindu-l pe tânăr. Când se potoli, Jia constată că nimeni dintre actori şi actriţe nu se purta atât de apropiat şi de plin de căldură, aşa cum o făcea Mandarinul Stelelor. Se simţi deodată mândru. Huang Călugăriţa Dolofană fu şi el mulţumit. La încheierea mesei, Mandarinul Stelelor rămăsese ultimul.

— Cum ţi s-a părut? Vă înţelegeţi? întrebă gazda.

Domnişorul Jia zâmbi. Însă Pu Al. Patrulea propuse să bea împreună un păhărel.

— E ziua de naştere a mamei Mandarinului Stelelor, zise. Dacă îl aveţi la inimă, de ce nu ne-am duce s-o felicităm?

---

81 Circa 25 cm.

— Mă voi alătura şi eu, venerabile, spuse Bai.

— Bravo! N-a chemat pe nimeni să-l distreze, însă ar vrea să moargă la băut!

Toată lumea izbucni în râs. Oarecum fără voie, domnişorul Jia acceptă să meargă împreună cu cei doritori acasă la cântăreţ. Wang se scuză, pretextând că a doua zi de dimineaţă avea treburi importante. Liu Houshou spuse şi el că nu poate pierde nopţile, fiind obişnuit ca la ora nouă să se ducă acasă. Plecară amândoi. Wang încercase să-l rupă de petrecere şi pe Qian Yuntong, făcându-i cu ochiul să nu primească invitaţia, însă acesta nu-l luase în seamă.

Banchetul se încheiase puţin după ora opt. Aşteptară ca gazda să plătească, îi mulţumiră, urcară în trăsuri şi porniră spre Floştent Familiei Han. Ajunseră repede, deoarece locul nu era prea îndepărtat. Domnişorul Jia se uită atent în jurul său. Pe uşă era prinsă în cuie o tablă de lemn lăcuit în negru, pe care scria cu litere aurii: „Casa Primăvara fericită”. Sub portalul intrării atârna un lampion. Mai multe slugi se repeziră să-i ajute, ploconindu-se şi urându-le bun sosit. Deşi era sea<hJia observă, când trecu dincolo de poarta de intrare, 3 r locuinţa avea o curte interioară şi camere pe toate cele patru laturi ale zidului împrejmuitor. De-a lungul laturii cu poarta se aflau trei încăperi, toate saloane de primire. Curtea era despărţită în două de un gard din bambus. Din loc în loc, pe pământ, se aflau vase de pământ cu flori felurite. Fiind ziua de naştere a stăpânei casei, dincolo de gard, în camerele interioare, se vedea masa întinsă. Lumina pe care o dădea o pereche de luminări era destul de palidă.

Acolo se aflau doar câteva femei, îmbrăcate colorat, probabil rude de-ale sărbătoritei.

Mandarinul Stelelor ieşi în întâmpinarea musafirilor, invitându-i în salon. Pe pereţi atârnau câteva tablouri lungi cu caligrafii, însă destul de ponosite. Patul pentru fumatul opiumului se afla într-o parte, cu toate ustensilele necesare, deşi nu era prea elegant.

— Repede! Daţi-ne ceva să bem şi gata! cerură Pu Al. Patrulea şi Bai, după ce se aşezară.

Domnişorul Jia porunci să se aducă de băut. Cât ai clipi, masa fu umplută cu bunătăţi. Chemară alte cântăreţe şi pe trecură de minune. Noi nu vom insista cu amănunte.

Dommoorul Jia bău zdravăn, încălzindu-se încetul cu încetul. Sudoarea de pe fruntea lui era cât bobul de mazăre. Mandarinul Stelelor îl sfătui să-şi dea jos din haine; el însuşi îl descheie la piept, şi îi desfăcu şi *coada* în două. De când se ştia, domnişorul Jia suferea de transpiraţie abundentă şi cine se afla în preajma lui, izbit de duhoarea pe care o împrăştia, putea să-şi verse maţele dintr-însul. Cei de faţă prinseră să-şi dea seama de meteahna omului care îi invitase şi, pentru a se apăra, înteţiră fumatul. Tot ca să înlăture odoarea, Mandarinul Stelelor aprinse şi el nişte beţişoare de santal. Dar putoarea sudorii izbuti să se ridice deasupra oricărui mijloc de a o acoperi şi oaspeţii se împrăştiară repede. Curând, nu mai rămăsese acolo decât Călugăriţa Dolofană. Mandarinul Steflelor se temea să stea aproape de Jia, iar acesta stăruia să-l aibă alături. Până la urmă, Jia îl prinse de mână. Cântăreţul nu avu încotro, stătu lângă el însă îşi duse cealaltă mână la nas. Domnişorul Jia ştia prea bine de

ce se ţinea actorul departe de el. Fiind pe trei sferturi beat, Jia îşi strecură degetele în podul palmei cântăreţului, gâdilându-l uşor. Din pricina odorii, Mandarinul Stelelor nu simţi nicio plăcere. Pe de altă parte, şi de ruşinea Călugăriţei Dolofane, se prefăcu a nu înţelege. Dar domnişorul Jia nu se mai putea abţine. Huang Călugăriţa Dolofană se ridică, dându-şi seama de situaţie. Jia nu se osteni să-l oprească, numai actorul sări ca ars:

— Vă implor, domnule Huang, mai rămâneţi puţin! îl rugă el. Excelenţa Sa s-a îmbătat. Am chemat echipajul şi va trebui să-l conducem acasă în condiţii bune.

Când auzi că e vorba de echipaj, Jia îşi ieşi din fire! Tocmai avea în mână un ibric plin cu băutură şi era pe punctul de a-i turna Călugăriţei Dolofane. Surprins de cuvintele cântăreţului dădu să-l lovească, dar nu numai că nu reuşi să-l atingă, ci vărsă toată băutura din ibric pe el. Atunci, cu o mână, mătură holurile cu mâncare de pe masă, împrăştiindu-le pe jos.

— V-aţi îmbătat rău, Excelenţă! izbucni Mandarinul Stelelor.

Domnişorul Jia se înroşise la faţă.

— O să te nimicesc, ou de broască ţestoasă! strigă. Ai chemat trăsura? Voiai să scapi de mine? Ai noroc cu domnul Huang. De n-ar fi fost el cel care să te cheme, n-ai fi ajuns nicicând până la mine!

Se ridicase de pe scaun şi se plimba de colo-colo, agitat. Călugăriţa Dolofană încercă să-l potolească, dar fără rezultat. Mandarinul Stelelor tăcea. Într-un târziu, vorbi:

— Domnule Huang, spuneţi şi dumneavoastră* ce

vorbe sunt astea? M-am temut că s-a îmbătat şi, firesc, am chemat echipajul, din dorinţa de a-l ajuta să se înapoieze cât mai repede acasă şi să se odihnească. Am avut cele mai bune intenţii!

— N-am nevoie de asemenea bune intenţii! îi strigă Jia.

— Eu am vorbit frumos, e foarte posibil să se înţeleagă şi altceva decât am vrut, adăugă actorul.

— Baliverne! strigă Jia, mânios. Ia oglinda şi uită-te ce cap ai, priveşte-ţi faţa de dovleac, înţesată de bube! Cu asemenea înfăţişare îţi mai dai aere? N-am mai văzut aşa ceva!

— Dumneavoastră m-aţi chemat, Excelenţă, n-am venit de bunăvoie. Oricum, nu v-aş fi bătut în poartă!

Domnişorul Jia sări să-l ia la bătaie, dar se amestecă Huang, oprindu-l.

— Frate bun! îl luă el cu binişorul. Gândiţi-vă la obrazul meu. De ce-l băgaţi în seamă? Cine e el? Nu vedeţi cât de tare v-aţi supărat? Haidem să plecăm împreună!

— E prea departe şi acasă n-am ce să fac.

— Hai să bem amândoi un ceai. Ce părere aveţi?

Domnişorul Jia se supuse. Se îmbrăcă, ajutat de Mandarinul Stelelor. De ruşinea Călugăriţei Dolofane, acesta din urmă nu voi să-l lase să plece înainte de a sorbi/ofertură de orez. Însă Jia nici nu vru să audă.

— Suntem prea sătui, se scuză Huang. Mergem pe jos. E foarte aproape, propuse el.

Slugile îl conduseră până la poartă cu lampioanele. Cei doi îşi luară rămas bun şi se îndepărtară. De la poarta casei cântăreţului, o apucară spre sud, apoi se îndreptară

spre răsărit şi până la urmă spre nord, intrând pe strada Shaanxi. Se opriră la casa Florii de Aur.

— Domnul să-i este acasă? întrebă Călugăriţa Dolofană, trecând pragul porţii.

— A avut dureri mari de burtă, răspunse cineva, şi s-a culcat.

— Dacă-i aşa, nu-l supărăm. Stăm puţin în altă cameră şi plecăm. 1

Cineva îi conduse.

— Domnişoara? întrebă Huang.

— Floarea a fost chemată la o petrecere, la familia Bao.

Cei doi se aşezară şi se apucară să fumeze în linişte. Domnişorul Jia era încă mâniat pe Mandarinul Stelelor.

— Aş vrea să spun doar că actorul e prea încăpăţânat, trase concluzia Călugăriţa Dolofană, simţindu-se stânjenit pentru faptul că el îl recomandase. V-aţi cam grăbit, doar v-aţi avut atât de bine ceva mai înainte! Tare mi-e teamă ca nu cumva el să vă ducă dorul. Ce-ar fi să mai încercăm peste câteva zile?

— Mi-e lehamite! Nici nu mă omor după chipul lui, vorbi Jia. Parcă n-aş avea ce face cu banii şi aş ţine cu orice preţ să-l fericesc pe el!

— Bine, atunci. Lucrurile astea se încheie odată cu despărţirea. Nu vă mai faceţi inimă rea! De nu vă place, îl schimbăm! Găsim opt sau zece în locul lui! Vă alegeţi unul pe plac!

— Prea bine. Mi-a fost jenă pentru dumneavoastră, altfel îi desfiinţam cuibarul!

— Atunci să trecem la ceva mai însemnat, zise

Huang. Ce gânduri aveţi în privinţa acestei vizite în capitală?

Domnişorul Jia se apropie de Călugăriţa Dolofană şi-i împărtăşi gândul său de a-şi face relaţii.

— În Henan, l-am auzit deseori pe bătrânul meu şef vorbind de o călugăriţă de la un templu nu departe de Poarta dh-i faţa Palatului imperial. Se zicea că această călugăriţă ar avea puteri mari de tot, prin intermediul unei prinţese, adepta lor. Bătrânul i-a rostit o dată numele, dar nu l-am reţinut. Călugăriţa aceasta intră des în palat şi nu e lucru să nu i se facă pe voie. Lumea vorbeşte de bunătatea ei, dar adevărul e că dacă nu i se dă bani nu mişcă un deget. Şi cu toate acestea, cine se lasă pe mina ci merge aproape la sigur şi îl costă şi mai puţin. Uite, cu altul o scoţi la capăt doar cu două sute de mii, pe când ea se mulţumeşte şi cu o sulă; ori dacă un altul îţi pretinde o sută de mii, ei îi sunt de ajuns cincizeci. Cine o cunoaşte, nu cheltuie prea mult. Iar cine n-are norocul să o ştie, e jupuit rău de alţii!

Huang Călugăriţa Dolofană tresări: „Dacă apucă firul ăsta, mi s-au dus afacerile”, îşi zise. El se avea bine cu această călugăriţă şi uneori o şi vizita. Se prefăcu a nu şti nimic de ea, cu gândul de a nu scăpa din mână banii lui Jia.

— Bunule domn, dacă aveţi această cale, fiţi sigur că alta mai potrivită nici nu există, se prefăcu el. De ce nu v-aţi duce s-o căutaţi?

— La plecare, m-am interesat. „Cum ajungeţi în capitală, nu trebuie decât să întrebaţi de ea şi veţi afla tot ce doriţi. E o persoană atât de renumită şi vă faceţi griji că nu o veţi găsi?” mi-a spus bătrânul meu şef. Tocmai de

aceea v-am şi întrebat pe dumneavoastră.

— Întrebarea asta m-a prins nepregătit. N-aş vrea să zic vorbă mare, dar capitala e întinsă, templele sunt multe şi încă de toate religiile. Uite, orice om cu cât de puţină credinţă a auzit de mine, Huang Călugăriţa Dolofană! Dar eu, unul, n-am auzit de o asemenea surată! Nu cumva n-aţi fost atent şi n-ar fi vorba de-o călugăriţă, ci de un călugăr?

— Precis e călugăriţă. I-a spus şi numele, dar l-am uitat.

O vreme, păstrară tăcere.

— Dacă ştiţi unde se află templul, mergeţi şi întrebaţi acolo. Înţeleg că merită să alergaţi puţin. V-o declar deschis, am să mă interesez şi eu.

— Vă rămân sincer îndatorat.

Mai stătură un timp, fumând, însă Floarea de Aur tot nu se înapoia.

— E târziu, să mergem, hotărî domnişorul Jia, privindu-şi ceasul.

Ia cele din urmă, întrebând în stânga şi-n dreapta, unul dintre cunoscuţii domnişorului Jia, un om cu multe relaţii, pe nume Hu Zhou, i-a spus acestuia că faimoasa călugăriţă se chema Golul Oglinzii. Domnişorul Jia a tocmit un vizitiu, care l-a dus până la poarta templului în care trăia călugăriţa. Zidul exterior al clădirii era roşu. În faţa intrării se ridicau maiestuoşi, împreunindu-şi coroanele, câţiva ulmi. Deasupra porţii, pe o pancartă orizontală erau înscrise cuvintele: „Templul frumuseţii culturii”. Poarta cea mare era închisă. Se circula pe o portiţă laterală, din stânga intrării principale. Locul era liniştit. Nu se simţea nicio mişcare şi nu era urmă de ricşă sau de echipaje.

Domnişorul Jia coborî. Condus de vizitiu, intră în templu, pătrunzând într-o curte mică. Chiar în faţă, se afla tulpina răsucită a unei plante agăţătoare şi, cu toate frunzele ei verzi, se vedea că suferea de lipsa razelor de soare, părând crescută ca orice[82] floare decorativă, de interior. În partea de apus a curţii se deschidea o altă portiţă, care dădea spre templul propriu-zis. Spre sud se ridica o construcţie cu trei încăperi, care ţinea şi loc de poartă. Spre nord era templul, în partea stângă cu încăperile pentru public şi în dreapta cu sala zeiţei Guanyin. Cu totul „erau douăsprezece încăperi. În partea din faţă a curţii fuseseră clădite din cărămidă două terase, iar în partea din spate se înălţau doi ulmi. Clădirile nu erau mari, dar atrăgeau prin curăţenie şi linişte.

Domnişorul Jia intră într-un salon, unde fu imediat întâmpinat de o slujnică. El îi spuse că o căuta pe călugăriţa Golul Oglinzii.

— Vă rog să luaţi loc, Excelenţă. Mă duc s-o anunţ, rosti aceasta şi peste RU (în se întoarse, însoţind o călugăriţă în vârstă.

Călugăriţa îşi împreună mâinile, murmură „Amida Buddha! a şi întrebă:

— Cum vă numiţi? Şi ce vânt vă aduce pe aici?

Domnişorul Jia îşi spuse numele, apoi îi dădu în câteva cuvinte lămuriri despre cariera sa, încheind:

— Iată-mă la Beijing în aşteptarea primirii la Palat.

Dar fiindu-mi cunoscut numbic vostru celebru, am ţinut să vă fac o vizită.

82 Zeiţa Milei, cea cu o mie de ochi şi o mie de braţe : zeitate din panteonul budist chinez.

— Sunt onorată, Mărite om, rosti ea, aflând că cei din faţa ea era inspector imperial.

— Ce vorbe sunt astea? Doar aţi plecat de mult de acasă, nu-i aşa? De când sunteţi în capitală? Apoi, nu vine o groază de lume la templul acesta să aprindă santal şi să-şi bucure sufletele?

— Înălţimea Voastră, de felul meu sunt din capitală şi am slujit numai în acest templu. De douăzeci şi cinci de ani mi-am ras părul de pe cap şi, iată-mă acum că am împlinit şaizeci şi cinci de ani. Capitala imperiului rămâne tot o lume a ţărânii, prinsă, de grijile lumeşti. În afară de câteva înalte doamne şi domnişoare, preocupate de fapte de milostivenie, şi care vin aici să mănânce de post, noi nu prea suntem căutaţi. Înălţimea Voastră a picat ca o întâmplare deosebită.

La aceste cuvinte, Jia avu senzaţia că nimerise cu totul în altă parte decât acolo unde voise. Se lăsă o tăcere grea.

— Numele vostru de călugăriţă este Jing din expresia Jing Hua, Flori în Oglindă, şi Kong din Sida de kong, Golul universal? întrebă el.

— Al doilea cuvânt este exact. Primul este însă Jing de la Tihnă, nu este Oglindă.

— Nu se află aici o altă călugăriţă cu numele cu aceeaşi pronunţie ca şi în cazul numelui dumneavoastră, însă cu Jiang de la Oglindă? se grăbi domnişorul Jia să mai întrebe, de acum sigur că greşise ţinta. N-aţi auzit cumva de cineva cu acest nume?

— Oh, capitala este atât de întinsă şi de plină de temple, astfel că nu ne putem cunoaşte între noi.

Domnişorul Jia mai spuse câteva cuvinte şi îşi luă rămas bun. Călugăriţa vru să-i dea o masă de legume, dar el refuză. săgă mâna în buzunar, scoase o bucată de argint şi i-o întinse călugăriţei, pentru santal. Apoi îşi împreună mâinile, se înclină şi ieşi.

— Nu-i acesta locul pe care-l caut, zise el după ce urcă în trăsură. De unde ai auzit de această călugăriţă?

— Nemernicul de mine am slujit o vreme la Excelenţa Sa Xie şi am venit la acest templu de vreo două ori.

Au două călugăriţe tinere şi grozav de frumoase. Anul trecut, domnul Xie a dat aici un banchet şi călugăriţele cele tinere i-au servit la masă. Fiind la prima vizită n-am îndrăznit să vă însoţesc, Excelenţă. De fapt, templul e cam deocheat.

Intrigat, Jia scoase capul afară şi privi în urma sa. Sluga care îl condusese îşi tot lungea gâtul uitându-se după el. Domnişorul nu mai ştia ce să facă: ar fi vrut să plece, dar gândul la frumoasele călugăriţe îl atrăgea: ar fi dorit să coboare, însă se însera şi ar fi întârziat prea tare. Văzându-l nehotărât, vizitiul se opri. „Azi tot n-am cum să mai dau de Golul Oglinzii”, îşi zise Jia. „N-aş fi crezut că am să nimeresc într-un asemenea lăcaş grozav. Dar e mai bine să mă întorc şi să-i spun Călugăriţei Dolofane ce-am descoperit şi să venim aici amândoi. El e vechi prin aceste locuri şi împreună n-o să fim înşelaţi. La curtezane am fost adesea, pe tinerii cântăreţi îi ştiu, tare aş vrea să simt. puţin şi gustul acestor călugăriţe”. Hotărând aşa, porunci vizitiului să-l ducă acasă. Omul învârti biciuşca şi catârul se puse în mişcare. Domnişorul Jia nu răbdă şi întoarse capul de câteva ori, privind cu jing şi cu părere de rău spre

templu, până când trăsura dădu primul colţ.

Acasă, abia apucase să se schimbe şi o slugă îi şi aduse două invitaţii şi o scrisoare. Fratele Hei îl poftea ia prânz la restaurantul Bucătăria aleasă, iar Pu Al. Patrulea îl ruga să ia cina acasă la actorul Izvorul Smerit. amândouă invitaţiile erau pentru a doua zi. Scrisoarea i-o trimisese Huang Călugăriţa Dolofană. O deschise şi pe măsură ce citea, de supărare, făcea feţe-feţe. La sfârşit, băgă scrisoarea în buzunar şi rămfâse îndelung tăcut. Noaptea o petrecu ca vai de el; era supărat şi plin de nerăbdare. Cu toate stăruinţele sale, concubina pe care o adusese cu el, nu reuşi să scoată din gura lui ce îl transformase atât de tare.

A doua zi, se sculă devreme şi se duse peste Huang Călugăriţa polofană. Acesta îl lămuri că un cenzor al Curţii, Lu Chaobing, după numele poetic Lu Zhihou, aflase de comportarea lui acasă la Mandarinul Stelelor. Era bine pentru el să ştie de acest fapt şi, ca viitor mandarin, să fie atent, pentru că renumele era cel mai de seamă lucru. Cât priveşte gândurile lui, măicuţele nu însemnau altceva decât o cale ocolită. Mai bine încerca să ajungă la un mandarin, deşi, fără bani, nu era posibil. Apoi trebuia văzut şi cu ce lei de om intra în relaţii. Domnişorul Jia îi mulţumi pentru sfaturi, adăugând:

— Tocmai voiam să-ţi spun că ieri am aflat numele acelei călugăriţe. Am zburat spre ea, nu alta, ca până la urmă să descopăr că nu era ea cea pe care o căutam. Qa chiar s-a întâmplat ceva caraghios.

— Ce anume? se interesă Huang.

Jia îi povesti ce aflase de la vizitiu despre purtarea

călugăriţelor de la templu.

— Do la bun început, oamenii ăştia nu-s demni de încredere, comentă Huang. Ce să căutaţi printre ei? Aş mai avea să vă dau o povaţă: în momentele astea, cel mai bun lucru este ca în asemenea locuri să mergeţi cât mai rar. Dacă ar ajunge la urechea lui Lu şi zvonuri de genul acesta…

Voioşia lui Jia se preschimbă într-o tăcere studiată. Răbdă, făcând pe evlaviosul.

— Învăţăturile voastre îmi sunt de mult folos, frate mai mare, spuse, zâmbind. Îndrumaţi-mă aşa cum se cuvine. Vă dăruiesc toată stima mea pentru grija pe care mi-o purtaţi.

— Nicio grabă. Astăzi, Fratele Al. Optulea vă invită la prânz şi nu cred că Liu Houshou va lipsi. De va fi aşa, de-acum vă cunoaşteţi. Încercaţi să-l cuceriţi. Eu o să-i vorbfje în particular. Bănuiţi măcar ce fel de om e Liu?

— Patronul unei prăvălii…

— Ce patron! râse Călugăriţa Dolofană. Atenţie mare cu el! Ei, nu-i de mirare, doar abia aţi venit în oraş. Al cui credeţi că e capitalul?”

Aflând că ar fi vorba de nişte dedesubturi, Jia nu îndrăzni să-l întrerupă.

— Capitalul e al Marelui Secretar Hua.

— Cu asemenea oblăduire, înţeleg!

— Vedeţi dar cum stau lucrurile? Până acum l-aţi tratat ca pe un anticar oarecare! Ai ochi şi nu vezi muntele – cum zice proverbul!

Frământat de un gând, domnişorul Jia fu „gata să întrebe ceva, însă Huang urmă:

— Nu-i nevoie să întrebaţi nimic! întâi şi-ntât, inaţi-l drept ce este şi îndatoraţi-l cât puteţi. Puneţi la bătaie douăzeci de mii de *Hang* de argint, în orice caz, cu cât mai mulţi cu atât mai bine. Pentru orice antichitate, cât vă cere, atât să-i daţi, nu vă tocmiţi.

Domnişorul Jia era încă nedumerit. „Dacă-i cumpăr antichităţile lui”, îşi zise, „înseamnă că-l măgulesc, că-i fac o favoare, şi o să mă vorbească şi el de bine în faţa Marelui Secretar”. Jia trecea prin stări contradictorii, ba credea într-o soluţie salvatoare, ba intra mai tare la bănuieli. %

— Bun, se hotărî dună un moment de tăcere. Vom merge pe această cale care duce la Marele Secretar Hua. Mai aveţi pe cineva? La ce oră să fiu la fratele Hei?

— Nicio grabă. Ne vom folosi întâi de calea aceasta cu Marele Secretar Hua. Dar el nu e singurul din organul armatei. Vom mai căuta şi pe alţii. Numai să nu vă pară rău de bani, că altfel ei înlesnesc totul. Asta-i!

— La atâta grijă, fratele vostru mai mic ce să mai zică?

— Lucrurile nu trebuie amânate. Rămâneţi la mine până aranjez nişte treburi şi vom pleca împreună, propuse Huang.

— Dacă sunteţi ocupat, n-aş vrea să vă deranjez. Mă plimb puţin şi mă întorc după douăsprezece, spuse Jia şi plecă.

Într-adevăr, Huang Călugăriţa Dolofană rezolvă mai multe lucruri, răspunse la nişte scrisori, transmise telegrame. „Cei capabili muncesc nu glumesc”, e o vorbă. Noroc că el era om foarte priceput şi treburile» băncii nu i se păreau deloc obositoare. Ţocmai când îşi încheie

afacerile, se făcu şi ora douăsprezece, şi, aşa cum se înţeleseseră, plecă însoţit de Jia.

Când ajunseră la Bucătăria aleasă, oaspeţii tocmai sosiseră. Nu puteau fi decât tot cei din ajun, lipsind dintre ei doar Qian şi Wang. Apăruse totuşi o persoană nouă şi anume un prefect stagiar, venit în capitală tot pentru a-şi primi numirea. Se chema Shi Xiaoren-şi se trăgea din provincia Shanxi. Familia lui se avea foarte bine cu familia* Jia. Domnişorul se strădui să se arate cât mai apropiat faţă de Liu şi Hei. Liu Houshou îi ştia prea bine gândurile lui Huang Călugăriţa Dolofană şi s-o purtă şi el cu îngăduinţă şi prietenie, aşa cum nu o făcuse în urmă cu două zile, când făcuse pe uriaşul de la o mie de îi depărtare. Masa luă sfârşit destul de repede. Liu Houshou se întoarse la prăvălie. Domnişorul Jia îl rugă pe Huang să-l însoţească. Pu Al. Patrulea le aminti să nu care cumva să uite că seara aveau întâlnire acasă la Izvorul Smerit. După cele ce i se întâmplase cu celălalt tânăr actor, cu Mandarinul Stelelor, Jia era jenat, însă dădu asigurări că nu va lipsi.

— Puteţi *verii* cu noi să vă distraţi, îi şopti Huang. Dacă nu vă îmbătaţi să vă pierdeţi minţile, vă asigur că n-o să fie nimic rău în asta.

Dornic de distracţii, Jia se linişti auzindu-l. Urcă fiecare în echipajul său, iar peste puţin ajunseră în faţa prăvăliei de antichităţi. Patronul le ieşi înainte şi îi primi, invitându-i să ia loc şi să bea un ceai. Domnişorul Jia îi călca pragul pentru prima oară şi se văzu obligat să rostească unele cuvinte de curtoazie. Liu Houshou se purtă cu prietenie, deşi mai avea ceva din aroganţa-i bine cunoscută. Jia. se simţea măgulit. Călugăriţa Dolofană

spuse pentru ce veniseră, şi arlume pentru ca domnişorul Jia să cumpere câteva «obiecte de preţ pe care să i le ofere Marelui Secretar Hua.

— Orice se află aici este de preţ. Vă rog să alegeţi, îi invită Liu.

Domnişorul Jia se uită împrejur şi alese o sticluţă de prizat tutun, un trepied mare, un vas de jad şi un paravan format din şaisprezece bucăţi, cu încrustaţii de perle şi de jad.

— Pentru sticluţa de prizat aţi dovedit un ochi de mare cunoscător, comentă patronul. Marele Secretar nu se omoară după altele, însă a colecţionat nu ştiu câte asemenea sticluţe. Are această pasiune. Chiar luna trecută i le-am numărat. A adunat deja opt mii şaizeci şi trei, toate una şi una! Acest obiect îi va face o mare plăcere.

Domnişorul Jia fu fericit.

— *Îl* cunosc bine pe Marele Secretar, îi ştiu năravurile, continuă Liu. Nu-i place deloc să i se trimită bani, ba se şi supără. „Nu duc lipsă de bani. Uite, lumea aceasta nu mă preţuieşte cum se cuvine”, zice el adesea. De fapt, acesta este adevărul. Ajun-fco asemenea poziţie, oare banii îi lipsesc lui? Cei dăruiesc bani îl insultăr şi e firesc ca el să rămână cu un dinte împotriva lor. În schimb, îi plac antichităţile şi dacă îi trimiteţi în dar asemenea obiecte o să-l încântaţi peste măsură.

Domnişorul Jia îl rugă pe Huang să întrebe cât îi costau fh total.

— Sticluţa de prizat două mii de *Hang*, începu patronul, trepiedul antic trei mii şase sute, jadul o mie trei sute şi paravanul trei mii două sute, în total zece mii o

sută.

— S-ar putea lăsa la mai puţin? murmură Jia, mai mult ca pentru sine, părându-i-se mult.

Călugăriţa Dolofană îl trase de haină, pentru a-i aminti că nu era bine să se tocmească. Şi înainte chiar ca domnişorul Jia să înţeleagă despre ce era vorba, Liu Houshou* săltă capul, dispreţuitor, privind în altă parte.

— Oh, credeţi că venerabilul Hou v-ar cere ceva în plus?

— Dacă-i aşa, atunci vă însărcinez, domnule Huang, să trimiteţi banii, spuse Jiau încă nelămurit pe deplin.

— Dacă n-ar fi în joc Călugăriţa Dolofană, rosti atunci patronul, sticluţa de prizat tutun n-aş da-o nici pentru cel mai ridicat preţ. Dumneavoastră vă pot spune: am un frate de cruce care este mandarin în Henan. Anul trecut mi-a scris că o să-l viziteze pe Marele Secretar şi m-a rugat să-i reţin câteva lucruri. Sticla o aveam pentru el. Acum, dacă onoratul Jia a cumpărat-o, îi va face el *o* mare bucurie Marelui Secretar. În schimb, eu msimt oarecum vinovat faţă de fratele meu de cruce.

Huang şi Jia mulţumiră în câteva rânduri.

— Onorate Hou, dacă aţi îndrăzni să puneţi două vorbe bune pe lângă Măritul Secretar; o vorbă de-a dumneavoastră face zece mii de arginţi! Ce mai contează sticla *t* în chestiunea fratelui Jia, va fi nevoie de puternicul vostru ajutor.

— O vorbă e uşor de spus! Călugăriţă Dolofană, ştii prea bine, în ultimul timp trec mai rar pe la Marele Secretar şi nu mai suntem parcă la fel de apropiaţi ca

înainte. Iar astăzi, mandarinii au o lume a lor, nu mai e la fel de simplu ca pe vremuri. Pe de altă parte, am fost atâţia ani nelipsit de lângă Jjttţimea Sa şi atunci mă avea la inimă. N-aş vrea să m-Pmad singur, dar i-am stat în preajmă pes te zece ani şi nu i-am greşit cu nimic. De aceea, dacă îi suflu două vorbe sau dacă pun pe cineva să-i şoptească ceva din partea mea, înălţimea Sa pleacă urechea la spusele mele, fiindcă ştie că se poate încrede în mine!

— Dacă are încredere, nimic mai simplu, comentă Călugăriţa Dolofană. Preaonorate, sunteţi un om de o cinste renumită, convingerile vă sunt clare!

Liu Houshou se arăta mulţumit. Stătea pe scaun, într-o poziţie neglijentă, tăcut. Peste puţin, Huang Călugăriţa Dolofană, atacă iarăşi:

— Atunci, lucrurile le-am cumpărat, fratele tău mai mic o să plătească destul de curând; chestiunea e cum le trimitem Marelui Secretar? Oare am puţea să vă rugăm pe dumneavoastră, preaonorate?

— Treaba aceasta trebuie privită cu grijă. De când nu mai sunt acolo, nu prea mă pot bizui pe slujbaşii lui. La intrare e altcineva, schimbat de curând. Pe de o parte, dacă nu trec şi pe la ei, pe viitor ne pot pricinui greutăţi. Iar pe de alta, dacă îi caut, dat fiind că am intrat şi eu în rândul mandarinilor, nu se face să discut cu ei asemenea lucruri. Mai bine trimiteţi-le prin altcineva.

— Eu vă înţeleg, spuse Călugăriţa Dolofană. În niciun caz, însă, nu ne-am gândit să discutaţi cu slujbaşii aceia cât argint ar pretinde! Tot ce-aş dori eu, ar fi să le strecuraţi două vorbe, să ne vadă cu alţi ochi.

— În ultimii ani, pur şi simplu mă tem să mai fac ceva. TDar de vreme ce tu eşti cel care mi-o ceri n-am încotro! N-ar fi frumos, frate mai mare, să te amân.

Călugăriţa Dolofană se ridică şi-i mulţumi. Domnişorul Jia îi ură şi el patronului toate cele bune.»

— Mă voi ocupa şi de chestiunea aceasta, acceptă Liu şi se întoarse către domnişorul Jia urmând: Dar să nu mă învinuiţi pentru suma pe care am s-o pronunţ!

Jia murmură ceva, iar Huang îşi îndreptă trupul, duse mâna la piept şi rosti:

— Spuneţi, şi mă voi supune.

— Marele Secretar nu vede cu ochi buni banii. În schimb, la subalternii săi nu poţi să te duci cu mina goală. Dacă darul este de zece mii, uite, voi vorbi deschis, ca între oameni apropiaţi, n-am să le dau lor mai mult!

Călugăriţa Dolofană se uită la domnişorul Huang, iar acesta la Călugăriţa Dolofană, întrebător.

— Cât anume?

— «De vreme ce lucrurile valorează zece mii, banii mărunţi trebuie să fie tot petât.

Domnişorul Jia îşi zise că era mult. Huang Călugăriţa Dolofană interveni, căutând să împace cele două părţi care încercau să-şi impună una în defavoarea celeilalte punctul de vedere.

— De unde să am eu timp să mă ocup de asemenea lucruri? se îmbăţoşă Liu deodată.

La insistenţele Călugăriţei Dolofane, el acceptă până la urmă opt mii de arginţi. Rămase stabilit că darurile şi

banii să fie duse chiar în seara aceea, încât a doua zi după-amiază domnişorul Jia putea, merge în vizită de prezentare.

Seara, după cina oferită de Fratele Al. Optulea, Călugăriţa Dolofană l-a însoţit pe Domnişorul Jia acasă, solicitându-i alte câteva mii pentru încă trei persoane din aparatul militar.

Domnişorul Jia l-a înţeles şi a acceptat, însărcinându-l pe el să se ocupe de treburi până la capăt. Huang a preluat bucuros totul asupra sa. Au hotărât ca a doua zi să se ducă la Marele Secreţar Hua, iar la întoarcere, să treacă pe la cei trei. De acolo urmau să meargă la Fratele Al. Optulea, pentru ca el să-i ducă la unchiul său. Când totul a rămas astfel stabilit, Jia l-a rugat pe Huang să le dea câteva sute şi slugilor, ca să nu vorbească, ba mai mult, să se arate mărinimos şi cu Mandarinul Stelelor şi cu Excelenţa Sa Lu. Huang Călugăriţa Dolofană a fost de acord cu fiecare dintre aceste lucruri. Cum toate treceau prin mâinile lui nu putea să se opună unor fleacuri.

După ce îl petrecu pe Huang, domnişorul Jia se retrase să se odihnească. Noaptea se scurse în linişte. A jloua zi, Jia stătea ca pe ghimpi, dornic să sosească mai repede amiaza şi să plece să-l viziteze pe Marele Secretar Hua.

Da timpul cuvenit, când ajunse la poarta acestuia, îşi dădu – seama că Liu Houshou aranjase deja totul. Numai că

Marele Secretar nu se întorsese încă de la Palat. Îşi petrecu în încăperea porţii până ce acesta reveni. Chiar atunci, câţiva slujbaşi de la minister sosiră cu nişte acte la

semnat. La încheierea treburilor publice, Marele Secretar mâncă şi abia apoi îl primi. Ştiind că Marele Secretar Hua era un mandarin extrem de influent, – Domnişorul Jia se înfierbântasplin de speranţe. Întâlnirea cu el decurse deosebit de plăcut. Jia bătu o mătanie, înaltul mandarin îi răspunse. Cum Domnişorul Jia îi trimisese daruri, în dorinţa de a se arăta drept discipolul lui „acesta i se adresa numai cu formula „preabunule frate mai mic”. Se aşezară.

— De când eşti în capitală, preabunule frăţior? Venerabilul tată e bine? Luna aceasta ai să fii primit la Palat?

Domnişorul Jia răspunse pe rând la toate întrebările.

— Sunt prins cu tot felul de treburi, ziua întreagă, se destăinui Marele Secretar, şi îmi este cam greu, fiindcă am îmbătrânit. Am avut de gând să mă retrag, dar nu mi se permite.

— Sunteţi pilonul împărăţiei, Mărite Secretar, cum să vă lase să vă vedeţi de sănătate? spuse Jia.

— Şi ce folos! E la fel ca-n vorba aceea veche: „Doar o zi călugăr, să baţi toaca! „Asta e! Te zbaţi peste măsură, dar lucrurile ies tot pe dos.

Fiind vorba de înalte probleme de stat, Domnişorul Jia se temu să mai deschidă gura. Marele Secretar tăcu şi el, ridică ceaşca de ceai şi audienţa luă sfârşit. Jia se duse direct la cea de-a doua persoană. Acest dregător militar se numea Huang şi fusese de curând numit în locul Marelui Secretar Zhou, cel care făcuse greşeala de a promova în funcţie oamenii din gruparea reformistă. Aflat în dizgraţie, pretextase că era bolnav şi-şi ceruse retragerea din toate

funcţiile. Totuşi pentru anii lui îndelungaţi de mandarinat, i se oferise un post ministerial. De acum, poziţia îi era cu mult mai joasă decât o avusese înainte. Dar despre el nu vom mai vorbi. Acest Huang nu era cunoscut, însă lucra cu trageie de inimă. Primul lucru pe care îl întrebă pe Domnişorul Jia fu vârsta.

— Treizeci şi cinci, răspunse acesta.

— „Eroii se fac de tineri", aminti el vorba veche. Vă aşteaptă o carieră înaltă.

De la el, Jia trecuse la Marele Xu, membru al Consiliului militar privat al Palatului, care se interesase mult de situaţia din Henan: cum era postul de guvernator, dar cel de cenzor, cam cât se câştiga pe an, cu ce te alegeai şi alte asemenea vorbe obişnuite.

Cel de-al patrulea dregător militar l-a primit pe domnişor abia a treia zi. Cu toţi cei treizeci de mii de *Hang* deja oferiţi şi cu toate întâlnirile pe care le avusese, lui Jia j. se părea că n-o să iasă nimic din câte făcuse. Cu teamă în străfundul sufletului, se dusese să-i ceară sfatul lui Huang Călugăriţa Dolofană.

— Frate bun, pentru ce v-aţi speriat? îl linişti acesta. Aşteptaţi să fiţi prezentat la Palat. Aţi fost propus pentru avansare şi veţi fi cu siguranţă numit prin decret imperial. Avantajele vor veni după primirea unui post, care vă va da curaj. Mă bănuiţi în zadar. Uite Fratele Al. Optulea a vorbit limpede cu unchiul său: îi oferiţi douăzeci de mii de arginţi pentru o întrevedere. Ulterior, vom vedea.

— Nu mi-e că am cheltuit nişte bani, doar pentru asta i-am adus cu mine, răspunse Jia. Aş avea însă nevoie de o oarecare certitudine că arh să trag un folos din asta. De-ar

fi aşa, aş cheltui chiar de două ori pe-atât!

— Pentru un post, nici atât n-ar fi de ajuns, o declar cu inima deschisă, îi explică Huang. Pentru a fi eficienţi, am spus, trebuie să aşteptăm decretul imperial.

— Vă cred şi de aceea v-am încredinţat treburile mele. Luna aceasta voi fi primit la Palat, nu mai am mult de aşteptat. Cel mai sigur mi se pare unchiul lui Hei.

— Oamenii mei ¿în cu toţii demni de încredere. De n-ar fi aşa, a doua sau a treia oară, cine m-ar mai căuta? Noi doi ne avem bine, frate mai mic, dar dacă n-aş fi om pe care să te poţi bizui nu cred că aţi mai umbla după mine…

— Aşa şi este! Mă bizui pe dumneata. La unchiul Fratelui Al. Optulea când mă duc?

— Dacă am zis că se face, câteva zile mai mult nu contează! Fratele Al. Optulea mi-a trimis o scrisoare. Mă întreba dacă v-aţi hotărât. În acest caz, aţi putea să vă duceţi împreună chiar mâine.

— Atunci vă rog să pregătiţi bani lichizi.

Nu sfârşi bine ce avea de spus şi Fratele Al. Optulea îşi făcu. apariţia. Huang îl trase de o parte şi îi vorbi pe îndelete.

— Am să vă spun drept, onorate Jia, rosti Hei, întorcându-se spre el. Unchiul meu nu pretinde bani. Aceşti douăzeci de mii sunt pentru a-i cumpăra slujbaşii. Să nu vă gândiţi că banii sunt pentru el. Ne-a repetat de mai multe ori că pentru noi face orice. Vă sunt aproape, Călugăriţa Dolofană a intervenit în favoarea voastră şi am să vă prezint unchiului meu. Astăzi voi duce banii, iar mâine, nu prea de dimineaţă, veniţi la mine şi vom merge la el împreună.

Domnişorul Jia mulţumi, plecându-se. A doua zi, se prezentă acasă la Hei. Acesta chemă degrabă echipajul.

— Vă va primi la Palat, îi preciză el lui Jia.

Domnişorul Jia îl urmă supus. Când Hei îi ceru să coboară, coborî, când îi pretinse să stea drept, îi dădu ascultare. După ce coborâră din trăsură, ocpliră zeci de clădiri, traversară o mulţime de curţi, trecură vreo duzină de pragurr urcară şi coborâră nu ştiu câte scări. Domnişorul Jia părea abătut. Mergea absent, prin locurile acelea şi cu capul plecat. La un moment dat, Fratele Al. Optulea îi spuse să aştepte afară. El intră în clădire. Locul mişuna de slujitori atât de silenţioşi, încât nici nu puteau fi simţiţi. Fratele Al. Optulea lipsi timp îndelungat. „Masa!” se auzi o poruncă şi câteva zeci de oameni îmbrăcaţi în robe, cu bonete pe cap, apărură cu câte o cutie în mână. Ce era în cutii nu se putea vedea, numai înaintarea lor într-un şir, ca o aripă de vultur. Peste puţin, se auzi: „Apă pentru spălat!” De data aceasta oamenii ieşiră purtând în mâini aceleaşi cutii. Domnişorul Jia înţelese că un înalt mandarin luase masa acolo, însă el nu avea cum să ştie cine era acela.

Mai trecu o vreme până când Fratele Al. Optulea Cel Negru apăru. Domnişorul Jia nu îndrăzni să scoată niciun cuvânt. Îl urmă ca şi până atunci. Fratele Al. Optulea îl conduse în încăperea centrală a clădirii. În mijloc se afla o masă, la care trona un om. Pe masă nu era nimic altceva decât un ceainic şi o ceaşcă. Omul somnola. Domnişorul Jia intrase cam de mult, dar acela tot nu-i simţise prezenţa.

— De ce nu intră? vorbi omul de la masă, după ce sorbi ceaiul.

— Domnul, Jia se află aici, în faţa ta, unchiule, spuse Fratele Al. Optulea, făcând o plecăciune.

Omul săltă privirea asupra lui Jia. Acesta se grăbi să îngenunche, plecându-şi fruntea până la pământ. Unchiul Hei îl urmări cu luare-aminte.

— Te rog să te ridici, spuse... Eu sunt bătrân, mi-e greu să mă mai mişc, găţi întorc salutul. Cel Mare, oferă-i url loc! Aşezaţi putem discuta în voie.

Domnişorul Jia nu voia să stea jos. Unchiul Hei îl pofti încă o dată să se aşeze. Jenat, Jia se lăsă cam într-o dungă pe un scaun, ocupându-l numai pe jumătate, înaltul mandarin îi transmise urări pentru tatăl lui. Jia se ridică şi răspunse:

— Tatăl meu vă doreşte bună pace, unchiule.

— Nu e fiul cel mare al lui Jia Xiaoghi?

— Da, unchiule, aprobă Fratele Al. Optulea.

— Taică-tu îmi zice „unchiule”. Ca fiu al lui, cum de-mi spui la fel? Eşti doar altă generaţie, nu prea e în regulă chestia asta, îl dojeni Hpi pe Jia.

Când termină, izbucni în râs. Domnişorul Jia se sperie, neştiind dacă e bine să răspundă, sau să tacă. Când să deschidă gura, înaltul, mandarin i se adresă nepotului său:

— Condu-l afară să se odihnească. Atunci când are vreme, poate trece nestingherit pe la mine. Îl socotesc ca şi pe copilul meu, să lase politeţea la o parte.

Domnişorul Jia şi Fratele Al. Optulea se retraseră. Jia mergea domol, pas cu pas, sperând că înaltul mandarin se va ridica, însă acesta nici nu se clinti din loc.

Domnişorul Jia plecă de acolo cu sentimente

contradictorii, nefiind în stare să-şi dea seama dacă fusese tratat cum se cuvine sau nu. Se uită în jur fără interes, ţinându-se după Fratele Al. Optulea pe drumul acela întortocheat până ajunseră în locul unde lăsaseră echipajele. Urcară şi porniră ca vântul spre banca lui Huang Călugăriţa Dolofană. Fratele Al. Optulea avea o treabă grabnică şi nu mai coborî.

— V-a primit? întrebă Huang.

— Do acolo vin, confirmă Domnişorul Jia.

— Felicitări! Mă bucur! spuse Huang, înclinându-se.

— De ce m-o fi primit la Palat? *t*

— Vă veţi înfăţişa cât de curând în faţa împăratului. De vreme ce înălţimea Sa Hei v-a primit, veţi vedea că o să apară şi ordinul imperial de numire într-un post. Să nu spuneţi că acest Huang v-a înşirat vrute şi nevrute.

Domnişorul Jia se despărţi de el cu aceleaşi sentimente confuze. În aşteptarea primirii sale la Palat, se aşternu de dimineaţa până seara pe vizite şi chefuri cu prietenii, fără să se întâmple în viaţa lui altceva deosebit.

Într-una din zile, întorcându-se de la o vizită, Jia trecu pe la banca lui Huang Călugăriţa Dolofană.

— Aveam de gând să vă caut, îl întâmpină directorul băncii. Aţi venit la timp, scutindu-mă de drum.

— Ce s-a întâmplat? se miră Jia.

— S-a ivit ceva. Nu ştiu dacă vă interesează…

— Ce s-a ivit?

Directorul Huang îl conduse în salon şi-i vorbi cu glas scăzut.

— Uite ce este: Fiul Cerului are o grădină care într-un timp căzuse în paragină. A «reparat-o cam pe jumătate,

dar acum s-a oprit fiindcă duce lipsă de fonduri. Am aflat asta din gura Fratelui Al. Optulea Cel Negru, al cărui unchi se ocupa de ea. M-a întrebat dacă nu ştiu pe cineva din provincie, destul de bogat, care ar vrea să facă vreo donaţie. Vezi bine, de lucrul acesta se va şti până sus şi cel care profită de situaţie nu va avea decât de câştigat. Acum luaţi aminte la mine: N-are Palatul atâţia bani ca să refacă o grădină? Ideea este că ea fiind un loc de plimbare, de distracţii, nu merită investiţia. La mijloc este şi gândul bun al unchiului Hei, care deschide astfel o f>ortiţă de afirmare. Vă ştiam dornic să obţineţi un post. Folosiţi prilejul şi băgaţi în treaba asta ceva bani. Îl avem acolo pe unchiul Hei, calea e deschisă şi atunci el va spune fără nicio oprelişte numai cuvinte bune la adresa dumneavoastră. Chibzuiţi, socotiţi cum e mai bine. După părerea mea, un asemenea prilej nu se cade să fie scăpat!

La aceste vorbe, Domnişorul Jia se bucură nespus.

— Sunteţi sigur că mi se va da un post?

— Bineînţeles! Dacă nu era ceva sigur, nu v-aş fi spus. Chiar a doua zi după ce veţi fi primit, va fi semnat ordinul imperial, care va fi trimis direct organelor militare. Ei, bine, dacă a treia zi a apărut un post, aceia şi desfac hârtiape care se afifi însdris numele dumneavoastră. Doar avem acolo oamenii noştri, îl avem pe unchiul Hei care va interveni şi el. Ar fi posibil ca postul să i se ofere altuia?

— Dacă se iveşte un post slab?

— Postul e hotărât de suma de bani. Dacă veţi oferi o sumă mare, cum să îndrăznească să vă dea un post slab, un post oarecare? Negoţul ăsta l-am făcut nu o dată. Dacă aş înşela pe cineva, m-ar mai căuta lumea?

Aceste cuvinte îl înveseliră pe Domnişorul Jia, dându-i încredinţarea că avea să pună mâna pe un post bun.

— Cam cât trebuie să ofer? Şi când? întrebă.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine. Postul depinde de ofertă. Gândiţi-vă cam ce slujbă vă convine şi oferiţi în funcţie de aceasta.

— Pentru Shanghai cam cât ar trebui să dau?

— Cum de v-a dus, gândul tocmai la Shanghai? clătină din cap Călugăriţa Dolofană. Aici sunt posturi la vama maritimă. Fireşte că se poate face după voia dumneavoastră, oferiţi cât doriţi. De vreme ce veţi fi cunoscut de către» cei în drept, n-avem cum să greşim. Astăzi ne propunem candidatura şi mâine vom fi răsplătiţi. Cine are curajul să ne refuze? Cât despre banii pe care trebuie să-i oferiţi, aici e o limită. Dar un asemenea post are slănină, nu glumă: mai demult, preţul era între o sută de mii şi o sută de mii şi ceva. De vreo doi ani, s-a auzit că foloasele ar fi mult mai grase* şi ca urmare preţul a crescut. De curând, cineva a vrut să recurgă la această cale şi i s-au cerut cinci sute de mii de arginţi. Omul a scos trei sute cincizeci de mii şi a fost refuzat.

Domnişorul Jia rămase cu gura căscată.

9

— Atât trebuie dat?

— Văd că pe cât discutăm mai mult, cu atât nu ne mai înţelegem! se prefăcu Huang înciudat. Nu v-am spus înainte despre cine este vorba în cazul nostru? Banii sunt pentru grădină. Se pot da şi mulţi şi puţini, dar e în joc numele persoanei. Cât despre cei cinci sute de mii, ei se împart între cei de acolo. Dacă nu vă interesează

Shanghaiul, ci o altă localitate, puteţi oferi mai puţin.

— Nu-mi ajung banii şi nu găsesc nicio cale, declară Jia după un timp de gânflirc. După ce am cheltuit atât, mi se cuvine un post oarecum mai bun, ca să pot scoate ceva din el.

— Cinci sute de mii e într-adevăr prea mult. Dar pentru un post gras în cadrul vămii maritime din Shanghai, se cuvin cheltuieli mari. Dacă îl doriţi, nu se poate să nu vi se ofere. Bine, mă voi gândi la altceva «care să vă coste cu puţin peste o sută de mii. Dacă avem banii, nu-i nicio grijă. Ce părere aveţi?

— Ştiţi prea bine că n-am venit decât cu o sută de mii, din care am cheltuit o bună jumătate, se destăinui Jia. Pe tata îl cunoaşteţi, lui nu-i pasă de treburile mele. Acum, de-abia dacă mi-aş permite să fac o sută de mii, plus că mai e nevoie şi de donaţie.

— Donaţia poate fi de zece mii şi gata! Iar pentru cei de acolo, o sută de mii ar putea fi de ajuns. Dacă aveţi aceşti o sută de mii, găsesc eu o cale să primiţi un post.

— Înţeleg. De unde să fac rost de o sută de mii?

— Avem de unde să împrumutăm, spuse Călugăriţa Dolofană, prinzând sensul cuvintelor lui Jia. Numai că dobânda e cam mare. Suntem între noi şi n-aş vrea să vă bag la greu.

— De vreme ce primesc în câteva zile însărcinarea, aş avea de unde să dau dobânda! Numai că am această rugăminte către cei de acolo să fiu numit cât mai degrabă.

Călugăriţa Dolofană ascultă şi fără să se piardă cu firea, sau să se grăbească, rosti:

— Cunosc pe cineva. Dar când va afla în ce-i băgaţi,

va pretinde dobândă mare.

— Cât?

— Cred că vreo treizeci la sută.

Domnişorului Jia i se păru dobânda exagerată.

— Nu-vă gândiţi că e mult. Mai bine aşteptaţi să-l caut, să vedem dacă se va învoi sau nu!

— Dacă-i aşa, acceptă dintr-odată Jia, vă rămân recunoscător pentru grija ce mi-o purtaţi.

Se despărţiră, rămânând ca a doua zi domnişorul Jia să afle rezultatul.

Omul cu împrumutul nu era altul decât Shi Xiaoren, cel p „care Jia îl întâlnise mai înainte la banchetul oferit de Fratele Al. Optulea Cel Negru. Shi era foarte bogat. Venise şi el pentru o primire la Palat şi adusese cu el mai multe sute de mii de arginţi. Prefectul Shi fusese propus pentru avansare pe o listă a provinciei de graniţă Guangxi. El nu fusese în viaţa lui prin acele locuri, însă plătise mult şi cu relaţiile pe care le avea, i se trecuse numele printre cei care se cuveneau să fie distinşi. În realitate, asemenea lucruri nu erau de mirare pentru că ele se petreceau în mod obişnuit în fiecare provincie. Se întâmplasfe însă ca acela care înaintase propunerile să fie militar de carieră şi chiar el să fi condus armata în luptele pentru apărarea graniţelor. De curând, se făcuse vinovat de însuşirea fondurilor destinate plăţii ostaşilor, fapt pentru care fusese demis din funcţie, arestat şi adus în capitală pentru a-şi primi pedeapsa. Întorsătura lucrurilor îl înfricoşase peste măsură pe Shi Xiaoren, care se afla la Beijing în scopul măririi sale nemeritate. De aceea, se ţinea ascuns în hotel

ca nu cumva să fie găsit, şi nu ieşea decât noaptea, furişându-se doar până la Fratele Al. Optulea, pe care-l implora să-l scape din încurcătură.

Huang Călugăriţa Dolofană s-a dus. şi l-a căutat pe prefectul Shi. După ce l-a compătimit, i-a spus să nu se piardă cu firea şi să aibă răbdare. Îi vorbise întocmai ca Fratele Al. Optulea. Apoi, adusese vorba despre bani, sfătuindu-l să-i folosească şi să scoată astfel un câştig din ei. Îi oferea o dobândă de O, 5 sau O, 6 la sută pe lună. Propunerea îi trezisinteresul lui Shi Xiaoren, care pretinse însă un profit de O, 7 la sută. Pentru moment, Călugăriţa Dolofană n-a acceptat. A doua zi, când Domnişorul Jia se înfăţişă să afle răspunsul, directorul Huang /îi spuse că omul era de acord să împrumute, pe timp de trei luni, însă nu se învoieşte cu mai puţin de douăzeci şi cinci la sută.

— Mai e ceva, urmă. Nu ari încredere în preaonoratul meu frate şi nu vrea să dea banii decât prin mina mea. Dacă nu îi veţi înapoia, îi va cere de la mine. Fratele acesta mai mic vă sfătuieşte să vă arătaţi de acord, sarcina întreagă rămânând în seama mea. Dar eu nu sunt singur în banca asta. Dacă e să accept plata, veţi avea nevoie de un garant. Nu e în niciun caz vorba că nu m-aş încrede în fratele meu, am însă nevoie de garant în faţa» celorlalţi proprietari.

Dobânda era mai mică decât cea de cu o zi înainte şi Domnişorul Jia îşi reveni întrucâtva. Avea mai mul Le neamuri în capitală, iar cumpărarea unor posturi era ceva firesc şi prin urmare acestora nu li s-ar fi părut curios. Trebuia numai să se străduiască să-i convingă. Câţiva chiar se puteau prea bine pune garanţi.

Huang Călugăriţa Dolofană l-a căutat din nou pe Shi Xiaoren, garantându-i împrumutul prin bancă. «Prefectul s-a declarat mulţumit, însă Huang a jucat tare: dobânda nu putea fi mai mare de O, 55 la sută. Shi Xiaoren s-a văzut nevoit să accepte.

În ajunul primirii, avea loc comunicarea în privinţa desfăşurării ceremoniei de prezentare. În ziua hotărâtă, Domnişorul Jia se sculă la jumătatea nopţii şi plecă în trăsură spre Oraşul interzis[83]. La intrare se strânsese mai multă lume. Cu toţii aşteptară* vreo trei-patru ceasuri. La ora-opt, slujbaşul însărcinat cu prezentarea la împărat a noilor mandarini îi invită. În Palat. Merseră pe jos o bună vreme, iar în faţa unui palat, omul care îi introdusese îşi slobozi manşetele robei[84]. Îngenunchează toţi acolo, pe trepte. Până sus era o distanţă cam de doi *zhang*[85]. Rând pe rând, fiecare dintre noii veniţi îşi prezentă pe scurt vârsta, studiile şi cariera de până atunci. Fură aşezaţi în ordine, apoi conduşi spre aripa apuseană, spre ieşire. Domnişorul %J ia era inspector şi inclus pe una dintre liste

---

83 Centrul capitalei, înconjurat de ziduri ca o cetate şi care se compunea din Palatul imperial propriu-zis, marcat de alte ziduri şi de un şanţ cu apă, la care se adăugau clădiri ale administraţiei, locuinţele marilor mandarini.

84 Mînecile robelor chinezeşti (elpment vestimentar tradiţional) erau prevăzute cu manşete lungi (un*le şi mai mult de 1 rh), din mătase ; acestea în mod obişnuit erau rulate la încheietura mîinii, însă, în situaţii deosebite, declanşate de manifestări de spirit personale ori ceremoniale, erau lăsate de purtător să curgă în voie, mişcarea lor „vorbind simbolic“.

85 1 zhang, 3,33 m. 4

pentru promovare; în consecinţă i se spuse să-şi aducă omagiile înaintea celorlalţi înalţi mandixrini că a doua zi urma să se înfăţişeze Fiului Cerului. Domnişorul Jia mulţumi pentru bunătate şi nu uită să treacă să-şi aducă omagiile îifaintea celorlalţi mandarini din aparatul militar. Deşi era descendentul unei familii nobile, cu influenţă politică timp de generaţii, el nu mai avusese nicicând prilejul să-l vadă pe împărat. Şi cu toate că atâţia oameni îi povestiseră cum avea să fie, în sinea sa ei fremăta de nelinişte. Marele Secretar Hua fu printre primii oameni căruia i se prezentă.

Acesta primise în dar din partea lui obiectele antice în valoare de zece mii de arginţi şi se purtă faţă de el cu grijă, înti eţinându-l câtăvă vreme.

— Tatăl învăţăcelului vostru este prim-judecător provincial, apelă Jia la sfatul lui Hua. Mâine, în cadrul primirii, să mă refer la el?

Marele Secretar nu fusese atent şi auzise numai ultimele cuvinte[86].

— Bate cât mai multe mătănii şi vorbeşte puţin, îl povăţui el. Acesta este secretul.

— Învăţăcelul vostru vrea să spună următoarele: Dacă Fiul Cerului mă întreabă de tatăl meu, sigur că am să-i răspund; însă dacă nu mă întreabă, eu să mă refer la el sau nu?”

— Dacă nu eşti întrebat, nu deschizi gura în niciun saz. Acolo unde ar trebui să vorbeşti, nu uita că este mai

86 Ultimele cuvinte : peng tou, înseamnă „a te întîlni cu prieteni vechi şi a discuta în voie“, dar şi „a te lovi cu capul de ceva tare“, „a bate mătănii“.

bine să taci. Iată aşadar că nu trebuie să te referi la nimic. Cel mai bun lucru este să baţi cât mai multe mătănii.

Încurcat în asemenea poveţe, Domnişorul Jia trase totuşi concluzia că era mai bine să tacă. Marele Secretar se ridică. Jia plecă, gândindu-se: „Marele Secretar Hua este prea ocupat. Nu trebuia să-l deranjez. Mai bine mă înfăţişez Măritului IIuangă Acesta tocmai fusese numit în funcţie şi abia dacă îndrăznea să rostească două cuvinte.

— Pe Marele Secretar Hua l-ai văzut? se interesă el în loc de răspuns. El ce-a spus?

Domnişorul Jia îi relată convorbirea.

— E foarte bine aşa. Maţele Secretar Hua are mare experienţă în legătură cu asemenea ceremonii.

Neavând încotro „Domnişorul Jia se duse şi-l căută şi pe înălţimea Sa Xu. Acesta era un om în vârstă şi cam tare de ureche. Însă uneori chiar când înţelegea câte ceva, făcea pe surdul. Îi plăcuseră întotdeauna ştiinţele despre suflet şi avea două principii de viaţă de la care căuta să nu se abată: stăpânirea emoţiei şi păstrarea calmului. În faţa împăratului se controla să nu se lase tulburat de nicio vibraţie a spirtului. Orice chestiune grabnică şi grea i-ar fi spus-o împăratul, el nu se precipita, nu dădea din colţ în colţ ca alţii, ci regla lucrurile potolit, la fel ca mai înainte, ca şi cum nu ar fi intervenit nimic. Acasă, îşi bea ca de obicei băutura preferată şi îşi îmbrăţişa copiii, fără să se dea în vileag. În al doilea rând, orice ar fi fost, înaintea împăratului nu se arăta nici tulburat şi nici interesat de ce i se cerea. Dacă împăratul îi vorbea despre ceva, foarte greu de rezolvat, el dădea înapoi, nu ţinea să se repeadă înainte şi să ia asupra sa treburi care l-ar fi obosit peste

măsură.

— Sunt bătrân, repeta întruna, nu mai privesc lucrurile în amănunt, aşa cum o fac cei tineri! Lăsaţi-mă să mă odihnesc!

De când făcea parte din Consiliul Privat al Curţii im* penale, îl vedea pe împărat aproape zilnic. Şi de fiecare dată, orice zicea împăratul repeta şi el întocmai, fără abatere. La fiecare întâlnire nu rostea decât: „Da, da, da” şi „Aşa, aşa! a Dacă se întâmpla ca împăratul să-i ceară părerea, se făcea că nu aude şi rămânea îngenuncheat la pământ, bătând de zor mătănii. Văzându-l îmbătrânit, cu barba albă, împăratul nu mai stăruia şi le trecea altora însărcinările respective. În cele din urmă, colegii lui Xu constataseră această stratagemă a lui şi îi dăduseră o poreclă – Oul Glazurat. Dar el, în loc să se supere, s-a bucurat, nemaipăsându-i deloc de treburi. La rândul lor, ceilalţi nu-l mai îmboldeau să rezolve problemele, luând totul în scama lor şi profitând ci de putere. Cam acestea am vrut să le arătăm despre el.

Gând Domnişorul Jia i se înfăţişă, rugându-l să-l îndrume cum ar fi mai bine să se poarte, Marele Xu spuse:

— Cel mai bun lucru cu putinţă este să-ţi loveşti capul de prag. Poţi să şi nu baţi mătănii. Ideal însă este să baţi mătănii, atunci când e nevoie s-o faci, şi să nu te izbeşti cu capul de pământ, când nu este cazul.

Domnişorul Jia îi povesti cum îl învăţaseră înălţimile lor Hua şi Huang.

Amândoi au vorbit eu lllc. Foarlă-le u. acum te-au povăţuit ei.

pâlai discutară o vreme, însă fără vreun folos. Până la

urmă, Domnişorul Jia se retrase. Abia un slujbaş mărunt îi desluşi exact cum urma să se desfăşoare ceremonia. A doua zi, la întâlnirea cu Fiul Cerului, nu se întâmplă ceva deosebit. În aceeaşi zi, prin decret imperial, Jia fu recomandat să fie folosit, acest fapt înregistrându-se la organele militare.

În tot acest timp, Fratele Al. Optulea Cel Negru îl căutase de câteva ori pe zi. Huang Călugăriţa Dolofană insistase pe lângă el să ofere cât mai repede arginţii, atât contribuţia pentru repararea grădinii, cât şi suma în semn de loialitate şi înaltă consideraţie. Îndată ce se ivea un post liber, unchiul Hei era dispus să-l ajute numaidecât. Domnişorul Jia punea mare bază pe vorbele lor. Îşi făcuse calculele băneşti şi constatase că avea cu totul, din ce-i rămăsese din suma cu care venise şi adăugând la asta banii împrumutaţi – o sută treizeci şi cinci de mii de arginţi. Împărţirea lor o făcuse Huang: douăzeci de mii de *Hang* pentru grădină; şaptezeci de mii unchiului Hei; douăzeci de mii celor patru înalţi mandarini din Consiliul militar privat. Din cei douăzeci şi cinci de mii de *liang* rămaşi, douăzeci trebuia să-i ofere slujbaşilor mărunţi şi portăreilor. Restul de cinci mii îi rămâneau de cheltuială. Mulţumit de sfaturile lui Huang, Domnişorul Jia îşi zise că folosea cum se cuvine banii şi că în două-trei luni avea să i se ofere un post mandarina!

Cu toate că se retrăsese din Consiliul privat, sub pretextul că ar fi bolnav, Marele Secretar Zhou citea zilnic

Gazeta oficială a capitalei. În felul acesta aflase de decretul imperial pentru primirea Domnişorului Jia la Fiul Cerului, apoi de decretul pentru grabnica lui numire în

funcţie. Atunci se gândise la el: „Fiul lui Jiao Xiaozhi îmi este învăţăcel. De când a venit în capitală, a fost la mine într-un rând, apoi nu l-am mai văzut. Pentru mâine am invitat câţiva discipoli la masă, am să-l chem neapărat şi pe el. Vizita în Beijing i-a priit. Nu strică să-l am aproape şi la plecare să-i cer să-mi împrumute nişte arginţi”. Odată luată hotărârea, a mai trimis o invitaţie, chemându-l pe Jia la masă la propria sa rezidenţă. Domnişorul Jia rupsese legăturile cu acest mandarin. În momentul înregistrării decretului imperial, nutrea cu totul alt gând. Voia tocmai să-l roage pe Fratele Al. Optulea să fixeze o zi, când putea să se ducă la unchiul acestuia, să-şi exprime gratitudinea. Când sluga îi aduse invitaţia, o citi. Era poftit la un prânz, chiar a doua zi.

— Mâine am oaspeţi, îngână, vădit nemulţumit. De unde să am timp să-l supăr pe el!

— Ce răspund, stăpâne? întrebă sluga.

— Opreşte invitaţia. Mâine am să mă prefac bolnav şi gata.

Sluga merse şi-i spuse celui care venise cu invitaţia că stăpânul său acceptase. Imediat, Domnişorul Jia scrise câteva cuvinte, chemându-l pe Fratele Al. Optulea să-l viziteze a doua zi la ora prânzului, şi-l trimise la ei cu invitaţia pe administrator. Când acesta ajunse acasă la Hei, îl găsi acolo pe Huang Călugăriţa Dolofană, care se înfăţişase cu două cecuri bancare: unul de şaptezeci de mii pentru unchiul Hei şi altul de douăzeci de mii, reprezentând participarea la repararea grădinii. Pe când Huang îl ruga pe Fratele Al. Optulea să le ofere unchiului său, acesta observă că banii nu erau pe cât aranjaseră, ci

numai nouăzeci de mii.

— Parcă a împrumutat o sută de mii special pentru chestiunea asta. De ce oferă doar nouăzeci? întrebă. Nu pot apărea în faţa unchiului meu decât cu o sumă rotundă. Sincer să fiu, doar între noi putem vorbi: dacă el pune mâna pe mai mult, ne pică şi nouă ceva!

— Adevărul este că Jia nu mai are bani, îi luă Huang apărarea. Abia a împrumutt cei o sută de mii. Din zece mii pe care le-a reţinut, cu opt mii a plătit banca, iar două i-au rămas şi lui de folosinţă cât mai stă în capitală.

Deziluzionat, Fratele Al. Optulea îşi dădu supărarea pe faţă. În clipa aceea, sluga îi înmână plicul Domnişorului Jia.

— N-am timp pentru aşa ceva! rosti el, azvârlind cât colo plicul.

Călugăriţa Dolofană îi făcu câteva plecăciuni în şir. Luă vina asupra sa şi promise că va avea grijă să repare lucrurile. Dar Hei nu mai voia să audă de nimic. La urma urmei, afacerea trecea prin mâna lui şi tot el nu se alegea cu nimic.

— Te-ai ocupat de chestiunea asta, vorbi el cu răceală şi mi-e greu să mă războiesc cu tine. De-ar fi fost altcineva, i-aş fi aruncat de mult cecurile astea dincolo de poartă şi n-aş mai fi vrut să aud de numele lui!

Huang Călugăriţa Dolofană se grăbi să se ploconească:

— Vă rămân recunoscător pentru atenţia pe care mi-o arătaţi, Frate Al. Optulea! Mă speriasem tare şi chiar am năduşit de-a binelea! Am cămaşa udă pe dedesubt. Cât despre invitaţia făcută de Jia Runsun, mie mi se pare că ea

e o dovadă de consideraţie din partea lui şi trebuie să i se dea curs. Nu e bine să-l neliniştim.

Abia acum Fratele Al. Optulea acceptă invitaţia.

De la Hei, Călugăriţa Dolofană se duse direct acasă la Domnişorul Jia. După ce se văzură, nu-i pomeni nimic despre supărarea Fratelui Al. Optulea, de teamă că Jia va râde de el.

— La Palat au mare nevoie de bani şi Unchiul Hei va oferi din partea voastră toţi banii aceia, spuse el. Cât despre cei şaptezeci de mii, nu voia deloc să-i primească. Abia după ce l-am sfătuit eu de bine pe Fratele Al. Optulea, făgăduindu-i că o să tragă şi el foloase, a fost de acord să ducă el lucrurile la bun sfârşit. Frate bun, sper că faptul ăsta nu vă deranjează. Noroc că s-a ocupat de tot acest frate nătâng al tău, altfel cine ştie unde s-ar fi ajuns.

— Grija noastră mă emoţionează, se arătă Jia îndatorat.

Noaptea trecu repede. A doua zi în zori, Domnişorul Jia aşternu câteva rânduri pentru Marele Secretar Zhou, scuzându-se că era bolnav şi că nu putea lua parte la masa de la prânz, după ce se însănătoşea avea să-i facă o vizită pentru a-şi prezenta omagiiie. Trimise scrisoarea. Marele Secretar îşi pusese mari speranţe în el şi se simţi cum nu se poate mai dezamăgit. Totuşi, nu voia cu niciun preţ să-l scape din mână şi de aceea îi întoarse o scrisoare de răspuns: „De vreme ce nu vă simţiţi bine, nu e recomandabil să ieşiţi. Când vă veţi reface cu totul, vă poftesc să treceţi pe la mine în haine obişnuite, să stăm de \ o: bă”.

— Abia am timp de treburile mele, râse Jia, citind

scrisoarea. Cui îi pasă de el!

Aruncă scrisoarea. Când Fratele Al. Optulea sosi, îl întâmpină cu vorbe de mulţumire:

— Sunt sincer mişcat de ajutorul pe care mi l-a acordat unchiul dumneavoastră. Îndrăznesc să vă rog să mă conduceţi la înălţimea Sa, să-i mulţumesc personal.

— Unchiul e foarte ocupat, dar am să vorbesc cu el. După ce va fixa o zi, am să vă anunţ.

Domnişorul Jia îi mulţumi de câteva ori la rând. După masă, Hei trecu pe la Palat şi îi spuse unchiului său dorinţa lui Jia.

— Fiul lui Jia Xioazhi e prea insistent, rosti Unchiul Hei. O să-l primesc atunci când va fi cazul. Suntem prinşi cu treburi oficiale de dimineaţa până seara. N-am vreme de el!

Fratele Al. Optulea îi cunoştea năravul şi nu cuteză să-l contrazică, deşi îi venea greu să se prezinte în faţa Domnişorului Jia cu mâna goală. Tăcu, dar rămase cuminte locului. Cam la o jumătate de oră, unchiul îl întrebă:

— Cât ai căpătat de la acest Jia?

Fratele Al. Optulea înaintă doi paşi şi se înclină adânc:

— Nepotul vostru n-a îndrăznit niciodată să ia un ban pentru asemenea lucruri. Vă puteţi interesa, unchiule, şi dacă mă descoperiţi că am încercat să câştig ceva, puteţi să faceţi din mine ce voiţi. Eu, unul, mor împăcat. Cât îl priveşte pe fiul lui Jia Xiaozhi, a împrumutat banii ăştia. Mă gândeam să-l aduc pentru o întrevedere, nu atât pentru el, cât pentru liniştea acelui care l-a împrumutat. Omul va afla că banii au fost înaintaţi şi că vor da roade.

— Oare nu vă e de ajuns pentru liniştea voastră faptul că banii se află la mine?

— Cum să nu fim liniştiţi? Nepotul vostru nu v-a adus numai pe acest Jia. Am greşit eu vreodată cu ceva? Negoţul nostru durează tot anul, dar câţi au la brâu mai multe sute de mii de arginţi? Dar ei iau din stânga, din dreapta, şi, după ce devin dregători, înapoiază banii: Acum n-aş zice să-l ajutaţi cine ştie cum, vă cerşesc o simplă întrevedere. El a oferit bani şi ar fi într-un mângâiat în inima lui.

Unchiul Hei ascultă cu luare-aminte şi i se păru că nepotul său avea dreptate. Cum nu putea să dea înapoi dintr-odată, îl dojeni:

— Ehei, copii, nu vă pricepeţi deloc la afaceri! Ce contează şaptezeci de mii! Acum înţeleg că, dacă nu accept, te faci de ruşine. Dar nici nu-l pot primi repede. Du-te şi spune-i să vină poimâine.

du aceasta, înaltul mandarin se retrase. Fratele Al. Optulea ieşi val-vârtej de la el ca şi cum ar fi obţinut un decret imperial. Trimise o slugă la Huang Călugăriţa Dolofană să-l înştiinţeze pe Jia ca peste două zile, dimineaţa, să se înfăţişeze la el pentru a merge împreună la Palat. Huang nu tergiversă nici el lucrurile. Fiind însă ocupat şi tdmându-se că dacă trimite vorbă pot ieşi neclarităţi, îl chemă pe Domnişorul Jia la el şi-i transmise solemn cele aflate. Domnişorul Jia fu adânc mişcat. Acasă, de cum trecu pragul, administratorul îi aduse o carte de vizită mare, pe care scria: Candidatul în magistratură Bao.

— Nu-l cunosc, mormăi Jia. Ce vrea?

— Nu l-am întrebat, stăpâne. Zicea că fratele lui mai

mare ar fi în slujba Marelui Secretar Hua. A aflat că veţi primi în curând un post şi a rugat pe Marele Secretar să vi-l prezinte. A venit chiar împins de Marele Secretar.

— Are scrisoare de prezentare?

— IL-am întrebat: „De vreme ce v-a trimis Marele

Secretar, trebuie să aveţi o scrisoare de prezentare”. „N-ama a răspuns el şi a adăugat: „Aşteptaţi ca stăpânul vostru să mă primească şi el va înţelege”.

— Nu forţa lucrurile! Dacă l-a trimis Marele Secretar, nu contează. De ce a venit cu mina goală? întrebă, apoi îşi zise: „A aflat că în curând voi primi un post. Trebuie să fie adevărat tot ce spune. Mai bine îl primesc şi gata! a Cheamă-l, îi porunci slugii.

Imediat administratorul îl conduse pe vizitator în încăpere. Purta veşminte de cărturar. Primul gând al Domnişorului Jia fusese să-l primească în haine simple, obişnuite. Apoi îşi zisese că, dacă îl trimisese Marele Secretar, poate avea să-i comunice ceva şi o primire prea simplă ar fi fost o jignire la adresa Marelui Secretar. „Şi totuşi, de-l primesc în haine de mandarin”, se gândi, „şi nici nu o fi în cine ştie ce legături cu Marele Secretar, mă înjosesc eu însumi. În fond, el nu e nici magistrat plin, iar eu am rangul de inspector general de district”. Cu această judecată, rămase în costumul în care era îmbrăcat, porunci slugii să-i aducă o bonetă basc şi îi ieşi musafirului înainte. Când se întâlniră, Bao se lăsă la pământ, salutându-l. Domnişorul Jia îi întoarse salutul în acelaşi fel, însă se ridică primul. Se aşezară. Gazda se interesă de „numele a şi „cariera” oaspetelui.

— Sărmanul meu nume poetic este Songming. Sunt

din Jining, provincia Shandong. Pe fratele meu cel mare îi cheamă Songehong. A ieşit *juren* la examenele trecute şi este institutor în familia Marelui Secretar Hua. Eu însumi am fost institutor în capitală. Anul trecut, după înfrângerea tâlharilor, am fost pus pe o listă pentru promovare şi am fost numit candidat sau asistent la magistratură. L-am auzit pe fratele meu că înălţimea Voastră va fi înălţat în rang şi că veţi primi un post. Atunci, nemernica mea persoană l-am rugat pe nemernicul de frate-meu să-l implore pe Marele Secretar să mă prezinte. Am de gând să vă slujesc, să cresc în preajma Domniei Voastre.

— La Marele Secretar ai fost?

— De câteva ori, răspunse Bao Songming.

— Marele Secretar mi-a trimis vreo scrisoare?

— Umilul de mine i-a cerut o scrisoare de prezentare. Ieri, când l-am văzut, Marele Secretar m-a sfătuit: „Întâi du-te. Am eu grijă să-i scriu şi să-i trimit scrisoare”. De aceea am venit astăzi. Când să ies, Marele Secretar mi-a spus ceva.

— Ce-a spus? îl grăbi Jia, cu bucurie şi teamă.

— Spunea că îi place grozav de mult sticluţa aceea de prizat tutun pe care i-aţi dăruit-o. A pus-o alături de toate celelalte sticluţe pe care le deţine şi şi-a dat seama că nu suferă comparaţie. Acum îşi doreşte încă una la fel. Nu contează cât îl va costa.

Aflând că darul lui lăsase o frumoasă impresie, Domnişorul Jia se îmbujoră la faţă. Bao Songming trebuia să-i fie apropiat Marelui Secretar, dacă el îi încredinţase un asemenea gând intim. De aceea, discută mult cu vizitatorul său şi îl reţinu la masă.

— Îmi place de tine, frate, sper să vii cât mai des pe la mine. Încă n-am primit un post şi sunt sărman, reluă Jia. Pe viitor, în provincie, ne vom apropia mai mult. Unde este preţioasa ta rezidenţă? Familia e în Beijing? Te poţi muta aici, să locuim împreună ca nişte fraţi adevăraţi.

Songming nu se gândise atât de departe. Răspunse pe rând la toate întrebările, precizând că familia sa nu era în oraş.

Domnişorul Jia chemă administratorul şi-i porunci:

— Mutaţi imediat patul secretarului Wang din aripa apuseană a casei în camerele voastre. Mobilaţi camera cu pat şi tot ce trebuie şi aduceţi bagajele Excelenţei Sale Bao. Du-te chiar acum şi să n-aud de nicio amânare. De-mi veţi greşi cu ceva, să nu-mi mai apară sub ochi niciunul dintre voi, ouă de broască ţestoasă!

Într-un târziu, Bao Songming se ridică.

— Mai întâi mă prezint în faţa Marelui Secretar, rosti el. După aceea mă mut.

Domnişorul Jia mai stărui de câteva ori, apoi intră în camerele interioare. Gândul îi stătea numai la faptul că Marelui Secretar îi plăcuse sticluţa pe care i-o dăruise, ceea ce însemna că el nu-şi cheltuise arginţii în zadar şi că va trage foloase cât de curând. Uitase că Marele Secretar îşi dorea o pereche de sticluţe. De bucurie, se hotărî să se ducă să-i spună despre întâmplare şi lui Huang Călugăriţa Dolofană. Chemă în grabă caleaşca.

Pe Huang îl găsi în banca pe care o conducea. Îi povesti totul, dintr-o răsuflare. Călugăriţa Dolofană îl ascultă. Rămase pe gânduri, mângâindu-şi bărbia.

— Vorbele lui Bao dovedesc că a fost trimis chiar de

Marele Secretar. Dar de ce nu l-a prezentat măcar printr-o carte de vizită? comentă Jia, mirat.

— Luaţi lucrurile prea uşor, preamărite domn, spuse Călugăriţa Dolofană, zâmbind. I-aţi trimis sticla, bun! El se apucă să i se destăinuie acestui Bao, bun! Iar Bao are o istorie deloc simplă! Cum l-aţi primit?

Jia îi relată cum de a ajuns să-l invite să se mute la el.

— Prea bine! conchise Huang. Aţi înţeles tâlcul ultimelor cuvinte ale acestui Bao?

Domnişorul Jia căzu de data aceasta el pe gânduri.

— Marele Secretar a vrut să spună că doreşte să i se ofere o sticluţă la fel cu cea de mai înainte.

— Eu i-am oferit.

— Ştiu prea bine. Dar Bao a zis că „acum îşi doreşte încă una la fel”. El nu ştie că i-aţi oferit? Iar dacă nu se gândea la dumneavoastră, de ce l-a pus pe acest Bao să vă transmită vorba asta?

Domnişorul Jia îşi duse mâna la tâmplă, gânditor. Aşa era.

— Banii i-am cheltuit, vorbi el într-un târziu, iar şansele de a mai afla o sticluţă la fel sunt minime. Dar unde-o să găsim încă una la fel?

— Bine, acceptă Huang, meditativ. Călugăriţa asta a voastră crede că e bine să vă aruncaţi o privire prin dugheana lui Liu Houshou.

Domnişorului Jia i se păru că ideea era bună. Locul nu era departe şi plecă numaidecât… Îl găsi pe patronul Liu şi după câteva cuvinte îi destăinui ce voia.

— Domnul meu, se prefăcu patronul, prima v-am dat-o în mod cu totul special. De unde să iau încă una la fel?

Cui vreţi să i-o dăruiţi? De Marele Secretar nici nu poate fi vorba.

Jia chiar voia să-i spună adevărul. Se opri însă în ultimul moment, gândindu-se că n-ar fi bine.

— Îmi plăcea mie, rosti încet. Aş fi vrut una identică.

Lin era patronul unui magazin deschis cu capitalul \ l-ai vi ui Secretar Hua. Lucrau mână în mână şi ar fi fost o** necrezut ca patronul să nu ştie ce îl îndemna pe Domnişorul Jia să caute încă o sticluţă. Aşa se explică de cnu ceru lămuriri suplimentare.

— Aş mai avea eu una, vorbi după o vreme. Mi-au trebuit douăzeci şi ceva de ani s-o fac. Aveam de gând s-a păstrez pentru mine, să n-o înstrăinez. Acum, dacă insistaţi, mi-e greu să spun nu.

Auzind că mai avea una, Domnişorul Jia se entuziasma.

N ani să uit dragostea ce mi-o purtaţi, sări el să nu piardă prilejul. Cereţi-mi oricât şi am să accept…

La aceste vorbe, Liu Houshou se duse într-o cameră din spate, unde stătea el, deschise un sertar şi scoase o sticluţă la iveală. Reveni şi i-o întinse clientului său.

Domnişorul Jia o luă în mână şi constată că era absolut la fel ca prima, parcă ar fi fost una şi aceeaşi sticluţă.

— Curios! exclamă, după ce o privi îndelung. Cum de este aidoma primei?

— E mult mai frumoasă decât cealaltă, îi dădu ghes patronul, cum să fie aidoma? Pe prima aţi dat două mii. Pe-asta, de-ar fi să-mi daţi de trei ori pe-atât şi nu v-o dau!

— Şi cât cereţi? insistă Jia.

— Mai întâi, că nu eu am dorit să v-o vând. În al doilea rând, nu las niciun bănuţ. Cu opt mii de arginţi, v-aş vinde-o.

— Dacă ar fi altă sticluţă, mult mai bună decât prima, ar merita nu opt, ci chiar zece mii. Dar dacă este aidoma primei, pentru ce acest preţ?

— Dacă sunteţi convins că aceasta este cu siguranţă sticluţa dintâi, fie, n-am să mă apuc acum să mă cert. Dacă mă credeţi, o cumpăraţi, iar de n-aveţi încredere în mine, rămân cu ea, şi lucrul acesta îmi convine.

Spunând acestea, patronul îşi luă marfa înapoi. Neştiind ce să facă, Domnişorul Jia îşi luă rămas bun şi se duse direct la Huang Călugăriţa Dolofană.

— Aţi găsit ce căutaţi? întrebă bancherul.

— Da. De avut, are una, aidoma primei. Bănuiesc însă că este chiar sticluţa dinţii.

— Oricum, trebuia cumpărată, declară Huang.

— Nu ne-am înţeles la preţ.

— Cât cere?

— Vrea opt mii.

— Opt mii nu e mult. Merita şi optzeci de mii!

Domnişorul Jia se arătă nedumerit. Călugăriţa Dolofană oftă:

— Of! Nu ştiţi decât să oferiţi bani şi nu înţelegeţi nici cel mai mic şiretlic! La insistenţele tânărului dregător, Huang continuă mai limpede: Dacă aţi recunoscut sticluţa, înseamnă că aţi fost luat de la bun început drept prost şi v-o vinde încă o dată. Ce puteţi să faceţi? Vă acceptaţi rolul, o cumpăraţi şi i-o trimiteţi iarăşi în dar, cu toată smerenia şi gata!

Această explicaţie îl surprinse pe Domnişorul Jia.

— Dacă-mi cerea două mii, mai înţelegeam şi eu, spuse, după o clipă de gândire. Dar nu o dă sub preţul de opt mii şi mi se pare prea scumpă.

— Ba nu e deloc, i-o reteză Călugăriţa Dolofană. Vă aud că pronunţaţi mereu cuvântul preţ. Lucrul acesta rămâne de discutat.

Jia încercă să întrebe ceva.

— Ajunge cu întrebările! se răsti Huang. Haidem s-o cumpărăm! mai adăugăm nişte antichităţi şi-l rugăm tot pe Liu Houshou să le ducă Marelui Secretar. Frate bun, nepriceputul tău frate v-a tot îndemnat şi v-a învăţat, el v-a deschis această cale. Altfel ce v-aţi fi făcut?

Plecară împreună la magazinul de antichităţi şi spuseră acolo pentru ce veniseră.

— Am bănuit eu că preaonoratul Jia o să se întoarcă, zâmbi Liu Houshou. Uite, i-am ales alte câteva piese, care se armonizează cu aceasta.

Le scoase şi le arătă. Celelalte trei piese, identice cu primele, costau două mii, cu preţul sticluţei făcând la un loc zece mii de arginţi.

— Vă sunt recunoscător pentru grijă, mulţumi Jia.

— Arginţii îi trimit eu prin bancă, lămuri Huang, stabilind alte trei mii de *Hang* drept operaţiuni bancare.

Liu Houshou se învoi să-i trimită ei darurile Marelui Secretar Hua. Domnişorul Jia se întoarse acasă.

— Aţi adus bagajele Excelenţei Sale Bao? întrebă el de cum coborî din trăsură.

— Sunt aici, stăpâne, răspunse administratorul.

— I-aţi aranjat camera?

— Secretarul Wang e plecat şi noi n-am îndrăznit să-i mutăm lucrurile în lipsa lui. Cum se întoarce, îl trecem dincolo.

— Nemernici! Ouă de broască ţestoasă! strigă Jia. Vă îmbuibaţi din mâncarea mea sau dintr-a lui?

Administratorul şi celelalte slugi tăcură.

— Excelenţa Sa Bao e aici? întrebă iar stăpânul.

— A venit şi pe urmă a plecat, răspunseră slugile.

— La nimic nu sunteţi buni! Numai rele îmi faceţi! Ce străbunic vă este Wang ăsta de nu îndrăzniţi să-l deranjaţi cu nimic?

Ocărind de zor, Domnişorul Jia merse ţintă în aripa apuseană a casei, unde locuia secretarul Wang şi trase cu mâna sa aşternutul acestuia de pe pat. Slugile îi săriră în ajutor şi desfăcură din jurul patului plasa contra ţânţarilor şi împachetară rând pe rând toate lucrurile lui Wang. Domnişorul Jia aşteptă până văzu cu ochii săi lucrurile domnului Bao puse în locul acestora şi abia apoi se îndepărtă.

Bănuiţi cine era acest secretar Wang? Cărturar cu gradul *xiucai* obţinut în Hangzhou, se străduise pe lângă judecătorul de rang provincial Jia, câtă vreme acesta lucrase în provincia Zhejiang, să-l cultive, să-i câştige încrederea, cu scopul evident de a obţine o promovare. Jia îl plăcea foarte mult şi îl luase cu el în Henan, ţinându-l pe lângă sine. Când fiul său trebuise să plece în capitală, judecătorul Jia i-l dăduse pe Wang special pentru a-i redacta corespondenţa, a-i întocmi cărţile de vizită de prezentare şi alte asemenea treburi de fineţe. Aşa ajunsese Wang în Beijing. Numai că Domnişorul Jia nu-l prea plăcea

pe secretar, părându-i-se prea plin de sine. Trăgându-se din Hangzhou, secretarul Wang se folosea prea mult de limbajul dialectal, lucru nu tocmai pe potriva poziţiei sale. Iar acest lucru îi repugna lui Jia şi el avea chiar de gând să-l îndepărteze, să-l trimită înapoi tatălui său.

Acum, Jia îl mutase din camerele centrale. Întors acasă, secretarul Wang rămase mut de uimire în prag, pe când furia spumega în el ca niciodată! Însă cum era un om binecrescut, se stăpâni, fără să trădeze ce se petrecea în sufletul lui. Ca orice cărturar din Hangzhou, avea pretutindeni cunoştinţe. Încă de la venirea sa în Beijing, când n-avea ce face, se întâlnea cu doi concetăţeni ai săi, cu care era şi ne-am. Stăteau de vorbă, ospătau şi petreceau împreună. Văzând că stăpânul său se purta înadins cu el iară niciun fel de respect, îşi dădu. vama că a: merita să rămână în casa lui. P –

Imediat spre sediul provinciei sale natale. Era muncit de gânduri. Pe de o parte îi era ruşine de cunoscuţii săi, pe de alta nici nu putea suporta să locuiască împreună cu slugile. Se îndepărtase destul de mult de rezidenţa Domnişorului Jia. La un moment dat, se trezi bătut pe umăr de cineva. Întoarse capul, speriat. Dar acela se dovedi nu altul decât Wang Bogao, rudă cu el, pentru că se trăgeau amândoi din acelaşi clan. Acesta era mai marele peste sectorul probleme diverse la Ministerul treburilor din interior. Nu-şi adusese familia cu sine şi locuia la sediul provinciei. Wang Bogao fusese în vizită la un prieten, pe o străduţă din apropierea Târgului de cai şi pe neaşteptate îl zărise pe secretarul Wang mergând de unul singur, cu capul în pământ. Îl bătuse pe umăr şi faptul că acesta se

speriase îi trezi bănuieli. Fiind un om sincer şi deschis, îl întrebă ce i se întâmplase. Wang îl privi surprins. Se uită multă. vreme fix la prietenul său, fără să-scoată un cuvânt. De felul său, Wang Bogao era un om nerăbdător şi, văzându-l în ce stare îl adusese întrebarea sa, se simţi neliniştit de-a binelea.

— Să nu-ţi faci inimă rea din cine ştie ce pricină [1] Vino cu mine la sediu. O să chem un medic să te vadă.

Secretarul Wang rămase ca şi mai înainte, cu ochii la el. Prietenul lui chemă una din ricşele care aşteptau la colţ de stradă, îl ajută să se urce şi el merse pe jos, însoţindu-l. La sediul provinciei, îl sprijini să coboare şi-l duse în camera sa. Secretarul se trânti pe pat. Wang Bogao încercă să-l descoasă, dar fiindcă se pusese pe plâns, nu reuşi să afle nimic de la el. În cele din urmă, îl auzi blestemându-şi soarta.

— De nu vorbeşti, te rog să pleci numaidecât. Asta o patul meu!

Încolţit, secretarul îi povesti prin ce situaţie umilitoare trecuse, implorându-l să nu vorbească nimănui despre asta, pentru ca să nu se ştie printre concetăţenii lui şi ei să râdă de el. Dar înainte ca el să-şi încheie istorisirea, Wang Bogao îşi ieşi din fire, de furie.

— Ce-i asta? Ce mare mandarin a ajuns, să nu te trateze cu prietenie şi să te bage în rândul slugilor? Asta nu o om! Eu ara ceva nu accept! Mâine îi adunăm pe-a: noştri, îl chemăm aici şi discutăm deschis.

— Nu, aşa ceva nu vreau! se plânse secretarul Wang. Orice-ar fi, nu vreau să mă pun cu unul ca el. De-ai să faci scandal, am să-mi pierd postul şi-o să rămân de izbelişte

prin capitală. Pe tine nu te dau banii afară din casă. Cine o să mă împrumute ca să mă pot întoarce în Hangzhou?

— De ce mai ţii la slujba asta? Te temi să nu-l superi cu nimic, iar el, în schimb, te-a nesocotit de tot! Nu, prietene, de vreme ce am aflat ce s-a întâmplat, patronul tău n-o să scape uşor. Dacă ai să fii aruncat pe drumuri, vom pune noi mână de la mână şi-ţi plătim locul pe corabie.

Terminând de vorbit, Wang Bogao trimise o slugă acasă la Domnişorul Jia, să aducă bagajele secretarului Wang şi îndată îi înştiinţă şi pe ceilalţi concetăţeni ai lor care locuiau la sediul provinciei. Toţi se arătară revoltaţi. Între „timp, sluga lui Wang Bogao se întoarse cu bagajele.

— Pe Excelenţa Sa Jia l-ai văzut? îşi întrebă Wang sluga.

— Nemernicul de mine, rosti sluga, m-am oprit la poarta Domnişorului Jia şi le-am spus ce vreau. Portarul s-a dus să anunţe, dar s-a întors repede. Domnişorul Jia m-a chemat la el şi întorcându-se spre mine, mi-a zis: „Numitul Wang m-a părăsit de bunăvoie, nu l-am gonit eu. Dacă eu l-aş fi demis, s-ar fi cuvenit să-i plătesc drumul de întoarcere. Aşa, se pare că are alte aranjamente şi n-am să-l cruţ deloc”.

— Tu ce-ai răspuns?

— La ce bun să mă pun cu el? Am luat bagajele şi gata.

— Prea ne desconsideră pe noi, cei din Hangzhou *t* strigă Wang Bogao. Mâine mă duc şi o să-l informez pe înălţimea sa Xu. Poate trimite pe cineva, să-l ia la întrebări pentru ce stă atât în capitală!

Ascultaţi, stimaţi cititori! mai ştiţi cumva cine este acest Xu? Nimeni altul, decât Oul Glazurat din paginile precedente. El însuşi din Hangzhou, ajunsese ministrul populaţiei, membru al Consiliului militar privat al Curţii manciuriene şi Wang Bogao era copist la el. P slujea încă de când Xu obţinuse rangul cărturăresc *jinshi* şi fusese numit supraveghetor general adjunct şi de aceea i se adresa întotdeauna cu familiaritate. Din păcate, acest înalt mandarin era lipsit de curaj, nu se băga în alte treburi şi chiar chestiunile celor apropiaţi le respingea sau le amâna de mai multe ori. Cu toate acestea, rămânea steaua polară a Hangzhoului şi concetăţenii săi îi împărtăşeau tot ce se întâmpla. De fapt, altceva decât să le ia banii, el nu făcea.

În noaptea aceasta, Wang Bogao n-a închis un ochi de prea multă supărare, punându-i secretarului Wang) întrebări după întrebări, ca să-şi facă o impresie. A doua zi, s-a dus la slujbă, după obicei. Însă secretarul de stat n-a venit la Yamen. Wang Bogao a luat o lectică şi s-a dus direct la sediul Consiliului militar privat.

— Trebuie să-l văd pe măritul Xu, îi spuse portarului. S-a ivit o chestiune care nu suferă amânare.

Xu fu nevoit să-l primească. Wang îi relată cum fusese batjocorit concetăţeanul lor.

— Faptul că l-a azvârlit în încăperile slugilor arată că pe noi, cei din Hangzhou, unul că el nu ne consideră oameni, că n-are ochi să ne vadă. Indignat de această purtare a lui Jia Runsun, l-am luat la mine pe secretarul Wang. Astăzi am venit la dumneavoastră să vă ascult porunca, învăţătorule. Trebuie să găsim o cale să-l lecuim de îngâmfare pe acest Jia.

Xu tăcu multă vreme, mângâindu-şi barba.

— Adevărul este că avem cam mulţi concetăţeni şi toţi vor să se bucure de protecţia mea. Alungarea unui secretar este un fapt obişnuit şi cere un dram de răbdare. Stăpânul lui are şi el inconvenientele lui. Cine se supără pentru un lucru de nimic ca acesta, mă tem că o să-i fie greu să mai găsească alt post.

— Realitatea este că nu el a plecat, ci eu am trimis după lucruri, fiind revoltat de purtarea numitului Jia.

— Fiule, aici ai greşit. „Cu cât vorbeşti mai mult, cu atât sporeşte năpasta!” Să fi uitat acest adevăr străvechi? în vremea noastră, chestiunile acestea sunt cel mai greu de rezolvat. Nu mă gândesc la tine, dar eu sunt mare mandarin la Consiliul privat şi cu toate astea crezi că pot face ceva cu de la mine putere? Fără slujbă, în capitală nu poţi rămâne multă vreme. Dacă acest Wang va continua să stea, o să ne fie greu şi nouă.

— Învăţăcelul vostru a vorbit cu secretarul Wang: o să punem mână de la mână şi-l trimitem în Hangzhou.

— Pe-aici avem multe cunoştinţe, îl întrerupse Xu, dar eu unul n-am cum să-i ajut pe toţi. Mai întâi, că nu ţin să mă amestec în chestiunea asta. Chiar tu, fiule, care primeşti lunar o sumă bunicică, câţiva zeci de *Hang* de argint, n-ai ajuns încă să-ţi permiţi să-ţi arunci banii. Cât despre acest Jia, chiar dacă el nu se arată a fi om integru, n-are rost să ne punem rău cu el de dragul altuia. Ce părere ai, fiule?

Ascultându-l, Wang Bogao se înfurie mai tare. „Nu vrei să ne ajuţi”, îşi zise, „dar noi n-o să ne oprim aici! Acest Jia ne-a umilit şi eu nu pot să mă-mpac cu gândul

ăsta”. Chibzui ce-ar putea face. Noroc că îşi aminti că Xu avea răul obicei de a se supăra pentru orice pierdere bănească. De altceva nu-i păsa. Wang Bogao aflase de raporturile lui Jia Runsun cu Marele Secretar Hua. Ştia că banii oferiţi de Jia lui Xu reprezentau abia a douăzecea parte din cei primiţi de Marele Secretar. Cât despre cei dăruiţi unchiului Hei, aceia nici nu sufereau comparaţie! Acum se gândi să se folosească de aceste informaţii. Mai turna şi el ceva gaz peste foc, ca să-l întărâte pe marele om şi să-l silească să le acorde sprijinul.

— N-am să vă ascund, învăţătorule, că numitul Jia nu numai că n-are ochi să-i vadă pe cei din Hangzhou, dar nici chiar pe înălţimea Voastră nu vă ţine la mare cinste.

Vorbele acestea îl stârniră pe Xu:

— Cum adică? întrebă. Parcă e cineva care să nu îi fost ponegrit în spate! Eu nu pun temei pe aceste lucruri.

— Învăţăcelul acesta n-ar fi îndrăznit să vă deranjeze cu vorbe în vânt. Dar Jia Runsun e blestemat rău! De când a venit în Capitală, n-a avut ochi decât pentru Hua şi Hei, socotind că dacă se bazează pe ei o să obţină repede un post gras. De altcineva nici că îi pasă.

— Adevărul este că noi, cei din Consiliul priva*, nu mai suntem stăpâni pe posturi. Mai bine de jumătate din negoţul nostru a trecut în mâinile eunucilor. Nici nu avem ce face, ei sunt mai aproape de Eiul Cerului şi vorbele lor au mai degrabă răsunet. De aceea, le-am şi lăsat lor trei părţi. Cât despre Hua, o fi el Marele Secretar, dar când eu am intrat în Consiliul militar privat el nu era decât un biet ajutor de comandant. În privinţa asta, n-are cum să mi-o ia înainte. De ce mă socoteşte mai prejos decât el?

— Acesta este adevărul. De aceea m-am supărat şi am ţinut măcar să aflaţi acest lucru.

Wang Bogao povesti cum Domnişorul Jia se folosise de Liu Houshou şi cumpărase antichităţi pentru Marele Secretar. Banii îi avusesd1 depuşi într-o bancă, al cărui director era un oarecare Huang Călugăriţa Dolofană. Acesta îi făcea toate plăţile. Când Domnişorului Jia i se secătuiseră banii, prin intermediul aceluiaşi bancher împrumutase o sută şi ceva de mii, trimiţându-i parte lui Hei şi parte lui Hua. Fiecare dintre aceştia primise câteva zeci de mii bune.

— De unde ştii lucrurile acestea? Sunt adevărate? întrebă Xu.

— Cum să nu fie? Gândul meu este aidoma cu al tău, învăţătorule: de înălţimea Sa Hei nu zic nimic, dar nu înţeleg de ce pe dumneavoastră nu v-a tratat la fel ca pe Marele Secretar. Aici e buba!

Marele Xu rămase pe gânduri şi încet-încet îl cuprinse şi pe el mânia. Peste puţin, faţa i se înverzi de furie.

— Am auzit că numitul Jia e plin de rele, continuu Wang Bogao să aducă noi dovezi împotriva acestuia: La lucrările de îndiguire a Fluviului Galben n-a avut cine ştie ce merit, a fost pur şi simplu protejat. Se ştie că acolo a făcut rost de bani şi astfel a venit în capitala cu nevasta, câteva favorite şi cu o mulţime de slugi. Iar după ce s-a stabilit în oraş, a început să umble prin localuri, să aibă de-a face cu tineri cântăreţi, cu călugăriţe, iar la beţii s-a arătat gelos şi a făcut scandal – o dată a distrus salonul unui cântăreţ –, în orice ca/, nu s-a dovedit un om de stirpe

aleasă. Dacă un astfel de om ajunge judecător într-o provincie, s-a dus cu or din ea şi dreptatea de pe acele meleaguri!

— De altele nu-mi pasă, i-o tăie Xu. Fiule, fii ’nun şi află exact cât i-a oferit Marelui Secretar Hua. Dacă mie mi-a dat mai puţin, va avea de-a face cu mine! încheie înaltul mandarin.

Wang Bogao se retrase. Marele Xu însă n-a închis ochii noaptea întreagă. A doua zi, dis-de-dimineaţă, s-a dus la Censiliul militar privat al Curţii şi l-a chemat la el pe Marele Secretar Hua.

— Am aflat cu bucurie că ai primit un învăţăcel cu dare de mină! începu fără ocolişuri.

Hua se miră, nu ştiu cum era mai bine să procedeze. Rugă să i se spună despre care învăţăcel era vorba.

— Fiul lui Jia Xiaozhi, judecătorul provinciei Henan, răspunse sec Xu, râzând. Nu v-a vizitat?

— Ce contează primirea a câte unui învăţăcel! răbufni Hua. Voi vorbi deschis, la urma urmei, nimeni dintre noi nu trăieşte din darurile lor! Fiecare cu ale lui nu ne amestecăm unul în treburile celuilalt.

— Nu vă interzic să primiţi discipoli. Fiul lui Jia Xiaozhi e plăcut, dar cam lunecos şi treaba asta m-a nemulţumit!

— Unde se găsesc oameni dintr-o bucată! Avem unele responsabilităţi faţă\la ei, Venerabile!

— Când întâlnesc oameni necinstiţi, nu mă simt bine, urmă Xu. Eu nu am responsabilităţile voastre. Sunteţi Mare Secretar, cel care „conduce corabia în burta primului ministru”, cum e o vorbă din vechime.

— Dacă nu vă este pe plac, venerabile, când mă va «n-ai vizita, am să-l sfătuiesc să nu vă mai calce pragul şi gata! Nu e vorba de învăţăcel cu dare de mână sau fără! Dacă ar fi fost sărac, v-ar fi înfuriat la fel de tare?

Marele Secretar ar fi continuat, dar alţi înalţi demnitari temându-se ca cearta lor să nu fie auzită de împărat, interveniră încercând să-i domolească.

— Scrieţi-i acestui Jia să mai aştepte. Peste încă o lună va primi numirea!

Marele Secretar Hua se înfurie.

— Primeşte sau nu, răsplata vine de sus, cine îşi permite să facă pe stăpânul?

În toiul certei, se transmise porunca reunirii Consiliului privat. Cei câţiva bărbaţi plecară şi în felul acesta cearta se opri.

Plin de sine, cu pieptul scos înainte, Wang Bogao îi povesti secretarului Wang cum îl scosese din răbdări pe venerabilul Xu, împingându-l să se certe cu Marele Secretar Hua. Şi totuşi, câtă vreme Domnişorul Jia nu ştia nimic, el nu era deloc mulţumit. Îşi munci creierul, gândindu-se cum ar face să-l întărâte şi mai tare pe înaltul mandarin, astfel încât să-l cheme la el pe Jia şi să-l ia la rost. Până la urmă îşi făuri un plan. A doua zi, îl vizită pe Măritul Xu. Bătrânul arăta rău, semn că nu i se risipise năduful. După câteva vorbe Wang Bogao aduse iarăşi vorba despre Domnişorul Jia.

— Pentru omul ăsta, vorbi Xu, ieri era cât pe-aci să mă bat cu Hua. Discipolul tăcu, pândind momentul potrivit. Numai că Hua ăsta, urmă Xu, m-a luat cu „venerabile” în sus, „venerabile” în jos şi n-am putut afla câţi bani a

primit.

Abia acum Wang Bogao înţelese că putea interveni:

— Aş vrea să vă spun, învăţătorule, că Marelui Secretar i-a oferit mai mulţi bani şi, fireşte, l-aţi pus pe acesta la grea încercare. În ceea ce-l priveşte pe nemernicul de Jia, de când a apucat să se ţină după Hua şi Hei, nu mai are ochi să-i vadă şi pe alţii. Şi nu numai că n-are ochi să vă mai vadă, învăţătorule, dar vă vorbeşte şi de rău. Am aflat de la prietenii lui ce a scornit despre înălţimea Voastră.

Dacă în mod obişnuit lui Xu nu-i păsa de ce vorbesc alţii despre el, de data aceasta nu se mai abţinu.

— Ce-a scornit?

— Învăţăcelului acesta îi vine greu să reproducă injuriile născocite de el, înălţimea Voastră.

— Aşa va să zică?

— Adevărul-adevărat, învăţătorule. Când am aflat, m-am înfuriat într-atât, încât o zi întreagă n-am putut pune nimic în gură.

— Ce-a spus? Să-mi spui numaidecât! îi dădu ghes

Xu.

Wang Bogao se codi întârziind îndelung. După ce înaltul mandarin îl mai îndemnă de vreo două ori, rosti:

— Vorbesc, dar o să vă înfuriaţi! A spus că aţi f* un „butoi de haleală bine aurit!”

— Ce înseamnă „butoi de haleală”? întrebă Xu, neînţelegând.

— Zice că n-aţi şti decât să mâncaţi şi nimic mai mult… Altceva nu ştiţi să faceţi, de aceea sunteţi un butoi în care băgaţi mereu de-ale gurii. Butoiul e bine aurit,

adică pe dinafară arătaţi bine, în schimb pe dinăuntru sunteţi cu totul găunos!

— Cum adică nu ştiu să fac nimic? izbucni Xu. Trebuie să fac ceva cu el, ca să se convingă! Să fie sigur dacă sunt sau nu butoi cu mâncare! I-auzi ce-a putut ticlui!

Pe măsură ce vorbea, se întuneca la faţă, mâinile i se răceau, mustăţile i se zburleau; rămase amuţit multă vreme, fără să fie în stare să-şi descleşteze gura. Ştiindu-l în vârstă, Wang Bogao se temu să nu i se întâmple ceva şi se grăbi să intervină.

— Nu se cade să vă ieşiţi astfel din fire pentru un nemernic, învăţătorule! încercă el să-l calmeze. Ce contează unul ca el? Înălţimea Voastră este unul dintre stâlpii imperiului, nu e bine să vă mâniaţi din pricina unui om de nimic. Mai bine îi faceţi un rău, să plătească într-un fel pentru purtarea sa nesăbuită.

— Ce-aş putea să-i fac? Să ştii c-ar fi lucrul cel mai nimerit. În felul ăsta m-aş linişti cu adevărat.

Wang Bogao îşi făurise bine planul. Se apropie de înaltul mandarin şi îi şopti ce şi cum, lângă ureche. Iar

Măritul Xu care de obicei făcea pe surdul, auzi absolut tot. Când Wang încheie, el reţinuse spusele acestuia în întregime, cuvânt cu cuvânt, fără să piardă nimic

— Aşa vom proceda, fiule, aprobă. Hârtia o întocmeşti aici la mine sau la tine. La sediu e lume multă, te-aş sfătui să scrii aici, pentru a nu afla nimeni.

— Cum porunciţi, înălţimea Voastră! se arătă Wang Bogao îndatoritor. O voi scrie aici şi abia după aceea plec.

Măritul Xu porunci ca Wang Bogao să fie condus în

bibliotecă. Când îşi încheie treaba, acesta îşi luă rămas bun şi ieşi, însă nu se duse la el, ci direct la banca lui Iluung Călugăriţa Dolofană. La uşă, nu mai avu răbdarea să se anunţe printr-o carte de vizită şi intră ca un vârtej. Câţiva. funcţionari îi ieşiră în întâmninaro, interrsându re cum se numea.

— Mă cheamă Wang, spuse el şi-l caut pe patron.

Slujbaşii îl conduseră în salon şi-l anunţară pe directorul băncii. Huang veni repede în uşă şi-l privi. Nu-l cunoştea. Trimise să-l întrebe pe vizitiu. În felul acesta află cu cine avea de-a face, dar tot nu ştiu mare lucru în legătură cu venirea acestui om. „O avea de gând să aranjeze vreo afacere”, îşi zise mai mult ca să se liniştească şi intră în salon. Se salutară. Directorul îl invită pe musafir să ia loc şi porunci să se aducă ceai. După cele câteva cuvinte de protocol, Wang Bogao deschise vorba.

— În oraş se află un inspector districtual, Jia Runsun. Îl cunoaşteţi bine, Excelenţă? întrebă.

Călugăriţa Dolofană mirosise că ceva nu era în regulă şi nu se grăbi să spună adevărul.

— De cunoscut îl cunosc, rosti agale, fără grabă. Mi l-a prezentat un prieten. Dar n-am avut cine ştie ce relaţii cu el. A venit destul de rar la bancă.

— A făcut unele operaţii bancare prin dumneavoastră?

— A făcut câteva, acceptă Huang, la recomandarea acelui prieten. Dar nu multe.

— Bine, atunci, zise Wang Bogao. Aveţi o cameră mai izolată, să putem discuta în voie?

— Am, am! se grăbi Călugăriţa Dolofană şi-l conduse

într-o cameră din spate.

Camera aceasta era special amenajată pentru tratative secrete. Se aşezară. Wang Bogao scoase o hârtie din mâneca robei.

— S-a întâmplat ceva. Vin de la cabinetul Măritului Xu de ia Consiliul militar privat al Palatului, spuse şi arătă că se primise o plângere împotriva lui Jia Runsun.

Călugăriţa Dolofană citi petiţia, copie acuzaţiile aduse lui Jia şi îl rugă pe vizitator să revină a doua zi. Wang Bogao acceptă. După plecarea acestuia, directorul trimise după Domnişorul Jia. Când el sosi, îl introduse în camera secretă şi îi explică ce se petrecuse, arătându-i jalba. Cum sfârşise cu toate aranjamentele şi aştepta din zi în zi să primească o funcţie, neavând altceva de făcut, D mnişoru! Jia îşi petrecea zilele şi nopţile la curteze o la o nouă oprelişte nu se gândise nicio clipă. Ca şi cum ar fi fost snopit în bătaie, se simţi rău, ochii i se împăienjeniră şi rămase tăcut.

— Frate Bun, aveţi noroc că furtuna aceasta a bătut spre mine şi am oprit-o, altfel de mult aţi fi fost la pământ Uite ce zic: pe Măritul Xu îl cunoaşteţi, doar l-aţi vizitat, Trimiteţi-i încă trei mii de *yuani*. Lui Wang Bogao, pentru grija pe care v-a arătat-o, se cuvine să-i oferiţi măcar o mie. Tot pe el o să-l rugăm să-i dea două sute de *liang* de argint Excelenţei Sale Zhou, care a primit plângerea. Cu totul n-o să depăşească cinci mii de arginţi.

Domnişorul Jia ştia că nu mai avea mulţi bani în bancă, iar acum trebuia să mai dea alţi cinci mii. Îl durea inima, însă era în joc renumele lui şi trebui să se supună.

A doua zi, Wang Bogao se înfăţişă din nou la bancă?

— Măritul Xu nu îi va face niciun rău lui Jia, am lămurit eu lucrurile, spuse Wang. Numai Excelenţei Sale Zhou va trebui să-i ofere ceva. Pe de altă parte, am aflat că necazul ăsta i se trage de la un anume Wang din Hangzhou, care îi este prieten. Domnişorul Jia l-a tratat fără consideraţie şi omul s-a dus şi a întocmit această jalbă. Or, dacă nu se dă curs învinuirilor, acest Wang nu se va lăsa. Deocamdată, lucrul cel mai grabnic este să-l liniştim pe Wang, care a rămas acum fără nicio ocupaţie. Măritul Xu mi-a poruncit să-l sfătuim pe inspectorul Jia să scoată două şiraguri de argint. Noi vom face pe intermediarii şi îi vom cumpăra acestui Wang o slujbă în Beijing. Dacă va avea o ocupaţie, omul îl va lăsa în pace pe inspectorul Jia.

— Bine, mă voi sfătui cu el, şi vă voi spune ce a hotărât, replică Huang.

Wang Bogao plecă, iar Călugăriţa Dolofană trimise din nou după Domnişorul Jia, să discute cu el. Aflând că iarăşi trebuie să plătească, Domnişorul Jia se înfurie. Călugăriţa Dolofană îl luă cu binişorul, convingându-l că, dacă mai adăuga o mie de arginţi, trecea de necaz. Marelui Xu rămânea să-i ofere tot o mie, nu se cădea să micşoreze suma; lui Wang Bogao îi putea da însă cinci sute; Excelenţei Zhou şi slujbaşilor acestuia cinci sute; cu două mii, putea plăti o slujbă pentru secretarul Wang. Pregătiră cecurile bancare şi, a doua zi, întreaga chestiune fu lichidată. Wang Bogao îl însoţi pe Domnişorul Jia la înălţimea Sa Xu, pentru o vizită de recunoştinţă. După aceea, organiză un banchet, la care aranjă ca Domnişorul Jia să se împace cu secretarul Wang.

Peste două zile, Xu îl chemă la el pe Wang Bogao şi pentru câteva sute de liang îi găsi secretarului Wang o slujbă în capitală. Pe lângă slujbă, îi mai dărui acestuia «din urmă şi două sute de arginţi, să se îmbrace. Xu îi înmână lui Wang Bogao şi restul de o mie şi ceva din banii achitaţi de Jia în contul slujbei secretarului Wang, zicându-i:

— Fiule, tu te-ai străduit atâta! Eu am primit trei mii de arginţi. Aceşti o mie şi ceva au rămas din banii pentru slujba secretarului Wang. Ia-i şi vezi ce faci cu ei.

Wang Bogao se codi prefăcându-se că i-ar veni greu să-i accepte, cu toate că se simţea destul de bucuros pentru pleaşca ce-i căzuse din cer. Îi primi însă împăcat, gândindu-se că lui, care făcuse atâta bine, i se cuvenea oricât.

Dar să nu lungim vorba. După înfruntarea dintre Marele Secretar Hua şi înălţimea Sa Xu nici unuia şi nici altuia nu-i mai venea uşor să-l sprijine pe Domnişorul Jia, chiar dacă până la urmă fiecare ar fi vrut s-o facă. De aceea, acesta trebui iar să mai aştepte. După încă două luni şi ceva, nu se arăta niciun semn în legătură cu postul care i se cuvenea. Noroc că era liniştit deoarece unsese toate mărimile să-i înlesnească numirea. Înăuntru* îl avea pe Unchiul Hei şi afară pe Marele Secretar IIuav doi mandarini cât munţii de înalţi şi de puternici. Înălţimea Sa Xu îl primise şi schimbase câteva cuvinte cu el, de aceea nici din această parte nu avea temeri. Cu aceeaşi îndrăzneală de mai înainte, dădea iama prin lăcaşurile curtezanelor şi actorilor, petrecând cu indivizi? de teapa Fratelui Al. Optulea; pe scurt îşi trecea întru totul vremea

şi mai dezmăţat decât la început.

La capătul a două luni de zile, banii depuşi în banca lui Huang Călugăriţa Dolofană se secătuiră şi nu-i mai) rămase decât o mie, iar postul mult aşteptat tot nu se ivea.

— Peste încă o lună, vine scadenţa împrumutului de la Shi Xiaoren, îi spuse Călugăriţa Dolofană. E cazul să vă gândiţi la ce e de făcut.

Auzindu-i această remarcă, Domnişorul Jia se nelinişti.

— Am cheltuit toţi banii, se plânse Jia. Dar cum se face că, din atâtea numiri în post, numai eu sunt tot pe dinafară? Vă rog să-l căutaţi pe Liu Houshou şi să-l rugaţi să facă ceva pentru mine.

— Anul acesta au fost înregistraţi o mie şi ceva de inspectori, comentă Huang. Spuneţi că aţi cheltuit bani” dar alţii au fost mai darnici şi de aceea s-au aflat înaintea voastră. Trebuie să vă înarmaţi cu răbdare şi să vă aşteptaţi rândul. Până la urmă nu veţi rămâne pe dinafară.

La aceste argumente, Domnişorul Jia nu avu altceva de făcut decât să tacă şi să aştepte.

Se apropia termenul predării celor o sută de mii de *Hang* împrumutaţi prin intermediul Călugăriţei Dolofane. Acesta nu mai era de găsit, în schimb trimitea zilnic câte un funcţionar să-i amintească:

— Scadenţa nu mai are mult şi în câteva zile bate la uşă. Domnişorul Jia este rugat să pregătească banii, să-i depună în bancă, iar banca îi va înapoia Domnului Shi. Dacă trece sorocul, domnul Shi va pune banca sub urmărire şi lucrul acesta nu e o glumă. Este în joc renumele băncii, făurit cu greu timp de zeci de ani de zile

şi

Ameninţarea aceasta zilnică îl dezgusta pe Domnişorul Jia. Ajunse la capătul răbdării. Înainte de ziua scadenţei, jluang Călugăriţa. Dolofană îi calculă cele câteva sute de *ianej* de argint care îi mai rămăseseră, completă un cec cu suma respectivă şi trimise o slugă să i-l aducă. Preciză că voia înştiinţarea înapoi, pentru a o distruge. Supărarea domnişorului Jia se preschimbă în mânie fără măsură! Se suci şi se răsuci, fără să găsească o cale de ieşire. Timp de câteva zile, telegrafie în Henan, familiei şi prietenilor săi cu gândul să strângă banii pe care-i datora. Dar nu primi decât cinci sute de *liang* de argint de la fraţii săi. Ceilalţi nu se sinchisiră să-i răspundă. Se dădea de ceasul morţii şi-i părea rău că nu se crăpa păunului sub picioarele lui ca să-l înghită.

Chiar a doua zi era scadenţa. Dis-de-dimineaţă, Călugăriţa Dolofană trimise oameni să-l supravegheze. La ora meselor, aceştia se schimbau pentru a nu-l scăpa nicio clipă din vedere. Oamenii îl urmăreau în linişte, fără să facă tărăboi. Pe înserate, Domnişorul Jia plecă de-acasă cu trăsura. Paznicul pus de Călugăriţa Dolofană, socotind că Jia intenţiona să se facă nevăzut, închirie o birjă şi se luă după el. Domnişorul Jia intră la un prieten, iar urmăritorul rămase în poartă; când Jia ieşi şi se întoarse acasă, acesta se ţinu în spatele lui, neslăbindu-l un pas. Seara, la ora unsprezece, Călugăriţa Dolofană întări paza, dar nu se întâmplă nimic deosebit. Înţelegând că nu avea cum să dispară, Domnişorul Jia se duse chiar el la bancă, pentru a se sfătui cu directorul. Huang însă nu-l primi, ascunzându-se. Inspectorul Jia fu primit de funcţionari, cu care discută

fără să poată aranja nimic şi în cele din urmă, plictisit, plecă spre casă. Urmăritorii se luară după el. Se făcuse ora două din noapte. Acasă, îndată după ce Domnişorul Jia intră pe poartă, Huang Călugăriţa Dolofană apăru cu cei doi oameni care i se puseră garanţi când luase împrumutul – un concetăţean şi un prieten. Fără altă vorbă, Călugăriţa Dolofană îi ceru banii de cum se aşezară. Încolţit, Domnişorul Jia îl imploră în fel şi chip să-l amâne două luni.

— Nu eu am venit să vă presez, frate bun, preciză Huang, ci eu însumi sunt presat de altcineva. Dacă nu înapoiaţi banii, eu trebuie să vă predau, altfel nu mai am de trăit în oraşul ăsta şi sunt obligat să-mi schimb şi meseria.

Domnişorul Jia îl ruga fără încetare să-l amine. Cei doi garanţi îi luară şi ei apărarea. Spre ziuă, după atâtea şi atâtea rugăminţi, Huang Călugăriţa Dolofană îşi dădu srama că Jia nu avea nicio posibilitate să-şi achite datoria.

— Două luni înseamnă prea mult, spuse el, mica mea bancă nu vă poate acoperi. Dar dacă dumneavoastră doi garantaţi în continuare, îl amân o lună. Dobânda va fi însă grea. Pe puţin va trebui sporit cu douăzeci la sută, ceea ce duce în total la patruzeci şi cinci la sută. Domnişorul Jia nu avu încotro şi acceptă. Întocmiră un act şi cei doi semnară ca garanţi.

— Nu mai am ce să fac în capitală, vorbi Domnişorul Jia, după ce îi dădu directorului actul respectiv. Cred că ar fi bine să plec spre Henan.

Huang Călugăriţa Dolofană ştia şi el că aceasta era singura cale, dar se prefăcu a nu fi de acord.

— Şi cu banii mei cum rămâne? întrebă.

În cele din urmă cei doi garanţi îi propuseră lui Huang ca unul să rămână în Beijing, iar celălalt să meargă în Henan, împreună cu Domnişorul Jia, pentru a se întoarce cu banii. Stabiliră plecarea chiar a doua zi. Atunci Huang Călugăriţa Dolofană fu de acord şi se despărţiră.

VIII

Cel care alcătuieşte cărţi, ţine în mână un singur condei... El nu poate scrie deodată două şiruri de întâmplări., după cum cu o gură nu poţi să spui două lucruri în acelaşi timp. Singura cale este să faci aceste lucruri la rând, adică unele după altele. Acum să-l lăsăm pe Domnişorul Jia în drumul său spre Renan şi să ne oprim puţin asupra emisarului imperial Tuan Duohuan. Stegar şi guvernator peste Huguang, omul acesta?, Tea foarte multe favorite. Când se făcuseră cu toate zece, lumea le numise „Cele zece frumuseţi din iatacul emisarului”. După un an, un slujbaş care avea de gând să pună mina pe un post, a cumpărat din Shanghai două femei de o rară frumuseţe, pe care i le-a oferit în dar. De cum le-a văzut, emisarul imperial a fost cucerit de farmecul lor şi le-a primit numaidecât. Iar de atunci, oamenii nu mai vorbeau de „zece frumoase”, ci de „douăsprezece agrafe de aur”!

Însă încă dinaintea primirii acestor shanghaieze, una singură dintre cele zece concubine îi era emisarului mai aproape de inimă şi anume cea de-a nouă. Această A noua favorită se născuse într-o casă de petreceri din oraşul Tianjin, celebru port la Marea Galbenă. Femeia era suplă, cu faţa prelungă, plăcută, şi doi ochi lunecoşi. Numai că era tare vicleană. Bună de gură, vorbele ei curgeau ca

mierea, spre bucuria şi plăcerea celor care o ascultau. Iar când avea pică pe cineva, îl blestema şi îl ponegrea cu limbă ascuţită şi plină de otravă. Ea nu se avea bine decât cu stăpânul, cu care se purta ca o vulpe, bârfind ba pe una, ba pe alta dintre suratele sale. La început, emisarul imperial Tuan plecase unechea la spusele ei, pedepsindu-le pe femeile învinuite de ea. Şi cu toate că el nu era prea isteţ din fire, într-o bună zi şi-a dat totuşi seama de şiretenia şi tertipurile favoritei sale şi de atunci

O lăsa să trăncănească, răbdând-o cum nu se poate mai scârbit. Într-o zi, aceasta o vorbi de rău pe prima favorită. Tuan o ascultă fără interes, zâmbi sarcastic şi rosti într-o doară:

— Mereu îi ponegreşti pe alţii în faţa mea. La urma urmei, tu cu ce te deosebeşti de ele? Oricum, n-am chef să renunţ la ele şi să te opresc doar pe tine. Ca să nu-ţi mai spun că prima favorită e de multă vreme la mine, ea i-a slujit pe părinţii mei. Chiar nevasta mea moartă o plăcea foarte mult. De dragul moartei, oricând i-aş ierta trei părţi din vină. Dacă nu-ţi place, nu mai avea de-a face cu ea. Şi aşa sunteţi separate: ea stă în curtea din faţă, iar tu în cea din spate

Faptul că bărbatul care-i împlinea toate voile îi luase apărarea alteia, o înfurie pe A noua favorită peste măsură. Chiar înainte ca el să-şi termine vorba, femeia se încruntă şi-şi repezi cu ură spre obrajii fragezi, pudraţi şi parfumaţi, cele zece degete cu unghii ascuţite, începând să se pălmuiască.

— Ştiam eu că greşesc! ţipă ea, fără să se oprească din a-şi trage palme. Ce sunt eu, să mă asemui cu

altcineva? Ea i-a slujit pe părinţii stăpânului! E firesc ca stăpânul s-o privească cu alţi ochi! Or, dacă ţine cu orice preţ s-o ridice-n slăvi, de ce acum, după moartea stăpânei, nu şi-o face nevastă de drept? Noi, celelalte, ne luăm viaţa şi o lăsăm pe ea să împărăţească în locul nostru.

Tuan Douhuan era opioman şi în apartamentul fiecărei concubine avea cele necesare pentru fumat. A noua favorită puse mâna pe o cutie plină cu opium, o duse la gură, după care se clătină şi căzu la pământ. Se rostogoli de câteva ori pa jos, se zbătu, dând disperată din mâini şi din picioare. Părul i se despletise, iaragrafele de jad

I se rupseseră. Plângea şi se jeluia fără încetare. Văzând-o în ce hal era, emisarul imperial fu cuprins în acelaşi timp de mânie, ură şi nelinişte. Se mâniase fiindcă favorita sa nu era om întreg la fire: ura i-o provocase prefăcătoria ei, iar neliniştea îi era firească într-o împrejurare ca asta: dacă ea înghiţise opium, se cădea salvată degrabă, altfel murea cu adevărat. Bărbatul se stăpâni şi trimise după doctor. Dar oricâte hapuri i se pregătiră, favorita îşi ţinea dinţii încleştaţi şi nu voia să le înghită. În această situaţie, emisarul se sperie şi, precaut, încercă s-o amăgească, spunându-i:

— Pe prima favorită o trimit de îndată acasă, în Beijing! N-o mai ţin lângă mine!

Cu această promisiune, el spera s-o încânte pe favorită, ca ea să nu-şi caute moartea. Dar ea tot nu voia să deschidă gura să ia leacurile. Din seara în care se pornise pe scandal, până în după-amiaza zilei următoare nu reuşiseră s-o salveze şi tot ce le mai rămânea de făcut

ere aştepte s-o pună în coşciug. Din pricina fierberii din casă, bărbatul era secătuit fizic şi distrus sufleteşte. Când îşi amintea de năravul ruşinos de a cleveti al femeii, o înjura, pentru ca imediat să-şi amintească de dragostea lor şi să lăcrimeze pe furiş. Doicile şi slugile casei se strânseseră cu toatele în jurul celei de-a noua favorite, aşteptând ca ea să-şi dea sfârşitul. Bărbatul stătea lungit pe pat, într-o cameră vecină, cu inima zdrobită. Dus pe gânduri, *o* văzu deodată intrând în cameră pe sluga mai mare a favoritei a nouă. Sluga împlinise optsprezece ani şi se făcuse destul de atrăgătoare, îi umbla şi ei gândul la bărbaţi şi de câte ori se întâlnea cu stăpânul, drac nesătul în privinţa femeilor, şi nu era nimeni cu ochii pe ei, o apucau un fel de furnicături prin întreg trupul. Îşi dădea ea seama că stăpânul casei o plăcea şi făcea tot ce-i stătea în putinţă să-i răscolească simţurile. Prea departe nu mergea numai de frica stăpânei, fiindcă o ştia cât era de rea. Şi cu toate că nu-şi vorbiseră, emisarul imperial ghicise din câte o privire a fetei simţămintele ei aprinse.

De data aceasta, văzând-o intrând singură peste el, revărsă asupra ei toată deznădejdea pierderii concubinei favorite. Îi făcu semn să vină lângă el, sub pretextul că vrea s-o întrebe despre stăpână, dar cu gândul să şi-o apropie. După schimbul de vorbe prefăcute, bărbatul făcu un semn din buze înspre camera vecină şi spuse:

— Slăvite Buddha! Ce repede i-a venit rândul! După ce moare, te aşez pe tine în locul ei. Tu ai vrea?

În timpul acesta, o luă de mină. De teamă să nu fie zăriţi, sluga îşi trase mâna înapoi.

— Aşteptaţi mult şi bine! răspunse ea. Credeţi c-o să

moară? N-o să piară nici într-o sută de ani! Cu asemenea tutun o să se întărească şi mai şi!

— Ce îndrugi acolo? întrebă el, bănuitor. Oare să nu fi înghiţit opium? Doar am văzut-o cu ochii mei! Lasă scornelile! Dacă n-a fost opium, atunci ce-a înghiţit?

Tuan se ridică şi se trase pe marginea patului.

— De-am să suflu cuiva ce aflu de la tine, uite, să nu mor de moarte bună! se jură el.

— Nici nu era nevoie să juraţi pentru un lucru de nimica, îl opri ea.

Bărbatul o grăbi să-şi dea drumul la gură.

— Acum vreo trei luni, stăpâna a noua a făcut mare tărăboi că o să aibă un copil, pentru că burta a-nceput să-i crească. Dumneavoastră, stăpâne, v-aţi bucurat ca de-o minune. Nu i-aţi comandat chiar dumneavoastră nu mai ştiu câte doctorii şi întăritoare, plus o oală cu o pastă din leacuri anume făcută[87], din care i-aţi zis să ia în fiecare zi, cu apă fiartă? Pe neaşteptate, după două luni, pântecul i s-a dezumflat şi a spus că de fapt nici nu fusese grea. N-a mai luat doctorii, iar oala cu pasta aia a aruncat-o într-un dulap şi toată lumea a uitat de ea. Alaltăieri, am făcut curăţenie prin casă şi am dat de oală, dar stăpâna ne-a smuls-o numaidecât. Ieri, prima stăpână şi stăpâna a noua s-au certat. „O să-l fac pe stăpân s-o gonească din casă a, am auzit-o pe stăpâna mea vorbind, mânioasă până peste cap. „De nu mă ascultă, o să mă lupt cu el! a şi mai pe urmă: „Ce preţ are viaţa pentru mine? Eu pot să mă

87 Yimu cao, Leonurus sibiricus, o-iarbă cu proprietăţi deosebite pentru sănătatea mamei şi fătului pe timpul stării de graviditate a femeii.

prăpădesc, dar nici lui n-o să-i cadă bine moartea mea! „În timp ce zicea aşa, a căutat o cutie de tutun goală, în care a vărsat din pastă, pregătindu-se să se înfrunte cu dumneavoastră. Numai eu mă aflam lângă dânsa pe când a făcut treaba asta. Ba mi-a şi spus, să nu scot o vorbă. De-aia cred că vă neliniştiţi de pomană. Vă zic cinstit că n-o să moară.

Aflând cum se petrecuseră lucrurile, bărbatul rămase buimac.

— Femeia asta e periculoasă rău! S-a prefăcut că moare numai ca să mă joace pe mine şi să mă silească să-i fac pe voie, gândi el cu voce tare, apoi vru să mai discute ceva cu sluga, însă aceasta se îndepărtă, scuzându-se: „Am treabă!”

Tuan se uită lung după ea, mâniat din nou. Ştiind că zbaterile de moarte ale favoritei sale erau curată prefăcătorie, nu-i mai dădu atenţie şi plecă de acolo.

La rândul său, A noua favorită, constatând că bărbatului nu-i mai păsa de ea, îşi zise că acesta crezuse că ea se prăpădea cu adevărat şi de aceea plecase, chinuit de remuşcări. Fireşte că n-avea cum să ştie de trădarea slugii. Se gândi ce să facă. Aşteptă multă vreme, dar stăpânul nu se mai interesă de ea. La o săptămână şi ceilalţi din casă îşi dădură seama că în îndelungatul ei zăcut pe patul de moarte era ceva necurat la mijloc. Atunci femeia se zvârcoli şi se chirci, prefăcându-se că se simţea grozav de rău; apoi îşi lăsă capul să-i spânzure în jos o bună bucată de timp, până ce de pe buze i se prelinseră bale.

— Bravo! izbucniră cei care o vegheau. Dacă dă afară

tutunul, înseamnă că scapă.

Doicile îi săriră în ajutor: una o bătu pe spate, alta o apăsă pe piept, îi fierseră supe, îi dădură să bea ceai cald şi vreo cinci persoane se tot agitară în jurul ei. În cele din urmă, cu o icnitură, femeia vărsă din ea supa pe care abia o mâncase.

— Am mâncat de bunăvoie tutun crud, se căină, lăsaţi-mă să mor! De ce ţineţi cu tot dinadinsul să mă întoarceţi la viaţă? Nu vreau să fiu cuiul din ochiul altuia, ori ţeapa din carnea lui! Rostind cuvintele acestea, se puse pe plâns.

Văzând-o că-şi revenise, slugile alergară să-l înştiinţeze pe stăpân. Bătrâna doică schimbă aşternuturile şi spălă rufele murdare, astfel că nimeni nu ştiu că A noua favorită vomase nu opium, ci apă chioară.

Tuan Duohuan se afla într-o cameră publică din faţă. Răpus de oboseală, se trântise pe pat şi-l furase somnul.

Tocmai când somnul îi era mai greu şi mai dulce, o slugă II trezi, să-i anunţe vestea cea bună.

— Ştiam eu că n-o să crape una veninoasă ca ea, o ocări el, ce atâta zarvă!

Sluga ceru îndurare şi se retrase în curtea din spate.

Din ziua aceea, A noua favorită nu ieşi din casă vreo două săptămâni, făcând tot pe bolnava. În acest timp, epuizat de năduf, emisarul imperial Tuan nu se mai ocupă de treburile publice şi nu mai primi oaspeţi, închizându-se în casă. În cele din urmă, după ce cu atâta – viclenie jucase scena morţii, ticăloasa favorită se cuminţi, arătându-se mai potolită ca niciodată. O lăsăm şi noi în pace. Oricum, Tuan n-o mai avea deloc la inimă şi se tot gândea cum să pună

mâna pe sluga ei care-i dăduse în vileag vicleşugul. Cu toate încurajările lui, fata se temea mai mult decât orice de furia stăpânei sale şi îl evita. Nemulţumit de acest lucru, cât şi de încordarea care domnea în propria-i casă, nu avu încotro şi se stăpâni, deşi îşi trecea zilele în somnolenţă şi plictiseală: patima pentru A noua favorită îi trecuse, iar pe celelalte nu le avea câtuşi de puţin la inimă.

Cum era mai marele provinciei, retragerea lui voită îi făcuse pe ceilalţi slujbaşi să nu mai pună nici ei suflet în treburile publice. Numai un asistent de magistrat pe nume» Guo Qiao, aflase pricina dezinteresului emisarului imperial. Sosise de câţiva ani în capitala provinciei şi era neîntrecut în a se face remarcat. Fără a-i spune nimănui ori a se sfătui cu cineva, el trecu de-a dreptul la treabă. Din Hankou până la Shanghai sunt trei zile de mers pe calea apei. Îşi luă liber o lună, vârî în pungă mai bine de zece mii de arginţi şi sub pretextul că vrea în tot acest timp să petreacă, plecă de fapt în căutare de fete. Se distră vreo douăzeci şi ceva de zile, căutând pretutindeni cu ochii, dar nu întâlni nimic pe plac. De teamă că va depăşi termenul fără să rezolve ce-şi pusese în gând, telegrafie în Hubei, cerând încă trei săptămâni de concediu. După ce dădu sfoară în toate părţile, cumpără cu opt sute de *yuani* o fată din Suzhou. „Ca să fie un dar de preţ, trebuie să-i ofere cel puţin o pereche”, îşi zise. Căută în continuare prin casele de petrecere din Shanghai, dar nu găsi ce voia. Apoi la un banchet, cunoscu o curtezană, de la casa că reia luă o tânără fată plătind-o cu o mie două sute de *yuani*. Cheltui alte câteva mii pe îmbrăcăminte şi podoabe şi în felul acesta fetele îşi schimbaseră cu desăvârşire

înfăţişarea. Cumpără diferite lucruri pentru a le oferi cadou şi când încheie cu toate pregătirile, reţinu locuri pe o corabie şi se întoarse în Hubei.

Întâmplarea făcu ca un asistent de inspector din provincie, Tang Bucluc, care petrecuse o vreme în Shanghai, să se îmbarce pe aceeaşi corabie. Servitorul lui şi cel al lui Guo erau consăteni, de undeva din Shandong. În discuţiile lor, servitorii şi-au împărtăşit unul altuia situaţia şi afacerile stăpânilor. Aşa se face că servitorul lui Tang Bucluc i-a spus stăpânului său că domnul Guo se afla la drum cu soţia emisarului imperial din capitala provinciei Tang abia intrase în rândul mandarinilor. Cum nu cunoştea prea bine protocolul, în loc să clarifice lucrurile, îşi trimise sluga la soţia emisarului, prezentându-se printr-o carte de vizită şi oferindu-se să-i acorde sprijinul, în cazul în care s-ar fi ivit vreo nevoie, şi chiar să-i pună la dispoziţie camera lui, dacă într-a ei nu s-ar fi simţit bine. Cum era şi firesc, cartea de vizită ajunse în mâinile lui Guo. Acesta îşi luă la întrebări propria slugă şi aflând despre cine era vorba se duse să i se prezinte lui Tang Bucluc. Socotind că Guo trebuia să fie rudă cu emisarul imperial, Tang Bucluc se purtă cu multă politeţe la întrevederea cu el.

— Cât a stat în Shanghai soţia emisarului? întrebă.

Guo îşi dădu seama că nimerise în preajma unui foc de paie, însă nu vru să pună lucrurile la punct.

— Nu sunt cu soţia emisarului, spuse, ci cu două concubine ale lui.

— Soţia principală sau concubină e acelaşi lucru, nu se lăsă Bucluc. Dacă nu stau bine, să treacă în locul meu. Eu sunt fumător şi pot sta în orice cabină.

Domnul Guo nu acceptă şi chestiunea se încheie aici. Dar Tang Bucluc îl ţinea la mare cinste pe Guo, gândindu-se că el se bucura de o influenţă însemnată asupra emisarului imperial; în acelaşi timp, Guo i se arătă îndatorat, pentru că un inspector trimis de Palat într-o provincie avea o poziţie privilegiată. Călătoria dură mai multe zile. În Hankou, Guo se duse acasă, iar inspectorul Tang în clădirile publice. Primul lucru pe care îl făcu

Guo atunci când ajunse acasă fu să-şi scoată soţia din camerele care îi aparţineau şi să le instaleze acolo pe cele două concubine... Apoi îi oferi daruri şefului poliţiei, rugându-l să caute prilejul de a-i vorbi emisarului imperial despre cele două femei. Neavând pe nimeni mai aproape de inima sa, emisarul Tuan se arătă bucuros.

— Cât au costat? îi dau banii, răspunse imediat.

— E un cadou pe care vi-l face domnul Guo şi nu numai că nu pretinde bani pentru ele. darle. trimite şi încărcate de lucruri.

— Cred că a cheltuit bani, nu glumă, se miră Tuan.

— Două sau treizeci de mii, îşi spuse părerea poliţistul. Este un om bine crescut şi chiar dacă ar fi dat mult pentru un om ca d: iv: neau ja-Lră lui nu ar fi insinuai mare lucru. Mi-a spus că n-ar cunoaşte o bucurie mai mare decât aceea de a-i primi darul! Vă rog să alegeţi o zi favorabilă când să vă fie aduse.

— Ce zi favorabilă? Să vină chiar în seara asta! spuse emisarul.

Când Tuan o luase pe cea de-a zecea favorită, „A noua favorită se dăduse de ceasul morţii, făcuse mare tărăboi şi nu se potolise nici după o jumătate de an. De

data aceasta, însă, chiar ea se comportase nedemn, bărbatul o îndepărtase de la sine şi în aceste condiţii nici măcar ea nu putea cârti că erau aduse în casă încă două femei. Astfel, A noua favorită nu avusese de ales. Se supărase, suferise şi-şi vărsase focul pe propriile sale slugi. Dar bărbatul nu-i dăduse nicio atenţie.

Favorita cumpărată din Suzhou era ceva mai mare de ani şi mai docilă şi fusese rânduită A unsprezecea. Atu fusese făcută A douăsprezecea. Atu era numai o copilă, ca ani, însă pricepută bine în ale vieţii. După nicio jumătate de lună, prin strădanii proprii şi din câte aflase de la emisarul imperial, ajunsese să ştie destule despre cumpărarea rangurilor şi a posturilor ca şi despre slujbele cu avantaje şi câştiguri mari. La început, nimeni n-o vedea cu ochi buni. În afară de domnul Guo, ea nu cunoştea un al doilea binefăcător şi de aceea îi stătea gândul numai la felul în care să-i vină acestuia în ajutor. În acelaşi timp, mişcat de gestul lui Guo, emisarul imperial îl însărcinase să răspundă de documentele oficiale, ba îi atribuise şi alte două funcţii, dar temporar, până ce avea să se ivească o slujbă de primă mână cu care să-l recompenseze din plin. Domnul Guo era liniştit. Însă A douăsprezecea favorită, de câte ori n-avea ce face, punea fel şi fel de întrebări celorlalte surate.

— Noi, concubinele, întrebă ea la un moment dat, ce venit avem într-un an?

I se răspunse că A noua favorită dispunea de ceva venituri şi că ea se ocupa de felurite treburi, pretinzând de fiecare dată cel puţin cinci sute de *Hang*. Aflând aceste lucruri, proaspăta favorită îşi puse în gând s-o câştige pe A

noua concubină, de la care putea să înveţe cum să se aleagă pe unsăşi eu ceva. A noua, fiindcă abia îşi pierduse poziţia privilegiată, nu avea ochi să le vadă pe noile venite. Însă Atu se apropide ea şi reuşi să-i intre pe sub piele şi chiar să se facă iubită de ea. A noua favorită era o fire deschisă, fără ascunzişuri şi îi povesti tinerei Atu toată viaţa sa ei* şi despre căile prin care izbutise să nu aibă rh-ală. Bucuroasă, Atu punea în practică tot ce afla de la ea. Primul lucru pentru care se zbătu a fost să-i găsească lui Guo un post însemnat. Fireşte că emisarului imperial Tuan i-ar fi fost greu să o refuze; chiar a doua zi, după cererea ei, el i-a şi spus comisarului provincial şi în nici trei zile s-a făcut deja anunţul.

Încă de când fusese introdus la arhivă, Guo Qiao s-a amestecat în treburile de la *Yamen* şi a reuşit ca în şase luni să cunoască bine întreg angrenajul de acolo. Şi-a apropiat o slugă de pe lângă emisarul imperial şi şi-a făcut-o informatoare, prin ea ţinând legătura cu A douăsprezecea favorită. După primirea investiţiei în noua funcţie, Guo i-a trimis favoritei în ascuns, prin această slugă, cinci mii de arginţi. În acest şir de mijlocitori, sluga era mâna a treia şi acţiona în afara casei. Astfel de numiri în posturi erau în măsură să rotunjească serios veniturile, ori pentru proaspăta favorită, ele deveniră curând un negoţ de primă însemnătate. După ce Guo Qiao şi-a luat funcţia în primire, A douăsprezecea favorită a intrat în cârdăşie cu slujbaşi mai mari sau mai mici din *Yamen*; atâta timp cât emisarul o iubea, o asculta or beşte fără să-i iasă din cuvânt, iar ea şi oamenii săi îşi puteau vedea nestingheriţi de afaceri.

Inspectorul Tang Bucluc venise în – provincie de o lună de zile şi îşi întocmise materialele care se cuve. ne-au pentru o numire. Se afla pentru prima oară pe aceste meleaguri şi nu se cunoştea cu mai marele provinciei. Se întâlniseră o dată, însă în împrejurări strict protocolare. De aceea, se bucurase când Guo Qiao îl pusese în legătură cu sluga mijlocitoare din chiar casa emisarului.

Odinioară, emisarul imperial Tuan Duohuan fusese judecătorul provinciei Yunnan. Pe vremea aceea, în funcţia de comisar era un bărbat de naţionalitate han, pe nume Liu Jinji. Se îninnpiase ca cei doi să aibă gusturi asemănătoare şi se legaseră şi fraţi de cruce. Soarta fiecăruia îşi urmase cursul său. Tuan Duohuan fusese promovat comisar în Guizhou, apoi în Nanjing. Peste încă puţin, fusese numit guvernatorul militar al provinciei Jiangsu, iar peste nici doi ani guvernator general în Huguang. Avusese un noroc rar, fiindcă nu prea se văzuseră cariere mai fulgerătoare decât aceasta. Liu Jinji mâncase papara, ca orice *han*[88] rămânând comisar unsprezece ani şi jumătate în provicia aceea periferică, aflată în sud-vestul ţării; abia pe când se apropia de cel de-al doisprezecelea an fusese mutat în aceeaşi funcţie în provincia Hunan, care ţinea de jurisdicţia Hug-mg. În lumea mandarinilor există o cutumă: când doi oameni devin faţi de cruce, se face un schimb de cărţi de vizită. În

88 Chinez propriu-zis. In timpul ultimei dinastii feudale Qing, naţionalitatea han, deşi majoritară, din punct de vedere politic era lipsită de drepturi, aflîndu-se sub manciurieni, populaţie originară din nord-estul ţării, care s-a ridicat la supremaţie la mijlocul secolului al XVII-lea, graţie bunei organizări militare.

drum spre capitală, Liu Jinji trecu prin Wuchang. Căută cartea de vizită pe care o primise de la Tuan, o împachetă în hârtie roşie, se înfiinţă la Yamen şi i-o înmână poliţistului şef, precizându-i că avea de gând să i-o înapoieze[89] înălţimii Sale. Acesta se înfăţişă emisarului imperial Tuan, care îşi aminti de vechiul său frate de cruce. Acceptă să-l primească pe loc.

— Eu cu Măritul Liu nu am fost legaţi foarte strâns. Mergi şi spune-i aşa: N-am cum să nu mă ocup de treburile publice ale ţării. Cât despre această carte de vizită, nu îndrăznesc să o primesc. Cu alte cuvinte, dacă ne întâlnim în particular, ne suntem încă fraţi de cruce.

Poliţistul şef îi transmite lui Liu instrucţiunile primite. Comisarul primi înapoi cartea de vizită. După ce se revăzură, mai întâi schimbară salutul care se cădea între doi mandarini. Tuan Duohuan se purtă cu multă căldură. Comisarul Liu era cu mult mai mare de ani decât el, de aceea i se adresă numai cu „frate mai mare”. Văzând cât de bine îl tratonză. Lin Jinji nu mai cuteză să aducă vorba despre înapoierea cărţii de vizită. Stătu în oraş cinci zile, timp în care emisarul imperial îl invită de câteva ori la masă. Apoi, Liu Jinji trecu Fluviul Albastru, urcă pe o corabie până la Shanghai, de acolo îşi continuă călătoria pe mare până în Tianjin, de unde luă trenul până în Beijing. Comisarii şi judecătorii provinciali erau primiţi de împărat. După primire, trebuiau făcute vizite marilor

89 Gestul său exprima ideea că el se consideră nedemn de a mai fi frate de cruce cu cineva ajuns atît de sus în ierarhia socială. Un guvernator general administra mai multe provincii, iar el rămăsese un simplu comisar de nivel provincial.

mandarini. Treburile din capitală îi luară o jumătate de lună. De când se pomenise se purta ca un om de modă veche şi nu ştia ce înseamnă „să intri pe uşa din dos”, de aceea rămăsese tot în vechea-i funcţie. Se-ntoarse pe acelaşi drum. Când fu a doua oară în Wuchang, emisarul imperial Tuan îl tratã la fel de bine. Peste câteva zile porni spre Changrha, capitala provinciei Huan, să-şi ia postul în primire.

Comisarul Liu Jinji era un om în vârstă. Înalt şi plin la trup, la nici trei luni după aceea, de ziua Fiului Cerului, s-a dus împreună cu guvernatorul să îngenunche în faţa tăbliţei, în cinstea aceluia, cu urări de viaţă lungă şi, când să se ridice, din pricină că cineva îl călcase pe poala robei, s-a rostogolit la pământ. Cine-ar fi crezut că această căzătură avea să-l ducă la paralizie: gura i s-a schimonosit urât şi din ea au început să i se prelingă balele. Speriat, guvernatorul a poruncit să fie urcat într-o litieră şi condus acasă. Fiul cel mare al comisarului fusese numit asistent de inspector în Hubei şi se afla în capitală, pentru a fi primit la palat. Acasă nu avea decât două concubine, câţiva fii mai mici, nora şi două nepoate. Înspăimântaţi de boala grea care se abătuse pe neaşteptate asupra stăpânului casei, ai lui telegrafiará la Beijing. Când fiul cel mare primi înştiinţarea, îşi încheiase deja treburile în capitală. Plecă repede şi în Wuchang nu mai întârzie să-l viziteze pe guvernatorul general, ci se îndreptă spre Changsha. În vremea aceasta, tatăl lui schimbase şapte-opt medici, băuse vreo două duzini de poţiuni şi îşi mai revenise. Slăbise însă mult şi nu mai avea tragere de inimă spre nimic. Guvernatorul provinciei îi dăduse concediu o lună,

însă şi după asta el tot nu se mai simţea în stare să facă treabă. Se gândoa: „Băiatul cel mroc mi-a intrai deja în lumea mandarinilor. Eu sunt destul de bătrân, am slujit imperiul aproape treizeci de ani şi am strâns destui arginţi. Cei bătrâni spuneau bine cândva: – «Din calea curentului năvalnic te retragi cât poţi mai iute»[90]. Cel mai bine ar fi să mă întorc în satul părintesc, să duc acolo o viaţă tihnită. Ce rost are să mă mai chinui printre străini, să fac pe calul de povară al copiilor şi al nepoţilor?” Odată luată această hotărâre, a făcut cerere să se retragă pe motiv de boală. Ştiindu-l veteran, priceput în chestiunile publice şi ţinând cont de procedeul obişnuit pentru asemenea cazuri, guvernatorul a insistat de câteva ori pe lângă el să-şi schimbe hotărârea, dar apoi neavând încotro, i-a făcut voia. A însărcinat pe cineva să preia problemele funcţiei lui. După aceea, Liu Jinji a mai rămas o vreme în Changsha. „Fără ocupaţii mandarinale”, se zice, „viaţa e mai uşoară”.

Dar să scurtăm vorba. Fiul lui cel mare se numea Liu Yibo. Prea multă vreme nu putea sta acasă şi a început să se pregătească de plecare. Tatăl lui i-a dat o scrisoare către emisarul imperial Tuan, pe care îl ruga ca frate al său de cruce să vegheze asupra fiului lui. Când Yibo ajunse în Wuchang, emisarul Tuan îl primi destul de călduros:

— Acest Liu se va alege curând cu un post înalt! îl gelozeau ceilalţi mandarini, aflând câtă atenţie îi arătase înălţimea Sa Tuan.

Liu Yibo însuşi, bazându-se pe prietenia tatălui său

90 Exprimare metaforică des folosită în vechime pentru mandarinii care se retrăgeau din funcţii în pliif succes. ^

cu înălţimea Sa, socotea lucrurile ca şi aranjate. Însă trecuseră trei luni de zile, emisarul se arăta tot la fel de atent cu el, numai cuvântul „post” nu era pronunţat. Atunci Liu l-a rugat pe comisarul provinciei să-i vorbească înălţimii Sale.

— Mai întâi, a răspuns Tuan, nu o pot face fiindcă cine nu ştie că eu cu bătrânul lui suntem fraţi de cruce? Iar în al doilea rând, el e încă tânăr şi de dat o să-i dau unele însărcinări după ce capătă experienţă. Eu un spun vorbe goale.

Comisarul îi transmise tânărului Liu aceste cuvinte. Peste încă o vreme, Liu primi o scrisoare din Changsha, în care era înştiinţat că tatăl său ar dori să schimbe aerul şi să facă o plimbare până în Wuchan. Liu Yibo trimise o slugă înaintea lui. Dar chiar în seara plecării bătrânului, bucătarul scăpă jar peste grămada de lemne şi casa luă foc. Până a doua zi în zori arse din temelii nu numai casa înaltului mandarin, ci şi două străzi întregi[91]. Agoniseala de o viaţă a lui Liu Jinji a fost mistuită de spiritul focului[92],

91 Materialul de construcţie fiind lemnul, incendiile au constituit în aglomerările urbane din China veche adevărate calamităţi. Cu toate măsurile de combatere a acestora, istoria consemnează dese cazuri cînd au ars străzi şi cartiere întregi.

92 In vechile credinţe chinezeşti populare, cerul, pămîntul, punctele cardinale, anotimpurile, toate fenomenele naturii, formele de relief, localităţile, animalele, insectele, plantele, obiectele din gospodăria omului (chiar părţi ale casei, poartă, prag) aveau un spirit tutelar.' După cum era tratat, cu veneraţie şi închinare de ofrande, ori cu nepăsare şi lipsă de respect, acesta aducea fericire sau nefericire oamenilor. Aceste spirite aveau fiecare în decursul anului ziua lor de sărbătorire şi aceasta trebuia neapărat cinstită cum se cuvine, altfel ele se mîniau şi aduceau

membrii familiei scăpând cu greu din incendiu. În momentele acelea grozave, Liu Jinji voise să se arunce în foc.

— Ce-mi mai trebuie viaţa! strigase el.

Noroc că unul dintre copii şi două-trei slugi îl piedicaseră s-o facă. În noaptea aceea, militarii se luptaseră di; i răsputeri cu flăcările. Până şi guvernatorul ieşise să vadă incendiul. Aflând cine fusese atins de puterea mistuitoare a focului, mandarinii, în frunte cu magistratul locului, îi săriseră lui Liu Jinji în ajutor; îi aranjaseră o casă în care să stea o vreme şi îi puseră la dispoziţie hrană şi îmbrăcăminte. Guvernatorul ţinuse cont de serviciile aduse de fostul comisar şi îi oferise din partea sa o sută de arginţi. În urma acestui gest, ceilalţi mandarini din oraş puseseră mână de la mână şi adunaseră pentru el şapte-opt sute. Fiind om bătrân, Liu Jinji nu rezistase emoţiilor prin care trecuse şi vechea suferinţă i se întorsese.

După incendiu, familia i-a telegrafiat lui Liu Yibo. Când acesta a sosit în Changsha, boala bătrânului se agravase într-atât, încât el nu mai recunoştea pe nimeni. L-au căutat pe doctorul care-l făcuse bine înainte, i-au urmat sfaturile şi încetul cu încetul bolnavul a început să-şi revină. După vreo jumătate de lună, a putut să se ridice din pat şi a cerut să plece definitiv din oraşul acela. Fiul a aranjat pentru toată familia călătoria pe fluviu până în Wuchang. Având în vedere prietenia lor, Liu Jinji s-a gândtt că emisarul imperial n-avea să rămână indiferent la

asupra oamenilor necazuri, de la cele individuale, mărunte, pînă la calamităţi la scară naţională.

necazul lui. La-câteva zile după ce a ajuns în Wuchang, a urcat în lectică, şi-a luat cu el bastonul de om bătrân şi bolnav şi s-a dus la Yamen. implorând să fie primit. Acum nu mai era dregător şi socotea că se puteau dispensa de protocolul complicat.

— Sunt sărmanul tău frate! îi spuse, după ce s-au văzut.

Emisarul imperial nu se simţi tocmai în apele sale. Şi cu toate că în ziua aceea l-a numit „frate mai mare”, la fel ca pe vremuri, şi i-a oferit ceai şi l-a reţinut la masă, până la urmă tot nu a făcut nimic pentru fiul lui, căruia nu-i mai venea rândul la o slujbă. De neqaz, într-o zi, Liu Jinji îl întrebă de-a dreptul:

— Între noi nu există minciună, răspunse Tuan. Toată lumea ne ştie fraţi de cruce. Încă nu s-a împlinit anul de când fiul tău a venit în această provincie. I-am dat unele mici însărcinări, nu ţi le mai spun. Cât priveşte un post avantajos, acum nu e momentul, mă tem de gura lumi. Ştiu că nici tu şi nimeni nu mi-ar ierta-o de n-am s-o far. To asigur, frate mai mare, că poţi să fii liniştit, frăţiorul tău n-o să uite acest lucru.

Se întâmplase însă că numele poetic[93] al

93 Un om avea mai multe nume. Numele de familie, pe care persoanele de sex feminin nu aveau voie să-l schimbe nici după măritiş, răţnînînd şi prin el legate de clanul tatălui. Apoi numele personal, format din una sau două ideograme. De cele mai multe ori, prima ideogramă era comună pentru fraţii şi verii clanului din aceeaşi generaţie, cea de-a doua fiind pentru numele distinctiv al fiecăruia în parte. Acest nume se dădea la un an de la naştere. Nume cărturăresc, poetic şi, în sfîrşit, un alt nume care i se dădea după trecerea In nefiinţă.

domnişorului Liu, şi anume Yi, Tihnă, să fie identic cu unul dintre numele postume ale bunicului emisarului imperial. Când a aflat de acest lucru, tânărul a renunţat la Yi, zicându-şi Liu Qibo, Qi însemnând Aşteptare.

A doua zi după discuţia dintre tatăl lui şi emisar, ştiind că judecătorul provinciei era om bun, Liu Qibo îi ceru o audienţă şi-l rugă să intervină în favoarea lui. Judecătorul îi vorbi emisarului, cu care se afla în relaţii bune.

— Mie-mi spui? se prefăcu Tuan. Eu sunt prieten bun cu tatăl lui. Spune-i bătrânului să fie liniştit: fiul său e ca şi fiul meu.

Peste două zile, emisarul imperial Tuan îl chemă la el pe tânărul Liu.

— Cum o duce bătrânul cu sănătatea? se interesă, imediat ce-l primi, plin de cordialitate. Direcţia financiară este un post de rangul unu sau doi. Domnul Wei a condus-o timp de doi ani şi nu ştiu cum a făcut că la control i-au lipsit douăzeci şi ceva de mii de *yuani*. Astăzi de dimineaţă mi-a transmis prin comisar că are de gând să-i ceară ctdui care îl urmează în post să-i depună pentru el. Sincer să fiu, nu sunt prieten cu acest Wei, însă i-am dat postul numai de dragul Marelui Secretar Xu. Chestiunea este dacă ai putea să preiei această lipsă.

Liu Qibo îşi zise că îl întreba cu gândul să-l numească în această funcţie. Direcţia financiară era un post de primă mână, care într-un singur an îi putea aduce două-trei sute de mii de *yuani*. În acest caz, ce însemnau cei douăzeci de mii?

Mulţumesc pentru încredere, spuse a\ind în minte

cele de mai sus. Nu vă faceţi griji în privinţa lipsei acesteia. Am s-o acopăr cu.

— E foarte bine, se bucură Tuan.

Lin Qibo, mulţumi din nou şi se retrase. Acasă îşi înştiinţă tatăl şi toată lumea se arătă fericită. Însă trecură zile şi numirea nu mai venea. În cele din urmă, Liu îl rugă iarăşi pe judecător să se intereseze.

— L-am întrebat numai dacă ar dispune de aceşti bani, să-i împrumute lui Wei, se justifică Tuan. Mi-a răspuns afirmativ, ceea ce înseamnă că stau încă bine din pnet de vedere financiar şi nu aşteaptă postul cu prea multă nerăbdare, funcţia aceasta i-am încredinţat-o deja inspectorului Hu.

— Nu-mi e de el, răspunse judecătorul. E încă tânăr şi dacă dobândeşte încă experienţă un an sau doi nu înseamnă că ar fi prea târziu. Numai că tatăl lui este în vârstă şi tot speră să-şi vadă fiul aranjat într-un post. Intervenţia mea trebuie înţeleasă din acest unghi de vedere.

— Dacă-i aşa, spuse emisarul, e nevoie de un om la Compania taxelor interne pe transferul bunurilor. Îl pot numi pe el. Când se va ivi un post mai bun, îl voi răsplăti;

Judecătorul îi comunică lui Liu Qibo acest răspuns. Deşi nemulţumit, acesta nu avu altceva de făcut decât să se supună. Aşteptă anunţul, a doua zi merse la Yamen şi mulţumi celor în drept şi-şi luă slujba în primire.

Cine era acest Hu? Se trăgea din Jiangxi, dintr-o familie de negustori îmbogăţiţi. În mâinile lui, afacerile nu au mai mers bine ca pe vremurile înaintaşilor şi totuşi el nu se putea plânge fiindcă dispunea de câteva sute de mii

de arginţi. Apoi negoţul îi scăzuse de la an la an şi astfel ajunsese să nu se mai aleagă cu niciun beneficiu. Văzând el că dregătorii câştigau destul de bine, îi trecuse altuia proprietatea sa şi-şi cumpărase titlul de inspector. După câţiva ani de asistenţă în provincia Hubei, nu reuşise să pună mâna pe un post eficient.

Se acomodase lesne, avea putere de muncă, dar constata că în ce-l privea banii îi ieşeau din casă şi. nu-i prea intrau, Împuţiiiându-i-se pe zi ce trecea. Intrat la idoi” se sfătuise cu prietenii. Aceştia îl îndemnaseră să folosească o cale lăturalnică, trimiţându-i bani emisarului imperial. Lucrul i se păruse foarte firesc. Prin intermediul secretarului She Zou, i-a dăruit emisarului Tuan douăzeci de mii de *Hang* de argint, cu precizarea că dorea postul de director general al Direcţiei financiare. După numire, urma să mai trimită încă zece mii, iar în continuare, pentru fiecare an rămas în funcţie, oferea postul de director general al Direcţiei financiare, acorda, secretarul She Zou avea să primească opt mii de *Hang*. Odată ce părţile implicate s-au lămurit între ele, Hu a rămas în aşteptarea hotărârii.

Spuneam mai sus că Tang Bucluc intrase în legătură cu Al. Doilea, sluga pe care o avea cel mai mult la inimă, emisarul imperial Tuang. Acest Al. Doilea era tânăr de ani, dar căpătase putere destul de mare, fiindcă stăpânul lui îi asculta vorbele. Astfel, ajunsese să-i coordoneze pe toţi slujbaşii din Yamen. Sluga ştia să discearnă lucrurile în privinţa raporturilor din familia stăpânului. Nu intrase în cârdăşie cu nicio favorită şi numai pe A douăsprezecea şi-o apropiase. Ea căuta un om de care să se slujească pentru

atingerea intereselor ei şi aşa se face că s-au potrivit şi înţeles să-şi fie de folos, unul altuia. De când lucrau mână-n mină nu puţini asistenţi din cadrul provinciei îşi împliniseră visurile pe calea lui Al. Doilea. Tang Bucluc era de curând venit şi nu ştia care posturi erau bune şi care nu. Ducându-i-se vestea că ar fi fost turbulent din fire, nimeni nu se împrietenea cu el. El însă era la locul său şi cu toată înclinaţia spre dezordine exterioară, spre scandal, în inima sa era cinstit, fiind departe de el gândul de a promova printr-o înţelegere murdară cu anumite persoane. În timpul acesta, A douăsprezecea favorită căuta oameni de pe urma cărora să câştige bani. Într-una din discuţiile cu Al. Doilea, acesta i-a propus lui Tang Bucluc postul de director general la Direcţia finanţelor, în schimbul a douăzeci şi cinci de mii de *Hang*. La început, Tangneştiind cât venit ar urma să aibă, s-a speriat, crezând că nu şi-ar recupera banii. Abia ajuns acasă, s-a interesat care era situaţia şi, când a aflat că postul nu era deloc rău, a dat banii cu inima uşoară.

Era în momentul în care Hu aranjase şi el acelaşi lucru prin secretarul She Zou şi aştepta numirea. Auzind că lucrurile se complicaseră, Al. Doilea făcu presiuni în afară, să nu se trimită hârtia la semnat. Înfuriat, se repezi tot atunci în camerele interioare şi se sfătui cu A douăsprezecea favorită.

— Aşteaptă până diseară, când stăpânul o să intre la mine şi ai să vezi ce puteri am! îl linişti femeia.

Al doilea acceptă şi plecă să aranjeze lucrurile în favoarea lui Tang Bucluc.

La rândul său, emisarul imperial Ttian făcuse negoţ

cu funcţia respectivă şi în mod firesc aştepta schimbarea numirii cu arginţii. Îşi grăbi secretarii, care îşi luară la rost subalternii, explicând că documentul trebuia înaintat spre semnare în aceeaşi zi şi că a doua zi urma să fie făcut anunţul. Până spre seară însă, de afară, de acolo unde presase Al. Doilea să nu se lucreze hârtia, nu se primise nimic. Înălţimea Sa avea o mulţime de ocupaţii; cu gândul la banii lichizi, le adusese secretarilor aminte o dată sau de două ori, apoi uitase cu totul de afacere. Seara, se eliberă de însărcinările publice. De câteva luni era prins fără scăpare în mrejele favoritei A douăsprezecea, de la care nu lipsea nicio noapte. Intră la ea şi de cum se aşeză, îşi aminti că slujbaşii nu-şi îndepliniseră misiunea.

— De la prânz le-am cerut o hârtie şi încă nu mi-au trimis-o, netrebnicii! se plânse.

— Cum se poate una ca asta? se grăbi Al. Doilea să se arate binevoitor. El era dincolo de uşă, în comera exterioară şi auzise remarca stăpânului. Mă duc eu să-i grăbesc, stăpâne, se oferi el, şi alergă afară.

Peste puţin, se întoarse cu un slujbaş.

— Ce-aţi făcut toată ziua? îl luă emisarul imperiului la întrebări. Acum se trimite actul?

Luă hârtia şi trecu la lumina lămpii s-o citească. Când să ridice pensula să completeze în locul lăsat gol numele inspectorului Hu, A douăsprezecea favorită se repezi spre el, îi smulse pensula şi o aruncă pe jos.

— Ce ai? se miră bărbatul.

— De unde-a năvălit tocmai acum un ţânţar atât de mare? spuse ca, aparent fără nicio legătură.

Crezând că femeia azvârlise pensula după ţintar,

Tuan porunci să vină careva să-i caute pensula pe jos.

— Ce treburi grabnice s-au ivit? nu se lăsă favorita. Dacă vrei să scrii ceva, de ce nu aştepţi până mâine, s-o faci la birou?

— E ceva urgent, se explică el.

— Ce anume?

— Eşti femeie, la ce-ţi foloseşte să ştii? Sunt treburi oficiale. Şi de ţi-aş spune, tot n-ai să pricepi.

— Ba eu vreau să ştiu, vreau să ştiu!

— Pot să-ţi spun, dacă vrei să afli. E numirea în post a unui om.

— Şi ce post este ăsta, de vreme ce se cere rezolvat în plină moapte?

— E ceva la mijloc, care mă sileşte să-l numesc chiar astăzi.

— Şi ce fel de post? Pe cine numeşti? Dacă nu-mi spui, nu te las!

— Of, plictisitoare mai *eşti*\ Pentru ce mă contro lezi tu pe cine numesc? Uite, am să-ţi spun: E vorba de şeful Direcţiei financiare din provincie.

— Pe cine-l numeşti? îl zori ea să răspundă.

— Pe cineva pe care îl cheamă Hu şi care are rangul de inspector.

— Stai aşa, se repezi ea. Am eu pe cineva, tot inspector, care trebuie numit în acest post. Îl cheamă Tang. De dragul meu, te rog să-i dai postul lui Tang şi nu lui Hu! Când o să apară ceva de soi, ai să-l miluieşti şi pe acest Hu. Te învoieşti?

— Vai de mine! De când vă ocupaţi voi, femeile, şi cu numirile în funcţii? se sperie Tuan. Îl cunosc pe acest Tang

de care vorbeşti. E poreclit Tang Bucluc. Ar putea fi numit şi el, nu zic nu, dar am acceptat deja pe aljtcineva. Lasă prostiile şi dă-mi pensula să completez. E bine să plece hârtia chiar în seara asta, ca mâine să fie făcut anunţul. Nu are rost să-l mai amân pe om.

A douăsprezecea favorită nu se lăsă. Îşi ridică sprâncenele într-un gest de mirare, ochii îi jucară în orbite şi în loc să se plece după pensulă, se aruncă, asemenea unui tigru înfuriat, la pieptul bărbatului. Îşi aşeză capul pe umărul lui. Tuan o mângâie ca întotdeauna şi vrei să-i şoptească două vorbe drăgăstoase, clar nu fu în stare.

— Nu sunt de acord cu altcineva, declară el, încruntându-se. De ce te porţi în felul acesta? La urma urmei, sunt dregător şi nu înţeleg de ce este nevoie să te ascult!

— Îl vreau pe Tang. Dacă tu nu eşti de acord cu el, atunci mă opun şi eu altuia! rosti ea răspicat, luă o ceaşcă de ceai şi o aruncă la pământ, făcând-o fărâme. Se pregătea să spargă altceva, dar bărbatul o opri…

— Dacă nu-l vreau pe Tang, ce vină au lucrurile?

Dar nu încheie bine şi favorita se năpusti la masă, puse nuna pe act şi îl; upsa în două.

— Asta-i prea de tot! De ce-ai rupt un act oficial? o certă el.

A douăsprezecea favorită nu-l luă în seamă şi o ţinu morţiş că ea vrea numirea lui Tang. Se certară de-a binelea, în văzul slugilor.

— Du-te, spuse în cele din urmă emisarul imperial către slujbaşul care adusese documentul. Mâine să-mi redactezi altul!

Al doilea strânse uneltele şi ieşi. Rămasă singură cu bărbatul, A douăsprezecea favorită schimbă tactica, astfel că acesta nu mai ştiu ce să mai creadă. În primul rând, ea vrei să ştie tot ce se putea în legătură cu Direcţia financiară. În al doilea rând, îi ceru s-o ajute să scrie cu mâna ei, iar el s-o dirijeze. În sfârşit, îl rugă să îi arate cum se scrie numele lui Tang.

— Vrei să-l f-ci şef şi nici nu ştii cum să-i aşterni numele pe hârtie? se miră el.

— Ştiu să caligrafiez, preciză ea, aruncându-i ocheade, nu-ţi face griji în privinţa asta.

Emisarul imperial îi făcu pe plac şi-i arătă cum se scrie numele lui Tang Bucluc. Atunci ea luă hârtia ruptă şi căută locul rămas gol, apoi îl rugă să completeze acolo numele lui Tang. Actul fiind distrus şi neavând valoare, bărbatul îi făcu pe plac.

— Acum înţeleg, spuse ea. Dar e târziu. Hai la culcare!

Emisarul imperial atât aştepta şi imediat se şi dezbracă şi urcă în pat. Femeia strânse hârtiile şi le băgă în sertar, apoi dădu lampa mică. Tuan nu se uită la ce făcea ea. O aşteptă până când veni lângă el. Îşi vorbir; – în şoaptă şi se iubiră. Într-un târziu, bărbatul căzu în tr-un somn adânc. Ea rămase trează. Când casa întreagă, se liniştise, se dădu jos din pat, se duse la birou, fă mi lampa mare şi scoase hârtiile din sertar. La lumina lămpii, netezi răbdătoare hârtiile mototolite şi le puse una lângă alta. Apoi luă o altă hârtie de pe masă şi o lipi eu clei pe dosul primei chiar peste locul unde fusese ruptura. O întoarse pe partea cealaltă şi i se păru că arată ca un autentic

document. Numele lui Tang fusese scris chiar de emisarul imperiul. Bucuria femeii nu mei „unoştea margini. Sluga ei pândea la uşă. O urmărise de după apărătoarea uşii şi când treaba fusese încheiată îşi făcuse apariţia. A douăsprezecea favorită îi întinse actul, făcându-i un semn din buze. Al. Doilea înţelese şi se grăbi să îndeplinească tot ce trebuia chiar în noaptea aceea. Nu vom intra în amănunte. Femeia s-a vârât înapoi în pat. Emisarul imperial avea vise dulci, nebănuind nimic din cele întâmplate.

Noaptea trecu repede. A doua zi, când bărbatul se sculă, ea se prefăcu a nu se fi trezit. El n-o deranjă. Se spălă pe faţă, îşi clăti gura, apoi slujnicele îi serviră masa. Înainte de a sfârşi masa, i se arătă o carte de vizită; Tang Bucluc, noul şef al Direcţiei financiare* aştepta afară să fie primit pentru a-şi exprima mulţumirile. Emisarul imperial rămase un moment nedumerit.

— Cine vrea să-mi mulţumească?

— Inspectorul Tang.

— Ce funcţie a primit? se arătă el uimit. Guvernatorul provinciei l-a numit? De ce nu m-a înştiinţat *fi*

— Este cel pe care l-aţi numit la Direcţia financiară, veni răspunsul.

Cu totul uluit, înaltul mandarin nu mai mâncă. Puse jos beţişoarele.

— Eu nu l-am numit. Cine l-a numit?

Cel care adusese invitaţia abia se stăpânea să nu râdă. Tuan nu ştia ce era de făcut, când A douăsprezecea favorită se ridică în capul oaselor şi întrebă, frecându-se la ochi:

— Co e?

— N-ai vrut aseară să-l numesc pe Tang şef la Direcţia financiară? Ei, n-a trecut bine noaptea şi iată-l aici, venit să-mi mulţumească. Spune şi tu, nu-i curios?

— Credeam că cine ştie ce s-o fi-ntâmplat, se prefăcu ea a răsufla uşurată, şi când colo asta era! Ce ţi se pare curios?

— Nu înţeleg ce vorbeşti, o opri el.

— Cum nu înţelegi un lucru pe care l-ai făcut cu mina ta? spuse ea batjocoritor. Socoţi că omul ar fi venit dacă nu l-ai fi numit?

— Când]-nm numit?

— Cine i-a completat ieri numele pe hârtia aia? îi aminti ea.

— Am completat eu numele lui Tang?

— Ptiu! A uitat ce-a făcut chiar el cu mâna sa! Nu te-am rugat să-mi arăţi şi mie cum se scrie numele lui? Ei, asta e!

— Dar era pe o hârtie ruptă!

— De ce te-aş minţi? Am aşteptat până ai adormit şi am lipit-o la loc. La ora două am lipit-o, până la trei a fost copiatul, până la patru imprimată şi la ora cinci omul a fost înştiinţat. Primind numirea, s-a înfăţişat imediat să-ţi mulţumească. Omul pare foarte sincer. Iată deci că este un lucru făcut cu propria ta mână, nu poţi susţine că nu ştii nimic!

Barba înaltului mandarin se zburlea din ce în ce mai tare, pe măsură ce femeia înainta cu explicaţiile!

— Sunteţi cu toţii nişte aiuriţi! Adevăraţi netoţi!

Izbucni el. Asta era un lucru de joacă? Tang acesta

nu e om la locul lui! O să-l acuz de trădare, să vedem atunci ce-o să facă!

— Atunci ţi-o faci singur! îi râse femeia în nas. Ai uitat proverbul: „Mandarinii au dreptul să pună foc, iar oamenii din popor nu pot nici măcar să aprindă lampa!” Tu ai vândut atâtea posturi. Lasă-ne şi nouă câte ceva! Acum, „bobul s-a fiert deja”. Cred că cel mai bun lucru este să rămâi calm. De vei vrea să-l acuzi, află că eu sunt contra. Aşteaptă să intre omul în treburi şi te vom recompensa. Te-aş sfătui să laşi ca lucrurile să treacă neobservate. E mai bine pentru toţi.

Enervat la culme, emisarul imperial stătu locului, fără un cuvânt. „Dacă fac scandal”, îşi zise, „o să se afle că o concubină vinde funcţii şi tot numele meu o să iasă pătat. Mai bine mă înfrânez, las lucrurile să meargă de la sine şi o să mă recompenseze el. Din păcate, Hu care nu a primit funcţia râvnită, n-o să scoată banii promişi. O să-i ofer altceva şi măcar jumătate îmi dă el. Din ce smulg tde la amândoi, reuşesc să refac suma iniţială. Bine, e bine aşa. Nici nu pierd şi le fac şi lor voiie!” încheie. Gândurile acestea îl îmbunară. Sluga care adusese cartea de vizită aştepta hotărârea lui.

Co mai stai! se răţoi la sluă. Spune-i s-aştepte, nu-i nicio grabă! Măcar să apuc să mănânc!

Cu aceasta, puse iar mâna pe beţişoare şi-şi continuă masa. Se spălă pe faţă, îşi schimbă hainele şi plecă la întâlnire.

— De vreme ce el face negoţ cu posturile imperiului de ce alţii n-ar avea voie s-o facă? se lăudă A douăsprezecea favorită după plecarea lui. De acum înainte,

când aveţi vreun, necaz, le spuse ea slugilor, venâţi şi vă plângeţi mie. Găsesc eu o cale de-a o scoate la capăt, nu mi-e teamă că nu mă ascultă!

Slugile zâmbiră. Concubina prinse tot mai mult curaj „încredinţată că bărbatul nu mai era pentru ea o piedică. Uar acestea sunt lucruri legate de întâmplările de mai târziu.

Deocamdată, emisarul imperial Tuan Duohuan l-a primit pe Tang Bucluc. Nu s-a arătat prea încântat, dar nici nu şi-a întors capul de la el. I-a adresat câteva cuvinte de îmbărbătare şi a ridicat cât de curând ceaşca cu ceai, în semn de încheierfe a întrevederii. Hu s-a văzut păgubit de post, dar într-un fel făcuse bine că nu dăduse banii. S-a dus şi l-a învinovăţit pe secretarul She Zou, iar acesta l-a întrebat pe emisar ce se întâmplase. Tuan nu putea să-i spună că făcuse voia favoritei sale, ci a bălmăjit ceva, acoperind totul. Ca să scape de secretar, i-a oferit lui Hu un alt post, ceva mai slab, pentru care a primit din partea lui peste zece mii de arginţi. Lucrurile s-au încheiat aici.

IX

De atunci de când îşi dăduse seama că stăpânul casei o plăcea, sluga celei de-A noua favorite simţise că parcă i se deschisese o floare în inimă şi îşi găsea mereu de lucru înaintea acestuia. Apoi, se întâmplase că bărbatul le acceptase pe cele două favorite oferite în dar de Guo Qiau şi şi-Ujiiica inţeicbesc că nu mai avea nicio oun-a. Din momentul acela, de câte ori se întâlnea cu stăpânul, lăsa botul şi nu-l mai privea în faţă, iar despre felul cum îl slujea nici nu e cazul să mai vorbim. Tuan Duhuan avea acum douăsprezece soţii secundare. Cea de-a

douăsprezecea era de o mare putere de seducţie şi asta-i ajungea, de aceea el îşi luase gândul de la tânăra slugă. Cu toate acestea, de câte ori o întâlnea, se trezea în el vechea pasiune şi se simţea vinovat. Pe de altă parte, tăcerea grăitoare a fetei îl scotea din fire. În felul acesta nu se mai putea continua. Pentru a scăpa din încurcătură, s-a gândit să-i găsească un bărbat tânăr, plăcut la înfăţişare, cu bani şi poziţie socială. Când cei doi aveau să devină soţ şi soţie, îşi zicea că se va linişti şi lecui şi el de vechea patimă.

Odată luată hotărârea, a început să se uite cu luare-aminte printre asistenţii de inspectori şi alţi dregători. Ar fi vrut pe cineva de vârstă nu prea înaintată şi care să nu fie însurat pentru a o dori cu adevărat. A urmărit multă lume, dar nimeni nu i-a fost pe plac. Ajunsese să se frământe destul de tare pentru acest lucru. Apoi, avusese o întrevedere cu nişte ofiţeri ai garnizoanei. Unul dintre ei, pe nume Dai Shichang, avea faţa plăcută ca jadul, era înalt şi bine legat. Părea să fie de vreo treizeci de ani. Socotindu-l nimerit ca s-o ia de soţie pe sluga lui favorită, după încheierea trebii oficiale îi pusese mai multe întrebări şi răspunsurile pe care le primise îl mulţumiseră. Tânărul era inteligent şi se deşi curcase de minune. Seara, emisarul imperial îl chemă la el în birou pe generalul Wang Zhancheng şi îl chestionă în legătură cu Dai Shichang.

— Anul trecut prin luna a opta şi-a pierdut soţia[94]. E singur şi n-are pe nimeni, nici părinţi şi nici copii.

Aceste cuvinte avură darul să-l încânte pur şi simplu pe emisar.

94 Autorul foloseşte o expresie poematică : duan xian, ruperea unei corzi (de la un instrument de coarde).

— Nu pare un om de duzină. O să aibă noroc în viaţă. Am de gând să-l promovez, spuse el.

— V-aţi gândit bine, înălţimea Voastră. Veţi fi binefăcătorul lui.

Tuân tare ar fi vrut să şi-l facă peţitor pe omul dinaintea sa. „Totuşi nu se face”, îşi zise. „Sunt emisar şi mă ocup de o slugă oarecare! Nu se cade să-i vorbesc chiar eu”. Dar imediat îşi schimbă gândul: „Dar de ce să spun că-i slugă? De ce nu i-aş zice altfel, şi nimeni n-o să aibă de ce râde”. Chibzui puţin şi i se adresă:

— Am o chestiune cu care v-aş deranja puţin. Înainte de a mi se prăpădi soţia principală, ţinea pe lângă ea o fetiţă, o rudă mai îndepărtată, rămasă orfană. După moartea nevestei, fata a trecut în îngrijirea celei de-a noua favorite. Anul acesta a împlinit optsprezece ani. Din vechime e zicala că „Băieţii trebuie să se-nsoare, iar fetele să se mărite”. Deşi mi-e doar rudă, o consider, fiindcă n-am copii, ca şi fiica mea. De aceea caut să-i fac o partidă bună. Te supăr rugându-te să-mi fii mijlocitor, frate mai mare. Vorbeşte cu Dai. Ca tânăr ofiţer, n-are bani, dar să nu-i fie teamă. O să mă ocup eu de tot ce e nevoie”.

Wang Zhancheng acceptă imediat. După ce plecă de la emisar îl chemă la el pe Dai Shichang chiar în noaptea aceea şi-i povesti despre ce era vorba.

— Felicitări, încheie. Cu asemenea noroc, vei ajunge departe.

Dai era bucuros şi, în acelaşi timp, speriat. Bucuria îi era pricinuită de faptul că însuşi emisarul imperial voia să şi-l facă ginere; tristeţea îi venea de la gândul că un simplu militar că el nu era la înălţimea rangului şi averii

emisarului. „Bine-bine”, îşi zise, „voi putea ajunge departe, dar câţi bani îmi trebuie să-i pot lua fata?” Rămase multă Vreme tăcut, muncit de gânduri;

zâmbea abia perceptibil, dar nu spunea nimic. Wang îl înţelese şi-i preciză că emisarul imperial îşi lua asupra sa sarcina susţinerii lor. Mişcat până la lacrimi, Dai îi mulţumi superiorului său, rugându-l. să se ocupe de problemă.

Wang Zhancheng era un om de acţiune. A doua zi în zori urcă în trăsură şi se prezentă la emisar. După întrevedere, Tuan se duse direct în camerele favoritei a nouă. Femeia se simţea de multă vreme uitată şi revenirea lui bruscă i se păru ca un dar coborât din ceruri. Primul impuls fu să-i iasă înainte, dar îşi aminti că fusese râvnită într-o vr! iino, şi reţinu. Tnimn i se răcise de tgt. În timp ce în ea se dădea această luptă, bărbatul se apropie şi se aşeză...”

— Te-am căutat, nu de altceva, începu el, ci pentru slujnicele din clădirea principală. Sunt în vârstă şi dacă le păstrăm o să dăm de griji. Mă gândesc să scăpăm de două dintre ele. O să ne fie mult mai uşor. La fel s-ar cuveni şi cu slujnica ta care nu mai e o fetiţă; am face foarte bine s-o dăm şi pe ea. Slugile nu-ţi lipsesc, de-aia am venit, să mă sfătuiesc cu tine.

Aflând că bărbatul voia să se descotorosească de sluga ei, femeia nu se arătă prea liniştită. „De-i spun că nu vreau, se înfurie; iar, dacă mă supun lui, înseamnă să mă înjosesc”.

— În legătură cu slujnica ta, urmă bărbatul, simţind-o nehotărâtă, am alt gând. I-am găsit un bărbat printre dregători, tânăr şi cu bani; cu el s-ar putea însoţi de

minune. Numai că aici e buba. De vreme ce el e dregător, ce ne facem cu ea, care nu e decât o slugă. M-am gândit şi m-am răzgândit şi până la urmă n-am găsit altă cale decât să spunem că e din neamul nostru. Ce părere ai?

La început, femeia se arătă nemulţumită, dar, aflând că era vorba s-o dea după un dregător se linişti. „Fata e mare. Dacă o mai ţinem în casă, intrăm la necaz”, se gândi. „Ba te pomeneşti că pune el ochii pe ea şi şi-o; face a treisprezecea favorită, ceea ce ar fi şi mai neplăcut! mai bine o daua.

— N-aş vrea să zici că e ruda mea, ci a ta, rosti ea.

— Doar suntem o familie, protestă el. Ce importanţă are dacă este ruda mea sau a ta?

— Dacă-i pe-aşa, stai s-o chem, să îngenuncheze în faţa ta.

— Ei, nu-i nevoie, spuse el.

A noua concubină o chemă pe slujnică şi o puse să îngenuncheze în faţa stăpânului, pe care din momentul acela trebuia să-l numească tată. Ruşinată, tânăra fată făcu precum i se ceru. Tuan se înclină uşor. Când se ridică, fata se plecă şi înaintea stăpânei sale. A noua favorită o numi Baozhu, adică Perla şi le porunci slugilor ca de atunci încolo să i se adreseze cu Domnişoara Perla.

Peste două zile, emisarul imperial îl îndemnă pe Dai să giăbcască pregătirile. Apoi ordonă Direcţiei ajutorării celor nevoiaşi să-i trimită lui Dai trei mii de arginţi, ca să-i aibă pentru nuntă, şi îi oferi două funcţii, care să-i aducă venituri. Cum nu avea copii, Tuan Duohuan începuse să o trateze pe tânăra slugă, ca pe propria sa fiică şi îi dărui celei de-a noua favorite trei mii de arginţi, pentru trusoul

fetei. Cu banii primiţi Perla îşi cumpără numai lucruri noi şi frumoase. Dai Shichang fixă ziua de două a lunii a zecea drept zi favorabilă şi atunci închirie o casă mare. La trei zile după aceea, tocmi mijlocitori să procedeze la schimbul cărţilor de vizită şi-i trimise în dar miresei haine şi bijuterii. Mijlocitorii erau ofiţerul Wang Zhancheng şi prefectul Kang Renfang. Aceştia doi, îmbrăcaţi în haine de gală, se prezentară la Yamen. Emisarul imperial nu vrei însă să-i primească, pretextând că e ocupat şi trimise un nepot în locul său. Peţitorii nici măcar nu fură primiţi în salonul central, ci într-un salon de pe latura apuseană a casei, lucru pe care-l hotărâse stăpânul. În ziua stabilită pentru ceremonie, casa fu împodobită cu mult fast, iar petrecerea se dovedi dintre cele puţin obişnuite. Unii bănuiau că mireasa fusese slugă în casa emisarului, dar că el o dădea drept rudă a primei sale neveste şi nimeni nu-l condamna în privinţa asta. Ba se găsiră dregători care se folosiră de prilej pentru a-i trimite daruri, pe care Tuan le primi cu plăcere. Nunta îi aduse cu totul cadouri în valoare de douăzeci de mii de *yuani*. Plecarea lecticii cu mireasa şi tot dichisul nunţii nu-l vom povesti. În a treia zi după cununie, Perla şi soţul ei veniră în vizită la casa părintească. A noua favorită era gazda de onoare. Şi deşi ea nici nu o născuse şi nici nu o crescuse pe fată, arătă că îl plăcea şi îl preţuia pe ginerele pe care-l dobândise. Acesta vorbea frumos şi îşi trată soacra cu multă reverenţă, spre bucuria ei.

Dar să scurtăm vorba. De când se înrudise cu emisarul imperial, Dai Shichang începuse să şi-o ia în cap, să-i trateze de sus pe colegi. Or aceştia şi aşa îl pizmuiau,

încât purtarea lui le stârni ura. Cei care ştiau adevărul despre Perla, răspândiră vorba, pentru a-şi bate» ioc de ei la început, Dai nu-i luă în seamă, apoi, auzind în repetate rânduri bârfele care umblau din gură în gură, începu să se îndoiască de cele ştiute de el. Într-o zi, întors acasă, îi spuse soţiei ce aflase.

— Mama mea a fost soră bună cu stăpâna care a murit, răspunse ea. Mătuşa m-a luat la ea de când aveam trei zile. Ea m-a crescut. Palavrele astea n-au niciun temei, de ce le dai atenţie?

În ciuda vorbelor liniştitoare, pe faţa tinerei femei se citea supărarea. Dar bărbatul trecu peste aceste lucruri.

În schimb, de câte ori Perla se întorcea acasă, în ciuda faptului că emisarul imperial şi A noua favorită se purtau părinteşte cu ea, celelalte femei, nepotul lui Tuan şi alţii o socoteau tot slugă, ca şi mai înainte. Ea însăşi nu îndrăznea să stea jos în preajma lor. Mai mult, câteva slugi îşi băteau joc de ea făţiş, maimuţărindu-se în fel şi chip: se dădeau la o parte dinaintea ei o invitau să ia loc şi îi aduceau ceai să bea, neslăbind-o idin „domnişoară44. Dintre femeile casei, cea mai rea de gură era A douăsprezecea favorită. Ei nu-i plăcuse de loc ridicarea la o poziţie privilegiată a slujnicii favoritei a noua, iar când auzea pe cineva că o numeşte;, domnişoară44 se înfuria şi mai tare.

— Ce domnişoară? Mai bine i-aţi zice „domnişoarăslugă44, îşi lua ea la rost slugile, răbufnind de mânie.

Vorbele acesteia fură răspândite de unul şi de altul şi până la urmă întregul Yamen află adevărul. Unii, dornici să

râdă pe seama tinerei femei, îi spuneau în faţă tot ce aflau despre ea, supărând-o la culmo. Până la urmă, asemenea cuvinte ajunseră, şi la urechile lui Dai Shicha lig, care se mânie nepus, însă se văzil nevoit să rabde, pentru a se putea folosi de puterea aşa-zisului său socru/ Iar puterea acestuia era uriaşă, asemenea Munţilor Tai. În trei luni, Dai fu înaintat în grad şi i se dădu un soldat care să-i administreze casa. Văzând de ce sprijin se bucura, nu fu unul dintre dregătorii civili şi militari din oraş, cu excepţia câtorva aflaţi în posturi foarte înalte, care să nu se apropie de el. Cât despre asistenţii de inspectori, aceştia îi acceptau toate mendrele.

Perla se dovedi curând a fi într-adevăr de joasă condiţie, purtându-se astfel încât nimeni nu-i mai ajungea la nas. Numai înaintea bărbatului ei se arăta cu supusenie, ca o adevărată slugă. Oamenii începură să se folosească de Dai, iar el de soţia sa, făcând pe mijlocitorul în procurarea de funcţii. Din vreo două afaceri căpătă şaisprezece mii de arginţi, iar aceasta cu bună ştiinţă a emisarului Tuan. Din momentul acela, afacerile intraseră pe mâna Perlei. Ea nu permitea nimănui să-i spună „doamna Dai”, pretinzând să fie numită „înaltă doamnă”, pentru a se sublinia apartenenţa ei la casa Tuan. Printre cei care-l o ţineau la mare cinste, se afla şi soţia unui oarecare Qu Naian. Acest Qu era slujbaş judeţean. Fusese doi ani gardian, şase luni anchetator, munci grele şi, cu toate că n-avea altă experienţă, ar fi dorit să ajungă într-un loc mai bun. La început, când îşi îndemnase soţia să încerce o ridicare a lui prin intermediul nevestei lui Dai, aceasta se bosumflase.

— Eu ştiu că din cele mai vechi timpuri bărbaţii se

ridică în posturi prin ei înşişi, protestase ea. Grija noastră este să vă facem fericiţi, restul vă priveşte!

Qu îşi luă soţia cu vorbe bune, o curtă, mai-mai să-i cadă în genunchi.

— Fie, dar mai întâi să stabilim preţul, să ştiu pentru ce mă zbat.

— Cât vrei? întrebă el.

— Dacă obţii ceva bun, mie cât îmi dai pe an?

— Dar nu mă despart de tine. Ce-i al meu e şi al tău şi co-i al tău e şi al meu. Ce rost are să discutăm dinainte?

— Nu-i vorba de asta! De câte ori îţi cer bani, parcă te-aş jupui de viu, atât de greu te laşi. De data asta vreau să ştiu exact cât ai să-mi dai.

— Nu-mi amintesc să-ţi fi spus vreodată „nuu, se apără el.

— Nu-mi dau seama ce slujbă ţi se va oferi şi de-aia mi-e greu să cer o sumă. Arată-ţi tu inima cea bună!

Qu Naian chibzui îndelung; până la urmă propuse să facă banii pe din două.

— Cum pe din două? îl certă femeia, privindu-l furioasă. Şi cu jumătatea ta ce faci?

— O ţin pentru tine, zise el râzând. Strâng bani pentru tine.

— N-am nevoie, mi-i păstrez singură!

— Bine, mă-nvoiesc cum vrei tu, spuse el, neîndrăznind să mai scoată un cuvânt.

Atunci femeia se linişti.

— Voi face ce-mi ceri, dar asta înseamnă să te bagi la cheltuieli. În primul rând, e nevoie să fac daruri. Dar tu eşti sărac ca măeni altul şi n-ai un bam Tot eu voi fi aceea

care am să-mi pun obrazul în joc şi o să împrupiut de la alţii. Or banii ăştia nu va trebui să mi-i dai înapoi?

— Negreşit! Negreşit! se grăbi Naian. Dacă asta ţi-e voia, toţi banii pe care-i voi câştiga ţi-i las să-i administrezi tu. Când o să-mi (trebuiască bani, îţi cer ţie. Îţi convine?

— Aşa da! primi ea, gândindu-se la care templu să se ducă să aranjeze afacerea.

legătura începea de la temple, pentru că Perlei îi plăcea să le viziteze, să stea la taifas cu călugării şi călugăriţele, să facă opere de binefacere.

Cel mai renumit templu din Wuchang era Templul Dragonului, vechi de o mie şi ceva de ani, aşezat într-o pădure uriaşă. Pe lângă templul propriu-zis, existau mai multe clădiri, săli de meditaţie şi un salon special pentru femei. Stareţul se ocupa de cele duhovniceşti, iar în sarcina altora cădea administrarea şi conducerea templului. Lucrul cel mai greu era să ai în răspundere primirea şi tratarea oaspeţilor şi să ţii legătura cu instituţiile din oraş. În afara emisarului imperial, a guvernatorului, a comisarului şi a judecătorului, toţi ceilalţi mandarini îi cunoşteau pe călugării însărcinaţi cu primirea oaspeţilor. Iar aceştia din urmă trebuiau să dispună de câteva calităţi. Mai întâi, să fie plăcuţi la înfăţişare, să-i atragă şi nu să-i dezguste pe vizitatori, în al doilea rând, să ştie cum să i se adreseze fiecăruia în parte; omului să-i vorbească omeneşte, demonului ca unui demon, mandarinului ca în lumea bună, negustorului ca la piaţă. Călugării aceştia nu intrau în templu, la slujbe. Se spunea că celor care se ocupau de triatarea bărbaţilor le venea mai uşor decât acelor care se îngrijeau de femei.

Bărbaţii râu cheltuiau prea mulţi bani, însă femeile le dădeau destui. De aceea şi ei acordau mai multă atenţie femeilor decât bărbaţilor; se interesau cine era bărbatul fiecărei femei şi ce rang avea, din ce neam se trăgea respectiva femeie, care dintre slugi se afla în graţii şi aşa mai departe.

Unul dintre aceşti călugări se numea Drept-credinciosul şi era de fel din Zhengjiang. Plecase de-acasă de copil, trăind pe lângă Templul Muntele de Aur. Era un bărbat ochios şi cu privirea limpede, deschis la fire şi priceput la vorbă. La douăzeci şi trei de ani, făcuse o călătorie până în Sichuan. La întoarcere, trecând prin Wuchan, trssese la Templul Dragonului. Bătrânul stareţ al templului ducea lipsă de ajutoare şi îl plăcuse, părându-i-se om inteligent. Atunci i-a scris stareţului de la Templul Muntele de Aur, cerându-i să i-l lase pe Dreperedinciosul pentru a-l folosi în relaţiile lor cu lumea. Peste câteva luni, convingându-se de priceperea tânărului, îl ridicase la rangul de călugăr care se ocupă cu primirea vizitatorilor. În niciun an de zile, toţi înalţii mandarini şi familiile bogate din regiune ajunseseră să-l cunoască. Drept-credinciosul mai avea o calitate, anume aceea de a câştiga simpatia femeilor: nu era niciuna dintre soţiile feţelor simandicoase din ţinut căreia să nu-i facă plăcere să meargă în vizită la templu ştiindu-l acolo pe el. La altele nu ne vom referi, dar în ceea ce priveşte treburile budiste, Drept-credinciosul căpăta donaţii de câteva ori mai mari decât se primeau înainte de venirea lui în templu.

Aflând că Perla era din neamul emisarului imperial şi în plus persoana cea mai largă la inimă şi mână din Hubei,

Drept-credinciosul se folosi de un prilej şi-i făcu un dar, apoi îi trimise două invitaţii, transmiţându-i verbal că „în cutare zile, la templu au loc ceremonii şi că îi roagă pe Măritul Dai şi pe înalta doamnă să ia parte la ele şi să petreacă”. Perla era ca an copii, atât îi trebui să audă că la templu se putea şi distra. Hotărî pe loc să meargă acolo neapărat. Călugărul intrase în legătură şi cu oamenii din subordinea lui Dai, cerându-le să-l anunţe din timp în ce zi urma să vină familia Dai. În ziua cu pricina, Drept-credinciosul puse ca templul să se cureţe şi să se lustruiască bine, atât pe dinăuntru, cât şi pe dinafară. Saloanele pentru bărbaţi erau de trei categorii: în primul erau trataţi mai marii locului, rudele şi prietenii lor; în cele de gradul doi erau invitaţi dregători până la rangul de magistrat, ca şi negustori foarte bogaţi, bancheri, cei care făceau afaceri cu străinii; cele de categoria a treia erau pentru asistenţii de prefecţi şi de magistraţi, pentru alţi dregători de rang mic, negustori etc. în cele trei saloane serveau oameni diferiţi. Dar Schichang era un simplu ofiţer, însă ca ginere al emisarului, fu condus în salonul numărul unu. Saloanele femeilor aveau aceeaşi împărţire. Drept-credinciosul îi pregătise Perlei o cameră dintre cele pejitru rugăciuni, în care aranjase lucruri cumpărate în mod special pentru ea: un pat cu aşternut şi cu plasă contra ţânţarilor, toate de fabricaţie străină, şi o pernă cu puf de raţă. Insistă ca înalta doamnă să se odihnească nu într-altă parte, decât acolo. În faţa patului, se afla o masă şi patru scaune, tot de import. Pe masă, într-o cutie prelungă, de forma unei corăbii, erau dulciuri pregătite pentru înalta doamnă. Lângă fereastră, pe o masă,

fuseseră rânduite pudre, alifii, oglinzi, piepteni, agrafe, parfumuri şi alte asemenea lucruri, astfel ca înalta doamnă să aibă la îndemână orice şi-ar fi dorit ca să se gătească, după masă şi după odihnă. Nu uitaseră nici oala de noapte, aşezată la locul său, de la capătul patului.

Asta fusese la început. Apoi, cu cât Perla venise mai des la templu, cu atât atenţiile pentru ea se înmulţiseră, dar în acelaşi timp sporise şi faima ei. De aceea, cei care voiau să intre în legătură cu Perla se adresau mai întâi Drept-credinciosului. Iar el îşi făcuse încetul cu încetul un renume şi prin ea. De el auzise şi doamna Qu Naian. De felul său era credincioasă. Venea des la Templul Dragonului şi se cunoştea cu acest călugăr. Dar cum femeia era sininlorată la pungă, el nu u pica lua în seamă. De serbările separării apei de uscat, Perla fusese la templu, ospătase acolo şi donase cinci sute de *Hang* de arginţi. Atunci Doamna Qu oferise şi ea zece *yuani*. Ce atenţie să-i fi dat călugărul? De refuzat nu refuza pe nimeni. Oricât de puţini, banii erau bani primiţi. Astfel, oricât s-ar fi străduit doamna Qu să-l atragă nu putea s-o facă fiindcă nu avea cu cev

La ceremonia primirii în tagma călugărească, Drept-credinciosul îl scoase şi pe stareţ. Imprimase din vreme afişe, împrăştiindu-le prin judeţele din jur. De obicei, odată zvonul pornit, bărbaţii şi femeile cu inimă credincioasă, care doreau să depună jurământul de călugărire, veneau la /templu şi de la o mie de îi depărtare. De data aceasta, Drept-credinciosul deschisese porţile mari şi fixase un principiu. Oricine sosea pentru a depune jurământul de călugărire era obligat să plătească o taxă şi să treacă

printr-un supliciu: îngenunchea în faţa stareţului şi lăsa să i se pună pe cap fărâme din rădăcinile unei ierbi parfumate[95], cărora li se dădea foc. Pielea din locul ars, i se ungea apoi cu ulei vegetal. Odată aprinsă, iarba sfârâia şi cu ea şi pielea de pe capul omului care îşi schimonosea de usturime chipul, dar nu îndrăznea să-şi strige durerea, ci rostea întruna numele lui Buddha, ca să-şi mai uşureze suferinţa. Cei care trecuseră cândva prin această ceremonie spuneau:

— Când apucă să te doară, rosteşti mereu numele lui Buddha şi acesta îţi sare în ajutor. Şi orice durere, cât de grea, ţi-o luată cu mâna.

Sau:

— Înainte de a intra printre bridişti, orice om e stăpânit de patimă. Însă din clipa ceremoniei de ungere, toate încetează pentru el şi nicicând n-o să-i mai stea gându-l la carne şi la femei.

Celor trecuţi prin această ceremonie, în locul ars de pe cap nu le mai creştea părul în veci şi locul acela era numit: „golul unde arseseră miroasele". Călugării cu un asemenea semn erau primiţi în orice templu, ospătaţi şi adăpostiţi. Cei care, deşi fuseseră supuşi la această ceremonia, nu se aleseseră cu niciun semn, erau consideraţi sălbatici şi nimeni nu-i lua în seamă. După arderea pe cap a ierbii înmiresmate, urma pătrunderea în sala templului, pentru meditaţie[96]. Se ştia pe jos şi în genunchi, rând pe rând, nouă zile şi nouă nopţi, fără

95 Qiai, ligusticiim acutilobum.

96 Chan, de la sanskritul channa, contemplare.

odihnă şi fără să închidă nimeni niciun ochi. După nouă zile, ceremonia se considera completă. În timpul acesta, dacă cineva greşea cu ceva, el era lovit de către călugărul care-l veghea, cu un ciomag gros şi lung. Cumplit şi adevărat supliciu, care nu avea nimic comun cu o transfigurare spirituală, ci cu o pedeapsă!

Să ne oprim aici cu explicaţiile. La Templul Dragonului puteau depune jurământul numai călugări, nu şi călugăriţe. Dar Drepterediciosul ţinea să pună în aplicare un gând al său.

— Doamnelor, li se adresă el femeilor sosite cu prilejul ceremoniei, la templu. În viaţa anterioară v-aţi purtat, fără doar şi poate, aşa cum se cuvine, şi de aceea vă bucuraţi de fericirea din viaţa aceasta. Dacă şi acum veţi avea o comportare cu adevărat budistă, în viaţa viitoare veţi avea numai de câştigat!

— Cum adică să ne comportăm ca nişte adevăraţi budişti? se auziră voci.

— Amida Buddha! Dar nu este nevoie de nimic altceva, decât să vă înfăţişaţi stareţului, ca şi noi, cei retraşi din viaţa lumească, şi să înduraţi canoanele jurământului, iar el vă va da câte un nume sfânt. De acum înainte, veţi săvârşi fapte de milostivenie şi cu asta gata.

— Este nevoie să ne radem în cap? întrebă Perla.

— Amida Buddha! înaltă doamnă, doar n-o să vă faceţi călugăriţă! Atunci cine ne va mai milui pe noi? Umilul vostru călugăr zice să vă păstraţi coafurile. Dacă inima e supusă, nu văd nicio diferenţă.

— Dacă-i aşa, eu accept, îndrăzni Perla. Câţi bani? trebuie să ofer?

— Fiecare după vrerea inimii şi după poziţia pe care o are.

Aceste cuvinte au avut darul să le bucure pe cele de faţă şi mai mult de jumătate au primit să se supună ceremoniei. Perla s-a arătat plină de mărinimie, oferind trei sute de yuani, în semn de respect pentru maeştri, şi o sută călugărilor simpli, cu care se lega soră. Numele care i s-a dat a fost* Miracol. Celelalte femei au oferit între patru şi câţiva zeci de *yuani*. Doamna Qu a dat zece *yuani*. La sfârşitul ceremoniei, călugării au umplut câteva mese cu mâncăruri de post.

Ceremonia budistă a fost pentru doamna Qu ca *o* mină binefăcătoare întinsă spre ea şi de atunci a încercat în zeci de feluri să se apropie de Perla. Mergea deseori în vizită la aceasta, numai pentru a-i face urări de bine. De darurile oferite nu este cazul să pomenim. Într-o zi, Perla s-a îmbătat rău la masa oferită de o prietenă. Doamna Qu fusese de faţă şi i-a sărit imediat în ajutor. A bătut-o pe spate, i-a umplut pipa cu tutun şi, la plecare, a sprijinit-o cu mâna sa să urce în lectică şi a condus-o până acasă. În noaptea aceea, nu s-a dezlipit de lângă ea, slujind-o cu multă grijă. A doua zi, când s-a trezit, Perla s-a simţit îndatorată, mai cu seamă că se crease o legătură de suflet între ele două. Aceasta fiindcă atunci, peste noapte, doamna Qu, deşi mai în vârstă, a îngenuncheat în faţa Perlei, spunându-i mamă. Şi chiar mai mult, în ziua următoare, ea s-a înfăţişat cu daruri, atât pentru părinţii adoptivi cât şi pentru „bunici”, adică emisarul imperial şi A noua favorită.

Însă curând, Qu Naian a alunecat şi şi-a rupt un

picior. Doamna Qu nu era acasă. Când a venit şi l-a văzut în ce stare se afla şi-a certat sluga.

— Care-i situaţia? Ai chemat un doctor?

— După ce-a alunecat, stăpânul s-a văietat întruna şi nu mi-a poruncit nimic, s-a scuzat sluga. Pe urmă, s-a lovit şi mai rău şi eu singur nu puteam nici să-l mişc. M-am dus şi i-am căutat pe bucătar, pe ricşar şi pe servitorul care face piaţa şi eu te-ii abia l-am târât până în cameră. Noroc că în clipa aia a picat nu ştiu pentru ce Hu Al. Doilea, cel care vorbeşte străineşte, şi, când a aflat, s-a speriat. „Noi, dregătorii, pe picioarele astea două ne clădim cariera. Cu ele îngenunchem, cu ele umblăm pentru rezolvarea problemelor. Dacă şi-a rupt piciorul, s-a zis cu hrana pentru a-i săi!” îngrijorat, domnul Hu a intrat şi l-a văzut, iar până la urmă a plecat şi s-a întors cu un doctor străin.

— De ce n-a adus unul de-al nostru? Doar nu ne permitem să chemăm doctor străin!

— Păi asta zicea şi stăpânul. Când a văzut că domnul Hu a venit cu străinul, să moară, nu alta! „De i-aş da toată casa şi tot n-aş reuşi să mă plătesc! Străinul mă nenoroceşte, nu alta!” Numai că domnul Hu Al. Doilea nu l-a ascultat şi l-a pus pe doctor să-l vadă. Stăpânul n-a vrut să se lase consultat, dar domnul Hu l-a ţinut de picior. Străinul s-a uitat şi a zis: „Se poate lecui, dar de acum încolo o să şchiopăteze”. „Prea bine”, s-a amestecat domnul Hu. „Dacă poate să meargă, înseamnă că poate să îngenunche şi să salute. C-o să fie şchiop, n-are nicio importanţă!” „Dacă nu-l interesează decât asta, mă angajez să-l vindec”, a hotărât doctorul şi a cerut treizeci de *Hang* de argint.

— Şi stăpânul n-a zis nimic?

— De l-aţi fi văzut cât de amărât era! A tot tras de domnul Hu Al. Doilea, i-a făcut semn cu mâna şi a spus că nu vrea nicio reţetă. Atunci numai ce l-am auzit pe domnul Hu turuind nişte vorbe străine, ca după aia să plece cu doctor cu tot.

La aceste cuvinte, doamnei Qu parcă i se luase o piatră de pe inimă. A pornit spre dormitor, întrebând dacă a venit şi un doctor chinez, specialist în răni şi căzături.

— Am chemat unul, care a cerut cincisprezece *yuuni* pentru o reţetă. Stăpânului i s-au părut mulţi şi a trimis după un taoist să-i facă un descântec. Asta nu i-a luat niciun ban, dar nici stăpânul n-a priceput nimic.

— De ce nu m-ai anunţat mai de mult?

— Ba nenorocitul de mine am alergat până acasă la Dai, dar abia plecaseţi la emisarul imperial. Or eu n-aveam cum să mă apropii de locul acela, stăpână, o ştiţi prea bine.

Ajunseră la uşa dormitorului. Doamna Qu intră şi-şi găsi bărbatul zăcând pe pat. Trase draperia din jurul patului, se uită la sulul său şi întrebă:

— Cum ai făcut de ţi-ai rupt piciorul? Te mai doare? Taoistul cu descântecele ţi-a dat vreo asigurare că nu-ţi pierzi piciorul?

Bărbatul era năucit de durere şi abia dacă-i auzi vorbele.

— Te-ai întors? Am căzut de moarte! spuse şi continuă să geamă.

Femeia se aşeză pe marginea patului. Oftă.

— Nu suntem chiar nişte oameni lipsiţi de bani! rosti

ea. De ai nevoie, îmi ceri şi-ţi dau câţi vrei. Ţii neapărat ca pentru nişte bani să-ţi reteze piciorul? Dacă nu te faci bine, s-a zis cu viaţa ta! Şi atunci eu ce mă fac? încheie ea şi se puse pe un plâns în hohote.

— Nu plânge, vorbi el. Dacă te-ai întors, putem chema pe cineva să mă consulte.

— Străinii cer mult şi, orice-ar fi, nu ne dă mâna să-i chemăm. Dar l-am putea aduce pe domnul Wang, Dragonul cu un singur ochi. O să-i dăm cât cere, ce să facem \ Măcar să vină acum, chiar de s-ar fi culcat!

Sluga plecă după doctor, dar se întoarse repede. După ora zece seara, acela chiar de-ar fi fost purtat de opt oameni, în litieră, şi tot ar fi refuzat.

— Auzi, blestematul! se înfurie stăpâna casei. Du-te iar şi spune-i că de nu vine, o să trimită emisarul portăreii să-l aresteze!

Naian însă înţelesese că le va fi greu să-l scoată pe doctor din casă în plină noapte. Dădu din mână, a lehamite.

— Ce să se mai ducă? E şi aşa târziu. O să-l chemăm mâine, când se luminează. Atunci o să vină… Ce rost are să batem la miezul nopţii în poarta emisarului imperial? Vine mâine, îi plătim şi gata.

Doamna Qu găsi că vorbele bărbatului erau îndreptăţite şi, ca urmare, făcu pe voia lui. Într-adevăr, curând se crăpă de ziuă. Peste puţin, trimiseră după doctor, însă sluga se întoarse singur, destul de târziu.

— Abia s-a sculat. Când termină consultaţiile de la cabinetul său, o să vină.

Se văzură nevoiţi să aştepte, iar medicul le bătu la

ușă abia la ora patru după-amiază.

— Cum aţi căzut? întrebă el.

Qu Naian se grăbi să-i arate locul dureros. Doctorul Wang abia dacă aruncă o privire şi întoarse capul spre bolnav.

— Osul a alunecat din încheietură şi trebuie pus la loc. Nu e cine ştie ce, îl linişti el.

De după draperia patului, doamna Qu interveni:

— Dacă-i aşa, vă rog să i-l puneţi la loc.

— Altcuiva i-aş pretinde cincizeci de *yuani*, dar dumneavoastră vă iau cu cinci mai puţin.

— Ăştia-s bani, nu glumă, se îmbufnă femeia. E chiar mai scump decât a cerut doctorul străin.

Doctorul nu-i răspunse. Doamna Qu se mai tocmi o vreme.

— Dacă vreţi să-l vindec eu, îmi daţi banii ăştia. Atunci pentru ce m-aţi chemat? Ar fi cazul să pricepeţi că picioarele stăpânului acestei case fac toţi banii. Doar nu e un om simplu, care n-are nevoie să îngenuncheze şi să se încline în faţa celor mari, văzându-şi de-ale sale! Dacă mă ocup eu, în câteva zile se pune pe picioare. Aici voi folosi două feluri de doctorii, interne şi externe. Doctoriile mele sunt făcute numai din leacuri de preţ şi ele singure costă patruzeci de *yuani*. Dacă-i aşez osul la loc şi nu foloseşte nicio doctorie, îmi daţi cel puţin cinci *yuani* pentru pierderea de timp.

— Se poate doar să-l puneţi la loc şi să nu ne folosim de doctorii? se repezi femeia.

— N-aş putea să spun că nu se poate, dar o să se

înzdrăvenească mal greu. Şi-a deplasat osul şi nu se vede sângele fiindcă de jur-împrejur e carne şi piele. Dar carnea aceea e ca şi moartă şi o să se strice încetul cu încetul. Aşa că trebuie aplicate doctorii ca ea să reînvie. Într-un cuvânt, dacă cheltuiţi mai mult, nu mai lungiţi starea în care se află. Socotiţi-vă, eu mă supun hotărârii dumneavoastră. N-am venit aici cu vrerea mea.

Doamna Qu îşi zise că patruzeci şi cinci de *yuani* erau prea mulţi. Totul era să-i potrivească osul la loc. La urma urmei, doctorii văzuse destule în casa emisarului imperial şi ar fi putut cere de acolo cu împrumut.

— Doctorii avem şi noi, rosti ea. Am vrea numai să-i puneţi osul la loc.

Doctorul Wang îşi dădu seama că nu-i merseră lucrurile după voia lui. De supărare dar şi din pricina că nu era prea priceput, nu se mai interesă cum se petrecuseră lucrurile, şi nici nu se mai uită dacă osul se putea sau nu împinge acolo de unde acesta ieşise; apucă piciorul în mână, aruncă o privire la locul umflat şi-l apăsă din răsputeri, cu amândouă mâinile. Bolnavui scoase un ţipăt scurt şi amuţi.

— Ce s-a întâmplat? sări doamna Qu.

Doctorul nu-i răspunse. Bărbatul ei rămăsese cu ochii ficşi, fără să mai respire, iar capul i se acoperise dintr-odată de broboane mari de sudoare, cât bobul de soia. Văzându-l cum arăta, femeia înţelese că doctorul îi pricinuise un rău şi mai mare. Pe de altă parte, domnul Wang îşi suflecase mânecile robei, gata să-i prindă omului piciorul din nou şi să-i apese pe umflătură mai dihai decât înainte.

— Domnule, îl opri, ajunge! Dacă până acum piciorul nu i s-a rupt, de astă dată o să i-l faci dumneata fărâme! De altfel, nu ştiu dacă în clipa asta bărbatul mi-e mort sau viu!

Doamna Qu începu să-şi frece omul, cu palmele, pentru a-l smulge din ghearele morţii. Peste puţin, Naian îşi reveni şi prinse să geamă. Ai casei răsuflară uşuraţi. Doctorul se trăsese într-o parte privind buimac la bolnav. Însă când acesta îşi veni în simţiri, se gândi să reia atacul.

— Nu te apropia! femeia făcu semn cu mâna. Nu vreau să moară în mâinile dumitale! Te rog să pleci, o să ţi se plătească drumul.

Doctorul se văzu obligat să plece. La ieşire, i se dădură patru *yucini*, dar el nu se învoi, pretinzând cinci.

— Voi m-aţi chemat, se zbirii el şi cu stăpâna voastră am vorbit clar. Dacă nu vrea doctorii, îmi plăteşte cinci *yuani*. Acum ea nu m-a lăsat să-l vindec, nu eu am refuzat s-o fac şi prin urmare nu accept un ban mai puţin!

— Eşti prea bun, de-aia nu te-am lăsat! i-o întoarse portarul. Adevărul este că n-ai merita un bănuţ. Ăştia ţi-i întindem mai mult de ruşinea ta şi de nu pleci…

Vreţi să mă nenorociţi, să-mi umbriţi firma, asta ei o să mă lupt cu voi pe viaţă şi pe moarte, nu se lăsă el, refuzând să iasă pe poartă.

— Bă, fiu de căţea, dacă chiar vrei… se repezi portarul şi-i arse Vreo doi pumni.

Doctorul Wang se-ntinse cât era de lung la pământ, ţipând. Scandalul se auzi până în casă. Qu Naian ceru să i se dea banii şi să termine cu el, însă nevasta nici nu vru s-audă.

— Dacă ai bani, dă-i de la tine. După mine, poate să

nu plece! O să-l reclam şi o să-l ia portăreii pe sus!

Ieşi afară din casă şi le strigă slugilor să-l alunge. În toiul tărăboiului, apăru Hu Al. Doilea, să vadă ce mai făcea bolnavul. Doamna Qu fugi în casă.

— Pentru ce vă certaţi? întrebă Hu.

Slugile îi explicară. Înţelegând situaţia, vizitatorul îi sfătui să se potolească şi scoase un *yuan* şi i-l întinse doctorului.

— Plec de obrazul Domniei Voastre, altfel m-aş fi bătut cu ei până la capătul puterilor, spuse domnul Wang înainte de a pleca. Îşi aranjă hainele, îşi luă rămas bun de la domnul Hu şi ieşi pe poartă.

Hu intră în casă, condus de o slugă. Doamna Qu se ascunsese după draperia patului, ca şi mai înainte.

— Ce-ţi mai face piciorul, frate mai mare? întrebă Hu. Te simţi ceva mai bine?

Naian nu scoase un cuvânt, dar clătină din cap. Domnul Hu era frate de cruce cu Qu şi de aceea acesta din urmă se purta cu atâta grijă.

— Doctor străin n-aţi vrut, cu ai nostru s-a-ntâmplat ce s-a-ntâmplat, însă nu putem să nu chemăm pe cineva. Dacă lăsăm lucrurile aşa, cine ştie când se mai. vindecă I De dragul stăpânului vostru, rosti el, adresându-se înadins unei slugi, am să plătesc eu cei treizeci de *yuani*, numai să-l văd refăcut.

— Uite că mai sunt pe lume şi oameni buni, spuse femeia de la locul unde se afla. Dacă străinul acela garantează că-l face bine, Vă rog să mi-l aduceţi, domnule Hu.

— Doctorul acesta are diplome de merit şi se bucură

de renume. Dacă nici el nu e bun, alunei cine s-ar mai putea numi doctor? Iar treizeci de *yuani* nu înseamnă mult.

— Fie, vă rămânem îndatoraţi, căzu de acord femeia.

Nu peste multă vreme, Hu Al. Doilea reveni împreună cu>vdoctorul şi acesta semnă un certificat de garanţie în schimbul a treizeci de *yuani*. Fără să se folosească de vreun medicament, doctorul se chinui şi împinse osul la loc. Cât de priceput era, se dovedi chiar în aceeaşi zi, deoarece bolnavul se simţi mai bine. În zilele următoare, doctorul îl consultă încă de trei ori. Cu vremea, Naian începu să meargă de-a binelea, fără să şchiopăteze câtuşi de puţin, spre bucuria lui şi a doamnei Qu, Despre aceasta nu vom mai vorbi.

De când fusese acceptată de către Perla ca fiică adoptivă, doamna Qu se dusese în fiecare zi în vizită la ea, în afară doar de două zile, când Qu Naian avusese durerile mari de la picior. Până şi pragul casei emisarului imperial îl călcase de-două ori, pe urmele Perlei, fiind invitata celei de-A noua favorite. Şi cu toate ea nu erau cine ştie ce neamuri, în ochii altora ea căpătase destulă consideraţie. Într-o zi, găsise prilejul şi i se plânsese Perlei că bărbatul ei muncea din greu şi că nu se bucurase nicicând de un post pe măsură. Perla se milostivi de ea şi se dusă în mod special acasă la emisarul imperial. Mai întâi i se plânse celei de-a noua favorite.

— Cel mai nimerit ar fi să discuţi chiar tu cu stăpânul, o îndemnă aceasta.

— Nu mă tem că nu m-ar asculta, dar am vrut să vă ştiu că sunteţi de partea mea. În felul ăsta lucrurile s-ar rezolva mai repede.

A noua favorită primi s-o ajute. Perla alergă atunci la biroul tatălui său vitreg şi se rugă de emisarul Tuan să-i încredinţeze lui Qu Naian un post bun.

— E un simplu slujbaş, obiectase Tuan, iar oraşul este plin de oameni cu ranguri mandarinale şi care îşi aşteaptă rândul. Lasă-l să stea la locul lui.

Văzând că nu e ascultată, Perla se îmbufnase, aşteptase. până ce rămăsese singură cu stăpânul şi i se aşezase pe genunchi, şoptindu-i la ureche:

— Tăticule, ai putea să mă-nţelegi că eu le-am şi promis oamenilor. Dacă nu te învoieşti, cum o să-i mai privesc în ochi?

Zicând acestea scoase batista şi se puse pe plâns. Neavând încotro, emisarul îi promise să-i facă voia. Abia atunci Perla se opri din plâns, se ridică şi ocupă un loc mai departe de el. Atunci intră şi A noua favorită, care „puse şi ea o vorbă bună”. Emisarul Tuan nu le putu ţine piept şi se legă în faţa lor că chiar a doua zi îi va spune comisarului să-i dea un post acestui Naian. Abia în momentul acela Perla hotărî să se retragă.

Soţii Qu erau oameni la vreo patruzeci şi şapte-patruzeci şi opt de ani, însă n-aveau copir El râvnea să dobândească un fiu şi mereu aducea vorba despre aceasta şi efta neîncetat. Cum se dovedise că ei doi nu puteau să aibă urmaşi, nu le mai rămânea decât, cu toată durerea din suflet, să stea de vorbă şi să aleagă într-un fel; dar bărbatul nu îndrăznea să-i propună direct nevestei să accepte ca el să-şi ia o concubină. Până la urmă ea, ca şi cum i-ar fi ghicit gândul, în faţa dorinţei lui aprinse, îl consolă în alt fel:

— Un copil vine mai din vreme sau mai târziu. Dacă cineva e sortit să aibă urmaşi, până la urmă îi ta ave – Uite, doamna cutare a născut la cincizeci şi ceva de ani. Noi încă n-am ajuns la anii ei, de ce te chinuieşti?

Luat la rost de câteva ori, bărbatul nu mai îndrăznea să deschidă gura, deşi râvna din suflet nu i se stinsese.

Prietenii ştiau că el era sub papucul nevesti-sii şi făceau adesea glume pe socoteala lui. La început, el nu-i băgase în cearnă, apoi, ciad numărul acestora crescuse, se văzuse nevoit să recunoască şi faţă de sine adevărul.

Într-o zi, un prieten l-a chemat la un banchet. Se nimerise ca celor prezenţi să le placă cântăreţele şi când petrecerea fu spre sfârşite, hotărâră să treacă fluviul, în Hartkou şi să petreacă acolo întreaga noapte. Toată lumea căzuse de acord, numai Naian tăcea. Începură să-şi bată joc de el, cum că se teme de nevastă şi că la întoarcerea acasă urma, dacă nu era cuminte, să-şi primească pedeapsa în genunchi şi câte şi mai câte. Naian băuse şi el, ca toată lumea. Se înroşise la faţă şi deodată, făcându-şi curaj, rosti:

— Merg şi eu!

— Adevărat? se mirară ei.

— Cum, să nu! La unele, mă iau după vorba ei, dar în cazul ăsta chiar de-ar fi să-mi fie frică, tot trebuie să mă arăt bărbat.

Cei de faţă părură uluiţi de îndrăzneala lui. Plecară împreună şi benchetuiră cât fu noaptea de mare, la o casă de cântăreţe. A doua zi, când aburii alcoolului i se împrăştiară, lui Naian începu să i se facă frică de mânia nevestei. Întors acasă, scorni că fusese reţinut cu treburi

oficiale, că, fiind om cu experienţă, judecătorul provincial îl trimisese pe el să se intereseze de existenţa unor bandiţi şi astfel se ocupase cu asta toată noaptea. Doamna Qu îl crezu, ba mai mult văzu în acest fapt un semn de mărire pentru el şi nu-l mai iscodi, ci se bucură din inimă.

— Puteai să mă anunţi, să nu te fi aşteptat, îl dojeni ea. Apoi noaptea e frig, ţi-aş fi trimis o haină, să te îmbraci mai bine.

Nâian se grăbi să-i mulţumească. Peste vreo zece zile sau o jumătate de lună, prietenii începură să-l cheme mai des la petreceri. La început, el nu se prea dusese, apoi perinsese curaj şi-i însoţea în repetate rânduri la chefurile lor. Într-una din zile, se distrase ca niciodată, comportându-se fără reţineri, întocmai ca şi prietenii săi. În Hankou era o fată pe care o chema Aizhu, Iubirea Perlei, o fiinţă cu totul obişnuită şi care nu prea excela în meseria ei. Numai că el nu cunoştea pe nimeni şi pe aceasta i-o recomandase un prieten. Cum că nu se prea bucura de succes, se legase sufleteşte de el. La încheierea banchetului, Iubirea Perlei îi ceruse insistent bărbatului să se ducă împreună cu ea. El se temuse însă că o să-şi strice reputaţia şi că o să sară cu gura pe el nevasta şi stătuse înfipt la masă până în zori. Cântăreaţa nu se mişcase de lângă el. A doua zi Naian inventase iarăşi ceva şi scăpase cu faţa curată. Aceasta fusese prima alunecare a lui spre aventură. Şi cu toate că de data aceasta nu se întâmplase mai nimic, lui Naian îi rămăsese gândul la Iubirea Perlei, care se părea fără pereche pe lume.

De atunci, el trecea* mereu fluviul, Iubirea Perlei îi ţinea companie la chef şi prietenii îl puneau de fiecare dată

să fie gazdă. Într-o bună zi, doamna Qu şi-a făcut ca de obicei drum până la Perla şi după masa de prânz, sluga care-o însoţise pe Doamna Qu s-a întors acasă şi i-a spus lui Naian:

— Doamna a plecat însoţind-o pe doamna Perla acasă la înălţimea sa emisarul imperial. Vor fi reţinute la cină şi se prea poate să stea acolo şi peste noapte, iar pe mine m-a trimis după haine de schimb.

Naian se bucură, îşi scoase pe furiş din ladă o robă nouă şi trecu fluviul la Iubirea Perlei. Avea la el douăzeci de *yuaniy* fiindcă luase leafa chiar în dimineaţa aceea şi nu apucase să dea socoteală nevestei. Prietenii de petrecere erau aproape zi de zi în Hankou. Îi găsi uşor. Şi derândul acesta, Qu Naian făcu pe gazda. Iubirea Perlei se* aşezase lângă el, vorbindu-i în şoaptă. La sfârşit îl opri şi el fu de acord să rămână cu ea, zicându-şi că nevasta nu i se va întoarce nici ea acasă. Nu e nevoie să spunem că noaptea şi-au petrecut-o împreună, iubindu-se frumos. În aşternut, cântăreaţa se plânse că era de familie bună şi că părinţii o vânduseră din pricina sărăciei.

— De-aş fi ştiut că mă aşteaptă o groapă ca asta cu jăratec! Matroana e din cale-afară de rea. Pur şi simplu abia mai pot îndura! Dacă îţi place de mine, scoate-mă ele aici! Salvează-mă! Ca să scap de aici primesc cu dragă inimă să intru şi slugă! îl rugă ea zei se puse pe plâns.

Naian se înduioşă şi îi şterse lacrimile.

— Ce părere ai? îl îmboldea ea de zor. Ai fi în stare să faci ceva pentru mine?

Ce putea el să spună? Mai întâi că o iubea, apoi îi era cu adevărat milă de ea. I-ar fi dat ascultare cu dragă inimă,

dar exista o piedică. Răutatea renumită a nevestei făcea imposibilă orice discuţie pe această temă. Doar fără ştirea acesteia putea să vină la ea şi să-i ofere cât mai des mângâiere. Căută să nu se înflăcăreze. Iubirea Perlei îl prinse cu o mână de după gât şi-şi apropie faţa de a lui.

— Rea inimă ai, domnule Qu, îi spuse ea. Mă rog de tine ca de nu ştiu ce şi nu te înduioşezi deloc. Nu-ţi pasă de mine! Fii liniştit, n-au dat pe mine decât două sute cincizeci de *yuani*. Dacă dai încă o dată pe atât, adică vreo cinci sute, o să fiu a ta.

La auzul acestei cifre, lui Qu Naian începu să-i bată inima mai tare. „De unde să fac eu atâta bănet? u se gândi. Rămase mai departe tăcut, deşi inima îi tot dădea ghes. „Mâine o să discut cu a mea”, îşi zise. A doua zi însă, nevasta nu i se întorsese încă. Un prieten îl invitase la un joc de pietre în altă casă, de aceea nici nu se grăbi să mai treacă fluviul. Cu o zi în urmş, stătuse alături de Iubirea Perlei, care nu-l slăbise deloc cu cererea sa. El nu-i răspunsese, temându-se că nevasta n-o să-l înţeleagă şi că, oricum, tot nu aveau atâţia bani.

Prietenul care îl invitase de data aceasta se numea Da Xuandong şi era unul dintre oamenii cei mai bogaţi din Hubei. Banii nu-i făcuse el, ci îi moştenise de la bătrânul său, care fusese militar. De doi ani, de când îşi pierduse părinţii, o ţinea numai în petreceri pe la curtezane şi în jocuri de noroc, înhăitându-se cu oricine, fără alegere, numai să aibă prieteni de pahar. Din născare, mai avea o meteahnă: nu refuza pe nimeni care avea necazuri şi-i cerea bani. Iar dacă era vorba de răscumpărarea unor prostituate sau de jocuri de noroc, împrumuta sute şi mii

de *yuani*, şi nu lăsa pe nimeni fără să-l ajute. Din această cauză, dregătorii şi actorii din Hubei şi în special cei înclinaţi spre petreceri îl acceptau în preajma lor. Iar el le împrumuta bani, bucurându-se când aceştia îi urgiseau pe cei care ţineau casc de petrecere.

Qu Naian îi ştia acest beteşug. Iar fiindcă fusese invitat tocmai acum, îşi pusese în gând să discute şi chestiunea sa. Merse aşadar, la casa unde trăgea cel mai adesea Da Xuandong şi întrebă:

— Domnul Da a venit?

— Abia s-a sculat, i se răspunse.

Naian împinse apărătoarea uşii şi intră. Da' se ridică şi îl întâmpină cu plăcere vizibilă.

A\: primit invitaţia mea pentru petrecerea din seara aceasta? îl întrebă chiar de la început.

— N-am să lipsesc de la ea! îl asigură Qu.

— Discutară multă vreme, Qu Naian şezând ca pe ghimpi: ştia că trebuia să deschidă vorba despre ce îl rodea inima, dar nu îndrăznea. După câteva încercări, se trase lângă Da şi-i şopti la ureche:

— Aş vrea să mă sfătuiesc cu tine într-o chestiune, frate mai mare.

Da îşi duse degetulz la ureche şi se scărpină, să o desfunde şi să audă mai bine.

— Care-i necazul? întrebă.

Naian se codi multă vreme.

— Nu e vorba de altceva decât de dragostea mea pentru Iubirea Perlei, rosti, roşindu-se.

— Vrei s-o iei de nevastă?

— Eşti un înţelept, frate mai mare! Cum ai ghicit? şi

îi povesti tot ce ştia despre tânăra femeie. Lucrurile s-ar aranja, urmă, numai preţul răscumpărării ei, de cinci sute de *yuani*, îmi dă bătaie de cap. Nu ştiu de unde să fac rost de ei, de-aia am venit să ne sfătuim.

— O nimica toată, îl linişti Da. Mă cunoşti: orice prieten îmi e ca un frate. Dacă vreunuia i-a murit mama şi n-are coşciug s-o îngroape, poate să îngenunche în faţa mea şi n-am să-l ajut. Dar dacă e vorba de vreo concubină sau de bani pentru jocuri de noroc ori pentru pariuri, sar pe dată în sprijinul oricui! Nevasta ta e de acord? N-aş vrea să sufere cei din preajma noastră.

— Asta… Naian se făcu şi mai roşu.

— Cum e?

— O să mă sfătuiesc cu ea.

— Când vă hotărâţi, îmi clăi de veste. Am bani, îl asigură Da.

Qu Naian se înapoie acasă la Iubirea Perlei şi o privi pe femeie îndelung, în tăcere, cântărind-o cu doi ochi, curii se spune.

— Ce-ai făcut? îi dădu ea ghes.

Naian continuă s-o cerceteze, nedecis. Când îşi făcu puţin curaj, zise:

— Voi face după voia ta!

Iubirea Perlei îl zori să o cheme pe matroană pentru a stabili ce şi cum împreună. După ce aceasta, apăru, Qu se bâlbâi multă vreme, roşu la faţă, dar nu se făcu înţeles. Noroc că fata explică ea clar. Matroana pretinse opt sute, apoi, după lungi târguieli, scăzu la cinci sute cincizeci.

— Ce părere ai, domnule Qu? întrebă Iubirea Perlei.

— Cinci sute am. Mai mulţi n-am de unde să

împrumut.

— Într-un asemenea moment fericit, vă poticniţi de cincizeci de *yuani*, domnule Qu? spuse matroana.

— Domnule Qu, se supără şi tânăra femeie. N-o să mă salvezi din pricina a cincizeci de *yuani*? şi se puse pe plâns.

Naian plecă din nou la Da Xuandong. Acesta acceptă suma.

— După ce o iei, o duci în altă parte, îl sfătui. La capătul apusean al bulevardului am eu o casă liberă. Deocamdată instalaţi-vă acolo. În ceea ce priveşte banii, pe lângă suma propriu-zisă, vă mai sunt de trebuinţă o sumedenie de lucruri mărunte. Cei cinci sute cincizeci, îi socotim împrumut. Pe deasupra îţi mai dau din partea mea încă două sute, ca un dar de nuntă.

Mişcat de acest; gest, Naian acceptă. În aceeaşi zi merse şi văzu casa şi tocmi slugi. După ce aranjă totul, se grăbi să-i plătească matroanei banii şi chiar în noaptea aceea o duse pe Iubirea Perlei cu o lectică la noua casă.

În ziua următoare, nu şi-a putut muta gândul de la nevasta secundară pe care şi-o luase. Se dovedise brav, iar vechea nevastă rămăsese pentru el undeva departe.

dincolo de nori! Noaptea nu mai trecu fluviul, cum ar fi făcut-o, altfel, în mod firesc. În seara zilei următoare îşi invită câţiva prieteni la banchet. Da Xuandong se instală în capul mesei. Se distrară de minune, chemară curtezane şi se întrecură în felurite jocuri de petrecere. Încheiară după miezul nopţii. Naian lipsi de acasă trei nopţi la rând, tot atâtea câte petrecu şi doamna Qu împreună cu Perla acasă la emisarul imperial.

A patra zi, revenind acasă, femeia află că bărbatul ei lipsise trei zile şi trei nopţi, fiind ocupat cu însărcinările publice.

— Ce grozăvie face el acolo, de nu se poate desprinde trei zile şi trei nopţi în şir? intră ea la bănuială. Orice i s-ar fi dat să rezolve, e posibil să nu aibă măcar timp să doarmă liniştit în patul lui? Eu, una, nu cred! Du-te, îi porunci unei slugi, dă o fugă până la birou şi vezi dacă stăpânul e acolo.

Sluga înţelesese mai dinainte cam despre ce putea fi vorba. Plecă, făcu un ocol şi se întoarse.

— Stăpânul e ocupat până peste cap, zise.

Doamna Qu era astfel de femeie, încât ochii îi erau mai limpezi decât o oglindă şi cu ei putea citi pe oricine.

— Bine, spuse, dându-şi seama că sluga o minte, du-te şi înhamă calul!

Sluga se supuse. După ce stăpâna urcă în şaretă, întrebă încotro porneau.

— La birou, să-l văd pe stăpân.

— Porunca aceasta îl înfricoşă pe bietul om, dar se văzu nevoit să-şi îngroaşe pielea şi să îndemne la drum. La birou – nici urmă de drac, darmite de om.

— Excelenţa Sa Qu a fost astăzi la birou? îl iscodi femeia pe portar.

— Excelenţa Sa n-a dat pe aici de patru zile, veni răspunsul.

Doamna Qu întoarse capul spre slugă, mormăind ceva şi speriindu-l rău pe bietul om. Coborî şi se duse în biroul gol al bărbatului ei. Sluga* o urmă, puse mâna repede pe ştergătorul de praf, din pene de găină, îndepărtă cu el praful de pe masă şi se apucă să prepare un ceai.

— Nu te chinui atâta! Ia să stăm noi de vorbă! spuse ea.

— Da, da, stăpână, îngăimă sluga, trebăluind mai departe în jurul ei.

— Ou de broască ţestoasă! Bastardule! Descreieratule! îl blestemă ea, supărată până peste cap. Unde ţi-e stăpânul? ziceai că e aici! Să mi-l scoţi de unde-ai şti! Am nevoie de el.

— Da, da, stăpână, repeta omul, privind în jos.

Femeia îşi & şi din fire; strigă la el, îl beşteli, bătu cu pumnul în masă, cerându-i să-i aducă bărbatul.

Cei doi fuseseră însoţiţi acolo şi de o altă slugă, bună la toate în casă, şi care ajunsese om de încredere. Se numea Hu Fu şi era neîntrecut în a răspândi de colo-colo zvonurile şi în a-i vorbi de rău pe ceilalţi. Doamna Qu îl plăcea, fiindcă acest Hu Fu ştia tot ce se petrecea în lume, parcă într-o concurenţă nemaiîntâlnită cu spiritul urechilor[97]. În timp ce stăpână lui intrase în biroul bărbatului ei, sluga aceasta năvălise prin celelalte încăperi şi aflase de la slugile altor slujbaşi că stăpânul său trecuse fluviul cu mai mulţi prieteni şi se distra prin casele de pierzanie din Honkou. Lămurit în acest sens, alergase în faţa stăpânei, îşi plecase spinarea şi-i vorbise în aşa fel încât ceilalţi să nu audă. Aflând despre ce era vorba, doamna Qu se făcuse verde la faţă, mâinile şi picioarele i se răciseră şi rămăsese pe scaun încremenită, fără un cuvânt. Se gândi mult cum era bine să procedeze şi ajunse

97 Lumea superstiţiilor şi a credinţelor religioase chinezeşti cunoştea şi categoria de. spirite care tutelau diferitele organe şi părţi ale corpului omenesc.

la concluzia că dacă nu-l lua că însăşi urma, cu greu ar fi putut să mai dea de el.

— La ce casă şi-a petrecut nopţile? întrebă.

— I-am întrebat pe toţi şi nimeni nu ştie precis, zise Hu Fu. Dar în Hankou aflăm noi.

— La trăsură! strigă ea, nerăbdătoare. Voi veniţi după mine, în Hankou!

După ce trecură Fluviul Albastru, doamna Qu sfătui pe una dintre slugi ¿a se ducă la Yamenul Excelenţei Sale Ma şi să-i spună că stăpânul său era căutat de cineva de la Yamenul emisarului imperial, într-o chestiune care nu suferea amânare. Sluga zbură într-acolo, ar ea îi porunci vizitiului să tragă undeva, în apropiere. Slujbaşul local

Ma aşi făcea veacul prin teatre şi casele de distracţie, nu atât ca să lejmnă oprelişti, cât să cunoască situaţia. Naian petrecuse de mai multe ori cu el, iar, în ajun, Ma fusese chiar unul dintre invitaţii lui la banchetul oferit în cinstea noii sale soţii. Când se trezise cu sluga aceea care-şi căuta stăpânul, în numele mai marelui locurilor, se înspăimântă şi-i spuse imediat noua adresă a lui Naian, ba îi dădu şi doi soldaţi care să-l conducă acolo. Abia după aceea întrebă cine anume de la emisarul imperial avea nevoie de Naian şi pentru ce anume. Sluga bâigui câteva cuvinte şi plecă, împreună cu portăreii.

— Stăpânul s-a mutat într-o casă nouă, spuse sluga, îndaia ce ajunse în faţa trăsurii.

Când auzi cuvintele „casă nouă”, doamna (Ju înţelese că bărbatul ei îşi găsise o frumoasă şi iriânia crescu mai tare în ea. Se luară după cei doi soldaţi şi intrară într-o curte.

— Aici locuieşte domnul Qu? întrebă ea.

Un bătrân îi ieşi în întâmpinare.

— Da, aici e casa Xu, răspunse el. Cine sunteţi?

Doamna Qu nu-i dădu atenţie, coborî din trăsură şi prinse să ţipe:

— Să mi-l scoateţi numaidecât pe bezmeticul ăla! Am ceva să-i zic de la obraz! Grozav a mai lucrat în zilele astea! Pe mine mă minţea că se duce la birou. Aici îi e biroul? Hai, ieşi, că am de gând să te târăsc în faţa emisarului imperial. Apucaţi-vă şi distrugeţi tot ce vedeţi în cale, porunci ea slugilor.

Slugile venite cu ea erau nişte oameni netrebnici, care, fără nicio vorbă, se apucară să spargă şi să strice lucrurile de la parterul casei… Bătrânul se îngrozi şi strigă:

— Răscoală! Păziţi! Au dat iama bandiţii!

Între timp, doamna Qu urcă la etaj, însă simţi că ceva nu era în regulă şi coborî.

— Asta e casa? De ce nu găsesc pe /¿ine trebuie? întrebă soldaţii.

— Pe cine căutaţi? De ce nu întrebaţi limpede, înainte de a vă pune să distrugeţi? Unde s-a mai pomenit una ca asta? se minună bătrânul.

Doamna Qu înţelese că nimerise greşit. Urcă în trăsură, ocărind de zor slugile că dăduseră buzna peste altcineva. Bătrânul, văzându-şi lucrurile făcute zob, alergă după trăsură, însă soldaţii îl opriră, gata să-l lovească dacă s-ar fi apropiat mai mult, astfel că omul trebui să se întoarcă la el. *

— Oare să nu fi fost pe mina asta? îndrăzni un soldat.

Ce-ar fi să întrebăm tot la a treia casă, însă pe partea cealaltă.

Chiar în clipa aceea, o altă slugă de-a lor bătea în poarta casei indicate de soldat.

— Aici e! strigă femeia, recunoscându-şi sluga.

Dând cu ochii de stăpână, sluga îşi dădu seama că lucrurile fuseseră date în vileag şi se grăbi să vină lângă trăsură. *1*

— Vă urez bună tihnă, stăpână, rosti, înclinându-se.

Nemernicul de mine am venit după stăpânul. Nu mă gândeam să vă găsesc şi pe dumneavoastră aici.

— Bun lucru aţi mai făcut fără ştirea mea, răspunse ea. Acum că v-am prins, te prefaci că nu ştiai. Ia aminte! Stai numai să mă răfuiesc întâi cu stăpânul tău şi-o să-ţi vie şi ţie rândul!

Cu această ameninţare, doamna Qu împinse poarta şi intră. Însă Naian nu era acasă. Iubirea Perlei se afla la etaj cu o slujnică. Văzuad atâta lume strânsă în curte, se gândi că ceva nu era a bună şi rămase acolo fără să scoată un cuvânt. După ce făcuse stricăciuni într-o casă străină, doamna Qu nu mai îndrăzni să facă acelaşi lucru şi. aici. Strigş de două ori numele bărbatului şi, cum nu-i răspunse nimeni, urcă ea la etaj. Acolo le găsi pe cele două femei.

— Asta e casa nouă a domnului Qu? întrebă.

Iubirea Perlei o privi lung, dar nu răspunse. Doamna

Qu repetă întrebarea.

— Tu cine eşti? Şi ce cauţi aici? îi spuse Iubirea Per lei într-un târziu.

Vorbele acestea îi tăiară noii venite orice avânt.

Rămase rezemată de balustradă, fără să intre în cameră, dar şi fără să se retragă. În momentul acesta dificil, îşi făcu apariţia Hu Fu.

— Asta e, stăpână, raportă el. Huang Sheng care a fost tot timpul plecat cu stăpânul, a sosit cu o veste.

— Să vină în faţa mea! strigă femeia, căpătând curaj.

Sluga urcă scările. Înaintea stăpânei căzu în genunchi, bătând mătănii şi spunându-i că se bucură pentru ea.

— Stăpânul tău şi-a luat concubină! i-o tăie ea. Buţură-te pentru el, nu pentru mine. Pe mine să nu mă amestecaţi, că simt că nici nu mai pot îndura!

— Nu pentru asta se bucură umila voastră slugă, ci pentru ordinul de numire!

Cuvintele de pe urmă îi dădură femeii un fior.

— Unde a fost numit?

— Magistrat în districtul Xingguo.

— Merge, dar nu e ce mi-aş fi dorit, comentă rea. Cât despre stăpânul tău, orice-ar primi, oriunde s-ar duce, el o să fie un dregător prost. Uitq ce-a putut să facă în numai câteva zile. Zicea că nu mai e tânăr şi că se teme să nu rămână fără urmaşi. Oare mie nu mi-e frică? Ba eu sunt şi mai speriată decât el! Nici n-aş zice c-a făcut rău că şi-a luat o soţie secundară, dar uite că a făcut-o fără ştirea mea. Spuneţi voi, cu ce inimă am aflat eu lucrul ăsta!

Cei prezenţi îşi dădură seama că femeia îşi schimbase atitudinea. În sinea sa ea gândea: „Venisem aici cu slugile după mine să-mi dobor rivala şi în schimb am primit vestea numiţii lui într-o slujbă mandarinală. Aici e mina Perlei. Bucuria din inimă mi-a alungat fără să vreau

nouă zecimi din ura ce i-o purtam acesteia în suflet. Dar nici nu pot să mă dau băfută oricum. Trebuie să mă arăt încă băţoasă”.

— Vedeţi? Cât m-am chinuit eu, cerşind în stânga şi-n dreapta, ploconindu-mă în faţa ctii nu merita, şi uite ce-am făcut pentru el. Iar el? M-a minţit, şi-a bătut joc de mine, făcându-şi de cap! Cu ce i-am greşit? Când s-o vedea mare şi tare, n-o să mai aibă ochi să mă vadă. Mai bine mă războiesc chiar eu cu el! N-am să am norocul să ajung să trăiesc clipa când am să fiu numită doamnă. Mai bine mă omor, să-i las pe alţii să fie fericiţi!

Se apucă să caute o frânghie sau un cuţit, să-şi pună capăt zilelor. Slugile se apropiară de ea, încercând s-o calmeze. Iubirea Perlei stătea la fereastră şi plângea.

— Lăsaţi-mă! strigă doamna Qu. l-aţi sărit în ajutor sfăpânului şi de mine nici că v-a păsat. Acum el o să fie mandarin şi vă e gândul doar la bogăţii. Ştiţi voi oşire că eu i-am făcut rost de acest post? Ce-ar fi ca, după ce v-am văzut acum cât îmi sunteţi de nerecunoscători, să mă duc în faţa emisarului imperial şi să-l rog să numească în locul lui pe altcineva? Atunci vom fi laolaltă şi la bine şi le rău. Doar nu sunt un nimic!

Când încheie, prinse să bocească.

— A venit Excelenţa Sa Ma! anunţă imediat cineva.

Se întâmplase că, după ce doamna Qu urcase la etaj, se întorsese şi Naian acasă. Dar nu intrase bine pe poartă şi aflase de vizita soţiei sale acolo. Se speriase într-atât că sufletul îi zburase din trup! Ce să facă? „Pe nimeni altcineva nu mă pot baza, decât pe Excelenţa Sa Ma”, se gândi, înţelegând că lucrurile se complicaseră. „El e

inteligent şi îndrăzneţ, se descurcă de minune la faţa locului. Ce-ar fi să-l caut şi să-l rog să scoată drăcoaica de aici? Asta mă nimiceşte, nu alta!” O luase înapoi, dar bătrânul Xu, căruia doamna Qu îi făcuse zob lucrurile, îi ieşise în cale şi pusese mâna pe el.

— Nevastă-ta mi-a distrus lucrurile! îi. ceruse socoteală. Trebuie să mă despăgubeşti! De n-o faci, o să-l pun pe proprietar, care e străin, să se plângă consulului!

Naian nu zisese nimic. Slujitorul care îl urma îl scoase din încurcătură. El se ploconise, ceruse scuze şi reuşise să-l liniştească pe om. Scăpând din mâinile slugii străinului, Qu Naian o pornise glonţ spre birourile domnului Mă. Cum ajunsese îi spusese dintr-o răsuflare ce se întâmplase, cerând sprijin. Ma nu dăduse înapoi şi aşa se face că apăruse tocmai la timp, la locuinţa concubinei.

— Când cineva face vreo boroboaţă, trebuie să fie atent cui i-o face! se proţăpi Ma, în mijlocul curţii, fără altă introducere. Că ai dat buzna din greşeală peste un chinez, mai treacă-meargă! Dar cum să intri peste un negustor străin? Omul se plânge proprietarului străin, acela anunţă pe consul şi-n doi timp şi trei mişcări consului îmi dă telefon mie şi nu numai că cere despăgubiri, dar vrea şi făptaşul. Ca prieteni, poftim în ce situaţie am ajuns!

Şi cu toate că noul sosit vorbea parcă fără cap şi fără coadă, doamna Qu îl înţelese. Mai înainte se aşezase. Acum se sculă în picioare.

— Cine e doamna Qu? întrebă Ma, prefăcându-se că n-o cunoaşte.

Slugile i-o arătară. Excelenţa Sa Ma se apropie şi o salută. Doamna Qu îi răspunse la salut. *1*

— Îmi pare rău că v-aţi obosit şi aţi trecut fluviul, pe deasupra deranjându-vă atât de mult, zise el. Femeia asta a fost curtezană şi deoarece matroana o trata cu sălbăticie, fratele vostru mai ni ic, care vă vorbeşte acum, s-a sfătuit cu câţiva prieteni şi au hotărât împreună s-o răscumpere. Am pus cu toţii mână de la mână şi am, scos-o de acolo. Dar frăţiorul vostru e mandarin, cum să ia o prostituată? Prietenii s-au gândit s-o dea cuiva ca soţie secundară. Cineva a propus să i-o dăm fratelui Naian. Dar eu îl ştiam cât e de nehotărât şi am refuzat. Naian nu era bărbatul care să-şi mai ia o femeie. M-am sfătuit cu prietenii mei şi am stabilit să ne ocupăm tot noi de ea, să-i asigurăm hrană, veşminte şi celelalte, ba şi un nume la poartă, ca să nu dea oricine buzna peste ea. O ştiţi prea bine, doamnă, locul acesta nu este la fel de liniştit cum e capitala provinciei[98]: aici orice ţi se poate întâmpla. Ei, dar uite şi care-i buba! Ce şi-au zis prietenii mei? Naian se teme de nevastă. Ia hai să râdem niţel pe socoteala lui! Spunem că e casa lui şi când doamna Qu va afla îi va face un scandal de pomină! Nici n-am apucat să-i punem femeii numele în poartă, că vestea aceea s-a răspândit. Era firesc s-o apucaţi încoace şi iată-vă acum aici!

Doamna Qu plecă privirea, gânditoare. „Bine că n-am stricat şi pe-aici câte ceva”, îşi zise. „Dar mai înainte de ce-a trimis chiar el doi soldaţi, să-l caute pe Naian aici? Huang Sheng de ce-a venit şi el tot aici?”

Până la urmă, îşi exprimă nedumerirea.

— Vai de mine! Dar dacă Naian ar fi făcut un

98 Hankou a fost zonă concesionată străinilor.

asemenea pas, l-aş fi dat eu de gol? Precis că a început lumea să bârfească! Doamnă, nu vă luaţi după gura lumii [

— De-aia am venit şi eu, se repezi Huang Sheng, care era suficient de isteţ. Am încercat, aşa, într-o doară> nu eram sigur că o să dau sau nu de stăpân!

Atunci doamna Qu întrebă cum se explica lipsa de acasă a bărbatului ei. *A*

— Treburi publice, doamnă! spuse Ma. Se apropie şi mai tare de femeie şi urmă, cu glas scăzut: De curând, ne-am pricopsit pe-aici cu nişte răzvrătiţi şi el a fost trimis să-i prindă. Dacă s-ar fi auzit de misiunea lui, ăia s-ar fi făcut nevăzuţi. Aşa, el a venit pasămite ca să se distreze. Doamnă, oamenii ăştia sunt împotriva noastră şi dacă au să fie prinşi vor fi pedepsiţi crunt… Uite, au îndrăznit să se strecoare până aici şi încă nu ştim ce au de gând. Dacă Naian o să pună mâna pe ei, se va bucura de mari onoruri.

— Cum o să pună mâna pe ei, de vreme ce el a primit numire şi o să plece la postul său?

— Comisarul l-a numit în post, iar misiunea asta cu răzvrătiţii i-a dat-o judecătorul. Fiecare cu ale lui. Acum o să ducă treaba la bun sfârşit şi pe urmă pleacă la post.

— Cu răzvrătiţii e greu, îi luă apărarea femeia. El mai bine-şi vede de numirea lui. O să vorbesc cu emisarul imperial să pună pe altcineva să se ocupe de răzvrătiţi. Şi să se bucure acela de onoruri; dar tare mi-e teamă că n-o să se termine asta cu bine.

— Emisarul imperial n-o să vă refuze, doamnă Qu.

— Acum chestiunea este cum îl despăgubim pe cel pe care l-am năpăstuit din greşeală şi i-am stricat atâtea bunuri din ca-a? întrebă ea.

Excelenţa Sa Ma se posomorî.

— Iată un lucru foarte grav! Tare mi-e teamă să nu înainteze consulul vreo plângere!

— Ce pot face eu? Mă las pe mina Excelenţei Voastre, încheie femeia şi se înclină.

Gestul acesta de preţuire din partea ei îl împinse pe bărbat să se arate puternic, mărinimos.

— Pentru prietenul meu, iau totul asupra mea şi încerc să vă netezesc calea. Vă rog, doamnă, să nu mai zăboviţi şi întoarceţi-vă acasă. Eu voi face tot ce-mi va sta în putinţă. Am să-i scriu fratelui Naian.

Doamna Qil îşi exprimă de câteva ori mulţumirile şi plecă în fruntea slugilor, în cea mai mare linişte, cu steagurile strânse, cum s-ar zice. Ma se întoarse la Yamenui său şi îl găsi pe Naian acolo. Îi spuse mai întâi că fusese promovat şi abia apoi îi relată toate câte i le îndrugase doamnei Qu. În legătură eu scandalul bea! da doamna Qu, trimise pe cineva să-l consoleze pe domnul Xu şi să-i transmită că va fi recompensat pentru lucrurile distruse şi chiar o să i se dea ceva în plus.

— După cum s-a comportat nevasta, cred că onorata concubină ar fi mai bine să rămână în Hankou. La o lună sau două după ce te aranjezi în noul post, în funcţie de situaţie, vii şi o iei şi pe ea. Poţi să fii liniştit, ne vom îngriji noi de ea.

Văzând că Excelenţa Sa Ma îi aranjase cum se cuvine toate chestiunile, Naian se artă din cale-afară de emoţionat şi de acolo o porni direct spre casă. Când dădu ochii cu doamna Qu, se simţi puţin jenat, dar nici ea nu era în apele ei: dăduse buzna peste acel Xu, o luase pe femeia aceea

drept concubina bărbatului său, astfel că întoarsă acasă nu mai avea puterea să se bată cu nimeni. Faţă în faţă cu soţul său, nu fu în măsură. decât să-i spună:

— Încă nu te grăbeşti să mulţumeşti pentru numire?. Apoi adăugă: Chestiunea asta cu răzvrătiţii las-o altuia, nu e de tine.

— Despre chestiunea urmăririi acelor oameni am vorbit deja cu judecătorul provinciei şi o a trimită pe altcineva în locul meu.

— Foarte bine, spuse femeia. Altfel cădea iar în sarcina mea, să mă duc la emisarul imperial.

— Mi-a fost foarte uşor, nu-ţi mai face griji.

Apoi Naian şi-a pus haine de ceremonie şi a plecat imediat să mulţumească pentru numirea în funcţie. A doua zi, doamna Qu a mers şi ea ia familia. Dai şi şi-a arătat recunoştinţa pe care i-o purta Perlei, mama sa adoptivă; pe aceasta a rugat-o s-o ducă să se plece în faţa emisarului imperial şi a celei, de-a noua favorite. După aceea, au urmat pentru soţii Qu zile de pregătiri febrile.

Înaintea plecării, Qu Naian şi-a făcut un drum până la Yamenul Excelenţei Sale Ma pe care l-a rugat o dată în plus să aibă grijă de iubita lui. Ma se arătă, fireşte, de acord. Atunci Naian îl descusu în legătură cu căile de atingere a succesului în funcţie.

— Naian, ai slujit mulţi ani. dar e pentru prima oară când ai să primeşti sigiliul de mandarin, vorbi Ma. Noi, mandarinii, avem trei precepte secrete. Care anume sunt? „Iuţeală, încetinire şi desconsiderare”. La orice lucru care îţi cade în mână, întâi şi-ntâi să faci pe tigrul fioros. De ce? Ca să-i sperii pe subalterni şi să-i convingi pe superiori că

lucrezi cu sârg. Asta ar fi „iuţeala”. După ce i-ai făcut pe toţi să le fie. frică de tine, bineînţeles că vei putea lucra pe îndelete. Şefii nu te vor suspecta de nimic şi totul va fi bine. Această stare de lucruri se numeşte „încetinire”. „Pe întinderi de mii de li, mandarinii se ocupă doar de înavuţire”, se zice, dar trebuie să-ţi dea mâna s-o faci... şi Ma făcu un semn din mână, închipuind apucarea bănuţilor, apoi urmă. Oricât de mult te-ai grăbit la început, până la urmă nu mai dai atenţie la nimic. Dacă văd că nu sunt băgaţi în seamă, cei simpli nu mai simt niciun imbold să vină peste noi cu tot felul de jalbe. Asta este „desconsiderarea”. Să fii cu luare-aminte, Naian, oamenilor de prin aceste locuri le place nespus de mult să se judece. Să nu-i iei în seamă şi nu vei avea necazuri. Alte reguli ale succesului nu-mi vin acum în minte. Dar îl vei avea acolo pe bătrânul slujbaş Wang Zhaoxing, care ştie toate chichiţele legilor şi te poate ghida oricând.

Naian îl ascultă cu admiraţie. Se întoarse acasă şi-şi văzu de plecare. Urcară pe barcă spre seară. Doamna Qu aşteptă până ce forfota încetă şi ieşi de câteva ori afară, să observe dacă nu cumva Naian mai închinăse vreo barcă pentru altcineva. Abia când îl găsi dormind, se linişti, convinsă că nu era să mai vină nimeni după ei.

Din capitala provinciei şi până în Xingguo se făceau patru-cinci zile. Cu o zi înainte de a ajunge, Qu Naian a trimis pe cineva să ducă vestea sosirii sale. I s-au controlat împuternicirile. După ce i-a făcut o vizită predecesorului său, s-a pregătit să preia sigiliul de magistrat. În ziua stabilită, la ora unsprezece şi jumătate şi-a pus roba de ceremonie şi a pornit spre Yamen. Pe drum, un ţăran fără

pricepere, îmbrăcat în costum de doliu, s-a repezit spre litieră şi s-a prins zdravăn cu mâinile de minerul acesteia, strigând că era nevinovat. Purtătorii de lectică şi portăreii au strigat la el să plece, dar emul era îndărătnic ca un măgar, nu ceda nici în ruptul capului. Naian credea foarte. mult în situaţii nefaste şi în lucruri socotite tabu; în zodiac scria că ziua sorocită lui pentru primirea sigiliului avea destule planete în poziţii favorabile, dar mai erau şi unele periculoase. De teamă să nu i se întâmple ceva rău, îşi agăţase de haină o oglindă pe care desenase cele opt diagrame[99], cu gândul de a îndepărta relele de el. Strigătul omului acela disperat îl speriase de moarte. Se făcuse pământiu la faţă, zicându-şi că sorţii îi fuseseră defavorabili şi că nimerise sub o „zodie rea". Când îşi reveni, întrebă

— Cine e omul acesta îmbrăcat în doliu?

Auzindu-l vorbind, ţăranul se grăbi să îngenunche.

— Umilul acesta este nevinovat. Sunt Wang Al. Şaptelea. Tatăl meu a murit luna trecută. Acum mi se zice că n-aş fi fiul lui bun şi vor să ne izgonească din casă, pe mama şi pe mine.

— Că doar nu te-o fi scos mamă-ta din sticla cu ulei! comentă Qu.

— Câtă dreptate aveţi, Excelenţa Voastră ca cerul de luminat! Prefectul dinaintea dumneavoastră a primit bani de la pârât şi m-a nesocotit. Umilul de mine, am aflat că astăzi Excelenţa Voastră intră în funcţie şi m-am grăbit să

99 Ba gua, cele opt diagrame sînt combinaţii de cîte trei linii continue sau întrerupte, folosite în divinaţie. Acestea simbolizau în principal echilibrul în continuă schimbare al forţelor naturii.

vă rog din suflet să mă salvaţi.

Qu Naian nu aşteptă ca omul să încheie şi bătu cu palma în litieră.

— Halal ţărani, strigă. Înainte de a veni, mi s-a spus că vă place să vă chemaţi unii pe alţii prin judecăţi! Eu încă n-am primit sigiliul şi iacătă o primă pricină! Ce mare lucţ-u mi-ai înfăţişat? Chestia asta vă priveşte pe voi şi familia voastră. De ce trebuie să se ocupe magistratul? Mie mi s-a dat acest post ca o recompensă, fiindpă am muncit din răsputeri în capitala provinciei şi nu ca să mă bag în certurile voastre de familie! în district sunt o sută şi ceva de mii de oameni, crezi că am vreme să mă ocup de certurile voastre? Piei din faţa mea! N-ai dreptate!

Portăreii repetară verdictul. Şapte sau opt bărbaţi îl smulseră şi-l târâră de acolo pe Wang Al. Şaptelea.

— Sunt nevinovat! striga acesta şi până la urmă rămase de o parte, plângând.

Plictisit şi scârbit de ce i se întâmplaşp, Qu Naian scuipă de câteva ori. Ordonă ca omul să fie arestat şi dus la judecată imediat ce el, Naian, primea sigiliul. Îşi continuă drumul. Coborî în curtea din faţa Yamenului. Bătură tobele. Trâmbiţele sunară. Era ora de bun augur, – pe care şi-o alesese. Se înclină în faţa însemnului imperial, apoi urcă pe scaunul cel mai înalt al ţinutului, subalternii înfăţişându-i-se şi exprimându-i felicitări, iar el aşteptă cu nerăbdare să se termine ceremonia oficială, pentru a-şi vărsa mânia stârnită de acel Wang Al. Şaptelea. Porunci imediat ca omul să-i fie adus înainte.

— Voiai să depui o plângere şi mâine n-o puteai face, nu-i aşa? Nici mâine şi nici poimâine, ci neapărat în ziua în

care eu primesc sigiliul! Ţi-a murit tatăl, dar nu te temi de chestiuni socotite nepermise în faţa cerului! Nu-ţi pasă că ziua primirii sigiliului trebuie să-mi fie cu noroc! Dezbrăcaţi-l şi biciuiţi-l!

Portăreii se repeziră la ţăran întocmai ca nişte ulii asupra unei rândunici. Îl trântiră la pământ, îi traseră veşmintele de pe el şi curând picioarele omului i se umflară, pe când o baltă de sânge se lăţi sub el pe jos. Dând cu ochii de sânge, Naian se linişti pe jumătate. Se gândise că dacă din prima zi îi ieşiseră în cale un om îmbrăcat în doliu era semn rău şi că numai bătaia la sânge ar fi putut să gonească răul. Câtă vreme el rămânea astfel liniştit, portăreii nu îndrăzneau să se oprească din bătaie. Nici după cea de-a opta sută lovitură proaspătul magistrat nu scoase un cuvânt. Abia când slujbaşul însărcinat cu întocmirea documentului puse o vorbă bună el îl iertă pe ţăran. Dar omul deja nu se mai putea ţine pe picioare. Atunci Naian se retrase.

Predecesorul său în scaunul de magistrat al districtului Xingguo era încă, instalat cu familia la Yamen, aşa că Qu Naian se văzuse nevoit să închirieze o casă în oraş. Fostul magistrat se numea Wang Bochen şi funcţionase aici în perioada de probă. La niciun an de la numirea sa, la vremea colectării taxelor, Bochen se bucurase ca un copil văzând cât banei n intra zilnic în v isterie. Îşi zisese că era de ajuns să strângă totul din anul acela şi ar fi avut destul ca să reuşească să capete numirea de asistent în capitala provinciei, iar de aici calea spre posturi înalte îi era asigurată. Bucuria prea mare aduce însă întristare. La vreo zece zile de la începerea strângerii

taxelor, primise o telegramă de acasă, prin care era înştiinţat că tatăl îi murise. Fiind fiu bun şi urmaş direct, ar fi – trebuit să raporteze că se află în doliu şi că era obligat să se retragă, cedând altuia postul chiar atunci pe timpul recoltatului. Se uitase, însă* lung la telegramă şi brusc o strânsese şi o vârâse în sân, poruncindu-le slugilor să nu sufle nimănui un cuvânt. Nu-şi dăduse seama că unii subordonaţi o deschiseseră, neştiind că era privată şi că deja aflaseră adevărul. Aceştia aşteptaseră să-l vadă în doliu, iar el crezuse că dacă nu-şi punea doliu nu avea să-l ştie nimeni. Se dăduse însă în vileag şi începuse să se şuşotească despre el. Înţelegând că nu avea cum să se mai ascundă, chemase la el secretarii responsabili cu administraţia şi finanţele şi pe lângă aceştia câţiva bătrâni care se bucurau de vază şi putere. Când toţi se adunaseră, îi dusese într-o cameră retrasă. Cei doi secretari se aşezaseră, iar bătrânii rămaseră în picioare. Slugile se retrăseseră, Wang Bochen închisese uşa cu mâna sa, apoi îngenunchease în faţa secretarilor. Ei bănuiau despre ce era vorba, dar se prefăcuseră a fi peste măsură de curioşi şi miraţi de comportarea magistratului.

— Ce s-a întâmplat? Nu ştim cum e mai bine să ne purtăm. Vă rugăm să vă ridicaţi! spuseră secretarii într-un glas, îngenunchind la rândul lor.

Dar VVang nu se ridicase şi se târâse pe jos, izbucnind în plâns.

— Fratele vostru cel mic a primit o telegramă de acasă, rostise printre sughiţuri. De alaltăieri, tatăl meu m-a părăsit.

— Suferea de ceva? Cum de ilu ştim nimic?

continuaseră ei să se prefacă.

— Oricum, bătrânul meu e mort. Ştiţi vorba: „Mortul nu se mai poate întoarce la viaţă”. Tot ce vă rog pe dumneavoastră este să aveţi milă de cei în viaţă. Dacă mă ţin de reguliie prescrise pentru astfel de situaţii, cei câţiva zeci de membri ai familiei îmi vor răbda de foame timp de trai ani de zile. De aceea, zic, în ce-i priveşte puterea de viaţă şi de moarte e în mâinile dumneavoastră. Cât despre dânşii, urmă, arătând spre cei câţiva bătrâni, mă cunosc de multă vreme şi ar fi neliniştiţi să afle că urmează să mă retrag. Dacă dumneavoastră doi aţi îndrăzni să-l acoperiţi pe fratele acesta o lună, sau măcar trei săptămâni, – aş avea prilejul să strâng ceva arginţi. Chiar şi răposatul meu tată, de acolo, de laicele nouă izvoare, de sub pământ[100], ar fi mişcat de bunătatea voastră!

Torentul acesta de vorbe ar fi putut cu greu să fie stăvilit. Secretarul cu administraţia îşi zisese: „Cu cât predă mai repede sigiliul, cu atât ne privăm de nişte arginţi. Doliul lui n-are nicio legătură cu noi. Ce ne pasă nouă? fiacă-i convine, noi putem să fim de acord, să facem pe mărinimoşii”. Îşi spusese acest gând al său şi celuilalt secretar, care se învoise şi el. Bătrânii cu atât mai mult se arătaseră a ţine la magistrat şi îl sprijiniseră. Wang Bochen făcuse câteva mătănii în faţa secretarilor, apoi se ridicase şi-i condusese, pe drum glumind, vesel, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Cei doi secretari se puseseră de acord să încerce să strângă birurile pe cereale în timpul stabilit,

100 După credinţele populare, sufletul animal al mortului se întorcea pentru reîncarnare la cele nouă izvoare din adîncul pămîntului, ale Fluviului Galben.

făcând mici reduceri pentru cei ce se grăbeau cu aceasta; strângând ei totul şi-ar fi făcut şi un nume bun. Îi comunicaseră lui Wang Bochen, hotărârea lor şi el încuviinţase, ordonând să se facă acest lucru, cunoscut în tot locul. Într-adevăr, ţăranii s-au grăbit şi în două săptămâni strânseseră cam două treimi din recoltă. Atunci cei doi secretari şi-au zis că era timpul să facă anunţul. Până venea înlocuitorul, se strângea mai bine de trei sferturi şi se cădea să-i lase şi-aceluia câte ceva, ca să-i astupe gura. Îi vorbiseră lui Wang Bochen despre aceasta. Dar el nu fusese de acord. Atunci se arătaseră nemulţumiţi; Bochen aflase şi se aprinsese repede, mai să sară în sus, dar până la urmă înţelesese şi acceptase. Dregătorii i se înfăţişaseră apoi să-i prezinte condoleanţe: El se prefăcuse doborât de ştire. Îşi anunţase superiorii, fiind gata să predea sigiliul şefului poliţiei din district. Ai casei aranjaseră o masă funerară cu tăbliţa funerară a defunctului, puseră anunţuri mortuare la porţi şi îmbrăcaseră doliul. Atunci tot oraşul şi boiernaşii din district veniseră să exprime condoleanţe.

Timpul trecuse însă repede, Qu Naian fusese numit magistrat şi se grăbise să-şi ia postul în primire. „Lucrurile bune nu trec dincolo de pragul porţii, dar cele rele se duc ca vântul la mii de îi depărtare”. Faptul că Wang Bochen raportase decesul părintelui său cu o întârziere de două săptămâni îl ştia întregul oraş şi se aflaseră oameni de bine care să-i spună şi lui Naian.

Qu Naian îşi pusese în gând să facă totul altfel decât predecesorul său. În orice chestiune, fără să-i pese de justeţea faptului în sine, dacă cel dinaintea lui rostise „nu”,

el avea să spună „da” şi inveRS. După câteva zeci de procese în care dăduse verdictele pe dos, fie ele tr. ecute mai înainte prin mâinile lui Wang Bochen sau nu, mai toţi funcţionarii renunţară să mai lucreze cu el. Toată lumea îl socotea un nepriceput. Localnicii ar fi vrut să-l păstreze pe Wang Bochen, însă era prea târziu pentru a întoarce lucrurile înapoi.

Administratorul lui Naian era un unchi de-al lui, He Tuiren, pe care-l ţinuse pe lângă el în Wuchang un an şi două luni. Învăţase carte la ţară şi în viaţă se purta după cum bătea vântul. Se obişnuia ca de sărbători, cu prilejul numirii în funcţie şi a altor momente fericite din viaţa superiorilor, magistraţii de districte şi judeţe să ofere anumite sume de bani guvernatorilor generali, guvernatorilor militari, comisarilor, judecătorilor, inspectorilor şi prefecţilor, adică deţinătorilor celor şase trepte ierarhice din provincie aflaţi deasupra lor. Cât trebuia să dea fiecare circumscripţie se ştia de multă vreme şi nimeni nu îndrăznea nici să sporească şi nici să reducă sumele respective. Pe lângă aceştia erau soldaţii de la Yamen şi poliţiştii răspunzători de sigilii, dosare şi documente, care îşi aveau partea lor. Nu trebuiau uitaţi nici organizatorii examenelor imperiale sau ai inspecţiilor superiorilor. În sfârşit, existau controlorii staţiilor de schimb, controlorii de pământuri, controlorii închisorilor şi mulţi alţii pe care ne vine greu să-i înşiruim aici. De aceea, secretarii însărcinaţi cu gospodăria se vizitau reciproc, îşi făceau daruri şi-şi comunicau cu glas scăzut – ceea ce era necesar. Oricât de mare sau de mic era postul, secretarii aceştia îşi treceau unul altuia o carte secretă, aceea a

conturilor către toţi aceşti mandarini. Noul numit ca secretar administrativ trebuia să cumpere cartea de la vechiul secretar, plătind între trei şi cinci sute de arginţi, în cazul unor regiuni mănoase, şi o sută sau două de *Hang* pentru cele mai proaste. Banii îi scoteau din punga proprie, magistraţii nu erau amestecaţi în această chestiune. Or dacă cei doi secretari se cunoşteau. bine, preţul cărţii era mai mic; se mai întâmplau şi nereguli, şi anume că deşi smulgeau banii de la noii veniţi, foştii secretari nu se învoiau să dea-cartea din mână.

Îie Tuiren se purtase cu înaintaşul lui când cu căldură, când rece; se întâlniseră de câteva ori şi de-acum se ştiau unul pe altul destul de bine. Dacă el nu cerea să fie îndrumat, celălalt îl lăsa în plata lui. La câteva zile de la instalarea lui Qu Naian, He trebuia să dea socoteală de masa servitorilor şi de raţia acelor întemniţaţi, însă el nu avea nici măcar habar de toate acestea şi când se gândea că o să greşească îl apucau ameţelile. Să-l întrebe pe magistrat nu îndrăznea şi până la urmă s-a sfătuit cu Ma, o slugă care slujea de multă vreme la Yamen. Omul cunoştea regulile şi primul lucru pe care-l făcu fu să-l întrebe:

— Cu. fostul secretar v-aţi întâlnit? V-a dat cartea?

— Ne-am întâlnit de mai multe ori, dar nu ştiu de nicio carte.

Ma îşi dădu seama că avea de-a face cu unul picat din afară, însă cum acesta era ruda ddhmnei Qu, nu-i făcu greutăţi şi-i spuse tot ce trebuia să ştie şi să facă un secretar administrator.

— Acum ce să fac?! întrebă He, abia acum înţelegând câte ceva.

— După umila mea părere, deocamdată nu pomeniţi de bonurile pe care urma să le achitaţi. Amânaţi-le o zi – două. Pe urmă, duceţi-vă şi vizitaţi-l pe fostul secretar şi invitaţi-l pentru mâine la un banchet, unde deschideţi verb i despre aceste chestiuni.

— L-am invitat la masă, preciză He Tuiren.

— Ce-a fost, nu mai socotim. Acum îl chemaţi speral ca să vă înveţe meserie.

— Şi dacă-l invit şi el tot nu-mi dă cartea? Nu s-ar zice că cheltui de pomană?

— Vai, Excelenţă! Cât costă o masă? Cartea şi aşa trebuie plătită!

— Cât? se repezi He, vizibil dezamăgit.

— Două, trei şi chiar patru sute de *Hang*. Mi-e greu să spun cât. Oricum, n-o s-o dea pentru câţiva zeci de arginţi.

Aflând că e nevoie de atâţia bani, He Tuiren se schimbă la faţă, speriat de-a binelea. Tăcu multă vreme, apoi rosti:

— Toată lujnea vorbeşte că ăsta e un post-cheie. Şi, uite, sunt venit de câteva zile vei n-am câştigat un ban! De unde să iau atâta bănet?

— Aceasta e regula administraţiei districtuale şi judeţene, îi explică sluga şi nimeni n-o poate schimba. Cine n-are bani, împrumută şi îi restituie după aceea.

— Eu nu văd niciun câştig în funcţia asta. Bine, mă duc să mă sfătuiesc cu nepoata.

Auzind despre ce era vorba, doamna Qu izbucni:

— Baliverne! Preţul oricărui lucru cumpărat de Yamen trebuie redus. Iar mandarinii nu dau nimic din ce

primesc. Mesele slugilor şi raţiile celor întemniţaţi revin de fapt magistratului. Eu de mică ştiam că pentru astea nu trebuie dat un ban. Ei să nu facă din cartea aia o comoară, că eu pur şi simplu am să mă descurc şi fără ea!

Îie Tuiren nu spuse nimic. Peste două zile, un portărel de la prefectură aduse vestea că prefectul cluuândise un nepot şi că aştepta daruri. Qu Naian bănuia că unchiul său nu cunoaşte regulile, şi de aceea nu vorbise nimic cu el, în schimb îl chemă la el pe slujitorul Ma.

— De cartea asta nu ne putem lipsi! declarase Ma categoric şi repetă ce-i spusese lui He.

Naian nu scoase o vorbă şi discută chestiunea cu cei doi secretari, pentru judecătorie şi finanţe. Secretarul pentru finanţe era vechi în funcţie şi se angajă să discute cu fostul administrator. Când reveni, spuse că trebuia daţi măcar o sută de *yuani*. Dar Naian ştia prea bine că nevastă-sa hotărâse să nu dea niciun ban şi nu îndrăzni să accepte. Între timp, fostul administrator schimbă cifrele din carte, gândindu-se că dacă tot o va da gratis, măcar să le pricinuiască urmaşilor săi pierderi însemnate. Doamna Qu luă însă în consideraţie o asemenea posibilitate şi trimise după carte, precizând:

— RÎI spui că mă pricep la aceste chestiuni şi-mi dau repede seama dacă a modificat sau nu cartea. Am stabilit cu soţul meu să plătim o sută de arginţi. Dar să-i fie clarântâi îmi trimite cartea s-o văd: dacă e cea adevărată, o să-şi primească banii promişi; dacă observ însă o singură cifră schimbată, nu numai că nu-i mai dau niciun ban, dar îi voi strica reputaţia, făcându-l de ocară pretutindeni.

— Bine, aşa să fie, acceptă secretarul pentru finanţe.

Dar dacă nu-i duc banii, nu cred că o să-mi dea cartea. Chestiunea cu falsificarea cifrelor am să i-o spun limpede.

Qu Naian nu putea trece peste hotărârea soţiei sale şi nu vrei să dea banii înainte.

— Deocamdată dau banii de la mine, propuse secretarul. În cazul în care cartea nu e cea bună, pierd eu şi gata.

Rămase stabilit astfel, omul gândindu-se că soţii Qu vor socoti cartea ca adevărată şi că el îşi va recupera banii. Dar n-a fost să fie aşa. Dacă darurile către superiori li se părură corecte, cheltuielile zilnice cu slugile erau cu siguranţă modificate şi doamna Qu nu acceptă să plătească. Prefectului îi trimise bani puţini şi acesta nu-i acceptă, mai ales că aşteptase din partea lor şi un alt dar, acela al „sosirii la post”.

Dar să-scurtăm povestea. Soţii. Qii nu s-au sinchisit câtuşi de puţin de prefect şi în afara guvernatorilor n-au luat în seamă pe nimeni. De sărbători sau la aniversări le făceau daruri după cum scria la carte. Comisarii şi inspectorii nu ţineau cont de purtarea noului magistrat, fiindcă ştiau raporturile pe care doamna Qu le avea eu l-am îi în emisarului imperial. Guvernatorul militar, care nu se afla în termeni buni cu emisarul imperial, părâni u i se puţine darurile primite de la Naian, i-a transmis acestuia vorbă prin şeful judeţului să se cuminţească, altfel îl va retrage din post. Dar Naian s-a făcut că nu înţelege:

— Nu trimit eu atât cât se cuvine? Chiar nu se satură?

Dar timpul este că o săgeată în zbor, iar soarele şi luna sunt asemenea suveicii din urzeală. Pe nesimţite, a

trecut o jumătate de an de când Naian îşi luase postul în primire. Din pricina nepriceperii lui, poporul avea de suferit, dar lucrul acesta nu era cu deosebire nou. Însă nici superiorii lui nu-l înghiţeau. La orice chestiune, oamenii îl vorbeau de rău şi nu se afla unul care să spună o vorbă bună despre el. El însă considera că nu greşise cu nimic şi că se achitase întotdeauna conform celor notate în carte. Dar în această privinţă până şi doamna Qu se înşelase. Fostul secretar redusese toate sumele care trebuiau date în dar şi prin urmare Naian nemulţumise pe toată lumea, fără să ştie. Apoi, deodată, emisarul imperial pe care doamna Qu şi-l făcuse reazem a fost chemat în capitală fiind numit în altă parte. Guvernatorul militar a fost făcut emisar, lui i-a luat locul comisarul şi tot aşa, fiecare mandarin a urcat cu o treaptă.

Noului emisar imperial i-au ajuns curând la ureche vorbe rele despre Qu Naian, însă la început, de ruşinea predecesorului său, nu le-a luat în consideraţie. Când acestea s-au înmulţit şi-a dat seama că Naian era Nnepriceput, iar doamna Qu peste măsură de avară. A aşteptat totuşi până când prefectul a venit cu treburi în capitală şi i-a cerut părerea. Acesta a turnat sare şi piper peste rană şi emisarul l-a retras pe Naian din funcţie.

Întors în provincie, Qu Naian s-a dus de trei ori ia poarta emisarului imperial, însă acesta nu l-a primit. Apoi, deoarece trebuia să găsească un om care fusese răpit, şi-a amintit brusc de el şi l-a chemat în audienţă. Când a aflat ştirea, Naian s-a dat peste cap să ajungă cât mai repede la poarta emisarului, încât nici n-a mai aşteptat să i se pregătească lectica şi a pornit într-acolo pe jos. Cel care îl

înştiinţase fusese la el acasă la ora douăsprezece şi un sfert. Fără să mănânce de – prânz, Naian a plecat de acasă şi la douăsprezece şi trei sferturi a intrat în sala dregătorilor. Acolo se aşeză şi aşteptă îndelung, dar nimeni nu-l băga în seamă. Se gândea să plece, însă nu îndrăznea. Burta îi era goalămaţele îi chiorăiau. Cumpără nişte dulciuri, să-şi astâmpere foamea. Când se lăsă întunericul, dădu peste un poliţist pe care-l cunoştea şi-l rugă să-i anunţe sosirea.

— Încă nu i-aţi aflat adevărul? se miră poliţistul. Cine-ar îndrăzni să cârtească numai la asta? Dumneavoastră puteţi. să aşteptaţi o zi, zece zile, sau chiar o lună încheiată. Iar atunci când înălţimea sa vrea cu adevărat să vă primească, poate să fie la miezul nopţii, în zorii zilei, oricând, de aceea trebuie să vă găsească aici. De plecaţi cumva, se înfurie şi e de rău!

Poliţistul îl înspăimântă fiindcă avea pică pe el, din pricină că nu-i dăduse bani de-ajuns. Qu Naian era un om lipsit de voinţă şi de îndrăzneală. Obişnuit să fie luat în răspăr de către soţie, luă vorbele poliţistului ca adevărate şi rămase pe loc, înfricoşat. Stătu acolo întreaga noapte, fără să închidă un ochi. A doua zi, se spălă pe faţă, mâncă nişte plăcinte şi curând sala se umplu de lume, forfotind încolo şi încoace. Emisarul imperial primi câţiva mandarini, apoi toţi care fuseseră acolo se împrăştiară. Numai el nu se clinti din loc. Să plece acasă nici vorbă şi atunci trimise poruncă slugilor să-i aducă mâncare şi ceai. Rămase în aşteptare toată ziua \aceea.

Spre înserat, se duse şi se rugă din nou de poliţist.

— Tard plictisitor sunteţi! se supără acesta. V-am

spus doar năravul înălţimii Sale emisarul imperial. De vreme ce-aţi venit, nu puteţi pleca. Pentru ce mă trageţi iarăşi pe mine de limbă?

Tulburat, Qu Naiun se întoarse în sala dregătorilor. Noaptea aceasta nu mai fu ca cea dinaintea ci, când nu reuşise să închidă ochii. Frânt de oboseală, se trânti pe cuptorul din sală şi adormi imediat. Dormi dus până a doua zi, la răsăritul soarelui. Şi din nou se adună lume în sală, pentru *a* fi primită. Întâlni cunoscuţi, cu care ssalută, iar lumea începu să creadă că se afla acolo pentru a ţine companie vizitatorilor. Când ceilalţi plecară, el rămase pe loc, după obicei. Mâncă în sala dregătorilor. Noroc că nu se lăsase gerul şi rezista aşa îmbrăcat cum era.

Trecură câteva zile şi nu se întoarse acasă. „Nu cumva stăpânul o fi iarăşi reţinut de cine ştie ce femeie?” se miră doamna Qu şi trecu de nimeni ştiută fluviul, se interesă de el, dar nu-l găsi. Din întâmplare, aflase de la una dintre slugi că, prima oară când lipsise de acasă, Naian îşi luase cu adevărat o concubină. Femeia se numea Iubirea Perlei şi provenea dintr-o casă de distracţie. Atunci dăduse peste ea, dar Excelenţa Sa Ma o amăgise cu vorba. După ce plecase la post, Naian îi trimisese femeii câteva sute de arginţi, dar n-o adusese la el de frică. Iubirea Perlei fusese curtezană de profesie şi se arătase schimbătoare din fire. Ma, care aflase cum se comporta Iubirea Perlei, se supără. Acum ea nu mai era curtezană şi se cuvenea să fie mai răbdătoare şi mai aşezată. Îi scrise deci lui Naian că o lăsase în voia ei pe femeie. Naian nu avu decât să-şi ia gândul de la ea. Când aflase întreaga poveste, doamna Qu se înfuriase la culme „însă era prea

târziu. Femeia era liberă, cine ştie încotro o apucase, şi până la urmă ea se calmase. De data aceasta, – negăsindu-şi soţul în Hankou, doamna Qu se înapoie şi trecu pe la Yamen, căutându-l. Îl văzu în Sala dregătorilor şi se linişti de tot. De acum îi trimitea zilnic mâncare şi haine de schimb. Peste câteva zile, lăsându-se frigul, puse să i se ducă un ceas de buzunar şi o pătură, să nu răcească.

Nu vom. insista asupra acestor amănunte. Un slujbaş venit din provincie îl examină atent pe Naian şi îşi aminti că nu era altul decât slujbaşul care fusese prornovat după ce doamna Qu intrase în familia emisarului imperial Tuan. Auzise atâtea despre el, dar nu-l întâlnise până acum. Cum de ajunsese în situaţia aceasta? îi puse câteva întrebări. Qu Naian, ca om cinstit ce era, îi povesti cum dobândise postul, de ce fusese destituit, cum noul emisar nu-l primea cu toate că aştepta de o lună de zile. Nu uitase să-i precizeze că poliţistul nu-i permisese să se înapoieze acasă. Omul se înduioşă pentru el şi se arătă îngrijorat şi în privinţa propriei sale persoane.

— Sunteţi de pe aici, frate mai mare, şi aveţi timp să aşteptaţi, spuse, încruntându-se. Eu am o slujbă, acasă stau după mine o mulţime de treburi ce nu mi-ar îngădui să irosesc atâta timp.

— Dacă nu veneai, era altă chestiune, îi explică Naian. Dar de vreme ce te afli aici, n-ai încotro şi aştepţi. De-ai şti ce greu mi-a fost de unul singur. Acum te am pe tine, frate mai mare, şi putem să mai legăm o vorbă.

— Nu râde! Dacă mă ţine multă vreme aici se complică lucrurile. Nu mi-am luat la mine decât un rând de haine mai groase, de lână, crezând că mă întorc repede la

treburile mele. Dacă aşa stau lucrurile, voi trimite pe cineva acasă, la Qizhou, să-mi aducă haine de schimb.

— Oricum, astăzi e limpede că n-o să fii primit. Dă-ţi jos jacheta şi întinde-te pe cuptor. Chiar de n-ai să dormi, vom pune aici împreună ţara la cale. Peste noapte se lasă frigul şi dacă suntem doi, ne mai încălzim. Am şi-o pătură, o aşternem pe picioare. Am la mine şi ceas ca să ne trezească la timp.

La început, omul nu îndrăzni să accepte, însă până la urmă înţelese că „lucrurile. nu erau tocmai simple: se făcuse târziu şi primiri nu mai aveau loc, noaptea era într-adevăr frig, fereastra era spartă, şi prin ea vântul şi frigul intrau în voie în încăpere. Naian insistă şi până la urmă se întinseră unul lângă altul.

— N-am să-ţi ascund, frate mai mare, că pot să-ţi spun cu ochii închişi câte grinzi sunt în salonul ăsta larg cât trei încăperi, câte cărămizi pătrate sunt în pardoseala lui şi câte dintre ele sunt întregi şi câte sfărâmate.

Omul se miră la aceste cuvinte ale lui şi îl întrebă ce voia să zică.

— Nofiind primit, am rămas atâtea zile singur, veghind sediul. Toţi plecau şi numai eu parcă prinsesem rădăcini aici şi, cum n-aveam cu cine să schimb o vorbă, m-am apucat să număr cărămizile. Văd că oftezi. Haidem să aţipim puţin. Curând se va lumina de ziuă şi or să vină o grămadă de/handarini peste noi.

Omul era obosit şi adormi repede. A doua zi se sculă, se îmbrăcă şi, într-adevăr, lumea începu să curgă. Ei doi aşteptară toată ziua, dar în zadar. Noaptea şi-o petrecură tot acolo, acoperindu-se cu pătura trimisă de doamna Qu.

A treia zi, omul îşi ieşi din răbdări. Căută pe unul dintre oamenii de încredere ai emisarului, cheltui o mie de *liang* de argint şi-l rugă pe acela să aibă grijă de el. Atunci poliţistul îi prezentă cartea lui de vizită emisarului imperial, iar acesta îl primi. Qu Naian rămase din nou singur, să numere cărămizile din salon.

X

În provincia Anhui trăia un mandarin retras clin viaţa publică, şi el se numea Zhang Shoucai, adică Paznic de Comori. Fusese soldat, se bătuse cu tâlharii, după care mai bine de zece ani a activat într-o tabără militară, pentru ca în cele din urmă să obţină titlulde *titlu*. comandant şef al oştirilor unei provincii. Se zvonea că de pe vremea campaniilor împotriva bandiţilor strânsese din soldele soldaţilor de pretutindeni de pe unde fusese comandant, o avere de cel puţin trei milioane. Pe la şaptezeci şi ceva de ani, s-a liniştit: avea bani, fusese ani în şir dregător, iar lumea se arăta din ce în ce mai complicată. Era posibil ca împăratul să-l cheme oricând să se bată cu cine ştie ce tâlhari locali ori cu străinii, şi dacă învingea tot ar fi fost bine, dar putea să iasă şi înfrânt şi atunci toate meritele lui din trecut ar fi căzut; însemna să-şi facă singur greutăţi. Se nimerise că în anul în care îşi făcuse el aceste socoteli, s-a schimbat guvernatorul general al provinciei, iar cu cel nou el nu se împăca deloc. Atunci s-a prefăcut bolnav şi a plecat *Im* ţară, demisionând. Deşi nu era originar din sudul bogat în vegetaţie şi în lacuri, trăise mulţi ani prin acele locuri şi se obişnuise într-atât cu ele de parcă s-ar fi născut acolo. Întâi şi-a cumpărat un loc în Wuhu şi şi-a construit o casă obişnuită, apoi, fiind încă în funcţie, a trimis un om de

încredere şi şi-a lărgit moşia cu încă o sută şi ceva de *mu*[101]. Atunci şi-a ridicat un conac pe măsura averii sale, înconjurat de o grădină imensă.

Soarta lui nu se dovedise deloc generoasă cu el, fiindcă ajunsese la şaptezeci de ani şi nu avusese noroc de urmaşi. Cât fusese în putere, ţinuse patruzeci-cincizeci de favorite; cu timpul, unele fugiseră, pe altele, care nu-i mai plăceau, le oferise prietenilor sau mandarinilor sus-puşi; cinci s-a retras la ţară, nu-i mai rămăseseră decât nouăsprezece neveste. Nevasta principală era de-a câotia. Nu trecuse de patruzeci de ani şi fusese fiica unui ofiţer. În materie de femei, Zhang Shoucai era neîntrecut; n-ar fi putut crede nimeni că soţia principală, deşi mai mică decât el cu treizeci de ani, se purta cu supusenie şi nu-i ieşea cu nimic din cuvânt. Cele optsprezece favorite le adusese la el înainte de-a o lua pe ea ca soţie principală. De când aceasta îi trecuse pragul casei, el nu-şi mai cumpărase nicio concubină.

Câtă vreme deţinuse o funcţie, viaţa femeilor lui nu fuse se grea, deoarece îi stătuse în puteri să înlăture orice neplăceri; apoi la Yamen se perinda lume multă şi ele erau atente să nu le iasă vorbe. Lucrurile mergeau de la sine şi femeile insistaseră pe lângă el să nu mai aducă în casă alte tinere. După ce se retrăsese din viaţa publică şi plecase la conacul său, situaţia se schimbase. Zhang îşi construise casa aşa cum şi-o dorise, după. planurile sale: clădirea principală avea nouă camere şi aparţinea soţiei principale. În spatele acesteia era o clădire, de formă pătrată, cu etaj

101 15 mu, 1 hectar. A se avea în vedere că se practică două- trei recolte pe an.

şi cu o curte interioară; locuinţa aceasta avea nouă camere la etaj şi nouă la parter. De jur-împrejur dispunea de ferestre şi totuşi într-o singură cameră trebuia să ardă lumina ziua întreagă. Camerele acestea aveau câte două-trei uşi, putându-se trece dintr-una în alta. În aceste optsprezece camere îşi instalase Zhang soţiile secundare. De teamă că favoritele n-or să aibă o comportare pe măsură, soţia principală puse tâmplări şi zidari să înfunde toate uşile care dădeau afară, fie că veneau direct din clădire, din curtea interioară sau din coridorul care lega cele două corpuri de clădire. În urma acestei operaţii, femeile se foloseau, de câte ori ieşeau, de o singură uşă, care se deschidea direct în camera din spate a stăpânei, anume în dosul patului cu baldachin din alcovul acesteia. Favoritele şi cele care le slujeau, adică doicile şi slugile tinere, treceau pe acolo ori de câte ori aveau treburi, cum ar fi: să ia apă, să facă focul şi aşa mai departe. Soţia principală nu se simţea deranjată de acest du-te-vino, fiindcă socotea: „Trebuie neapărat să fie aşa pentru a înlătura pericolul de a-l atrage ele pe stăpân în cine ştie ce intrigi de-ale lor şi astfel să-l facă să le dea bogăţii şi să-şi împrăştie avutul. De vreme ce voi veghea această trecere, el n-o să aibă pe unde să ajungă la ele fără ştirea mea, că doar n-o să zboare!”

De când se retrăsese din serviciul public, Zhang Shoucai devenise o celebritate a ţinutului şi mandarinii din partea locului încercau să se folosească de el pentru a-şi atinge propriile interese, în special acela al parvenirii. Şi nu era numai cazul dregătorilor judeţeni, ci chiar a lui Diao Mai peng însuşi, inspectorul mai mare peste Wuhu, vulpe

bătrână, care pornise pe calea de a-l câştiga pe bătrân, străduindu-se să i se bage pe sub piele. Mai întâi, îl invitase la banchete, apoi se apucase să-i facă vizite pline de respect. Dată fiind vârsta venerabilă a lui Zhang, Diao i se adresa cu frate mai mare, lui însuşi zicându-şi fratele cel mic. Mai mult, femeile lor începuseră să se viziteze. Odată, când Zhuang Shoucai a venit la Yamenul lui Diao, acesta i-a cerut nevestei să se ducă în vizită la „cumnata” ei. De atunci, contactele dintre cele două familii s-au înmulţit. Cu toate posturile pe care le deţinuse, Diao Mai peng nu era satisfăcut şi aranjase cu cineva să-i facă rost de o dregătorie sus-pusă. Umbla vorba că nouă zecimi din banii avansaţi de el ar fi fost oferiţi de Zhang Shoucai.

Zhang fusese militar şi se bucurase de o sănătate de fier, dar în tinereţe luase parte la numeroase bătălii, fusese şi rănit, iar în anii maturităţii suferise de mai multe ori, încât, ajuns în amurgul vieţii, nu mai făcea altceva decât să-şi păzească nevestele, deşi, oricât de bună i-ar fi fost sănătatea, cu greu mai putea să fie stăpân pe timp. Adeseori i se împăienjeneau ochii şi, cum afla de asta, Diao Mai peng pornea în litieră spre el, să-l îmbărbăteze, intrând şi ieşind din casa lui, fără să-l oprească cineva. La urma urmei, Zhang era bătrân, bolea mereu şi rămânea zile de-a rândul întins pe pat, fără să se mai scoale. Nu numai că-i lipsea orice strop de vlagă, dar moralul îi scădea pe fiece zi şi abia de mai vorbea. Slăbise şi avea fierbinţeli. Cum era de aşteptat, boala i s-a cuibărit adânc în trup, iar glasul i-a pierit de tot.

De câteva luni, chemaseră unul după altul medicii despre care se spunea că ar fi cât de cât renumiţi; reţetele

i lo dădoau câte trei-patru medici, după dezbateri lungi, iar o poţiune îl costa pe puţin şaizeci-şaptezeci de *yuani*. Dacă aceasta se dovedea ieftină, soţia principală se răţoia la slugi:

— Dacă-i ieftină, nu e bună şi o bea fără niciun folos!

La un moment dat, Diao Mai peng recomandă un doctor de la ei din zonă şi care profesa în Shanghai. Imediat ce auzi de el, doamna Zhang îl rugă pe Diao să-i scrie şi trimise două slugi să-l aducă. Le poruncise acestora să-i ofere oricâţi bani ar fi cerut. Aveau bani la bănci în Shanghai şi îi puteau scoate de acolo. Slugile găsiră doctorul, însă locul unde trăia şi-şi făcea meseria nu li se păru deloc impunător: o simplă firmă la poartă. Cât despre bolnavi, nu zăriră nici ţipenie. Se anunţară totuşi prin scrisoarea lui Diao. Văzând cine îl solicita, medicul pretinse să i se dea trei sute de arginţi, pe zi, plus deplasarea. Pe deasupra ceru încă două mii de *Hang* pentru „liniştea familiei sale”. Slugile acceptară cei trei sute de arginţi pe zi şi cheltuielile cu drumul, dar nu se învoiră cu banii pentru „liniştirea familiei”.

— De când ni s-a îmbolnăvit stăpânul, vorbi o slugă, am chemat vreo zece doctori, cărora le-am plătit cât au cerut, dar de vreo plată pentru „liniştirea familiei” n-am auzit. În cinci zile, veţi obţine o mie cinci sute de arginţi, domnule doctor.

Doctorul se arătă băţos şi refuză să plece cu ei.

— Eu nu-s actor, să mă plătiţi cu ziua, spuse.

Cealaltă slugă se rugă de el, i se ploconi înainte, admise toate condiţiile lui şi astfel porniră înapoi tustrei cu vaporul. Când ajunseră la Wuhu, boala stăpânului se

agravase. Doamna Zhang îl rugă pe celebrul doctor să meargă imediat la suferind să-i ia pulsul şi să-i prescrie doctorii, sau să-l readucă la viaţă. Dar doctorul se dovedi prea plin de sine pentru a-i da ascultare. Pretextă că pe barcă îl bătuse vântul, că peste noapte nu putuse dormi şi că avea nevoie de odihnă, urmând să examineze bolnavul a doua zi. La toate rugăminţile, rămase neînduplecat. Doamna Zhuang ieşi chiar şi îngenunche în faţa lui, însă în zadar.

— Un medic renumit nu face nimic în grabă, explică el. Ţiăsaţi-mă să mă odihnesc o zi-două, să mă refac după oboseală, să fiu în apele mele, şi atunci o să-i iau pulsul. Altfel, îi voi recomanda medicamente care n-or să-i folosească la nimic.

Cu acestea, îi convinse. Doctorul sosise dimineaţa şi în ziua aceea nu se apropie de bolnav. Spre seară, Zhang Shoucai devenise de nerecunoscut. Abia se mai vedea cum dădea aerul afară din el, părând că nici nu mai respira. De obicei, Diao Mai peng vizita bolnavul de câte două-trei ori pe zi, dar de data aceasta fusese foarte ocupat toată ziua şi ajunse la el doar pe înserat. Aflând de venirea medicului din Shanghai, întrebă ce părere avea. Slugile îi spuseră pretenţia acestuia.

— Omul se prăpădeşte, cum să aşteptaţi până mii ne? se miră el. N-aţi ştiut să-i vorbiţi. Lăsaţi-mă pe mine, am să discut eu cu el. Dacă nu-l vede curând, să-i dea ceva, se duce.

Diao îi lămuri doctorului care era situaţia şi cu mare greutate îl convinse. Plecară împreună la bolnav, în faţa lor, vreo duzină de slugi le luminau coridoarele, cu

lampioane de hârtie. Doamna Zhang credea în doctor ca într-o adevărată stea salvatoare. Camera era luminată ca ziua. Doctorul se apropie de pat. Bolnavul zăcea. I se auzea, aproape pierit, şuierul respiraţiei grele. Doctorul se aşeză pe un scaun, lângă pat. Închise ochii şi, cu capul plecat, măsură pulsul apăsându-şi trei degete pe încheietura mâinii omului. Întâi la o mână, apoi la cealaltă, operaţia aceasta luându-i aproape o oră.

— Cum e, doctore? se grăbi doamna Zhang să întrebe.

Doctorul nu o luă în seamă, ci îl chemă pe Diao afară, să prescrie o reţetă. Femeia ar mai fi vrut să-l întrebe ceva, dar cei doi trecuseră dincolo de pragul camerei.

— Omul ăsta e dat naibii, cu el nu poţi vorbi cum vorbeşti cu toată lumea, conchise una dintre slugi.

Afară, doctorul se gândea la reţetă şi fuma.

— Boala asta a comandantului... zise, însă partea a doua a propoziţiei îi rămase în aer, fiindcă din cameră se auziră bocete ca de înmormântare.

Cineva se apropie în fugă şi le spuse că Zhang Shoucai se întorsese la ceruri. La această ştire, Diao h* cutremură şi fugi în cameră, să dea o mână de ajutor. Doctorul încremenise acolo unde se afla. Cu un aer timp, îşi ţinea luleaua cu amândouă mâinile. Pe neaşteptate, o slugă îi arse o palmă zdravănă.

— Ticălosule! Ce mai aştepţi? încă n-ai luat-o din loc? îi strigă, pocnindu-l şi cu piciorul.

— Unde mi-e sluga? întrebă doctorul, nepăsător. Mă mut la inspectorul Diao. Nu uitaţi că n-am venit de bunăvoie. Voi m-aţi chemat şi se cuvine să mă lăsaţi să plec

liniştit. O să discut cu Excelenţa Sa Diao despre lucrul acesta.

— Ai venit azi-dimineaţă, nu se lăsă sluga. Ţi-am zis să vezi bolnavul şi n-ai vrut, scârnăvie! Mama ta! Când n-a mai rămas nimic în om, abia atunci te-ai apropiat de el şi încă şi asta ai făcut-o sfătuit de Excelenţa Sa Diao! Din cauza unor nepricepuţi ca tine ş-a prăpădit stăpânul. Bine, nu pleca şi-ai să vezi tu!

Omul ridică pumnul, gata să lovească, însă îl opri sluga lui Diao Mai peng, care îl luă pe doctor de acolo.

În camera mortului, femeile se jeleau cu toatele, vaietele lor auzindu-se până la cer.

— A intrat înălţimea Sa Diao, anunţă cineva.

Doamna Zhang plânse atât, încât nu mai avea vlagă în ea. Doicile le duseră pe neveste în camera din spate. Diao strigă de câteva ori jalnic înspre mort. Atunci doamna Zhang izbucni din nou în plâns, târându-se în genunchi până în faţa lui Diao.

— Stăpânul a pierit, rosti ea, şi fără el o să se ducă de râpă întreaga lui casă.

— Mă voi ocupa eu de tot ce trebuie, se grăbi el să o asigure. Ne vom sfătui pentru orice chestiune, adăugă.

Nu vom prezenta ceremonia aşezării trupului în sicriu şi toate celelalte. Cu banii lor, aranjamentele de acest fel se făceau uşor. Un singur lucru merită subliniat: Zhang Shoucai fusese demnitar înalt, agonisise averi, dar n-avea un fiu care să-l moştenească. El provenea dintr-o familie umilă şi se îndepărtase într-atât de ai săi, încât nu mai ştia nimic de ei. După ce o luase pe actuala soţie principală, ea se străduise să le ţină în mină pe favoritele

lui, dar ca fiică de militar nu ştiuse să se îngrijească de calea cea mănoasă a urmaşilor şi nu pomenise niciodată în faţa soţului că ar trebui să adopte un fiu. Câtă vreme stăpânul fusese în viaţă, celelalte femei i se supuseseră. Acum ele deveniseră văduve. Le era limpede că soţia principală nu avea cum să le mai controleze şi câteva îşi dădură în petec. Însă nici ea nu se lăsă.

Între timp, chemaseră patruzeci şi nouă de călugări budişti, care întreaga zi cântau în salonul cel mare, iar seara „închinau ofrande", făcând o hărmălaie de nedescris. În primele zile ale celei de-a treia săptămâni de doliu, o călugăriţă intră în vorbă cu una dintre soţiile secundare, propunându-i să-i citească şi ea mortului. Aceasta fu de acord, însă doamna Zhang se opuse, spunând că se cădea mai întâi să aştepte să se împlinească cele patruzeci şi nouă de zile cât dura liturghia celor patruzeci şi nouă de călugări. Pentru că nu i se făcuse voia, favorita aceea alergă în faţa tăbliţei funerare a comandantului, bocind şi blestemând. Atunci soţia principală încercă s-o oprească, întrebând-o de ce se purta astfel. Dar femeia nu se lăsă, continuând să plângă şi să se văicărească chiar mai rău decât înainte.

— Mi se rupe inima în mine, striga. Stăpânul ne-a fost mare mandarin şi după moartea lui uite că nu ni se îngăduie să ne ocupăm de el aşa cum se cuvine! Ar trebui să-i citim cât mai mult din cărţile sfinte, să vizităm câteva temple, să-l ajutăm să treacă vămile cerurilor, să nu sufere, sărmanul, pedeapsa iadului. Dar vezi că tocmai în clipele astea, s-a găsit să nu ne lase să facem pentru el nici atâta lucru. Ce-o să fac ca eu atâta bănet? Cui îi mai arde acum

de bărbat? Stăpânul e mort, viaţa noastră e sfârşită! Cine se mai gândeşte la viaţă? Eu, una, îmi tai părul şi mă călugăresc.

Soţia principală a ascultat cu luare-aminte şi când auzi vorbele despre arsul de bărbat, se înfurie aprig. Fără să stea prea mult pe gânduri, se repezi la casa de fier unde ţinea banii şi arginţii, deschise uşa, apucă un braţ de hârtii şi alergă cu ei în faţa altarului.

— Ai murit, stăpâne şi eu n-am cum să le mai ţin lângă mine pe creaturile astea stricate! se boci ca şi se apucă să îndese hârtiile în sobă.

În sobă era jar şi banii se aprinseră numaidecât. Până să sară slugile şi doicile s-o împiedice femeia arse tot braţul acela de hârtii. Banii nu-i numărase nici chiar doamna Zhang şi se mistuiră deodată până la cenuşă ca la vreo două-trei sute de *yuani*. Chiar dacă unele hârtii mai puteau fi refăcute, cele mai multe fuseseră înghiţite de flăcări. Înnebunită de mânie, femeia pur şi simplu nu-şi dăduse seama ce face. După ce arse grămada aceea, femeia se întoarse la ea să pună tot ce i-ur fi căzut în mână pe foc. Noroc că vreo câteva slugi bătrâne o imobilizară, silind-o să stea pe un scaun şi i al râseră atenţia că aşa nu făcea deloc bine. Abia într-un târziu ea îşi reveni şi izbucni în plâns şi în sudalme. Favorita care rostise vorbele de mai înainte, era şi ea de faţă, stând mai într-o parte, mută de uimire.

Când începuse cearta, cineva fugise şi-l anunţase pe Diao Mai peng, care sosi într-un suflet. Abia intră pe poartă şi i se şi aduse la cunoştinţă că doamna Zhang arsese averea familiei. Atunci el alergă până în faţa

altarului, repetând: „Cum se poate una ca asta? u Soba fumega încă. Băgă mâna fără nicio sfială, dar se arse şi şi-o retrase iute. Şi totuşi parcă nu-i venea să se lase şi iarăşi întinse mâna şi izbuti să apuce câteva bilete mai de pe margine, doar îngălbenite de dogoare şi la care flăcările nu ajunseseră.

— Aşa ceva nu se cade! rosti aprig; bătând din picior, îndurerat până-n rărunchi.

Se uită multă vreme în sobă, unde mai rămăseseră câteva resturi, fără vreo putinţă de salvare. Oftă, se ridică şi trecu în camera vecină, s-o vadă pe doamna Zhang. Aceasta bocise într-atât, că abia mai avea glas să vorbească. I se plânse inspectorului; îngenunche, îşi lipi capul de pământ şi stătu aşa, nemişcată. Diao Mai peng se rugă de ea să se ridice, dar ea nu-l ascultă, îngânând numai că-l imploră să ia în grija sa toată casa. „Casa asta a rămas pe mâna văduvelor”, gândi el. „După relaţiile pe care le-am avut, aş fi cel mai în drept să-i preiau frâiele”. Acceptă.

— În ultimele momente, fratele mai – mare m-a desemnat să mă ocup de familia lui şi aveam de gând să vin să stăm de vorbă. Am întârziat, pe de o parte şi din pricină că am fost ocupat iar, pe de altă parte, fiindcă fratele mai mare abia s-a prăpădit şi nu-mi era uşor să aduc vorba despre asemenea lucruri. Acum, după cele s-au întâmplat, nu mai pot lăsa lucrurile în voia lor.

Ascultându-l, dbamna Zhang se înduioşă. Îi mulţumi, bătând încă o mătanie. După aceea îl rugă pe Diao să treacă în dormitor şi-i arătă acolo casa de bani.

— Aici se află strânsă truda de zeci de ani a

stăpânului nostru, spuse ea. Vă rog să veniţi mâine să puneţi ordine în ea. Socotiţi dumneavoastră, Excelenţă, cum să-i folosim, în aşa fel încât să nu mă arate lumea cu degetul.

— Sigur şi n-am să mă opresc aici. După umila părere a acestui frăţior al dumneavoastră, cel mai bun lucru ar fi să fac o împărţeală dreaptă. Nu sunteţi singura rămasă de pe urma fratelui mai mare şi tare mi-e teamă că n-o să mai puteţi sta cu toatele în această casă. Am să vin mâine şi vom vedea cum procedăm.

Doamna Zhang se socotea singura vrednică de a se numi „urmaş", întrebându-se acum, „cine s-ar cădea să mai fie în afară de mine?". Iată de ce nu se arătă prea bucuroasă când auzi ultimele cuvinte ale lui Diao. La rândul său, întors acasă, Diao îşi zise: „Nu ştiu cum şi-o fi agonisit comandantul averea, că până la urmă să merite soarta ca soţia lui să-i arunce bănetul în foc. Omul s-a chinuit o viaţă întreagă, însă n-a lăsat după el pe nimeni care să-i ducă spiţa mai departe şi uite că banii nu-i mai folosesc la nimic! Mă gândeam să-i împart între multele lui soţii, dar mi s-a părut că doamna Zhang nu este deloc încântată de idee. Oh, că zăbăuc mai sunt! Dacă împart banii, fiecare dintre ele se va alege cu vreo sută de mii de arginţi, şi totul o să se ducă de râpă. Ce-ar fi să-mi schimb gândul? Cu ajutorul soţiei principale, am să le dau drumul la câteva favorite, iar acelora de care nu scăpăm le punem în palmă câţiva arginţi şi gata! Grosul averii îi va reveni soţiei principale. Atunci ea va căpăta deja încredere în mine şi îmi va da ascultare în tot ce va întreprinde. Oricum, nu se poate să mă zbat pentru nimic. Trebuie să

pun şi eu mina pe ceva! a

Cu această hotărâre, Diao se întoarse a doua zi ia casa comandantului. De cum intră, chemă în salon câteva – slugi în vârstă, pe care le ştia mai cu trecere şi le pofti să se aşeze, pentru a se sfătui cu ele într-o chestiune.

— În faţa Excelenţei Voastre noi nu avem căderea să stăm jos? se codiră ei.

— Nu vorbiţi aşa, îi dojeni el. Mai întâi, că suntem cu toţii, mari sau mici, supuşii împăratului. În doilea rând, stăpâna voastră m-a rugat să mă ocup de treburile casei şi în unele chestiuni va fi nevoie să ne sfătuim. Aici nu mai e nimeni, în afară de noi, deci puteţi să vă aşezaţi Tar dacă tot nu veţi îndrăzni să luaţi loc, n-am altceva de făcut decât să mă ridic eu în picioare.

La aceste argumente, slugile se aşezară. Diao Mai peng îi lăudă pentru loialitatea lor.

— Acum, că stăpânul vostru s-a prăpădit, urmă el, de voi depinde una sau alta dintre hotărârile casei. L-aţi slujit atâţia ani pe comandant, deşi voi înşivă nu v-aţi înrolat în armată. Luând în considerare capacitatea fiecăruia dintre voi, am convingerea că aţi fi ajuns ofiţeri şi azi aţi purta bonete cu vârful roşu. Mai departe, inspectorul se referi la situaţia sa: Iată că marele ofiţer a dispărut şi nu a lăsat un vlăstar de parte bărbătească în urma sa. Ca frate mai mic, aşa cum mă socotea, mă gândesc să mă îngrijesc puţin de chestiunile sale. Dacă însă cineva de aici crede că n-am căderea să o fac, îmi văd de ale mele.

Cele câteva slugi fuseseră deja câştigate de vorbele meşteşugite ale lui Diao, încât, auzind această ultimă frază, protestară în chipul cel mai firesc:

— Aţi fost ca şi fratele de cruce al stăpânului. Acum, că el s-a prăpădit, vă socotim stăpânul nostru, Excelenţă. Cine-ar îndrăzni să zică ceva împotrivă? Iar de se va găsi totuşi cineva care să îndruge vrute şi nevrute, o să aibă de-a face cu noi.

— Fireşte că nu mă tem de vorbe! râse Diao. Am fost în relaţii de adâncă prietenie cu comandantul şi de mi-ar fi fost frică de bârfe, n-aş fi aici.

Diao Mai peng se îndreptă spre camerele interioare, urmat de slugi. După câţiva paşi, se opri.

— Aţi muncit din răsputeri pe lângă comandant, reluă, întorcând capul spre ei. Vreau să discut cu doamna Zh. ang următoarea chestiune: am de gând să propun mai marilor noştri să vă numească şefi de batalion. Sunteţi soldaţi vechi, aţi fost ani în şir în slujba comandantului, şi acum îmi puteţi da şi mie o mână de ajutor.

Când auziră că Diao voia să-i avanseze, făcându-i şefi de batalion, cu alte cuvinte să-i bage în rândul mandarinilor şi să nu mai fie slugi, ca până atunci, oamenii se minunară.

— Vă suntem recunoscători pentru promovare, rostiră ei, într-un glas.

Apoi Diao Mai peng se întâlni cu stăpâna casei. El îi spuse cuvinte de linişte, iar ea aduse vorba de aranjamentele care trebuiau făcute în casă. Slugile îl luaseră pe Diao de om bun şi nu încercau nicio bănuială în privinţa lui, de aceea se retraseră şi se puseră să-l aştepte pentru a-l conduce la plecare. Oaspetele îi comunică stăpânei ce avea de gând abia în momentul în care rămase singur cu ea. Când auzi planul lui, aceasta se înveseli.

— Văd eu că stăpânul nostru a avut ochi buni, de vreme ce dintre atâţia cunoscuţi numai pe dumneavoastră v-a lăsat să vă îngrijiţi de toate, spuse ea. Oftă, apoi continuă: De-ar fi după mine, le-aş goni pe toate favoritele şi nu le-aş da niciun ban.

— Imposibil. Trebuie să le oferim şi lor câte ceva, hotărî Diao. Cum doamna Zhang tăcea ostentativ, el explică: Uite, până şi printre slugi există câteva de valoare. Vreau să spun că ar merita să se cheltuie nişte bani pentru ele şi frăţiorul acesta al dumneavoastră o să se-ngrijească să le facă rost de câte o slujbă.

— Înţeleg că doriţi să-i promovaţi. Prea bine. Stabiliţi care e vrednic de asta şi eu sunt de acord. De-acum, nu avem prea multe treburi şi putem reduce dintre slujitori. Ori dacă se ajung din asta şi cu ceva foloase, cu atât mai bine!

Oaspetele plecă, iar a doua zi pregăti cinci-şase acte şi le trimise la casa Zhang; prin acestea, cele câteva slugi erau numite şefi de batalioane. Toţi aceşti oameni fuseseră luaţi prin surprindere de moartea comandantului şi de atunci rămăseseră întrucâtva dezamăgiţi. Acum, din nimic, se treziseră cu funcţii care nu erau deloc de colo şi se simţeau plini de recunoştinţă faţă de binefăcătorul lor. În felul acesta, ei deveniră oamenii lui Diao, şi nu mai trecură decât în vreo două dăţi pragul casei comandantului. Mai încolo, vom lămuri de ce.

După discuţia purtată cu mai marele inspector al judeţului, doamna Zhang îşi schimbă atitudinea faţă de suratele sale. Îşi petrecea zile întregi cu ele, mâncau împreună şi le vorbea cu prietenie şi căldură. Dacă înainte

soţiile secundare erau obligate să treacă prin camera ei ori de câte ori intrau şi ieşeau din clădire, de la un timp doamna Zhang nu le mai păzea şi puse chiar să li se deschidă o uşă care dădea direct afară.

— Acum suntem toate deopotrivă, le explică ea, nu mai socotim că cineva ar fi soţie principală, iar áltele secundare.

Femeile se arătară uimite de această prefacere a ei. De fapt, câte dintre ele proveneau din familii bune? înainte se temeau de bărbat şi de stăpâna casei, care le impuneau o anume conduită. Ori acum venise vremea când stăpânul nu mai era printre ele şi când soţiei principale îi scăzuseră prestigiul şi autoritatea. Desigur, unele se păstrară curate, purtându-se ca mai înainte. Altele, însă, prinseră să n-aiba astâmpăr, să fiarbă, apucându-se de şuşotit şi de râs cu slugile tinere. Uneori, se dedau şi la glume pe seama călugărilor budişti, luându-i peste picior, cum că ba scurtau textele, ba nu mai aveau gías. Peste vreo jumătate de lună, începură şi să plece de acasă pentru a se distra, dar pretextând că se duc la templu, să se roage pentru stăpân. Doamnei Zhang nu numai că nu-i păsa, dar le îndemna ea însăşi.

— Sunteţi tinere, le spunea. Bărbatul ni s-a prăpădit şi fără el nu mai aveţi nicio speranţă, măcar petreceţi pe cât puteţi! Eu, una, sunt sfârşită: De la moartea stăpânului, s-a cuibărit în mine un fel de boală, că nu mai am poftă de nici unele.

Încetul cu încetul, doamna Zhang se prefăcu atât de bolnavă că nu mai ieşea nici să prânzească împreună cu suratele ei. Iar ele, văzând cum stăteau lucrurile, pornii a

să-şi facă de cap fără oprelişti după cum îi ora fiecăreia voia. Vreo lună şi ceva, stăpâna a tot zăcut la ea în cameră, dezinteresată de toate ale casei, timp în cine celelalte femei se lăsară în seama propriilor lor. dorinţe.

La rândul său, în tot timpul acesta, Diao Mai peng se scuzase că ar fi ocupat şi n-a mai trecuse pragul casei Zhang. Se îngrijea însă ca din când în când să le cheme la el pe fostele slugi, acum ajunse militari respectaţi şi să le vorbească.

— Treburile publice mă împiedică să mă duc eu însumi la familia comandantului. Îmi fac însă mari griji, ştiind casa plină cu femei tinere. Când aveţi liber, treceţi pe acolo şi mai vedeţi de ele, că altfel nu-mi aflu liniştea.

— Sigur, răspundeau slugile, iar între ele se minunau: Cât de grijuliu se arată Măritul Diao! A fost cu adevărat un bun prieten al stăpânului nostru!

Peste o vreme, şi anume în prima zi a anului, Diao Mai peng merse la templu să aprindă santal.

— Sub altar parcă ar fi o carte de vizită, la vedeţi ce este! le spuse slugilor, în momentul când îngenunche în faţa spiritului proteguitor al oraşului.

O slugă luă cartonul şi i-l întinse stăpânului. El se prefăcu a-l citi, apoi îl băgă în mâneca robei, şi părăsi locul. Când ajunse înapoi la Yamen, mandarinul îşi schimbă hainele, dădu drumul slujbaşilor, chemându-i la sine numai pe fostele slugi din casa Zhang. Le arătă cartea de vizită găsită în templu.

— V-am spus de nenumărate oriâncepu el grav, cu tristeţe în glas, că sunt prea ocupat ca să am grijă şi de casa comandantului. Acum îmi e mai greu decât pe timpul

când trăia el. N-au rămas acolo decât femeile şi vizitele mele ar fi interpretate greşit. Vouă însă v-am tot spus să mai treceţi pe acolo, ca să nu se întâmple ceva rău şi să râdă lumea. Căci şi fără să fie ceva, lumea e lume şi umblă cu scorneli urâte. Voi însă nu mi-aţi dat ascultare şi astăzi am intrat la necaz! Cineva a scris pe seama unor femei câteva rânduri de batjocură. Şi nu e vorba de altcineva, decât de vădanele din casa comandantului. Noroc că am găsit eu cartea asta de vizită aruncată în templu, cu scopul de-a ajunge în mâini le guvernatorului. De-ar fi încăput pe mâinile altcuiva ruşinea s-ar fi abătut asupra casei lui Zhang Shoucai!

— Aşa-i încuviinţară slugile.

Priviră cartonul. Doi dintre ei ştiau căile şi citiră cu glas tare versurile:

Mare noutate în oraşul Wuhu:

S-a deschis la comandant acasă poartă dosnică.

Zi de zi se duc la el după frumoase Uşuratici şi monahi spurcaţi la faptă josnică.

Fiind militari, oamenii nu înţeleseră cum se cuvine tâlcul, şi rămaseră tăcuţi. Atunci Diao le explică fiecare vers în parte. Unul dintre ei, mai dintr-o bucată, se încruntă, făcu ochii mari şi izbucni:

— Cum adică! Cum adică! Stăpânul nostru a fost atât de mare şi a ajuns ca după moarte să-şi râdă lumea de el! De vreo jumătate de lună, stăpâna zace bolnavă la pat şi înseamnă din ce se zice aici că favoritele îşi fac de cap! Stăpâna stă la ea în cameră, pe ele n-are cine să le păzească şi uite că nu mai ştiu de ruşine. Mărite mandarin, sunteţi singurul prieten care v-aţi arătat atent după

moartea comandantului. Vă implor, Excelenţă, îngrijiţi-vă dumneavoastră de casa stăpânului nostru!

Cu aceasta, omul îngenunche în faţa lui Diao. Acesta se miră:

— Lucrurile au ajuns prea departe. Ce-aş mai putea face? Bine, fie. O să chibzuiesc să văd care-ar fi cea mai bună soluţie. Dar să-mi aflaţi voi despre ce anume este vorba, inclusiv cine este cel care a compus poezia. Tare mi-e teamă că acela nu a scris-o doar pe un singur carton, ci pe mai multe, care or fi fost răspândite cine ştie pe unde.

Slugile primiseră să facă ce le ceruse şi plecară. Doi merseră direct la doamna Zhang şi-i povestiră ce se întâmplase. Ea tăcu.

— Nu ştiu ce-am, de nu-mi dă pace boala asta, se plânse ea. De unde să am eu răgazul să mă ocup de ele? Controlaţi şi spuneţi-mi şi mie ce-aţi aflat, iar atunci le voi lua şi eu la întrebări.

Slugile o părăsiră, convinse că totul se datora lipsei unei mâini ferme. Peste alte două zile, întorcându-se de la ceainărie, în apropierea cazărmii, cei doi dădură peste o mulţime de gură cască strânşi în faţa unui zid. Se opriră, să vadă despre ce era vorba. Pe zid fusese lipită o carte de vizită, iar lumea silabisea şi comenta ce era scris pe ea. Ce credeţi că citeau? Acelaşi text pe care îl descoperise Diao Mai peng în templu, numai că versul al doilea fusese schimbat şi în loc de:

S-a deschis la comandant acasă poartă dosnică era:

Au deschis nevestele lui Shoucai poartă dosnică

Cei doi simţiră că li se urcă sângele la cap. Pără să le pese de nimic, îşi făcură loc prin mulţime şi smulseră

cartonul de pe zid. Se întoarseră la casa în care slujiseră ani de zile, se înfăţişară doamnei Zhang şi îi întinseră cartonul.

— Vă rugăm să citiţi, stăpână, spuseră.

— Ce scrie? întrebă ea, neînţelegând.

— Măritul Diao a mai dat peste un carton ca ăsta. Data trecută v-am rugat să aveţi grijă de soţiile secundare, să nu le mai îngăduiţi să plece de acasă, că ies vorbe. Acum şi dumneavoastră aţi dat de bucluc!

— Cum adică?

— În versul al doilea nu se spune că şi dumneavoastră călcaţi greşit?

Doamna Zhang nu înţelegea şi atunci îl chemă pe contabil, care o lămuri. Abia atunci, se mânie cumplit şi încremeni ca o stană de piatră. Apoi, se porni să-şi tragă pumni în cap şi, cu toate că n-avea pe ea decât hainele de casă, alergă la altarul pe care se afla tăbliţa mortuară a comandantului şi se puse pe bocit:

— Pe când trăiai, stăpâne al meu, ai fost în slujba Fiului Cerului şi numai de casa ta n-ai găsit vreme să te ocupi. N-ai ştiut decât să bagi mâna în banii cuveniţi soldaţilor şi să-ţi iei ţiitoare. Oamenii îşi iau trei *sau* cinci soţii secundare şi astea le sunt de-rajuns. Numai ţie ţi-au trebuit câteva zeci. Doar nu aveai de gând să deschizi o casă de-aia, deocheată. Atunci la ce era musai să ţii atâtea vulpi viclene în propria-ţi casă? Şi cu cp te-ai ales? Iată-te mort, iar pe mine cu năpasta pe cap. Şi n-ar fi numai vorba că m-ai lăsat cu ele grămadă, dar uite-mă băgată şi în murdăria lor şi pe deasupra cu numele pătat. Femeia întoarse capul spre una dintre slugi: Mergi degrabă şi

cheamă-l pe Excelenţa Sa Diao. El i-a fost stăpânului nostru ca un frate mai mic, dar după ce am rămas singuri nu şi-a mai adus aminte de noi! La urma urmei, e mandarin şi ar putea să desluşească limpede care dintre soţii s-a vândut, care a intrat în legătură cu călugării şi aşa mai departe. Eu am bolit tot timpul ăsta şi n-am trecut nici măcar pragul camerei mele, n-am avut cum să înşel lumea. Să-mi al le Măritul Diao care dintre vulpi ne-a făcut de ruşine şi am s-o nenorocesc. Dacă nu va da la iveală nimic, eu, una, mă călugăresc de bunăvoie. Înseamnă că alţii ne-au pătat reputaţia şi nu avem ce să le facem! Doamna Zhang aşteptă, tânguindu-se şi într-un târziu trimise pe altcineva să-l găsească pe dregător: De ce nu vine? N-a fost el cel mai bun prieten al stăpânului nostru?

În timp ce se căina astfel, Diao Mai peng sosi. Cum intră, femeia îngenunche şi-l rugă să-i probeze nevinovăţia, că altfelse omoară. Într-adevăr, scoase din mâneca robei un jungher cu lama ascuţită şi scânteietoare ca neaua; şi îi aşeză jos, în faţa sa.

— Nu aşa! Opriţi-vă! se grăbi el s-o domolească. Ridicaţi-vă, să ne sfătuim. Pe când trăia, fratele mai mare mi-a încredinţat casa lui şi-mi voi pune toată sârguinţa să mă îngrijesc de ea. Ridicaţi-vă vă rog!

La început, doamna Zhang nu se sculă, însă văzând că Diao Mai peng era de partea ei bătu o mătanie şi se ridică aşezându-se pe un taburet din faţa tăbliţei funerare. Vizitatorul se aşeză şi el. Stăpâna casei îi repetă cuvintele pe care le spusese mai înainte, când bocise lângă altarul strămoşilor.

— Vă înţeleg supărarea, cumnată, rosti el, dovedind

prin această adresare că rămăsese ca un adevărat frate mai mic al lui Zhang Shoucai. Aţi fost tot timpul bolnavă şi v-aţi trezit amestecată fără nicio vină în tot scandalul. Lucrul acesta nu ne poate lăsa indiferenţi pe noi, mai marii acestor locuri, care ne simţim vinovaţi faţă de fratele mai mare, cel dus dintre noi. Uite ce cred eu, în nevolnicia mea: vă rog tot pe dumneavoastră să le certaţi, ca ele să se cuminţească şi cu asta gata.

— Prima oară, când aţi găsit cartonul acela cu poezia, ne-aţi spus să o sfătuim pe stăpâna să aibă grijă de ele, însă dânsa nu v-a luat în seamă, intră în vorbă una dintre fostele slugi, acum şef de batalion. Acuma lucrurile s-au întors împotriva dumneaei.

— Aşa este, întări Diao. M-am temut de aşa ceva…

— Le-am crezut femei la locul lor. Acum, că au ajuns aici, nu mă mai interesează niciuna! mărturisi doamna Zhang. Mărite Diao, sunteţi mandarin. Pentru numele stăpânului nostru, gândiţi-vă cum ne-am putea scăpa de ele. Dacă n-o faceţi, mă omor şi le las pe ele să împărăţească lumea. Încheind, femeia puse mâna pe jungher, gata să-şi taie beregata, însă fu oprită de slugi.

— Ce-i de făcut? se prefăcu Diao Mai peng că nu este stăpân pe situaţie.

Slugile se priviră între ele, neştiind ce să zică.

— Hotărâţi dumneavoastră, îl îndemnă femeia pe Diao.

— De când cu moartea stăpânului, se amestecă lăr sluga, stăpâna a condus toată casa. Şi nu e vorba numai de asta, aşa că e cu neputinţă să plece şi să ne lase.

— Ba să rămân şi să mă înveninez! rosti ea ţâfnoasă

«Orice murdărie se varsă asupra capului meu. De nu mă lăsaţi să mor, eu, oricum, nu mai stau în acelaşi loc cu vulpile astea!

— Dacă stăpâna gândeşte astfel, îrufeamnă că o cale de întoarcere nu mai există, urmă sluga. Vreme de cântărit lucrurile nu mai avem. V-aş ruga, Excelenţă, să le le chemaţi pe soţiile secundare şi să le întrebaţi: cine are de gând să se păstreze curată rămâne pe mai departe aici, cu stăpâna; iar de rămâne, apoi să nu calce strâmb şi să nu-i iasă din vorbă! în caz că nu vrea, să plece şi scăpăm de necazuri.

— Eu n-am de gând să mai vieţuiesc cu niciuna dintre ele! se repezi doamna Zhang.

— Ce e bun e bun şi ce e stricat e stricat, nu le putem pune laolaltă, glăsui Diao. În oricare altă partew le trebuie un statut, o situaţie, nu le putem alunga după bunul plac!

— Ce situaţie? Au ele unde să se ducă, nu va fie toarnă că rămân pe drumuri! Vor nu vor, să plece \ înainte de a mă mărita, atâtea şi atâtea au fost îndepărtate din casa asta şi nu s-a întâmplat nimic! După aceea, când am apărut aici, le-am ţinut eu în frâu, altfel le-ar fi ieşit vorbe! Şi uite că nici n-a trecut perioada de doliu iar ele s-au schimbat că nu le mai recunosc! Mărite Diao, de dragul stăpânului nostru, ocupaţi-vă de vulpileastea, dar sub niciun motiv să nu le daţi vreun ban!

Diao Mai peng se apropie. de stăpâna casei şi-i spuse cu glas scăzut:

— Să zicem că aşa ceva nu ne-a trecul pe la UIL – ihi. Fiindcă de-am proceda în felul acesta, ne-ar vorbi lumea. Mai bine le trimitem de aici şi terminăm. Uite, plec şi mă

ocup de ele, dar n-am să le permit să trăiască în Wuhu. Le trimit departe, să nu le mai vedem şi să nu mai auzim de ele. Să plece cu cine-or pofti, nouă nu ne pasă şi nu ne amestecăm. Ce părere aveţi, cumnată? Se spune că sunt vreo douăzeci de soţii secundare.

— Mai sunt optsprezece.

— Lp facem să-şi ia tălpăşiţa pe rând, nu toate într-o1 zi. Iar de s-o nimeri una sau două care sunt întru totul serioase, le oprim să vă ţină de urât. Deocamdată, frăţiorul vostru o să le gonească pe cele care ieşeau cel mai des. Mai las să treacă ceva timp şi voi reveni să continuăm, treaba.

Doamnei Zhang i se păru că omul vorbeşte cum se cuvine şi aprobă din cap, tăcută. Atunci Diao se întoarse către ceilalţi:

— Am fost socotit frăţiorul cel mic al stăpânului vostru şi se cade să mă ocup de unele lucruri. N-am să pun bază pe p poezioară şi n-am să ponegresc lumea pe seama ei. Şi cu toate e astea, stăpânul e mort, casa a rămas în sarcina stăpânei şi nu-i putem ieşi din cuvânt. Soţiile secundare care n-au ascultat-o, ba i-au pătat şi numele de soţie principală, nu-şi mai merită poziţia de până acum. Stăpâna s-a jurat că nu mai stă cu ele sub acelaşi acoperiş. Eu am încercat s-o înduplec, dar fără rezultat. Lucrul e grabnic, fiindcă orice amânare schimbă situaţia sau o face şi mai rea, astfel că n-o să mai fim capabili s-o scoatem la capăt. De aceea eu cred că ar duce-o fiecare dintre soţii mai bine dacă s-ar separa. Sunt numai un intermediar şi nu am de gând să le fac vreun rău. Am să le împac pe toate. Cine vrea să plece, să o facă singură în decurs de o

jumătate de lună. Cine nu pleacă şi vrea să rămână pe lângă stăpâna, dânsa n-o s-o atingă nici cu o floare, şi o să-i dea şi bani, dar sub nicio formă nu îi e îngăduit aceleia să mai calce dincolo de poartă. Spuneţi-le să aleagă bine calea pe care vor să apuce.

— Vă rog, Mărite Diao, să-mi spuneţi cât să le dau celor care părăsesc casa.

Lucrul ăsta hotărâţi-l dumneavoastră, doamnă, zise el, însă la insistenţele femeii urmă. Aş zice să le tratăm la fel, fie că pleacă ori nu. Fiecare femeie să-şi ia hainele şi bijuteriile care îi aparţin. În plus, le dăm câte un act, prin care recunoaştem că participă în mod egal la beneficiul prăvăliilor, însă în ce priveşte capitalul, de n-au dreptul să se atingă. Pentru mutat, o să primească fiecare câte o mie de arginţi. Doamnei Zhang i se părură mulţi, însă Diao preciză: Au fost favoritele comandantului şi nu le putem vitregi de bunurile acestuia. Voi doi staţi aici câteva zile, se adresă el celor doi militari. Cine vrea să se ducă, ducă-se, nu este nevoie să-mi spună mie. Îl rog pe casierul casei să calculeze atent beneficiul şi să dea fiecăreia un cec cu partea care-i revine. Voi doi daţi o mână de ajutor celor care pleacă. Cât despre cele care rămân, voi reveni şi mă voi sfătui cu stăpâna ce avem de făcut.

Drao Mai peng îşi luă rămas bun imediat după aceea. Soţiile secundare îl ascultaseră ascunse pe după un paravan. Două, mai liniştite, hotărâseră de multă vreme că n-or să plece. Alte două, cu limba ascuţită, spuseră la început că n-au de gând să părăsească locuinţa comandantului. Apoi, gândindu-se la drepturile ce le reveneau dintr-un capital de vreo trei sute de mii de

arginţi, îşi ziseră că n-ar strica să aibă casa lor şi să trăiască după pofta inimii. De aceea, până la urmă nu făcură scandal. Altele, care altfel n-ar fi avut de gând să plece, auzind cum stăteau lucrurile şi din gura slugilor, îşi ziseră că le-ar fi fost mai bine să trăiască separat. Aşa se face că cincisprezece dintre ele acceptară pe loc să se mute…

Se însoţiră câte două, câte trei, închircind câte o casă şi economisind bani.

Nu de mult, fiul unui fost mandarin cumpărase un lot în Wuhu şi ridicase, după modeluul shanghaiez, mai multe clădiri, cu trei şi cu cinci etaje, pe care le închinase rapid. Acest complex cuprindea şi un teatru de vară, un mare restaurant şi o casă de petreceri, devenind prin acestea locul cel mai căutat din orăşel. Concubinele obişnuiau să intre în ceainării, iar teatrul şi restaurantele le atrăgeau ca un magnet. În cele două săptămâni pe care Diao Mai peng le hotărâse ca termen pentru plecarea favoritelor, în casa Zhang se dusese o activitate atât de intensă, încât niciuna dintre cele care aleseseră libertatea nu depăşi limita. Ştiţi şi pentru ce? Din pricina urii sălbatice a doamnei Zhang, care le făcuse pe femei să-şi dorească mai mult decât orice fericitele zile ale ieşirii de sub acoperişul închisorii lor. Cu această năzuinţă aprigă în suflet, nimeni nu-şi lungi şederea. Patru dintre cele cincisprezece femei fuseseră în permanentă legătură cu părinţii şi fraţii şi se retraseră la aceştia, iar vreo două ţinuseră morţiş să părăsească acele ţinuturi. Celelalte se stabiliră în centrul zgomotos şi plin de distracţii al oraşului. Însă Diao Mai peng le trimise vorbă să nu umble prin restaurante şi prin alte locuri de

petrecere, pentru a nu-şi ştirbi reputaţia. Guvernatorul dăduse chiar un ordin prin care li se interzicea acestor femei să intre în asemenea locuri publice şi trimisese şi oameni să vegheze la respectarea strictă a hotărârii.

Doamna Zhang se descotorosise de cincisprezece dintre suratele ei, însă nici aşa nu era împăcată. „Marele Diao a făcut un lucru bun, fără îndoială", se gândea ea", dar de ce nu m-a scăpat de toate? N-o fi pus ceva la cale?" În timp ce ea se frământa astfel, Diao îi făcu o vizită.

— După mine, cel mai bun lucru ar fi fost ca ele să părăsească oraşul Wuhu, dar nu puteam să le determin s-o facă dintr-odată. Acum vreo două zile le-am comunicat prin cineva că au obligaţia să-şi păstreze* numele curat. Cât despre situaţia de aici, în afară de ce le-am dat celor plecate, nu prea ştiu cum stăm cu averea. Ar trebui să ne folosim de prilej şi să cerem casierului să ne prezinte situaţia clară. Casa e mare, dar nu putem să stăm câtuşi de puţin liniştiţi pe un munte gol. După moartea fratelui cel mare, dumneavoastră, cumnată, ca femeie, nu înţelegeţi situaţia banilor şi a bunurilor, iar mie nu mi-a fost la îndemână.

— Chiar aşa, îi dădu ea dreptate. Ca femeie, eu nu înţeleg. De acum înainte, va trebui să vă ocupaţi de toate, de ce spuneţi că nu v-a fost la îndemână? Dacă nu pe dumneavoastră, pe cine aş putea să mă bizui? întrebă ea şi începu să plângă.

— Nu e vorba că nu vreau să mă ocup dar chiar că nu-mi e la îndemână! repetă el. Oricât de bine ne-am avea, rămâne întotdeauna o anumită rezervă. Aveţi acest casier care vă slujeşte de multă vreme şi vă e suficient să vă

lăsaţi pe mâna lui. Uite, n-am să vă ascund că de curând am pus la cale două afaceri care merg foarte bine şi care vor aduce beneficii mari. Dacă fratele mai mare ar trăi, de mult m-aş fi aliat cu el. Aşa, mi-e greu. Mulţi m-au îndemnat să vin să vă vorbesc, dar n-am îndrăznit. Negoţul respectiv e bun, dar sumele investite sunt mari şi oricât n-aţi fi de bănuitoare, lumea o să clevetească.

— Ce cuvinte sunt astea, preamărite? Grija faţă de mine este respectul pentru fratele vostru dus dintre noi. Dacă negoţul e sigur şi-mi spuneţi că merită, n-am să mă opun. Banii îmi aparţin, cine mă poate opri? Casierul e slab, nu se pricepe la afaceri. Haide, preamărite, lămuriţi-mă despre ce este vorba? Şi ziceţi-mi de câţi bani ar fi nevoie? Am chiar la mine o sumă.

— N-aş putea spune că e ceva ieşit din comun, dar făcut cu grijă aduce beneficii. Şi chiar dacă treburile n-ar fi bine administrate tot ies câteva procente în câştig.

— Eu nu mă gândesc la mult. Câteva procente mi-ar fi de-ajuns.

Înţelegând că femeia avea deplină încredere în el, Diao Mai peng nu mai lungi vorba şi-i ceru casierului să facă o situaţie limpede a bunurilor din locuinţă şi din afara acesteia. Cât despre negoţul respectiv, urma să trimită o scrisoare cu detalii şi cu rugămintea ca doamna casei să participe eu capital.

De-acum înainte, la fiecare două-trei zile, Diac îşi făcea drum pe la doamna Zhang, să cunoască situaţia cât mai bine şi să strângă la ea în cameră cecurile şi arginţii. Cu totul se adunaseră mai bine de un milion două sute de mii de arginţi. Iar doamna Zhang preciză în faţa lui Diao că

fiecare soţie secundară avea bijuterii, în valoare între treizeci şi cincizeci de mii de *yncini*, din aur, perle şi pietre preţioase, doar ea singură se alesese cu mai nimica toată. Dacă puneai la un loc podoabele celor cincisprezece femei plecate de acasă, valoarea lor depăşea o jumătate de milion!

Cele două afaceri ale lui Diao erau: o fabrică de mătase din Shanghai, cu o participare de trei sute de mii şi o companie de corăbii mici, cu un capital de şase sute de mii de arginţi. Doamna Zhang se angajă pentru amândouă. Diao Mai peng spuse că lui îi venea greu să se ocupe de afaceri, dar că îi pusese pe fratele său mai mic, Diao Maiqiao, director al fabricii, şi pe un văr, adjunct la compania fluvială. Doamna Zhang îşi făcuse socotelile că în vreo trei ani avea să-şi dubleze capitalul, de aceea îl rugă pe Diao să-i prezinte şi alte afaceri mănoase.

— Afaceri bune sunt multe, se făli el. Despre cele nesigure nici nu aduc vorba, fiindcă la cea mai mică greşeală se pierde tot capitalul şi atunci cum aş mai da ochii cu dumneavoastră?

Aici firul poveştii se despică în două. Despre cele cinci soţii secundare care s-au întors la neamurile lor nu este cazul să insistăm. Celelalte zece însă erau încă tinere şi dornice de distracţie. Se instalaseră în centrul zgomotos al orăşelului, oprelişti nu aveau şi făceau tot ce le poftea inima. Ziua se distrau, iar seara chefuiau sau jucau mahjong. Toate zece se grupaseră în trei case cu câte finei nivele. Fiecare avea trei sau patru slujnice, iar portarii, bucătarii şi alte câteva slugi bune la toate erau folosiţi în comun. La început s-au avut bine, fiecare făcând prin

rotaţie câte o lună încheiată pe stăpâna.

Cât trăise Zhang Shoucai, ele se deosebeau între ele după număr: favorita principală, favorita a doua, a treia şi aşa mai departe. Împreună cu doamna Zhang rămăseseră favorita principală, a doua şi a şasea. Cele cinci care se întorseseră la ai lor erau: a cincea, a zecea, a treisprezecea, a şaisprezecea şi a optsprezecea favorită.

La un moment dat, o celebritate din Shaghai, în drum spre Hankou, se oprise în Wuhu pentru trei zile. Şi cu toate că li se interzisese tuturor femeilor să apară în locuri publice, trei dintre favorite, A Douăsprezecea, A Cincisprezecea şi A Şaptesprezecea se duseseră la operă. La terminarea spectacolului, soldaţii le arestară pe cele şapteopt femei prezente în sală, iar printre acestea şi pe unele dintre fostele soţii ale lui Zhang. Pe când celelalte femei, înştiinţate de necaz, stăteau buimace, neştiind ce să facă, adunate la favorita A Opta, căreia îi venise rândul să fie stăpână, cea de-a Paisprezecea favorită dădu buzna peste ele, speriată, ţipând şi cu părul vâlvoi.

— Rău… rău… e de rău! bâigui ea. Acasă… acasă… hoţii…

Toată lumea încremeni. A Patra şi A Noua, care locuiau împreună cu favorita A Paisprezecea, se înspăimântară şi ele.

— Tu n-ai fost la operă? întrebă A Opta. Noi acolo te ştiam. Când te-ai întors? Celelalte trei au fost arestate? Ai aflat? Dacă peste tine au dat hoţii, cum ai scăpat?

Între timp, A Paisprezecea se aşeză, venindu-şi cât de cât în fire.

— Ba bine că nu, răspunse ea, cu lacrimi în ochi, la

prima întrebare. La operă am fost, dar n-am ştiut că suratele mele au fost arestate. La sfârşitul spectacolului, cum se lăsase frigul, mi-am zis să mă schimb înainte de a veni aici. Le-am lăsat pe ele şi-am fugit acasă. Dar cum am intrat, am simţit hoţii după mine şi atunci am fugit în bucătărie şi m-am ascuns după stiva de lemne. I-am auzit urcând la etaj…

— Vai de mine şi de mine! strigă A Patra.

— I-am auzit cotrobăind şi bocănind prin lucruri. Ce mai! Am auzit desluşit cum au deschis lăzile şi casetele. Au stat nu ştiu cât acolo, pe urmă au coborât la parter, au răscolit şi pe acolo timp îndelungat şi doar abia acum au plecat.

— Înseamnă că n-am scăpat de năpastă! trase concluzia \ Noua, bătând din picioare şi punându-se pe bocit.

— VI-am ţinut tot timpul ascunsă după stiva de lemne şi n-am îndrăznit să fac nicio mişcare! reluă A Paisprezecea. După plecarea hoţilor, bătrâna slugă a intrat în casă, m-a găsit şi m-a tras afară. Nu era decât sluga asta care păzea poarta, celelalte nu ştiu unde or fi fost!

— Te-ai uitat prin lucruri? Ce-au furat? întrebă A Opta.

— Ce să mai caut? Se pare că nimic de preţ nu ne-a mai rămas! Sunt disperată!» Nu ştiu ce ursită r. ea ne paşte anul ăsta! încheie şi prinse a boci.

— Trei dintre noi sunt arestate, alte trei jefuite, socoti A Patra. Era vorba să benchetuim în seara asta, dar văd că nu mai e chip s-o facem. Hai. acasă să vedem ce ne-au furat. Poate că fiind vorba de o asemenea spargere,

magistratul o să le poată veni de hac tâlharilor.

A Patra se sculă, le luă de mână pe cele două surate ale sale şi plecară să-şi inspecteze casa jefuită. La A Opta rămaseră A Treia, A Şaptea şi A Unsprezecea. A Opta îşi chinuia mintea să găsească o cale pentru a le putea ajuta pe cele trei femei care fuseseră arestate.

— Ei, îi ştiu eu pe cei de la Yamen, vorbi A Treia. Dacă le pui bani în palmă, te lasă să intri acolo.

A Opta îi dădu unei slugi patruzeci de *yuani* şi o trimise să se intereseze.

— Mâncarea e gata, aşezăm masa? întrebă bucătarul.

— Adu-ne ceva să gustăm, iar restul rămâne pentru mâine, zise A Treia.

Abia luară ceva în gură şi sluga se întoarse împreună cu un fost slujbaş al comandantului, pe nume Hu Gui.

— Poliţiştii le-au arestat, fără să ţină seama că-s ale nu ştiu cui, pe toate femeile care au încălcat ordinele. După ce ele au fost băgate la arest, inspectorul a fost informat şi atunci el a spus: „Dacă e vorba de fostele favorite ale lui Zhang Shoucai, ar trebui să le cruţăm. Însă oricine ştie că am fost frate de cruce cu fostul comandant. De mă voi purta frumos cu ele, îmi va fi greu să le strunesc pe altele. Dar chiar şi aşa, în mod cu totul deosebit, uite ce” hotărăsc: Mergi la ele şi spune-le ca în chiar scara asta să scoată câte zece mii de *yuani* drept amendă şi ca un fel de garanţie. Dacă nu se învoiesc, mâine le duci la judeţ să fie judecate şi încarcerate, pentru a servi de exemplu. Doar le-am trimis vorbă cum să se poarte şi n-au ascultata când le-am adus la cunoştinţă cuvintele inspectorului, dânsele s-au rugat să se mai lase puţin din preţ, numai că nouă ni s-a

poruncit să nu dăm înapoi cu nimic de la suma stabilită. „Atunci faceţi cu noi ce vreţi, n-avem atâţia bani lichizi”, au zis dumnealor. „Că greu mai pricepeţi!” s-a supărat stăpânul meu, care este însărcinat de Excelenţa Sa Diao, cu această chestiune. „În lipsa banilor, daţi ce aveţi la îndemână: podoabe de cap, pietre preţioase, perle, chitanţe de participare la beneficii, orice. Totul e să strângem cele treizeci de mii pentru voi trei”. Dumnealor n-au acceptat nici aşa, iar stăpânul meu a pus-o în lanţuri pe doica Chen, care le însoţea pe cele trei doamne. „Da ce vină am eu, mamă, de mă legaţi?” a plâns ea. Atunci stăpânul i-a zis că prea e slobodă la gură şi a forţat-o să îngenuncheze, pălmuind-o. După vreo duzină de palme, bătrânei i-au sărit dinţii din gură, iar sângele ei a năpădit tot locul. Lucrul acesta le-a înspăimântat pe cele trei doamne şi de teamă să nu păţească şi ele la fel au căzut de acord să plătească.

Hu Gui era cunoscut ca om de cuvânt şi A Opta nu l-a bănuit cu nimic. S-a dus în casa celor trei femei, a scormonit printre lucruri şi a găsit chitanţele pentru dobândă şi i le-a dat. Dar omul s-a întors curând.

— Numai aceste chitanţe nu se acceptă. Poate nişte cecuri, poate nişte bijuterii.

„Cecuri n-au”, şi-a zis A Opta, „iar podoabele de cap le-au luat cu ele când s-au dus la teatru. Oare pentru ce trimit acasă după altele, când fiecare are în păr sau pe mâini bijuterii în valoare de vreo zece mii de arginţi?” îi spuse, şi lui Hu Gui gândul acesta al ei şi slujbaşul plecă din nou; dar reveni curând.

— Doamnele n-au vrut să dea bijuteriile, de frică să

nu rămână fără ele, lămuri el. Pe când chitanţele sau orice altceva, ar mai putea fi răscumpărate, aşa ziceau.

Atunci A Opta adună toate chitanţele cu beneficii de la prăvălii şi i le înmână lui Hu Gui; cifrele acestora depistau de câteva ori suma cerută.

A Opta şi celelalte le aşteptară pe arestate până după miezul nopţii, dar în zadar. Trimiseră iarăşi o slugă să vadă ce se mai întâmplase, dar poarta temniţei era blocată şi nu se zărea pe acolo nici umbră de demon, darămite vreun om. Ce puteau să facă? Lăsară totul pentru a doua zi; A Treia, A Şaptea şi A Unsprezecea vrură să se întoarcă la ele. A Opta le-ar fi oprit să-i ţină de unt, aşa ca până la urmă aranjară ca A Şaptea să plece singură să aibă grijă de casă, iar celelalte două să rămână cu A Opta După ce A Şaptea le părăsi, celelalte cerură unei slugi să meargă să afle care era situaţia în privinţa furtului. Curând auziră că fuseseră jefuite de multe lucruri. Femeile chiar întocmiră o listă, pe care aveau de gând s-o ducă a doua zi la magistratură. Oftară de deznădejde şi se baricadară în casă. A Opta se aşternu la vorbă cu suratele sale până spre ziuă. În zori, abia lipiseră şi ele geană de geană, când se şi treziră în nişte strigăte grozave din curte.

— A Treia şi A Unsprezecea, veniţi degrabă! Azi-noapte, hoţii au spart un perete, au intrat în casa voastră şi au furat aproape tot. A Şaptea are de gând să-şi pună laţul de gât!

A Treia şi A Unsprezecea se ridicară anevoie şi rămaseră în capul oaselor pe marginea patului. Tremurau, picioarele parcă le erau din câlţi, nu mai aveau strop de vlagă în ele. Prinseră putere târziu de tot.

— Stăpânul cerurilor n-are ochi, dacă ne-a luat tocmai pe noi de potrivnice şi ne-a pedepsit atât de rău, oftă A Treia.

A Opta se căina că le reţinuse pe cele două surate la ea. Apoi amuţi, neştiind ce să mai spună. Le lăsă să plece, să-şi scrie şi ele plângerile. Nu se mai culcă, tulburată de toate prin câte trecuse şi trimise din nou o slugă după A Treisprezecea, A Cincisprezecea şi A Şaptesprezecea, cu care locuia împreună.

— Hu Gui a luat cu el toate chitanţele, de ce nu le-au eliberat? întrebă ea sluga care se întorsese în fugă, lac de sudoare.

— De la temniţă mi-au zis că n-au trimis pe nimeni după bani, o înştiinţă omul.

A Opta se cutremură.

— N-a spus Hu Gui că inspectorul le-a pedepsit cu amendă?

— Lucrul ăsta l-am spus şi eu acolo şi mai marele temniţei m-a chemat în faţa sa şi mi-a explicat: „Era într-adevăr vorba de aşa ceva". „Excelenţa Sa voia să le dea amendă, însă vreo câteva mii, nu atât de mult. Nu trebuia să vă lăsaţi înşelaţi de cine ştie cine! De nu veneai, trimiteam eu pe cineva cu această vorbă. Dacă plătiţi amendă, le eliberez, iar de nu mergem la judecată. Du-te şi întoarce-te degrabă cu răspunsul". De aceea am venit cât am putut de repede, stăpână.

La aceste vorbe femeia simţi că parcă îi zburase sufletul din trup.

— Pe Hu Gui nu l-ai întâlnit? mai întrebă ea.

— Nu, altfel l-aş fi adus aici cu mine, stăpână.

Chiar atunci, cineva anunţă că de la poliţie se înfiinţaseră un secretar şi o slugă. Cei doi aşteptau hotărârea ei. A Opta se frământă o vreme, apoi le ieşi în întâmpinare. Secretarul repetă povestea: nu se primise nicio chitanţă şi de altfel acestea nici nu ar fi fost acceptate. Voia să i se spună numele acelui slujbaş, pentru a se da ordin să fie căutat. Cât despre amendă, câteva mii nu însemnau cine ştie ce.

— I-am dat cu mâna mea toate chitanţele, se plânse A Opta. Ce-am să le zic suratelor mele?

— Nu-i nimic, doar sunt prăvăliile voastre! Trimiteţi pe cineva să le declare pierdute, vă dau alte chitanţe şi gata! sugeră secretarul.

Aceste cuvinte o făcură pe biata femeie să-şi vină în fire. I se luă parcă o piatră de pe inimă şi-şi regăsi forţele de a negocia amenda. Secretarul pretinse douăzeci de mii de arginţi, toate cheltuielile fiind incluse în această sumă. Se târguiră, însă fără rezultat, totul rămase la fel: şase mii amendă pentru fiecare femeie în parte şi două mii cheltuieli diverse.

— Bani n-avem, zise femeia, putem plăti cu nişte podoabe pentru cap. Ieri, fiecare dintre arestate a plecat la teatru împodobită cu ce avea mai de preţ. Cereţi-le să se lipsească de câte ceva şi să se achite de această sumă. Mai încolo, o să răscumpărăm aceste bijuterii cu bani peşin.

— Dacă vă lipsesc banii, se poate şi aşa, se învoi secretarul. Dar ieri seară, când au intrat în temniţă, femeile n-aveau nicio podoabă pe cap. Eu însumi le-am întrebat şi mi-au răspuns că la ieşirea din teatru le aveau, dar mai pe urmă le-au fost smulse din păr ori le-au căzut.

De aceea mă aflu aici.

— Cu neputinţă! se sperie A Opta. Ieri seară, sluga noastră ne-a spus că toate aveau încă bijuteriile la ele. Le-or fi ascuns, să vă amăgească.

— Nu cred să fie aşa, rosti secretarul. Mă tem că sluga voastră a greşit. Totuşi, voi verifica.

Secretarul îşi chemă sluga şi plecară amândoi. Rămasă singură, A Opta îi blestemă pe rând, pe Diao Mai peng şi pe Hu Gui. Peste o vreme, secretarul reveni.

— Am vorbit cu cele trei femei, explică el. Şi-au dat toate podoabele acestui Hu Gui. Nu mai au nimic de preţ, decât hainele, şi mi-au spus că vă roagă să-mi plătiţi dumneavoastră, numai să le salvaţi şi în urmă vor găsi ele o cale să vă acopere cheltuiala.

Femeia stătu mult timp tăcută. Secretarul o tot grăbea şi ea nu ştia ce să facă. Se gândi, se socoti şi într-un târziu deschise cutiile cu bijuterii ale suratelor sale arestate, mai puse ceva mărunţiş, însă abia încropi jumătate din sumă. Neavând încotro, îşi călcă pe suflet şi dădu peste zece bijuterii de-ale sale. Secretarul spuse că nici aşa nu ar fi fost de-ajuns, că preţurile se schimbaseră şi că dacă ar fi vrut să vândă podoabele acelea n-ar mai fi căpătat pe ele nici jumătate din preţ.

În timpul tocmelii, patronul restaurantului apăru să încaseze banii pentru bucatele din ajun. A Opta îi era client vechi şi aflând din gura ei prin ce trecea el îi destăinui că secretarul dorea să se aleagă din asta cu ceva câştig.

— Prea bine, zise femeia. Cât o vrea?

— Acest secretar dă des pe la noi pe la restaurant, pentru felurite afaceri şi, din câte ştiu eu, se mulţumeşte şi

cu mult şi cu puţin. Aşteptaţi să-l întreb.

Omul se duse să-i vorbească secretarului şi reveni la femeie, spunându-i că omul pretindea două sute de *yvxini*. A Opta plăti tot, o trimise pe doică împreună cu cei doi. secretarul şi sluga Yamenului, pentru a fi sigma că lucrurile se aranjaseră şi peste puţin cele trei surate îi trecură pragul. Când se văzură, nu ştiau ce să-şi povestească mai întâi.

— Încă n-ajunsesem la poliţie, când l-am întâlnit pe IIu Gui, se căină A Douăsprezecea. Ne-a sfătuit că nu o bine să intrăm cu podoabele în temniţă şi că să i le dăm lui şi ni le aduce acasă. L-am ascultat. Ciudat e însă că el a mers o bucată de drum pe lângă noi, câtă vreme ne-am scos din păr bijuteriile, şi nimeni nu i-a spus nimic Pe urmă, l-am văzut că a intrat la poliţie. Dar noi oi am «iţii de înspăimântate, că nu ne-am gândit la altele. Cine ştia că e escroc?

— Ciudat, într-adevăr, zise A Opta. Aveaţi la voi atâtea podoabe. Oare poliţiştii de ce nu s-au amestecat şi v-au lăsat să-i faceţi voia?

— Chiar aşa! sări A Cincisprezecea. Curios, nu alta? în timp ce-i dădeam bijuteriile, ne-a zis că n-are cum să le ducă în mină şi ne-a cerut două batiste, în care să le-nfăşoare. Poliţiştii l-au văzut prea bine cum a făcut legăturile şi cum mai apoi s-a îndepărtat, dar n-au scos o vorbă. Sinceră să fiu, lucrul ăsta e grăitor! Oare să-şi fi râs de noi?

A Opta îşi chemă sluga.

— Unde-ai dat ieri de Hu Gui? o întrebă.

— Cum am ajuns în poarta poliţiei, el ieşea. Mi-a spus

că primise însărcinarea aceea cu răscumpărarea şi nemernicul de mine n-am făcut decât să-l conduc aici acasă. Altceva nu ştiu.

Celelalte şase femei care fuseseră jefuite în ajun depuseseră între timp plângerile şi veniseră la A Opta. Aflate cu toate împreună, plângeau, fiecare vărsându-şi năduful.

— Aţi depus listele cu lucrurile furate? se interesă A Opta.

— Da, însă ni s-a zis că ar fi fost mina cuiva dintre propriile noastre slugi, vorbi A Treia. „Mai e şi acum gaura în zid", i-am spus eu poliţistului, „e clar că hoţii au venit din afară". „Ba au ieşit pe acolo. Dacă n-ar fi de-ai casei, n-ar fi furat atâtea. Un hoţ se mulţumeşte cu

(v-i pică în mână. Dacă nu spărgeau zidul, – cum ar fi ieşit Aşa mi-a răspuns. „Dacă era sluga, ar fi descuiat poarta? i-ar fi ieşit uşor", i-am întors-o eu. Atunci poliţistul a luat listele şi a plecat cu ele. Dar mai e ceva. Hoţului i-a căzut o foaie de la brâu şi se pare că ar fi una dintre cele luate de la voi.

— Înseamnă că Hu Gui a făcut toate tâlhăriile, trase concluzia A Opta, după ce povesti ce i se întâmplase şi ei.

— Bine zis, aprobă A Patra. Nu numai că m-a jefuit fosta mea slugă, dar ăsta a fost în cârdăşic cu mandarinii. Nu vă miraţi deloc, continuă ea. Când eu am ajuns la mine, hoţii plecaseră. Am căutat slugile şi numai Wang tu şi eu fiu-său lipseau.

— Cine e Wang Fu? întrebă careva.

— Unul cu mustaţă, de felul lui din Nanjing. Mereu îşi face drum pe la inspectorat. Pe vremuri, când era la noi

în casă, el îi aprindea luleaua inspectorului Diao, care vorbea numai de bine. Doar de fiu-său n-are noroc; nu i-a plăcut cartea şi s-a încurcat cu toţi pierde-vară. Ieri, negăsindu-i, mi-am zis: „Oare nu i-or fi omorât hoţii?” şi i-am trimis pe ceilalţi să-i caute peste tot. Dar bătrânul portar a urcat la mine şi mi-a spus: „Băiatul nu s-a dus la el de ieri-seară. A trândăvit în camera lui taică-său. Pe la ora patru, când A Paisprezecea a plecat la operă, iar A Patra şi A Noua s-au dus în vizită la A Opta, el a venit până în poartă şi a privit în lungul străzii, în susul şi-n josul ei, de parcă ar fi căutat ceva sau ar fi aşteptat pe cineva. Pe urmă, şi-a pierdut urma. Şi nici pe el, nici pe Wang Fu nu i-am mai văzut”. Azi dimineaţă am trimis pe cineva să se uite la ei în cameră. „Nu mai e nevoie, doamnă A Patra”, mi-a răspuns portarul. „M-am uitat eu şi în afara unei saltele zdrenţuite nu mai e nimic aici. Şi-au cărat absolut tot”. Nu înseamnă că ai noştri ne-au furat? Wang Fu şi fiul lui sunt hoţii.

— Bine-bine, dar de ce spui că mandarinii sunt şi ei amestecaţi?

— Fiindcă fierb de ură, de-aia! Ieri, când s-a întâmplat necazul, mi-am spus să am răbdare. Astăzi am ieşit de dimineaţă în oraş şi am înştiinţat la Yamen. Au venit la mandarini cu duiumul şi de la judeţ şi de la poliţie. S-au uitat, au inspectat, dar n-au găsit nicio noimă în întâmplările prin care am trecut. S-au pus să le interogheze pe slugi, apoi n-au mai încheiat-o cu discuţiile. Cel mai nostim este că Zhou de la judeţ i-a întrebat dacă n-au recunoscut pe cineva. Toată lumea a pufnit în râs. Eu nu m-am putut abţine şi i-am strigat de după paravan, unde

mă aflam: „Lumea fugea înnebunită de frică, cui îi ardea să se uite ce chipuri aveau A râs şi el şi s-a grăbit să-mi explice: „Indiferent care a fost situaţia, noi ne vom ocupa de caz. Dar ar trebui să înţelegeţi că dacă aţi fi zărit pe cineva cunoscut, lucrurile ar fi mult mai limpezi!” Ce părere aveţi de un asemenea dregător?

Persoanele de faţă se minunară şi deplânseră nepriceperea mandarinului. Dintre toţi cei de faţă, numai A Opta înţelese. Chibzui o vreme în sinea sa şi vorbi:

— După mine, v-aţi făcut singure rău. Ia gândiţi-vă, de ce au fugit în aceeaşi zi şi Hu Gui al nostru şi Wang Fu de la voi? De ce au spus poliţiştii că spărtura a fost făcută din interior spre exterior? Şi de ce a pus mandarinul de la judeţ întrebarea aia? Ei, bine, cred că ei ştiu despre ce este vorba, dar nu pot să spună. Ce şi-au zis ei? Că niciuna dintre noi nu e la locul ei, că n-am respectat ordinul dat de a nu ne duce la teatru. Numai Diao ne-a făcut-o. Mie una mi-e foarte limpede că Diao e un nemernic. Nu-şi făcea Wang Fu drum mereu pe la inspectorat?

— Aşa este! întări A Patra.

— Vă spunea ce discuta cu Diao?

— După ce ne-am mutat, Wang FU bătea zi de zi drumul până acolo, iar la întoarcere vorbea în dodii. Ei, de vreo patru-cinci zile până la jaf, făcea acelaşi lucru, adică se ducea tot la inspectorat, dar dacă-l întrebam unde-a fost îmi spunea că s-a întâlnit cu nişte prieteni. Râdeam de el, credeam că nu mai e acolo luat în seamă şi uite că noi am păţit-o! Ăştia-s oamenii care i-au stat la inimă bărbatului nostru!

— Oameni de nimic! Şi stăpânul nostru, care n-a ştiut

să-şi aleagă prietenii! Frumos, ce să zic! Om cu mintea pătrunzătoare! Într-o noapte a pus la cale totul. Numai eu i-am scăpat, dar mai mult ca sigur că în clipa asta cloceşte el ceva planuri şi am să-i cad şi eu în mână.

Pe când (de discutau aceste lucruri, afară se auzi cineva căruia îi turuia gura de zor.

— Cine e acolo? se interesă A Opta.

— De la restaurant. Iar a venit omul, spuse o doică.

A Opta ghici că trebuia să fie patronul care discutase chestiunea banilor cu secretarul de la poliţie. Cum îi fusese de mare ajutor, femeia trase într-o parte apărătoarea uşii şi-l salută.

— V-aţi obosit atât, spuse ea.

— Vai de mine! îmi sunteţi cliente vechi şi era normal să vă ajut. Vă mărturisesc că de un an, de când s-a înfiinţat poliţia asta, ea ne aduce numai necazuri. Se numeşte poliţie* deci s-ar ocupa cu ocrotirea poporului, dar poliţiştii ne iau bunuri fără să le plătească, ba se bat şi cu pumnul în piept că se trag şi ei din oameni sărmani ca noi. Şefii şi secretarii de la ei sunt aşijderea. Să vedeţi cu ce aere intră la noi, aleg tot ce e-mai bun, dar sunt nemulţumiţi de serviciu şi ne înjură şi ne ocărăsc! apoi mai au neobrăzarea să susţină sus şi tare că nu vor să ne intimideze. Când e să-i servim, stăm cu ochii în patru. Bani nu le cerem, pierdem destul, dar barem îi avem la mână şi de ni s-ar întâmpla ceva, zicem că or fi şi ei mai îndurători. Cel puţin aşa socoteam, dar numai de bine nu ne-am auzit. În nu ştiu ce lună, un chelner de-al nostru a fost trimis cu mâncare la cineva, tocmai în partea apuseană a oraşului, însă pe drum a întâlnit câţiva vagabonzi – unii zic c-ar face parte dintr-o

societate secretă – şi ăştia din te miri ce s-au repezit la el, i-au răsturnat mâncarea şi l-au snopit în bătaie. Dar asta n-ar fi fost nimic, dacă nu i-ar fi cerut omului să le plătească hainele, zicând că, pasămite s-au murdărit de la ciorba de peşte. Chelnerul nici n-a vrut să audă şi aşa s-au luat la-ncăiertare. Ei erau şapte sau opt inşi şi l-au snopit pe-al nostru, cum vă spuneam, şi l-au târât şi la poliţie. Şi ce credeţi? Am fost înştiinţaţi să mergem acolo. Şeful poliţiei a trimis pe cineva să ne explice că chelnerul n-a fost atent, că a spart vasele de porţelan în care era mâncarea şi i-a murdărit pe derbedeii ăia. Care va să zică, restaurantul trebuie să-i despăgubească. Eu eram mulţumit că lucrurile nu ajunseseră chiar mai rău; câţiva bănuţi, acolo, nu contau. Am cerut să văd hainele murdare, gata sădespăgubesc. Dar se mersese deja departe. Hotărâroa suria cam aşa: „Nu e nevoie să fie văzute hainele. Se vor plăti cincizeci de *yuoni* şi cu asta gata. În caz contrar, chelnerul va fi reţinut”. Gândiţi-vă, doamnelor, ce dreptate poate fi asta? Mi-am făcut sânge rău, dar m-am gândit puţin şi mi-am zis că un bărbat adevărat nu dă cu capul orbeşte, şi de-aia am spus da şi am pornit-o spre casă, să chibzuiesc în linişte. Chelnerul nostru a rămas închis la poliţie. Eu am plecat, de acolo, adâncit în gânduri şi din nebăgare de seamă m-am ciocnit cu cineva. Speriat, am ridicat capul şi ce credeţ? Dădusem chiar pe-tr unchiul meu dinspre mamă. „Ce ţi s-a-ntâmplat de nu-ţi mai recunoşti rudele şi umbli brambura pe străzi? tt m-a luat el la întrebări. „Aici nu e locul să vorbim”, i-am zis eu. Ne-am întors la restaurant şi i-am explicat tot ce ni se întâmplase, de la cap la coadă. El m-a ascultat, s-a bătut cu pumnul în

piept şi mi-a spus răspicat: „Nu-i nimic. Oricât de aprig ar fi el ca dregător, în faţa mea o să dea înapoi! w Doamnelor, cine credeţi că e unchiul meu, de vreme ce n-are ochi să-i vadă pe mandarini? E băgat în religie[102]. Cine a aderat la o religie e ocrotit de conducerea comunităţii şi mandarinii locali nu mai au nicio putere înaintea lor. Ba superiorii lui îl ajută mai dihai ca nişte fraţi mai mari. Când se îmbolnăveşte, trimit doctor şi se duc chiar ei să-l vadă de câteva ori pe zi. Noi, chinezii laici, oricât de bine ne-am avea între noi, nu ne purtăm chiar aşa. Aici în oraş nu e nimeni care să nu fi ascultat predicile lui. În ziua cu pricina, auzind ce-am avut de îndurat, mi-a cerut să declar că el e părtaş la banii băgaţi în restaurant. „Chelnerul a fost reţinut la poliţie”, m-a învăţat el, „şi asta înseamnă că astăzi nu are cine să servească. Din această pricină, negoţul suferă. Deja a trecut destul de mult timp. Dacă nu-l eliberează repede, să-ţi dea despăgubiri. Dacă până la noapte nu-l pun în libertate, le spui aşa: cârciuma are un capital de o sută de mii de arginţi şi într-un an trebuie să aducă două sute de mii. De vreme ce strică negoţul, înseamnă că poliţia participă la pierderi”. Cu această povaţă, unchiul m-a îndemnat să mă duc la poliţie. Nesigur pe mine, l-am rugat să vină cu mine. Noroc că el e om iară frică şi a mers. Când am intrat în sală, şeful poliţiei şedea la masa de judecată şi ne-a cerut să îngenunchem. Pe mine m-au recunoscut îndată. „Ai adus cei cincizeci de *yuani*?” au întrebat. „Nu”, le-am răspuns. „A venit şi patronul. Vă rog să discutaţi cu el”. Unchiul a înaintat liniştit în sală şi a

102 Este vorba despre chinezii trecuţi la catolicism.

rămas mai într-o parte a mesei din mijloc, dar în picioare. „Îndrăzneţ mai eşti! i-a strigat şeful poliţiei. Aici e sala de judecată a împăratului. De ce nu îngenunchezi?” „Sala de judecată a Fiului Cerului se socoteşte a Îi magistratura judeţului”, i-a întors-o unchiul meu. „Poliţia e altceva. Acolo îngenunchez, desigur”. Atunci a scos de la piept o statuetă de aramă; părea un Bucidha, dar nu era Buddha şi în partea de sus avea o cruce. De cum a văzut obiectul acela, poliţistul a înţeles că unchiul meu e băgat într-o religie străină. A stat aşa preţ de câteva clipe, s-a stăpânit şi a vorbit: „Chestiunea asta n-are a face cu dumneavoastră, nu e cazul să vă amestecaţi”. „Am deschis un restaurant şi mi-aţi reţinut un om. O oră de arest înseamnă pierdere în negoţul meu. Am ve7 nit aici să vă întreb dacă îmi daţi omul sau mă recompensaţi?” Când a auzit aceste cuvinte, şeful poliţiei s-a speriat. I-a pierit tot sângele din obraji. Noroc că s-a schimbat repede. Nu s-a sinchisit de cei de faţă, a coborât de pe scaunul său şi a înaintat binevoitor spre unchiul meu, apucându-l de braţ. „Poftiţi înăuntru, să discutăm”, i-a spus. „Mă despăgubiţi, îmi daţi omul şi gata. N-avem ce discuta, a răspuns unchiul. „N-am ştiut că dumneavoastră sunteţi patronul. Sunt un nepriceput şi am greşit. Vă rog să mă iertaţi”. Poliţistul a început să facă plecăciuni şi a urmat: „De vreme ce v-aţi deranjat până aici, oferiţi-mi o şansă şi intraţi să luaţi o gură de ceai, faceţi-mi această onoare. Din pricina ta am dat de bucluc”, a zis el întorcându-se spre mine. „De ce nu mi-ai spus limpede care este situaţia? De-aş fi ştiut al cui e restaurantul, chestiunea s-ar fi rezolvat pe loc”. Apoi s-a adresat unui poliţist: „Daţi-i repede

chelnerului drumul, omul are treabă!” Văzând cum îi vorbeşte, unchiul meu s-a îmbunat. Cineva ne-a adus câte un bol cu ceai. Unchiul n-a vrut să intre în niciun salon şi ne-au adus acolo scaune, rugându-ne să ne aşezăm pe ele. Şeful poliţiei ne turna chiar el ceai. „Şefule, nu te grăbi cu aceste lucruri. Întrebarea mea este: cum rezolvi chestiunea noastră?” nu s-a lăsat unchiul meu. „Eu sunt cel care a greşit. O să-l trimit pe chelner înapoi cu lectica mea. Pe cei care l-au bătut am să-i pun să vă despăgubească şi îi voi supune la chinuri chiar înaintea restaurantului vostru. De acord?” însă unchiul nu s-a învoit. „Dacă face toate astea, să-l iertăm”, i-am şoptit eu unchiului şi el m-a ascultat. „Vă purtaţi în felul acesta fiindcă ştiţi cu cine aveţi de-a face. Dacă nu eram noi, ci oameni de rând, i-aţi fi oprimat”. „Ca”, încuviinţă şeful poliţiei, la fiecare dojana. Cină la urmă am plecat de acolo în lectica poliţiei. Şi acum, gândiţi-vă, doamnelor, dacă nu-i speriam noi cu religia, scăpăm atât de ieftin? Aşa, nu ne-au mai cerut bani, ba ne-au plătit oalele sparte şi ne-au dat satisfacţie, hotărând să-i pedepsească pe vagabonzi în văzul lumii.

— I-a pus în lanţuri? întrebă A Treia.

— A doua zi, m-a căutat chiar şeful poliţiei, să-l conduc la unchiul meu, să-i facă o vizită. Peste încă o zi, iar a apărut şi a spus că derbedeii se făcuseră nevăzuţi şi că să trecem peste pedeapsă. Dacă noi insistăm, o să se străduiască să-i prindă şi ni-i aduce să-i vedem. Dar ce mi-am zis eu: dacă ăia fac într-adevăr parte dintr-o societate secretă, lucrurile se complică. Aşa că n-am mai avut alte pretenţii. Dar ce să vedeţi? Excelenţa Sa Diao Mai peng a

aflat de toată tărăşenia, l-a chemat la el pe şeful poliţiei şi l-a boscorodit rău. I-a spus că trebuia să se fi interesat de la început ca să nu dea naştere la ciocniri religioase. „Să nu crezi că dacă sunt inspector am cine ştie ce putere”, l-a luat la rost Diao. „Cu unii ca ăştia curajul mi-e mai mic decât un fir de nisip. Pe unde scoatem cămaşa, dacă lucrurile ajung mai sus? Şi să nu-ţi închipui că lucrurile stau altfel cu guvernatorul. Pe viitor să fii cu băgare de seamă!” Doamnelor, ca să-i îndupleci pe mandarini, nu există decât o cale: să te bagi în religia străină. Dacă nu vă hotărâţi repede, mai ales că sunteţi femei, şi pe deasupra şi bogate, suferinţele dumneavoastră nu vor înceta.

— Bine ai grăit, aprobă A Opta. Însă unchiul tău s-a cam grăbit, dându-se drept proprietar. Dacă controlau şi vedeau că nu-i adevărat, nu făcea biserica ci o râs?

— Cu asemenea dregători, n-ai altă cale. Ce puteam face V Car şi eu nu l-am lăsat să meargă prea departe tocmai din pricina asta.

Aflând prin câte necazuri trecuse bietul om, fostele favorite ale lui Zhang Shoucai şi-au dat seama că Diao Mai peng le purta sâmbetele şi că până la urmă le va distruge. Ele singure n-aveau cum să-i ţină piept, iar calea religioasă le surâdea. Se sfătuiră câteva zile, se hotărâră şi îmbrăţişară cu toatele religia străină. Trecuse mai bine de o lună de când fuseseră jefuite şi amendate, iar hoţii nici că fuseseră prinşi, iar de bijuterii nu se mai ştia ce era cu ele. Hu Gui le luase prin vicleşug chitanţele lor de participare la câştigul prăvăliilor din proprietatea fostului comandant, aşa că din partea aceasta nu mai primeau niciun ban. După ce au aderat la biserica creştină, preotul

i-a trimis inspectorului Diao un memoriu în legătură cu situaţia lor. Acest gest a fost suficient să le liniştească pe femei.

Diao Mai peng reuşise să-i smulgă doamnei Zhang toţi banii pe care aceasta îi avea în casă, încântând-o că îi investeşte în fel şi fel de întreprinderi: ţesături, fabrici de săpunuri, de luminări, de ţigarete, de hârtie şi altele. Mai mult, o determinase să renunţe şi la prăvăliile cu vad redus. Rezultatul a fost că peste două milioane de arginţi, întreaga avuţie a doamnei Zhang, se aflau acum în mâinile lui Diao Mai peng.

Într-o zi, inspectorul Diao stătea la birou şi visa cu ochii deschişi: „Pe bani am pus mâna, cum aş face să plec cât mai departe de aici?” Chiar atunci, i se aduse o scrisoare de la o Societate religioasă. Aceste două cyivinte avură darul să-l înspăimânte pe inspector. Deschise plicul şi citi. Memoriul era impecabil scris. Era învinuit că nu ocrotea poporul şi lăsa mână liberă tâlharilor, că nu soluţiona cazurile care apăreau. În continuare, erau prezentate necazurile soţiilor secundare ale lui Zhang şi se preciza că ele trecuseră la catolicism şi intraseră sub protecţia societăţii religioase. Prin urmare, se spera ca el să-i grăbească pe mandarinii locali să rezolve neplăcerile femeilor. Diao Mai peng se cutremură de parcă un hârdău cu apă rece i-ar fi fost răsturnat în cap şi l-ar fi udat, din creştet până în picioare. Pe moment, nu ştiu ce ar fi trebuit să răspundă.

— Blestemate femei! ţipă. Cum îndrăznesc să mă ameninţe cu biserica?

Medită îndelung. Hotărî să se prefacă străin de tot ce

li se întâmplase acelora şi să dea întreaga vină pe magistratul judeţean şi pe şeful poliţiei. Răspunse în scris că îi grăbise pe aceştia, pe care el îi considera răspunzători, să acorde atenţia cuvenită cazului. Preotul îl crezu. Nu era doar unica situaţie când cei mai mici îşi îmbrobodeau superiorii. Peste o jumătate de lună însă, cum nimic nou nu survenise, preotul scrise din nou, rugând să se urgenteze rezolvarea. Numai că în răstimpul acestor două săptămâni Diao îşi mutase tot bănetul în capitală. Şi chiar în ziua în care primi scrisoarea, fusese înştiinţat telegrafic că obţinuse rangul mandarinal al treilea şi că urma să fie trimis ambasador în nu ştiu ce ţară. De aceea, pentru a nu-şi strica renumele întoarse răspuns cum că hoţii erau căutaţi cu înverşunare. Bijuteriile aveau să fie înapoiate, iar prăvăliile primiseră dezlegare să le elibereze femeilor alte chitanţe cu drepturile iniţiale la dobândă. Doamnele A Douăsprezecea, A Cincisprezecea şi A Şaptesprezecea puteau, cât de curând să-şi răscumpere bijuteriile şi podoabele. Rămăseseră nesoluţionate numai cele două furturi, însă situaţia lor nu mai era la fel de disperată ca înainte. Noi despre lucrurile acestea nu vom mai povesti. Şi iată cum dintre toate nevestele comandantului, numai doamna Zhang se înfricoşă la vestea că Diao Mai peng avea să plece în străinătate. „Cea mai mare parte din averea mea e în mâinile lui”, gândea, „şi în cel mai bun caz el se întoarce peste trei ani, dacă nu cumva stă pe acolo şase ani încheiaţi, aşa cum se vorbeşte. Ce-am să mă fac cu negoţul pornit de el?” Trimise o slugă cu o felicitare, invitându-l pe Diao la o discuţie. Inspectorul se supuse.

— Dacă onorata mea cumnată nu mă chema, începu, veneam eu negreşit. Cine ar putea bănui măcar ce îl aşteaptă în viaţă?

Crezând că el se gândea la plecarea sa în străinătate, femeia îi ură să se bucure acolo de succes şi la întoarcere să ajungă guvernator, dacă nu chiar ministru.

— Nu la asta mă refer, spuse Diao, încruntându-se.

— Ce mai este? se alarmă femeia.

— Mi-o greu să vă ascund, spuse el, după mai multe ocolişuri, dar au depus străinii plângere împotriva dumneavoastră.

— Eu sunt chinezoaică, rosti ea, lividă. Apa din puţ nu se amestecă nicicând cu aceea din râu. Ce le-am făcut?

— Necazul se trage de la suratele voastre. De la favoritele care s-au mutat în oraş. Eu am fost bun şi v-am ajutat să vă separaţi, pe de o parte pentru ca dumneavoastră să nu mai suferiţi din pricina lor, jai pe de alta pentru ca ele să-şi trăiască viaţa, economisind chiar ceva din avere. Între timp, însă, ele au fost jefuite şi amendate. Am fost mărinimies cu ele, nu le-am izgonit de aici şi ele până la urmă şi-au luat cetăţenie străină. Acum dregătorii chinezi n-au ce să le facă, ba ele sunt cele care vin peste noi. Asta este, cumnată!

— Şi ce fel de cetăţenie şi-au luat? Dacă o fi ţara în care vă veţi duce, vorbiţi cu monarhul respectiv să le-o ia înapoi.

— Nu prea ştiu bine despre ce ţară e vorba. Parcă ar fi Arctica sau Antarctica, ba am auzit că e una care s-ar afla pe undeva pe lângă Marea Neagră ori Marea Roşie. N-am reuşit să-mi întipăresc bine în minte numele ei, însă un

lucru e sigur: ele ţin acum de străini şi eu n-am ce să le fac!

— Deci ele s-au plâns, sau chiar un străin?

— Un străin, îndemnat de ele.

— Înseamnă că m-au învinuit de ceva. Aş putea şti de ce anume?

— Staţi liniştit, că am să vă spun. Cu toate că în ceea ce le priveşte, am făcut în aşa fel. Încât v-am părtinit pe dumneavoastră, n-aş putea zice că le-am tratat rău. Le-am admis beneficiu la capitalul de treizeci de mii al prăvăliilor. Socotind pe venitul anual, fiecare dintre ele primeşte peste două mii de şiraguri de arginţi, ceea ce este destul de bine. Ca să nu amintesc că se au încă pe ele, sunt tinere şi se descurcă. Dar vedeţi că împinse de lăcomie, au intrat în cârdăşie cu străinii şi-au luat cetăţenie străină şi v-au reclamat. Mie mi se pare că au întrecut măsura. Când am aflat asta, nici n-am mai mâncat de supărare. Lumea se înghesuie să mă felicite, şi pe mine iată-mă aici.

— De ce mă învinuiesc? se grăbi ea să ştie.

— Că le-aţi luat drepturile şi că le-aţi izgonit.

— Oh, e prea de tot! Cine îl moşteneşte pe bărbat dacă nu soţia lui principală? Creaturile alea au ţinut cu tot dinadinsul să se despartă de mine, să plece din casă, ce-aş fi putut să le fac? Plângerea lor e falsă, e înşelătorie curată!

— Cumnată! râse Diao, aici greşeşti. Lumea de azi s-a schimbat, nu mai este cea de pe vremuri. Înainte, în faţa soţiei principale favoritele nu erau decât nişte slugi pe care le puteai cumpăra sau vinde, după bunul plac. Din această pricină, când dumneavoastră aţi spus că doriţi să

scăpaţi de ele, nimeni nu vi s-a opus. Astăzi însă, lucrurile sunt în puterea străinilor. Şi străinii vorbesc de egalitate, ei nu acceptă soţie principală şi soţie secundară. Şi dumneavoastră şi ele sunteţi moştenitoare ale comandantului. În ochii lor sunteţi la fel, fără deosebire. Orice avere se împarte egal până la ultimul bănuţ. Dacă aţi luat mai mult decât ele, străinii trimit avocatul şi pretind partaj egal.

— Sunt chinezoaică şi nu cunosc obiceiurile străinilor. Mărite Diao, sunteţi dregător chinez, de ce nu le închideţi gura, punându-le în faţă ce-am apucat din moşistrămoşi.

— Aşa mi-am zis şi eu în sinea mea, dar înaintea lor n-am nicio putere.

— De n-aveţi putere, nu-i luaţi în seamă. Ce-or să vă facă?

— Dacă eu nu-i iau în seamă, se duc la emisarul imperial care răspunde de emisfera sudică[103]; dacă nici acesta nu le dă ascultare, se adresează Departamentului pentru treburile străine. Or dacă într-unul din aceste două locuri li se dă satisfacţie, n-o să scăpăm uşor!

— Şi atunci ce credeţi? Să plec eu şi să se-ntoarcă ele în casă! Altceva ce-aş putea face? zise ea şi începu să plângă.

— Încetişor, onorată cumnată, graba nu e bună, vorbi inspectorul. Până acum v-am înfăţişat pretenţiile lor. Eu m-a voi da negreşit de o calc care să vă salveze. Dacă eu

103 Existau doi miniştri, care coordonau activitatea diplomatică şi comercială din emisferele de nord şi de sud ; aceştia comandau totodată flota chineză din mările şi oceanele respective.

însumi n-am putere să le ţin piept străinilor, poate că aflu totuşi pe cineva care să vă împace.

Cu acestea, Diao îşi luă rămas bun, gata să plece. Doamna Zhang l-ar mai fi oprit ca să-l îndemne să în«erce să găsească pe loc soluţia salvatoare.

— Sunt mai neliniştit decât dumneavoastră, cumnată, spuse el. Dacă n-aş avea grija asta, l-aş mânia pe fratele meu, acolo unde se află. Sunt atât de ocupat, încât n-am avut vreme nici să bat telegramă de răspuns în legătură cu numirea mea. Cu adevărat n-am nicio clipă de răgaz. Mă înapoiez acum, acasă, pentru a analiza lucrurile în linişte şi revin mâine să stăm de vorbă.

Diao Mai peng plecă. Rămasă singură, doamna Zhang întoarse lucrurile pe toate feţele, numai că noi nu vom destăinui încă la ce concluzie a ajuns.

De la această convorbire cu soţia comandantului, Diao Mai peng o ţinu doar într-un iureş, cu pregătirile de plecare în capitală. Cu toate acestea, îşi rezervă zilnic câteva minute pentru a trece pe la doamna Zhang.

— Ce se mai aude? îl întâmpina ea.

Diao Mai peng ofta.

— Cum le facem faţă? nu se lăsa ea.

— Nu le dăm niciun ban, răspundea el.

Şi femeia îşi recăpăta încrederea şi îl socotea acelaşi prieten loial dintotdeauna, învinuindu-se că încercase o vreme gândul de a-l bănui de viclenie. Câteva zile la rând, întrevederile lor s-au desfăşurat aidoma ca mai sus. În cele din urmă, doamna Zhang vru să ştie cu cine avea să fie în legătură după plecarea lui în străinătate.

— Ieri am primit o scrisoare din capitala provinciei, răspunse el, şi prin aceasta sunt înştiinţat de sosirea înlocuitorului meu. Îl cunosc bine. Aşteptaţi să mă întâlnesc cu el şi am să-i încredinţez lui această chestiune.

— Aş vrea ca treaba să se încheie câtă vreme sunteţi dumneavoastră aici, se repezi ea.

Diao Mai peng tăcu, de parcă n-ar fi fost cazul să mai dea vreun ban înapoi, apoi îi spuse:

— Oricum, doar n-am să fug de aici cu banii.

Inspectorul nu se aşteptase la o somaţie atât de directă din partea femeii, de aceea o părăsi fără altă vorbă, în timpul acesta, un străin care trăia din afaceri cu asigurările pe viaţă, venise în Wuhu tocmai din Nanjing, cu o scrisoare de recomandare de la un prieten de-al lui Diao Mai peng. Omul voia să fie ajutat în problemele sale. Întors de la doamna Zhang, Diao era supărat că încă nu descoperise mijlocul cel mai bun prin care s-o înşele pe aceasta, aşa că văzu în sosirea neprevăzută a su ¿linului însăşi salvarea sa.

— Aţi venit de pe tărâmuri îndepărtate şi nu se cade să nu vă acord un sprijin. Am avut un prieten, Zhang, destul de bogat. Am să vă introduc în această casă. Numai că prietenul nu mai este în viaţă. De aceea, la început, nu e cazul să pomeniţi de afaceri. Peste o vreme, am să apar şi eu acolo, am să vă aduc numeroase laude şi în felul acesta sper să reuşim.

Străinul se bucură şi ceru adresa, pentru a se prezenta singur la locuinţa comandantului. Diao îi dădu un servitor, care să-l conducă în litieră.

Ajuns la poarta casei, cu toate că avea translator,

străinul nu intră în amănunte, după cum fusese povăţuit, ci spuse numai că venea din partea inspectorului. Portarul nu-şi făcu gânduri rele şi-l invită în salon. În vreme ce un servitor îi aduse străinului ceaiul, un altul o anunţă pe stăpână. Aflând că e vorba de un străin, doamna Zhang se înspăimântă.

— Vai de mine! Vai de mine! Chemaţi-l degrabă pe Măritul Diao. Va găsi el o cale să-l alunge pe străin.

Sluga alergă într-un suflet la Diao, dar avu norocul să-l întâlnească la jumătatea drumului.

— Chiar spre voi mă îndreptam, îl linişti inspectorul. Străinul e acolo?

— Întocmai, răspunse sluga.

Inspectorul grăbi ricşarii. Ajunse repede, intră în salon, dădu mâna cu străinul şi-i spuse:

— Fratele vostru mai mic avea grijă de treburile doamnei acestei case. N-ar fi fost nevoie să veniţi chiar dumneavoastră aici.

— Am vrut să vin. Am ţinut chiar să vin, răspunse străinul, prin translator.

— Sluga care-l adusese pe inspector, îşi anunţase stăpâna de sosirea lui chiar înainte ca el să coboare din litieră. De aceea, doamna Zhang auzise de după paravan discuţia dintre cei doi şi era convinsă că străinul era împuternicitul tribunalului. Femeia se sperie într-atât, încât sufletul îi zbură dincolo de ceruri, iar culoarea din obraji îi păli brusc.

Explicaţiile noastre sunt mai încete decât faptele petrecute atunci. După cele două cuvinte pe care le schimbase cu străinul, Diao se ridică şi trecu în spatele

paravanului. Văzând lacrimile care şiroiau pe obrajii doamnei Zhang, el nu s-a mai simţit nevoit să-l prezinte pe vizitator, ci i-a recomandat numai acesteia să treacă în altă cameră. Femeia încuviinţă.

— De altele n-am să-i vorbesc, doar de faptul că toată casa se află în mâinile voastre, Mărite Diao, şopti ea. În halul în care am ajuns astăzi, dacă nu mă salvaţi dumneavoastră, cine altul ar fi în stare s-o facă?

Doamna Zhang îngenunche. Diao Mai peng o rugă să se ridice, prefăcându-se tulburat.

— Ce grozăvie! Ce grozăvie! Cum m-aş putea revanşa faţă de fratele cel mare?

Se plimbă neliniştit prin salon, apoi ieşi şi mai discută ceva cu străinul.

— Nu mai avem decât o singură scăpare, rosti el, revenind şi lămurind-o că străinul nu voia să plece. Dar mi-e greu să vă spun deschis. Doamna Zhang insistă, însă el ezită încă o vreme. De fapt, nu-i un lucru deloc uşor şi iată pentru ce nici nu-mi vine să vă vorbesc. Să văd, poate găsesc altceva. Femeia aştepta încordată, iar el se foi prin încăpere, pentru ca până la urmă să rostească printre dinţi: Nu e ceva care se cuvine, dar pentru un prieten n-am altă ieşire. Dacă lumea ar comenta cumva, cel puţin eu ştiu că am făcut tot ce era omenesc posibil. Cumnată, străinul nu vrea în ruptul capului să plece. Fratele acesta mai mic n-are decât o cale: am să-i spun străinului că v-a rămas numai casa asta. Toate celelalte bunuri v-au fost ipotecate. Dacă întreabă de către cine, ziceţi la întâmplare două nume şi-mi semnaţi nişte chitanţe. Dacă străinul nu crede, am să i le bag sub ochi. Prăvăliile, banii şi argintii, în total

două milioane şase sute şaptezeci de mii de *yuani*, le treceţi în aceste chitanţe şi mi le daţi mie. Chemaţi iute casierul să le întocmească.

Minte de femeie, doamna Zhang îşi chemă casierul să facă ce i se cerea. Omul era însă cinstit în inima sa şi observase că de la un timp Diao Mai peng se purta incorect. Când i se porunci să alcătuiască noile chitanţe, el îl fixă pe inspector cu privirea, rămânând impasibil. Stăpâna casei îl îmboldi, dar casierul nu arătă că are de gând să se apuce de scris. Diao înţelese şi se grăbi să dea explicaţii:

— Totul a trecut asupra mea. Şi cum plec în străinătate, pot sta departe de ţară opt sau zece ani, de aceea trebuie să predau altcuiva răspunderea acestor bunuri. Mi-ar fi şi mie de folos un om sigur şi scrupulos, aşa cum a avut fratele mai mare. Oricum, să nu scăpăm prilejul şi chiar azi să stabilim legătura.

Vorbele inspectorului erau mieroase şi însoţite de zâmbet. Doamna Zhang nu-l înţelese, ci îl zori din nou pe casier. Acesta se gândi puţin, oftă, ridică pana şi începu să scrie ce i se ceruse. Din loc în loc, îl consultă pe Măritul Diao ce cuvinte să folosească. O dată treaba încheiată, inspectorul citi actul să audă femeia şi o puse să semneze.

— Să nu mă bănuiţi de ceva rău. Am să-i arăt străinului chitanţele şi mă întorc.

— Băgă chitanţele în manşeta hainei, ieşi, discută puţin cu străinul, apoi dădu mâna cu el şi străinul plecă, împreună cu translatorul său.

— Mi-au folosit, într-adevăr. Când i-am arătat chitanţele, n-a mai avut ce să zică. Cumnată, ţine-le bine şi

dacă străinul mai vrea să le vadă, am să vin să le cer.

— De ce să mi le daţi mie? Dacă le păstraţi la dumneavoastră nu-i acelaşi lucru?

— Nu pot! Nu se poate! protestă el. Lumea va spune că v-am luat averea cu hapca.

— Ba e mai bine să stea la dumneavoastră.

— Dacă un astfel de act stă la mine, oricât nu m-aţi bănui dumneavoastră, ţin eu să nu dau altora prilejul de a mă vorbi de rău. În doilea rând, eu voi fi plecat. Ce-i arătaţi străinului dacă acesta revine? Atunci să stabilim un intermediar care să discute el cu străinul. Im felul acesta, străinul nu vă mai deranjează pe dumneavoastră.

Diao Mai peng rămase cu chitanţele, urmând ca în termen de trei zile să stabilească cine să fie intermediarul, întors la Yamen, Diao îi explică străinului că doamna Zhang nu vrea sub nicio formă să se asigure. Străinul nu mai avu ce să zică.

— Pe vremuri, pe locurile acestea trăia un comandant bogat, unul Zhang, îi spuse el noului inspector, în momentul când îi predă acestuia sigiliul. După moartea comandantului, m-am ocupat eu de averea lui, oferindu-mă drept garant. Dacă se va ivi cineva care să încerce să o înşele pe văduva lui, vă rog să îi luaţi apărarea, şi îi arătă acestuia toate actele pe care le deţinea.

Apoi lucrurile s-au precipitat. Înainte de a pleca din Wuhu, Diao Mai peng l-a prezentat doamnei Zhang pe fratele său, Diao Maikun, din Shanghai, care servea de mijlocitor. Pentru ca slugile doamnei Zhang să nu vorbească de aranjamentele lui, Diao le găsi slujbe casierului şi multora dintre servitorii ei. Aceştia nu au

ajuns la cine ştie ce poziţie, dar câştigau mai mult decât în casa Zhang, de aceea nu-i mai interesa nimic decât să-şi vadă de ale lor. La niciun an de zile după evenimentele înfăţişate aici, doamna Zhang a rămas fără nimeni pe lângă ea care să cunoască toate prin câte trecuse.

Când şi-az dat seama că nu primeşte niciun beneficiu din banii investiţi în afaceri, doamna Zhang s-a neliniştit şi a scris la Shanghai, apoi s-a dus chiar ea în marele oraş. Numai că peste tot pe unde se interesa nu auzea decât de proprietatea Diao, de acţiunile Diao şi nicăieri nu era vorba de vreun capital pe numele Zhang. A mers şi la fabrica de mătase, dar nu l-a găsit pe Diao Maikun, spunându-i-se că era plecat în capitală. Femeia a rămas în oraş două luni încheiate, timp în care a bolit trei săptămâni. Bani prea mulţi nu-şi luase la ea, crezând că va obţine dobânda la capital, aşa că a fost silită să-şi amaneteze o brăţară de aur pentru a-şi plăti întoarcerea. Ajunsă în Wuhu, a cheltuit câţiva zeci de *yuani* pentru a i se redacta o plângere şi încă alţii zece pentru ca actul să ajungă în mâinile noului inspector. Acesta a controlat actele vechi, constatând că Diao Mai peng se pusese chezaş pentru toată moştenirea de pe urma comandantului Zhang, de aceea a respins acţiunea. Doamna Zhang s-a plâns în capitala provinciei, însă tot inspectorul a primit ordin să cerceteze. Diao Mai peng a aflat de plângere şi i-a telegrafiat fratelui său, care, la rândul lui, i-a trimis o depeşă inspectorului, desluşindu-i încă o dată situaţia. În telul acesta, doamna Zhang n-a avut decât de pierdut. Nu numai că primii bani investiţi nu i s-au mai întors, dar i se dusese pe apa sâmbetei tot ce avea. De necaz mare şi

deznădejde, s-a îmbolnăvit şi s-a stins înainte de vreme. Despre trecerea ei de pe această lume nu vom vorbi amănunţit. Se spune numai că, acolo, în ţări străine, primind ştirea morţii ei, Diao Mai peng, deşi s-a bucurat în inima sa, tot a mai avut ceva să-şi reproşeze:

— Şi ce casă mai avea, dintotdeauna mi-a stat gândul la ea. Cine ştie pe mâna cărui neisprăvit a încăput!

Alcătuitorul acestei cărţi, ajuns aici cu povestirea, se vede nevoit să renunţe la preaputernicul Diao. După moartea soţiei principale a fostului comandant Zhang Shoucai, în casă mai rămăseseră trei soţii secundare. Averea casei se spulberase, însă fiecare dintre ele, rămăsese, fireşte, cu unele bunuri, pe care şi le-a vândut ca să poată trăi. De impunătoarea casă cei mari nu s-au atins şi ea le-a asigurat zile liniştite. La trei ani de la săvârşirea din viaţă a comandantului, favoritele au chemat o mână de călugări, cerându-le să slujească în salonul cel mare pentru amândoi soţii răposaţi. Aceştia au scris datele celor doi morţi pe fâşii mari de hârtie galbenă, au citit psalmi şi au adus sacrificii. Înveşmântate în doliu, cele trei femei tocmai îi jeleau pe cei dispăruţi, când a dat buzna în casă peste ele un tânăr de treizeci şi ceva de ani. Era un bărbat înalt şi slab, cu pielea feţei albă, ochi mari şi sprâncene înalte, în totul lăsând o bună impresie. Şi deşi avea pe el haine simple, şi nu de ceremonie, roba îi ora din mătase albastră, vesta clin brocart de culoarea cerului senin, iar încălţările îi erau negre, cu talpă deschisă la culoare, aşa cum purtau cărturarii. De fapt aducea cu un mandarin. Trezindu-se cu el acolo, femeile ar fi vrut să-l izgonească, dar nu ştiau cum să o facă. Până la urmă i se

adresară cu invitaţia:

— De unde veniţi. Excelenţă? Vă rugăm să treceţi în salonul alăturat şi să luaţi loc acolo.

Tânărul bărbat nu răspunse, ci se apropie de masa de sacrificii; în faţa ei se prosternă şi plânse:

— Fiul tău nu a dat dovadă de pietate, strigă el, băundu-se cu pumnul în piept. N-am fost aici să te conduc pe drumul de veci. Cum ai să mă ierţi?

Vorbele lui atraseră atenţia femeilor. „De unde până unde să aibă comandantul un fiu?” se întrebară ele, însă tânărul plângea de-a binelea şi nu-l puteau bănui de ipocrizie.

— De unde veniţi? Când aţi sosit? îl întrebară, sfătuindu-l să nu mai plângă.

El se şterse la ochi şi abia acum păru că le observă pe cele trei femei în doliu. Îndată se aruncă la pământ, bătu trei mătănii şi le numi „mamă”. După ce încheie această ceremonie se aşeză, dar nu mai aşteptă să fie întrebat, ci se grăbi singur să dea explicaţii:

— Fiindcă mă aflu aici, e firesc să vă spun povestea vieţii mele, pentru a vă scoate din nedumerire. Pe mama mea o cheamă Liu şi a fost una dintre favoritele stăpânului acestei case. Pe vremea aceea, dânsul era încă ofiţer în Hunan. Într-o zi, întărâtat de o vorbă în derâdere a unui prieten, a izgonit-o imediat pe mama şi n-a mai vrut s-o vadă niciodată. Ea, însă, era însărcinată în luna a doua. Stăpânul nu ştia. Noroc că părinţii dânsei trăiau încă şi nu o duceau deloc rău, aşa că au primit-o la ei, în Changsha. După naşterea mea, i-au scris tatălui meu de câteva ori, însă el nu i-a crezut şi n-a admis nimic. Pe când împlinisem

şapte-opt ani, dânsul şi-a dat seama ce rău era fără un urmaş. Cineva i-a amintit de mama. De-acum regreta gestul său, însă abia primise un post mandarinal şi i-a fost frică să mă recunoască. Trimitea mereu pe câte cineva cu veşti şi se interesa de starea sănătăţii noastre. Peste încă vreo zece ani, când a ajuns comandant, mama a murit. Eu aveam douăzeci şi ceva de ani. L-am căutat pe ofiţerul Huang, care se prinsese frate de cruce cu comandantul, i-am explicat cine eram şi l-am rugat să-i vorbească acestuia despre mine. Huang m-a reţinut întâi la el; apoi m-a luat să mă prezinte. Era în vremea când tata o luase de soţie principală pe fiica unui ofiţer; acesteia îi spusese că nu avea copii şi în felul ăsta din nou n-a mai putut să mă recunoască. Dar de atunci, prin intermediul lui Huang, îmi trimitea bani de două ori pe an, în total şase sute de *Hang*. de argint. Când m-am însurat, mi-a dăruit în plus încă o mie de *Hang*. Peste alţii trei-patru ani, ciad Huang a fost numit în Sichuan, m-a luat cu el. Eu intrasem deja în armată. În provincia Sichuan am trăit cinci ani şi am participat la două bătălii mari cu duşmanii. Am avut noroc fiindcă am avansat destul de repede. Dar pe neaşteptate Huang a murit. Din fericire pentru mine, cei care l-au urmat la comandă nutreau o părere bună despre mine şi mi-au încredinţat patru batalioane. Eram la curent cu situaţia de aici. Am aflat de boala tatălui meu, apoi de dispariţia lui, dar mă aflam la câteva mii de îi depărtare şi nici n-am îndrăznit să scriu, de teamă că mama principală nu m-ar recunoaşte. Acum am fost cu treburi oficiale în Hankou şi am aflat de la fiul lui Huang că nici mama nu mai e. Înainte de a mă reîntoarce în Sichuan, cu durere în

suflet am făcut un ocol, numai să văd şi eu unde au trăit ai mei. E atât de bine că se mai află în viaţă trei mame secundare, care se îngrijesc de casa lor.

Femeile credeau şi nu credeau în poveştile noului venit. Favorita cea mai în vârstă ştia că bărbatul lor avusese o concubină pe nume Liu, dar pe care o alungase pentru comportare rea. Însă de atunci nimeni nu mai pomenise de ea, iar că aceasta ar fi avut un copil nici nu putea fi vorba. Atunci tânărul scoase o scrisoare şi continuă:

— Mă numesc Zhang Guogui. Tot ofiţerul Huang, înainte de a mă recomanda pentru o funcţie militară, i-a scris tatălui meu, rugându-l să-mi dea un nume. El i-a răspuns, propunând să mi se spună Guogui, Laurul Patriei. Aceasta este chiar scrisoarea lui n-aveam cum s-o falsific. Şi mai este un lucru pe care ţin să vi-l precizez: am patruzeci de ani, am un renume, o slujbă, sunt însurat şi am copii. Am din ce trăi. N-aş vrea să se creadă că râvnesc la cine ştie ce avere.

Chemă sluga sa şi-i ceru să-i aducă nişte documente care erau, după spusele sale, dovezi ale promovării lui. Le arătă. Ele se uitară, înţelegând şi nu prea.

— Aţi mâncat? întrebă la un moment dat cineva.

— Cum am ajuns în oraş, am tras la un han şi numaidecât m-am grăbit să vin încoace. N-am mâncat, dar sunt de-al casei, nu vă faceţi griji. Voi rămâne câteva zile, am să plătesc şi eu călugări pentru nişte slujbe. Vă rog să mă conduceţi şi la locul unde se afl5 sicriul, să îngenunchez înaintea lui cu pioşenie. Când voi încheia şi acestea, amsă plec.

Dar cu toate asigurările lui, femeile se arătau bănuitoare. El însuşi îşi dădea seama că era firesc să fie astfel, de aceea mâncă în grabă şi se întoarse la han. Reveni cu un cec de cinci mii de arginţi şi-l rugă pe contabil să se ducă la bancă, să-l schimbe. Când primi banii, oferi trei sute de arginţi pentru sacrificii închinate mortului. Încetul cu încetul, află de la cele trei foste favorite că nu mai aveau nimic din faimoasa avere a comandantului şi că trăiau din agoniseala proprie.

— N-am adus mulţi bani cu mine, spuse el. Mai întâi îi veţi folosi pe aceşti cinci mii de arginţi, apoi, când veţi rămâne fără bani, să-mi scrieţi şi vă trimit alţii numaidecât.

Văzându-l ce inimă largă avea, cele trei femei se liniştiră. Cea mai în vârstă dintre ele îşi zise: „Dacă e adevărat că e fiul comandantului şi este ofiţer, am putea să-l rugăm să dea adevărul ăsta pe faţă şi să le facă vizite mandarinilor locali. Au fost doar atâtea cazuri când cineva şi-a crescut un copil departe de familie şi acesta a ieşit la iveală târziu. Fiindcă dacă e vreo minciună la mijloc, n-o să îndrăznească să se-apuce de vizite”. O dată luată această hotărâre, la prima ocazie femeia îi şi spuse părerea sa. Tânărul nu se înfricoşă, ci, dimpotrivă, se arătă dornic să-i urmeze sfatul.

— Sunt fiul comandantului, e bine să mă prezint şi lor. Deşi sunt multe situaţii asemănătoare, lumea va avea îndoieli în ceea ce mă priveşte. De aceea v-aş ruga să trimiteţi câte o slugă cu mine, care să înlăture unele nedumeriri.

A doua zi, două slugi îl urmară în vizitele lui în oraş.

Inspectorul, magistratul şi comandantul armatei erau cu toţii noi, nu cunoşteau mai nimic despre casa fostului comandant Zhang şi s-au simţit onoraţi de vizita fiului acestuia. Numai câţiva bogătaşi care fuseseră în raporturi bune cu Zhang Shoucai, negustori, directori de bancă, rentieri, ştiau că acela nu avusese niciun fiu. Lisă după ce slugile le dădură lămuririle necesare, din diferite considerente, reluară relaţiile cu casa Zhang.

Noroc că noul inspector din Wuhu era om cu experienţă. El îl primi imediat pe fiul comandantului Zhang, a cărui faimă îi fusese cunoscută, iar peste trei zile îi întoarse vizita. De la primele cuvinte, Zhang Guogui se arătă deschis, declarând că e „fiul unei favorite" şi că „frunzele trag toate la rădăcina copacului uriaş".

— Cât am fost în campaniile militare, povesti el, tatăl meu îmi trimitea cu regularitate bani. Acum el nu nu mai este şi nu mi-aş fi închipuit că mandarini şi particulari corupţi au fost în stare să-i distrugă toată averea. Unchiul Diao s-a ocupat de avere, trebuie să se afle neapărat documente, dar poate că aţi şi auzit despre acest lucru. Acum, indiferent dacă eu am sau nu bani, lucrurile trebuie clarificate şi mă voi strădui în acest sens.

— Se spunea că pe atunci când s-a retras comandantul, el deţinea câteva milioane. Apoi a tocat destui, cam atâţi câţi i-au trebuit să trăiască, dar, la averea lui, fireşte, nu i-a putut secătui pe toţi. Soţiile lui vor fi păstrat şi ele o parte, iar casa singură valorează o sută de mii de arginţi.

— Indiferent care ar fi sutaţia, este de datoria mea să nu amân lucrurile. Cel care nu caută să-şi tămăduiască

tatăl aflat grav bolnav pe patul de moarte, sau acela care nu se îngrijeşte de un coşciug după moartea tatălui său, ei bine, acela nu poate fi numit fiu şi nici om. De vreme ce am venit să mă interesez de moştenire, înseamnă că merit să mă numesc om! De aceea, de cum am sosit, am dat cinci mii de arginţi pentru îngrijirea casei şi mă voi ocupa de acum înainte de toate. Ori de au, ori de nu au bani, eu n-am să-mi însuşesc un bănuţ. Cât despre vânzarea casei, nici vorbă!

Aceste cuvinte avură darul să-i atragă stima inspectorului, care îl lăudă:

— Oameni atât de inimoşi ca dumneavoastră, trate, rar se întâlnesc. Sunteţi un învăţat din câte îmi dau seama.

— Am învăţat acasă la ofiţerul Huang. Acolo mi-am însuşit toată cuilura vecile.

— Am bănuit eu. Altfel n-aţi fi dat dovadă de atâta profunzime de gândire.

Fiind recunoscut de inspector ca fiu al comandantului Zhuang şi beneficiind de preţuirea deosebită a acestuia, tânărul Guogui nu mai avu de întâmpinat alte oprelişti. Pe cei din casa Zhang îi cuceri curând şi în tot ce vorbea şi făcea era pe placul inspectorului. Discută cu favoritele să mai facă o ceremonie de doliu, după care să trimită coşciugul în locul natal al lui Zhang Shoucai. Dar pentru lucrul acesta era nevoie de vreo zece mii de arginţi şi el telegrafie după ei în Sichuan. Cele trei femei nu aveau nimic împotrivă. Dar trecură două zile şi nu primiră răspuns.

— Stăpânul cerurilor îmi e potrivnic, rosti el, trist şi oftând, într-una din zile, când le făcu o vizită femeilor. Nici

această infimă dovadă de pietate filială nu mă lasă s-o duc până la capăt. La ce altceva sunt bun pe lumea asta?

— Ce veşti aţi primit? fu întrebat.

El nu scoase o vorbă. Începu să plângă. Abia când toţi ai casei se alarmară, Zhang Guogui explică:

— Au fost necazuri şi luna aceasta desfiinţează armata de acolo. Când am plecat încoace, am lăsat pe cineva în locul meu. I-am telegrafiat, rugându-l să împrumute şapte-opt mii de galbeni. Mă gândeam că această sumă şi cele vreo câteva mii cât mai am eu aici îmi ajungeau să-l strămut pe bătrân în pământul natal. Acum ce mă fac? Sunt distrus.

— Când stăpânul nostru trăia, a promovat atâţia oameni din subordinea sa, îl liniştiră femeile. Acum când însuşi fiul lui are greutăţi, merită să fie ajutat. Întocmiţi câteva scrisori şi nu se poate să nu fiţi luat în seamă.

— Vai, nu se poate! Cum să cer ajutorul altora într-o chestiune a noastră? Cu toate că deocamdată am rămas fără slujbă, sunt de fapt militar, obişnuit să stau călare şi să comand, nu pot face una ca asta! Nu zic că mi-e teamă de suspiciunea lor, ci că mă consider un om de onoare.

Peste o zi, reveni şi le spuse femeilor că se gândise îndeajuns. În fond, ţinuseră doliul şi puteau renunţa la ceremonia funerară, care era costisitoare. Le rămânea aşadar, să aleagă o zi favorabilă şi în decursul unei jumătăţi de lună, să mute coşciugul. Răstimpul acesta de două săptămâni şi-l petrecu mai mult pe la inspector. La un moment dat, îi declară acestuia că se consideră învăţăcelul lui şi că vrea să înveţe de la el, marele om, conduită vrednică a vieţii. Inspectorul nu se arătă prea încântat.

Aflase că Zhang Guogui îşi pierduse slujba din Sichuan şi că o ducea greu. În semn de consideraţie, îi trimise două sute de arginţi şi expedie în numele său scrisori în localităţile care pe vremuri fuseseră controlate de comandant, izbutind să facă rost de încă două mii de arginţi. Banii îi dărui lui Zhang Guogui, care se arătă emoţionat.

Cum ziua plecării se apropia, Guogui ţinu la templu o zi de doliu şi mandarinii, de la inspector în jos, îi prezentară condoleanţe. Nu veniseră mulţi, dar locul era plăcut. Îmbrăcat în doliu, el oficie ca un adevărat fiu. Cele trei soţii secundare şi slugile care mai rămăseseră în casa Zhang îl priveau cu mare dragoste.

— Stăpânul nostru a avut noroc cu un asemenea fiu vrednic, întors acasă, comentau ei.

Numai unul dintre bogătaşii locali, Liu Cunru nu fu pe deplin convins de purtarea urmaşului fostului său prieten. Cuvintele lui de neîncredere ajunseră însă la urechea lui Guogui, care îl ţinu minte. Apoi cu toate că spusese că după ceremonia de doliu avea să plece, întârzie încă o săptămână.

— De ce nu plecaţi? îl întrebă inspectorul.

El se arătă jenat, ar fi vorbit şi parcă nu îndrăznea. Inspectorul înţelese că trebuie să fie iarăşi vorba de bani. Şi îi întrebă direct, iar el recunoscu.

— Acum, apa aflată la mare distanţă nu mai stinge focul din apropiere. O să mai strângem câteva sute de arginţi, doar n-o să fie prăpăd! Drumul e lung şi greu, o să faceţi două-trei zile până ajungeţi. Acolo îl îngropaţi, o să vină lumea şi totul costă. La început, voiam să vă sugerez

să daţi casă, dar v-aţi opus. Acum cred că altă cale nu se mai află. Să nu fiţi trist. Dacă îmi daţi dreptate, duceţi-vă şi sfătuiţi-vă cu bătrânele favorite. În doi ani o să vă faceţi cu bani şi o cumpăraţi din nou.

Zhang Guogui abia aştepta acest sfat, dar se prefăcu a-i veni greu să-l accepte. Întârzie cu răspunsul, dar până la urmă spuse:

— Aşa voi face, învăţătorule. Am să mă sfătuiesc cu mamele mele şi mă întorc să vă aduc hotărârea lor. Dar învăţăcelul acesta ar mai avea ceva. Tatăl meu a fost atâţia ani militar, a deţinut multe posturi de comandă, ceea ce dovedeşte străduinţa lui pentru împărăţie. După moarte, însă, nu s-a bucurat de niciun favor. Gândul meu este să vă rog să acţionaţi pe lângă guvernator şi actualul comandant să se arate binevoitori faţă de el măcar acum şi să organizeze în memoria lui o ceremonie funerară pentru înalţii mandarini. La aceste vorbe, tânărul se aruncă la pământ şi bătu o mătanie.

— Înţeleg pietatea voastră de bun fiu şi fratele acesta al vostru va face tot ce-i stă în putinţă pentru a obţine această favoare. Uite, dacă am lua numai perioada de timp petrecută de el în provincia Anhui şi ar fi îndeajuns de mare pentru a îndreptăţi o asemenea cinstire. Mergeţi dar şi vedeţi cum rămâne cu casă, apoi purcedeţi la drum. Eu mă voi strădui aici, dar oricât de mult succes aş avea, acest lucru tot îmi va lua câteva luni bune.

Zhang Guogui bătu încă o mătanie, drept mulţumire. Inspectorul îl reţinu la o petrecere, unde era prezent: şi Liu Cunru. Atunci Guogui trimise sluga să-i aducă actul lui de numire în funcţie în Sichuan şi i-l dădu lui Cunru să-l

citească. Într-adevăr, documentul acesta făcu minuni, risipind orice urmă de îndoială încercată de om asupra lui. Dar la încheierea mesei, un slujbaş în vârstă care se abţinuse toată vremea de la comentarii, îi spuse colegului său că el nu credea în poveştile noului venit. Tânărul putea fi mai degrabă un nepot de-ai ofiţerului Iluang pe care într-adevăr să-l fi însoţit în Sichuan. După moartea unchiului lui, era foarte posibil ca el să fi rămas acolo, în rândul armatei, nimeni nu făgăduia asta. El, însă, nu avea de gând să-l dea de gol pe tânăr, ci îl lăsă în voia lui.

Întors acasă, Zhang Guogui le vorbi mamelor sale despre ceremonia pe care o solicitase.

— Este un lucru drept, spuseră ele, dar de unde luăm atâţia bani?

— Tatăl meu o merită pe deplin. Oricum, mă voi înglodа în datorii şi tot am s-o fac. Tânărul recurse la mai multe ocolişuri şi până la urmă reuşi ca cele două cuvinte: „Ipotecăm casa! u să nu le rostească el, ci cele trei femei. Dacă ar fi fost numai cheltuielile pentru ducerea sicriului nu m-aş fi atins de casă, adaugă el. Însă înalta ceremonie înghite bani mulţi şi n-avem încotro, trebuie s-o sacrificăm.

A doua zi, cu ajutorul inspectorului, obţinu pe casă o ipotecă de cincizeci de mii de arginţi.

— Câtă vreme înaltul comandant nu mai există, casa era mult prea mare pentru cele trei soţii secundare, rămase singure, comentă inspectorul. Acum măcar, vă puteţi folosi de bani. Tăcu un moment, apoi urmă: Slujba din Sichuan înţeleg că aţi pierdut-o. Dar pe viitor va trebui să le purtaţi de grijă şi celor trei văduve. Ce-o să vă faceţi? Uite, pentru prietenia noastră, am să mă gândesc la o

soluţie.

Zhang Guogui îi mulţumi. Cu banii în buzunar, el porni la drum cu sicriul lui Zhang Shoucai şi cu acela al doamnei Zhang; îl însoţeau cele trei bătrâne, care urmau să se îngrijească de morminte. Despre coborârea sicrielor în pământ nu vom povesti. Şi nici Zhang Guogui nu ne mai interesează atât de mult. În zilele următoare, inspectorul s-a dus în capitala provinciei şi i-a vorbit guvernatorului militar despre cele două chestiuni: oficierea înaltei ceremonii şi găsirea unui post pentru fiul fostului comandant. Guvernatorul lucrase sub comanda lui Zhang Shoucai şi s-a bucurat aflând că acesta avea un fiu. A promis tot sprijinul, rugându-l pe inspector să-i telegrafieze aceluia să vină direct în capitala provinciei.

În ţinutul de baştină al lui Zhang Shoucai, Zhang Guogui se arătă generos, aranjând fiecare lucru aşa cum se cădea. Apoi se întorsese în Anhui, iar după câţiva ani însărcină pe cineva să vândă casa definitiv, astfel că alţi zeci de mii de arginţi îi intrară în pungă. Cât despre cele câteva favorite care trăiau în oraş şi care-şi aveau reazem în societatea religioasă, la vestea apariţiei unui moştenitor, scoaseră şi ele capul, îl căutară de câteva ori pe acesta şi obţinură de la el câteva mii de arginţi, încât îşi asigurară un trai în tihnă, fără necazuri.

XI

Acum vom purcede şi noi în judeţul Lume, care ţine de prefectura Jiangning şi se află la numai o sută cincisprezece *li* la nord de prefectură. Magistratul judeţului, Mei Yangren, era de loc din provincia Huan. Avea numele poetic de Zigen şi era al doilea născut în

familie. În copilărie, făcuse orice cum îl tăiase capul, fără să pună întrebări. Tot pe atunci, dacă cineva se prindea la vorbă cu el, nu se putea ca el să nu-l contrazică pe loc, la fiece cuvânt. Din această pricină, lumea îi spunea Sucitul. Dar cu toate că se arăta sucit şi greu de urnit dintr-ale sale, în viaţa de zi cu zi şi la carte se dovedise bun. La douăzeci şi ceva de ani obţinuse rangul cărturăresc *xiucai*\ iar la douăzeci şi şapte era deja *juren*. Pe atunci când Sucitul se pregătea să participe la concursul pentru rangul de *juren*, tatăl lui, Mei Wei, care era judecător, se afla la Shanghai, de unde urma să plece în Anglia, ca însoţitor al ministrului Feng. Cu zece zile înainte de vestea cea mare a reuşitei fiului său trebuise să se îmbarce pe corabie. La vreo trei zile după aceea, pe o vreme liniştită, într-una din obişnuitele sale plimbări pe corabie, observase o cabină a cărei uşă era deschisă. Aceasta aparţinea unui străin, care se afla în momentul acela în cabina alăturată şi discuta cu un prieten. Văzând că nu e nimeni acolo, Mei Wei puse ochii pe o geantă de piele mare aruncată pe pat. Îşi zise că străinul avea acolo lucruri deosebite şi bani, de aceea se pierdu cu totul. Nu se mai gândi la poziţia sa, nici la funcţia pe care o deţinea, uită că însoţea un mare mandarin în misiune în străinătate şi că făcea un deserviciu ţării. Mai mult, socoti că „în străinătate nu mă cunoaşte nimeni, chiar de-ar fi să am necazuri”. Cu acest gând, intră în cabină în vârful picioarelor, luă geanta şi ieşi. Se duse direct în cabina sa, încuie uşa, grăbit să deschidă geanta, dar aceasta era încuiată. Luă cuţitul şi o spintecă, însă nu scoase din ea decât hârtie, câteva cărţi vechi şi cam atât. Între timp, străinul constată că-i pierise

geanta, o căută, dar n-o găsi. Cum nu avea lucruri de preţ în ea, o dădu uitării.

Ca om de încredere al ministrului, Mei Wei era obligat să-l însoţească pe acesta şi la masă. În salon, unele tacâmuri erau din aur, frumoase la vedere şi scumpe la preţ. De câte ori mânca, lui nu-i stătea gândul decât cum să sustragă câte ceva. Şi nu numai el încerca această obsesie, ci şi un alt însoţitor, un prefect, rezultatul fiind că şi unul şi celălalt se apucaseră de furat asemenea obiecte. Când au lipsit deja prea multe cuţite şi furculiţe de aur, cei de pe corabie au făcut cercetări şi i-au descoperit pe cei doi făptaşi. Căpitanul corăbiei s-a înfuriat şi nu le-a mai permis să ia masa în salon. Când în sfârşit faptele lor au ajuns la urechea ministrului, acesta, îndurerat, neştiind cum să iasă din necaz, i-a chemat la el şi i-a mustrat.

— Câte bogăţii n-au cărat ei din China, i-a răspuns tatăl lui Mei Yangren, aşa că nu văd de ce n-am fi folosit şi noi această ocazie pentru a le lua câte ceva înapoi, după pofta inimii.

Replica aceasta l-a înfuriat de-a dreptul pe ministru. Ajunşi la Londra, a vrut să-l trimită imediat acasă şi mimai primirea unei telegrame care anunţa câştigarea titlului de *juren* de către fiul vinovatului, i-a adus acestuia din urmă salvarea. Apoi, pe seama judecătorului-hoţ au circulat multe glume, dar despre acest lucru vom vorbi mai târziu.

Deocamdată să spunem că Mei Yangren a primit şi el o scrisoare de la tatăl său, din Anglia, şi acest lucru l-a bucurat. După felicitările de rigoare, era încurajat să continue să înveţe cu sârg, pentru examenele preliminare din capitală, care aveau loc anul viitor. Apoi Mei Wei

povestea despre sine: ce-a făcut de când a plecat peste ocean, cum s-a împăcat cu străinii, câtă încredere aveau aceştia în el şi cât de mult îl aprecia ministrul. Câtă vreme nu era nimeni care să-i trădeze păcatele, îşi permitea să-şi înşele astfel propriul fiu. „Sunt un simplu judecător”, scria, „dar este sigur că voi fi promovat, mai întâi prefect, apoi inspector, şi încă destul de repede”. În final, îl ruga să vândă pământul şi cele câteva case şi în anul următor, când se ducea în capitală pentru examen, să7 i cumpere un post de prefect. După aceea putea fi mai uşor promovat inspector. Mei Yangren îl ascultă. După Anul nou, porni spre capitală. Primele două probe le luă uşor. La a treia însă, din nebăgare de seamă, lăsă o filă albă în cuprinsul lucrării şi din această pricină căzu la concurs. De supărare, îşi propuse să-i cumpere grabnic tatălui său postul dorit şi să plece din capitală. Era în anul în care aveau loc tulburări în Shanxi şi cineva îi spuse că dacă avea arginţi putea uşor să-şi ia cu ei un post de magistrat. „Promovarea tatii se va face peste trei ani”, îşi zise el. „De ce nu aş folosi banii pentru o magistratură? Dacă pun mina pe un post bun, în doi ani câştig câteva zeci de mii de arginţi”. Amână chestiunea tatălui său şi mai întâi îşi aranja situaţia sa. Cerul face şi pe vierea oamenilor şi iată că în nicio jumătate de an fu numit magistrat în sud. Cu puţin noroc, primi magistratura din judeţul Lihe. Se prezentă emisarului imperial al provinciei. Om cu experienţă, acesta îi puse câteva întrebări, la care Mei Yangren răspunse cinstit. Emisarul fu plăcut impresionat de tânărul cărturar şi nu-i făcu greutăţi, cerându-i comisarului să-l ajute să-şi ia repede postul în primire.

După aceea, Mei Yangren rezolvă bine lucrurile şi vreme de o jumătate de an nu făcu nicio greşeală. Emisarul imperial avea o ciudăţenie a lui, în privinţa raporturilor cu străinii, acţiona după dreptate şi nu lăsa lucrurile în voia lor. Fiind astfel, dorea ca şi cei din subordinea sa să-i pună la punct pe străini, în cazurile în care erau implicaţi.

Mei Yangren era om cu capul pe umeri şi chiar dacă nu avea experienţă, ştia că trebuie să dea atenţie voinţei mai marelui său. Lume era un ţinut interior şi nu prea avea cine ştie ce legături cu străinii, aflaţi mai ales în regiunile de litoral.

Într-una din zile, el arestă şi ordonă o bătaie bună unui chinez catolic care împrumutase bani de la cineva şi nu îi mai înapoia. Omul nu era cinstit şi preotul nu se plânsese. Ca să-şi arate priceperea, Mei le prezentă superiorilor cazul. În mod neaşteptat însă, emisarul fusese grabnic chemat în capitală şi predase funcţia înainte de a apuca să-i pună lui Mei Yangren o rezoluţie frumoasă pe raport. Noul emisar era aservit străinătăţii şi îl certă.

Cinci primi rezoluţia acestuia, Mei se clătină: „Fostul şef era într-un fel, acesta e în altul. Greu ne mai câştigăm şi noi traiul! Măcar de acum am să ştiu: schimb vechea tactică, pentru că altfel nu se poate”. Iată că, odată cu înlocuirea superiorului, situaţia tânărului magistrat devenise alta şi un cui îi stătea în calc aşteptând doar să-l prindă pe picior greşit, ori, cum e zicala: „S-a pomenit cu o măciucă în cap, taman atunci când se bucura mai zdravăn”; în felul acesta, Mei se trezi cu ochii împăienjeniţi şi nu mai pricepu care era drumul pe care se cădea s-o apuce. De aici se vede însă că deşi i se spunea Sucitul, nu

era deloc aşa. De când fusese urgisit, nu se mai grăbea câtuşi de puţin. Lume era aproape de capitala provinciei şi orice mişcare se făcea lesne auzită la urechea emisarului imperial.

În Nanjing erau mulţi musulmani şi la fel în Lume. Odată, un musulman a fost târât la Yamen de către cineva, care striga sus şi tare că a fost nedreptăţit. Omul acesta din urmă se numea Lu Da, iar musulmanul Ma. Lu Da' se plângea că Ma îi dăduse un pumn de-i zburase o măsea din gură, umplându-l tot de sânge. Ba mai mult, atunci când încercase să-l domolească, primise încă trei pumni în coaste şi se alesese şi acolo numai cu vânătăi. Mei era tocmai în sala de judecată. Cazul i se păru uşor şi ceru să fie aduşi împricinaţii, pentru a îngenunchea în faţa mesei lui de magistrat. Îi întrebă cum îi cheamă, apoi ce se întâmplase. Lu Da tăcu, lăsându-l mai întâi pe Ma să povestească. Dar magistratul îl certă:

— Ou de broască ţestoasă! Nu pe tine te-am întrebat. De ce te amesteci?

— Tăcere! strigară slujbaşii, văzând că magistratul e nervos.

Atunci Mei Yangren i se adresă lui Lu Da cerându-i să lămurească faptele.

— Nemernicul de mine sunt bucătar la domnul Wang, de pe strada Sudului, începu Lu Da. Stăpânul meu se omoară după raţă prăjită. Acest Ma are de vânzare în prăvălia sa raţe şi găini. Umilul de mine am cumpărat întâi zarzavat şi pe urmă m-am dus la prăvălie, să iau o jumătate de raţă. Am pus coşul pe tejghea şi Ma mi l-a răsturnat. „Îţi sunt client vechi”, i-am zis eu, „ce e dacă mi-

am pus coşul aici; nu e bine ce-ai făcut”.

— Foarte bine. Şi el ce-a spus? îi dădu dreptate magistratul.

— S-a chiorit la mine şi mi-a aruncat în obraz vorba: „Prieteni, prieteni, dar până aici!”

— Tu ce i-ai răspuns?

— I-am zis: „Mi-ai răsturnă coşul, eu nu-l mai ridic de jos. Drept ce mă iei?” Excelenţa Voastră ca cerul de luminată! Atunci Ma n-a mai scos un cuvânt, ci mi-a pocnit un pumn. Eu nu mă aşteptam la una ca asta şi, fireşte, nu m-am ferit şi nici apărat. Aşa că am rămas fără dinte, iar gura îmi mai sângerează şi acum. L-am întrebat că de ce dă în oameni, dar el mi-a mai ars trei pumni unul după altul zdrobinuu-mă de tot.

Supărat, magistratul a lovit însemnul de lemn pe care îl avea în faţă.

— Adevărat ou de broască ţestoasă! s-a întors el către Ma. Ce lucru nemaipomenit de rău a făcut clientul, că ţi-a pus coşul pe tejghea? Constat că eşti un om hain şi te porţi cu lumea plin de sălbăticie. Se pregăti să dea semnalul pentru ca vinovatul să fie pedepsit, când Ma îşi bătu capul de pământ, strigând:

— Excelenţa Voastră! mai întâi ascultaţi bine şi apoi vă arătaţi mânia. Umilul acesta este în religie.

Mai înainte, Mei fusese mustrat din pricina unuia care era amestecat în religie, de aceea ultimele cuvinte ale lui Ma îi atraseră luarea-aminte. Tresări, nu-şi mai duse gestul până la capăt, zicându-şi „Atenţie! Era să dau iar de bucluc!” Se şterse de sudoare şi-i ceru lui Ma să povestească şi el. Acum mânia îi trecuse şi. glasul nu-i mai

era atât de aprig.

— Ai noştri ne-am făcut musulmani de pe vremea bunicului.

— Câteva generaţii deja, comentă magistratul. Cunosc legile voastre. Ridică-te, nu e cazul să vorbeşti stând în genunchi.

Ma se ridică, în vreme ce Lu Da rămăsese chircit la pământ.

— L-am lăsat să-şi pună coşul, nu asta-i chestiunea. Dar ştiţi dumneavoastră, Excelenţă, ce era în coşul lui?

— Ce?

— Vă rog să-l întrebaţi pe el!

— Ce să fie? Carnea aia a mă-tii! răbufni Lu Da.

Magistratul bătu în masă.

— Dacă insulţi oamenii în sala de judecată, înseamnă că nu eşti om la locul tău. Pocniţi-l puţin!

Portăreii săriră şi-i dădură zece palme. Magistratul îi ceru lui Ma să continue.

— Umilul acesta este musulman credincios. La noi, carnea de porc e oprită. Lu Da avea în coş un cap şi câteva picioare de porc. Pe urmă nici nu erau curate şi le-a aruncat aşa pe tejgheaua mea. La început l-am sfătuit cu frumosul să-şi ia coşul de acolo. Dar el s-a înfuriat şi m-a înjurat, lăcindu-l pe tata porc, iar pe bunicul măgar. De supărare, l-am împins puţin şi cu asta gata. N-aş fi îndrăznit să-i trag pumni. Minte, Excelenţa Voastră, vă rog să faceţi lumină!

Aici, magistratul greşi. Ştia că atunci când chinezii îmbrăţişau o religie străină europeană, îşi ziceau că fac parte dintr-o societate religioasă sau dintr-o biserică. Dar

nu aflase că acelaşi termen *zai jiao*, a face parte dintr-o comunitate religioasă, îl foloseau şi chinezii trecuţi la musulmanism. Din această neînţelegere, Ma ieşi învingător.

— Voi trebuie să ţineţi cont de regulile unora şi una dintre aceste reguli este şi postul. Orice contravine postului respectat de cineva nu se cade să i-l bagi în casă. Aici, iată, Lu Da a greşit. După părerea mea, Lu Da este aşadar acela care a provocat scandalul.

— Religia lui nu e ca a celorlalţi, se repezi Lu Da, auzind verdictul. Ei nu ţin post şi el însuşi vinde găini şi raţe.

— Orice religie străină e la fel. Iar în judeţul noatru, cei care au trecut la aceste religii sunt protejaţi. Nu îi este nimănui permis să-şi bată joc de ei! Dezbrăcaţi-l şi loviţi-l! porunci.

Lu Da' se sperie şi bătu mătănii, cerând iertare, disperat.

— Eşti viclean rău, nu te mulţumeşti cu puţin. Ce vrei? Să fii bătut sau amendat?

— Iertare, Excelenţa Voastră! Sunt un biet de bucătar. Cum să suport o amendă?

— Altfel nu se poate. Dar fiindcă te afli la prima abatere voi îi îndurător şi-ţi voi pretinde să-i dai lui Ma doar treizeci de *yuani*, să-şi facă altă tejghea şi cu aDa am încheiat. Dacă nu plăteşti, vei primi optzeci de lovituri şi vei sta legat timp de trei luni de zile în faţa prăvăliei lui Ma. Gândeşte-te pe care cale apuci.

— N-am cum să încropesc treizeci de *yuani*!

Se tocmiră şi magistratul scăzu suma drept pedeapsă

la doisprezece *yuani*. Cum Lu Da’ n-avea atâţia bani la el, i se îngădui să ia un garant, urmând să plătească în trei zile. Ma fu sfătuit ca a treia zi să vină la magistratură să-şi ia banii. Ma îl burduşise bine pe bietul om şi înlă câştigase şi judecata. În schimb, Lu Da mâncase bătaie şi nu numai că fusese găsit vinovat, dar mai trebuia să plătească o amendă. Lucrurile fuseseră deci inversate.

Dar să scurtăm vorba. Cele trei zile au trecut ca nimica. De teama loviturilor de ciomag, Lu Da’ se împrumutase din timp şi în ziua sorocită adusese banii. Magistratul era în sala de judecată, dar nu îi luă amenda, ci îi porunci lui Lu Da să aştepte venirea lui Ma. Lu Da îi dădu ascultare şi aşteptă afară. Dar până la încheierea şedinţei de judecată Ma tot nu apăruse. Între timp, grăbit fiind, Excelenţa Sa se retrăsese. Lu Da’ nu îndrăzni să plece. Ma sosi abia după aprinsul lămpilor. Magistratul trimise un slujbaş să-l întrebe de ce întârziase. Omul spuse că murise maestrul său şi că trebuise să dea o mână de ajutor. Când slujitorul duse răspunsul, magistratul întrebă:

— E vorba de maestrul pe linie religioasă?

— Da, întări slujbaşul.

„În cazul precedent, pentru care am şi fost mustrat de noul emisar imperial, l-am bătut pe unul băgat în religia străină. Maestrul lui trebuie să mă fi urât atunci. De aceea, poate că n-ar fi rău să intru în legătură cu ei. Pe de o parte mi-aş putea explica într-un fel purtarea de data trecută, iar pe de altă parte i-aş face o bucurie emisarului. Nu de mult, la moartea unui misionar creştin, emisarul l-a trimis pe propriul său fiu la ceremonia de doliu. Funcţia mea e mică. Sper să fiu apreciat dacă mă duc cu însumi”. După acest

raţionament, magistratul se interesă unde era mortul şi trimise vorbă ca Ma să-l aştepte, deoarece voia să meargă chiar el să depună ofrande. IV! a se supuse, măgulit. Magistratul porunci să i se pregăteuscă sacrificiile. Îmbrăcat în costum mandarinul sobru, urca în litieră. Ma porni înainte, arătându-i drumul. Se opriră în faţa unei moschei. Magistratul cobori. Afară era deja noapte, astfel că nu putu citi ce scria pe firmă, dar el se credea la uşa unei biserici. Intră şi strigă sluga să aşeze ofrandele. Ma se duse şi-i chemă pe copiii mortului. Curând, în jurul magistratului se strânseră şaptezeci-optzeci de oameni. Mulţi veniră numai să se uite la el. Mei Yangren se miră că printre ei nu se afla şi un străin. „Oricât de mică i-ar fi familia, tot ar trebui să aibă măcar o nevastă, se gândi el. „De ce văd în jurul meu numai chinezi?" În timp ce el era încă nedumerit, sluga aranjase deja jumătate din ofrande pe o masă. Dând cu ochii de ele, unii se împrăştiară, alţii se prosternară, clocotind de mânie. Cineva azvârli capul unui porc până lângă magistrat, strigând:

— Nu cu prinoase a venit câinele ăsta de dregător, ci ca să ne scoată sufletele din noi.

Valul de mânie care se abătu asupra lui Mei Yangren fusese stârnit de el, fiindcă îl socotise pe Ma drept credincios creştin şi nu musulman, cum era, iar ofrandele cuprindeau, după obiceiul chinezesc, carne din trei animale. De unde să ştie el că ducând aşa ceva îi va înfuria pe musulmani? Ajutat de Ma, abia se strecură afară. Litiera îi fusese sfărâmată şi plecă de acolo pe jos.

— Unde erau rudele mortului? îl întrebă el pe Ma. N-am văzut niciun străin.

— În religia noastră nu e niciun străin, Excelenţa Voastră.

Mei continuă să-l chestioneze, până când se amestecă în vorbă propria-i slugă.

— Aici era o moschee şi nu biserică străină, stăpâne!

— De ce nu mi-ai spus de la început?

— Eu n-am ştiut unde mergeţi dumneavoastră, se scuză omul.

— Maestrul tău ce fel de pregătire avea? se întoarse el iarăşi spre Ma. E un fel de preot?

— Noi aşa îi zicem, maestru. Ce fel de preot să fie?

Abia acum înţelese magistratul că se grăbise şi luase un musulman drept creştin. Când ajunse la Yamen, îl chemă la el pe slujbaşul care-i spusese de moartea maestrului şi-şi vărsă tot focul pe el, poruncind să i se aplice două sute de lovituri la şezut. Cu aceasta socoti că îşi salvase prestigiul, trecând vina asupra altuia.

De atunci, Mei Yangren nu ieşi pe poartă vreme de aproape două săptămâni, de teamă să nu fie bătut de musulmani. De fapt, atunci mulţimea se agitase serios, într-adevăr, însă câţiva îşi dăduseră seama de situaţie, sfatuindu-i astfel pe ceilalţi:

— Oricât de rău ar fi, e magistrat şi nu vi-l puteţi face duşman.

A doua zi, procesiunea funerară a maestrului musulman o luă pe un alt drum decât pe acela de prin faţa Yamenului. În felul acesta, liniştea străzii îi aduse magistratului inima la loc.

Peste puţin, sosi un ordin prin care li se pretindea mandarinilor locali să sprijine comerţul. Judeţul Lume era

mic, nu avea acces la mare şi nu dispunea de cine ştie ce resurse. Magistratul, simţindu-se vinovat cu pedepsirea creştinului bătut de musulman, se dădu peste cap să facă totuşi ceva în sensul noului ordin. Dar cu cât se gândea mai mult, cu atât înţelegea că n-avea ce să pună la cale şi supărarea îi sporea. În ordin se scria ca dregătorii locali să-i primească pe negustori şi să întreţină cu aceştia legături benefice. Pe de o parte să-i sprijine, iar pe de alta să-i folosească drept reazem în rezolvarea unor chestiuni urgente ale stăpânirii. Mei Yangren citi ordinul de vreo zece ori, ca să-l priceapă bine, apoi fugi la bătrânul arhivar.

— Dacă înţeleg bine, spuse, ideea de bază stă în această expresie: „negustorii să ajute stăpânirea atunci când este necesar”. Cum s-o ajute? Cu bani, cu ce altceva? în uicima vreme, stăpânirea se ocupă de multe chestiuni publice, subvenţionează şcoli şi aşa mai departe. Or toate astea cer bani. Iar cine nu rezolvă chestiunile publice este admonestat. Mie acest capitol îmi dădea mereu bătaie de cap. Noroc că acum vom avea cum să-l rezolvăm.

Arhivarul luă ordinul din mâna magistratului, îl citi, înclină o clipă capul, gânditor, apoi sări în sus, exclamând:

— Excelenţă, chiar că ştiţi să citiţi un document! Aşa este, precum ziceţi, superiorii chiar asta vor să ne spună. Dar cu tot ordinul, noi trebuie să procedăm corect. Indicaţia este să-i protejăm. Atunci nici noi nu putem să-i chemăm şi să le cerem bani. Întâi închiriem un loc, o casă şi dăm o recepţie pentru ei. Stabilim legături, ne împrietenim şi pe urmă deschidem vorba despre treburile noastre. Când oamenii se cunosc se înţeleg şi conlucrează.

— Perfect! Aşa vom face. Acum două zile am văzut că în capitala provinciei s-a înfiinţat o Direcţie pentru ajutorarea negustorilor, de care răspunde un inspector general de district. Se pare că este cam acelaşi lucru la care te-ai gândit. Să mergem să aflăm cum sună statutul, ce măsuri au luat şi vom proceda şi noi la fel. E bine?

— Bine. Foarte bine. Aşa vom face.

Magistratul era un om perseverent din fire. Când avea ceva de rezolvat, nu lăsa să se piardă o zi. Chiar în ziua aceea, închirie trei camere în cadrul Templului oraşului, pe care le transformă în sediul dorit. La intrare agăţă e placă pe care scria: Direcţia imperială pentru protejarea comerţului. Pe două pancarte verticale, prinse pe tocurile porţii, notase: „Locul de bază al negustorilor; interzis pentru pierde-vară”. Apoi, sub forma unui document, pe care-l definitivă împreună cu arhivarul, lansă un apel către toţi indivizii din această branşă, invitându-i să se întrunească în sălile pregătite la templu. Apoi, după modelul de lucru al provinciei, îl numi pe investigatorul Wang Chaoen, răspunzător cu această problemă, el, magistratul fiind ocupat cu diverse chestiuni; aşadar negustorii trebuiau să ia legătura numai cu domnul Wang.

La câteva zile, după aceea, se hotărî deschiderea oficială a direcţiei. De teamă să nu vină oricine, magistratul trimise invitaţii sub semnătură proprie, neuitându-i pe mandarinii retraşi din funcţii, fie mari sau mici, care se aflau în oraş sau în împrejurimi. Wang Chaoen făcu ocolul tuturor prăvăliilor, sfătuindu-i pe patroni să nu lipsească de la inaugurare. În ziua respectivă, comercianţii veniseră totuşi destul de puţini.

Cei care lipseau se temuseră de sinceritatea chemării. Cu toţii, abia dacă umpleau două mese: foşti dregători, doi directori de bancă, patronul unui bazar. Mei Yangren era deprimat. EI prezida adunarea. Se bău ceai. Primul vorbi Jiang Dahua, fost magistrat districtual şi prefect:

— Această direcţie este binevenită, Excelenţă, îl lăudă el pe magistrat. Cum v-a venit ideea? Eu vă admir sincer.

— Cu toate că nu-mi aparţine mie ideea, m-am străduit să-i dau viaţă cât mai repede, ocupându-mă personal de mersul lucrărilor, răspunse Mei Yangren, care se înţelesese din ajun cu arhivarul cum ar fi fost mai nimerit să acţioneze în diferite împrejurări şi intervenţii. Întâi a fost ordinul superiorilor, apoi strădania noaslia, Onorată adunare, aici nu veţi întâlni nicio oprelişte. Eu însumi mă voi sfătui cu dumneavoastră pentru orice chestiune. În acelaşi timp, vă rog şi pe dumneavoastră să vă gândiţi ce trebuie făcut pe cuprinsul judeţului şi eu voi încerca să duc la îndeplinire propunerea dumneavoastră.

Dezbaterile au fost contradictorii. Un secretar care citise câte ceva despre organizarea socială şi politică din vest propuse ca direcţia lor să fie un fel de adunare legislativă, cu putere de decizie. Un altul se plânse de penetraţia străină, spunând că oamenii nu mai ştiau cărei ţări îi aparţineau şi cine le era împărat. Magistratul îşi păstră calmul, apoi interveni cu destulă siguranţă de sine:

— Ocuparea sudului Chinei de către străini este un lucru rău. Uite, n-am să spun decât că emisarul nostru ne îndrumă nu tocmai bine. Cum şi-a luat funcţia în primire, eu am şi avut de suferit. În ultimele luni, am făcut întocmai

cum a vrut el, dar am auzit că tot nu este mulţumit. Vedeţi ce greu este să fii slujbaş?

— Lucrul acesta îl cunoaştem cu toţii, vorbi secretarul. Astăzi încă, el vă este şef, iar dumneavoastră îi sunteţi subaltern. Când aceste meleaguri vor intra în stăpânirea străinilor, situaţia se va schimba. Străinii proclamă egalitatea, desfiinţând „mărimile” şi „supuşii”. Postul dumneavoastră va fi egal cu al lui, iar deasupra tuturor se va afla împăratul străin. Şi el şi dumneavoastră veţi fi independenţi. Deci, în privinţa asta, nu vă mai faceţi griji.

Mei Yangren ascultă cu atenţie, dar nu-i prea venea să creadă, de aceea nu comentă. Întrunirea fu urmată de un banchet şi apoi oamenii se împrăştiară.

De atunci, magistratul se folosi de legăturile pe care le stabilise cu negustorii de la care primi suficiente sume de bani, astfel că înălţă câteva clădiri noi pentru judeţ, cum ar fi o şcoală publică şi altele. Lui însuşi îi plăceau laudele, de aceea orice realizare o raporta superiorilor. După o vreme, emisarul imperial îşi schimbă părerea despre el, socotindu-l un demnitar capabil. Iar în chestiunile dregătoreşti se întâmplă cam aşa: când cineva este lăudat, urmează şi mărirea în grad. Într-adevăr, în nici trei luni, Mei Yangren fu numit şeful districtului Haizhou. La primirea numirii semnate de comisarul provinciei, Mei se arătă nespus de bucuros şi se duse personal în capitala provinciei să-şi prezinte omagiile. La întoarcerea sa, noul magistrat şi sosise, de aceea predă repede, îşi luă familia şi porni spre Haizhou. Ţinutul acesta era zonă de litoral, celebră odată şi destul de liniştită. În ultimii doi ani, unele

ţări râvneau tot mai aprins să ne ocupe ţara şi din când în când îşi trimiteau vase să patruleze în ariile de coastă. Uneori, străinii urcau chiar pe mal, însă nu se stabileau acolo, fiind militari. Or de vreme ce mai marii frontierelor nu se sinchiseau, mandarinii locali nu aveau de ce s-o facă.

Şi nici noi nu vom lungi povestea. La vreo lună de când Mei Yangren îşi preluase postul, în zona în care el era răspunzător îşi făcură apariţia trei vapoare militare străine, care nu dădeau semne că ar intenţiona să plece. A doua zi vreo duzină de soldaţi coborâră în bărci şi veniră pe ţărm unde cumpărară grâu, orez, păsări şi alte lucruri. Plătiră corect, urcară în bărci şi se întoarseră la vapor, fără să se întâmple nimic deosebit. Unele prăvălii le vânduseră străinilor mai scump şi negustorii de acolo abia aşteptau să-i aibă pe aceştia din nou de clienţi.

Cineva duse vestea la district. Mei se sperie şi chemă secretarul să stabilească ce-ar fi fost mai potrivit să facă în această împrejurare. wDe-ar fi să pornească vreun război împotriva noastră”, se gândi, „ne-au prins total nepregătiţi!” Trimise în grabă pe cineva la tabăra militară să-i pună pe aceia în stare de alertă şi să ia măsuri de rezistenţă. Transpirase din cap până-n picioare. Broboanele de sudoare care i se scurgeau pe frunte în jos erau mari cât bobul de soia. Văzându-l în ce hal era, secretarului îi veni să râdă de el.

— Lucrul cel mai urgent pe care îl putem face în momentul de faţă, propuse el, ar fi să trimitem pe cineva până la corăbii, să-i întrebe pe străini ce-au de gând. Dacă se află în trecere şi nu vor nimic de la noi, ne salutăm politicoşi şi n-avem de c-o să le găsim vreo vină. Totuşi,

putem să-i sfătuim să plece cât mai repede, înainte de a afla mulţimea. De au vreun plan, tunurile de pe corăbiile lor sunt teribile şi mă îndoiesc că cei câţiva soldaţi bătrân şi nepricepuţi pe care-i avem la dispoziţie ar putea să le facă faţă. În cazul acesta, îi telegrafiem urgent emisarului imperial şi cerem instrucţiuni.

Magistratul nu avea niciun gând precis şi acţionă după cum îl povăţui secretarul.

— Cine are curajul să urce pe corabie? întrebă.

— Două ţări în luptă îşi trimit soli. Pentru noi, trimiterea unui om pe vas nu înseamnă r-mic grav.

— Pe cine să trimitem?

— Dumneavoastră sunteţi stăpânul acestor locuri, nu vă puteţi duce. În al doilea rând, nu dispunem de niciun interpret. Cel mai bine e să se ducă judecătorul împreună cu profesorul de engleză.

— Excelent! aprobă magistratul.

Trimise pe cineva să-l cheme pe judecătorul districtual şi-i spuseră care era rugămintea lor. De teamă să nu fie măcelărit, omul refuză de câteva ori.

— Nu ştiu limbi străine, argumentă el în cele din urmă.

— Avem translator, îl linişti Mei.

Judecătorul se pregătea să recurgă la alt pretext, însă se anunţă profesorul de engleză. Omul studiase câţiva ani în străinătate şi era o minte mai deschisă. Când mai află că nu făcea treaba gratuit, ci urma să se bucure de preţuirea şi Recunoştinţa mandarinilor acceptă şi chiar se strădui să-l convingă pe judecător, lucru care îi şi reuşi.

Plecară amândoi spre litiere.

Când eram mic, am văzut nişte străini într-o fotografie, recunoscu judecătorul pe drum. La urma urmei, seamănă cu noi? E cazul să-i salutăm? Cum procedăm după ce urcăm pe corabie? Ce le spunem?

— Străinii au nasul mare şi ochii mici. Vorbesc limbi diferite. În rest, sunt la fel ca noi. Când ajungem, daţi mina cu ei. Nu e cazul să faceţi plecăciuni şi cu atât mai puţin să îngenuncheaţi. Doar daţi noroc. Sevdă noroc cu mâna dreaptă. Nu cumva s-o întindeţi pe stânga, că asta înseamnă un afront.

— Şi ce dacă? Or să pornească războiul?

— Nu cred, dar înseamnă lipsă de preţuire, explică profesorul. Dacă nu le acordaţi consideraţie, îi supărăm.

— Am auzit adesea spunându-se că pe corăbiile străinilor sunt instalate peste tot tunuri, continuă judecătorul. E de ajuns să râcâie unul cu degetul masa la care stă şi imediat se aude bubuitura, iar duşmanul este omorât pe loc. În urmă cu ani, când a primit sarcina să negocieze cu străinii, Marele Secretar Li a fost invitat la masă pe corabia nu ştiu cărei ţări. El s-a dus fără să-şi ia măsuri de precauţie şi s-a apucat să-i vorbească străinului. Acela însă n-a scos un cuvânt, iar cineva a aruncat pe masă ceaşca cu ceai. Atunci a apărut o gaură de tun mare cât un vas de Shaoxing. Noroc că demnitarul nostru stătea mai într-o parte şi n-a fost nimerit. Ei, vezi ce periculos e? Marele Secretar a avut noroc cu carul şi pe urmă ena şi om cu experienţă, fiindcă se bătuse cu fel de fel de seminţii. Chiar auzul îi era obişnuit cu bubuiturile de tun. În situaţia respectivă, el n-a zis nimic, doar a zâmbit. Ofiţerul străin, văzând că nu l-a nimerit, a prins respect faţă de el şi a

schimbat tactica, conducându-l cu bine pe mal. A doua zi, a mers în vizită la Marele Secretar şi i-a dăruit grămezi de aur, perle şi pietre preţioase, cerându-i să încheie pacea. Marele Secretar a acceptat, i-a dat voie să facă negoţ în cinci puncte ale litoralului şi din această pricină astăzi se află printre noi o. serie de străini. Ei, vezi cum este cu străinii. Acum nu mă tein de altceva, cât de gura aceea de tun. De mic mi-e groază de bubuituri şi am auzit că atunci când se trage cu tunul trebuie să ai grijă mai mult decât orice de urechi.

Auzindu-l vorbind cu atâta patos, profesorul râse în sinea lui, dar nu se gândi câtuşi de puţin să-l contrazică.

— În cinstea Marelui Secretar Li s-au tras salve de tun. Pentru noi nu vor trage cu tunul. În ceea ce ne priveşte, nu e nevoie de nimic special. Când vom fi sus pe corabie, doar să vă prezentaţi cu cartea de vizită. În rest, am să vorbesc eu cu ei.

Ajunşi cu discuţia aici, sau şi trezit lângă litiere. A urcat fiecare în câte una şi au plecat spre ţărm, unde li se pregătise o barcă.

Deşi profesorul încercase să-i dea curaj, în golf când au coborât din litieră, judecătorul arăta buimac, de parcă ar fi fost târât la locul execuţiei. Până la barcă a fost nevoie să-l sprijine cineva. Apoi, barca fiind mică, se legăna puternic, gata să se desfacă în bucăţele, iar el se văicărea ca un copil.

— Vai, împărate ceresc! striga.

De mişcat nu îndrăznea să se mişte, ţinut zdravăn de cineva. Ajunşi lângă corabie, fu ajutat să se caţere pe scară. La un moment dat ridică privirea şi văzu pe punte

câţiva marinari străini impozanţi, cu nasul mare şi cu ochii afundaţi în orbite. Îl apucă tremuriciul şi picioarele i se înmuiară, lipsite de orice strop de vlagă, astfel că fu nevoie de trei-patru oameni care să-l urce pe vas. Parcă i se dusese sufletul din el. Se îngălbenise şi stătea acolo, molâu, scuturat ca de friguri; uită să mai scoată caftea de vizită, să se prezinte şi să dea mâna. Noroc că profesorul suise primul. Dăduse mâna cu cei de pe corabie şi întrebase în englezeşte din ce ţară erau. I se răspunse şi aşa. află că aceia nu erau englezi. Noroc că limba engleză era de uz mai larg, străinii de (pe corabie o ştiau şi se puteau înţelege. Cel mai mare dintre ei avea rang de guvernator şi atunci când auzi că mandarinii trimiseseră solie să-i cunoască intenţiile, vorbi chiar el, în englezeşte:

— Suntem în trecere şi aveant de gând să petrecem câteva zile la vânătoare, apoi să plecăm mai departe. Nu intenţionăm nimic altceva, nu vă neliniştiţi.

Aflând despre ce era vorba, profesorul îşi luă rămas bun, îl luă pe judecător şi coborâră amândoi de pe corabie. Sus, pe punte, judecătorul nu scosese niciun cuvânt. Acum, întorşi în barcă, îşi mai reveni.

— Fir-ar să fie! răbufni el, ştergându-se de sudoare. Aproape că mor de frică! Asta nu-i dregătorie uşoară.

Profesorul de limba engleză nu-l băgă în seamă. Privindu-l pe judecător mai că îl pufnea râsul.

— Acu, dacă le-aţi priceput limba, sigur că vă vine să râdeţi! se burzului el.

— De ce n-aţi încercat să intraţi în vorbă cu ei?

— Fiindcă vorbeam limbi diferite, se scuză el, roşind. Ce să le fi spus?

— Nu era niciun necaz. Vă traduceam eu.

— V-aţi muncit destul, ce să vă mai supăr şi eu?

Ajunseră la mal, urcară în litiere şi se întoarseră în oraş. În faţa magistratului de district, judecătorului îi crescu dintr-odată curajul şi raportă tot ce aflase de la profesor. Când încheie, magistratul se liniştise de-a binelea., „Deşi străinii declară că n-au treburi deosebite, am să-i telegrafiez totuşi emisarului. Îi voi transmite că am luat legătura cu străinii şi că în privinţa lor poate să nu-şi facă griji”, gândi Mei. Îl chemă pe secretar, redactară telegrama, o cifrară şi porunciră să fie expediată. Judecătorul rugă să se indice clar cine fusese pe vas. Mei Yangren acceptă. Fericit, judecătorul se ploconi în semn de rămas bun şi plecă împreună cu profesorul. Magistratul îi conduse.

— Veţi fi recompensat, îi spuse el profesorului.

— Am făcut-o cu plăcere, rosti acesta.

Când emisarul imperial din Nanjing primi telegrama şi citi că ancoraseră trei corăbii de război, se sperie grozav. Ajungând la partea a doua a textului, unde se spunea că nu erau probleme, culoarea din obraji îi reapăru şi inima îi veni la loc. Se sfătui cu cel care răspundea de chestiunile străine ce era de făcut. Emisarul era dintre aceia care îi preamăreau pe străini şi şeful Departamentului pentru treburile externe îi cântă în strună:

— Dacă au venit de departe până aici, îi socotim oaspeţi. Cel mai important lucru este ca stăpânii pământului să se arate plini de prietenie.

— Acesta este primul aspect, încuviinţă emisarul

imperial. Aveţi idee ce fel de oameni sunt?

— În telegramă se spune că sunt conduşi de un guvernator.

— Da, dar ce funcţie e aceasta V La noi, în China, înseamnă rangul întâi. Şi atunci s-ar cădea ca toţi mandarinii, militari şi civili, să-i iasă în întâmpinare. Magistratul ne înştiinţează că a trimis un translator şi că în felul acesta a aflat ce a aflat. Dar el nu s-a pregătit cu nimic pentru oaspeţii străini. Nu se pricepe deloc! După părerea mea, să-i răspundem telegrafic să organizeze în chiar noaptea aceasta o ceremonie de bun-venit, la care să-i invite pe străini să petreacă o zi pe uscat. Mei e dregător local şi dacă n-or să-i ajungă banii, îi vom da noi, în privinţa asta să stea liniştit. Am să trimit şi eu o canonicră cu invitaţia pentru ci de a veni piuă la Nanjing spre a-şi petrece câteva zile în compania noastră. Sper ca lucrul acesta să le facă plăcere. Ce crezi?

— Excelent! aprobă subalternul, cum era şi firesc. Vom face precum ne-aţi îndrumat.

Emisarul imperial rămase până se redactă telegrama cu instrucţiuni pentru Mei Yangren, apoi ordonă ca o canonieră să pornească în noaptea aceea spre Haizhou.

Magistratul Mei se afla încă în Yamen când sosi telegrama de răspuns. Înţelegând cum erau privite lucrurile, nu mai întârzie. Trimise imediat după profesor şi-l rugă să se înapoieze pe corabie şi să comunice că emisarul imperial îl invita telegrafic pe guvernatorul străin să coboare pe ţărm, unde magistratul districtual Mei îi pregătise o casă încăpătoare.

— Am spus deja că am venit aici fără niciun alt gând

deosebit, repetă străinul. Cu toată frumoasa intenţie a emisarului imperial, n-o să-l deranjez. De asemenea, nici măritul magistrat Mei să nu se obosească. Vom mai rămâne ancoraţi o zi sau două şi apoi ridicăm pânzele.

Văzând că străinul refuză, profesorul îl lăsă în pace şi se întoarse şi-i raportă magistratului. Acestuia din urmă, însă, nu-i era indiferentă această situaţie. Dacă se supunea dorinţei străinului, îl supăra pe emisar; dacă îl trimitea din nou pe profesor pe corabie, se temea că o să-i plictisească pe străin. Se gândi în fel şi chip şi nu dădu de capăt încurcăturii în care intrase. Între timp sosi şi canoniera, comandată de generalul Xiao Changui. «Aresta se prezentă în vizită la magistratul districtului şi-i tise pentru ce venise.

— Fratele vostru mai mic a fost trimis la dumneavoastră pentru a merge împreună pe corabie la guvernatorul acela străin. Frăţiorul vostru mai mic a fost numit în funcţie dună Excelenţa Voastră, nu sunt nici doi ani de atunci, şi unele chestiuni nu le înţeleg prea bine. Vă rog să mă călăuziţi.

— Cum aş îndrăzni, răspunse Mei cu formula consacrată.

— Dumneavoastră aţi comunicat că străinul are rangul de guvernator şi am fost sfătuiţi să-l întâmpinăm în conformitate cu acest rang. Aş vrea să vă întreb, (rate mai mare, fiindcă nu ştiu ce să fac. După regulament, el fiind mai mare în grad, eu ar trebui să îngenunchez înaintea lui.

— Nu e vorba de întâmpinare, ci de o întrevedere.

— Cum să nu fie vorba de întâmpinare? se miră generalul. Doar de aceea am fost trimis. Nu numai că se

cade să îngenunchez, dar trebuie să mă şi prezint şi să aştept prosternat până când îmi va spune el: „Ridicaţi-vă! u Protocolul îl ştiu prea bine. Cred că în felul acesta n-am să greşesc.

— Dacă aşa aţi hotărât, fratele vostru mai mic n-o să vă însoţească. Mandarinii locali nu îngenunchează în asemenea situaţii. Iar dacă mergem împreună, ce spectacol va fi, unul stând în picioare şi altul în genunchi?

— Fiecare dregător cu regulile lui. Mie nu-mi pasă.

— Mie îmi este indiferent cum vă purtaţi, dar străinul nu ne cunoaşte regulile de protocol şi nu ştie chineza, de aceea să nu vă aşteptaţi să strige: „Ridicaţi-vă! îi în cazul acesta, ce veţi face? Veţi rămâne acolo în genunchi?

La acest argument, generalul îşi duse mâna la ceafă.

— Cum o fi mai bine? oftă.

— N-am să vă ascund că la început mi-a fost teamă să urc pe corabia străinilor, mărturisi Mei. Translatorul meu s-a dus însă de două ori şi mi-a spus că străinul este foarte manierat, încât abia aştept să-l cunosc. Acum, dispun de ordinul emisarului imperial şi nici n-aş putea să n-o fac. Desigur, nu vreau să vă necăjesc, dar am o altă propunere.

— Care anume?

— Dacă ţineţi neapărat să îngenuncheaţi în întâmpinarea lui, faceţi-o pe mal. Eu urc pe bord împreună cu interpretul şi am să vă arăt. După ce el vă va vedea, trimit pe cineva să vă invite sus. Ce părere aveţi?

Generalul se înclină.

— Vă mulţumesc pentru îndrumare. Aşa voi face.

— Şi încă ceva. Străinii nu bat mătănii, de aceea nu vi se va întoarce acest fel de salut. Oricât de mare în rang

este străinul, când veţi fi faţă în faţă cu el, vă, salutaţi doar printr-o strângere de mână.

— Asta iarăşi nu prea merge, dar dacă ei nu obişnuiesc, n-am să-i pretind să îngenuncheze. Totuşi, eu am să îngenunchez, apoi am să mă ridic şi am să mă înclin.

Mei îl lăsă să procedeze cum îi era voia. Porunci ca translatorul şi suita să-l urmeze. Dar nu ajunse la jumătatea drumului şi generalul îngenunche. Pe corabie, după ce îi strânse mâna guvernatorului străin, magistratul Mei rosti câteva cuvinte politicoase şi atunci se auziră trompeţile de pe mal. Generalul Xiao Changui căzuse în genunchi şi îşi ţinea mâinile împreunate deasupra capului, în timp ce-şi rosifea cu voce puternică numele şi funcţiile. Mei abia se stăpânea să nu pufnească în râs, deşi era şi puţin supărat. Aşteptă ca generalul să termine, apoi îl zori pe profesor să traducă:

— Cel care a îngenuncheat pe ţărmul golfului este un mare general, sosit în întâmpinarea voastră.

Străinul luă binoclul şi privi spre mal. Într-adevăr, în fruntea unui grup se vedea un om parcă retezat din genunchi.

— Cine este Măritul Xiao? întrebă.

— Cel din frunte, preciză profesorul.

— Şi de ce este doar o ciozvârtă de om?

— A îngenuncheat, de aceea arată atât de mic de stat. În felul ăsta dă dovadă de înaltă stimă faţă de dumneavoastră. Acesta este salutul cel mai de preţ din China.

Abia acum înţelese străinul şi se grăbi să spună că nu merita atâtea onoruri; generalul să se ridice şi să urce pe

corabie. După ce interpretul traduse, Mei Yangren trimise un slujbaş să-l cheme pe general.

Apoi Xiao Changui urcă pe corabie. Interpretul îi prezentă acestuia pe guvernator şi pe adjunctul lui. Generalul se aruncă iarăşi jos şi îşi bătu de trei ori capul de podea, apoi se ridică şi se înclină, după care căută vreme îndelungată prin manşeta de la mâneca hainei, până găsi ce căuta… Interpretul, aflat lângă el, înţelese primul: hârtia pe care generalul o scosese la iveală era o prezentare a activităţii lui militare. Întors spre guvernatorul străin, generalul puse jos un genunchi şi ridică sus fâşia de hârtie, oferindu-i-o. Străinul nu înţelese ce i se dă şi mai întâi îl întrebă pe translator despre ce era vorba. După ce i se explică, străinul o primi. Abia atunci generalul Xiao îşi ridica genunchiul de pe podea. În conţin nu are, el se ploconi în faţa guvernatorului adjunct şi a altor ofiţeri. Şi cu toate că ceilalţi nici nu se gândiră să-i întoarcă onorurile, el nu se sinchisi. Încheind cu tot acest ceremonial, făcu un pas înainte şi începu să-i vorbească guvernatorului străin. Acesta îl rugă să ia loc.

— Sunt venit să vă slujesc, preamărite, şi în faţa voastră nu pot sta jos! răspunse el.

Străinul insistă mult şi abia atunci generalul primi să se aşeze pe colţul unui scaun. Fiecare se exprima în limba sa, iar interpretul traducea. La un moment dat, când străinul rosti *yes*, translatorul repetă în chineză: da. Tuturor celor prezenţi, gesturile şi vorbele generalului li se păreau caraghioase, vrednice de râs, numai el se ţinea grav, sobru.

— Vreau să vă spun, se întoarse el la un moment dat

spre guvernator, că am misiunea să vă întâmpin şi să vă conduc la Nanjing, pentru o vizită de câteva zile. Înălţimea Sa a aflat de sosirea Domniei Voastre şi v-a pregătit o casă pe măsură în care să locuiţi. Camerele au fost împodobite cu lampioane multicolore, iar pe pereţi au fost agăţate tablouri şi caligrafii scumpe. S-a muncit trei zile şi trei nopţi acolo. Vă implor deci să ne faceţi onoarea de a accepta. Am putea porni chiar astăzi.

Interpretul traduse cuvânt cu cuvânt.

— Dar am spus încă de la început că plecăm de aici. Sunt aşteptat în altă parte. Rămân însă îndatorat emisarului vostru.

Auzind răspunsul, generalul nu se lăsă.

— De nu veţi merge, mai marele nostru va zice că nu mi-am îndeplinit misiunea şi nici n-am să îndrăznesc să mă mai întorcân. provincie. De aceea, vă rog, ori ei!

aţi fi de ocupat, primiţi invitaţia, măcar de dragul în m. Venirea voastră îl va bucura pe emisar, cart» mă va recompensa cu un post bun, iar eu şi familia mea numeroasă, cu mic cu mare, o să vă urăm cât om trăi numai noroc şi viaţă lungă.

Când încheie, se înclină din nou. Interpretul îşi făcu datoria. Străinul râse cu poftă şi-i transmise prin translator:

— Nu mă obligaţi, fiindcă, oricum, la Nanjing n-am să mă duc.

— Dacă nu doriţi să vă arătaţi bunătatea faţă de mine, n-am ce face, constată generalul. Am fost trimis să vă stau la dispoziţie. Ordonaţi cu ce vă pot fi de folos.

Guvernatorul străin îi adresă câteva cuvinte de

mulţumire. Atunci magistratul îl pofti pe străin să coboare pe mal, specificând că i s-a pregătit o locuinţă. Guvernatorul nu mai putu refuza acest lucru măfiint şi se învoi. Coborâră împreună. Magistratul avea treburi, însă generalul nu se întoarse în Nanjing, ci se puse pe aşteptat, înarmat cu o altă carte de vizită, gata oricând să urce pentru a doua oară pe corabie. La întrevederea cu guvernatorul străin, acesta îi spusese că va părăsi locul într-o săptămână, dar iată că în cea de-a cincea noapte, pe când generalul dormea dus pe canoniera sa, izbucniră deodată strigăte, zgomote şi lovituri de tun care îl treziră brusc. Înspăimântat, se încovrigă sub plapumă; ar fi vrut să ordone cuiva să vadă ce se întâmplă, dar. Îi pierise până şi glasul. În acest moment în care era pur şi simplu paralizat de neputinţă, un marinar se prezentă şi-i raportă:

— E grav, Excelenţă! Au dat bandiţii!

Cuvântul bandiţi avu darul să-l înfricoşeze şi mai tare pe general, astfel că singurul gând care i se învârtea prin cap era să-şi tragă cât mai iute pantalonii pe el şi s-o apuce la fugă. Din grabă, îmbrăcă pantalonii pe dos, apoi nu se ştie cum îi răsucise, că un picior nu-i mai ieşea deloc din ei. Împinse cu putere şi reuşi să sfâşie tivul. Abia atunci îşi dădu seama că-i băgase invers şi în sfârşit îi întoarse şi şi-i puse pe el ca tot omul. Dar peripeţiile îmbrăcatului continuară, de vină fiind nasturii de ia veston, care nu voiau să se încheie; apoi, generalul bâjbâi o groază de timp după încălţări. Crezând că avea de gând să se bată, aghiotantul îi întinse puşca.

— Dac-au năvălit bandiţii, îl opri el, nu e loc mai nimerit în care să ne ascundem decât în oala de jos, în

grămada de cărbuni.

O rupse primul la sănătoasa, dar după câţiva paşi îl auzi po marinarul de la babord strigând:

— Bravo! Bravo! Toţi bandiţii au fost nimiciţi de marinarii de pe corăbiile străine, ba aceia au şi înşfăcat zece – douăzeci dintre tâlhari. Vă rog să vă liniştiţi, Excelenţa Voastră, e linişte!

1 mia acum generalul îşi recapătă calmul. Se opri şi-4 întrebă pe cel de lângă el:

— Oare nu visez?

Marinarii râseră.

— E adevărat că i-au lichidat pe bandiţi? întrebă, neîncrezător.

— Cum să nu fie? interveni un marinar. Am văzut cu ochii mei. Vreo doisprezece – treisprezece sunt arestaţi.

— Ai văzut bine? Să nu se afle careva ascuns í¡n întuneric şi să ne căsăpească în clipa când vom pune piciorul pe pământ. Cu viaţa nu-i de glumit! mai bine stăm frumuşel pe loc. În privinţa prinderii bandiţilor, asta nu ne priveşte pe noi. E treaba dregătorilor locali. De fapt, suntem musafiri şi n-are rost să tragem noi ponoasele. Stingeţi felinarele, încuiaţi intrările pe vas. Mare atenţie! Mare atenţie!

Cu acest ordin, se dezbrăcă şi-şi reluă somnul. Ofiţerii şi marinarii din subordine se bucurară că n-au nimic de făcut şi plecară să se culce.

A doua zi dimineaţă, ca de obicei, generalul trebuia să fie la ora şapte pe corabia guvernatorului străin, să-şi prezinte omagiile, însă deteama bandiţilor amână vizita cu o oră. Magistratul districtului Haizhou sosise înaintea lui la

locul atacului, fiind înştiinţât de către străini. Guvernatorul străin îi încredinţă deci acestuia pe cei treisprezece bandiţi prinşi, pentru a fi judecaţi. Şi ca nu cumva să-i scape vreunul pe drum, îi dădu şi opt soldaşi care să-i escorteze. Acum că bandiţii era legaţi fedeleş, generalul

Xiao prinse curaj şi trimise şi el, cu gândul la recompensă, câţiva marinari în ajutor. Magistratul însă, după ce ajunse în sala de judecată, dădu drumul marinarilor străini şi chinezi şi începu interogatoriul. Văzând că n-au încotro, bandiţii recunoscură că băteau satele şi prădau oamenii, mărturisind şi timpul de când se apucaseră de jafuri. Bucuros de o asemenea pradă, magistratul raportă cazul la provincie.

Citind telegrama, emisarul imperial se înroşi, apoi deveni livid la faţă şi până la urmă un zâmbet îi flutură pe buze. Chemă la el pe inspectorul răspunzător cu treburile străinilor şi-i arătă telegr ama.

— Ce aveţi de gând, învăţătorule? întrebă acesta după ce o citi.

— Mi se pare că străinii au dat dovadă de o eleganţă fără seamăn luptându-se cu bandiţii, arestându-i şi apoi cedându-ni-i. În situaţia aceasta, se cuvine să le răspundem pe măsură. Mă* gândesc că de vreme ce bandiţii au fost interogaţi şi ei au declarat că jefuiesc de mai mulţi ani, trebuie să-i pedepsim prin execuţie imediată. Magistratul Mei să redacteze o notă verbală în limba engleză asupra acestui caz, trecând în ea şi pedeapsa pe care urmează să o primească bandiţii. Nota să fie prezentată străinilor. Ce credeţi?

— Lucrul acesta ne priveşte numai pe noi, spuse

inspectorul după un moment de gândire. Se supun jurisdicţiei noastre şi nu se cade ca străinii să fie implicaţi. Eu aş aprecia că este corect să aprobaţi deja aplicarea execuţiei pe loc, dar nu văd necesar să-i informăm pe străini. Sunt de acord că pentru efortul lor, trebuie să le mulţumim şi în direcţia aceasta v-aş sugera două modalităţi. Ori magistratul se duce şi le transmite recunoştinţa Voastră, ori le trimiteţi nişte daruri pentru marinari. Aceasta este părerea mea cea proastă, vă rog să hotărâţi, învăţătorule.

Emisarul îl asculta atent, tăcu puţin, apoi decise:

— Aţi grăit cu dreptate. Ei au dat dovadă de mărinimie, de aceea nici noi nu putem să râu le arătăm o cât de mică amabilitate. Să le trimitem nişte daruri, obiecte de-ale noastre. Cât despre pedepsirea bandiţilor, gândul meu este că tot e mai bine să ne sfătuim cu străinii. Când vor pleca, ne vedem de treabă, atunci e altceva. Mi se pare că în felul acesta ar fi mai potrivit.

— Cazul ţine cu totul şi cu totul de dreptul n os tiu suveran. Străinii nu trebuie în niciun chip consultaţi, nu se lăsă inspectorul.

— Înţeleg lucrurile acestea, fiindcă am. Îmbătrânit în post, continuă emisarul imperial, supărat de insistenţa subalternului său. Voi sunteţi prea îndărătnici şi într-o situaţie ca asta nu ştiţi să-i lăsaţi şi celuilalt câte ceva.

— Bandiţii sunt ai noştri şi ne păstrăm suveranitatea neştirbită, râse inspectorul. Cadourile dovedesc preţuirea noastră. O a doua cale nu există.

— Sunteţi într-adevăr un om care înţelege greu, îşi dezvălui emisarul supărarea. Ce v-am explicat eu? Cazul

acesta nu este unul obişnuit şi nu are precedente. Bandiţii sunt chinezi, dar cine i-a arestat? Ei au luptat şi nu vor cine ştiqce avantaje din partea noastră. Dar nici atâta consideraţie nu le putem aqorda, încât să nu le arătăm cum considerăm noi că se cuvin pedepsiţi bandiţii prinşi de ei? Cum spuneam, am îmbătrânit ocupându-mă de aceste chestiuni, dar voi lăsa pe alţii să hotărască. N-am să mă mai amestec!

De mânie, barba i se strânse în smocuri. Rămase pe loc, tăcut. Văzându-l înfuriat, inspectorul socoti că lucrurile se pot complica şi că va avea el însuşi de suferit: „Suveranitate sau nu, ce-mi pasă?” îşi zise. „De ce să-mi fac eu însumi neplăceri? Şi de ce să-l împing pe şef să se supere pe mine?” se gândi cum să o întoarcă. Răsuci chestiunea pe toate părţile şi până la urmă recunoscu direct:

— Îmi dau seama că am înşirat numai prostii, pe alături de cele ce se cuveneau. De vreme ce aţi chibzuit la o soluţie complexă, învăţătorule, în temeiul căreia puneţi accentul pe raporturile de prietenie, acest lucru nu prejudiciază dreptul suveran în esenţa sa, de aceea nu am decât a vă exprima deosebita mea preţuire! Abia acum am ajuns să pricep că nu se încalcă suveranitatea, ci se are în vedere aspectul raporturilor. Vă rog să-mi ordonaţi dacă pot să acţionez.

— Cum?

— Telegrafiem imediat magistratului districtual Mei să-i osândească pe cei mai răi dintre cei treisprezece bandiţi, la execuţie capitală, aşa după cum o cere dreptul nostru suveran. Ceilalţi, fără deosebire, vor fi trataţi ca

tâlhari de drumul mare. Să nu socotească însă pedepsele ca definitive, d aşa cum mi-a poruncit înălţimea Voastră să le înfăţişeze străinilor, să decidă ei. Dacă aceştia se vor pronunţa pentru moartea tuturor, aşa să fie. De vor cere însă să fie eliberaţi, restul bandiţilor se va bucura de mărinimia înălţimii Voastre.

Emisarul imperial ascultă încuviinţând din cap şi îngânând mereu „bine”, „se aprobă”, iar înainte ca inspectorul să încheie, rosti:

— Aşa şi numai aşa! Ştiam cu că sunteţi plin de idei. Astfel se explică faptul că vă cer sfatul în orice chestiune. Acum aşa vom face. Trimiteţi imediat o telegramă cu instrucţiuni.

Despre felul cum s-a ocupat inspectorul de îndeplinirea misiunii nu vom vorbi. Ne vom referi numai la acţiunile magistratului din mom &ntul în care a primit telegrama din capitala provinciei. El procedă întocmai cum i se indicase. Porund ca cinci dintre arestaţi să fie aduşi în sala de judecată, examinaţi şi însemnaţi, apoi duşi pe terenul de execuţie pentru a fi executaţi pe loc. În timpul execuţiei, el şi şeful închisorii se îmbrăcară în mantale *doupeng* de culoare roşie. Conform tradiţiei,» după executarea pedepselor cu moartea, trecură amândoi în costumaţia lor sinistră pe la templul Spiritului ocrotitor al oraşului, să aprindă santal. Întorşi la Yamen, dădură în primul rând prin sala de judecată, apoi se retraseră într-un cabinet. Rostul mantalelor roşii era de a îndepărta din preajma acelora care le purtau demonii, înfricoşaţi mai mult decât orice de culoarea roşie. Drumul la templu avea şi el o menire: preoţii de a<folo invocau alţi demoni mai

mici pentru a-i alunga pe eventualii demoni care s-ar fi ţinut după executori, Iar în Yamen aceştia intrau mai întâi în sala de Judecată, pentru că acolo portăreii băteau şi bocăneau din ciomege, ocolind, ieşind şi perindându-se cu multă zarvă, pentru a înfricoşa şi a puiae pe fugă oricâţi demoni s-ar fi ţinut prin apropiere. Aceasta era procedura dintotdeauna. La urma urmei, nimeni nu văzuse un mandarin încolţit de demoni, dar cu aceste măsuri de prevedere, mandarinii se autoînşeiau, se amăgeau singuri, liniştindu-şi propria conştiinţă.

Îngrijorat că peste două zile străinii urmau să plece, mandarinul trimise, de îndată ce se instală în cabinet, să-i fie adus profesorul de la şcoală, chiar atunci, la căderea serii. Când acesta sosi îl puse să traducă dosarul întocmit asupra bandiţilor, pentru a i-l prezerva guvernatorului străin şi a-i cere acestuia verdictul. La început, profesorul se îmbufnă.

— Există nişte ore din zi când oamenii muncise, protestă el. Astăzi am avut câteva ore bune de clasă şi noaptea am nevoie şi eu de odihnă. La ora aceasta, îmi oereţi să traduc? Dar traducerea este un lucru greu şi chinuitor, ca o rană pe creier! Voi lua dosarul cu mine şi-l voi traduce atunci când voi găsi timp pentru el.

Magistratul trimise secretarul să-i explice pentru ce avea nevoie de act neapărat a doua zi în zori. Profesorul acceptă „în mod cu totul neobişnuit”, apucându-se de lucru chiar în cabinetul magistratului. Acesta se arătă recunoscător şi îşi făcu mereu treburi pe acolo, întrebându-l dacă voia ceai, dacă-i era foame şi aşa mai departe. Ba îi porunci slugii să deschidă până şi un flacon

cu o soluţie pentru stimularea creierului, medicament produs de Compania Iluo din Shanghai. Profesorul se simţi măgulit şi puse inimă în munca sa. Trudi opt ore încheiate pentru a face un extras, pe care i-l citi magistratului. Acesta îl aprecie a fi bun şi chemă pe cirfeva care să ducă documentul, însă de data aceasta profesorul se oferi el însuşi să facă pe mesagerul. Guvernatorul străin citi textul o dată, de două ori, se mai uită peste el, apoi întrebă despre ce era vorba. Profesorul îi explică

— Noroc că aţi venit chiar dumneavoastră. Am cu mine oameni care ştiu aproape toate limbile pământului, dar engleza dumitale n-ar înţelege-o nimeni, zise guvernatorul şi izbucni în râs.

Profesorul ştia că făcuse cu toptanul greşeli de sintaxă şi că era luat în bătaie de joc. De ruşine, roşi până în vârful urechilor.

— Dacă legea onoratei dumneavoastră ţări cere pedeapsa eu moartea pentru toţi bandiţii, îl rog pe Excelenţa Sa din Haizhou să procedeze întocmai, glăsui guvernatorul în continuare.

Atunci profesorul îl invită la locul execuţiei. Străinul acceptă, fixând o oră. Profesorul se întoarse la Yamen.

Magistratul Mei Yangren dispuse ca criminalii să fie escortaţi la locul execuţiei. Când ajunse şi el acolo, guvernatorul străin, înconjurat de câţiva zeci de militari, îl aştepta deja. Marinarii. străini erau înarmaţi, îmbrăcaţi îngrijit şi toţi la fel de înalţi. Aveau puştile strălucitoare de-ţi luau ochii şi stăteau cu toţii în picioare, unul lângă altul, fără să scoată o vorbă. Magistratul se uită la propriii săi soldaţi, aceştia erau şi înalţi şi scunzi, şi tineri şi bătrâni,

printre ei aflându-se unii bolnavi sau distruşi de opium. Hainele de pe ei erau militare, dar neîngrijite, neîncheiate, zdrenţuite, încât aşa cum arătau, oamenii lui nu se deosebeau cu mult de nişte cerşetori. Apoi când mergeau, nu se cunoştea că alcătuiesco trupă în marş, iar când stăteau drepţi arătau a orice, dar numai a militari nu. Picioarele abia şi le trăgeau, unii umblând mai mult în tălpile goale, deoarece încălţările de paie li se rupseseră de tot, ciorapii li se închiseseră la culoare de murdari; câţiva dintre ei purtau bocanci cu ţinte. Ajunşi pe teren, mulţi dintre ei se puseră pe spus glume, alţii pe înjurat. Bolnavilor nu le păsa de nimic şi scuipau scârbos, iar opiomanii îşi ştergeau lacrimile şiroind vrând-nevrând din ochi, cu mâiţecile hainelor. Cât despre arme, ce să mai vorbim: colfeparându-le cu ale străinilor, era o diferenţă între ele, ca de la cer la pământ! După ce guvernatorul străin se salută cu mandarinii locali, îi fotografie pe condamnaţi, iar după execuţie mai făcu o fotografie şi apoi se despărţi de dregătorii chinezi.

Între timp, magistratul pregătise darurile şi porunci să fie trimise prin generalul Xiao. Când auzi de această misiune, generalul se învioră imediat. Darurile veneau din partea emisarului imperial. Generalul se îmbrăcă în hainele de ceremonie. Darurile fuseseră împachetate în câteva cutii. Porcii şi oile, vii, din fiecare câte o sută de capete, erau minate de marinari. Generalul mergea în fruntea turmelor, aşezat comod într-o lectică. „Do câţiva ani, de când lucrez pe canonieră”, îşi zise, „am uitat să mă mai fin călare pe un cal”. Ajunse pe corabie. Interpretul prezentase deja lista cu daruri şi străinii înţeleseră. Xiao

Changui urcase de atâtea ori pe corabie, încât locul şi oamenii îi erau cunoscuţi. Salută pe toată lumea, fie ofiţer, fie subofiţer sau marinar. În faţa guvernatorului, se înclină de două ori: o dată din partea sa, a doua oară din partea emisarului. Străinii îi ştiau deja meteahna ploconirilor şi nu li se mai părea nici caraghios şi nici ciudat. Guvernatorul porunci să se primească darurile; îşi exprimă apoi mulţumirile şi îi ordonă unui ofiţer să-l invite pe generalul Xiao la masă. Cât îl mai perpelise şi fiersese acest ospăţ! Unii soldaţi străini, învăţaţi deja cu el, nu-i arătară nici respect şi nici politeţe, purtându-se cu el mai mult decât cu familiaritate: îl traseră de părul împletit în coadă, râzându-şi de el.

— Ai coadă şi jos? glumeau.

El nu le ştia limba, dar îşi dădea seama că era batjocorit. Se înroşi la faţă şi îşi plecă privirea, amuţind de tot. La sfârşitul mesei, mulţumi guvernatorului şi-şi luă rămas bun, întorcându-se direct la Haizhou, pentru a discuta preparativele pentru ceremonia de plecare a străinilor. Generalul voia iarăşi să îngenuncheze pe mal, propunându-i şi comandantului local să i se alăture, ba chiar să facă acest lucru fiece soldat din trupele lui. Comandantul local fu de acord. Magistratul convocă şi el toată suflarea mandarinală.

— Prinderea bandiţilor, spuse la un moment dat magistratul Mei, deşi este opera străinilor, am înţeles că l-a bucurat pe emisarul imperial şi am bănuiala că vor urma promovări.

Generalul Xiao se înclină adânc, amintind şi numele său. Magistratul nu-l repezi: generalul venea din preajma

emisarului şi îl putea vorbi de bine. Profesorul de engleză ceru ca şi el să fie avansat.

— Voi face în aşa fel, ca să se ştie că aţi muncit cel mai mult dintre noi, frate mai mare. Fireşte! Fireşte!

aprobă Moi.

În timpul acosta, judecătorul care urcase primul pe corabie se aşternuse cu cineva la discuţie; auzind că aveau să se facă propuneri pentru promovări, îşi lăsă baltă companionul şi se apropie de magistratul districtual.

— Şi elevul vostru întârziat, Excelenţă? îl abordă el.

Magistratul tresări.

— Ce doriţi, frate mai mare? întrebă.

— Nraş vrea să mă laud, dar succesul întregii chestiuni îmi revine mie. Cum nu ştiţi, Excelenţă? Doar nimeni nu îndrăznea să urce pe vas atunci când m-aţi însărcinat pe mine să fac pasul acesta.

— Aşa e. Dar participarea nu înseamnă neapărat succes.

— Dacă nu m-aş fi dus eu la ei, s-ar mai fi purtat străinii cu atâta bunăvoinţă? I-ar fi prins ei pe bandiţi? Nu cer altceva, decât să scrieţi în amănunt despre acest merit al meu. Când va citi raportul, sunt sigur că emisarul imperial nu mă va respinge. Iar eu n-am să uit gestul dumneavoastră nicicând.

— Vom mai discuta, îngână Mei.

De teamă că nu va fi luat în seamă, judecătorul rămase multă vreme, ca plouat, apoi în minte îi încolţi brusc un gând şi se duse şi-l trase de mânecă pe profesor. Ieşiră împreună, iar afară judecătorul îi vorbi astfel:

— În chestiunea aceasta, dumneavoastră aveţi

meritul întâi şi eu pe al doilea. Oricum, nu se află a treia persoană care să ne eclipseze reuşita. În magistratul Mei nu mă prea încred. Ce-ar fi să mergem în seara asta împreună pe corabia străinilor şi să-i rugăm, să ne dea o scrisoare către emisarul imperial, iar în aceasta să ceară chiar ei să fim promovaţi? Atunci n-am mai avea nevoie de ăştia. Ce spuneţi?

Profesorul îl ascultă şi-şi zise: „Nu gândeşte rău. Calea deschisă de străini e mai largă decât a chinezilor. Mă mir chiar cum de i-a trecut lui prin cap a/oest lucru”.

— Da, da, e minunat, îl lăudă el. Dacă vreţi, chiar să vă duceţi acolo, vă însoţesc şi voi traduce tot ce veţi spune.

Plecară, nu înainte de a lua cu ei cărţi de vizită, roşii. Orezând că străinii nu ştiu decât să fie binevoitori, judecătorul se purtă de această dată cu îndrăzneală.

— Ce vreţi? întrebă un soldat.

— Vrem să mergem la guvernator, spuse profeson. il.

Soldatul îi conduse până la acesta. Judecătorul se arătă numai zâmbete, îngenunche, se ploconi, aşa cum se purtase generalul Xiao, în prima zi. Străinul se obişnuise; aşteaptă până ce acesta se ridică şi abia atunci le făcu semn să se aşeze. Profesorul explică pentru ce veniseră. Străinul, râse, apoi dădu din cap că nu se învoia. Judecătorul ghici că omul din faţa lor îi refuza şi se alai mă. Avea de gând să se amestece în discuţie, dar încă nu ştia ce *; a spună, şi tot nu s-ar fi făcut înţeles. Profesorul articula mai departe sunete necunoscute şi după o bucată de vreme, guvernatorul zâmbi. Atunci profesorul întoarse capul, luă din mâna judecătorului cărţile de vizită şi i le întinse străinului. Acesta se uită la ideogramele chinezeşti,

neînţelegând nimic.

— Ce scrie? întrebă.

Profesorul traduse cele înscrise pe cartea de vizită a judecătorului, în vreme ce acesta îl privea mândru, convins că acum vor fi luaţi în seamă. Peste. Încă puţin, profesorul de engleză îi zise judecătorului că trebuie să plece.

— Şi cum rămâne? Am avut noroc? întrebă judecătorul, agitat.

— Vorbim mai încolo, şopti profesorul.

Neavând încotro, judecătorul se înclină în semn de rămas bun şi ieşi după profesor.

— Nu mi-ai spus cum a rămas! întrebă el din nou, dincolo de uşa cabinei.

— Discutăm acasă pe îndelete, i-o tăie profesorul.

Judecătorul transpirase tot. Abia când ajunseră în biroul lui, profesorul îi povesti că la început guvernatorul străin nici nu voise să audă, apoi, în urma pledoariei lui, acceptase ca în scrisoare să-i laude pe-amândoi în mod deosebit. Judecătorul se bucură. A doua zi participară împreună cu ceilalţi la petrecerea străinilor. Generalul Xiao Changui se întoarse în Nanjing.

În ziua următoare, magistratul districtului Haizhou, Mei Yangren, trimise raportul, care ajunse la emisarul imperial în acelaşi timp cu scrisoarea expediată prin poştă, de către guvernatorul străin. În scrisoare, guvernatorul străin îşi exprima înalta gratitudine către emisarul imperial pentru faptul de a fi trimis pe cineva să-l întâmpine şi de a-i fi făcut daruri. „Dregătorii civili şi militari din Haizhou m-au tratat foarte bine” şi mai departe scria: „Toate acestea se datorează aranjamentelor înălţimii

voastre şi sunt profund mişcat pentru aceasta”, în final, arăta că „judecătorul din Haizhou şi translatorul m-au rugat să vă cerşesc să le acordaţi posturi mandarinale. Ce fel de posturi le veţi da, înălţimea Voastră hotărâţi, eu nu mă amestec. Anexez cărţile lor de vizită” şi aşa mai departe. „Toate aceste întâmplări l-au necăjit destul pu magistratul Mei. E adevărat că nu el i-a prins pe bandiţi, dar am să-l promovez, să fie exemplu. Scrisoarea străinului mă îndreptăţeşte cu atât mai mult să fac lucrul acesta. Cât despre judecător şi profesorul de engleză, dacă au fost capabili să se aibă bine cu străinul, în aşa fel încât acesta să scrie despre ei, înseamnă că sunt oameni răbdători şi îmi vor fi de folos în viitor. Am să-i aduc în Nankin!” *

Peste încă o zi, emisarul imperial le trecu comisarului şi cenzorului raportul magistratului Mei şi le vorbi despre rugămintea străinului în legătură cu cei doi.

— Aceşti oameni n-au făcut bine că şi-au croit drum cu ajutorul străinilor, îşi exprimă părerea comisarul. Dacă se va porni o astfel de modă, vor veni atâţia să cerşească sinecuri, încât ne va veni greu să le facem faţă. Vreau să spun că magistratul Mei trebuie premiat pentru treaba pe care a făcut-o în cazul bandiţilor. Cât despre judecătorul care a procedat fără ruşine, vă rog să hotărâţi: ori îl demitem, ori îl mustrăm tare, ca altă dată să-i fie teamă de asemenea practici.

Emisarul îl ascultă cu vădită neplăcere şi îşi arătă nemulţumirea pe loc:

— Uitaţi ce vremuri trăim! Imperiul are nevoie de oameni destoinici şi noi să-i blamăm? După părerea voastră, ar trebui să-i gonim pe străini, să nu-i luăm în

seamă. Uite cine-mi este prim-sfetnic! Aţi vrea cumva să-i supărăm şi ei să trimită canoniere bine echipate şi să ne închidă? Să fim obligaţi să le dăm acestor străini arginţi, cerşindu-le pacea? Raţionamentul acesta este greşit de la început şi până la sfârşit. Gândiţi-vă, e adevărat sau nu, ce afirm cu? Cei doi au cerut recomandarea străinului şi mic mi se pare a fi procedat cu înaltă înţelepciune. Asemenea oameni dibaci vor deveni buni diplomaţi. China este acum slabă şi avem nevoie de oameni care să ştie să tragă cât mai mari foloase.

La această mustrare, comisarul, deşi nu era convins în inima sa de pledoaria emisarului imperial, nu-l mai contrazise. Rosti de câteva ori „da” şi se retrase.

Emisarul imperial îi chemă pe cei doi din Haizhou. Aceştia bănuiau că trebuie să fie la mijloc scrisoarea guvernatorului străin şi se bucurară, pornind îndată spre Nanjing. Cum ajunseră, emisarul îi primi deosebii de bine, îi reţinu şi discută cu ei vreme îndelungată, lăudându-i.

— Nu vă întoarceţi, le spuse, am aici nevoie de voi.*

Cei doi îi exprimară multele lor mulţumiri. A doua zi, emisarul imperial îl numi pe judecător funcţionar la Direcţia pentru treburile străine, încredinţându-i şi supravegherea fabricii de hârtie. Interpretul, deoarece era profesor de engleză, fu numit profesor universitar şi expert în treburile cu străinii.

Magistratul Mei Yangren fu şi el promovat, ca şi generalul Xiao Changui, dar despre ei nu vom mai volrbi.

— Directorul fabricii cine credeţi că era? Vă vom spune noi: se chema Fu Bowan şi primise funcţia aceasta nu de mult. Tatăl lui fusese într-un rând inspector al

vămilor, apoi judecător provincial şi de două ori comisar provincial. La ultimul post, nu s-a prea înţeles cu un guvernator nou-numit şi socotind că şi aşa îşi făcuse suma, a anunţat că era grav bolnav şi s-a retras din slujbă. Bowan avusese un frate mai mare, care se prăpădise la numai şaisprezece ani, astfel că speranţele întregii familii se revărsară asupra lui. Când voiau să-l flateze, ai casei îi ziceau Milionarul. Adevărul era că tatăl lui strânsese cam peste jumătate de milion, însă numele de Milionarul suna mult mai frumos. Cu toate astea, omul nostru era scund, inâdesat şi gras, iar pe tocuri înalte abia dacă părea şi el mai răsărit, fapt pentru care fusese poreclit Ciocan. Taică-său îi cumpărase încă înainte ca el să împlinească o lună un titlu de inspector şi cei care-l cunoşteau din copilă ne i se adresau de multe ori cu veneraţie. „Inspectorul coborât din ceruri". Denumirea aceasta o ştiau însă numai neamurile, iar cei mulţi i se adresau cu porecla general cunoscută – Ciocan.

La început, Ciocan a trăit la adăpost de orice griji şi n-avea de gând să ajungă cu adevărat mandarin. Stătea acasă şi ziua întreagă fuma opium. Credea că era suficient pentru un opioman să mănânce bine ca viciul să nu i se ghicească. În concluzie, îi poruncise bucătarului să-i pregătească zilnic două raţe, una pentru prânz şi alta – seara. Din oase şi din zgârciuri, i se făcea o supă pe care o sorbea în dimineaţa următoare. Trei sute şaizeci şi cinci de zile din an mânca tot astfel, încât era gras şi îşi păstra pielea albă, arătând în întregime diferit de alţi opiomani. Fuma de trei ori pe zi, după mese. Când încheia cu tutunul, prosoapele fierbinţi îl aşteptau gata-pregătite şi trei-patru

slugi îl ştergeau bine, să nu i se simtă năravul. Pe urmă lua o oglindă şi se privea, spunând:

— Am atâta avere, că oricât aş fuma, cui ce-i pasă? Dar noi, cei care ne-am bucurat de binefacerile braţului ocrotitor şi mărinimos al patriei, va trebui totuşi să ne luăm cândva în primire posturile de demnitari, iar un mandarin cu chip de opioman nu va fi bun conducător.

— S-a nărăvit la lucruri proaste, însă nu e un stricat, rosteau despre el cei bătrâni, auzindu-l.

De aceea, oamenii îl stimau şi-l îndemnau mereu să se smulgă din amorţeală. Dar lui nu-i era deloc pe plac să se ducă într-o provincie şi să înceapă ca asistent al nu ştiu cui. Ar fi vrut fie să plece în străinătate, fie să în<reîn comerţ, ori pentru aceasta era nevoie să obţină o numire din partea guvernatorului. Însă cine îl ştia şi-l căuta pe el acasă să-i dea o dregătorie? Şi totuşi, până şi unor oameni ca aceştia li se iveşte câte un prilej norocos.

Un fost slujbaş al tatălui lui, om pe care îl chema Wang, ajunsese inspector şi fusese consilier de ambasadă tu nu ştiu ce ţară. Ambasadorul de acolo se numea Wen

Guo. Fusese academician, îi plăcea să scrie şi să caligrafieze şi făcea mai mult muncă de birou, departe cu mult de realităţile zilei. Străinii ştiau că ambasadorul, luându-se după cărţi, se afla cam cu zece ani în urmă în ce privea aprecierea lucrurilor. Gândiţi-vă, stimaţi cititori: oricine-ar fi, dacă n-ai ieşit o viaţă din capitală şi apoi ţi se cere să mergi în străinătate, oricât ai fi de învăţat, când eşti pus în faţa unor adevăruri concrete şi trebuie să acţionezi, nu vei vedea altceva decât negru înaintea ochilor.

Dar să scurtăm vorba. După primirea la Palat, cărturarul Wen a cerut audienţă la câţiva miniştri cu influenţă, rugându-i să-l sprijine. Unii s-au arătat binevoitori şi i au prezentat chiar doi oameni, un consilier şi un ataşat, cu experienţă în munca diplomatică prin ţări străine. Consilierul nu era altul decât inspectorul general districtual Wang şi el s-a gândit imediat la fiul protectorului său, cu atât mai mult cu cât el îi şi scrisese că i-ar plăcea să meargă în străinătate. Ca urmare, Wang i-a vorbit ambasadorului despre Ciocan şi acesta l-a acceptat. Atunci tot Wang a expediat o telegramă pe adresa familiei Fu, dându-i lui Ciocan întâlnire în Shanghai. Într-o asemenea metropolă, Ciocan, în ciuda faptului că era fiul unor oameni de vază, dar pe de altă parte şi conştient de lipsa sa de experienţă, recurse în fiece chestiune la sfatul lui Wang, ba se purtă faţă de el şi cu multă atenţie, spre bucuria şi mulţumirea lui. Au plecat, apoi, împreună în străinătate. Wang pe post de prim-consilier, Ciocan, pentru că avea de mic titlul de inspector, s-ar fi cuvenit să primească o funcţie nici mai mare şi nici mai mică decât cea cuvenită titlului său; dar cum nu ştia să facă nimic practic, Wang l-a sfătuit să-i ofere ambasadorului ceva bani şi să-l recunoască drept învăţătorul său. Până la urmă acesta i-a aranjat o sinecură[104].

Pe când trăia în Beijing, Wen Guo fusese dregător sărac şi câştiga puţin. Avea nevastă şi două fete tinere, însă nevasta i se îmbrăca mai mult cu haine peticite. Din

104 Guaming chashi, a avea un titlu pur onorific (nu şi poziţia socială respectivă).

lipsă de bani, nu-şi îngăduise să ia o femeie în casă şi făcea singură mâncarea, spăla cu mâinile ei rufele, ţinând toată gospodăria. Când soţul ei primise slujba de ambasador, ea nu se îngâmfase şi nici nu se împăunase, aşa cum ar fi făcut-o alţii. Fiind o femeie la locul ei şi virtuoasă din fire, nu uitase cine era şi ţinuse să se descurce ca dintotdeauna, fără nicio slugă. Avea grijă ca şi mai înainte tot ea singură de bărbat şi de fete. Prietenii îi şoptiseră lui Wen Guo să-şi sfătuiască nevasta să se poarte ca o soţie de ambasador.

— Crezi că eu nu ştiu că acum avem bani? îi explicase ea lui Guo. Numai că atunci când ai, e musai să te gândeşti şi la zile negre când n-o să mai primeşti nimic, de nicăieri. Mai bine-i să cheltuim acum cu grijă şi chiverniseală, pentru ca atunci când vom da de greu, s-o putem scoate la capăt. Lasă-mă pe mine să mă port aşa cum am apucat şi n-o să-ţi strice să agoniseşti şi din asta mai mult.

Ambasadorul îşi zise că femeia sa avea dreptate, de aceea o lăsă în voia ei. Ea era obişnuită cu felul său de a fi şi nu i se părea că ceea ce făcea ar fi, fost ieşit din comun.

Mai apoi, după ce Ciocan a devenit învăţăcelul lui Wen Guo, nevasta acestuia a avut prilejul să-l cunoască, iar într-un rând i-a şi spus: *9*

— Sunteţi învăţăcelul soţului meu şi am să vă vorbesc deschis. În străinătate, sunt puţini chinezi şi e bine ca atâţi câţi suntem să ne socotim o familie. Orice chestiune are să te necăjească să vii la mine să mi-o spui; dacă îţi va fi foame sau ai să ai trebuinţă de ceva anume, să-mi dai de veste şi eu am să mă îngrijesc de orice, ca şi cum ai fi copilul meu.

— Îl stimez pe învăţătorul meu, i-a răspuns Ciocan. Mi se pare minunat ceea ce îmi spuneţi, doamnă!

Dintre membrii ambasadei respective, începând de la ambasador şi până la gradul diplomatic cel mai mic, numai Ciocan era bogat; îşi luase cu el câteva zeci de mii de arginţi. Şi deşi familia şi-o lăsase acasă, avea pe lângă sine trei-patru slugi. Hainele şi le schimba ca nimeni altul”. Străinilor le place curăţenia*, era vorba lui şi vara se primenea de două ori pe zi la cămaşă şi chiloţi, iar iarna zilnic. De câte ori se dezbrăca de ele, cerea să îi fie numaidecât spălate. Dar în străinătate nu era ca în China.

Spălatul era scump şi o deprindere, fie şi lăudabilă, ca a lui Ciocan costa vreo doi galbeni pe zi, într-o lună adunându-se o sumă considerabilă.

Ambasadorul avea noroc cu soţia, care spăla toate rufele familiei. Ambasada Chinei se afla într-o casă oarecare, cu etaj, ale cărei ferestre erau spre stradă. Străinii aveau câte un loc anume pentru spălatul rufelor, pe care le agăţau apoi în curte la uscat. Cum clădirea oficiului chinez era lipsită de curte, doamna ambasador nu putea să întindă rufele în casă, fiindcă n-avea loc, de aceea înghesuia lucrurile pe o sfoară, prinsă în două cuie, chiar sub fereastră. Expunea acolo şi chiloţi şi cămăşi şi «ciorapi, lucruri de tot felul, albastre, albe, care fluturau în vini tot la fel cum fâlfâia steagul cu dragoni de pe clădire. Străinii se uitau din stradă, curioşi: „Ce sărbătoare o fi azi la chinezi?” se mirau. „În afara drapelului, au pus şi steaguri lungi şi pătrate, albe şi albastre, de toate formele şi de toate culorile”. Vorba zbura din gură în gură, răspândindu-se ca despre o ciudăţenie. Unii corespondenţi

de presă şi-au informat redactorii şefi şi peste noapte lumea s-a trezit că ziarele au scris despre aceste lucruri. Noroc că ambasadorul chinez nu ştia engleză. Primeau zilnic ziare, însă acestea erau date translatorului la care şi rămâneau, de aceea ştirea se întinsese şi lăţise în afară, numai cei doi soţi răspunzători de toată vâlva nu ştiaunimic.

După un timp, s-a găsit cineva care i-a şoptit doamnei Wen cât de bogat şi de larg la mână era Ciocan, de vreme ce numai cu spălatul rufelor cheltuia zilnic câţiva galbeni! auzind una ca asta, femeia s-a tulburat peste fire.

— Amida Buddha! a strigat. Eu şi de-aş avea banii lui, nu i-aş risipi în felul ăsta. Ai mei se schimbă o dată pe lună, iar eu abia la două-trei luni. Ce-i cu el de se primeneşte în fiecare zi? înseamnă că el aruncă jumătate din leafă numai pe spălat. Să-i spuneţi că eu una n-am ce să fac cât e ziua de mare şi că ar fi bine să-mi trimită rufele să i le spăl eu. O să-i iau doar jumătate de preţ. El o să facă economii, iar eu o să fiu bucuroasă că voi câştiga ceva bani.

Vorbele ei au ajuns la urechile lui Ciocan, dar el nu îndrăznea să-i dea soţiei mentorului său să-i spele chiloţii şi ciorapii. Femeia însă nu se lăsă. De teamă să nu-i ia altcineva afacerea din mână, l-a chemat pe Ciocan la ea. Omul s-a dus şi soţia ambasadorului a făcut ce-a făcut şi l-a convins; din ziua aceea, el i-a trimis ei rufele să i le spele. Două luni, treburile au mers bine şi Ciocan ca s-o* câştige de tot pe soţia şefului său, a plătit-o la fel de gras ca şi pe străini. Femeii i-a convenit plata.

Într-o zi, un străin renumit l-a invitat pe Wen Guola

un ceai. Acesta s-a dus împreună cu consilierul şi cu un interpret. Ajunşi acolo, au constatat că în saloane nu era loc să laşi să cadă un ac, aflându-se adunaţi vreo două-trei mii de oameni. Mai mult, de jumătate dintre ei erau nobili, mari negustori şi oameni de afaceri. În rest, erau miniştri plenipotenţiari şi consilieri acreditaţi în ţara respectivă, ca şi reprezentanţi comerciali. Toţi oamenii deosebiţi fuseseră chemaţi. Îmbţăcat în costum de gală, cu un fel de pălărie pe cap, Ciocan se răsucea în fel şi chip, ba acoperit de ambasador, ba prins de mulţime, nereuşind să iasă şi el la lumină. La un moment dat, în faţa lui se înfipsese ca un paravan o frumuseţe locală. După protocolul străin, femeile poartă rochii lungi care mătură podeaua şi care în partea de sus au un decolteu mare lşsându-le dezgolite pieptul şi umerii. Acesta fiind obiceiul, nimeni nu găseşte curios aşa ceva. Dornic să vadă ceva interesant dincolo de obstacolul din calea sa, Ciocan cel scund se învârtea disperat căutând să se uite ba pe dreapta, ba pe stânga persoanei dinaintea sa, sucindu-se ca un copil neastâmpărat. Femeia simţi că un nu ştiu ce i se tot furişa pe sub braţ, ceva păros şi rece, dar nu-şi putea da seama ce putea fi. La asemenea serate, o femeie nu vine niciodată singură, ci însoţită de un bărbat. În cazul nostru, bărbatul se nimerise a fi o personalitate, un lord cu o funcţie înaltă în cadrul monarhiei. Neştiind ce anume o deranja de la spate, femeia îl întrebă pe lord. Noroc că acesta avusese mai multe întrevederi cu chinezii şi ştia că aceştia purtau la bonetă chiar „ceva păros şi rece”, obiect numit *hualing*, adică o podoabă din pene de păun, ea fiind un semn imperial al unor merite înalte. Lucrul acesta era perfect

adevărat. Ceea ce nu aflase lordul, era că o sinecură se putea cumpăra. Lămurită în sfârşit despre ce era vorba, femeia se trase un pas înapoi şi lăsă privirea în jos, pentru a admira penele de păun, ba întinse şi mâna să le mângâie, apoi râse împreună cu lordul, amuzată grozav.

Ciocan se obosi peste măsură la acest ceai. Indivizii înalţi de statură se distraseră bine, reuşind să-şi vadă şi să-şi întâlnească cunoscuţii. Numai el, o jumătate de om, aproape că se sufocase în spatele celorlalţi, fără să se bucure de nici măcar o privelişte de ansamblu a petrecerii. Mânios, o dată întors la ambasadă, trei zile nu mai ieşi pe poarta acesteia.

În ziua a patra de autodetenţiune a lui Ciocan, un industriaş dădu o recepţie pentru doi delegaţi chinezi care veniseră într-o călătorie de studiu. Cei doi erau liiunciurieiii, pu numele lor Hulitu şi Talasian. Trăseseră la ambasadă, însă nu se văzuseră cu Ciocan. Industriaşul îl invitase şi pe acesta din urmă să le ţină companie delegaţilor. Ciocan ajunse primul la locul întrevederii, schimbă câteva cuvinte cu industriaşul, apoi cei doi invitaţi principali îşi făcură apariţia. Dădură mâna cu industriaşul, apoi se năpustiră asupra lui Ciocan cu fel şi fel de întrebări.

— Cum vă numiţi? Unde locuiţi? De cine aparţineţi? Din ce provincie sunteţi? De când sunteţi aici?

Cibcan răspunse la fiecare întrebare în parte. Cei doi îl tratau ca pe un adevărat consilier al ambasadei şi în arătau o stimă deosebită. Ciocan îi studie atent: Hulitu avea faţă de opioman, buboasă; Talasian avea chipul unsuros, plin de grăsime. Amândoi erau în vârstă de peste

treizeci de ani. Vorbeau limba din Beijing şi le plăcea să-şi facă relaţii. Ciocan îi întrebă, la rândul său, ce rang purtau, apoi patronul se îngriji în mod special de oaspeţi.

— Cu ce vă ocupaţi în Beijing? Mă gândesc că aveţi treburi până peste cap.

— Cu ce să ne ocupăm? Ne mâncăm raţia de cereale şi altceva n-avem de făcut.

Străinul rămase perplex. Un colaborator de-al lui intră în amănunte şi abia atunci înţeleseră că oaspeţii lor, fiind manciurieni, beneficiau prin naştere de o raţie de cereale.

— Eu am grijă doar să scriu „prezent”, zise Talasian. Industriaşul nu ştia ce înseamnă asta şi manciurianul continuă: Avem obligaţia să mergem zilnic la minister, dar treburi n-avem. Ca să se ştie că am fost, notăm într-un registru „prezent”. Ei, sarcina asta îmi revine mie şi scriu „prezent” nu numai pentru mine, ci şi pentru prietenii mei. De aceea se poate spune că sunt destul de ocupat, pentru că merg în fiecare zi la slujbă.

— De data aceasta ce afaceri aveţi de gând să încheiaţi?

— Jnainte vreme, ne foloseam de arme de foc uşoare. Nu cred să existe altele mai bune. Cât despre tunuri, când au intrat armatele aliate în capitală, au instalat două tunuri uriaşe deasupra porţilor oraşului. Şi-astăzi ne uităm la ele cât de măreţe sunt.

Văzând că nu avea cu cine să discute, industriaşul îi slăbi cu întrebările. Luară masa împreună, apoi se despărţiră. Întors la ambasadă, Ciocan îşi zise: „Acum numai oameni ca ăştia pleacă în străinătate şi fie că se

pricep sau nu, la întoarcere se căpătuiesc cu posturi grase şi va trebui ca şi eu, în ce mă priveşte, să fiu ţent şi la întoarcere să beneficiez de această ieşire”.

Tocmai când era preocupat de aceste gânduri, primi o telegramă de acasă prin care era anunţat că mama lui se îmbolnăvise şi-i cerea să-şi ia o mică vacanţă şi să se întoarcă acasă. Telegrama îl descumpăni. N-avea de gând să plece, dar era la mijloc mama lui şi-i venea greu să spună că nu se duce s-o vadă în clipele în care ea era bolnavă. Dacă cerea voie să se înapoieze în ţară, însemna să piardă totul la jumătatea drumului: făcuse degeaba acest efort la atâta depărtare de ai săi, pentru că în atare împrejurări nu mai putea spera la o promovare. Răsucea lucrurile în fel şi chip, fără să fie în stare să se hotărască. De fapt, cineva din ambasadă îi citise deja telegrama, aşa că multă vreme nu se mai putea ascunde. Ambasadorul îl şi întrebă de ce suferea bătrâna. Trebui să-i arate textul telegramei şi să-i ceară îngăduinţa de a pleca.

— Dacă mama se înzdrăveneşte, preciză, mă voi întoarce să vă aduc această veste.

— V-aş opri, fiindcă îmi sunteţi, într-adevăr, de ajutor, spuse Wen Guo, dar în condiţiile astea îmi vine greu s-o fac. Vă las să mergeţi acasă şi să vă liniştiţi.

Când doriţi să plecaţi? Cât vă costă călătoria? Vă plătesc oficial.

„În situaţia dată, nu pot să nu mă întorc, se gândi Ciocan. Dacă îmi întrerup misiunea de aici, nici gând să mai fie vorba de vreo promovare. Totodată, n-am cum să-i spun că am să revin neapărat”. Deodată, îşi aminti că Hull tu şi Talasian îi împărtăşiseră printre altele că cine a fost

în străinătate primea oricum la întoarcere o slujbă bună. Se linişti, dar îi trecu prin minte ceva şi anume că îi auzise pe cei doi manciurieni că îşi ţineau un jurnal de zi, pentru ca prin el să-şi dovedească străduinţele şi meritele. Ori de-o jumătate de an, de când se afla în străinătate, el nu scrisese nimic. Nu făcuse altceva decât să fumeze şi să flecărească împreună cu mentorul său. Ce să fi scris în jurnal? însă fără acest obiect care să stea mărturie că trăise printre străini, cine-l lua în seamă în ţară? se gândi la o stratagemă. Se duse şi-i mulţumi învăţătorului său pentru grijă.

— La necazuri de felul ăsta, nu aveţi de ales. Dacă starea mamei voastre se înrăutăţeşte, să nu vă întoarceţi, frate mai mic. Peste trei ani, la încheierea misiunii mele, revin în ţară şi vom căuta amândoi o soluţie pentru viitor.

— Ce cuvinte să mai găsesc la atâtea dovezi de grijă? Părerea mea este că învăţăcelul vostru nu se va mai putea întoarce. În provincie nu sunt însă cunoscut şi n-or să-mi dea imediat un post. Aş fi vrut să vă rog ceva…

— Doriţi o scrisoare de recomandare?

— Nu pentru ţară, ci pentru afară. În Anglia pentru negoţ, în Germania pentru arme, în SUA pentru studii. Daţi-mi împuterniciri pentru nişte vizite de documentare.

— Înţeleg că în cazul acesta aveţi nevoie de-o întoarcere grabnică, altfel cum vă veţi putea deplasa în toate aceste ţări?

— Dar nici nu mă voi duce.

— Atunci ce să faceţi cu ele? Mi se pare curios.

— Am să vă mărturisesc deschis, învăţătorule, vorbi Ciocan după ce se codi o vreme. M-aţi adus aici, atât de

departe de ţară şi nutream speranţa că peste trei ani, la împlinirea perioadei de şedere în străinătate, mă veţi propune pentru un post. Cine s-ar fi gândit la această neaşteptată întorsătură de lucruri? Acum nu mai am nicio nădejde. N-am noroc şi cu toată bunăvoinţa dumneavoastră situaţia nu poate fi schimbată. Împuternicirile vi le cer pentru ca în ţară să apar într-o lumină mai favorabilă. Deşi n-am fost în niciunul dintre acele locuri, în autobiografie le voi înşira pe toate, să atragă atenţia.

Ambasadorul râse şi îi făcu pe voie. Ciocan îşi plăti singur călătoria şi se grăbi să ia vaporul. După două luni şi ceva ajunse la Shanghai. Acolo stătu numai o zi şi plecă mai departe. Mama lui bolea de multă vreme şi se simţea când mai bine, când mai rău. Revăzându-şi fiul, de bucurie prinse să se înzdrăvenească de la o zii la alta. Ciocan se linişti şi el. Nu obţinuse mare lucru cu ieşirea aceasta în străinătate, însă împuternicirile din partea ambasadorului îi îndulceau amintirea. Din Shanghai, cumpărase nişte însemnări de călătorie prin Anglia şi prin alte părţi ale lumii şi când avea vreme le frunzărea. Şi chiar dacă nu ţinea minte tot, îi rămânea în memorie câte ceva, de care se folosea în discuţiile de la petreceri. Lumea îl preţuia şi acest lucru îl bucura mult. Când mama lui se putu ridica din pat şi se află în afară de orice pericol, el luă calea capitalei.

În Beijing, se întâlni cu mai multe persoane sus-puse, cărora le vorbi cu vorbe luate de prin cărţile cumpărate la Shanghai, despre misiunile pe care le avusese în mai multe ţări. Oamenii îl lăudau şi îl întrebau de zor cum era pe

acolo pe unde fusese. În afară de ce ştia, punea destule de la el, doar nu putea fi controlat, deoarece oamenii aceia de stat nu văzuseră alte ţări. Fiind crezut orbeşte, Ciocan prindea şi mai mult curaj. După primirea la palat, fu îndrumat spre provincia Jiangsu. Ajuns în Nanjing, se înfăţişă emisarului imperial de acolo. Acesta aflase ce experienţă întinsă avea Ciocan şi luând în consideraţie şi faptul că tatăl lui fusese comisar, îi acordă o atenţie deosebită. Pe de altă parte, deşi emisarul dispunea de o mulţime de oameni care-şi aşteptau rândul să primească o slujbă, foarte puţini dintre ei fuseseră în diplomaţie. În cadrul întrevederii cu el, Ciocan se referi la împuternicirile pe care le primise din partea lui Wen Guo, pentru a se documenta în cele câteva ţări. Când încheie, scoase hârtiile respective şi i le arătă. Emisarul imperial îşi aruncă o privire peste le şi-i ceru să-i povestească ce văzuse pe unde călătorise. Ciocan îşi dădu drumul la gură, făcu comparaţii, povestind fără frica de a fi controlat. A doua zi, emisarul îl lăudă în faţa comisarului şi a inspectorului, ca pe om cu experienţă, căruia i se putea cere sfatul în unele probleme noi.

Peste câteva zile, Ciocan i se înfăţişă din nou emisarului, spunându-i că avea de gând să plece la Suzhou, pentru o întâlnire cu guvernatorul de acolo.

— Am multe chestiuni în care vreau să vă cer sfatul, îi pusese în vedere emisarul. Duceţi-vă dar reveniţi cât mai curând.

Ciocan se bucură. În Suzhou îşi făcu iarăşi reclamă, însă constată că guvernatorul era destul de nepriceput, slujbele nu aveau amploarea din alte locuri, aşa că se

întoarse în Nanjing.

În vremea aceasta, emisarul imperial luase hotărârea că trebuia să-l folosească; Ciocan se dovedea omul cel mai indicat, singurul lui defect era acela că nu avea studii; însă cu un om pe lângă el, care să-l ţină în mână, ar fi fost un bun dregător. În afacerile cu străinii, lucrau numai cu traducători. AAtia erau, într-adevăr, experţi în limbi străine şi cunoşu situaţia din ţările respective, însă studiaseră în străinătate, nu ştiau realităţile din propria ţară şi avea o anumită înclinaţie de a-i ajuta pe străini. În concluzie, cu asemenea oameni, problemele externe ale provinciei nu mergeau deloc bine, suveranitatea fiind ştirbită rău de tot, fără ca măcar ei să-şi dea seama. În acelaşi timp, printre cei care se ocupau de armată, de finanţe şi de educaţie, dacă se găseau unul, doi pricepuţi, ceilalţi nefiind interesaţi decât să parvină şi să se îmbogăţească. Aceasta era starea de lucruri din această provincie. Dar peste tot era la fel şi atunci cum să nu se ducă ţara de râpă?

Dar să scurtăm povestea. Emisarul imperial l-a luat pe Ciocan drept om capabil şi i-a dat câteva însărcinări de seamă. El a redactat repede rapoarte, arătând că nu era bine cum se proceda şi că se cuvenea făcut aşa şi

Să aşa în conformitate cu situaţia din străinătate. Emisarul avea deplină încredere în el. Când a rămas liber postul de director al fabricii de armament, l-a numit pe el, punându-i la dispoziţie fonduri importante pe care să le administreze. Peste încă o vreme, i-a încredinţat şi conducerea Direcţiilor de finanţe şi de poliţie. Acestea erau domeniile în care el se arătase a fi foarte priceput.

Când judecătorul din Haizhou a fost adus în capitala

provinciei, Ciocan tocmai îşi luase de curând funcţia în primire. Lucrurile mergeau însă bine, el nu făcea greşeli şi emisarul îşi sporea încrederea în el. După doi ani, Ciocan a fost numit inspector al vămilor. Judecătorul din Haizhou a fost făcut magistrat de district şi umbla vorba că prin ploconeli putea ajunge chiar prefect. Dacă va fi fost adevărat, nu ştim şi noi nu vom povesti despre aceasta.

XII

Ţ nspectorul general Dan Zhouquan primise, în urma unor verificări la nivelul provinciei Hunan, nu mai puţin de trei funcţii, şi anume de şef al treburilor străine, al armatei şi al educaţiei. Era un om plăcut la înfăţişare şi drept. Cu adevărat se spune că cine este bun într-o direcţie reuşeşte în toate. Fiind bine pregătit şi priceput în munca de redactare, se descurca de minune. E drept că, având atâtea însărcinări, nu era zi în care să lipsească de la slujbă. N-o să mai spunem cât de multă încredere avea guvernatorul în el. Numai că acest Dan avea o hibă: în faţa guvernatorului, orice ar fi zis acesta, nu rostea niciodată cuvântul „nu”.

Într-o zi, guvernatorul scrise din greşeală cuvântul englez într-un act privind o chestiune în care era implicat un francez. Modest din fire, guvernatorul îl întrebă pe Dan dacă hotărâse corect în cazul respectiv. Citind rezoluţia, acesta observă greşeala, ar n-o dădu în vileag, spunând că totul era perfect. Convins că procedase bine, guvernatorul trimise documentul la Departamentul pentru treburile străine. Văzând rezoluţia scrisă de chiar mâna guvernatorului, slujbaşii de acolo trecură numaidecât la acţiune. Abia apoi descoperiră că în cazul cu pricina nu era

implicat un englez, ci un francez. Cine să îndrăznească însă să-l corecteze pe guvernator? Se adresară deci inspectorului Dan, care le dădu următoarele lămuriri:

— În chestiunea aceasta n-am ştiut că înălţimea Sa a scris altfel decât trebuia. Pe de altă parte, nouă nu ne este îngăduit să-i arătăm greşelile. Nici eu nu ştiu ce-i de făcut.

Se uită în jur şi constată că manciurianul Chong Zhi, poreclit Aiuritul, nu plecase încă. Acesta era asistent de prefect, ca rang, şi răspundea de înaintarea documentelor la aviz. îl chemă, îi explică ce se întâmplase şi-i spuse că altă cale nu vedea decât aceea ca a doua zi să mai redacteze el un exemplar pe care să-l înainteze spre aviz împreună cu alte documente.

— Permiteţi-mi să vă raportez, Excelenţă, vorbi Chong, care nu era de tot aiurit. Documentul a ieşit astăzi şi dacă mâine îl bag din nou, înălţimea Sa o să-şi dea seama. O să spună că nu suntem atenţi.

— Şi ce dacă? Cu cât o slujbă e mai bună, cu atât există mai multe greutăţi. Oricum, e mai bine decât să-i zici în faţă înălţimii Sale că a scris greşit. Este doar stăpânul acestei provincii şi n-o să se simtă bine. Faci aşa cum ţi-am spus eu!

Chong se supuse şi a doua zi strecură din nou documentul printre alte acte. Guvernatorul răsfoia hârtiile, spunându-şi pentru fiecare în parte părerea. Când ajunse şi la acest document, rosti:

— În chestiunea aceasta am hotărât ieri şi i-am dat hârtia inspectorului Dan.

Chong tăcu. Guvernatorul repetă.

— Excelenţa Sa inspectorul mi-a cerut să vă supun

documentul pentru rezoluţie, spuse Chong.

„Oare să-l fi pierdut?” se întrebă guvernatorul şi scrise întocmai aşa cum hotărâse cu o zi în urmă, însă tot ca atunci trecu, %n loc de francez, englez. Repetă greşeala fără să fie conştient de ea. Chong înmână documentul inspectorului Dan. Acesta se uită peste el, se încruntă, dar nu zise nimic. Era prea multă lume de faţă şi el nu putea să-l blameze pe înălţimea Sa. Ce se întâmpla dacă cineva i-ar fi comunicat guvernatorului observaţia lui? De aceea se mulţumi să pună hârtia de o parte. Târziu, când se convinse că guvernatorul era singur, băgă documentul în mâneca robei şi intră. Din uşă, îl văzu pe guvernator scriind ceva. Înaintă cu paşi atât de uşori că nici nu fu auzit. Ajuns lângă el nu îndrăzni să-l deranjeze, or scoase doar hârtia şi rămase în picioare preţ de o oră. Dorind să bea un ceai, guvernatorul chemă slugile şi atunci ridică privirea şi dădu cu ochii de inspector. 11 întrebă când venise şi ce treabă avea.

— Abia am intrat, dar n-am îndrăznit să vă tulbur, rosti Dan, plecându-se, mieros.

Guvernatorul sigilă un plic şi-l rugă să ia loc. Când încheie, se întoarse spre el.

— Ieri nu ne-am sfătuit noi şi am stabilit cum e mai bine să se procedeze în cazul acela? deschise el vorba. Azi iar mi-au trimis documentul. Aiuriţi mai sunt slujbaşii noştri!

— Nu numai ei. Nici eu nu sunt cu picioarele pe pământ, ba mi se pare că sunt chiar mai aiurit decât ei. Ieri, dumneavoastră, învăţătorule, aţi bănuit că străinul acela trebuie să fie englez şi nu francez. Eu însă n-am

clarificat lucrurile şi în loc de englez am scris francez. Clarviziunea voastră se întinde pe zeci de mii de *li* şi iată că astfel aţi îndreptat greşeala.

Guvernatorul îl ascultă, tăcu o vreme, apoi spuse:

— Aţi adus documentul?

— Îl am la mine, rosti inspectorul, întinzându-l cu amândouă mâinile. În China, francezii sunt mult mai puţini decât englezii, de aceea am crezut că e vorba de un englez. Dumneavoastră n-aţi greşit cu nimic atunci când aţi scris englez.

Guvernatorul nu comentă. Luă hârtia, o citi de la cap la coadă şi izbucni în râs:

— Eu am greşit şi nu ei!

— N-au greşit ei? Nu-mi vine să cred, se prefăcu Dan. Primi documentul şi-l citi cu atenţie, dând din cap în sens aprobator şi mormăind ceva.

— Da, e francez. Dacă nu v-aţi fi dat dumneavoastră seama, eu n-aş fi descurcat iţele nici într-o viaţă de om. Mă duc şi le spun să acţioneze conform indicaţiilor dumneavoastră!

— S-a întârziat cu o zi, grăbiţi-i! îl îndemnă guvernatorul.

Dan aprobă de câteva ori, apoi se retrase.

— Să nu credeţi că e uşor să fii dregător, se adresă el lui Chong şi celorlalţi slujbaşi după ce se întoarse la el. Nu oricine ştie să se poarte cu mai marii săi. Dacă ar fi fost după voi, documentul acesta s-ar fi dus şi s-ar fi întors de zece ori şi nu numai că n-ar fi fost corectat, dar aţi fi avut şi necazuri!

— Umilul de mine aş fi prins alături de ideograma

greşită o hârtie cu corectura respectivă, făcută cu roşu, şi ar fi înţeles şi singur, zise Chong.

— Imposibil! Numai la examenele de la Palat se fac asemenea corecturi. Am trecut prin toate şi ştiu în orice situaţie ce este de făcut. Ca subalterni, dacă l-am fi corectat, acest fapt ar fi echivalat cu o insultă. Îmi amintesc că am învăţat că trebuie să te pricepi să întreţii legături cu persoanele sus-puse, să ştii să te porţi, ca nu cumva să le superi. De n-ai să procedezi ca mine, nicicând n-o să pui mina pe un post!

Inspectorul vorbea cu însufleţirea aceluia care abia repurtase un succes, în timp ce Chong se turtise de tot.

— Cum i-aţi explicat, Excelenţă? Cum l-aţi făcut să-şi dea singur seama de greşeală? Vă rog să mă învăţaţi şi pe mine.

— Aşa ceva se face după miros şi după cum simţi, de la caz la caz, nu se poate cuprinde în cuvinte, răspunse Dan, închizând ochii. Ce-aş putea să spun? Mai nimic. Străduieşte-te să înţelegi lucrurile în adâncul lor şi te vor învăţa ele încetul cu încetul.

După o bucată de vreme, magistratul judeţului din raza capitalei provinciei raportă că un turist străin a fost luat în derâdere pe stradă de nişte copii, pe când îşi cumpăra nişte suveniruri. Când copiii au început să-l tragă de haine, străinul a ridicat, de supărare, bastonul şi a dat în ei. Unul dintre ştrengari nu s-a putut feri şi a primit lovitura direct în creştetul capului, a căzut lat ia pământ şi peste puţin şi-a dat duhul. Părinţii copilului au sărit să pună mâna pe străin. Speriat, omul a început să izbească de-a valma cu ciomagul, rănind câţiva oameni aflaţi la faţa

locului. Atunci oamenii şi-au ieşit din fire, s-au repezit la el, l-au prins, i-au smuls bastonul din mână, l-au legat zdravăn de mâini şi de picioare şi l-au dus la magistratură, cerând să se facă dreptate. Viaţa omului e uriaşă cât cerul! Când a aflat ce se întâmplase, magistratul s-a înspăimântat. A început interogatoriul şi abia după aceea a aflat că ucigaşul era străin. „Străinii nu intră sub jurisdicţia mea”, şi-a zis el şi a cerut mulţimii să facă plângere scrisă. Şi fără să mai cerceteze cadravul s-a dus el însuşi cu raportul la guvernator.

Aflând cum se petrecuseră lucrurile, guvernatorul înţelese că se află în faţa unui caz greu de rezolvat şi-l chemă imediat pe inspectorul Dan.

— Ucigaşul e străin, dar din ce ţară? întrebă Dan. Abia după aceea vom putea să ne consultăm cu consulul respectiv.

Fiind întrebat asupra cetăţeniei străinului, magistratul rămase mut.

— Păi, e străin, ce să fie? Nemernicul de mine s-a grăbit să vină aici şi a uitat să-ntrebe.

— Dar mortul? întrebă guvernatorul.

E un copil, răspunse magistratul.

— Asta ştiu. Dar cine îi sunt părinţii?

— Şi asta a uitat, nemernicul de mine. Vă rog să aşteptaţi, mă duc chiar acum să aflu şi mă întorc să vă raportez.

Guvernatorul îl ocărî şi-i spuse să revină cât mai repede. Magistratul se retrase, îl chemă pe slujbaşul care scrisese raportul şi zbieră la el, făcându-l nepriceput.

— N-ai scris al cui e copilul şi nici din ce ţară este

străinul şi din cauza ta n-am ştiut ce să-i răspund guvernatorului! Mare zăbăuc eşti! Fugi şi află!

La rândul său, slujbaşul l-a luat la înjurături pe poliţist, care s-a dus şi i-a întrebat pe cei asupra cărora se abătuse năpasta. Aceştia erau oameni simpli şi ţineau o prăvălie de brânză de soia. Când l-au întrebat pe străin, nimeni n-a înţeles nimic. Magistratul ştia că familia Lung angajase un profesor care studiase în străinătate şi trimise la el o slugă cu cartea sa de vizită, rugându-l să-i ajute. Dar sluga se întoarse singură. Profesorul plecase de o jumătate de lună în capitală, pentru nişte examene. Magiştri tul nu ştia ce să facă, însă între timp primi ordin de la provincie să-l predea pe ucigaş Direcţiei pentru treburile străine. Abia atunci se grăbi să ordone cercetarea mortului, îi interogă pe părinţii acestuia, pe vecini, întocmi dosarul şi îl trimise mai sus.

Dar să scurtăm povestea. Cazul despre care istorisim îi reveni în întregime inspectorului Dan.

— În Changsha nu sunt consulate, îi spuse el guvernatorului. Străinul a sosit acolo în plimbare. E el străin, dar a săvârşit un omor şi dacă-l lăsăm liber, poporul o să fie nemulţumit. Să-l pedepsim nu putem, fiindcă nu e permis să aplici legea ta unei persoane străine. Am gândit acest caz în fel şi chip şi am ajuns la concluzia că nu-l putem soluţiona la nivel judeţean, aşa cum s-ar cuveni. Dar orice presiune asupra lui se întoarce împotriva noastră, deoarece el se va plânge consulului. Mai bine îl reţinem în Departamentul pentru treburile străine. Vom cheltui ceva cu întreţinerea lui, până stabilim împreună cu consulul ce este de făcut. Vă rog, preamărite, să-mi spuneţi, cum e mai

bine.

Foarte bine, răspunse guvernatorul.

Inspectorul trimise după străin. Departamentul dispunea de translatori şi îl întrebară pe ucigaş din ce ţară era şi cum îl chema. Din fericire, consulul avea sediul în provincia învecinată, Hubei, la Hankou. Inspectorul se consultă din nou cu guvernatorul, iar acesta bătu degrabă telegramă către omologul său din provincia alăturată.

Când se ocupa de un lucru, inspectorul Dan îl analiza din toate punctele de vedere, nu lăsa nimic să-i scape.

— Cazul e grav, fiind implicată viaţa unui om, spuse el. Mai mult, ucigaşul e străin. Dacă nu acţionăm corect, ne vor ieşi vorbe şi mulţimea va face neplăceri străinilor. Aici stă greutatea: e rău şi dacă îl pedepsim pe străin şi dacă nu-i facem nimic. De aceea, ar fi bine să explicăm oamenilor situaţia dificilă în care ne aflăm şi să le cerem sprijinul. Atunci ei îşi vor da seama de faptul că mandarinii sunt de partea lui şi ne vom înţelege şi cu cei avuţi şi cu mulţimea. Numai să nu uităm un lucru: consulul străin nu va fi uşor de înduplecat. Străinul a luat viaţa unui om. Sigur, nu-l vom condamna la moarte, dar nici nu-l putem elibera imediat. Dacă în prezent îl vom învinovăţi pe străin, consulul nu va îngădui aşa ceva. În schimb, dacă ne vom folosi de localnici, de popor, făcându-i să-şi arate mânia firească, îl vom putea înfricoşa pe consul. Abia după aceea vom astâmpăra mulţimea, cerându-i să nu ajungă la tulburări. Când oamenii vor înţelege că noi suntem de partea lor, va fi simplu să-l liniştim. Şi atunci îl vom putea învinovăţi şi pe ucigaş. Mulţimea nu va avea nimic de obiectat, iar consulul străin va fi mişcat de grija noastră. Ai

noştri, ca şi străinii vă vor aprecia măiestria, procedura minunată, fără precedent.

Îndată după ce puseseră la punct această tactică, inspectorul se pregăti să plece în vizită la câţiva nobili din partea locului, să le prezinte situaţia şi să-i câştige de partea dregătorilor. Când să urce în litieră, cineva raportă:

— Oamenii de vază din oraş socotesc că străinul se bucură de un tratament special, pe care nu-l merită. El trebuia dat pe mâna magistraturii locale. Nemulţumiţi, au lansat manifeste, stabilind o întrunire pentru mâine, la ora două după-amiază. Oraşul e în pânzit de câteva mii de manifeste. Se pare că se va strânge destulă lume şi vor fi probleme.

Vestea aceasta îl zori şi mai tare pe inspector, care plecă imediat la sediul cărturarilor, la colegiu şi la alţi câţiva oameni de vază. Numai în familia Lung nu fu primit, deoarece stăpânul casei era răcit. Cei mai mulţi se plânseră că dregătorii sunt prea domoli, că nu trebuia să-i acorde străinului un tratament preferenţial, deoarece în felul acesta au stârnit revolta poporului.

— Eu, unul, recunosc nevinovăţia mortului, răspundea inspectorul… Voi raporta mai sus să cerem consulului să-l judecăm pe ucigaş chiar noi, cu asprimea cuvenită ca să dăm satisfacţie mulţimii furioase!

— Dacă sunteţi convins că bietul copil a murit nevinovat, se cade să-l duceţi pe ucigaş înapoi la magistratură, să afle acolo ce e amarul pedepsei. În felul acesta veţi pune capăt şi mâniei mulţimii, spuse Wang, fost ministru imperial.

— Înţelept sfat, preamărite, aprecie Dan, pregătit să

facă pasul de apropiere. Noi, dregătorii, chiar aşa ar fi bine să acţionăm, după lege. Dar putem să-l şi predăm pe străin, indiferent din ce ţară e, consulului respectiv. Dar atunci înseamnă să fim noi în pierdere. Am şi eu o părere, fireşte, proastă: omul a omorât un chinez şi dacă-l eliberăm, nu numai că poporul va fi nemulţumit, dar nici noi n-am răbda una ca asta. De aceea sper ca dumneavoastră, preamărite, să învăţaţi mulţimea să ne dea pe cât posibil un ajutor, în aşa fel, încât, atunci când consulul va sosi în oraş, să putem să-l avem la mână. Dacă suntem noi stăpâni pe situaţie se cheamă că am răzbunat mulţimea şi am ieşit, şi cu faţa curată. Atunci cazul se poate afla şi în capitală şi nimeni nu va comenta lucrurile nefavorabil…

— Cum să nu vă sărim în ajutor? Atunci la ce-am mai fi buni?

— Ştiam eu, altfel n-aş fi venit să mă sfătuiesc cu dumneavoastră…

Wang şi alţi nobili şi bogătaşi locali îl socotiră pe inspectorul Dan un mandarin bun şi destoinic, capabil să ocrotească poporul. Vestea se răspândi repede în capitala provinciei şi nu se găsi nimeni care să nu fie convins de capacitatea şi înţelepciunea lui.

Cu toate acestea, inspectorul Dan tremura ca nu cumva să se extindă protestele de nemulţumire ale mulţimii. Peste o zi, cum Wang era un fel de conducător al nobilimii locale, Dan îi făcu acestuia o nouă vizită. După ce îşi dădură bineţe, vorbi el primul:

— Am primit telegramă de la consul. Ne cere să-i trimitem omul în Hankou, să-l judece în legea lor. Am

discutat cu guvernatorul şi am hotărât să nu fim de acord. Înălţimea Sa i-a telegrafiat consulului că poporul e revoltat şi l-a chemat aici să căutăm împreună o soluţie, în spiritul bunelor relaţii dintre ţările noastre. La această telegramă încă n-am primit răspuns. Umilul de mine tare mă tem că înălţimea Sa guvernatorul este neliniştit şi am venit la dumneavoastră în mod cu totul special să vă spun aceste lucruri. Sper foarte mult ca dumneavoastră, preamărite, să le cereţi oamenilor să nu facă mare scandal. Să fie siguri că dregătorii vor acţiona ca adevăraţi stăpâni ai acestor locuri şi nu vor îngădui ca mortul să rămână nerăzbunat. Singura chestiune ar fi că uneori noi nu suntem atât de puternici pe cât am dori şi de aceea ne vedem obligaţi să recurgem la forţa mulţimii ca să presăm asupra partenerului. La drept vorbind, provincia noastră se află în interiorul ţării[105], zonă în care suntem mai puternici decât străinii. De aceea, mobilizarea poporului Cst. O mai degrabă formală, de ochii lumii, decât o necesitate reală. Pentru că altfel prea mulţi oameni l-ar pune no consul într-o inferioritate zdrobitoare, şi aşa ar putea să dea naştere la o nouă intervenţie din partea lui şi a străinilor.

Wang era acasă, aflându-se într-o perioadă de doliu şi aştepta să primească o însărcinare peste hotare. Pledoaria inspectorului îl convinse, dar de dragul alor săi nu se putea să nu se arate aprig în hotărâri şi în vorbe cu toate că de fapt n-avea de gând să întreprindă cine ştie ce.

— E foarte corect ce spuneţi, îl aprobă pe Dan, iar după ce neesta plecă, îi sfătui pe oamenii săi să facă în aşa

105 Spre deosebire de zonele de coastă, unde cele cîteva ţări imperialiste puteau interveni cu forţe armate venite pe cale maritimă.

fel încât să nu se adune prea multă lume şi să nu pună la cale ceva ieşit din comun. Le dădu asigurări că atunci când o să vină consulul, guvernatorul va avea grijă să dovedească nevinovăţia copilului. El era persoana cea mai de vază a provinciei şi oamenii l-au ascultat, în doar trei zile liniştindu-se de tot.

În cea de-a patra zi, sosi consulul. Nu făcuse o călătorie de plăcere, ci fusese împins la drum de ambasada din Beijing. Fu primit după toate regulile protocolare, întâmpinat şi condus la o casă special amenajată pentru el; în onoarea lui s-a organizat şi un banchet, dar noi nu vom intra în amănunte. Despre cazul respectiv a adus vorba inspectorul Dan.

— La noi în Hunan oamenii simpli sunt cam sălbatici, încă de acum câţiva ani şi-au manifestat revolta împotriva străinilor aproape toţi din această provincie. În direcţia asta sunt neîntrecuţi. În cazul pentru care v-aţi deplasat la noi, mulţimea s-a răzvrătit, cerând pedepsirea cu moartea a ucigaşului, după judecata lor mortul fiind nevinovat. Când mi s-a dat această ştire, fratele vostru mai mic s-a speriat. L-am informat pe guvernator, am primit întăriri militare şi l-am apărat pe străin ziua şi noaptea. Numai în felul acesta am reuşit să scăpăm de cine ştie ce neplăcute complicaţii. Altfel n-ar fi fost sigur dacă îl mai găseaţi în viaţă pe ucigaş!

— În tratatul încheiat cu China, se stipulează că omul ne revine nouă să-l judecăm. Dacă mulţimea îl omoară, eu îi pretind distinsului vostru guvernator să-mi dea omul viu şi nevătămat.

— Bineînţeles. Doar n-o s-ajungem până acolo. Aflând

însă că preţioasa voastră persoană va veni în oraşul nostru, oamenii au stabilit de mult cum să acţioneze: au de gând să se strângă în faţa locuinţei dumneavoastră şi să vă ceară, Excelenţă, să-l lichidaţi pe ucigaş sub ochii lor. Ei nu înţeleg altfel, oricât le-ai vorbi. Nici noi, dregătorii locali, nu avem ce să le facem. Aş vrea să vă aflu părerea. Cum veţi proceda în momentul respectiv?

„În clipa de faţă nu dispunem de cine ştie ce forţe, înaintea mulţimii dezlănţuite ce-aş putea să fac?” gândi consulul, dar nu vrei să-şi recunoască deschis slăbiciunea, încăpăţânându-se să susţină:

— Dacă va fi aşa precum declară distinsa voastră persoană, fratele acesta mai mic va telegrafia ambasadei din Beijing, care va cere guvernatorului vostru să trimită degrabă câteva vase cu soldaţi. Dacă oamenii voştri vor acte de barbarie, le vom arăta că suntem în stare şi de asta.

— Nu vorbiţi astfel. Ţările noastre sunt prietene. Iar dacă poporul este revoltat pentru cazul pe care-l ştiţi nimeni nu-l poate oprima. N-aţi fost aici, distinse consul. De vreo trei ori a vrut mulţimea să-şi facă singură dreptate şi fratele acesta al vostru a ieşit să discute cu oamenii şi a reuşit să-i potolească. Le-am vorbit de venirea voastră la noi pentru prima oară şi de credinţa că veţi acţiona în numele justeţii şi tocmai de aceea nu era bine din partea lor să întreacă măsura. Oamenii s-au sfătuit între ei, s-au interesat dacă e adevărat ce spun şi astfel i-am convins să se împrăştie. Dacă nu m-aş fi străduit într-atâta, de mult s-ar fi complicat lucrurile şi n-aţi fi stat acum aici în tihnă. Puteţi telegrafia după soldaţi, dar tare mi-e teamă că apa

aflată la mare depărtare nu poate stinge incendiul din preajmă. N-am să mă mai refer la altceva, decât la faptul că ucigaşul este vinovat de „omor fără voie, nepremeditat”, care după legile noastre trebuie pedepsit. Dumneavoastră ce credeţi? Ce aveţi de gând?

— Omor nepremeditat sau nu, oricum va trebui să-l interoghez şi eu, pentru a mă lămuri. În cazul în care este aşa cum afirmaţi, omul nu poate primi altă pedeapsă dorit acooa de a fi pus sub stare de detenţie câteva luni.

— E prea puţin. Mă tem că poporul nu va fi mulţumit.

— Distinsa dumneavoastră ţară are foarte mulţi locuitori. Savanţii dumneavoastră vorbesc de patru sute de milioane. Ce înseamnă, aşadar, moartea unui copil? Vă e teamă că aţi rămas cu unul mai puţin?

La aceste ultime vorbe ale consulului, inspectorul îşi dădu seama că ţara îi era luată în răspăr şi se gândi cum să-l atingă şi ol pentru a-i plăti impertinenţa. Dar mai chibzui şi îşi zise: „Dacă am ajuns aici, n-o va fi destul de greu s-o mai scoatem paşnic la capăt. Ia să fac eu pe omul bun!” Prin urmare, se mulţumi doar să zâmbească şi îşi luă pentru moment rămas bun şi plecă ţintă acasă la Wang, căruia îi prezentă discuţia sa cu consulul. Acesta era apreciat drept un mandarin înţelept, mare ocrotitor al poporului. La întrebarea care i se punea des: „La urma urmei ce vină o să-i găsiţi străinului? u răspundea: „Va trebui să mai aşteptăm puţin”.

Inspectorul Dan era profund convins că interesele consulului străin şi ale populaţiei locale nu se puteau suprapune.

La a doua întrevedere cu reprezentantul străin se

arătă speriat, înfăţişându-i în ce stare de spirit se afla mulţimea şi cât de greu putea fi stăpânită.

— De n-aş fi eu să-i strunesc, cine ştie ce s-ar mai întâmpla, încheie.

O dată ce consulul ar fi fost zdravăn înfricoşat, corabia ar fi tras singură la mal. În faţa nobilimii locale, inspectorul Dan folosi aceeaşi tactică, vorbindu-le alarmat:

— China e slabă, extrem de neajutorată. De-aţi şti cât de greu îi vine fratelui vostru mai mic să-şi reprime indignarea. L-am auzit pe consul că vrea să întocmească o listă a persoanelor de vază din oraş şi s-o trimită ambasadei sale din Beijing; prin lista cu pricina îi va indica pe aceia care îndeamnă poporul la răzvrătire. E o situaţie foarte grea şi tare mi-e teamă să nu dăm de bucluc tocmai noi. Cei simpli, din popor, sunt mulţi şi îi va fi greu să le depisteze numele, pe când dumneavoastră…

Cei mai mulţi dintre nobilii care la început se dovediseră a fi de partea poporului, aflând că ar fi putut fi:

luaţi drept capi ai răzvrătirii, începură să dea înapoi.

Unii, nepricepuţi în treburi diplomatice, îl contactară pe ascuns pe inspectorul Dan, implorându-l să-i ajute ca numele lor să nu. fie trecut pe listă. Oricum se ajunsese la situaţia că atât consulul cât şi cei din partea locului îl socoteau pe inspector drept omul cel mai bun de pe pământ.

Şi astfel, ucigaşul fu judecat şi condamnat la cinci ani de temniţă. Consulul spuse că după legislaţia lor în cazul acela nu se mergea niciodată până la cinci ani, o. asemenea pedeapsă fiind deosebit de aspră. Guvernatorul şi inspectorul se abţinură de la comentarii. Inspectorul îl

lăudă cu deosebire pe consul pentru larga înţelegere a situaţiei generale, lăsând la o parte meritele sale personale. Consulul era foarte încântat. În schimb, în faţa localnicilor, inspectorul se plânse că osânda i se părea mult prea uşoară şi că ar fi fost nevoie de noi presiuni pentru a o mai spori cu câţiva ani. El ştia prea bine că pedeapsa era definitivă şi acţionând aşa nu încerca decât să-şi crească propria popularitate. Pe de altă parte, oamenii socoteau că obţinuseră pe deplin ceea ce doreau şi că nu mai era cazul să complice lucrurile.

Inspectorul Dan se bucură de câştig de cauză în ochii tuturor. Guvernatorul îl lăudă peste măsură pentru calităţile lui. Consulul îi era recunoscător că liniştise mulţimea, scutindu-l de complicaţii şi-l vorbi de bine înaintea guvernatorului. Cât despre personalităţile locale, acestea îl numeau marele ocrotitor al poporului, pentru că de la început şi până la sfârşit lumea îl văzuse implicat până peste cap în acest caz, fugind de colo-colo, izbindu-se de tot felul de greutăţi. Chiar mandarinii îi spuneau „atotputernicul”.

Peste puţin, consulul părăsi localitatea. Dregătorii cei mai însemnaţi îl conduseră după obicei, dar nu vom vorbi despre aceasta. Din păcate, consulul se temuse într-adevăr de mânia mulţimii, deoarece mai apoi s-a şi plâns că guvernatorul nu fusese în stare să ţină în frâu poporul, dovedindu-se slab şi nedemn de a-şi merita poziţia pe care o avea. Totodată, consilierul înaintase şi ambasadei sale o listă cu personalităţile locale vinovate de încurajarea mulţimii la răzvrătire. Ambasada s-a plâns miniştrilor însărcinaţi cu treburile străine, acuzându-i pe aceştia de

nerecunoaştere şi toleranţă şi cerând schimbarea guvernatorului.

În momentul în care a primit raportul consulului, amambasadorul străin şi-a zis că se cuvenea să lupte pentru cauza cetăţenilor pe care îi reprezenta şi a trimis o notă verbală la cabinetul miniştrilor pentru treburile străine, cerându-le să acţioneze într-un fel. Probabil că ştiţi, dragi cititori: miniştrii chinezi îşi dobândesc cu greu înalta lor poziţie socială. Până se fac cunoscuţi şi sunt promovaţi în posturi mandarinale li se albeşte barba, devin surzi şi le dispare orice urmă de energie din spirit şi trup. Pe lângă aceasta, sunt obligaţi să se ducă la Palat dimineaţa, încă de la al cincilea *geng* şi rămân acolo până se retrage împăratul, iar atunci sunt cu totul dărâmaţi. În concluzie, singura lor dorinţă este să aibă cât mai puţine treburi de rezolvat pentru a-şi putea odihni oasele. Când ating starea aceasta de adormire a spiritului, abia reuşesc să scoată un cuvânt. Şi mai au o apucătură: oricum ar ieşi lucrurile publice, bine sau rău, important este ca ei să nu fie implicaţi.

Cu asemenea mod de a gândi şi de a acţiona, în faţa notei verbale a ambasadorului îşi dădură seama că respectivul caz era dificil, că ei n-aveau cum să se descurce şi atunci înaintară şi ei o notă informativă primului ministru. Măritul Zhang clătinase din cap, neputincios, Wang nu scosese un cuvânt, Li tăcuse şi el, iar Zhao îi înapoiase pur şi simplu secretarului nota.

— Ce răspund? întrebă secretarul.

— Îl rugăm pe prinţ să hotărască, spuseră cei patru mandarini de rang înalt.

A doua zi, îi prezentară prinţului cazul.

— Ce părere aveţi? Răspundem sau nu acestei note verbale? Care ar fi cel mai bun răspuns? întrebă prinţul.

y în original *gongshi*, ministru plenipotenţiar acreditat într-o ţară străină. Am preferat termenul de „ambasador”, folosit în zilele noastre, şi pentru a uşura lectura, fiind vorba de întrevederi ale acestuia cu unii miniştri chinezi.

Mandarinii se uitară unul la altul, în tăcere. Prinţul aşteptă destul de mult şi văzând că ei tăceau întrebă din nou:

— Totuşi, cum vedeţi această chestiune? Haideţi să dezbatem puţin cazul, între noi.

Îndemnaţi de prinţ, cei patru nu mai avură cum să se păstreze rezervaţi.

— Înalta voastră opinie nu poate da greş, vorbi Zhang primul.

— Cunoaşterea mea e limitată, spuse Wang, dând dovadă de o şi mai mare prudenţă. Înălţimea Voastră are multă experienţă şi vom face aşa cum ne veţi porunci.

— Sunt absolut de acord cu aceşti doi mandarini, zise Li.

— Da, se mulţumi să rostească Zhao, care deţinea poziţia cea mai mică şi se cuvenea să fie atent, să nu cumva să vorbească prea mult.

Înţelegând că nu avea să scoată nimic de la şi, prinţul îi privi în tăcere, dus pe gânduri. În cele din urmă Zhang se scuză că îl chemau treburi urgente, Wang pretextă că avea de făcut o vizită, Li şi Zhao se luară după primii şi rostiră într-un glas că „au să mai dezbată chestiunea a

doua zi”. După ce îl conduseră pe prinţ, fiecare urcă în trăsura să şi plecă.

Două zile se scurseră liniştite şi prinţul nu mai aduse vorba despre acest caz. În ziua a treia, ambasadorul trimise încă o notă verbală. Cei patru nu aveau de gând să-şi exprime vreo părere, de aceea la întâlnirea cu prinţul nu deschiseră gura decât pentru două cuvinte: „asta, asta” şi „da, da”. Ziua trecu în zadar. În ziua a cincea, supărat, ambasadorul trimise o scrisoare prin care stabilea o întrevedere pentru a doua zi la ora trei după amiază. Prinţul şi miniştrii se văzură obligaţi să răspundă că îl aşteptau cu plăcere. Străinul nu mai putea fi amânat. două zi, la două şi jumătate, în costume de gală, se strânseseră toţi într-un salon mobilat în stil apusean. Ambasadorul sosi la ora trei fix. Dădu mâna cu cei de faţă, începând cu prinţul; apoi se aşezară. Se aduse ceaiul, servit în ceşti după modelul celor din apus.

— Nu ne-am văzut de mult, deschise prinţul vorba.

Înainte ca ambasadorul să răspundă, Măritul Zhang interveni.

— De la ultima întrevedere a trecut o lună şi ceva.

— Da, ne-am întâlnit luna trecută, preciză Wang.

— În tot acest timp v-am dus lipsa, zise Li.

— E bine să ne întâlnim din când în când, îşi dădu cu părerea Zhao.

Ambasadorul cunoştea felul de a fi al chinezilor;

acestea nu erau decât fraze de circumstanţă şi răspunse şi el la fel.

— Azi e timp frumos, deschise iarăşi vorba prinţul.

— Azi n-a plouat, spuse Zhang.

— Vremea s-a aranjat astfel parcă înadins pentru această vizită, zise Wang.

— Ce bine că cerul e senin. Dacă ar fi plouat, o plimbare prin Beijing n-ar fi fost prea comodă, adăugă Li.

— Am auzit că în cadrul ambasadei aveţi câţiva specialişti în meteorologie. Dacă n-aţi fi ştiut că azi va fi zi frumoasă, n-aţi fi venit, trase concluzia Zhao.

— Am trimis două note verbale, spuse ambasadorul în cele din urmă. Sunt sigur că onoratul prinţ şi distinşii miniştri le-au citit. De ce nu mi s-a răspuns?

— În legătură cu cazul acela din Hunan? întrebă prinţul.

— În chestiunea Hunan? repetă Zhang.

— Cum procedăm? întrebă ambasadorul.

Prinţul tuşi şi cei patru îi ţinură isonul.

— Ce părere aveţi? repetă acesta.

— Aşteptaţi să cercetăm, spuse prinţul.

— Este nevoie de unele clarificări şi apoi vom răspunde Excelenţei (Voastre, ziseră cei patru.

— Cât timp vă trebuie pentru cercetări? nu-i slăbi ambasadorul.

— E nevoie de vreo două luni până când un document ajunge în Hunan şi se întoarce.

— Două luni, repetară ceilalţi.

— Noi am cercetat şi concluzia noastră este că guvernatorul de acolo este un dregător extrem de slab. Pe de altă parte, o mână de nobili au întărâtat poporul. Vă aduc la cunoştinţă toate acestea, cu cele mai bune intenţii. Nu cred că mai este nevoie să faceţi noi cercetări. Acţionaţi conform notei mele verbale.

Prinţul tuşi iarăşi, urmat ca un ecou de către miniştrii săi; unii îşi scuipară flegma, alţii nu. Se lăsă tăcerea.

— Trebuie mai întâi să ne sfătuim, promise prinţul.

— Neapărat trebuie să ne sfătuim, întăriră ceilalţi.

Ambasadorul zâmbi. Era un om calm şi ştia obiceiul mandarinilor de a tergiversa lucrurile de pe o zi pe alta, până nu se mai putea, pentru ca apoi să acţioneze după vrerea sa. De aceea, îi ascultă liniştit şi nu-i grăbi. Le puse în vedere numai că nu putea aştepta prea mult şi că în fond ei ar face mai bine dacă ar clarifica lucrurile telegrafic, în doar câteva zile.

— Da, vom telegrafia şi vă vom răspunde, se repeziră gazdele să se arate de acord.

— Peste trei zile revin pentru răspuns, zise ambasadorul înainte de despărţire.

După plecarea oaspetelui străin, prinţul îi întrebă pe miniştri dacă era bine sau nu să-i dea acestuia satisfacţie.

— Dacă nu, va trebui să vedem cum îi ţinem piept încheie el.

Dintre cei patru înalţi mandarini, Zhang era cel mai vechi sfetnic şi se bucura de cel mai mare prestigiu; prin mâinile lui treceau cele mai multe probleme. De aceea se zori să ia cuvântul:

— Prinţe, nu suntem la prima încercare cu străinii. Noi nu i-am contrazis niciodată. În niciun caz nu se cade să-i purtăm cu vorba pe drumuri. Cel mai bine este să facem cum ne spun ei. Am îmbătrânit de când rezolvăm asemenea chestiuni, continuă, întorcându-se spre omologii săi.

Prinţul nu-i contrazise. Tăcu o vreme, apoi întrebă.

— De fapt, aţi controlat care e situaţia?

— Nu e cazul, rosti Zhang. Nu vă neliniştiţi. Dintotdeauna aşteptăm să vină străinii cu notele respective şi cum ne cer ei aşa facem.

Stabiliră deci să-l mute pe guvernator şi să numească în locul lui pe unul descurcăreţ.

— Noul guvernator, propuse Zhang, s-ar putea să nu fie pe placul străinilor. Mai degrabă o mai lungim până poimâine, când vine ambasadorul şi-i cerem lui părerea. Cine va zice el că e bun, pe acela îl vom trimite. Altfel, iar o să ne facem vinovaţi în faţa lor şi o să ne scoată peri albi!

Prinţul spuse „prea bine" şi se despărţiră. Cu toate acestea, în inima sa, nu-i venea să-l încuviinţeze, dar nici nu putea să i se opună. A treia zi, când ambasadorul repetă vizita, el îi acordă o atenţie deosebită. În primul rând, îşi strânseră mâinile până năduşiră. Apoi, când ajunseră la chestiunea oficială, prinţul aprobă din capul locului.

— Am stabilit schimbarea guvernatorului din Hunan. Sincer să fiu, pentru înlocuitorul lui nu ne-am prea obosit să-l găsim. Ne-am gândit că este bine să ne sfătuim împreună, în aşa fel încât, dacă se ivesc asemenea cazuri, să nu se mai ajungă în situaţia de acum.

— Exact, se arătă de acord ambasadorul. Guvernatorul din Shandong este foarte bun. Cel dinaintea lui ne era potrivnic. De când noul guvernator a luat frânele în mâinile sale, calea ferată s-a lungit cu câteva sute de *li* şi pe lângă asta ne-a dăruit şi un teren pentru instrucţie. Preaonorate prinţe, distinşi miniştri, calea ferată o folosesc şi chinezii, ca să nu mai vorbesc de avantajele la transportul mărfurilor. Terenul, vi-l vom înapoia. Noul

guvernator este un om deschis şi este apreciat de toate ţările. Pe viitor, guvernul dumneavoastră va trebui să folosească numai astfel de oameni şi ţara va prospera. Acum, preaonorate prinţe şi distinşi miniştri, vă propun următoarele: vă rog să-i raportaţi împăratului ca guvernatorul L-ai Yangren din Shandong să fie transferat în Hunan, iar în Shandong să fie numit un om asemenea lui Laix Yangren. În felul acesta, raporturile dintre ţările noastre vor deveni şi mai bune. Ce credeţi, înălţimile Voastre?

Prinţul îi privi pe miniştri, miniştrii se uitară la prinţ, fără să scoată o vorbă. Apoi prinţul se apropie de Zhang şi-i şopti:

— De vreme ce ei îl preferă pe L-ai Yangren, să-l mutăm, nu-i aşa?

— Sigur că da! Bineînţeles! îl mutăm, iar pentru Shandong ne mai gândim. Poate că ar fi potrivit Dou din Shaanxi, cel care a fost inspector vamal. Străinilor le plăcea de el. Orice fructe de import ori bunuri de sezon primea în vamă, ne trimitea tuturor, dar nu numai noua, ci şi ambasadelor. Ce părere aveţi, proceda bine? Ei, dacă-l mutăm pe el în Shandong, cu siguranţă că va fi chiar omul pe care-l doresc străinii.

— Dacă-i aşa, îi spunem ambasadorului că-i acceptăm propunerea.

— Da, însă nu cred că deocamdată ar fi bine să le spunem. Dacă nu ne opunem, lui îi va fi clar că acceptăm. Nici nu ştiţi, prinţe, ce important este în raporturile internaţionale acest „acord tacit”. În orice chestiune, eu îi las pe străini să acţioneze, nu rostesc un cuvânt şi înţeleg

ei prea bine că admitem ceea ce vor ei.

— Bine, admise prinţul.

Câtă vreme vorbiră între ei, ambasadorul aşteptă răbdător.

— Cum rămâne? întrebă el, în clipa când aceştia încheiară discuţia.

Dar ei se înţeleseră că trebuia să păstreze secretul şi rămaseră tăcuţi. Ambasadorul se precipită. Până la urmă tot prinţul nu se mai putu stăpâni şi spuse că „nota este limpede". Ambasadorul înţelese despre ce era vorba şi încetă cu întrebările. Schimbă câteva cuvinte protocolare cu gazdele şi-şi luă rămas bun. A doua zi, fură înaintate spre aprobare două documente, privind schimbarea guvernatorilor din Hunan şi din Shandong. Fostul guvernator din Hunan nu fu propus pentru locul rămas liber în Shaanxi. Acelaşi ministru Zhang cântărise lucrurile: guvernatorul din Hunan îi supărase pe străini şi deocamdată nu era bine. să i se încredinţeze alt post; după ce lucrurile aveau să se răcească, iar mânia oamenilor trecea, i se putea da şi lui un post bun. Cu aceasta ne vom opri aici.

Dou Shihao, noul guvernator al Shandongului, servise în administraţie. Calitatea lui de căpătâi era aceea de a-şi face relaţii şi de a şti să le întreţină. Odată, plecase împreună cu un asistent de prefect în inspecţie prin mai multe judeţe şi districte. Asistentul şezuse comod în lectică, iar el, ca să nu cheltuie, recursese pe drum fie la câte o căruţă ori pur şi simplu mersese pe jos, în urma lectidi. Cei care nu-l cunoşteau, îl luaseră drept slujbaş umil sau chiar slugă. Nu era însă om lipsit de noroc. Cât

stătuse fără post, cineva îl introdusese la guvernator.

Acesta avea patima şahului şi la prima lor întâlnire au jucat una după alta zece partide, pe toate câştigându-le 1) ou.

— Aş fi putut să-i câştig şi o sută de partide, dar m-am gândit la obrazul lui şi m-am oprit la zece, s-a lăudat el mai apoi.

Guvernatorul îşi dăduse seama că avea de-a face cu un jucător bun. Totuşi, cum nu-i plăcea să piardă a continuat să joace cu el. Dou a ghicit şi el repede firea superiorului, acordându-i guvernatorului o partidă, ca să-şi spele ruşinea. Acesta nu-şi mai încăpuse în fire, de bucurie.

— Am pierdut mai multe partide, însă Dou este un jucător redutabil, a mărturisit el. De acum, alţii să-şi ia gândul de la mine. Numai cu Dou am să joc.

Laudele guvernatorului l-au uns la inimă pe Dou. De atunci, guvernatorul provinciei îl ţinea tot pe lângă sine. Prima recompensă a fost să-i confere nişte slujbe onorifice, să poată să-l plătească. Apoi, la primul prilej, l-a propus pentru avansare. Până şi cheltuielile călătoriei în capitală, pentru numirea în funcţie, i-au fost aranjate de fiul guvernatorului, la indicaţia acestuia din urmă. Dar nu vom intra în amănunte. Ca om al şefului provinciei, a pus mâna pe două posturi bune, încropindu-şi o anumită avere. În acelaşi timp, cu toţi superiorii s-a purtat cu supusenie şi respect, urcând din treaptă în treaptă, ca prefect, inspector, inspector vamal. Recunoştinţa şi recompensa erau armele lui. Doi ani fusese inspector vamal în Tianjin, oraş întins şi port la Pacific. Fusese schimbat, fiindcă

cineva dorise această slujbă şi se considera că el făcuse suficientă avere. A fost avansat judecător provincial, comisar şi iată că ajunsese guvernator. De aproape zece ani avusese posturi numai în provincii de graniţă.

Metodele lui de lucru şi le perfecţionase încă de pe când fusese ajutor de inspector. Cât funcţionase la vamă, îşi lărgise relaţiile. Cum anume proceda? Folosea „acordul tacit”, de care vorbise ministrul Zhang: în orice chestiune ridicată de un străin, dacă era în conformitate cu tratatul încheiat cu ţara aceluia, nu intervenea cu nicio discuţie; dacă însă ea era în afara tratatului, se prefăcea că avea greutăţi, că trebuia să înfrunte adversităţi;

străinul se supăra şi făcea presiuni, iar el nu punea întrebări. În cele din urmă, străinii îi dibuiseră felul de a fi şi se duceau la el cu tot soiul de probleme; el nu le accepta şi nici nu le respingea, iar străinii acţionau după cum le dictau interesele. Uneori, Dou dădea greş şi era mustrat de superiori. Siguri pe ei, străinii îi spuneau în faţă:

— La început aţi tăcut. Cum puteam s-o scoatem la capăt, de vreme ce nu ne-aţi permis să acţionăm? Acum, n-are rost să regretăm. Iar dacă o facem, se cuvine să ne acoperiţi daunele. Fiindcă n-am încheiat această afacere, am pierdut şi din punct de vedere material şi în privinţa reputaţiei. Achitaţi-ne pagubele, altfel numai tihnă şi pace nu veţi avea din partea noastră.

El îi asculta în tăcere. După o vreme, străinii reveneau, pretinzând bani. Îi purta aşa o bucată de timp pe unii văzându-se obligat să-i recompenseze cu adevărat. După trei sau patru astfel de situaţii, auzind despre el că pierduse arginţii, superiorii îl înţelegeau şi dacă străinii nu

mai ziceau nimic împotriva lui, îl iertau.

Acum, când fusese înălţat la rangul de guvernator peste întinsa provincie Shandong, dispunea de destulă experienţă. La rândul lor, străinii erau bucuroşi, cunoscându-i prea bine purtarea. După numire, se şi grăbiseră să-l viziteze. El îi primise pe toţi şi nu uitase să le întoarcă vizitele. De dimineaţa până seara se întâlnea numai cu străinii şi nu mai găsea răgaz să se ocupe de chestiunile locale care reveneau de regulă şefului unei provincii. Lumea ajunsese să vorbească pe seama lui că ar fi avut nevoie de un ajutor.

— Cine m-ar putea înlocui? răspundea el. Alţii nu înţeleg câtuşi de puţin raporturile cu străinii. Dacă aş cunoaşte un astfel de om care să le intre în voie străinilor şi să nu-i supere cu nimic, aş lăsa liniştit unele chestiuni în seama lui. Ei, pe cine îl recomandaţi?

Însă nimeni nu pronunţa vreun nume şi nici nu mai comenta. Când străinilor le trecu pe la ureche această idee, nu scăpară prilejul şi îi prezentară un specialist în probleme politice şi juridice. Conform contractului valabil un an, leafa pentru un asemenea angajat era de şase sute de *Hang* de argint pe Jună, Străinul propus se afla de mai multă vreme în China şi se înfăţişă imediat la guvernator. După ce semnă contractul, Dou îl invită să locuiască la sediul administraţiei provinciei, pentru a se putea vedea oricând. Străinul nu avea familie şi îşi făcu mutarea lesne. Se chema K. şi lumea îi spunea domnul K., Excelenţa Sa. K., Secretarul K., Măritul K sau pur şi simplu Străinul.

Dar să nu lungim vorba. Din chiar prima zi, în care secretarul străin îşi luă funcţia în primire, guvernatorul

porunci unui translator să-i prezinte acestuia un caz petrecut într-un judeţ şi să-l roage să stabilească verdictul. Translatorul îi vorbi proaspătului secretar îndelung, dar domnul K. nu înţelese mai nimic şi nu se putu pronunţa în chestiunea respectivă. Oamenii motivară atunci că străinul cunoştea codul penal din ţara sa. Cazul trebuia dat secretarilor chinezi, ceea ce Dou şi făcu. Peste câteva zile, se primi ordinul imperial care cerea: să se instruiască soldaţii, să se instituie posturi de poliţie şi să se deschidă şcoli publice. În faţa acestor trei domenii atât de diferite şi de noi, guvernatorul se gândi că domnul K. putea să-şi dea concursul, ca un bun specialist ce era în probleme politice. Îl chemă personal, îi comunică despre ce era vorba şi-l rugă să redacteze nişte regulamente.

— La mine în ţară, există mai multe specialităţi, spuse K. Am să iau un singur exemplu, acela al instruirii militarilor: avem şcoli separate pentru infanterie şi şcoli pentru marină. La fel e şi cu şcolile publice, care sunt împărţite în şcoli primare şi în şcoli superioare. Mie mi-e greu să formulez nişte opinii nefiind specialist în aceste domenii.

Dou Shihao se arătă întrucâtva nemulţumit.

— V-am dat să soluţionaţi un caz şi aţi spus că nu înţelegeţi legislaţia chineză. În aceste chestiuni, vrem să lucrăm după modelul dumneavoastră. Dacă nu vă pricepeţi nici la una, nici la alta, la ce sunteţi bun?

— Legislaţia dumneavoastră e coruptă. Aţi afirmat că aţi îmbunătăţit-o, dar nu este adevărat. De aceea, n-am de gând să acţionez în spiritul ei. Dacă m-aş folosi de legile noastre, hotărârile mele n-ar fi ratificate. În chestiunile pe

care mi le-aţi prezentat astăzi, în ţară la mine există savanţi. Dacă doriţi, vă pot aduce specialişti în fiecare specialitate. De acum înainte, unde mă pricep am să vă dau tot sprijinul, scutind-o pe înălţimea Voastră de eforturi.

Guvernatorul nu mai comentă. Noile chestiuni le încredinţă comisarului şi inspectorului provincial. Domnul K. era fericit că primea bani, că mânca şi dormea bine, fără nicio răspundere.

A trecut aşa vreo jumătate de an. Într-o zi, un compatriot de-al secretarului străin a sosit în vizită în China cu întreaga sa familie. Acesta avusese nişte necazuri cu cei care îi căraseră bagajele. Străinul l-a căutat pe K, crindu-i ajutorul. Secretarul K. i-a vorbit guvernatorului, care a încredinţat cazul, magistratului local. Peste puţin, acesta a raportat că îi interogase pe cărăuşi, care declaraseră: „Am convenit cinci sute de *yuani* o cobiliţă, niciun ban mai puţin”. Străinul se supărase, îi lovise cu bastonul, iar unuia chiar îi spărsese capul. Atunci cărăuşii se înfuriaseră, refuzaseră banii şi duseră lucrurile înapoi, în locul de unde le preluaseră, lăsându-l pe străin să angajeze pe alţii. În cele din urmă, intervenise patronul care îi închiriase străinului casă, oferind trei sute de *yuam* pentru fiecare cobiliţă şi lucrurile se aranjaseră.

— După umila mea părere, încheiase magistratul, cazul e rezolvat. Străinul nici nu trebuia să vă deranjeze cu asemenea fleacuri.

Guvernatorului i se păru că judecata magistratului era dreaptă.

— Este urât că hamalii aceia au pretins un preţ atât de mare, spuse el. Dar străinul i-a bătut, nu i-a plătit atât

cât se înţeleseseră dinainte şi mi s-a mai plâns şi mie, ceea ce este prea de tot!

Îl chemă, aşadar, pe domnul K., îi prezentă cazul, rugându-l să-l sfătuiască pe străin să se astâmpere. K. Însă lovi cu pumnul în masă, răsturnă scaunul pe care stătuse, vociferând:

— De la bun început de când am intrat în această slujbă, mi-aţi zis că nu sunt bun, fiindcă nu acţionez după legile chinezeşti. Acum văd că nu e bine nici când pun preţ pe ele! îmi e mai mult decât limpede că mă dispreţuiţi şi nu vă interesează opinia mea! Atunci pentru ce mai sunt secretarul dumneavoastră? Străinul îl învinovăţi apoi pe guvernator că a încălcat contractul semnat: M-aţi angajat, dar nu mi-aţi dat nicio putere, ţinându-mă să zac degeaba. Lucrul acesta a dăunat reputaţiei nrfele. Cine are să mai mă angajeze de acum încolo? Vă rog să-mi achitaţi leafa pe cel puţin un an şi să mă despăgubiţi pentru că mi-aţi ştirbit faima. Dacă nu veţi face în felul acesta, veţi merge cu mine la Beijing, la ambasadă, să ne punem acolo de acord.

— Unde plecaţi? întrebă guvernatorul, văzându-l pe Secretarul K. Îndepărtându-se.

— La Beijing.

— Eu nu-mi pot părăsi postul fără un ordin imperial. Dacă doriţi, vă puteţi duce dumneavoastră singur. Dumneavoastră plecaţi, nu eu v-am concediat, de „¿ceea nu vă plătesc nimic.

Răspunsul guvernatorului îl făcu pe străin să urle de furie. Noroc că magistratul local se mai afla lângă ei şi el fu acela care interveni, potolind lucrurile.

— Domnule K., dacă aveţi obiecţii puteţi să le

formulaţi calm şi le vom discuta. Înălţimea Sa este stăpânul acestei provincii şi l-aţi supărat.

Străinul tăcu, iar magistratul se ocupă de guvernator. Acesta ascultă şi porunci ca Departamentul pentru treburile străine să rezolve cazul domnului K. După mai multe discuţii, se acceptă să i se dea salariul pe un an, ţirmând să nu mai fie folosit. Punând mâna pe bani, domnul K. nu mai avu alte pretenţii. Guvernatorul Dou Shihau regretă el însuşi incidentul şi se răci destul faţă de străini. Apoi Marele Secretar Shen, care era rudă cu el, îi trimise din Beijing o scrisoare, în care-l prevenea că în capitală circulă anumite vorbe despre el şi îl sfătuia să-l concedieze numaidecât pe secretarul străin, pentru a evita viitoare comentarii. Primind scrisoarea, Dou Shihao se folosi de faptul că domnul K. i se împotrivise în mod public şi se debarasă de el. În felul acesta, discuţiile în jurul Străinului încetară, iar guvernatorul se dedică pe deplin propriei sale cariere mandarinale.

Unul din dregătorii din subordinea Marelui Secretar Shen era Zhen Shouqin, în vârstă de şaptezeci şi trei de ani. Într-o zi, Zhen organiză un banchet, în cinstea înfloririi crizantemelor, invitând la el câţiva prieteni şi colegi. Marele Secretar aflase despre petrecere şi-i spusese cuiva că asemenea întâlniri la care erau admirate crizantemele eraţi de un rafinament rar şi nu înţelegea de ce nu fusese şi el invitat. Acela îi transmisese lui Zhen aceste vorbe şi omul se grăbise să se înfăţişeze mai marelui său şi să-i explice care era situaţia. o

— Casa mea e mică, învăţătorule, se scuză Zhen Shouqin, am oaspeţi mulţi şi mi-a fost teamă că acest lucru

nu vă va fi pe plac.

— Ba îmi place foarte mult şi am să vin negreşit. Să nu faci cheltuieli mari. Nu mă omor după mâncare, cel mai de seamă lucru este să petrecem frumos şi să ne simţim bine.

În mod firesc, Zhen se bucură. Şi pentru că venea la banchet chiar şeful lui, cu toate că i se atrăsese atenţia să nu cheltuie, comandă în plus câteva mâncăruri care îi plăceau acestuia. Petrecerea fusese fixată pentru ora două. Însă Marele Secretar, nerăbdător, sosise înainte de unu şi plin de încântare. Când află că invitaţii îi erau cu toţii învăţăcei, se bucură şi mai mult. Când oaspeţii se strânseră cu toţii, Shen propuse ca fiecare dintre ei să scrie câte o strofă în cinstea crizantemelor.

— Multe din genurile poetice străvechi le-am uitat, recunoscu Marele Secretar. Numai stilul de cinci ideograme în vers, cu patru rime îmi mai reuşea, deşi la vârsta mea îmi vine greu să mă încadrez în timp[106].

Invitaţii se supuseră, câştigaţi de entuziasmul bătrânului secretar. Fiecare începu să se gândească. Stabiliră pentru alcătuirea poeziei termenul de o oră şi primul dintre ei care termină poezia fu chiar Marele Secretar. Toţi ceilalţi o citiră rând pe rând: versurile erau

106 La banchetele propriu-zise, dar mai cu seamă la cele prin excelenţă cărturăreşti, între jocurile de petrecere şi desfătare ale spiritului era mult practicată compunerea de stihuri. Aceasta se făcea pornind de la o imagine, imagine-cuvînt, temă, idee, stare de suflet, date, şi după cum erau propuse şi schemele prozodice, printr-un vers avansat sau rime de la început stabilite. Se fixa ca regulă eliminatorie şi timpul descompunere, al poeziei, strofei, distihului sau numai al versului.

de câte cinci ideograme. Până la urmă se scriseseră nu mai puţin de douăzeci şi şapte de poezii. Trei oaspeţi se scuzară că nu le ieşiseră versurile; urma *să le* ia acasă să le mai lucreze şi să le trimită ulterior. Când toate compunerile poetice fură gata, gazda îl rugă pe Marele Secretar Shen să se uite peste ele. Bătrânul le citi şi arătă că îi plăcură.

— Am să-l rog pe fratele Zhen Chouqin, propuse el, să caligrafieze toate poemele la un loc şi să le trimită fiecăruia de aici. Vom pune cu toţii semnătura şi în felul acesta vom întocmi un volum pe care îl vom da la imprimerie. Fiind poezii scrise* de înalţi mandarini, oamenii se vor grăbi să-l cumpere.

Cei de faţă se arătară mândri de atenţia pe care le-o acorda Marele Secretar.

Pe la jumătatea mesei, Zhen se sculă, intră în casă şi se întoarse cu două caligrafii, pe care le puse în faţa Marelui Secretar.

— Învăţăcelul Vostru are doi fii, zise. Nu ştiu dacă au sau nu talent.

— Bravo! Ia să vedem! se grăbi Marele Secretar şi se aplecă asupra hârtiilor pe care epau caligrafiate două poeme despre crizanteme.

În faţă, în loc de titlu, scria: „Cu gratitudine, îl rugăm pe Marele Secretar să ne îndrume”, iap jos erau aşternute semnăturile celor doi fii ai gazdei: Zhen Xuezhong şi Zhen Xuexiao. Înaltul mandarin se uită mai întâi la semnături:

— Frumoase nume, aprecie. Când te numeşti Studiu Loial şi Pietate filială nu poţi decât să primeşti toate onorurile. Citi apoi poeziile şi le lăudă ca bune: Vor

cunoaşte un viitor frumos. Îi socotesc învăţăceii mei. Aş vrea să-i cunosc.

Zhen aşteptase cu sufletul la gură o asemenea cerere. Alergă în ca-a şi-şi grăbi băieţii să se îmbrace. Cel mare avea peste patruzeci de ani, iar cel mic abia trecuse de douăzeci. Apărură îmbrăcaţi în robe cărturăreşti. Înaintea Marelui Secretar se lăsară jos, bătând câte o mătanie. Acesta le întoarse un salut schiţat pe jumătate şi îi invită să se aşeze.

— Unde lucrezi? se adresă el celui mai mare.

— A avut rangul al şaptelea.

— De ce n-a participat la concurs?

— A dat examene de zece ori la rând. Acum e des tu) de în vârstă şi calea aceasta îi rămâne închisă. Nu-i strică să capote experienţă undeva, în provincie.

— Păcat! Păcat! Un asemenea talent ar fi fost bine să aştepte să obţină treptat câte un grad cărturăresc, spre a se avânta ca vulturul pe cer. Chiar că este păcat să se amestece şi să se piardă în lumea mandarinală dih provincie! vorbind, se uită, din nou peste poezie, o citi de două-trei ori şi rosti: „Stihul rosteşte glasul inimii”, imaginea aceasta nu e deloc rea. Poezia este frumoasă, deşi are în ea ceva asperităţi şi ele îi dăunează, oarecum. Noroc că tânărul se va putea totuşi desfăşura şi pe viitor va progresa acolo în provincie. Cât despre al doilea fecior, cred că nu mai o nevoie să o spun că va fi un membru de seamă al Academiei imperiale! apoi se întoarse din nou spre Xuechong: Când ai început să profesezi? în ce provincie ai fost dat?

— De o lună şi voi merge în Shandong.

— Locul e bun. Guvernatorul este unul dintre învăţăceii mei şi am să-i scriu de tine.

Zhen Shouqin avea în suflet tocmai acest ghid, dar nu îndrăznise să se pronunţe. Sentimentele de recunoştinţă faţă de mai marele lui îi sporiră. Le ceru băieţilor să îngenuncheze din nou şi să mulţumească. Marele Secretar mâncă şi bău satisfăcut şi recită versuri până spre înserat. A doua zi, Zhen îl îndemnă pe fitil cel mare să-i facă o vizită Marelui Secretar. În timpul vizitei, înaltul mandarin scoase la iveală o scrisoare aşternută de mâna sa şi i-o dădu oaspetelui să o înmâneze din partea lui-guvernatorului din Shandong.

Cu scrisoarea de recomandare la el, Zhen Xuezhong porni spre Shandong împreună cu familia. Neliniştit în inima sa de plecarea de acasă a fiului cel mare, Zhen Shouqin îl rugase pe cumnatul său să-l întovărăşească, pentru ca totul să fie bine. Acesta se numea Yu. În urmă cu doi ani i se prăpădise soţia şi rămăsese singur pe lume, fără niciun sprijin, de aceea venise la Beijing şi trăise de atunci pe lângă soţul surorii sale mai mici. Zhen fusese toată viaţa un dregător mărunt din capitală şi nu era chiar un risipitor, de aceea o gură în plus la masă îl îngrijorase. Încercase de mai multe ori să-şi prezinte cumnatul pentru un post, dar din pricina vârstei înaintate a acestuia nimeni nu voise să-l sprijine. Acum, trimiţându-l în Shandong pe lângă fiul său, Zhen avea două câştiguri dintr-o lovituia. Domnul Yu era cam bătrân, însă destul de robust şi vioi. Pe drum, el ţinu să se îngrijească de tot ce era necesar. Zhen Xuezhong nu se preocupa de nimic, lăsiiidu-se în seama unchiului său. Slugile pe care le luaseră, trudiseră destul

de mult la oraş şi sperau că în provincie au să aibă prilejul de a elştiiga ceva în plus, de aceea şi acceptaseră de bunăvoie să-l urmeze pe Xuezhong. Din păcate, din pricina domnului Yu, care nu lăsa nimic să-i scape, în timpul călătoriei, ele nu reuşiseră să aibă mn un avantaj. Din această simplă pricină, slugiie nu-l aveau deloc la inimă pe bătrânul Yu şi se întreceau să-i vorbească de rău înaintea stăpânului lor.

În câteva zile ajunseră în Jinan, capitala provinciei Shandong. Nu vom vorbi despre formalităţile pe care proaspătul demnitar trebuise să le împlinească acolo. Primind scrisoarea din partea Marelui Secretar, guvernatorul îl privi cu alţi ochi pe noul venit. La nicio lună de zile de la stabilirea lui Xuezhong în provincie, guvernatorul n-ar fi îndrăznit să-i dea acestuia o însărcinare, fiind mult prea curând, de aceea îl repartizase pe lângă inspectorul Zhang, care răspundea de îndiguirea cursului superior al unui fluviu. Inspectorul îl primise cu grijă şi chiar a doua zi îl însărcinase să se ocupe cu achiziţionarea de material lemnos pentru şantier. El mulţumise. Ştiind că lucrul acesta era greu, inspectorul îi dădu ca ajutoare doi oameni cu experienţă, anume pe Xiao şi pe Pan. Dar Zhen nu avea încredere în ei şi-l chemă tot pe unchiul său până şi pe şantier, să-i fie în preajmă şi să vegheze la toate. Domnul Yu se grăbi să-i dea ascultare, iar Xiao şi Pan nu mai îndrăzniră să mai facă nimic în privinţa vreunei afaceri. Îl urau însă pe bătrân, care avea ochi limpede şi minte clară.

La puţină vreme, Huang Ciupitul, unchi după soţie, îi făcu lui Huezhong o vizită. Nevasta lui Huezhong era din

Hubei, iar Huang era unchiul ei cel mare şi deţinea slujba de colector într-un judeţ de acolo din Shandong. Aflând ce slujbă căpătase soţul nepoatei sale, îşi luase liber câteva luni, pe care mai marii lui i le acordaseră bucuroşi deoarece şi aşa nu aveau cine ştie ce încredere în el. Fiind destul de zgârcit, ajuns în Jinan, I-Iuang Ciupitul nu trase la un han, ci la un prieten; nu cutezase să se ducă direct la nepoata sa, fiindcă nu se văzuseră de câţiva zeci de ani şi nu ştia cum putea fi primit. Ajunsese înainte de prânz, mâncase, – se schimbase şi abia apoi plecase să-şi viziteze nepoata. Nici nu se îmbrăcase prea bine: trăsese pe el o robă de mătase, revopsiţă, o vestă veche, albastră şi cam atât. Pe cap îşi pusese o bonetă mare şi în picioare nişte încălţări erupte la vârf. La un moment dat, îşi zise: „Fiind prima vizită pe care i-o fac soţului nepoatei mele, ce carte de vizită s-ar cuveni să folosesc? Aflându-i gândul, un prieten de-al lui îi spuse:

— N-ai decât să scrii pe un carton: „Umilul tău frate şi neamu'.

— Am de gând să mă promoveze, clătină Huang din cap. Cuvântul frate aF însemna că mă socotesc deja de rangul său. Ce-ar fi să-mi scriu numai numele şi atât?

— El ce funcţie are?

— Abia a sosit în Shandong. Deocamdată ajută la îndiguiri. Tatăl lui este cărturar de seamă la Palat.

— Rangul lui taică-său nu se răsfrânge şi asupra lui. Şi chiar de-ar fi aşa, n-am auzit să fie nevoie ca unchiul să se prezinte nepotului, printr-o carte de vizită.

— Asta e obicei mandarina! N-ai de unde să ştii, că n-ai fost dregător. Îl caut nu de alta, ci să-mi dea şi mie să

fac câte ceva pe şantier. Dacă treaba merge bine, va fi răsplătit şi el şi cei din subordinea lui. Acum înţelegi că e obligatoriu să mă prezint printr-o carte de vizită? Chiar de-ar fi numai pentru nepoata mea şi tot trebuie să procedez cu tot dichisul.

— Ai dreptate. Poate e cazul să te grăbeşti, încheie prietenul discuţia, văzând că nu poate să-l scoată dintr-ale lui.

Pe drum, Huang Ciupitul se interesă unde se afla casa nepoatei lui. Cum ajunse, arătă cartea de vizită.

— Stăpânul este plecat pe şantier, spuse portarul, după ce examină înscrisul de pe carte. Îmi pare rău.

— Nu-i nimic. Am să te rog s-o anunţi pe doamna că vreau să o văd.

Auzind una ca asta, portarul se chiori iarăşi la cartea de vizită.

— Sunteţi rudă cu stăpâna?

— Stăpâna voastră e din neamul meu, explică el abia acum.

— Înţeleg că sunteţi unchiul dânsei. Pe linie maternă?

— Sunt rudă mai de departe, dar tot unchi îi vin.

Aflând că nu este unchi bun, după mamă, portarul se răci din nou. Totuşi, se temu să nu greşească în vreun fel, de aceea îl pofti să ia loc. Imediat, portarul intră şi-şi înştiinţă stăpâna, care îl invită pe oaspete în salojn. Femeia era deja aranjată, aşa că apăru imediat. Când să ridice mânecile lungi ale robei să-l salute pe oaspete, stăpâna constată că acesta îngenunchease deja, salutând-o respectuos.

— Am fost ani de zile plecat din această provincie şi

n-am avut ocazia să vă aduc omagiile mele.

— Vai de mine! spuse ea.

Vorbiră ca între neamuri, Ciupitul arătându-se mieros, şi adresându-i-se la fiecare câteva cuvinte cu „doamnă” şi „surioară”. Când veni vorba de însărcinările soţului ei, femeia zise:

— Ca neamuri, ar trebui să vă tratez; din păcate, stăpânul nu este acasă şi eu nu ştiu cum să fac. Sunteţi venit de departe. Unde aţi tras?

— Deocamdată am tras la un prieten, n-am un loc al meu.

— Atunci aduceţi-vă lucrurile şi staţi aici câteva zile. Soţul meu revine adesea în capitala provinciei. Atunci vom vedea ce se poate face.

Prima frază îl neliniştise pe Huang, însă până la urmă îşi reveni. Rosti câteva cuvinte care să o mişte pe nepoata sa şi plecă. Slugile se purtară frumos cu noul venit, vorbindu-i numai cu apelativul „Excelenţa Sa unchiul”.

— Am venit să-mi aflu un reazem în stăpânul vostru, le spunea el. Am nevoie de sprijinul vostru ca să fiu luat în seamă. Doar suntem la fel şi unii şi lţii. Nu-mi mai spuneţi Excelenţă!

Modestia lui plăcu slugilor. Peste câteva zile, trecu pe acasă unchiul Yu şi nu, ca după obicei, stăpânul, care fusese de data aceasta reţinut pe şantier. Huang Ciupitul aflase de prezenţa acestuia şi îndată ce omul coborî din trăsură se prezentă printr-un carton, pe care caligrafiase cuvintele „Umilul vostru neamw.

Când îşi vorbiră, nu-l scoase din „unchiule”, în vreme ce pe sine se numea „nepotul vostru”. Îl rugă şi pe el să-l

ajute. Yu era om cinstit şi i se păru că şi Huang Ciupitul era serios. Înainte de a se întoarce pe şantier, doamnă îl rugă şi ea pe Yu să-i vorbească soţului de unchiul ei. Omul nu se împotrivi, dimpotrivă, se arătă binevoitor. Huang observase că slugile îl înjură pe Yu şi-l bârfesc în spate. „Iată un bun prilej să-mi clădesc rostul”, se gândi el. Când n-avea ce face, o căuta pe surioara sa şi se aşternenu în taifas, el aducând discuţia în favoarea sa. Femeii îi plăcea să flecărească şi întâlnirile cu el îi făceau mare plăcere-Huang ajunsese astfel să se bucure de mare trecere în faţa stăpânei casei, iar slugile îl rugau să le ia apărarea. În felul acesta s-a scurs cam o jumătate de lună. Când Zhen Xuechong a dat în sfârşit pe acasă, bizuindu-se deja pe îndemnul lui Yu, a acceptat să-l ia cu el şi pe Huang Ciupitul.

Pe şantier, Huang îşi dădu seama că rolul lui Zhen era destul de mare. Deşi răspundea de achiziţionarea unor materiale, avea mulţi oameni în subordine şi orice lucru depindea de el, fie lemn, pământ pentru îndiguire sau altceva. Folosindu-se de oameni mulţi, se înţelege că şi cei care îl căutau erau mulţi. Era un fel de secretar, dar în realitate avea aceeaşi putere ca a şefului de şantier. De bani răspundea unchiul Yu. Cei doi recomandaţi de inspector, Xiao şi Pan, se ocupau cu aducerea materialelor. La sosirea pe şantier, Huang Ciupitul făcu vizite de curtoazie tuturor acelora din subordinea lui Zhenz căruia totuşi nu îndrăznea să-i spună pe nume, ci Excelenţa Sa. Apoi, văzând că toată lumea îi spunea şeful, se folosi şi el de acest apelativ. După două zile, Zhen îl trimise să controleze nişte materiale. El nu ştia absolut deloc ce

trebuia să facă, însă observase că Yu nu intra niciodată în amănunte cu şeful, de aceea li se alătură încetul cu încetul lui Xiao şi Pan. Aceştia aflaseră că era unchiul şefului şi începură să se folosească de el pentru a transmite anumite chestiuni şefului. După o vreme, observând câtă importanţă i se acordă, Huang prinse să se îmbăţoşeze. Doar se ştie că pe fluviile adânci intră corăbiile cele mari! începu să se laude că nepoată-sa i-a trimis nu ştiu ce prăjitură sau mâncare; arătă tuturor o haină de piele dăruită de aceasta, deşi era veche şi revopsită. Pan, care era glumeţ din fire, îi replică:

— Nepoata este destul de zgârcită, de vreme ce ţi-a făcut cadou o vechitură!

Huang Ciupitul se înroşi tot, se gândi şi răspunse:

— Avea de gând să-mi trimită o haină nouă, dar eu ’n-am vrut să primesc şi i-am cerut una folosită.

— Ce rost avea s-o refuzi?

— Fiindcă lucrez pe şantier, unde bate vântul, e praf şi una –nouă s-ar fi făcut ca veche în doar câteva zile! Acum înţelegeai? l-am cei ut o haină veche tocmai ca să nu mă doară inima că o murdăresc. Chiar nu vă daţi seama?

Peste încă o zi, stăpâna trimise administratorul cu hrană pentru soţul ei. Yu şi Huang primiră şi ei nişte pastramă şi câteva brioşe.

Yu nu se lăuda cu ce mâncă, de aceea ceilalţi nu aflară de acest lucru, în schimb, Huang Ciupitul, bucuros de parcă ar fi fost miruit de mâna împărătească, spuse tuturor câtă grijă avea nepoata de el.

— Am două nepoate, zise. Cea mare, cam cărpănoasă, s-a măritat cu un profesor şi s-a prăpădit de

tânără. Cea de-a doua, adică soţia şefului nostru, de mică s-a dovedit. Înzestrată şi uite ce a ajuns!

În ziua următoare, la prânz, după ce fiersese înăbuşit carnea pe care o primise în dar şi o tăiase în felii subţiri, luă o farfurie întinsă, aranjă bucăţile pe ea şi ieşi în locul unde mâncau toţi ceilalţi. Se aşeză la o masă la care prânzeau cinci oameni. Îi dădu fiecăruia câte o felie.

— Asta e carnea primită de la nepoată. Vă rog să gustaţi, îi îndemnă el.

Pe urmă se grăbi să-şi umple şi el gura. Nu mai contenea cu laudele. Când se sătură, îi mai rămăseseră trei felii, pe care le încredinţă servitorului să i le păstreze până la masa următoare. Omului îi lăsa gura apă şi luă şi el o bucăţică.

— Se tot lăuda că e gustoasă. Ia să văd dacă e sau nu aşa! mormăi şi pe dată mai înfulecă o felie. Prima felie nu-i rea, a doua se duce singură pe gât. Cu cât mănânci, cu atât nu te-ai mai opri. O mănânc şi pe a treia, că doar nu m-o întreba! Şi de-o fi să fie, o să-l zic că le-a şterpelit o pisică. Ce-o să-mi facă?

Zis şi făcut. Seara, la cină, omul tot spera să nu i se ceară carnea înapoi. Dar Ciupitul nu se aşeză bine şi întrebă:

— Unde mi-e carnea?

Omul strigă la bucătărie după un bol cu carne.

— Nu vreau altceva, decât cele trei felii rămase de la prânz! Ţi te-am lăsat doar în grijă.

Văzând că nu scapă, omul amuţi.

— Nu mai sunt, spuse.

— Cum adică? întrebă Ciupitul, trântind ce-i căzu în

mână.

— Le-o fi înfulecat vreo pisică, zise hoţul.

— Bă, ou de broască ţestoasă, sări Huang Ciupitul. Era carnea pe care mi-a dat-o nepoată-mea. Nu mi-a venit s-o mănânc toată şi tu-mi vorbeşti de pisici! Pe mine nu mă priveşte, dar vreau carnea. Dacă nu o ai, mi-o plăteşti. Şi dacă nu, o să-i zic stăpânei tale să te pedepsească.

Îl beşteli pe om minute în şir. Ceilalţi terminară de mâncat şi el înjura de zor, fără contenire. La început, sluga rămase tăcută, apoi porni spre ieşire, mormăind: „Ce mare scofală, acolo, trei felioare de carne de porc! Doar n-or fi fiind carne din carnea stăpânei! Ce atâta zarvă?” Ciupitul îl auzi, se repezi după el şi-l pocni peste obraz, întrebându-l din ce fel de carne se înfruptase. Îl ameninţă că îl va pârî stăpânului, care o să-l biciuiască. Slugile care asistaseră la sfadă îl învinovăţiră pe servitor, pentru necuviinţa faţă de stăpână.

— Cum să nu se supere, dacă-i e rudă apropiată? Să fi făcut în aşa fel încât să nu te-audă. Dacă o să te spună, o să mai mănânci din mila stăpânului?

Sluga ajunse să regrete şi îndemnată de ceilalţi confraţi se duse şi îngenunche înaintea lui Huang Ciupitul, implorându-l să-şi reţină mânia şi să-l ierte. La început, acesta nu se lăsă. Acceptă după ce slugile toate i se plecară. Pofticiosul îngenunche iarăşi, mulţumind pentru bunătate şi incidentul luă sfârşit. Prin aceasta, Ciupitul câştigă şi mai multă simpatie. „N-am decât o singură persoană mai presus de mine, pe unchiul Yu. Ceilalţi nu trec nicidecum peste mine”, gândi el şi se înfumură şi mai tare, iar râvna celor mărunţi de a-l câştiga crescu şi ea.

Ca un făcut, Yu boli zece zile. Înainte, Zhen Xuezhong îi trecea acestuia orice chestiune nou apărută. Rămas singur, în trei zile se scârbi de treburile mărunte. Şi tot în vremea asta, Huang Ciupitul se dădea peste cap să-i intre în voie. Uneori făcea şi câte un lucru care ar fi revenit nu slugilor casei, ci copiilor-slugi. Părându-i-se om de treabă, Zhang începu să-i încredinţeze câte o misiune. După ce îşi împlinea sarcinile, Huang se ducea de nenumărate ori în camera în care bolea Yu, interesându-se cum se simte, ajutându-l să bea supe, apă şi îngrijindu-l. La aceste devezi de atenţie, Yu nu avea decât cuvinte de laudă, însă boala îi era neiertătoare, agravându-i-se tot mai mult. Zhen Xuezhong chemă doctori renumiţi, fără ca rezultatele să fie vizibile. Înţelegând că îi venise vremea să părăsească lumea, Yu îl chemă la el pe nepotul său. Huang Ciupitul era de faţă.

— De când am rămas singur, spuse Yu, scoţând o mână de sub pătură şi prinzându-i mâna lui Zhen, tu te-ai îngrijit ca nimeni altul de mine. Nu m-ai socotit un străin şi te-ai încrezut în totul în mine şi în puterile mele. Acum nu mai sunt bun la nimic! Tocmai când aveai mai multă nevoie de mine, nu te mai pot ajuta, nu-ţi mai sunt de niciun folos! După ce voi muri, ocupă-te singur de chestiunile financiare. Şi nu uita vorba aceea că „lăcomia omului nu cunoaşte margini”. Oricât ţi-ar fi cineva de apropiat, nu te poţi bizui pe el în această privinţă. Ajungând aici, Yu nu mai putu respira, pe frunte îi apărură broboane de sudoare. Căzu într-o parte. Amintindu-şi şi de vrednicia şi de credinţa lui, Zhen Xuezhong lăcrimă sincer. Rugă să i se facă repede o fiertură întăritoare din *renshen*, iar pe

bătrârt îl sfătui să nu mai vorbească, pentru a-şi recăpăta puterile. Sorbind fiertura din *renshen*, Yu îşi mai reveni şi reluă: Nu numai că de problema de seamă a banilor trebuie să te ocupi tu însuţi, dar e necesar să te îngrijeşti personal şi de achiziţionarea materialelor. Cât am fost în viaţă şi am puţul, mi-am luat eu răspunderea aprovizionării, fără să-mi pese că unii de-ai casei mă urau. Nu mi-era teamă. La vârsta mea, n-aveam nevoie de vreun câştig. În afară de mine, nu se află o a doua persoană care să procedeze aşa cum am făcut eu. Huang Ciupitul e destul de capabil…

Vorba omului se întrerupse, nu se mai leagă din nou. Bolnavul se înecă. Zhen îl aşeză cât mai comod şi-i şopti să se odihnească. Cine-ar fi crezut că efortul vorbirii secătuise suflul bătrânului? Ochii lui păliseră, morţi. Zhen Xuezhong plânse. Puse oamenii să se îngrijească de toate, îl băgă în sicriu, îl ţinu un timp în templu, apoi îi trimise la locul lui de baştină. Noi nu ne vom referi la toate acestea.

Ciupitul auzise ultimele sfaturi ale lui Yu. „Bătrân netot!” îl blestema în gând. Cât ai bolit şi ai zăcut, te-am îngrijit şi tu nu-mi laşi şi mie un blid cu mâncare. Bine că n-ai ajuns până la capăt cu poveţele tale aiurite!

Noroc că Zhen nu luase aminte la ce i se spusese şi înainte ca Yu să fie aşezat în sicriu îi şi dăduse Ciupitului puteri speciale! Acesta se bucură grozav şi prelua chestiunile chiar în ziua aceea. Căută îndelung, cu gândul să găsească ceva conturi lipsă, dar nu avu noroc. Într-o cameră goală stăteau grămadă mii de şiraguri de bani. Se înfăţişă deci nepotului:

— Toţi banii aceştia pe care-i ţinem în casă nu aduc

niciun venit. De ce să nu-i băgăm la o bancă? Mai întâi, că ne-or întoarce dobânzi, iar mai apoi, am scăpa de grijă. Unchiul Yu era bătrân şi oricât de priceput, nu S-a gândit la chestiunea aceasta.

— Nu e vina lui. Pe şantier avem nevoie de bani peşin. Dacă nu avem mai mulţi asupra noastră, ne-ar lipsi tocmai când ne-ar fi lumea mai dragă.

La această replic –, Ciupitul nu ştiu ce să spună. Se întoarse la el supărat, cu buza umflată. „N-are nimic, doar mănânc din mâna lui”, îşi zise!

Era în culmea mâniei, când cel care răspundea de bucătărie veni să-i ceară bani. Ştiind cine era, omul încercă o dată în plus să se apropie de el.

— Vă urez tihnă, unchiule, îi ură el, de cumi intră pe uşă.

Ciupitul nu-i acordă multă atenţie. Îl întrebă ce voia Zâmbind, administratorul scoase din mânooa hainei o listă cu cheltuieli şi o puse pe masă.

— Vă deranjez din nou, unchiule, rosti.

Huang Ciupitul lucrase ca umil slujbaş prin dregătorii judeţene şi cu toate că nu-i trecuse prin mină asemenea calcule, ştia cam icât costă întreţinerea unei case. În general, se putea face o reducere de cinci la sută. Luă abacul şi începu să calculeze. Pentru cinci zile, erau necesare nouăzeci şi şase de şiraguri, din care, conform procentului de reducere, se cuvenea numai nouăzeci şi unu de şiraguri şi două sute de bănuţi de aramă. Scoase banii după această sumă. Administratorul luă banii, îi socoti şi nu îndrăzni să spună că n-ar fi suma exactă, ci, râzând, zise:

— Unchiule, cum aţi calculat? Nemernicul de mine mi înţelege nimic!

Ciupitul socoti că administratorul vrea să-şi bată joc de el. Împinse abacul, lovi cu pumnul în masă şi strigă:

— Nenorocitule! N-ai ochi să mă vei, nu-i aşa? Ce ţi-ai zis? Ia să mă duc eu la ăsta din prima zi, că e un nepriceput! Ei, află că peste tot e la fel. Fac treaba asta pentru prima oară, dar am lucrat prin mai multe Jocuri până acum. Dacă ţi se pare că e prea puţin, lasă banii aici!

Administratorul bucătăriei nu înţelese prea bine ce se întâmplase: luă banii şi plecă agale.

— Ticălosul! strigă Huang în spatele lui. Dacă nu-l atingi, te loveşte ei! N-are nimic bun în el!

A doua zi, omul îi trimise cu bună intenţie o slănină şi îi pregăti două feluri de legume, cârnaţi şi raţă prăjită.

— Umila mea persoană vă prezintă omagii, spuse, şi vă rog să mă iertaţi.

Ciupitul nu-l băgă în seamă. Respinse mâncarea oferităşi numai după îndelungi insistenţe gustă câte ceva din toate. Administratorul plecă, iar seara îl căută pe casier, îl invită la băutură şi-l rugă să-i transmită unchiului Huang următoarele:

— Înainte, se aplică într-adevăr reducerea de cinci la sută. Numai că până acum nu a fost aplicată. De aici încolo, înţeleg că va trebui să dăm socoteală. O vorbă din popor grăieşte că „lina creşte pe trupul oii!” Noi n-o să avem încotro şi tot cu banii stăpânului o să-l acoperim pe unchiul. Dânsul o – om luminat. De unde crede că o să scoatem. atâţia bani? Doar n-o să ne vindem nevestele şi copiii! mai degrabă îl rugăm tot pe unchiul să-i explice

stăpânului că, pe şantier, orice lucru cât de neînsemnat costă scump, şi orezul, şi lemnele de foc, şi mâncarea. Dacă o ţinem ca şi până acum, n-o s-o putem scoate la capăt şi ar fi bine ca de luna viitoare să se suplimenteze pentru fiecare chestie în parte cu câte zece bănuţi. În felul acesta, nici eu n-o să fiu păgubit, iar unchiul o să aibă câştig la tot. Cât despre stăpânul, nu pierde nimic dacă rmccheltuielile zilnice eu eltevn sute de bănuţi. Excelenţa Sa poate băga această sumă în cheltuielile privind achiziţionarea de material lemnos şi cu asta gata!

Casierul mâncă şi bău pe gratis şi se simţi obligat să intervină. Seara, se duse la Huang Ciupitul şi-i expuse întreaga situaţie. Ciupitul se încruntă.

— De ce nu mi-aţi vorbit de toate astea mai demult? întrebă. Acum e prea târziu! Am vorbit cu stăpânul că el nu e bun şi am găsit pe altcineva. Pot eu să mă duc din nou şi să-l laud?

— Vă rugăm, fie-vă milă, Excelenţă! îl imploră casierul.

— Uite cum facem, spuse Huang, după ce se gândi puţin. În faţa stăpânului nu mai pot schimba nimic. Un singur lucru ar mai fi: să-i zic că omul care trebuie să-l înlocuiască pe administrator e reţinut de treburi de familie şi deocamdată nu poate veni pe şantier. Până la sosirea lui, îl ţinem pe administratorul vechi. Numai că cel cu care am vorbit deja, mâine va fi aici. Faceţi bine şi duceţi-vă şi aranjaţi-vă treburile cu el. Dacă el acceptă, foarte bine. Iar dacă nu, eu n-am ce să vă fac!

Casierul plecă şi-i spuse administratorului ce aflase. Acesta înţelese.

— vorba de ceva bani, spuse. I-aş trimite douăzeci de şiraguri omului aceluia, să-şi vadă de-alelui. Dar n-o să mă asculte pe mine. Tot unchiul trebuie s-o facă. O să-l rog să-i transmită banii chiar Domnia Sa.

Casierul se întoarse la Huang Ciupitul, care nu spuse decât că suma era prea mică. Dacă se adăugau încă zece şiraguri, era de acord. De la acest necaz prin care trecuse cel care răspundea de bucătărie, toţi lucrătorii aflaseră că unchiul Huang pretindea bani şi că oricine ar fi vrut să se bucure de vreun avantaj trebuia să-i facă daruri. Până când Zhen Xuezhong îşi încheie misiunea pe şantier, Ciupitul îşi umplu doldora desaga. Avea de gând să ajungă dregător şi cu toate că strânsese bani destui, tot nesătul se arăta; în plus, se temea că lumea o să-i scornească vorbe. După mai multe zile de frământări, îşi cumpără un post de asistent de magistrat de judeţ în provincia Shandong. Plecă spre capitala provinciei, rugându-l pe soţul nepoatei sale să-l propună pentru promovare. Zhen acceptă bucuros. Noi nu vom mai lungi vorba. În capitala provinciei, Huang Ciupitul îşi dădu toată silinţa. Puse ochii pe două locuri de muncă, la ce misar şi la prefect, unde îşi făcea zilnic drum.

Într-o bună zi, la Yamenul comisarului nu-l găsi decât pe portar.

— Astăzi înălţimea Sa nu vine, îl anunţă acesta.

— S-a întâmplat ceva? întrebă Huang.

— A avut certuri mari în familie. O favorită nu a mâncat două zile.

— Care să fie cauza?

— Nici eu nu ştiam, abia acum am aflat de la o slugă Dar să nu vorbiţi în afară, să se audă.

— Bineînţeles.

— Înălţimea Sa are o soţie principală şi trei favorite, sau soţii secundare. Până acu vreo două zile s-a permis cumpărarea de funcţii, timp de două luni, nu mai mult. Atunci stăpânul a cumpărat rangul de inspector pentru domnişorul cel mare. Favorita principală are şi ea un fiu; şi cu toate că nu e în vârstă decât de şapte ani, s-a băgat şi ea, cerând nici mai mult, nici mai puţin decât tot funcţia asta. Lacpmă, a doua favorită ar fi vrut şi ea o răsplată, cu toate că n-are copii. Dar fiind însărcinată prin luna a cincea, i-a cerut stăpânului un rang pentru copilul care nici n-a făcut ochi pe lumea asta. „De unde ştii că e băiat şi nu fată? Dacă e fată ce ne facem? w a întrebat stăpânul. „Nu pot jura că va fi neapărat băiat, dar nimeni nu poate să-mi garanteze că va fi fată. Eu zic că nu e rău dacă ne asigurăm din vreme. Dacă prima sarcină va fi fată, a doua o să fie sigur băiat”. Neavând ce să zică, stăpânul i-a luat un rang, dar de prefect. De-aţi şti ce s-a supărat! Şi nici nu s-a potolit bine, că a treia favorită s-a pornit şi ea. Dânsa nu era nici măcar însărcinată, şi voia cu orice chip o funcţie onorifică pentru fiul ei. „Ce atâta grabă, nici nu eşti măcar însărcinată!” n dojenit-o stăpânul. „Da, fireşte că ai dreptate, dar de unde ştii că n-o să rămân luna viitoare?” nu s-a lăsat ea.

— Şi s-a pornit pe scandal, cerând şi ea un rang de prefect. Abia ieri s-a potolit cearta, dar după atâtea zile şi nopţi de tămbălău, stăpânul n-a mai fost în stare să vină la slujbă.

Huang Ciupitul înţelese. Nu comentă şi plecă la biroul prefectului.

— Excelenţa Sa este. la guvernator. Încă nu s-a întors, îi spuse uşierul.

Ciupitul aşteptă în salon până pe la orele trei după-amiaza. Când acela se ivi, ieşi înaintea lui să se facă văzut. Prefectul era negru la faţă. Nu băgă pe nimeni în seamă şi din litieră intră direct în camerele private. Ciupitul rămase surprins, neştiind ce se întâmplase. După ce alţii plecară, rămase să afle despre ce era vorba.

— Luaţi loc, Excelenţă, îl îndemnă uşierul. Mă duc să-l slujesc pe stăpânul şi nu se poate să nu aflu câte ceva.

Omul plecă şi reveni destul de târziu.

— Ştiţi ce i s-a întâmplat? începu omul să povestească. Huang Ciupitul îl grăbi să vorbească şi uşierul urmă: Văd eu că e greu să fii mandarin! Azi-dimineaţă a fost la guvernator. Acesta suferă de hemoroizi şi de la o vreme are nişte dureri groaznice. Mai întâi a intrat la el judecătorul provincial, şi şi-au vorbit ce şi-au vorbit şi după câte va fraze necazul s-a pornit. Guvernatorul a făcut spume 1 a gură de durere, s-a retras şi a anunţat că nu mai primeşte pe nimeni.

— Ei, şi ce dacă? Dacă pe el îl doare-n fund, de ce să-i persecute pe alţii? comentă Huang şi plecă.

A doua zi, Ciupitul se duse din nou la Yamen la comisar.

— Astăzi nu primeşte pe nimeni, îl întâmpină portarul.

— Nevestele nu i-au mai făcut scandal?

— Se zice că n-ar fi plătit decât pentru domnişorii pe care-i are de la stăpâna principală şi de la prima favorită. Pentru celelalte, i-ar fi frică să acţioneze. Cu toate că

înaintea lor a încuviinţat tot ce i-au cerut, până acum nu le-a luat încă nimic. Dar nici ele nu se lasă şi până la urmă o să auzim că a făcut tot după bunul lor plac. Asta în ceea ce priveşte casa lui. În privinţa treburilor publicie, până în clipa de faţă stăpânul meu se ocupa personal de orice schimbare printre slujbaşii de rang inferior. Guvernatorul era doar informat şi atât. De aici încolo, guvernatorul a pus în fruntea fiecărui departament local câte un inspector, care răspunde de aceste chestiuni. De ochii lumii s-a spus că un comisar trebuie să fie foarte ocupat şi de aceea o să răspundă de numirea slujbaşilor inspectorii respectivi. În realitate, totul îi va reveni guvernatorului, şi numirile şi eliberările din slujbă. De supărare, stăpânul n-o să iasă azi pe uşa casei.

„Sigur că e rău, dar e comisar! într-o provincie, după guvernator el e omul cel mai important! gândi Ciupitul. Cine nu încearcă să-i intre pe sub piele? în ceea ce-l priveşte, s-a chinuit jumătate de viaţă, a strâns avere şi e normal să devină cărăuşul familiei – cal şi bou, cum se zice, pentru copii şi nepoţi. Pe urmă nu trebuie uitaţi ceilalţi demnitari care încearcă să-l dea la o parte. Oh „mandarinii ăştia sunt ca soţiile secundare, folosesc tot felul de tertipuri şi şiretlicuri, întrecându-se care mai de care să placă unuia singur, şi ăsta nu e altul decât guvernatorul provinciei; dacă au pierdut doar un strop din simpatia acestuia, se înăcresc rău de tot. Ce mai, mandarinii nu pot fi puşi la un loc cu toţi ceilalţi oameni!”

— Duceţi-vă şi vă odihniţi, domnule Huang, i se adresă portarul. Dânsul nu mai pleacă azi nicăieri, de ce să vă pierdeţi aici timpul?

Huang Ciupitul se ridică în picioare, parcă trezit de vorbele omului.

— Ai dreptate, recunoscu el. Că bine-ai zis. De două luni n-am trecut pe la biroul judecătorului provincial. Are şi el mult de lucru şi doar n-o să trimită după mine.

Plecă. În faţa porţii judecătorului provincial, găsi litiera prefectului şi pe însoţitorii acestuia. Se bucură „fiindcă în felul acesta nimerea doi iepuri dintr-o lovitură...

Salonul central era plin de dregători. Cei mai mulţi erau inspectori asistenţi, veniţi în vederea primirii lor la guvernator. „Ce se întâmplă?” îşi spuse şi, când întâlni un cunoscut, se interesă ce era cu atâta lume strânsă acolo. Nimic mai simplu; guvernatorul fusese chemat în capitală şi cum nu se avea bine cu comisarul, îl propusese pe judecător să-i ia locul. Judecătorul provinciei era manciurian şi Palatul îl aprobase imediat. Primind telegrama, guvernatorul se bucură şi îl felicită pe judecător, trimiţându-l cu mare alai acasă. Judecătorul îi mulţumi pentru înălţarea în rang. Când o porni spre Yamenul său, prefectul, magistraţii şi alţii se rânduiră cu toţii în urma litierei lui. Dregătorii asistenţi, care îşi aşteptau numirile în post, se grăbiră să vină să-l felicite şi să-i ureze noroc şi tihnă. Acesta se purtă frumos cu fiecare. Bine se spune că „fiece rang are normele sale”. Dar să scurtăm vorba.

— Vin de la comisar. Cum se face că acolo nu se ştie nimic? îl întrebă el pe cunoscutul acela.

— Când guvernatorul a primit telegrama, judecătorul s-a nimerit să fie ta, el. După plecarea acestuia, guvernatorul a fost cuprins din nou de dureri, nu mai era

în stare nici să şadă pe scaun şi s-a retras numaidecât la el. De fapt abia a trecut o oră de la primirea telegramei.

— Atunci de ce nu l-au anunţat şi pe comisar cei de la Direcţia telegrafului?

— Prost mai eşti? Cum să-l anunţe? Doar aşa, ca să-i facă sânge rău?

— Atunci era de datoria guvernatorului s-o facă.

— Oricum, dacă o să-i comunice mai târziu, nu e nicio prăpădenie. Mai cu seamă că nu se are deloc bine cu el. Dacă ar fi fost în raporturi bune, l-ar fi lăsat pe comisar în locul său.

Ciupitul nu mai spuse nimic. Inspectorii s-au înfăţişat cu toţii, rând pe rând, noului guvernator, iar după ei au urmat prefecţii şi magistraţii. Întrevederea a durat mai bine de două ore. Apoi cineva l-a anunţat şi pe comisar. Când a auzit de promovarea judecătorului, acesta era mai-mai să-şi dea duhul pe loc. Cât de supărat fusese e greu de imaginat. După cină, a stat şi a chibzuit ajungând totuşi la concluzia înţeleaptă că era la mijloc voinţa imperială, de care nimeni nu putea să nu ţină cont şi cu atât mai mult s-o încalce. Se nimerise ca tocmai atunci să fie ziua în care se învoise, aşa că n-ar fi putut să se ducă personal la judecător, însă a trimis pe cineva cu cartea sa de vizită, să-l salute şi să-l felicite în numele lui pe noul guvernator. Peste două zile, când perioada de odihnă i-a trecut, s-a înfăţişat chiar el la judecător. Şi mare i-a fost necazul, ştiind bine că boneta sa avea vârful roşu şi a judecătorului albastru, iar acum rolurile lor se inversaseră şi el se vedea nevoit să se plece în faţa subordonatului de până mai ieri.

Mai departe ne vom desfăşura istorisirea mai lent.

Zhen Xuezhong a obţinut succese de seamă pe şantier, unde la început fusese numit mai ales pentru obrazul tatălui său, dar până la urmă şi-a consolidat cu propriile torţe rangul de prefect. Peste încă un an a fost făcut inspector şi s-a întors la Beijing, pentru a fi primit la Palat şi pentru a căpăta un post. Întâlnirea dintre tată şi fiu a fost una dintre cele mai fericite. Apoi tatăl l-a înştiinţat despre nereuşita la examene a fiului său cel mic. Avea de gând să-i cumpere şi lui un post. Zhen Xuezhong trecuse prin aceeaşi situaţie şi şi-a sfătuit părintele să facă întocmai cum a hotărât, deoarece câtă vreme fratele lui nu primea un post, putea foarte bine să participe la concursul pentru rangul cărturăresc de *juren*, concurs la nivel de provincie, care se ţinea din trei în trei ani: Dacă reuşea, urma să fie promovat prin intermediul Academiei cărturarilor. Tatăl lui i-a dat ascultare şi i-a cumpărat mezinului o funcţie, tânărul fiind repartizat la Ministerul Justiţiei.

Peste doi ani, Zhen Xuezhong se stabilise inspector în Shandong. Tatăl lui îmbătrânise mult, nervii îl lăsaseră şi-i scrisese fiului cel mare că avea de gând să se retragă din funcţie pe motiv de boală. Xuezhong era de acum mandarin în toată legea, cu post sigur în Taiwu, fapt pentru care l-a sfătuit pe bătrân să renunţe de urgenţă la slujbă ori cel puţin să se-nvoiască pentru câteva luni şi să vină în Shandong. Bătrânul lui părinte a fost de acord. La primirea acestei veşti, Zhen Xuezhong s-a gândit să trimită pe cineva să-l aducă la el. Alegerea a căzut asupra lui Huang Ciupitul. Între timp, Ciupitul se căpătuise cu două-trei însărcinări în departamente diferite. Când a auzit

propunerea, a primit numaidecât. Zhen l-a învoit de ia slujbe. Mai mult, cum şefii lui Huang Ti erau colegi, «ei au acceptat să nu-i scadă nimic din leafă: de altfel nu-l plăteau din buzunarul lor şi îşi permiteau să treacă drept oameni mărinimoşi, pentru că astfel se puneau bine cu inspectorul. Aflând în ce condiţii pleca, Huang Ciupitul s-a arătat mişcat. A doua zi a împachetat şi a cumpărat câteva obiecte pe care avea de gând să le ofere în dar bătrânului Zhen. În cea ele a treia zi a primit bani de drum şi a pornit spre Beijing, însoţit de slugi şi de câţiva soldaţi. Călătoria i-a luat mai multe zile. Oprea noaptea, să se odijmească şi pornea din nou în ziua următoare de cu zori. Când în sfârşit a ajuns, s-a anunţat prin scrisoarea lui Xuezhong şi prin propria sa cane de vizită. Cărturarul Zhen îl primi imediat. După salut, Zhen îl invită să ia loc, dar Ciupitul nu vrei, adresându-i-se numai cu formule pretenţioase, cum ar fi „preamărite mandarin44 şi „preamărite venerabile44.

— Înţeleg că suntem neamuri, renunţă la această ţinuta dregătoarească, îl îndemnă bătrânul Zhen.

Huang Ciupitul nu-l ascultă şi cărturarul îl lăsă în voia lui.

— Când aveţi de gând să pornim, preamărite venerabile? întrebă el.

— Mi s-a aprobat deja să mă retrag şi până mai acum vreme nu mă reţinea nimic. Uite, însă, că mi s-a îmbolnăvit un frate care locuieşte în oraşul Baoding. Mi-3 scris un nepot de câteva ori şi m-a tot rugat să mă duc pe la el. Mai mult, dintre toţi fiii lui niciunul n-a avansat la concursurile imperiale în aşa fel încât să poată obţine posturi. Simt nevoia să discut cu ei şi să-i ajut într-un fel.

— Acest venerabil mandarin a lucrat în Baoding sau doar s-a retras acolo?

— Niciuna, nici alta. Bunicul şi tatăl soţiei lui au fost dregători în Baoding, şi şi-au cumpărat acolo case şi s-au stabilit definitiv. Prima nevastă a fratelui meu a murit de tânără. Aceasta de acum este de-a doua şi se numeşte Xu. Era singură la părinţi şi iubită peste măsură de aceştia, încât l-au luat în casa lor pe fratele meu. În anul acela el a împlinit patruzeci şi opt de ani, iar cumnată-mea a trecut şi ea de patruzeci. Fratele meu a jinduit toată viaţa să ajungă mandarin. De la şaptesprezece ani, de când a intrat în viitoarea examenelor cărturăreşti şi până la patruzeci şi opt de ani, deci vreme de peste trei decenii, a tot dat examene şi niciodată n-a avut nici măcar un cât de mic succes. La această vârstă ajunsese să i se scârbească; îşi luase gândul de la o promovare prin concursuri, şi socotea să folosească altă cale. Familia nevestei avea bani, el era singurul ginere şi ar fi putut lesne să cumpere un post de inspector. Numai că soacră-sa nu s-a lăsat. Liang Hao a ieşit primul pe ţară abia la optzeci şi doi de ani. „Dacă eşti plin de ardoare, o să-ţi vină şi ţie rândul”, spunea ea. „Eu vă dau îmbrăcăminte şi de-ale gurii, copiii vi-i cresc tot eu, de ce să te grăbeşti? Te sfătuiesc ca mai întâi să te străduieşti să te încununezi de succes şi numai apoi să încerci alte căi. N-ai nici1 cincizeci de ani şi până la vârsta lui Liang Hao mai ai înaintea ta treizeci şi ceva de ani”. Fratele meu şi-a ascultat soacra şi a continuat-o cu examenele. Acum „dacă n-ar reuşi prin forţe proprii, nu e departe nici momentul când se poate bucura de mărinimia

imperială. [107]Din păcate, lucrurile s-au complicat, fiindcă s-a îmbolnăvit. Copiii îi sunt cu mult mai slabi faţă de cei doi băieţi ai mei. Pe mine nici nu m-a interesat că ai mei să urmeze cu orice preţ calea examenelor. Noroc că mi-am dat seama din timp şi astăzi sunt amândoi dregători. Fratele meu însă s-a chinuit o viaţă întreagă şi o vreatca fiii lui să-i urmeze exemplul! De aceea mă grăbesc să trec pe acolo, să-i aranjez pe cât îmi va sta în puteri.

Huang Ciupitul îl ascultă în tăcere, apoi se retrase. În oraş, aflându-se că Zhen se pensionează, colegii de generaţie au început să-i trimită daruri şi să-l invite la mese.

dar el i-a refuzat cu toate. Şi-a făcut bagajele, a închiriat o căruţă şi în cea de-a treia zi în zori a pornit spre Baoding. FiuL lui cel mic, Zhen Xuexiao, a rămas în Beijing să aibă grijă de casă.

Bătrânul cărturâr şi Huang Ciupitul au călătorit întins spre Baoding. Soacra fratelui său murise în urmă cu un an şi fiul ei cel mare preluase frânele gospodăriei. Atunci fratele lui Zhen plecase de acolo şi-şi luase în altă parte o casă mare, în care trăia acum cu nevasta şi eu copiii săi.

De cum coborî din căruţă, cărturarul fu primit de unul dintre nepoţi, care îl salută în numele tatălui său. Când intrară în casă, cărturarul Zhen dădu mai întâi ochii cu cumnata. Fiind un clin de modă veche, îngenunche în faţa ei. Femeia le ceru copiilor să îngenuncheze în locul ei.

107 Cine nu reuşea după un anumit număr de candidaturi sau pînă la vîrsta de optzeci de ani primea rangul de juren din partea statului dinastic Qing.

Când ritul se încheie, Zhen întrebă:

— Ce face fratele mai mare?

Întrebarea făcu să i se umezească din nou ochii femeii. Se şterse cu mâneca hainei, rămase tăcută o vreme, apoi răspunse:

— Nu prea bine. Vă rog să poftiţi înăuntru.

Nerăbdător să-şi revadă fratele, Zhen nici nu aşteptă să fie invitat a doua oară şi trecu pe dată pragul camerei alăturate. Fratele lui dormea întins pe pat, cu faţa spre intrarea încăperii. Capul îi era legat cu un batic. De pe chip îi pierise orice urmă de culoare vie, arătând pământiu, semn că bolise rhult. Când Zhen intră, fratele lui părea» cufundat în somn, dar de fapt zăcea fără cunoştinţă, astfel că nu simţise prezenţa nimănui în încăpere. Când fusese strigat pe nume, tresări ca speriat şi deschise ochii, dar deja nu mai vedea limpede cu ei.

— Sunt eu, Al. Doilea! rosti Zhen, venind lângă căpătâiul lui.

Abia acum se păru că bolnavul înţelese. Căpătase o înfăţişare temătoare şi bucuroasă totodată. Scoase o mină de sub pătură, îşi prinse fratele de haină şi-l trase spre el. Dar nici gând să fie în stare să vorbească, Strângea însă atât de tare în pumn roba fratelui său şi continua să-l tragă spre el cu putere, încât aproape că leşină; deodată slăbi de tot strânsoarea şi se destinse, ca dus dintre cei vii. Copiii începură să ţipe, dar el nu înişcă şi nu se mai trezi. Cărturarul Zhen nu-şi putu reţine lacrimile. Ai casei boceau de-a binelea. Numai doica aflată toată vremea lângă bolnav îl desfăcu liniştită la piept.

— Are încă răsuflarea fierbinte, zise ea; nu s-a stins,

şi îi sfătui pe cei de faţă să nu mai plângă şi să aştepte.

Când ei se opriră, bolnavul se porni el pe strigăte. Speriaţi, se repeziră şi traseră de tot draperia din jurul patului; atunci constatară că bolnavul se zbătea, încercând să se scoale de acolo. De teamă că efortul îl va răpune, încercară să-l calmeze, însă nu reuşiră şi în cele din urmă îl sprijiniră, ajutându-l să şadă în capul oaselor.

— Oh, m-am speriat de moarte! mormăi bolnavul. Repetă de câteva ori cuvintele acestea, din ce în ce mai limpede, mai tare ca niciodată. Sângele îi urcase din nou în obraji, împurpurându-i chipul.

— Cum te simţi, frate mai mare? întrebă Zhen, fără să mai înţeleagă nimic.

— Am visat grozav de urât, spuse acesta. Se făcea că mă aflam undeva, departe în munţi. Locul era înţesat de şacalie de lupi, de tigri şi de tot felul de lighioane, care îşi căscau gurile hidoase şi sfâşiau numaidecât pe oricine le ieşea în cale. Eu mă ascunsesem după nişte copaci şi bestiile nu mă observaseră. Se făcea că n-aş fi avut niciun fel de necazuri… Când ajunse aici cu povestirea, din cauza slăbiciunii de pe urma zăcutului la pat i se tăie suflul. Ai casei săriră şi-i aduseră grabnic o* jumătate de bol cu fiertură de rens*hen. Du*pă câteva guri, omul îşi continuă istorisirea: … De acolo de unde eram, vedeam bine haita aceea, dar ea pe mine nu. Şi nu se aflau printre fiare numai şacali şi lupi şi tigri, ei şi pisici, jderi, râşi, câini, veveriţe, şobolani şi maimuţe. Cât despre porci, oi şi vaci, astea erau în turme, că nici nu le ghiceam numărul. Şobolanii scurmau pretutindeni o mulţime de găuri şi piatra muntelui ajunsese numai văgăuni. Găureau peste tot

şi orice pietroi le ieşea în cale îl sfredeleau aiurea, fără nicio nevoie. Câinii săreau la om de cum îl vedeau, repezindu-se să-l muşte; dar atunci când le apăreau înainte tigrii, de frica lor, dădeau umili din coadă, tupilându-se la pământ de ţi se făcea milă şi silă de ei. Cele mai rele erau miţele. N-aveau astâmpăr o clipă, aruncându-se de ici, colo. Cu o iuţime grozavă se căţărau în copacii din faţa tigrilor şi a şacalilor şi doar când aceştia se îndepărtau coborau iarăşi pe pământ. Maimuţele se schimonoseau, imitând orice vedeau. Veveriţelor le sclipeau ochii numai la ce se afla înaintea lor, nu şi în spate. Când se apropiau de ele urmăritori să le înhaţe, slobozeau ci te va vânturi şi o rupeau la sănătoasa. Mai erau şi vulpi, asemenea unor muieri prefăcute, care te îmbrobodesc şi te distr. ug. Ele se plimbau încolo şi încoace pe munte şi când întâlneau câte un bărbat 11 iubeau până* îi storceau ultimul strop de viaţă din el. Porcii şi oile păreau animale fără. niciun rost. Vacile şi boii erau ele destul de mari, dar degeaba, că nu se arătau nici puternice şi nici fioroase. Mă uitam la toate astea şi-mi ziceam: „Ce viaţă mai e şi asta, printre atâtea sălbăticiuni? w şi tare aş fi vrut să plec de acolo într-un lei sau în altui. Din nefuiene, oriunde îmi întorceam privirea, dădeam numai de lumea aceasta de fiare crude, sângeroase, încât n-aveam cum să fug şi să mă rup de ea. M-am tot frământat, gândindu-mă ce aş fi putut să fac şi în cele din urmă mi-am luat inima în dinţi, am închis ochii şi am început să caut ceva. În chiar clipa aceea, am scos un urlet înfiorător, simţind, că cerul se prăbuşeşte şi pământul se crapă. Nu mai ştiam de mine şi n-aş fi putut să spun dacă eram viu ori mort. Ameţit, când am deschis ochii, am

observat că mă aflam în cu totul altă lume. Nu numai că în preajma mea nu era nici urmă de – fiară fioroasă, dar uitasem până şi că mă speriasem teribil, ceva mai înainte… Ajuns aici cu povestea, bolnavul se opri, ca să mai capete puteri. O slugă îl ajută să înghită câteva guri din fiertura de renshen. Dup*ă aceea* el. Îşi reluă firul povestirii: Tărâmul acela din vis nu era deloc pustiu, ci chiar sub ochii mei se întindea un drum mare, cunoscut, circulat de tot felul de echipaje, unele mai luxoase decât altele, de parcă aş fi fost într-o metropolă ca Shanghaiul. Am pornit cumva spre răsărit şi pe nesimţite am ajuns în faţa scărilor unui bloc înalt. Urcam treptele, numărându-le. Erau cu toate optsprezece. Mă cam dureau încheieturile picioarelor. În hol era un scaun, după modelul celor europene; m-am aşezat. Parcă m-a cuprins şi un fel de somn, însă am simţit pe dată că cineva mă împinge cu putere din spate, ţipând: „Ce cauţi aici, sălbaticule? De unde ai picat, de-ţi permiţi să dormi într-un loc ca ăsta? N-ai băgat de seamă la domnii dinăuntru, cu pălărie şi pantofi, care şed în cea mai desăvrâşită linişte? Numai tu ne lipseai, un sălbatic care habar n-are ce sunt manierele elegante! Să-ţi iei degrabă tălpăşiţa de aici!” înfuriat de ocările lui, am izbucnit: „Şi ce dacă? îmi făceam şi eu somnul, ca omul obosit, nu-i stinghheream câtuşi de puţin pe domnii tăi. N-au nimic cu mine, n-am nimic cu ei. Zid că nu ştiu ce sunt manierele elegante? Dar domnii ăia cu pălărie şi pantofi de ce fac lucruri neelegante?” Omul acela s-a înfuriat peste măsură, a ridicat pumnii şi a început să-mi care la lovituri. Neputând să scap în vreun fel, m-am încăierat zdravăn cu el. Străinii ceilalţi, auzind hărmălaia,

au venit spre noi, încercând să ne împace. „Ce e cu voi? T) o cf vv hrt-*Mi?* M*u* se cade!”: u rostit ei. Omul lor a încetat bătaia, ceea ce am făcut şi cu de îndată. Străinii m-au întrebat cum de-am apărut acolo. Ce le-am răspuns, nu mai ţin bine minte. Ştiu doar că i-am într ebat şi eu: „Voi ce faceţi aici?” „Revizuim o carte”, mi-au răspuns. Am întrebat ce carte. Atunci ei s-au apucat să-mi dea lămuriri: „Văzând în ce hal a decăzut China, Dumnezeu s-a milostivit şi şi-a pus în gând s-o salveze. Dar China are peste patru sute de milioane de locuitori, n-o să-i poată salva pe toţi dintr-odată. De aceea, a ales o cale de îndrumare a oamenilor. China dispune de un sistem politic şi social închegat. Ori şi unde, poporul se teme de mandarini. Cum vor fi dregătorii, aşa va fi şi poporul. Punerea unei ordini în rândul celor de sus va da roade în clasele de jos. Pornind de aici, avem în vedere ca mai întâi de toate să-i modelăm pe mandarini în aşa fel încât oi să fie apropiaţi poporului. Câţi dregători să aibă China? Cu mic cu mare, să fie vreo câteva sute de mii. Partea lor rea este tocmai lipsa de educaţie. Care ar fi metoda noastră? Procedăm exact după felul în care profesorii îi învaţă pe copii la şcoală şi de aceea întocmim pentru ei câteva manuale. În cărţile noastre vom include toate cunoştinţele existente la ora aceasta în lume. Şi desigur vom deschide şcoli, începând de la clasa întâi primară şi până la liceu. Fiecare va învăţa până va ajunge să absolve liceul şi abia atunci va fi socotit capabil de a fi dregător. În mod firesc, numai aşa va putea acţiona ca un mandarin luminat. În douăzeci de ani, în ţară se va înstăpâni dreptatea”. N-am apucat să spun şi eu ceva, că în spatele celui care vorbise a apărut cineva care

i-a dat un ghiont, strigându-i: „Băietei Mergi şi termină-ţi cartea. Când e gata, poţi să te duci la masă, împreună cu ceilalţi”. Străinul a plecat în fugă, ascultător. Cam peste un sfert de oră, din salonul acela au răsunat ţipete. La un moment dat, am auzit clar: „Foc! Foc! Poc!” Pe urmă, am văzut oameni mulţi ieşind în fugă cu nişte cărţi atinse de limbile focului; nu peste mult, încăperea de lucru a domnilor a fost năpădită de foc şi de fum. Străinii au sărit cu furtunuri pline cu apă şi după o luptă teribilă au reuşit să stingă incendiul. Am intrat şi eu în salonul cu pricina, dar n-am zărit nicio urmă de stricăciune. Ba, nicio picătură de apă nu se zărea pe podea. Mi se părea curioasă situaţia aceea, dar numaidecât i-am văzut din nou pe străini adunaţi în jurul unei mese şi uitându-se cercetător la cărţile lor arse pe jumătate/ După un timp îndelungat, au ajuns la concluzia că pot să închege numai prima jumătate a cărţii pe care de altfel în ansamblul ei voiau s-o revizuiască. Partea întâi a acestor manuale ştiinţifice înfăţişa tocmai defectele mandarinilor, reieşind din acestea şi chiar apărând formulată nevoia îndreptării conduitei lor. Abia în partea a doua a cărţii erau expuse învăţături şi metode pentru formarea unor buni dregători. Dar partea aceasta atât de însemnată arsese în întregime şi rămăsese numai prima jumătate a cărţii. Or paginile care scăpaseră de foc nu păreau deloc a alcătui un manual de învăţătură, ci aduceau mai degrabă cu o carte istorisind numai despre demoni şi fărădelegile lor. Străinii s-au consultat între ei şi au tras concluzia că „este absolut necesar ca manualul să fie completat”. Unul dintre ei a spus: „Eu unul nu-mi pot aminti dintr-odată toate lucrurile care trebuie neapărat

puse în partea a doua; munca aceasta o să ne ia de acum încolo un an sau doi. De aceea, propun ca mai întâi să edităm această primă parte şi chiar dacă prin ea nu vom da îndrumări şi nu vom fi în măsură să inculcăm binele, măcar vom reuşi să tragem un semnal de alarmă asupra a ceea ce nu se cade să facă niciun dregător şi nici măcar un om. De fapt, străbunii noştri au condus până în ziua de azi lumea numai cu jumătate din Lunyu. Ce e *rău* î[108]n asta? Iar dacă şi cartea noastră trebuie continuată, o vom face când vom dispune de vreme. Ce părere aveţi, domnilor?”
Cei prezenţi se foiră îndelung, fără ca vreunul să găsească o altă cale mai potrivită. Până la urmă acceptară ideea de mai sus şi se împrăştiară ca şi cum n-ar fi fost. Odată cu dispariţia lor, m-am trezit şi eu din vis. Dar ceea ce mi se pare şi mai ciudat este faptul că acest coşmar mi-a luat pur şi simplu boala, cum se zice, cu mina.

Văzând că fratele lui cel mare şi-a revenit din lunga suferinţă ce-l ţinuse la pat, cărturarul Zhen a simţit o mângâiere în suflet. Înţelesese că în urma acestei întâmplări fratele avea să-i trăiască până la o vârstă venerabilă. El însuşi a apucat-o pe drumul Shandongului, spre fiul său, în casa căruia urma să ducă o viaţă liniştită, bucurându-se până la adânci bătrâneţi, de cinstea cuvenită. Am scrie şi despre toate acestea, dar ni se par atât de lesne de-nţeles, încât nu ne vom învrednici s-o facem? Aici se încheie prima parte a cărţii pilduitoare, întâmplări din lumea mandarinală.

Lector: OLGA JORA Tehnoredactor: VICTOR MAŞEK

108 Lunyu, Convorbirile lui Confucius cu învăţăceii săi, transcrise de o, parte dintre aceştia.

Coli de tipar: 35, 25 Bun de tipar: 27.11.1986

Tiparul executat sub cd. 5234, la ÎNTREPRINDEREA poligrafică

BAC AU

Str. Mioriţei nr. 27

— Tradiţia chineză afirmă că străbunii au lăsat doar o sută de nume de familie. Marile familii au păstrat cu pioşenie încrengătura neamului, astfel că astăzi se ştie la a cita generaţie s-a ajuns, dacă urmaşii sunt în descendenţă directă t pe linia primului născut) sau colaterală; în acelaşi fel, cei care poartă acelaşi nume, deşi nu se cunosc a fi rude, au conştiinţa originii comune. Upa dintre cele mai vechi familii, aceea a lui Con furios, a ajuns, în cei aproape 2500 de ani de perpetuări*, la cea de a Vii îi generaţie.